JAAR-STUKKEN 2023

EINDHOVEN

Inhoudsopgave

Jaarverslag **4**
Leeswijzer **4**
1. Algemeen **6**
1. Hoofdlijn 7
2. Programma's **15**
Programma 1 Veiligheid 16
Programma 2 Openbare ruimte 20
Programma 3 Economie 36
Programma 4 Onderwijs 46
Programma 5 Sport en cultuur 52
Programma 6 Sociaal domein 67
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 102
Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 110
Programma 0 Bestuur en ondersteuning 117
3. Paragrafen **131**
3a. Lokale heffingen 132
3b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 136
3c. Onderhoud kapitaalgoederen 142
3d. Financiering 147
3e. Bedrijfsvoering 151
3f. Verbonden partijen 155
3g. Grondbeleid 170
3h. Investeringen 178
3i. Openbaarheidsparagraaf 181
Jaarrekening **182**
4. Jaarrekening **183**
4.1 Algemene grondslagen van waardering en resultaatbepaling 183
4.2 Balans en toelichting 192
4.3 Overzicht baten en lasten 222
4.4 Gebeurtenissen na balansdatum 240
4.5 Rechtmatigheidsverantwoording 241
4.6 Sisa 243
4.7 Subsidieregeling Bereikbaarheidsakkoord 264
Regiobrede verantwoording 264
Verantwoording bereikbaarheidsakkoord 265
Routegebonden verantwoording 266
5. Overig **267**
5.1 Controle verklaring onafhankelijke accountant 268
Bijlagen **276**
Bijlage 1. Samenstelling van bestuur 277
Bijlage 2. Gebiedsgericht werken 280
Bijlage 3. Brede welvaart 282
Bijlage 4. Kerngegevens 283
Bijlage 5. Financieel overzicht 284
Bijlage 6. EMU saldo 288
Bijlage 7. Meerjarig verloop reserves 289
Bijlage 8. Subsidies 291
Bijlage 9. Afkortingen 293

Jaarverslag

Leeswijzer

De jaarstukken 2023 zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen.

Bestuurlijke hoofdlijn
Ieder jaar legt het college via de jaarstukken verantwoording af over de behaalde resultaten van het afgelopen jaar. In de bestuurlijke hoofdlijn is te zien wat we hebben bereikt en gedaan. Daarnaast wordt in het financieel beeld het resultaat over 2023 en de financiële positie gepresenteerd. Ook worden de grootste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting kort toegelicht.

Programma's
We presenteren de volgende voorgeschreven (BBV) onderdelen in deze programmaverantwoording:

1. De realisatie per programma, die inzicht geeft in de mate waarin de doelstellingen gerealiseerd zijn, wat we daarvoor gedaan hebben, welke verbonden partijen daarbij betrokken zijn en wat dit heeft gekost.
2. Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (programma 0: inleiding)
3. Het overzicht van de overheadkosten (programma 0: taakveld 0.4)
4. Een toelichting op het bedrag 'onvoorzien' (programma 0: taakveld 0.8)
5. Het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting (programma 0: taakveld 0.9)

De raad heeft de volgende indeling van de programma’s vastgesteld. Per programma zijn taakvelden gedefinieerd. Eindhoven heeft ervoor gekozen om qua programma en daaronder liggende taakvelden aan te sluiten op de voorgeschreven programma- en taakveldindeling van het BBV. Dit is het laatste jaar dat we verantwoorden volgens de oude programma-indeling. Vanaf 2024 is de begroting ingedeeld in programma's die aansluiten op onze opgaven.

Achtereenvolgens zijn in de programmaverantwoording toegelicht:

1. Veiligheid
2. Openbare ruimte
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport en cultuur
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing
0. Bestuur en ondersteuning

We presenteren programma 0 als laatste omdat dit uit veel uiteenlopende taakvelden bestaat.

Inleiding	Hierin staat per thema een toelichting en een doelenboom.
	Wat hebben we bereikt? (eerste W-vraag) Hier staan de doelen beschreven.
	Wat hebben we daarvoor gedaan? (tweede W-vraag) Hier staan de prestaties behorend bij het doel beschreven.

Indicatoren Speerpunten	De te bereiken doelen en prestaties zijn meetbaar gemaakt met door de raad vastgestelde effect- en prestatie-indicatoren. Ook zijn de belangrijkste speerpunten van 2023 opgenomen. Bij de indicatoren en de prestaties wordt met een kleur aangegeven of de uitvoering conform de raming is verlopen. uitvoering/ indicator verloopt volgens planning uitvoering/ indicator verloopt niet volgens planning maar de planning c.q. raming is bijgesteld en realisatie is geen probleem Uitvoering/indicator verloopt niet volgens planning en realisatie is een probleem Gegeven is niet bekend
	Wat heeft het gekost? (derde W-vraag) Bij *"wat heeft het gekost"* lichten we de financiële resultaten in de exploitatie toe met een toelichting op de afwijkingen. De begrote en gerealiseerde lasten zijn positief gepresenteerd. De begrote en gerealiseerde baten negatief (-/-). Bij de afwijkingen geldt dat een -/- een nadeel en een + een voordeel is. We geven aan of de afwijking structureel is of niet. Als uitgangspunt hanteren we dat afwijkingen ≥ € 500.000 en afwijkingen op een politiek gevoelig onderwerp apart worden toegelicht. In totaliteit nemen we in ogenschouw dat hiermee zo'n 80% van de afwijkingen wordt toegelicht en 20% onder "overig" wordt gepresenteerd.
	BBV-indicatoren Deze zijn wettelijk verplicht en gelden voor alle gemeenten. De definities van deze indicatoren zijn vastgesteld en vastgelegd in de regeling beleidsindicatoren gemeenten. Voor de BBV-indicatoren wordt de vergelijking gemaakt met heel Nederland, met gemeenten van 100.000 tot 300.000 inwoners en omdat we steeds vaker te maken met grootstedelijke (veiligheids)problematiek vergelijken we de indicatoren ook met de 4 grote gemeenten (> 300.000 inwoners). Deze gegevens worden ontleend van de website www.waarstaatjegemeente.nl maar zijn in sommige gevallen niet recent, nog niet bekend of betreffen voorlopige cijfers. Voor de indicatoren binnen programma 0 geldt dat deze gegevens niet worden ontsloten via de website waardoor vergelijkende cijfers van andere gemeenten niet beschikbaar zijn. Daarom vergelijken we daar realisatie 2023 met realisatie 2022.
	Verbonden partijen De bijdrage van de verbonden partijen aan onze programma's/taakvelden (extra informatie is terug te vinden in de paragraaf verbonden partijen).

Paragrafen

In de paragrafen staat informatie over de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Er zijn 8 verplichte paragrafen, waarvan de Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid dit jaar nieuw is. Er is vooruitlopend op de gemaakte keuzes bij de begroting 2024 een extra paragraaf toegevoegd over investeringen, waar deze in de begroting 2023 nog als bijlage was opgenomen.

Jaarrekening

De financiële jaarrekening geeft inzicht in het behaalde financiële resultaat. Ook wordt hier een toelichting op de incidentele baten en lasten gegeven. Inzicht hierin in belangrijk voor de structurele financiële houdbaarheid.

De balans geeft de bezittingen en schulden van de gemeente weer per einde van het jaar ten opzichte van het begin van het jaar. De verschillende onderdelen zijn verder gespecificeerd in de toelichting per balanspost. Hier is bijvoorbeeld ook een overzicht van de reserves en de voorzieningen te vinden met een toelichting omtrent het gebruik.

Bijlagen

In de bijlagen wordt verplichte informatie gegeven (kerngegevens, begrotingssubsidies). De verantwoording op het thema Duurzaamheid is in de jaarrekening 2023, vooruitlopend op de werkwijze vanaf begroting 2024, verwerkt in de diverse programma's. De bijlagen voor deze onderwerpen zoals ze in de begroting 2023 waren opgenomen vervallen hiermee.

Afrondingsverschillen

In de gepresenteerde tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen. Dit komt doordat de gegevens in de jaarrekening, ter bevordering van de leesbaarheid, op duizendtallen gepresenteerd worden terwijl de automatisch vanuit de administratie ingelezen gegevens op centen nauwkeurig zijn.

1. Algemeen

1. Hoofdlijn

“Eindhoven is een stad om trots op te zijn. Die trots wordt door velen gevoeld en willen we vasthouden en doorgeven aan volgende generaties. Dat betekent dat we urgente maatschappelijke opgaven moeten aanpakken. We nemen hiervoor lokaal onze verantwoordelijkheid. Met onze keuzes bestrijden we de klimaatcrisis, maken we de lucht gezonder, onze stad groener en leefbaarder, versterken we onze welvaart en verdelen die eerlijker.”

Dat is het begin van de begroting 2023, de eerste versie waarin we ons bestuursakkoord ‘Samen morgen mooier maken’ verder hebben vormgegeven en verder willen bouwen aan de potentie in onze stad en regio, voor iedereen die hier woont, werkt of studeert.

In 2023 is hier vol op ingezet in de wetenschap, dat we niet alles kunnen oplossen, maar we staan naast onze inwoners en ondersteunen waar mogelijk.

Allereerst hebben we ons gericht op de urgente opgaven ten aanzien van bestaanszekerheid van onze inwoners, de opvang van vluchtelingen, het beperken van de lasten voor huiseigenaren, de operationalisatie van het MKB uitvoeringsprogramma en de ondersteuning van maatschappelijke en culturele instellingen.
Daarnaast hebben we ingezet op onze ambities op middellange termijn met betrekking tot klimaat en weersverandering, het versterkt ondersteunen van onze inwoners, de versnelling van de woningbouw en verbetering van de bereikbaarheid, het verfraaien en veiliger maken van onze wijken, het bevorderen van een levendige stad (cultuur, sport en evenementen) en versteviging van onze organisatie.

1.1 Wat hebben we bereikt en gedaan?

Urgente opgaven 2023

Bestaanszekerheid inwoners

- Om de bestaanszekerheid van de Eindhovenaren te verbeteren zijn we in 2023 verder gegaan met de uitvoering van het beleidsplan Armoede & Schulden ‘Een nieuw gezamenlijk perspectief’, hebben we inwoners ondersteund via de uitkering van de energietoeslag en zijn we gestart met de herijking van de minimaregelingen, om ook in de toekomst de bestaanszekerheid van de inwoners te borgen.
- In 2023 maakte opnieuw een groot aantal inwoners gebruik van de Meedoenbijdrage. Door extra inzet van communicatie en het gericht benaderen van de inwoners, hebben we wederom een hoog aantal inwoners weten te bereiken.
- De gemiddelde schuldenlast van inwoners bij de start is in 2023 gedaald. Dit laat zien dat we inwoners beter en eerder bereiken, onder andere door vroegsignalering, intensieve samenwerking met bedrijven en een verbeterde toegankelijkheid van de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Vluchtelingen

- Vergunninghouders zijn in onze stad gehuisvest en samen met gezinsmigranten zijn zij begeleid naar taalonderwijs en werk vanuit de nieuwe wet inburgering.
- We hebben in 2023 asielzoekers opgevangen op verschillende locaties in de stad, o.a. op de Kanaaldijk Zuid, Keizersgracht en in het Novotel hotel. Ook zijn we ontheemden uit Oekraïne blijven opvangen en hebben we daarvoor nieuwe locaties geopend.

Huiseigenaren en MKB

- We hebben de woonlasten niet verhoogd met de volledige inflatie (5,3%), maar met minder dan de helft (2,4%). Voor woningen zit deze stijging in de rioolheffing, de OZB blijft gelijk.
- Het MKB uitvoeringsprogramma op de thema's duurzaamheid en digitalisering is uitgevoerd.

Maatschappelijke en culturele instellingen

- In 2023 zijn er weer meer culturele activiteiten geweest en hebben weer meer inwoners aan cultuur deelgenomen.
- Vanwege uitzonderlijk hoge stijging van de energielasten is er voor 2022 en 2023 een subsidieregeling opengezet voor compensatie van gestegen energielasten.

Ambities bestuursakkoord

Klimaat en Weersverandering (groen en water)

- We zorgen in onze projecten voor een groene, biodiverse, klimaatbestendige en toegankelijke stad.
    - Met het integraal onderhoudsprogramma zijn weer straten vergroend waarmee het totaal op 20 vergroende straten komt (de doelstelling uit het bestuursakkoord is 50).
    - In de wijken Lakerlopen, Limbeek-Zuid, Tivoli en Hemelrijken zijn in overleg met omwonenden vergroeningsprojecten uitgevoerd in het kader van aanpak groenarme wijken.
    - De Uitvoeringsstrategie Groenplan Centrum is vastgesteld en de uitvoering is ter hand genomen, waaronder het ontwerp voor het Wilhelminaplein.
- Na een uitgebreid participatietraject met de stad is de Ontwikkelingsvisie Stadsbos en Wielewaal aangeboden aan de raad.
- In de klimaatopgave en energietransitie zijn voortvarende stappen gezet:
    - In de begroting 2024 zijn de CO_2-doelen uit de Klimaatverordening naar de relevante taakvelden doorvertaald.
    - Het onderzoek naar een publiek warmtebedrijf is gestart.
    - Met de Klusbus, Energiebox, energiecoaches, het mobiele en digitale energieloket, inloopspreekuren en het VvE-TransitieCentrum is breed ingezet op energiebesparing.
    - In het Project Aardgasvrij Eindhoven Noordoost is een conceptueel ontwerp voor een warmtenet op basis van restwarmte van de RWZI gemaakt. In ’t Ven is een innovatief collectorveld aangelegd.
    - Voor het Stadhuisplein is een investeringsbesluit genomen voor de eerste fase van de uitvoering van het Smart Thermisch Grid Stadhuisplein.
    - Vanuit het Schone Lucht Akkoord is o.a. een sloopregeling voor scooters ingesteld, naast een beleidsregel Geur en Geluidbeleid.
- Het grondbeleid is vernieuwd, waarbij de nadruk ligt op regie en het behoud van strategische grondposities om zo actief te sturen en vorm te geven aan de stadsontwikkeling.

Ondernemende en sociale stad, iedereen mee

- In 2023 hebben we de visie op de sociale basis ‘Eindhoven goed voor elkaar’ vastgesteld.
- We ondersteunden inwoners met een laag inkomen wederom met de landelijke en lokale energietoeslag en wisten samen met de partners in de stad een hoog bereik te halen.
- We hebben het beleidsplan ‘Inclusief Samenleven’ (diversiteit & inclusie) voor vier jaren vastgesteld en het initiatiefvoorstel vanuit de raad voor de Lokale Inclusie Agenda zoveel als mogelijk omarmd. Eindhoven is een stad waar iedereen onvoorwaardelijk en gelijkwaardig onderdeel van uitmaakt, in vrijheid vorm kan geven aan diens eigen leven en waarin we samen in verbondenheid blijvend bijdragen aan onze inclusieve samenleving.
- Het Ouderenbeleid ‘Vitale Ouderen in (2)040’ is vastgesteld met daarin drie lijnen: bewustwording, leren ouder worden en ondersteun de ondersteuner.
- In 2023 is besloten om drie locaties definitief in te zetten als maatschappelijke opvanglocaties, deze locaties openen in 2024. Daarnaast zijn de verdere voorbereidingen gedaan om de centrale inloop en 24 uurs basisvoorziening aan de Fuutlaan in 2024 te openen.
- Eindhoven heeft op peildatum 31-12-2023 1.183 gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïners gerealiseerd.
- We hebben de samenwerking in het Huis naar Werk verder versterkt, bijvoorbeeld door de organisatie van het ‘Talentenfestival’, het gezamenlijk gesprek ‘weg naar werk’ en het werken vanuit de ‘omgekeerde toets’.
- Het plan Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is opgeleverd voor de jaren 2024-2026 en bevat zeven gezondheidsdoelen. In dit plan staan afspraken over hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd. Een extra stap op weg naar een gezondere stad en regio.

- Samen met de tien gemeenten van onze regio ‘Samen voor Jeugd’ hebben we de Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026 vastgesteld.
- De Woonzorgvisie 2023-2030 is vastgesteld met vier uitgangspunten: een betaalbare en geschikte woning, leefomgeving die aansluit op de behoefte, preventie & gezondheid en woonzorgvastgoed in Eindhoven is CO_2-neutraal in 2050 conform Europese afspraken.
- We stimuleren een nieuwe manier van werken, zoals met het Bouwdepot, het Doorbraakteam of het Jongerenperspectieffonds.
- We geven – waar mogelijk – langdurige indicaties voor Wmo producten af, zodat onze inwoners langdurig zekerheid hebben en weten waar ze aan toe zijn.
- Met de Sociale 7 hebben we een goede basis gelegd om samen met inwoners en partners verder te werken aan de vereenvoudiging van het sociaal domein.
- We hebben de eerste stappen gezet om een Transformatiefonds (Transformatie Sociaal (2)040) op te richten. Hierdoor kunnen wij inspelen op maatschappelijke en economische uitdagingen die onze kant op komen. We gaan investeren in de transformatie van het sociaal domein om verwachte toekomstige tekorten zo goed mogelijk op te vangen.
- Zorgplicht kwalitatieve onderwijshuisvesting: de uitvoering van diverse projecten in het PO en VO is in 2023 begonnen (Van Maerlantlyceum, Lorentz Casimir College, OBS Klapwiek en BS Achtbaan) of afgerond (BS de Tweelingen en OBS Strijp Dorp). De werkzaamheden voor het strategisch 16-jarig IHP zijn gestart.
- In 2023 heeft het college besloten tot een langjarige aanpak van economische transformatie in binnenstad, wijkcentrumgebieden en radialen. Begin 2024 heeft de raad de hiervoor benodigde begrotingswijziging vastgesteld.
- In 2023 zijn de Bedrijveninvesteringszone De Hurk, Bedrijveninvesteringszone Boulevard Zuid en Bedrijveninvesteringszone Haagdijk van start gegaan.
- Het belang van het mbo-onderwijs is benadrukt. We hebben de mbo Crafted award uitgereikt, een podcast opgenomen en een werkconferentie georganiseerd. Zo krijgt het mbo steeds meer de aandacht die het verdient. Zonder vakmanschap geen florerend Brainport!

Woningbouw, bereikbaarheid

- In 2023 heeft het college het Raadsvoorstel Regionale bekostigingssystematiek MIRT 22 aangeboden aan de raad. Hierop heeft de raad in 2024 positief beslist.
- Binnen de gebiedsontwikkeling Spoorzone/Knoop XL zijn grote stappen gezet. Zo is besloten tot het met de Provincie oprichten van de besloten vennootschap Ontwikkelingsmaatschappij Fellenoord BV. De raad is akkoord gegaan met aangepaste afspraken met de ontwikkelaar van de Victoriatoren en het Victoriapark om realisatie vlot te trekken. Het college heeft drie clusterpaspoorten (1b, 9a en 9b) op basis van een positief advies van de raadscommissie Knoop XL vastgesteld. En het bestemmingsplan Strijp S fase 4 is vastgesteld.
- In 2023 stond het proces om te komen tot een Masterplan Mobiliteit centraal. Met tientallen bijeenkomsten en experimenten zijn we met de stad in gesprek gegaan over hoe de Eindhovense mobiliteit er in de toekomst uit moet zien. Dit heeft begin 2024 geleid tot een gedegen besluitvorming, waarmee we een kader hebben voor ons toekomstig mobiliteitsbeleid dat schoon, vlot, veilig en innovatief is.
- De woningbouwopgave is groot en we werken samen met onze partners om door te bouwen. Hiervoor is het programma ‘Eindhoven Bouwt Door’ opgestart. Onderdeel hiervan is een maatregelenpakket dat we toepassen om stagnerende bouwprojecten vlot te trekken, zoals de Victoriatoren. De samenwerking met de woningcorporaties is verstevigd, onder andere door een dag per week samen op locatie te werken. We zijn continu alert op kansen die zich voordoen in de stad. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot de snelle realisatie van 456 woonruimten voor studenten in het oude Philipskantoor. Voor toekomstige woningbouw in de stad zijn ontwikkelkaders voor het Evoluon en Kastelenplein vastgesteld, de ontwikkelingsvisie voor Stads-hart Woensel en de woon-zorgvisie. In 2023 zijn 23 bestemmingsplannen vastgesteld, waarmee de bouw van ruim 2.600 woningen mogelijk wordt gemaakt.

Fijne en veilige wijken

- Om de grotere complexiteit van onze veiligheidsopgaven aan te pakken is met het beleidskader Veiligheid 2023-2026 ingezet op meer uitvoeringskracht. Het aantal wijk-GGD’ers, straatstewards, horecastewards en Boa’s is fors uitgebreid en het operationeel team sociale overlast is opgericht.
- Om straatintimidatie tegen te gaan hebben we in november de ‘stop intimidatie app’ gelanceerd.

- Het nieuwe camerabeleid is vastgesteld.
- Met de Rijksmiddelen voor het programma Preventie met Gezag zijn samen met (justitiële) partners inspanningen gedaan om de jonge aanwas in de (georganiseerde) drugscriminaliteit te voorkomen en is de wijkrechtspraak weer volledig in bedrijf gebracht.
- We hebben samen met politie eerste successen behaald in vermindering van de politie-inzet bij voetbal, evenementen en uitgaan, zodat de politie uiteindelijk meer in de wijken aanwezig kan zijn.
- Bewoners, ondernemers en veel verschillende organisaties hebben het Pact Woensel Zuid gesloten. Daarmee hebben ze afgesproken dat ze zich de komende 20 jaar samen in gaan zetten voor een goede toekomst voor de mensen in het stadsdeel. Voor Woensel Zuid is maximaal € 4,9 miljoen gereserveerd in de Regeling Kansrijke Wijk (SPUK) van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De regeling richt zich op de preventie van armoede en schulden, veerkracht en weerbaarheid, re-integratie, school en omgeving, de ontwikkeling van het jonge kind, een gezonde leefomgeving en voor programmaondersteuning.

Levendige stad (cultuur, sport, evenementen)

Cultuur

- We hebben in 2023 de Cultuurbrief 2025-2028 vastgesteld. Ons meerjarig cultuurbeleid, dat we samen met onze partner Stichting Cultuur Eindhoven en met veel betrokkenheid van culturele organisaties hebben opgesteld.
- Om te komen tot een bruisender Eindhoven zijn belangrijke stappen gezet. Zo is samen met de stad gestart met de ontwikkeling van een visie op een bruisend nachtleven: ‘Sharing The Vibes’. Er is in de binnenstad meer mogelijk gemaakt zoals Dinnerdomes, een wintertuin en uitbreiding van terrastijden. Ruim 14.000 mensen bezochten een nieuw evenement om de overgang van het oude naar het nieuwe jaar te vieren: New Years EHVE.
- Erfgoed
    - We hechten veel waarde aan het onderhouden en behouden van ons (immateriële) erfgoed en monumenten.
    - In 2023 is de Uitvoeringsagenda Erfgoed 2023-2026 vastgesteld en zijn onder meer 52 woningen en woongebouwen uit de wederopbouwperiode aangewezen als gemeentelijk monument. Het aantal gemeentelijke monumenten nam daarmee toe tot 478.

Sport en bewegen

- Van jong tot oud stimuleren we alle Eindhovenaren om met plezier te bewegen en te sporten, hun talenten te ontdekken en deze te blijven ontwikkelen.
- Onze sportregisseurs, sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders spelen hierbij een centrale rol.
    - We hebben 310 aanvragen voor het Volwassenfonds toegekend en we zijn gestart met de pilot gratis zwemles voor groep 7 zonder zwemdiploma.
    - We hebben sportverenigingen ondersteund tijdens de energiecrisis met in totaal € 225.000 aan subsidies.
    - We hebben de vitaliteit van de binnensportverenigingen onderzocht en geholpen om het Platform Ondernemende sportaanbieders op te richten.
- In 2023 zijn we gestart met de bouw van de nieuwe Tongelreep, hebben we het collectorveld bij sportpark Strijp gerealiseerd en zijn we gestart met het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Sport.

Evenementen

- In een uitverkocht Philips Stadion is de UEFA Women's Champions League Finale gespeeld.
- Op het hockeycomplex van HC Oranje-Rood vond de FIH Pro League (hockey) plaats, met gemiddeld 3.000 bezoekers per dag.
- De ASML Marathon Eindhoven had dit jaar een recordaantal van 27.000 deelnemers.
- Op de High Tech Campus vond de Jeugd Olympiade Schaken plaats, met 240 internationale deelnemers.

Organisatie

- Er zijn belangrijke stappen gezet om de organisatie aan te sluiten op de (toekomstige) behoeften van onze groeiende stad. Hiervoor is een nieuw stuurmodel ingevoerd en is een hoofdstructuur uitgewerkt. Sectoren en afdelingen worden logischer en evenwichtiger ingericht en teams krijgen een maximaal aantal medewerkers, zodat een leidinggevende voldoende aandacht kan geven aan de medewerkers. We

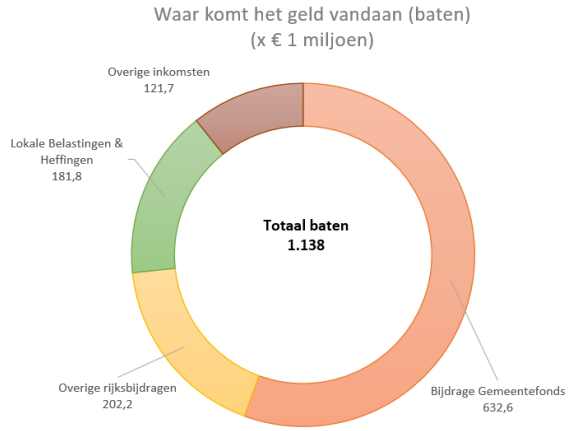
verbeteren processen, zetten in op leiderschapsontwikkeling en volgen de tevredenheid van de medewerkers via onderzoeken.

- Daarnaast zijn een werkgeversmerk en arbeidsmarktcampagne gelanceerd; Eindhoven, werk waar je voor staat. Dit draagt bij aan het invullen van het groeiend aantal vacatures. Om te zorgen voor diversiteit en inclusiviteit onder de medewerkers, is het uitvoeringsplan diversiteit & inclusie vastgesteld, mede op basis van de resultaten van het diversiteitsonderzoek van Tilburg University.
- Daarnaast zijn verschillende documenten vastgesteld waarmee we een toekomstbestendige basis leggen voor informatievoorziening en privacy: de I-Visie en I-strategie, het informatiebeveiligingsbeleid, het privacybeleid en de datastrategie.
- Door uitvoering van het Manifest MVOI dat de gemeente in 2023 heeft ondertekend dragen we door onze inkoop bij aan de verdere verduurzaming van de stad.

1.2 Financieel beeld

Resultaat 2023

Het resultaat over 2023 bedraagt € 21,6 miljoen positief. Zie onderstaande cirkeldiagrammen voor een overzicht van het soort inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen. Dit resulteert per saldo in een voordelig resultaat voor mutaties in reserves van € 27,3 miljoen. Daarnaast heeft er, zoals in de tabel hieronder is toegelicht/gespecificeerd, per saldo een toevoeging aan de reserves plaatsgevonden van € 5,8 miljoen. Het voordelig resultaat voor mutaties in reserves en de dotatie aan de reserves resulteren per saldo in het voordelig resultaat van € 21,6 miljoen.

Saldo

	2023
Totaal baten	1.138,4
Totaal lasten	1.111,0
Saldo lasten en baten	**27,3**
Mutaties reserves	
Stortingen	187,8
Onttrekkingen	182,0
Totaal mutaties reserves	**5,8**
Resultaat	**21,6**

Onderstaand een overzicht van het resultaat 2023 per programma gevolgd door een toelichting op de grote afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023.

(x € 1 miljoen)	saldo begroting primair (nov '22) (1)	bijstelling begroting (2)	saldo begroting na wijziging (dec '23) (3=1+2)	saldo realisatie incl mutaties reserves (4)	afwijking realisatie tov begroting na wijziging (5=4-3)	% afwijking
1 Veiligheid	35,3	1,8	37,1	35,4	1,7 V	4,6%
2 Openbare ruimte	62,5	8,1	70,6	68,3	2,3 V	3,3%
3 Economie	5,3	0,8	6,0	4,6	1,4 V	23,0%
4 Onderwijs	35,1	1,6	36,7	36,7	0,0 N	-0,1%
5 Sport en cultuur	56,1	4,1	60,2	61,4	1,2 N	-2,0%
6 Sociaal domein	329,4	25,2	354,6	349,2	5,5 V	1,5%
7 Volksgezondheid en milieu	21,0	0,6	21,6	22,7	1,1 N	-5,2%
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	22,4	-1,7	20,7	25,6	5,0 N	-24,0%
0 Bestuur en ondersteuning	-567,0	-35,9	-602,9	-625,6	22,7 V	-3,8%
Resultaat	**0,0**	**4,6**	**4,6**	**-21,6**	**26,2 V**	

Toelichting afwijkingen exploitatie 2023 op hoofdlijn

De grootste afwijkingen zijn te zien op programma 0, programma 6 en programma 8. In onderstaande tabel zijn de afwijkingen groter dan € 1 miljoen weergegeven. In hoofdstuk 2 Programma's worden de afwijkingen per programma toegelicht. In hoofdstuk 4.3 Overzicht baten en lasten zijn de resultaten per programma en taakveld in één overzicht weergegeven. Hier lichten we ook de algemene dekkingsmiddelen nader toe en zijn de incidentele resultaten toegelicht. Daarnaast is hier een analyse opgenomen van de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en mutaties in reserves.
Uit onderstaande toelichting is af te leiden dat de grootste, maar niet alle, afwijkingen bij Turap-1 en Turap-2 in beeld waren. De begroting is tussentijds niet aangepast op basis van de prognoses.

(x € 1 miljoen)	Turap-1	Turap-2	Rekening	Afwijking t.o.v. bijgestelde begroting 2023 Toelichting jaarrekening
Programma 0, 6 en 8				
Gemeentefonds	6,9	20,0	15,6	Actualisatie op basis van mei- september- en decembercirculaire.
Rente en afschrijvingslasten	4,0	5,7	4,4	Voordeel schatkistbankieren, oplopende rentes en lagere rente- en afschrijvingslasten door minder investeringen als gevolg van langere procedures en leveringstijden.
Sociale basis & Wijkteams	2,4	2,3	3,9	Onderbenutting middelen "Bed-Bad-brood" door ontvangen rijksmiddelen voor dit doel. Lagere subsidievaststellingen 2022 zorgen voor een voordeel in 2023. Daarnaast lagere doorbelaste apparaatskosten, o.a. door realistischere verdeling.
Lokale lasten en heffingen	2,7	4,1	2,4	Meeropbrengst, met name parkeerbelasting (€ 2,0 miljoen) en OZB niet-woningen (€ 0,6 miljoen).
Werk & Inkomen	1,3	3,8	2,1	Overschot ontvangen rijksmiddelen energiearmoede. Lager aantal BBZ aanvragen. Vrijval voorziening dubieuze debiteuren.
Bouwvergunningen	0,0	0,0	1,4	Meer (grote) bouwvergunningen aangevraagd.
Dividend	1,1	1,1	1,1	Door positieve resultaten in 2022 en het gewijzigde dividendbeleid.
Jeugd	0,9	-2,4	0,8	Toename aantal indicaties op onder andere begeleiding en behandeling, de hogere vergoedingen voor verblijf en maatwerktarieven dagbesteding (-€ 4,4 miljoen). Voordelen op compensatie woonplaatsbeginsel (€ 4,1 miljoen) en Samen voor Jeugd (€1,9 miljoen).
Storting voorziening spaarverlof	-0,6	-0,7	-0,9	Storting in de voorziening cf. actuele berekening.
WMO	2,4	1,8	-1,3	Dagbesteding meer in sociale basis geboden (€ 0,8 miljoen). Nadelen op hulpmiddelen (- €0,8 miljoen), huishoudelijke ondersteuning (- € 0,5 miljoen) maatschappelijke (- € 0,9 miljoen) en gezinsopvang (- € 0,8 miljoen).
Resultaten (grond)exploitaties	0,6	0,6	-1,9	Resultaat tussentijds winstnemen en afsluiten projecten (- € 1,6 miljoen), storting in voorziening negatieve grondexploitaties (- € 0,8 miljoen).
Organisatiebrede taakstelling kadernota 2020	-2,0	-2,0	-2,0	Door prijsstijgingen is het niet mogelijk om de gemeentebrede taakstelling op de organisatie van € 2 miljoen vanaf 2023 in te vullen via inkoopvoordelen (en alternatieven zijn onzeker).
Projecten	0,0	0,0	-4,9	Nadeel op doorbelastingen door hoeveelheidsverschillen (- € 2,4 miljoen) en prijsverschillen (- € 2,1 miljoen).
Overige posten < € 1 miljoen	-4,0	-5,0	2,4	
Overige programma's				
Overige posten	-6,6	-4,9	3,0	
Totale afwijking	**9,0**	**24,3**	**26,2**	

Financiële positie en Balansbeeld

De financiële positie begin 2023 is gezond. De ontwikkeling van de kengetallen in 2023 laat zien dat de algemene financiële positie in 2023 nagenoeg ongewijzigd is ten opzichte van vorig jaar. De solvabiliteitsratio, de mate waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te blijven voldoen, ligt al een aantal jaar boven het landelijk gemiddelde. Dit geldt ook voor de structurele exploitatieruimte.

Kengetal (realisatie)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rekeningresultaat in % van lasten (incl. mutatie reserves)	7,6%	5,4%	4,0%	3,0%	4,0%	1,7%
Solvabiliteit	27,6%	33,8%	37,6%	39,4%	43,8%	43,0%
Structurele exploitatieruimte	1,9%	6,8%	8,5%	8,3%	11,3%	8,6%

bedragen x € 1 miljoen

Balans Activa	31-12-2022	31-12-2023	Balans Passiva	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa	**827,2**	**904,0**	**Vaste Passiva**	**823,0**	**838,1**
Immateriele vaste activa (1)	201,1	**227,8**	Eigen vermogen (4)	474,0	**501,4**
Materiele vaste activa (1)	605,1	**654,5**	Voorzieningen	25,9	**29,7**
Financiële vaste activa (2)	21,0	**21,7**	Vaste schulden (> 1 jr)	323,1	**307,0**
Vlottende activa	**254,1**	**263,3**	**Vlottende Passiva**	**258,4**	**329,2**
Voorraden (3)	43,7	**42,6**	Netto vlottende schulden (< 1jr) (2)	66,1	**66,9**
Uitzettingen (< 1jr)	151,6	**176,7**	Overlopende passiva	192,3	**262,3**
Liquide middelen	0,2	**0,1**			
Overlopende Activa	58,6	**44,0**			
TOTAAL	**1.081,4**	**1.167,3**		**1.081,4**	**1.167,3**

(1) De investeringen zijn toegelicht in paragraaf 3h. Investeringen. Het onderhoud van onze kapitaalgoederen (activa) staat toegelicht in paragraaf 3c. Onderhoud kapitaalgoederen. De begrotingsrechtmatigheid van de investeringskredieten is toegelicht in de jaarrekening onder 4.3.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid. (2) In de paragraaf 3d. Financiering wordt meer toelichting gegeven op onze verstrekte en aangetrokken leningen, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. (3) De voorraden betreft met name onze eigen bouwgronden in exploitaties. Daarover kunt u meer lezen in de paragraaf 3g. Grondbeleid. (4) Het eigen vermogen vormt de beschikbare weerstandscapaciteit. In paragraaf 3b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaan we nader in op de weerstandscapaciteit in relatie tot de optredende risico's en zijn de wettelijk verplichte kengetallen opgenomen. De risico's omtrent grond zijn in paragraaf 3g. Grondbeleid nader uitgewerkt.

Het eigen vermogen is toegenomen door het toevoegen van het rekeningresultaat en door de toename van onze bestemmingsreserves. De vermogenstoename van onze bestemmingsreserves in de afgelopen jaren wordt verklaard doordat:

- We zijn gaan sparen voor strategische investeringen;
- We meer incidentele middelen ontvangen vanuit het Rijk die we over jaargrenzen heen inzetten (o.a. compensatie crises effecten, wijzigingen in taken, invoeringskosten omgevingswet).
- De raad bewust nieuwe reserves heeft ingesteld om de financiën te borgen voor o.a. transformatieprogramma sociale basis sociaal domein, regionale inzet op (innovatie) beschermd wonen, kapitaallasten uitbreiding internationale school Eindhoven (ISE);
- Om verschillende redenen (o.a. de huidige economische situatie, de arbeidsmarkt, inzet op crises) een gedeelte van onze geplande opgaven doorschuift naar achter en we deze middelen reserveren om de opgaven later te kunnen uit te voeren.

In de jaarrekening onder 4.2 Balans en toelichting zijn de balansposten nader uitgesplitst conform BBV en leest u meer over de mutaties per balanspost in 2023.

2. Programma's

Programma 1 Veiligheid

Dit programma omvat twee taakvelden: taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer betreft reguliere taken van de brandweer en de taken voor het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen. Voor dit taakveld zijn op gemeentelijk niveau geen afzonderlijke doelen, prestaties en daarbij behorende effect- en prestatie-indicatoren opgenomen. Resultaten worden op regionaal of landelijk niveau bereikt en/of gemonitord en zijn ook in de begroting van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) opgenomen.
Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid heeft betrekking op alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid, waaronder een veilige woon- en leefomgeving en toezicht en handhaving van de openbare orde.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid

Iedereen die in Eindhoven woont, werkt of verblijft dient zich hier veilig te voelen en er veilig te zijn. Het succes van de stad en de regio zorgt ervoor dat Eindhoven steeds grootstedelijker en internationaler wordt. Dit brengt ook met zich mee dat we te maken hebben met een grotere complexiteit binnen onze veiligheidsopgaven. Dit zien we bijvoorbeeld op ondermijningsvraagstukken, jeugdveiligheid en risico's op polarisatie, maar ook in de toename van overlast van dak- en thuislozen.

In 2023 is er hard gewerkt aan een veilige en leefbare stad. De raad heeft in maart 2023 het nieuwe beleidskader veiligheid 2023-2026 vastgesteld en in juni 2023 het nieuwe camerabeleid. En de stop-app straatintimidatie is sinds eind november 2023 online in de gemeente. Veiligheidsaanpakken vragen in essentie om integraliteit en duurzame betrokkenheid van alle partijen. Hier is dan ook op ingezet door middel van betere afspraken en actualisering van bestaand beleid.

De stijging van overlast van dak- en thuislozen evenals drank- en drugsoverlast vroeg vooral in Woensel-Zuid en in het Centrum voor extra integrale inzet en aansturing. Dit vraagt continue aandacht, maar de eerste voorzichtige effecten van het terugdringen van de overlast zijn al zichtbaar. De inzet van straatstewards en het plaatsen van flexibele camera's hebben hier positief aan bijgedragen.

Een andere ontwikkeling die continu om onze aandacht vraagt is de veiligheid van onze jongeren en de gevaren van drugscriminaliteit. Met middelen vanuit het Rijk zijn er samen met (justitiële) partners inspanningen gedaan om de jonge aanwas in de (georganiseerde) drugscriminaliteit te voorkomen. Daarnaast is ook de wijkrechtspraak weer volledig in bedrijf.

In de wijken blijft er ook aandacht voor delicten met veel impact, zoals o.a. woninginbraken, autodiefstal en geweldsmisdrijven. Samen met inwoners gaan we dit tegen door middel van bewustwordingscampagnes, met de uitbreiding van het aantal boa's zijn zij vaker aanwezig in de wijk.

Om naast een veilige stad ook bij te dragen aan een levendige stad verminderen we de risico's op onveiligheid bij evenementen, betaald voetbal en het uitgaan. Doordat we als gemeente nadrukkelijk investeren op andere maatregelen dan politie-inzet, door bijvoorbeeld bij Europese voetbalwedstrijden de aankomst van uitsupporters met georganiseerd (bus)vervoer naar een vaste aankomstlocatie te leiden met fanzone en ticketomwisselpunt, maken we het mogelijk dat de politie haar capaciteit meer in de wijken kan inzetten.

Onveiligheid en conflicten elders op de wereld hebben hun weerslag gehad op de stad. Bijvoorbeeld in de vorm van demonstraties, zorgen en ongenoegen bij verschillende groepen, maar ook in de vorm van een grotere opgave in het bieden van onderdak aan ontheemden en vluchtelingen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

In 2023 ontving VRBZO een extra gemeentelijke bijdrage om de achterstand in de uitvoering van de visie in te lopen. Deze achterstand was ontstaan door de coronacrisis. Vooral op het domein van crisisbeheersing zijn hierdoor flinke stappen gezet. Zo is een nieuw crisisplan vastgesteld, is VRBZO bezig met een nieuw regionaal risicoprofiel en is een planningsstaf ingericht waarin permanente risicomonitoring en de eerste regie op de aanpak van risico's en dreigingen is geborgd.

In de gemeente Eindhoven is ook in 2023 weer adequaat gereageerd op de stroom van ontheemden vanuit Oekraïne en is er regie gevoerd over de opvangopgaven die vanuit het Rijk werden gesteld.

Vanwege oplaaiende conflicten in zowel Soedan als Israël en de Palestijnse gebieden zijn er in 2023 verschillende repatriëringsvluchten uitgevoerd. Vanuit rampen en crisis is hiervoor samengewerkt met de Immigratie en Naturalisatiedienst, het Nederlands Rode Kruis, de GGD/GHOR en het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum om de aankomst en opvang op Eindhoven Airport én de eerste 72-uursopvang goed te laten verlopen.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:
- Opleiden Trainen en Oefenen (OTO):
  We hebben medewerkers opgeleid voor de gemeentelijke rampen- en crisisorganisatie. Ook zijn er oefeningen geweest voor medewerkers die actief zijn in de rampen- en crisisorganisatie, waaronder veldoefeningen voor ruimte- en bouwbeheer.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	16.271	17.110	**17.066**	44
Baten	-407	-407	**-490**	83
Mutatie reserves (TV 0.10)	-17	-17	**-2**	-15
Saldo	**15.847**	**16.686**	**16.574**	**112**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Overig	44	83	-15	112	incidenteel
SALDO	**44**	**83**	**-15**	**112**	

1.2 Openbare orde en veiligheid

Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid
In het beleidskader veiligheid staan de inspanningen die worden verricht om de veiligheid te verbeteren. Verdere duiding van de gerealiseerde inspanning zijn ook te lezen in de jaarrapportage 2023 beleidskader veiligheid.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Index veiligheidsbeleving De Index is gebaseerd op 6 vragen over onveiligheidbeleving en buurtproblematiek. De subjectieve veiligheid is zeer licht gedaald ten opzichte van 2022. NB: methodewijziging. Sinds 2023 worden enkel cijfers uit de eigen inwonersenquête benut (voorheen ook i.c.m. de CBS VeiligheidsMonitor) en is het peiljaar verschoven naar 2016. Met onderstaande herberekening is vergelijking met eerdere jaren mogelijk: 2018: 100,3; 2019: 100,3; 2020: 100; 2021: 100,4; 2022: 100,7; 2023: 100,6.	101,6	> 101,6	100,6
Index objectieve veiligheid De objectieve veiligheidsindex is het gemiddelde van 15 indexcijfers over afzonderlijke politiecijfers (aangiften en meldingen). De politiecijfers worden geïndexeerd op 100 (peiljaar 2009).Er is gekozen voor een overall index voor de objectieve veiligheid om in één blik de ontwikkelingen te kunnen monitoren.	104,6	> 105,2	105,1

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Tegengaan jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit:
  Het inloopspreekuur Veiligheid in om School heeft 11 keer plaatsgevonden met 44 scholen. Vanuit de BOTOC en vervolgens binnen Preventie met Gezag zijn meerdere interventies uitgerold om jonge aanwas tegen te gaan.

- Zorg en Veiligheid:
  De verbinding tussen de zorg- en veiligheidspartners is verbeterd. Het Operationeel Team sociale overlast Centrum en Woensel-Zuid is hier een resultaat van. Er zijn 16 tijdelijke huisverboden opgelegd. Het aantal wijk-GGD'ers is verdubbeld.

- Tegengaan van ondermijnende criminaliteit:
  Het Bestuurlijk Interventieteam Eindhoven (BITE) is107 keer ingezet. De wet Damocles is 17 keer ingezet. Op grond van de Wet Bibob is 1 vergunning geweigerd en zijn er 2 ingetrokken.

- Tegengaan van Maatschappelijke onrust:
  Bij het gemeentelijke Meldpunt Polarisatie en Radicalisering zijn 65 meldingen binnengekomen en opgepakt. Binnen de preventieve aanpak zijn er trainingen gegeven en netwerken versterkt. Er is gestart met laagdrempelige evaluaties van demonstraties.

- Toezicht en Handhaving:
  Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma VTH. We hebben het aantal boa's uitgebreid naar 70 fte. Deze uitbreiding heeft in de stad bijgedragen aan het vergroten van de bereidheid om regels na te leven.

- Gebiedsgericht werken:
  We werken gebiedsgericht volgens de methodiek Samenleven in Verscheidenheid. Overlast en zorgen rond leefbaarheid en veiligheid worden in 3 wijkoverleggen tijdig gesignaleerd en opgepakt. Straatstewards zijn ingezet waar overlast het grootst was.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	20.878	31.551	29.702	1.849
Baten	-1.410	-10.393	-10.202	-191
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-710	-640	-70
Saldo	**19.468**	**20.448**	18.860	**1.588**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie hiervoor paragraaf 3e Bedrijfsvoering onderdeel personeelskosten.	1.121	- -	- -	1.121	incidenteel
Explosievenonderzoek Afwijking aan lasten- en batenkant wordt veroorzaakt als gevolg van de afgeleiding vanuit de projectenadministratie op basis van de ontvangen rijksbijdrage voor explosievenonderzoek. Per saldo is het resultaat nihil.	-539	540	-	1	incidenteel
Externe incidentele veiligheidsbudgetten Het Rijk heeft incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor extra veiligheidsinzet. Middelen zijn in 2023 niet volledig ingezet. Hierop zit op termijn een terugbetalingsverplichting, indien middelen niet volledig worden ingezet.	973	-973	-	-	incidenteel
Reguliere veiligheidsbudgetten Betreft beperkte financiële afwijkingen op een aantal reguliere veiligheidsbudgetten. Als gevolg van diverse ontwikkelingen is op onderdelen niet volledig ingezet, waaronder informatiegestuurd werken en gebiedsgericht werken.	287	-20	-	267	incidenteel
Overig	7	262	-70	199	incidenteel
SALDO	**1.849**	**-191**	**-70**	**1.588**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 1 Veiligheid zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren) De indicator is verbeterd ten opzichte van 2021 (10). De indicator van Eindhoven is beter in vergelijking tot gemeenten uit dezelfde grootteklasse (100.000-300.000 inwoners) en vergelijkbaar met die van de 4 grote gemeenten (>300.000).	2022	8	10	8	8
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners) De indicator is verslechterd ten opzichte van 2021 (3,0). Dit volgt een landelijke negatieve trend. De verslechtering is gemiddeld het grootst bij de grote 4 gemeenten (3,3 in 2021) en gemeenten tussen de 100.000 en 300.000 inwoners (2,4 in 2021).	2022	2,3	3,4	4,3	3,7
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners) Ten opzichte van 2021 (6,5) is deze indicator verslechterd. Dit zien we ook terug bij de 4 grote gemeenten, waarbij Eindhoven alleen slechter scoort dan Utrecht.	2022	4,5	5,2	8,1	7,1
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners) De indicator is verslechterd ten opzichte van 2021 (1,5). Hiermee is een eind gekomen aan de dalende trend van de afgelopen jaren mede vanwege de coronacrisis. Vergeleken met de 4 grote gemeenten scoort Eindhoven in 2022 alleen slechter dan Den Haag.	2022	1,4	1,5	1,8	1,7
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (1.000 inwoners) De indicator is verbeterd vergeleken met 2021 (9,2). Hiermee wordt de stijgende lijn sinds 2019 voortgezet. Deze indicator is minder geschikt om vergelijkingen te maken tussen gemeenten, ook omdat niet iedere gemeente op alle onderdelen registreert.	2022	6	7	8,3	9,1

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 1 Veiligheid zijn dat de volgende:

Taakveld 1.1: GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Programma 2 Openbare ruimte

Dit programma bestaat uit zeven taakvelden en valt uiteen in drie thema's:
- Verkeer, vervoer en waterstaat: taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer omvat niet alleen taken voor verkeer en vervoer maar ook de bijbehorende infrastructuur en het onderhoud. De taakvelden 2.2 Parkeren en 2.5 Openbaar vervoer dragen bij aan de doelstellingen van taakveld 2.1. De taakvelden 2.3 en 2.4 kennen een zeer beknopte toelichting omdat hier geen specifiek beleid op is.
- Groen en recreatie: tot taakveld 5.7 behoren openbaar groen, natuur en recreatie. Dit betreft onder meer aanleg en onderhoud van openbaar groen en water (vijvers en kleine watergangen) en de aanleg en onderhoud van speel- en recreatievoorzieningen.
- Riolering: tot taakveld 7.2 Riolering behoren taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding.

Met ingang van deze begroting zijn twee taakvelden die betrekking hebben op de openbare ruimte (taakveld 5.7 Groen en recreatie en taakveld 7.2 Riolering) verplaatst naar dit programma. Dit bevordert de sturing, verantwoording en integrale programmering.

Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.3 Recreatieve havens
2.4 Economische havens en waterwegen
2.5 Openbaar vervoer

Groen en recreatie

5.7 Openbaar groen en recreatie

Riolering

7.2 Riolering

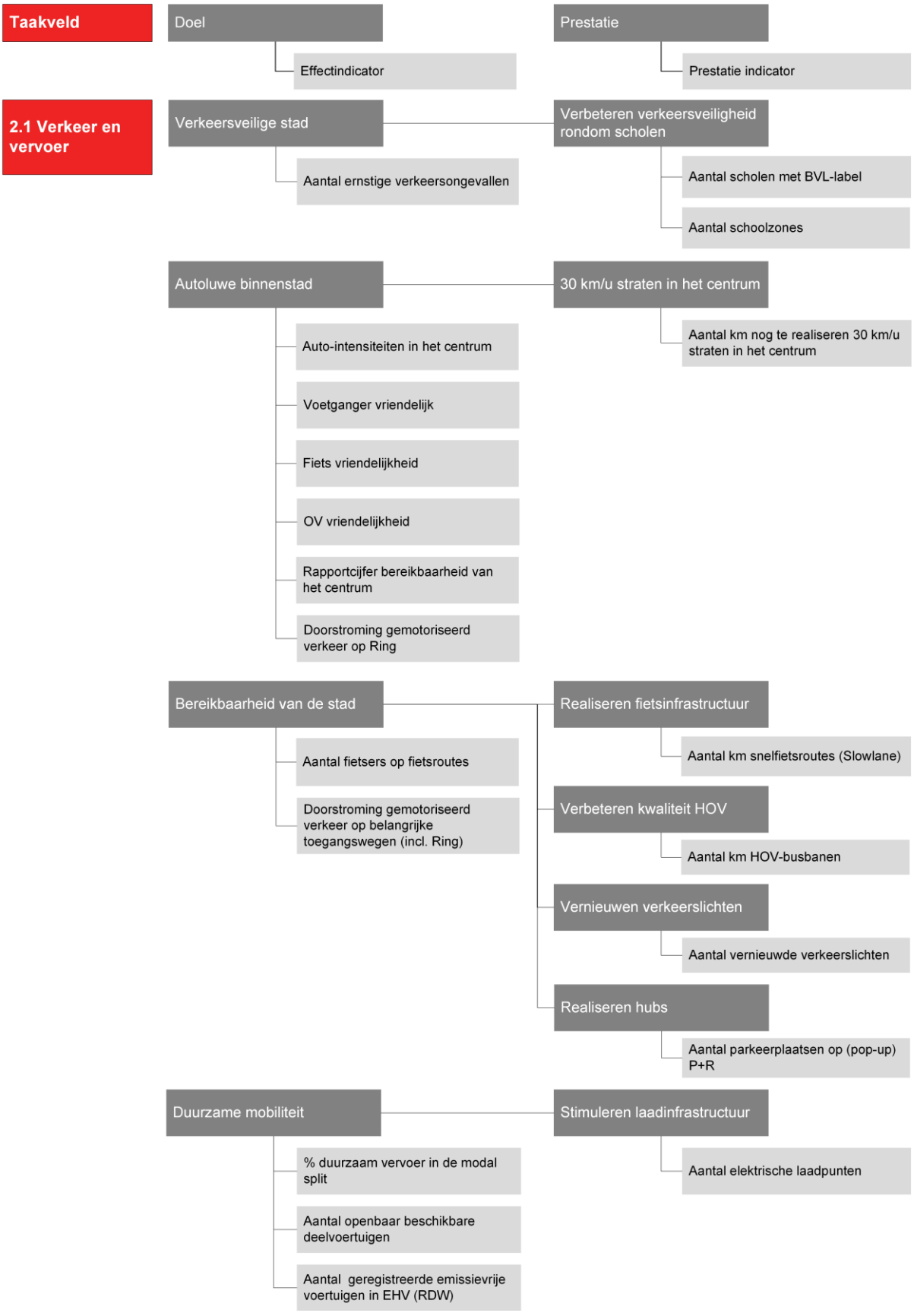
Verkeer, vervoer en waterstaat

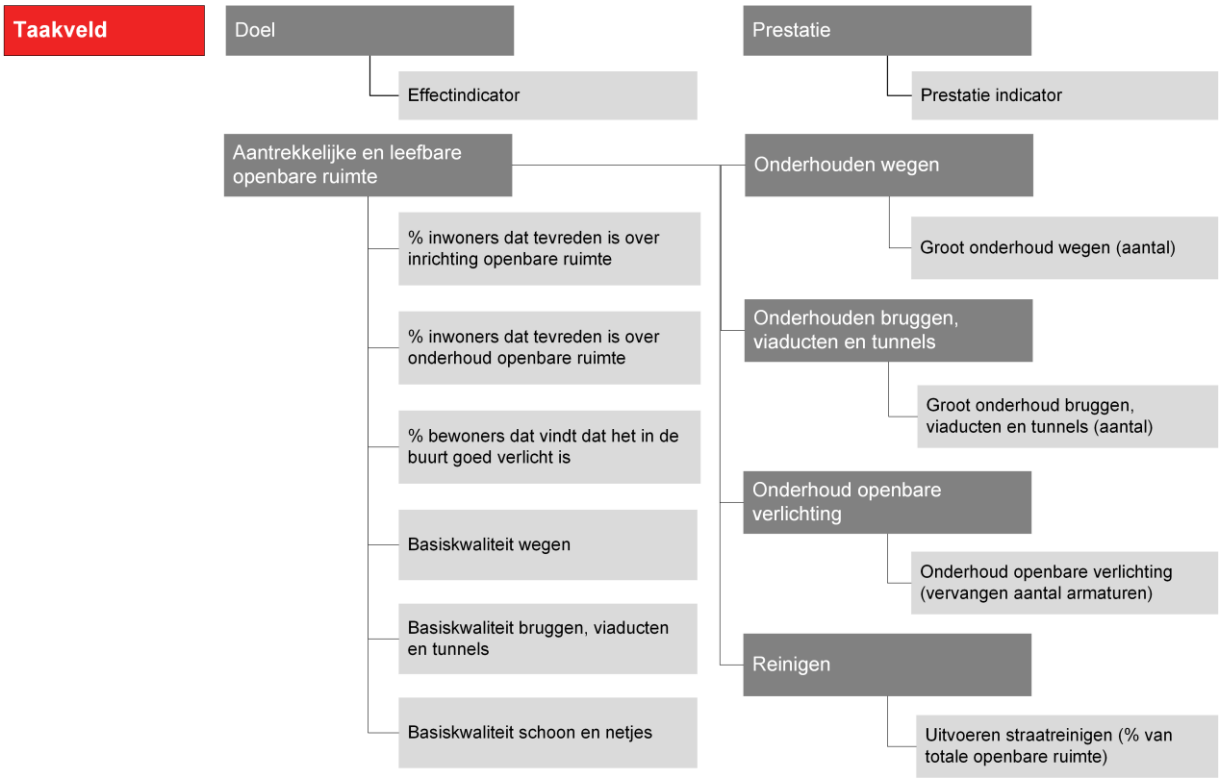
Dit programma bestaat uit vijf taakvelden. Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer omvat niet alleen taken voor verkeer en vervoer maar ook de bijbehorende infrastructuur en het onderhoud. De taakvelden 2.2 Parkeren en 2.5 Openbaar vervoer dragen bij aan de doelstellingen van taakveld 2.1. De taakvelden 2.3 en 2.4 kennen een zeer beknopte toelichting omdat hier geen specifiek beleid op is.

Het proces om te komen tot een Masterplan Mobiliteit van de stad en voor de stad stond in 2023 centraal. Tijdens tientallen bijeenkomsten in de vorm van Dromenlabs, Kennislabs, Straatlabs, experimenten en op nog diverse andere momenten zijn we met de stad het gesprek aangegaan over hoe de Eindhovense mobiliteit er in 2050 uit ziet. Door verder in de toekomst te kijken hebben wij letterlijk ruimte genomen om breder te kijken naar mobiliteit. We zijn gaan dromen om uiteindelijk tot een samenhangend en evenwichtig plan te komen voor en door de stad. Er zijn zeven dromen naar voren gekomen: verbinding, vrijheid voor iedereen, ruimte maken, schoon, veilig, gezond en ontspannen. Het zijn dromen over een positieve toekomst waarin de mens centraal staat. En ook dromen over de bijdrage die mobiliteit levert aan de belangrijke uitdagingen van deze tijd, zoals de groei van onze stad, verstedelijking en klimaatverandering. Tegelijkertijd is het niet bij dromen gebleven, er zijn ook concrete stappen én financiële middelen opgenomen in de actieagenda van het Masterplan om onze dromen te verwezenlijken. Het gaat dan onder andere om investeringen in loop- en fietsroutes, wijkgerichte aanpak en verkeersveiligheid. Een belangrijk uitgangspunt is dat de agenda als een samenhangend pakket functioneert en er een belangrijke balans is gevonden in de nadere uitwerking. Tegelijkertijd is het slechts een startpunt en niet in

beton gegoten. Er ligt hiermee een belangrijke basis om de komende jaren belangrijke stappen te zetten: Wij gaan vooruit! Ga je mee?

In 2023 hebben we diverse onderhoudsprojecten uitgevoerd die bijdragen aan het op basiskwaliteit houden van de stad. Door het uitvoeren van dagelijks onderhoud (o.a. reinigen, onkruidbestrijding, zwerfafval ruimen en in de winter gladheidsbestrijding) is de stad schoon, heel, netjes en veilig gehouden. Ook is aan een aantal straten groot onderhoud uitgevoerd. Zo is de deklaag vervangen van o.a. een gedeelte van de Onze Lieve Vrouwestraat, de Marconilaan en enkele wegen in de Karpen. Onder andere de Robbenstraat, Amazonelaan en Florencelaan zijn in het kader van onderhoud heringericht, waarbij de straten ook meteen klimaatadaptief zijn ingericht, door zoveel mogelijk te ontharden en vergroenen. Vanuit het onderhoudsprogramma openbare ruimte hebben we vijf straten vergroend. Net zoals voorgaande jaren is aandacht besteed aan de toegankelijkheid van de openbare ruimte en is bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte gestimuleerd. In dat kader zijn er onder andere weer een aantal ommetjes (4) gerealiseerd en zijn de fietspaden van de Kennedylaan en Kloosterdreef (1 zijde) voorzien van asfalt. Duurzaamheid en circulariteit zijn onderdeel van de plannen die in de openbare ruimte worden uitgevoerd. Zo is de verlichting in diverse straten door LED vervangen, zoals de Boschdijk, Robbenstraat, Vlokhovenseweg en De Schakel. De handreiking circulaire openbare ruimte die we in 2021 hebben opgesteld passen we toe in onze onderhoudsprojecten.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
2.1 Verkeer en vervoer
Verkeersveilige stad
Aantal ernstige verkeersongevallen
Verbeteren verkeersveiligheid rondom scholen
Aantal scholen met BVL-label
Aantal schoolzones
Autoluwe binnenstad
Auto-intensiteiten in het centrum
Voetganger vriendelijk
Fiets vriendelijkheid
OV vriendelijkheid
Rapportcijfer bereikbaarheid van het centrum
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op Ring
30 km/u straten in het centrum
Aantal km nog te realiseren 30 km/u straten in het centrum
Bereikbaarheid van de stad
Aantal fietsers op fietsroutes
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op belangrijke toegangswegen (incl. Ring)
Realiseren fietsinfrastructuur
Aantal km snelfietsroutes (Slowlane)
Verbeteren kwaliteit HOV
Aantal km HOV-busbanen
Vernieuwen verkeerslichten
Aantal vernieuwde verkeerslichten
Realiseren hubs
Aantal parkeerplaatsen op (pop-up) P+R
Duurzame mobiliteit
% duurzaam vervoer in de modal split
Aantal openbaar beschikbare deelvoertuigen
Aantal geregistreerde emissievrije voertuigen in EHV (RDW)
Stimuleren laadinfrastructuur
Aantal elektrische laadpunten

2.1 Verkeer en vervoer

Verkeersveilige stad
We hebben verkeersveiligheid een belangrijk gemaakt van het Masterplan Mobiliteit, waarin de droom Veilig is uitgewerkt met een concrete actieagenda voor de komende jaren (tot en met 2026).

Verbeteren verkeersveiligheid rondom scholen

O.a. onderzoek naar blijvende motivatie voor BVL-logo, uitdelen van verkeershesjes tijdens fietsverkeersexamen, en betere betrokkenheid bij campagnes en verkeersveiligheidsacties.

Autoluwe binnenstad
Het streven naar een binnenstad met een minder dominante plek voor de auto hebben we o.a. gedaan met experimenten op straat en bovendien onderdeel gemaakt van het Masterplan Mobiliteit, onder andere in de droom Ruimte maken.

30 km/u straten in het centrum

In het Masterplan is invulling gegeven aan de motie 30 voor heel Eindhoven. Vooruitlopend daarop zijn voor 9 straten voorbereidingen getroffen om op korte termijn 30 km/u te worden.

Bereikbaarheid van de stad
We hebben de bereikbaarheid van de stad verbetert met aanleg van nieuwe HOV en fietsinfra en dromen uitgewerkt in het Masterplan Mobiliteit onder de droom ‘verbinding’. Daarin zetten we de komende jaren stevig in op het verbeteren van de bereikbaarheid van de stad.

Realiseren fietsinfrastructuur

In 2023 zijn belangrijke stappen gezet bij regionale fietsroutes naar Veldhoven, Nuenen/Helmond, Best en Oirschot. Zo is het fietspad naar Helmond binnen de bebouwde kom, op straat afgerond. Tegelijkertijd blijven er uitdagingen voor deze fietsroutes

Verbeteren kwaliteit HOV

O.a. ingezet op de (voorbereidingen voor) uitbreiding van het HOV-netwerk en het agenderen van de kwaliteit van het stedelijke OV bij de concessieverlener en -houder.

Vernieuwen verkeerslichten

In 2023 zijn er 8 verouderde verkeerslichten vernieuwd, dit is minder dan andere jaren, doordat er daarnaast een aantal grote projecten zijn uitgevoerd (HOV3, Kempenbaan Oost).

Realiseren hubs

Hubs zijn belangrijk onderdeel in het Masterplan mobiliteit, en daarnaast zijn er diverse wijkhubs bijgekomen in Eindhoven. Ook zijn er stappen gezet om te komen tot regionale hubs.

Duurzame mobiliteit

Duurzame mobiliteit maakt onderdeel uit van de droom 'schoon' in het Masterplan Mobiliteit wat in 2023 is opgesteld. We hebben ingezet op de acties rondom de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek en versnellen van de laadinfrastructuur.

Stimuleren laadinfrastructuur

De aanwezigheid van laadinfrastructuur is een belangrijke overweging bij de aanschaf van een elektrische auto. Daarvoor is het Uitvoeringskader laadinfrastructuur opgesteld.

Aantrekkelijke en leefbare openbare ruimte

We hebben hier invulling aan gegeven door het uitvoeren van het dagelijks onderhoud (reinigen, onkruid verwijderen, aanpak zwerfafval ect.), het uitvoeren van groot onderhoud en vervangingen. We hebben in 2023 3 fietspaden omgevormd naar asfalt

Onderhouden wegen

Er is uitvoering gegeven aan het onderhoudsprogramma wegen. Hierbij zijn vijf straten vergroend.

Onderhouden bruggen, viaducten en tunnels

Er is onderhoud uitgevoerd aan 12 bruggen/tunnels/viaducten. Vier projecten vielen onder de Tunnelvisie. Drie projecten hebben vertraging opgelopen en worden in 2024 uitgevoerd.

Onderhoud openbare verlichting

Er is uitvoering gegeven aan het onderhoudsplan door vervanging van lampen, armaturen en masten. Lampen worden standaard vervangen door LED. Dit jaar zijn bijna alle SOX lampen (hoog vermogen) vervangen.

Reinigen

Alle openbare ruimte in eigendom van de gemeente is in 2023 gereinigd.

In 2023 hebben we voor duurzaamheid het volgende gedaan:

Mobiliteit

- Invoering van de nul-emissiezone :
  De invoering van een ZE-zone voor vracht- en bestelvoertuigen wordt voorbereid: concept-verkeersbesluiten, verkenning van handhavingswijze, landelijk loket ontheffingen. Voor ZE touringcarvervoer is met I&W, KNV en G4 een afsprakenkader vastgesteld.

- Groene stadslogistiek :
  Er lopen twee projecten waarvoor subsidie is toegekend. Resultaten worden 2024 opgeleverd.

- Bouwhubs:
  Bouwhub op de Hurk is gecontinueerd en wordt benut binnen onder andere bouwproject Niko en Lighthouse. In 2023 is gewerkt aan betere benutting van een bouwhub door dit mee te nemen in de interne aanbestedingsprocessen.

- Turnn-apps:
  MaaS-pilot is begin 2023 afgerond. De Turnn-app heeft marktintroductie niet gehaald. De landelijke pilot heeft wel apps opgeleverd die ook in Eindhoven bruikbaar zijn. Brainport Bereikbaar is voor adoptie van MaaS versnellingsprojecten gestart.

- Publieke laadpalen:
  Gerealiseerd. Strategie is vastgesteld in een geactualiseerd 'uitvoeringskader laden elektrische mobiliteit'. In 2023 is met behulp van een plankaart een groei gerealiseerd van ca. 800 laadpunten begin 2023 naar 1.443 laadpunten eind november 2023.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal ernstige verkeersongevallen Het aantal geregistreerde ernstige verkeersongevallen is toegenomen (het betreft nog niet de definitieve cijfers). Daarentegen zien we een afname van het aantal dodelijke slachtoffers van 6 in 2022 naar 1 in 2023.	102	85	109
Auto-intensiteiten in het centrum Het aantal motorvoertuigen door de drie tunnels is afgenomen en zit onder het niveau van 2019. De afname gaat minder hard dan begroot. Kanttekening is het ontbreken van cijfers over de Elisabethtunnel (die mogelijk drukker is geworden).	101	96	99
Voetganger vriendelijk De voetgangervriendelijkheid is stabiel (5 jaar op rij) en scoort met een 7,4 goed.	7,4	7,7	7,4
Fiets vriendelijkheid De fietsvriendelijkheid is stabiel en scoort met een 7,5 goed.	7,5	7,7	7,5
OV vriendelijkheid De busvriendelijkheid wordt minder goed beoordeeld. Een verklaring hiervoor ligt naar verwachting in de afgeschaalde dienstregeling van de bussen.	7,5	7,5	6,8
Rapportcijfer bereikbaarheid van het centrum Het rapportcijfer voor de bereikbaarheid van het centrum wisselt per vervoerswijze: fiets (8,3) bus (7,7) en auto (6,0).	7,4	7,6	7,3
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op Ring De doorstroming op de Ring is significant afgenomen. Ten opzichte van 2019 stroomde het verkeer in 2023 7% minder goed door, terwijl we inzetten op een verbetering van de doorstroming op de Ring.	113	104	93
Aantal fietsers op fietsroutes We zien al enige jaren het aantal fietsers toenemen, ook in 2023 is het aantal fietsers op fietsroutes sterk gestegen (+6%)	108	108	114
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op belangrijke toegangswegen (incl. Ring) De doorstroming op de belangrijkste toegangswegen is afgenomen. Ten opzichte van 2019 stroomde het verkeer in 2023 4% minder goed door, terwijl we inzetten op een verbetering van de doorstroming op de radialen.	104	104	96
% duurzaam vervoer in de modal split Het aandeel van lopen, fietsen, OV en deelmobiliteit is de afgelopen jaren gestegen. Ook in 2023 is het aandeel groter geworden, en ruim meer dan begroot.	67%	≥61%	69%
Aantal openbaar beschikbare deelvoertuigen Met name het aantal deelfietsen is gestegen. Het aantal openbare deelauto's stijgt o.a. langzamer door het eindigen van free floating deelauto’s.	1.094	2.650	2.045
Aantal geregistreerde emissievrije voertuigen in EHV (RDW) Eerdere jaren zijn zowel volledig emissievrije voertuigen als plugin hybride voertuigen meegeteld. Per januari 2024 stonden er 4.383 volledig elektrische auto's geregistreerd in Eindhoven.	4.959	3.491	4.383
% inwoners dat tevreden is over inrichting openbare ruimte Sinds 2022 is er weer sprake van een stijgende lijn. Er is geen directe verklaring voor de afwijking ten opzichte van de streefwaarde.	69%	≥75%	71%
% inwoners dat tevreden is over onderhoud openbare ruimte Ook voor onderhoud stijgt de tevredenheid. Sinds 2021 is de kwaliteit voor reinigen van A (hoog) naar B (basis) gegaan. Dit is een mogelijke verklaring van de afwijking t.o.v de streefwaarde.	69%	≥75%	70%

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% bewoners dat vindt dat het in de buurt goed verlicht is De tevredenheid van bewoners over de verlichting in hun buurt voldoet aan de vastgestelde streefwaarde.	79%	≥75%	78%
Basiskwaliteit wegen De kwaliteit voldoet (afgerond) aan de vaststelde kwaliteit	-	≥90%	90%
Basiskwaliteit bruggen, viaducten en tunnels De bruggen, tunnels en viaducten voldoen aan de vastgestelde basiskwaliteit.	95%	≥90%	94%
Basiskwaliteit schoon en netjes De openbare ruimte is conform kwaliteitsniveau schoon en netjes gehouden (reiniging verharding).	94%	≥90%	96%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal scholen met BVL-label Ondanks inzet is er geen toename van aantal basisscholen met Brabants VerkeersveiligheidsLabel.	38	55	38
Aantal schoolzones Alle basisscholen (waar dat kan) hebben een schoolzone. Er zijn er in 2023 geen bijgekomen. Wel zijn er in een aantal bestaande schoolzones aanpassingen gedaan en zijn er 2 nieuwe schoolzones bij een SBO- en VO-school in voorbereiding.	54	56	54
Aantal km nog te realiseren 30 km/u straten in het centrum Met de aanpassingen op de kruising Mathildelaan/Emmasingel heeft in de binnenstad enkel nog de Stationsweg een verkeersregime van 50 km/u.	1,4	0,9	0,45
Aantal km snelfietsroutes (Slowlane) In 2023 hebben er voorbereidingen plaatsgevonden voor de Slowlane, die in 2024 op straat worden uitgevoerd.	30,5	32	30,5
Aantal km HOV-busbanen In 2023 is een gedeelte van het HOV3-tracé tussen WoensXL en Eindhoven Airport gerealiseerd. Tracé luchthavenweg is afgerond, tracé Marathonloop is in uitvoering.	24	30	24,5
Aantal vernieuwde verkeerslichten Van alle verkeerslichten zijn 166 verkeerslichten jonger dan 15 jaar.	154	162	162
Aantal parkeerplaatsen op (pop-up) P+R In 2023 zijn er op de P+R's geen plekken bijgekomen, wel zijn er diverse wijkhubs gerealiseerd.	910	1.000	910
Aantal elektrische laadpunten Eind 2023 stonden er 2.549 (semi) openbare laadpunten in Eindhoven. Daarvan waren er 1.443 publieke laadpunten.	1.782	1400	2.549
Groot onderhoud wegen (aantal) Aan 11 straten is groot onderhoud uitgevoerd/ zijn heringericht	11	11	11
Groot onderhoud bruggen, viaducten en tunnels (aantal) Vervanging van de Koebrug, versterking Dommelbruggen Insulindelaan en onderhoud onderdoorgang Mispelhoef hebben vertraging opgelopen.	6	15	12

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Onderhoud openbare verlichting (vervangen aantal armaturen) In 2023 stond een aantal armatuurvervangingen onder viaducten gepland. Dat is niet gelukt vanwege problemen met de koppeling tussen de nieuwe armaturen en de ontvanger.	-	1000	890
Uitvoeren straatreinigen (% van totale openbare ruimte) Alle openbare ruimte in beheer van de gemeente is gereinigd	100%	100%	100%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Autoluw centrum en Masterplan :
  In het Masterplan is een belangrijke stap gezet voor het centrum aantrekkelijker, groener en bereikbaarder te maken. O.a. door het besluit over verkeerscirculatie met sectoren, het invoeren van 30 km/u, maar ook de nieuwe Fuutlaan.

- Invulling geven aan gemaakte (MIRT) afspraken:
  Uitwerking en uitvoering MIRT-pakket: Er zijn belangrijke stappen gezet in het uitwerken van het tracé HOV4 Eindhoven Centraal – De Run, de MIRT Verkenning van de multimodale knoop, de uitwerking van regionale hubs en werkgeversaanpak.

- Fiets op 1:
  In het Masterplan heeft de fiets een prominente plek waarmee er invulling is gegeven aan een de actualisatie van Agenda Fiets, o.a. met regionale en stedelijke fietsroutes, fietsparkeren en fietsstimuleringsmaatregelen.

- Brainport Bereikbaar:
  We hebben verder ingezet op uitvoeringskracht van gedragsveranderingsaanpak met behulp van de regionale organisatie van Brainport Bereikbaar, zoals met acties uit de binnenstadsdeal.

- Elektrische (deel)mobiliteit:
  Het nieuwe Uitvoeringskader laden elektrische mobiliteit is in 2023 vastgesteld. Nieuw beleid op gebied van deelmobiliteit/MaaS en op gebied van schone mobiliteit zijn onderdeel van Masterplan Mobiliteit 2050.

- Een aantrekkelijke en toekomstbestendige openbare ruimte:
  In 2023 zijn o.a. de Robbenstraat en Amazonelaan heringericht. We zorgen in deze projecten voor een groene, klimaatbestendige en toegankelijke openbare ruimte. In het kader van onderhoud wegen zijn t/m 2023 16 v.d. totaal 20 straten vergroend.

- Duurzame openbare ruimte:
  In 2023 zijn 3 fietspaden omgevormd naar asfalt. We passen circulariteit toe, door o.a. hergebruik van materialen en duurzaam asfalt. Er is gestart met het versneld verledden van de openbare verlichting in het kader van duurzaamheid.

- Herinrichting Boschdijk:
  Begin 2023 is gestart met de herinrichting van de Boschdijk. De Boschdijk binnen de Ring krijgt een klimaatadaptieve, groene en verkeersveilige inrichting. Een groot deel van het werk is uitgevoerd. De werkzaamheden worden in 2024 afgerond.

- Afstemming onderhoud op de omgeving:
  Fase 2 van de pilot bladkorven is uitgevoerd. Diverse initiatieven op het gebied van zwerfafval zijn ondersteund. Langs het nieuwe fietspad In de Loostraat is een start gemaakt met het aanbrengen van sensoren op de lichtmasten.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	42.097	65.279	**54.617**	10.662
Baten	-3.513	-18.115	**-11.624**	-6.491
Mutatie reserves (TV 0.10)	1.638	-1.441	**1.669**	-3.110
Saldo	**40.222**	**45.723**	**44.661**	**1.062**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Projecten (geen investeringen) Het gaat hier om onderhouds- en verkeerprojecten waarbij de jaarschijven in de begroting afwijkingen t.ov. het werkelijke uitvoeringsjaar. Dit zijn afwijkingen die niet tot voor- of nadelen per einde van deze projecten leiden.	10.628	-7.182	-3.446	-	incidenteel
Bijdrage Brainport Bereikbaar voor regiobrede projecten Dit betreft de bijdrage voor de regio-brede projecten van de bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant in 2023. Deze bijdrage wordt bepaald op basis van realisatie en is niet geraamd. Dit bedrag wordt verrekend met de hiervoor ingestelde reserve.	-520	-	520	-	incidenteel
Afkoop parkeernorm Betreft middelen van ontwikkelaars voor omgevingsvergunning (parkeernorm) en worden gestort in reserve mobiliteitsfonds. Deze reserve is voor maatregelen tbv vermindering van de parkeerdruk zodat de kwaliteit van het parkeeraanbod gegarandeerd blijft		184	-184	-	incidenteel
Overig	554	507	-	1.061	incidenteel
SALDO	**10.662**	**-6.491**	**-3.110**	**1.061**	

2.2 Parkeren

Dit taakveld betreft het parkeerbeleid. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen we naar taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Scanauto en P&R locaties:
  In 2023 is de handhaving op betaald parkeren volledig uitgevoerd met behulp van de scanauto. Op gebied van P+R zijn promotieacties uitgevoerd om P+R te stimuleren en bekender te maken.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	8.796	12.223	**6.278**	5.945
Baten	-1.899	-10.010	**-2.242**	-7.768
Mutatie reserves (TV 0.10)	-2.889	2.687	**297**	2.390
Saldo	**4.008**	**4.900**	**4.333**	**567**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Projecten (geen investeringen) Het gaat hier om projecten voor realisatie van fietsenstallingen waarbij de jaarschijven in de begroting afwijken t.o.v. het werkelijke uitvoeringsjaar. Dit zijn afwijkingen die niet tot voor- of nadelen per einde van deze projecten leiden.	5.696	-4.709	-987	-	incidenteel
Overig	249	341	-23	567	incidenteel
SALDO	**5.945**	**-4.368**	**-1.010**	**567**	

2.3 Recreatieve havens

In Eindhoven is er de EJV Beatrix (Eindhovense Jachten Vereniging Beatrix) aan het Beatrixkanaal, Welschapsedijk. Hier zijn circa 80 ligplaatsen in het water en 350 plaatsen op het droge voor winteropslag. De vereniging doet het beheer en onderhoud van de gehele locatie met opstallen. Hiervoor is een pachtovereenkomst afgesloten. Daarnaast is er de EKV Beatrix (Eindhovense Kanovereniging Beatrix) aan het Beatrixkanaal, nabij de haven De Hurk. Deze vereniging heeft het terrein en de opstallen in eigen beheer en betaalt erfpacht.

2.4 Economische havens en waterwegen

In Eindhoven kennen we een economische haven op de Hurk. Momenteel is er sprake van vier havengebonden bedrijven, gericht op overslag van onder andere cement, zand, grind en diervoeder. Het beheer en onderhoud van het Beatrixkanaal en de kade is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De schepen betalen daarbij kanaalrechten. Voor de aanvraag van het gebruik van het kanaal en de betaling is een app ontwikkeld.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	267	277	205	72
Baten	-118	-118	-107	-11
Saldo	**149**	**159**	**98**	**61**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Overig	72	-11	-	61	
SALDO	**72**	**-11**	**-**	**61**	

2.5 Openbaar vervoer

Dit taakveld betreft Openbaar Vervoer. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen we naar taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

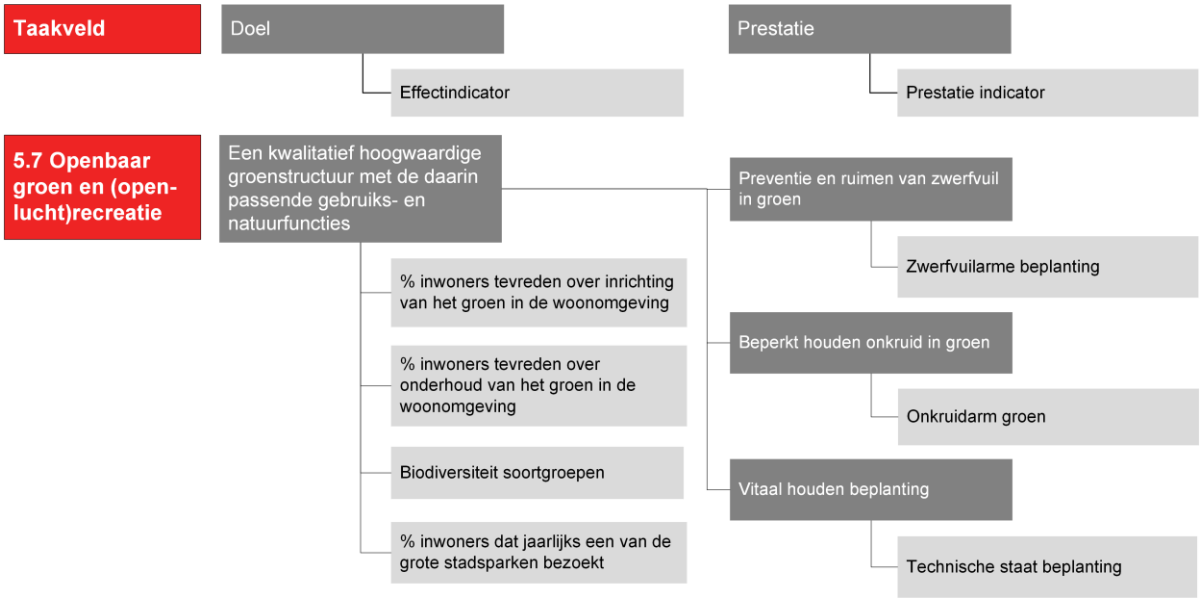
- Schaalsprong OV:
  Afgelopen jaar hebben we belangrijke stappen gezet voor HOV3, HOV4 en de Mirt Verkenning van de multimodale knoop.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.804	1.864	1.461	403
Baten	-12	-12	-37	25
Mutatie reserves (TV 0.10)	-344	-493	-121	-372
Saldo	**1.448**	**1.359**	**1.303**	**56**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Projecten (niet investeringen) Het gaat hier om OV projecten waarbij de jaarschijven in de begroting afwijken t.ov. het werkelijke uitvoeringsjaar. Dit zijn afwijkingen die niet tot voor- of nadelen per einde van deze projecten leiden.	367	5	-372	-	incidenteel
Overig	36	20	-	56	
SALDO	**403**	**25**	**-372**	**56**	

Groen en recreatie

Het taakveld Openbaar Groen en Recreatie richt zich op het vergroenen en groen houden van de stad en de groene inbedding van de stad in de omgeving, om daarmee bij te dragen aan een gezonde, biodiverse, klimaatrobuuste stad met een sterke identiteit. Met beheeringrepen en investeringen in landschappelijke structuren, parken, lanen, bomen en beplantingen onderhouden en versterken we het groene deel van de openbare ruimte en de speelvoorzieningen. Openbaar groen maakt de stad op een bestendige manier aantrekkelijk, bruikbaar en beleefbaar, is belangrijk voor de natuurwaarden en waarborgt een gezonde leefomgeving waarin bewoners in de nabijheid van hun woning en werk kunnen recreëren. Investeringen in groen worden goeddeels integraal, samen met andere taakvelden en in samenwerking met bewoners, omliggende gemeenten en belangengroepen gedaan. Een groene inrichting versterkt de ruimtelijke structuur en de leefbaarheid van de stad. Met groen dragen we eveneens bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van sport, bewegen, luchtkwaliteit, reductie van hittestress en waterdoelstellingen zoals het lokaal langer vasthouden van water

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Een kwalitatief hoogwaardige groenstructuur met de daarin passende gebruiks- en natuurfuncties
We hebben middels investeringen in groen en beheer de ruimte in en om de stad versterkt voor ontspannen verblijven, ontmoeten, en bewegen en dragen met de groenstructuur bij aan een koele klimaatrobuste, biodiverse aantrekkelijke en herkenbare stad.

Preventie en ruimen van zwerfvuil in groen

Zwerfvuilbeheersing in het groen verloopt conform doelstelling. Vanwege de impact op de beleving van de openbare ruimte en het belang dat de inwoners aan beheersing van zwerfvuil hechten, wordt het beheersen van zwerfvuil zo nodig geprioriteerd.

Beperkt houden onkruid in groen

Door beperkte capaciteit bij de groenaannemers zijn in de zomer-piek tijdelijk zaken als veiligheid en zwerfvuil geprioriteerd boven kruidenbeheersing. Ook wordt minder beplanting als ongewenst beschouwd vanwege biodiversiteit en duurzaamheid.

Vitaal houden beplanting

De licht dalende trend tot vorig jaar (door uitgesteld onderhoud) lijkt gestuit. Hoewel nog geen stijgende lijn, wordt verwacht dat in 2024 met behulp beschikbare extra tijdelijke budgetten het uitgesteld onderhoud verder zal worden ingelopen.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners tevreden over inrichting van het groen in de woonomgeving De tevredenheid over de inrichting van het groen is stabiel. De doelstelling lijkt daarmee vooralsnog niet in zicht. Inwoners geven verder aan over het algemeen tevreden te zijn over het aantal bomen en de grootte van de bomen in de eigen buurt.	71%	>75%	71%
% inwoners tevreden over onderhoud van het groen in de woonomgeving De tevredenheid over het onderhoud van het groen zakt licht terug waarmee de tevredenheidsdoelstelling vooralsnog niet in zicht is.	71%	>75%	70%
Biodiversiteit soortgroepen Steeds meer graslanden, bermen en houtopstanden worden ecologisch beheerd. Dit draagt bij aan het bijna stabiel houden van natuurwaarden. De toch geleidelijke afname van natuurwaarden hangt met name samen met klimaatextremen en de effecten daarvan	-	+/-	-
% inwoners dat jaarlijks een van de grote stadsparken bezoekt De waardering van stadsparken en het aantal bezoekers blijft geleidelijk verder stijgen. De meeste mensen bezochten in 2023 een park om van de natuur te genieten, te wandelen en/of tot rust te komen.	92%	≥ 90%	93%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Zwerfvuilarme beplanting Zwerfvuilbeheersing in het groen verloopt conform doelstelling. Vanwege de impact op de beleving van de openbare ruimte en het belang dat de inwoners aan beheersing van zwerfvuil hechten, wordt het beheersen van zwerfvuil zo nodig geprioriteerd.	96%	>90%	97%
Onkruidarm groen Door beperkte capaciteit bij de groenaannemers zijn in de zomer-piek tijdelijk zaken als veiligheid en zwerfvuil geprioriteerd boven kruidenbeheersing. Ook wordt minder beplanting als ongewenst beschouwd vanwege biodiversiteit en duurzaamheid.	84%	>90%	78%
Technische staat beplanting De Licht dalende trend tot vorig jaar (door uitgesteld onderhoud) lijkt gestuit. Hoewel nog geen stijgende lijn, wordt verwacht dat in 2024 met behulp beschikbare extra tijdelijke budgetten het uitgesteld onderhoud verder zal worden ingelopen.	87%	>90%	87%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Vergroenen Binnenstad:
  De Uitvoeringsstrategie Groenplan Centrum is vastgesteld. De voorbereidingen zijn gestart voor het vergroenen van locaties: o.a. het Luciferplein, de Tramstraat en een pocketpark achter 't College. Gestart is met het ontwerp voor het Wilhelminaplein.

- Vergroenen Wijken:
  In de wijken Lakerlopen, Limbeek-Zuid, Tivoli en Hemelrijken zijn in overleg met omwonenden vergroeningsprojecten uitgevoerd. Het gaat o.a. om de Picushof, het Aletta Jacobsplein, het Arnaudinaplein, de Maria Montesoristraat en de Schoenmakerstraat.

- Versterken Groene Wiggen:
  Na een uitgebreid participatietraject is de Ontwikkelingsvisie Stadsbos en Wielewaal aangeboden aan de raad. Voor Genneper Parken is het uitvoeringsprogramma in uitvoering (P4 is vergroend). Voor Bod B5 (Natuurnetwerk) is de realisatie voorbereid.

- Speelplaatsen:
  Op basis van aanbevelingen uit een extern onderzoek zijn 10 Quick-wins gerealiseerd om voor 10 openbare speelplekken de toegankelijkheid te verbeteren. De realisatie van een aantal volwaardig toegankelijke speelvoorzieningen is voor 2024 voorbereid.

- Onderhoudsprogramma:
  Met het integraal onderhoudsprogramma zijn weer straten vergroend waaronder de Landsteinerweg, waarmee het totaal op 20 vergroende straten komt. (De doelstelling uit het bestuursakkoord is 50). Er is ruim 20.000 m2 onthard/vergroend.

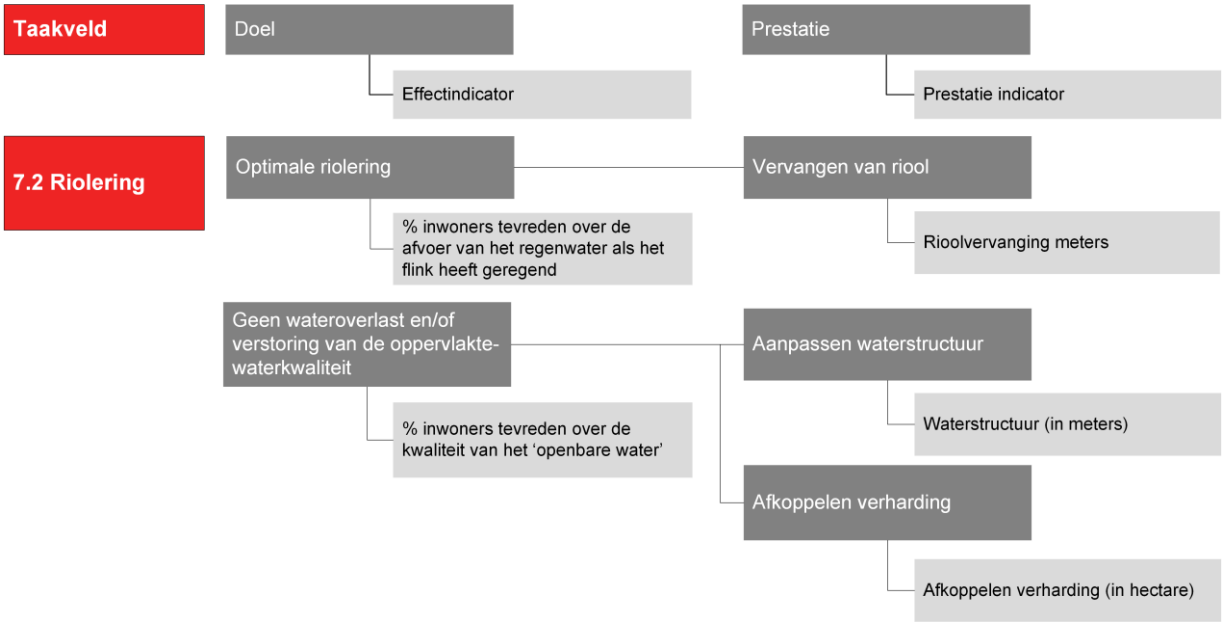
- Versterken partnerships:
  Gezamenlijk werkten we aan de groenopgave met inwoners (adopteer een straat en actie steenbreek), scholen (vergroenen schoolpleinen), projectontwikkelaars (anterieure overeenkomsten) woningbouwcorporaties (duurzaamheidspact), VNG, provincie en rijk.

- Aanplant bomen:
  We planten voor elke nieuwe Eindhovenaar een nieuwe boom conform het bestuursakkoord. Het aantal inwoners is in 2022 en 2023 met totaal 8.105 toegenomen. In 2022 en 2023 zijn totaal 14.278 bomen geplant en op gemeentelijke gronden 1200 bomen gekapt, per saldo een aanwas van 13.078 bomen.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	18.709	23.236	**20.466**	2.770
Baten	-208	429	**-699**	1.128
Mutatie reserves (TV 0.10)	-497	-4.265	**-297**	-3.968
Saldo	**18.004**	**19.400**	**19.470**	**-70**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Groen Versterken en onderhoud van het openbaar groen heeft een negatief resultaat van €172.000. Er is voor € 100.000 meer aan onderhoud groen in het stedelijk gebied besteed. Daarnaast is voor € 52.000 meer besteed aan groeninrichtingen en renovaties. Voor het groenprogramma onderdeel groen uit zich de schade als gevolg van extreem weer in 2023 in extra water geven van kwetsbare beplanting in de zomerperiode á € 20.000.	-147	-25	-	-172	incidenteel
Bomen Versterken en onderhoud van de bomen heeft een negatief resultaat van € 79.000. Dat resultaat ontstaat voornamelijk door stormschade. Stormschade van storm Ciarán van 2 november 2023: Voor het groenprogramma onderdeel bomen uit zich de schade als gevolg van extreem weer in 2023 in de opruimkosten van € 150.000. De bijbehorende herplantkosten (geraamd op € 450.000, prijspeil 2023) zullen in het uitvoeringsjaar van de herplant landen, naar verwachting in 2025.	-270	6	185	-79	incidenteel
Speelvoorzieningen Onderhouden en in stand houden van Speelvoorzieningen heeft een negatief resultaat, voornamelijk door een hogere uitgave van € 160.000 aan dagelijks en groot onderhoud aan het onroerend goed.	-166	-	-	-166	incidenteel
Projecten Groen en Bomen (geen investeringen) Onderhoudsprojecten waarbij het moment van realisatie afwijkt van de planning waardoor afwijkingen met een gelijke tegenhanger bij de reserve maatschappelijk nut in ontwikkeling ontstaan. Deze afwijkingen leiden niet tot voor- of nadelen per einde van deze projecten.	2.950	1.154	-4.104	-1	incidenteel
Groenplan Centrum Structurele middelen Vanuit het bestuursakkoord 2022 is voor Groenplan Centrum € 500.000 structureel beschikbaar gesteld. Dit wordt ingezet voor de invulling van de uitvoeringsstrategie Groenplan Centrum. In 2023 is er nog geen sprake van kapitaallasten door investeringen. Een deel van de middelen is incidenteel ingezet voor doelen gerelateerd aan de opgave van Groenplan Centrum. Het restant is gestort in de reserve 'Samen morgen mooier maken'.	176	-	-176	-	incidenteel
Kapitaallasten Er is een voordelig resultaat op de kapitaallasten, o.a. omdat er middelen staan voor investeringen die nog niet hebben geleid tot kapitaallasten in 2023.	174	-	-	174	incidenteel
Overig	53	-7	127	173	
SALDO	**2.770**	**1.128**	**-3.968**	**-71**	

Riolering

7.2 Riolering

Optimale riolering
De realisatie van een aantal projecten is vertraagd. We verwachten in de looptijd van het WKA 2023-2026 de rioolvervangingen en relinen van riolering conform WKA uit te voeren.

Vervangen van riool

In 2023 is de realisatie van een aantal projecten vertraagd o.a. door beperkte personele capaciteit in de projectvoorbereiding. Naar verwachting lopen we dat in 2024 in. In de looptijd van het WKA 2023-2026 verwachten we de doelstelling te halen.

Geen wateroverlast en/of verstoring van de oppervlakte-waterkwaliteit
Bij de (herin)richting van de openbare ruimte hebben we hemelwaterstructuren aangelegd, onthard/vergroend. Via onze stimuleringsregelingen hebben inwoners en ondernemers dit op hun terreinen gedaan.

Aanpassen waterstructuur

De hoeveelheid waterstructuren opgenomen in de begroting zijn gehaald. De verwachting is dat de afgesproken prestaties in het WKA over de periode 2023-2026 worden gehaald.

Afkoppelen verharding

De prestatie afkoppelen wordt bepaald door eigen projecten in de openbare ruimte en het afkoppelen door inwoners en bedrijven o.a. via onze subsidieregelingen. De verwachting is dat in de looptijd van het WKA (2023-2026) de doelstelling wordt gehaald

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners tevreden over de afvoer van het regenwater als het flink heeft geregend De tevredenheid van inwoners over de afvoer van regenwater is licht gestegen. Kanttekening is dat de inwonersenquête is uitgevoerd voor de extreme neerslag van december 2023, waarin 50% meer relevante meldingen zijn ontvangen dan gemiddeld.	70%	≥ 70%	77%

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners tevreden over de kwaliteit van het ‘openbare water’ De tevredenheid van onze inwoners over de kwaliteit van het 'openbare water' is 2023 onverminderd hoog gebleven.	88%	≥ 80%	90%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Rioolvervanging meters In 2023 zijn relatief weinig projecten opgeleverd, maar wel in uitvoering. Verwachting is dat de realisatie in 2024 hoger is en dat in de looptijd van het WKA de prestatie wordt gehaald. Voorbeelden: herinrichting binnenstad, relinen Hertog I straat	4.012	4.200	2.298
Waterstructuur (in meters) De realisatie is boven begroting. In de begroting is gekeken naar de realisatie van waterstructuren aan het maaiveld. Daarnaast hebben we, net als in 2022, ook hemelwaterstructuren aangelegd. Voorbeeldprojecten: Florancelaan en Lijmbeekstraat	5.078	500	1.747
Afkoppelen verharding (in hectare) In 2023 is er minder afgekoppeld dan gepland. Door de goede prestaties in 2022 en de projectenplanning vanaf 2024 verwachten we in de looptijd van het WKA 2023-2026 gemiddeld de prestatie te halen. Voorbeelden 2023: Strijpsestraat, Landsteinerlaan.	9,6	6	3,2

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Basisvoorzieningen in stand houden :
  Het rioolstelsel en de hemel- en grondwatervoorzieningen hebben we op een doelmatige wijze in stand gehouden en verbeterd waar mogelijk. De extreme neerslag in december 2023 heeft kwetsbare plekken in beeld gebracht die we in 2024 herstellen.

- Zichtbare waterstructuren:
  We hebben de belevingswaarde vergroot via zichtbare waterstructuren. Daarmee beperken we wateroverlast en verdroging, verbeteren we de waterkwaliteit, verminderen we hittestress en verbeteren we de groenstructuren.

- Beheersbaar grondwatersysteem om de aan de grond gegeven bestemming mogelijk te houden:
  We hebben ingezet op het bestrijden van de huidige grondwateroverlast en het voorkomen van grondwateroverlast door nieuwe ontwikkelingen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen lag de focus ook sterk op het tegengaan van verdroging.

- Gedeeld eigenaarschap voor een klimaatrobuuste stad:
  Naast herinrichten van de openbare ruimte geven we Eindhovenaren handelingsperspectief voor het klimaatrobuust (her)inrichten van eigen terreinen (o.a. subsidies). Verder werken we samen met o.a. het Waterschap aan een klimaatrobuuste stad.

- Klimaatbestendig en waterrobuust tot in de haarvaten van de stad:
  We hebben gewerkt aan het klimaatbestendig(er) en waterrobuust(er) maken van de stad door afkoppelen van hemelwater en het realiseren van (liefst groene) waterberging in de openbare ruimte door slimme (her)inrichting.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	24.195	24.653	**23.596**	1.057
Baten	-25.828	-25.521	**-25.163**	-358
Mutatie reserves (TV 0.10)	307	-50	**17**	-67
Saldo	**-1.326**	**-918**	**-1.550**	**632**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Exploitatie riolering Het betreft hier voornamelijk voordelen zoals het achterblijven van het aantal aangevraagde particuliere regelingen (€ 224.000), minder onderzoek & innovatie door beperkte aanvulling van de capaciteit (€ 428.000), oppervlaktewaterbeheer is nieuw in 2023 en de beheer- en onderhoudstaken moeten nog vorm krijgen o.b.v. onderzoeken (€ 250.000), en een nadeel op curatief kolken, putten en riolen door een nat voor- en najaar en prijsstijgingen (- € 249.000). Overig gesaldeerd € 290.000.	934	76	-67	943	incidenteel
Baten riolering Het nadeel is ontstaan door ca. 1.300 minder gerealiseerde rioolaansluitingen eigenaar (- € 241.000) en door 400 minder eenheden m3-verbruik (- € 106.000), dan begroot. Begrote aantallen rioolaansluitingen komen uit de Woning Monitor (medio 2022) en waren destijds hoger dan de realisatie ultimo 2023. Bij Begroting 2024 zijn de aantallen geactualiseerd. De m3-verbruiksgegevens zijn moeilijk te voorspellen en fluctueren de laatste jaren enigszins.	-	-347	-	-347	incidenteel
Voorziening Het gerealiseerde resultaat op de rioleringsexploitatie t.w. - € 360.000, is onttrokken uit de egalisatievoorziening riolering. Het resterende saldo in deze voorziening is € 196.000.	-	360	-	360	incidenteel
Rioolaansluitingen op verzoek Er zijn weinig nieuwe rioolaansluitingen gemaakt op verzoek, waardoor de baten evenals de lasten lager dan begroot zijn. Het netto effect is - € 53.000. Het aantal aanvragen hiervoor is moeilijk voorspelbaar.	394	-447	-	-53	incidenteel
Overig	-271	-	-	-271	
SALDO	**1.057**	**-358**	**-67**	**632**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

Dit programma heeft geen BBV-indicatoren en geen verbonden partijen.

Programma 3 Economie

Dit programma omvat vier taakvelden die allen bijdragen aan de versterking van de bedrijvigheid in de stad en regio. Deze doelstelling staat onder het eerste taakveld Economische ontwikkeling uitgewerkt in de economische groei, toename werkgelegenheid en de digitalisering van de stad. De prestaties en indicatoren die hier mede aan bijdragen staan op meer uitgewerkt niveau beschreven onder de taakvelden 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur, 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen en 3.4 Economische promotie. Dit is ook als zodanig zichtbaar gemaakt in de doelenboom.

3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Als Brainportregio Eindhoven hebben we door de triple-helix samenwerking een sterke economie.
Hoewel economische groei geen doel op zich is, is deze randvoorwaardelijk voor de ‘brede’ welvaart en het welzijn van onze samenleving, waarbij we willen dat al onze inwoners het (economische) succes van Brainport Eindhoven kunnen voelen. Het is van belang om te behouden wat we opgebouwd hebben.

Ook in 2023 zijn we ons blijven inzetten op een ondernemende, fijne stad met een sterk vestigings- en verblijfsklimaat om bedrijven te behouden en aan te trekken die bij ons passen. Via Brainport Development focussen we op de hightech bedrijven die onze stad en regio bijzonder maken.
Vanuit de gemeente Eindhoven versterken we de basis van onze economische ontwikkeling via innovatie, onze werklocaties, onze dienstverlening en onze ondersteuning van het brede MKB. Dit doen we door de inzet op het ondernemersloket, economische transformatie en ons Startup beleid. Het digitaal platform voor ondernemers is een belangrijke stap die in 2023 hiervoor is gezet. Dit platform op ondernemendeindhoven.nl is het digitale centrale punt dat ondernemers overzicht en inzicht biedt in producten, diensten en thema’s en intuïtieve doorverwijzingen voor aanvragen, advies en ondersteuning, zowel vanuit onze eigen organisatie als onze ketenpartners. Vanuit de visie ‘Ondernemers centraal, dienstverlening integraal’ is het uitgangspunt dat het aanbod beter bekend, bereikbaar en duidelijker wordt, zodat ondernemers het gemakkelijk kunnen vinden en er beter gebruik van kunnen maken.

Om als stad aantrekkelijk te zijn en blijven, hebben we goede voorzieningen nodig, onder andere rond de thema’s zorg en welzijn, cultuur, detailhandel, horeca, onderwijs, sport en groen. Deze dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid voor onze inwoners, maar ook aan aantrekkingskracht van Eindhoven voor bedrijven. In 2023 zijn in overleg met de Metropoolregio Eindhoven de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een gezamenlijk Programma Voorzieningen waardoor we beter in staat zijn de voorzieningenstructuur mee te laten groeien met het aantal inwoners, (internationaal) talent en bezoekers.

Aan de voet van de Lichttoren bezochten ruim 14.000 mensen een nieuw evenement om de overgang van het oude naar het nieuwe jaar te vieren: New Years EHVE. Dit gratis toegankelijke evenement vol muziek en een spectaculaire vuurwerkshow is zeer positief ontvangen. Dit nieuwe evenement moest ook een mooi alternatief bieden voor het vuurwerkverbod in onze stad.

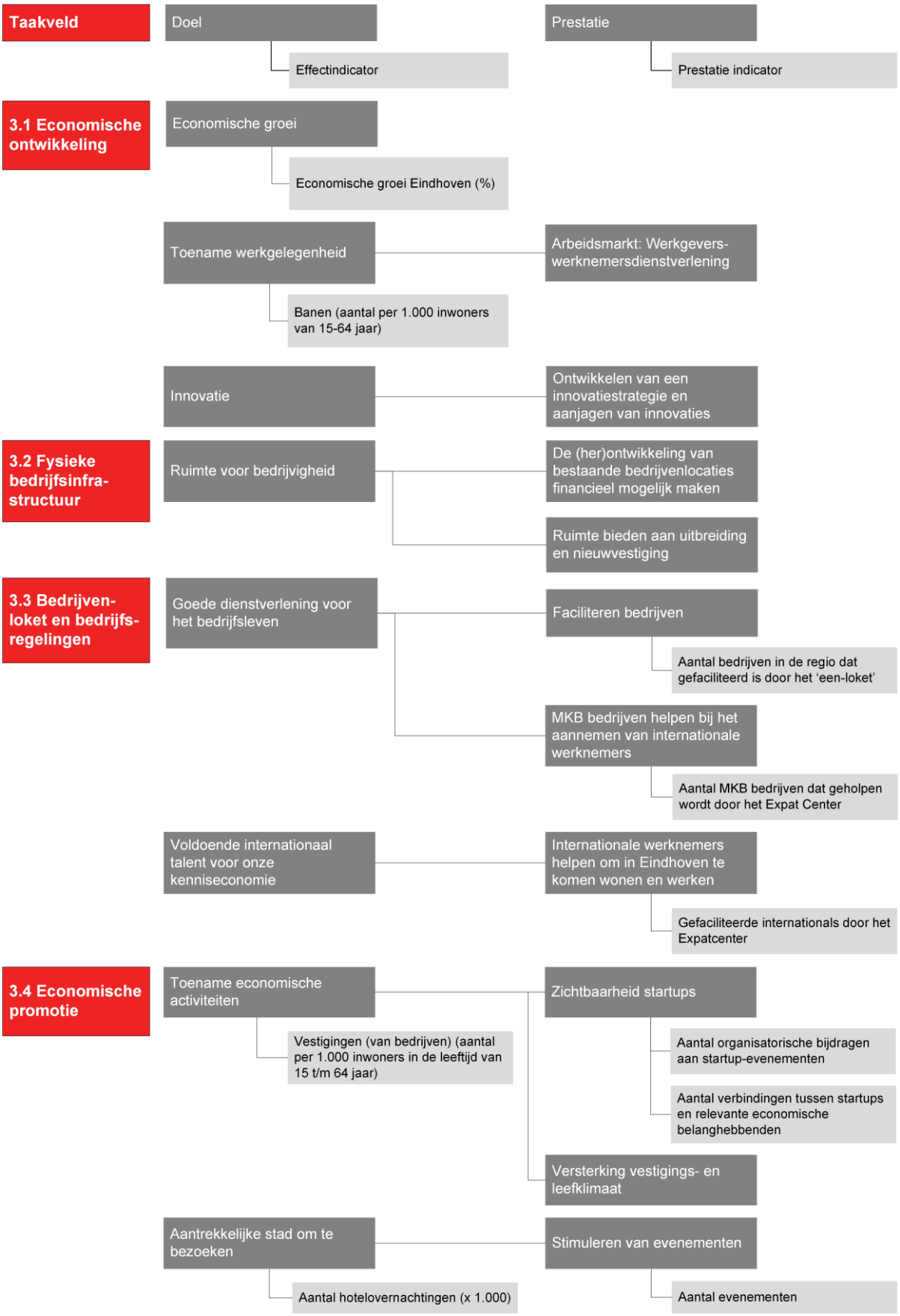
Bij het vaststellen van de evenementenvisie is de opdracht geformuleerd om de huidige locatieprofielen, die als toetsingscriteria worden gebruikt bij de vergunningverlening, te herijken. Hiermee is in 2023 gestart. De herijking gaat invulling geven aan de behoefte aan meer (grootschalige) evenementen en een bruisende stad rekening houdend met de eisen op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en milieu.

Daarnaast was in 2023 extra inzet nodig op arbeidsmarkt. We zetten samen met onze partners: ondernemers, overheid en onderwijs, in op een breed arbeidsmarktbeleid gericht op het onbenut arbeidspotentieel. Door een planmatige aanpak samen met regiogemeenten, sociale ontwikkelbedrijven, UWV, ondernemers en onderwijs, brengen we de arbeidsmarkt beter in balans. Door middel van het ‘Huis naar Werk’ ontschotten we de werkgevers- en werknemersdienstverlening voor Eindhoven en de regio.

In 2023 is de samenwerking in het Huis naar Werk bekrachtigd door het ondertekenen van een Samenwerkingsovereenkomst. In 2023 is er gewerkt aan een brede regionale arbeidsmarktvisie en er is gestart met de integrale werkgeversdienstverlening.

We werken aan een arbeidsmarkt die zich steeds meer richt op talenten en vaardigheden en een arbeidsmarkt gericht op een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en daarmee zich richt op duurzame inzet van talent.
We zijn gestart met het LLO-collectief. Dit richt zich op het vergroten van de basisvaardigheden van inwoners zodat hun positie op de arbeidsmarkt verbetert.

Naast ons eigen talent hebben we talent van buiten nodig. Daarmee wordt onze stad steeds internationaler. Het Holland Expat Center South (kort: expat center) draagt er samen met andere partijen in de stad en regio aan bij dat (kennis)werkers en hun gezinnen zich zoveel mogelijk thuis voelen en mee gaan doen in onze samenleving. Een paar resultaten uit 2023: het expat center heeft de formaliteiten geregeld voor bijna 10.000 internationals (nieuwkomers en verlengingen). Het heeft bijna 300 MKB bedrijven geholpen met hun vragen en casussen v.w.b. internationaal personeel. Daarnaast heeft het i.s.m. andere organisaties zoals Huis naar Werk tientallen spouses aan een baan geholpen. In Q4 is gewerkt aan het Meerjarenplan Living In 2024-2026 dat in december in het college is vastgesteld en het kader vormt voor de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's: het zet in op ‘eigenaarschap van werkgevers vergroten', ‘professionele integratie van spouses', ‘de sociaal-maatschappelijke organisaties’ en ‘het managen van verwachtingen bij internationals'.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
3.1 Economische ontwikkeling
Economische groei
Economische groei Eindhoven (%)
Toename werkgelegenheid
Arbeidsmarkt: Werkgevers-werknemersdienstverlening
Banen (aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)
Innovatie
Ontwikkelen van een innovatiestrategie en aanjagen van innovaties
3.2 Fysieke bedrijfsinfra-structuur
Ruimte voor bedrijvigheid
De (her)ontwikkeling van bestaande bedrijvenlocaties financieel mogelijk maken
Ruimte bieden aan uitbreiding en nieuwvestiging
3.3 Bedrijven-loket en bedrijfs-regelingen
Goede dienstverlening voor het bedrijfsleven
Faciliteren bedrijven
Aantal bedrijven in de regio dat gefaciliteerd is door het 'een-loket'
MKB bedrijven helpen bij het aannemen van internationale werknemers
Aantal MKB bedrijven dat geholpen wordt door het Expat Center
Voldoende internationaal talent voor onze kenniseconomie
Internationale werknemers helpen om in Eindhoven te komen wonen en werken
Gefaciliteerde internationals door het Expatcenter
3.4 Economische promotie
Toename economische activiteiten
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)
Zichtbaarheid startups
Aantal organisatorische bijdragen aan startup-evenementen
Aantal verbindingen tussen startups en relevante economische belanghebbenden
Versterking vestigings- en leefklimaat
Aantrekkelijke stad om te bezoeken
Aantal hotelovernachtingen (x 1.000)
Stimuleren van evenementen
Aantal evenementen

3.1 Economische ontwikkeling

Economische groei
Randvoorwaarden zijn geschept door: Brainport Development NV heeft gefocust op innovatie en professionalisering. Het MKB uitvoeringsprogramma heeft gefocust op verduurzamen en starten onderneming. En het ondernemersloket op dienstverlening.

Toename werkgelegenheid
In 2023 is de samenwerking binnen het Regionaal werkbedrijf en Huis naar werk geïntensiveerd. De kansen voor intensivering op bedrijventerreinen is in kaart gebracht en er wordt Regionaal gewerkt aan een nieuwe programmering.

Arbeidsmarkt in Balans

In 2023 hebben1.848 kandidaten en 40 werkgevers gebruik gemaakt van de dienstverlening van Huis naar Werk. 910 kandidaten kwamen uit Eindhoven en 509 kandidaten kwamen uit Oekraïne. In 2023 vonden 173 mensen werk door de inzet van de Huis naar Werk.

Innovatie
Maatschappelijke opgaven worden met inwoners, maatschappelijke instellingen, creatieve sector, bedrijfsleven en kennisinstellingen aangepakt. In 2023 is Stadslab doorontwikkeld en zijn o.a. ontmoetingen, challenges en hackathons georganiseerd.

Ontwikkelen van een innovatiestrategie en aanjagen van innovaties

De ethische commissie is geïnstalleerd waardoor publieke waarden binnen innovatie een plek hebben gekregen. Responsible innovation stimuleert tot kwalitatief betere maatschappelijke oplossingen. UDC en UDI geven ruimte aan experiment en samenwerking

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Economische groei Eindhoven (%) Economische groeicijfers 2022 betreffen voorlopige cijfers CBS. Cijfers 2023 nog niet bekend.	5,3%	2%	n.n.b.
Banen (aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar) Cijfers 2023 nog niet bekend	1.075	1.035	n.n.b.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Bestuursakkoord:
  Middelen zijn in 2023 in hoofdlijnen uitgezet: Opzet ondernemersloket is onderzocht en uitgevoerd, binnen 5 gebieden Bedrijveninvesteringszones ingevoerd, voorbereidingen voor een subsidieregeling ter stimulering van lokaal ondernemerschap.

- Arbeidsmarkt:
  In 2023 zijn verschillende initiatieven ontplooid om meer mensen naar werk toe te leiden. Mooie voorbeelden zijn het Talentenfestival en de start van een Human Capital Agenda voor Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulaire Economie.

- Leerwerkloket (LLO):
  977 kandidaten hebben dienstverlening genoten van het Leerwerkloket. 40 events zijn georganiseerd voor kandidaten, professionals als werkgevers. Zij-instroom en maatwerkprojecten zijn geïnitieerd. De Talentensleutel voor bedrijven is ontwikkeld.

- Skillsbased Economy:
  Passport for Work is doorontwikkeld en fungeert als Landelijk voorbeeldproject. Tevens participeren we in Brabant Leert. In 2023 zijn er vanuit dit platform 3.607 trajecten ingezet. 15%-20% van de gebruikers is woonachtig in onze arbeidsmarktregio.

- SROI Beleid:
  De afgelopen jaren heeft gemeente Eindhoven geïnvesteerd in social return. Tot en met 2023 zijn er 655 kandidaten uit de doelgroep via SROI aan het werk geholpen. Hiervan zijn 213 kandidaten afkomstig uit gemeente Eindhoven.

- Europees Sociaal Fonds (ESF):
  In 2023 hebben we de ESF-subsidie 2014-2020 derde tranche ofwel ‘REACT’ binnen gehaald. Dit betekent dat de ESF middelen volledig zijn besteed aan kwetsbare (niet)werkenden.

- Match opleidingen en banen:
  We hebben in 2023 het mbo belicht door: uitreiken MBO-award, opnemen van een podcast, uitlichten goede voorbeelden en het organiseren van een werkconferentie. Ieder podium en moment zijn benut voor het gelijkwaardig neerzetten van het MBO en de MBO-studenten.

- Het doorontwikkelen van een strategische kennis- en innovatieagenda (SKIA):
  Het stadslab Eindhoven werkt nauw samen met Fontys aan maatschappelijke opgaven en dit zal worden versterkt met andere kennispartners. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan een gedragen kennisagenda.

- Toekomstbestendige binnenstad:
  Samenwerking met partners in de binnenstad is geprofessionaliseerd door o.a. de aanstelling van een binnenstadsregisseur. Samenwerking op zowel beleid (bijv. sharing the vibes), projecten als investeringen loopt daardoor efficiënter en beter.

- Binnenstadsdeal:
  Samenwerking met culturele instellingen is verbeterd en op diverse projecten zijn designers betrokken. De Citydeal Dynamische Binnensteden is ondertekend om tot doorbraak-oplossingen voor binnenstedelijke vraagstukken te komen.

- Gebiedsontwikkelingen binnenstad:
  Gebiedskader Schellenskwartier is vastgesteld, project Nieuw Bergen is gestart met realisatie. Andere locaties zoals het VDMA-terrein, het Stadhuisplein en de Nieuwe Eindhoven zijn volop in ontwikkeling.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	3.412	3.692	**3.476**	216
Mutatie reserves (TV 0.10)	-60	-168	**-153**	-15
Saldo	**3.352**	**3.524**	**3.322**	**202**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Doorbelaste apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie toelichting paragraaf 3e Bedrijfsvoering.	203	-	-	203	incidenteel
Overig	13	-	-15	-2	
SALDO	**216**	**-**	**-15**	**201**	

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ruimte voor bedrijvigheid
De stijging in de vraag naar ruimte om te ondernemen faciliteren we door te kijken naar de doorontwikkeling en uitbreiding binnen bestaande campussen en onze binnenstad. Tevens wordt Regionaal gewerkt aan een nieuwe programmering.

De (her)ontwikkeling van bestaande bedrijvenlocaties financieel mogelijk maken

Via het Regionaal Ontwikkelfonds zijn leningen verleend om o.a. het herontwikkelproject ‘bedrijfsverzamelgebouw Microstad’ te realiseren in het voormalig KPN-gebouw. Hierdoor is 15.000 m2 bedrijfsruimte toegevoegd. Er lopen geen nieuwe aanvragen

Ruimte bieden aan uitbreiding en nieuwvestiging

In het SGE hebben we daartoe ‘9voor1’ ingericht, waarbij de 9 gemeenten samenwerken bij de afhandeling van huisvestingsvragen. Op die manier wordt bedrijven ruimte geboden om te groeien.

In 2023 hebben we voor duurzaamheid het volgende gedaan:

Industrie en bedrijfsleven

- Gebiedsaanpak:
  I.s.m. ondernemers op de Hurk zijn stappen gezet voor een collectieve elektriciteitsaansluiting, het plan voor vergroening krijgt vorm, het eerste initiatief voor collectief parkeren is in voorbereiding en er is gestart met collectieve ophaalrondes.

- Aardgasvrij:
  Stadsbreed is een aanzet gedaan om de warmteoplossingen per bedrijventerrein in kaart te brengen. Met een aantal grote partijen is verkend of zij gezamenlijk de business case voor een waterstofleiding kunnen rondkrijgen.

- Energiehandelsplatform:
  Op diverse locaties zijn ondernemers samengebracht om mogelijkheden voor een energiehub te verkennen om verlichting te brengen in de netcongestieproblematiek.

- Partners in klimaatdeals:
  De huidige Green Deal Zorg (2.0 en MRE) loopt tot eind 2024. De deelnemende zorgpartijen lopen op schema met het behalen van hun zilveren en bronzen keurmerk op de milieuthermometer zorg.

- Landelijke waterstof infrastructuur:
  Lobby is ingezet. Landelijke voortgang rondom Delta Rhine Corridor verloopt traag. Met koplopende bedrijven wordt nu geïnventariseerd of een lokaal waterstofnetwerk voor Eindhovense en Helmondse bedrijven realistisch is.

- Wettelijke energiebesparingseisen:
  Binnen het regionale operationeel kader toezicht en handhaving wordt de energiebesparingsplicht van bedrijven uitgevoerd en gemonitord door ODZOB.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW):
  In 2023 is Microstad met behulp van een ROW-financiering gestart met de herontwikkeling van het leegstaande, voormalige KPN-gebouw in het stationsgebied. Een plek voor kantoren, ateliers, coworking en event spaces met o.a. vestiging van Summa Fashion.

- Programmering werklocaties:
  In 2023 is een start gemaakt met de herijking van de Programmering Werklocaties. Er is een Visie Werklocaties opgesteld die voor het hele MRE-gebied de basis moet zijn voor de programmeringsafspraken.

- Stedelijk Gebied Eindhoven:
  In de regionale samenwerking is een nieuwe detailhandelsvisie ontwikkeld en vastgesteld. In het 9voor1 afstemming plaatsgevonden over reguliere economische zaken en/of gerichte casussen binnen de subregio.

- Transformatie leegstaande kantoor- en bedrijfspanden:
  De Gemeente verleent medewerking aan transformatie incourante kantoren Hierdoor zijn ruim 4.000 wooneenheden ontstaan, onder andere in het in 2023 tot circa 450 studenteneenheden getransformeerde voormalig Philips hoofdkantoor aan de Boschdijk

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	13.018	2.505	**1.922**	583
Baten	-12.065	-1.747	**-1.231**	-516
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	200	**291**	-91
Saldo	**953**	**958**	**982**	**-24**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Actieve grondexploitaties bedrijventerreinen Grondexploitaties hebben een meerjarig karakter. De lasten en baten per jaar worden in het taakveld verwerkt. Het jaarsaldo wordt geboekt naar de balans waardoor er geen resultaat op het taakveld is. Zie voor een verdere toelichting de paragraaf grondbeleid.	539	-539	-	-	incidenteel
Overig	44	23	-91	-24	
SALDO	**583**	**-516**	**-91**	**-24**	

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Goede dienstverlening voor het bedrijfsleven
Met het ondernemersloket hebben we een duidelijke gemeentelijke ingang voor ondernemers gerealiseerd waar zij terecht kunnen met hun vragen. We ontwikkelen het loket door tot een centrale ingang voor MKB-bedrijven.

Faciliteren bedrijven

Het ondernemersloket is vormgegeven door het bestaande digitale platform 'www.ondernemendeindhoven.nl' door te ontwikkelen. In 2023 is gewerkt aan een nieuw MKB uitvoeringsprogramma waar de inhoudelijke invulling aan activiteiten wordt beschreven.

MKB bedrijven helpen bij het aannemen van internationale werknemers

MKB accountmanagers (van het expat center) helpen in 250 contacten per jaar internationaliserende ondernemers met vragen over het aannemen en onboarden van internationals (ook de spouses).

Voldoende internationaal talent voor onze kenniseconomie
We willen internationaal talent voor onze kenniseconomie zo goed mogelijk faciliteren bij de noodzakelijke formele procedures om hier te kunnen wonen en werken en we helpen hen om mee te doen in de samenleving.

Internationale werknemers helpen om in Eindhoven te komen wonen en werken

De wachttijden voor registratie zijn in Q4 2023 teruggelopen (door meer BRP-capaciteit). De provinciale subsidie Living In & MKB Accountmanagement is verlengd tot 1 oktober 2024: Er komt een onderzoek naar integratie van loketten van dienstverlening aan internationals.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal bedrijven in de regio dat gefaciliteerd is door het 'een-loket' In 2023 heeft het regionaal bedrijvenloket '9voor1' in totaal 107 bedrijven in het Stedelijk Gebied Eindhoven op weg geholpen met hun huisvestingsvraag. Ruim 40% van de aanvragen was afkomstig van bedrijven uit Eindhoven.	Ruim 100	80	107
Aantal MKB bedrijven dat geholpen wordt door het Expat Center HECS heeft in 2023 bijna 10.000 registraties uitgevoerd: dat is de BRP-inschrijving (BSN) en de afgifte van de verblijfsvergunning. De stijging t.a.v. begroting zit in gestegen aantal verlengingen. Door meer BRP inzet is de wachttijd teruggedrongen	260	250	250
Gefaciliteerde internationals door het Expatcenter HECS heeft in 2023 bijna 10.000 registraties uitgevoerd: dat is de BRP-inschrijving (BSN) en de afgifte van de verblijfsvergunning. De stijging t.a.v. begroting zit in gestegen aantal verlengingen. Door meer BRP inzet is de wachttijd teruggedrongen	9.850	7.000	9.988

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Het MKB-loket wordt ingesteld:
  Het loket is vormgegeven door het platform ondernemendeindhoven.nl en andere kanalen in te richten vanuit de visie Ondernemers centraal, dienstverlening integraal. Het MKB uitvoeringsprogramma op de thema's duurzaamheid en digitalisering is uitgevoerd.

- Inschrijven en registratie internationals:
  HECS heeft in 2023 bijna 10.000 registraties uitgevoerd: dat is de BRP-inschrijving (BSN) en de afgifte van de verblijfsvergunning. De stijging t.a.v. begroting zit in gestegen aantal verlengingen. Door meer BRP inzet is de wachttijd teruggedrongen.

- Living In programma en MKB-accountmanagement internationals:
  Ingezet op behoud van talent en integratie, o.a. projecten op arbeidsmarkt, cultuur, sport, taal en gezondheidszorg. I.s.m. Women for Women /Talent100/ HnW, 50 spouses aan baan geholpen. Meerjarenplan Living In (2024-2026) is vastgesteld in december 2023.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.326	5.158	**4.730**	428
Baten	-1.038	-3.731	**-4.188**	457
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-948	**-757**	-191
Saldo	**288**	**479**	**-215**	**694**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Living In en MKB accountmanagement De afwijkingen zijn het gevolg van het verlengen van deze subsidie. In 2024 vindt de definitieve subsidieafrekening plaats.	-389	539	-	150	incidenteel
Subsidieregeling Energiebesparing MKB Er zijn in totaal 97 aanvragen gedaan in het kader van de subsidieregeling energiebesparing MKB met een totaal van €136.116. De redenen voor het lage aantal aanvragen zijn vrees voor terugbetaling en een gebrek aan urgentie. De regeling werd vooral gebruikt voor duurzame terrasverwarming door de horeca.	937	-	-	937	incidenteel
Overig	-120	-82	-191	-393	
SALDO	**428**	**457**	**-191**	**694**	

3.4 Economische promotie

Toename economische activiteiten
We versteviging de samenwerking tussen de campussen. Door het jaar heen maken we evenementen mogelijk en stimuleren we startende ondernemers en startups bij hun zoektocht naar kennis, financiering en contacten met organisaties die hen kunnen bijstaan

Zichtbaarheid startups

LevelUP event georganiseerd in het Evoluon, met >900 bezoekers. De voorbereiding voor een samenwerkingsovereenkomst met The Gate en de beschikbaarstelling van de startup-officer voor The Gate zijn gestart. Via de Stimulering van Innovatie in de Regio-regeling hebben we 3 challenges uitgezet en 8 startups aan ons verbonden.

Versterking vestigings- en leefklimaat

Er is onderzoek gedaan naar gewenste branchering in een aantal gebieden als input voor herijking detailhandelsnota en de ontwikkeling van het programma Maatschappelijke en Stedelijke Voorzieningen en de plintenstrategie.

Aantrekkelijke stad om te bezoeken
Door afstemming over gewenst aanbod en het helpen van ondernemers die in het gewenste aanbod kunnen voorzien. We stimuleren ondernemerscollectieven (BIZ aanpak).

Stimuleren van evenementen

Er zijn weer vele mooie evenementen geweest. DDW en Glow waren wederom publiek trekkers. Aan Glow deden ook enkele regio gemeenten mee. Met een 10-tal evenementorganisatoren hebben we de Green Deal Evenementen ondertekend.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Vestigingen (van bedrijven - aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar) Cijfers 2023 waarstaatjegemeente nog niet bekend.	162,3	143	n.n.b.
Aantal hotelovernachtingen (x 1.000) Cijfers 2023 begin juni bekend.	1.051	900	n.n.b.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal organisatorische bijdragen aan startup-evenementen	7	3	10

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal verbindingen tussen startups en relevante economische belanghebbenden	47	20	55
Aantal evenementen	569	400	530

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Economische Transformatie Centrumgebieden:
  De pro-actieve matchmaking strategie voor de binnenstad en de Kruisstraat Woenselse Markt is voortgezet. Er is input geleverd op ontwikkelvisies en gebiedskaders op het gebied van multifunctioneel aanbod voor de binnenstad, WoensXL, Kastelenplein.

- Programma Stedelijke en Maatschappelijke Voorzieningen:
  In 2023 hebben voorbereidende werkzaamheden plaats gevonden, zoals het komen tot een plan van aanpak, budgettering en planning.

- Sharing the Vibes (nachtvisie):
  Met de stad creëren we middels grondig deskresearch en enquêtes een visie voor een levendig Eindhoven. Hierbij hanteren we de startnotitie die unaniem is vastgesteld door de gemeenteraad. Ook hebben we de Domes en de Schaatsbaan kunnen laten schitteren.

- Brand event Level-up:
  Dit startupevent wordt georganiseerd om het deeptech-ecosysteem te promoten en netwerken te bevorderen. Het event is inmiddels gegroeid naar 900 bezoekers, in het iconische Evoluon, met internationale sprekers en een eigen award-programma.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	3.355	5.110	**4.768**	342
Baten	-2.817	-3.210	**-4.245**	1.035
Mutatie reserves (TV 0.10)	121	-827	**35**	-862
Saldo	**659**	**1.073**	**558**	**515**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Toeristenbelasting 2023 Er is een voordelig resultaat behaald van € 984.000 op de toeristenbelasting 2023. Dit voordeel wordt voor € 850.000 verrekend met de reserve citymarketing (rekening houdend met de maximale stand van € 2,0 miljoen van voorgenoemde reserve).	-	984	-850	134	incidenteel
Overig	342	51	-12	381	
SALDO	**342**	**1.035**	**-862**	**515**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 3 Economie zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Functiemenging	2022	53,8	56,7	59,2	60,5
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64 jr)	2022	174,1	163,5	216,1	162,3

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 3 Economie zijn dat de volgende:

Taakveld 3.1: BrabantRing B.V.

Taakveld 3.1: Brainport Development N.V.

Taakveld 3.1: Breedband Regio Eindhoven B.V.

Taakveld 3.1: Twice Eindhoven B.V.

Taakveld 3.2: Flight Forum Beheer B.V.

Taakveld 3.2: Flight Forum C.V.

Programma 4 Onderwijs

Het taakveld 4.1 Openbaar Onderwijs heeft geen specifieke budgetten, de doelen en prestaties behorende bij dit taakveld zijn opgenomen bij de taakvelden 4.2 en 4.3. Taakveld 4.2 betreft de onderwijshuisvesting, dit is een wettelijke plicht voor openbaar en bijzonder onderwijs (o.a. nieuwbouw of aanpassing van bestaande schoolgebouwen). Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken betreft het uitvoeren van wettelijke taken op het terrein van onderwijs en de inzet om voor iedereen in de leeftijd van 0-23 jaar ontwikkelkansen te creëren en de basisvaardigheden van volwassenen te bevorderen.

4.2 Onderwijshuisvesting (incl. 4.1 Openbaar basisonderwijs)
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (incl. 4.1 Openbaar basisonderwijs)

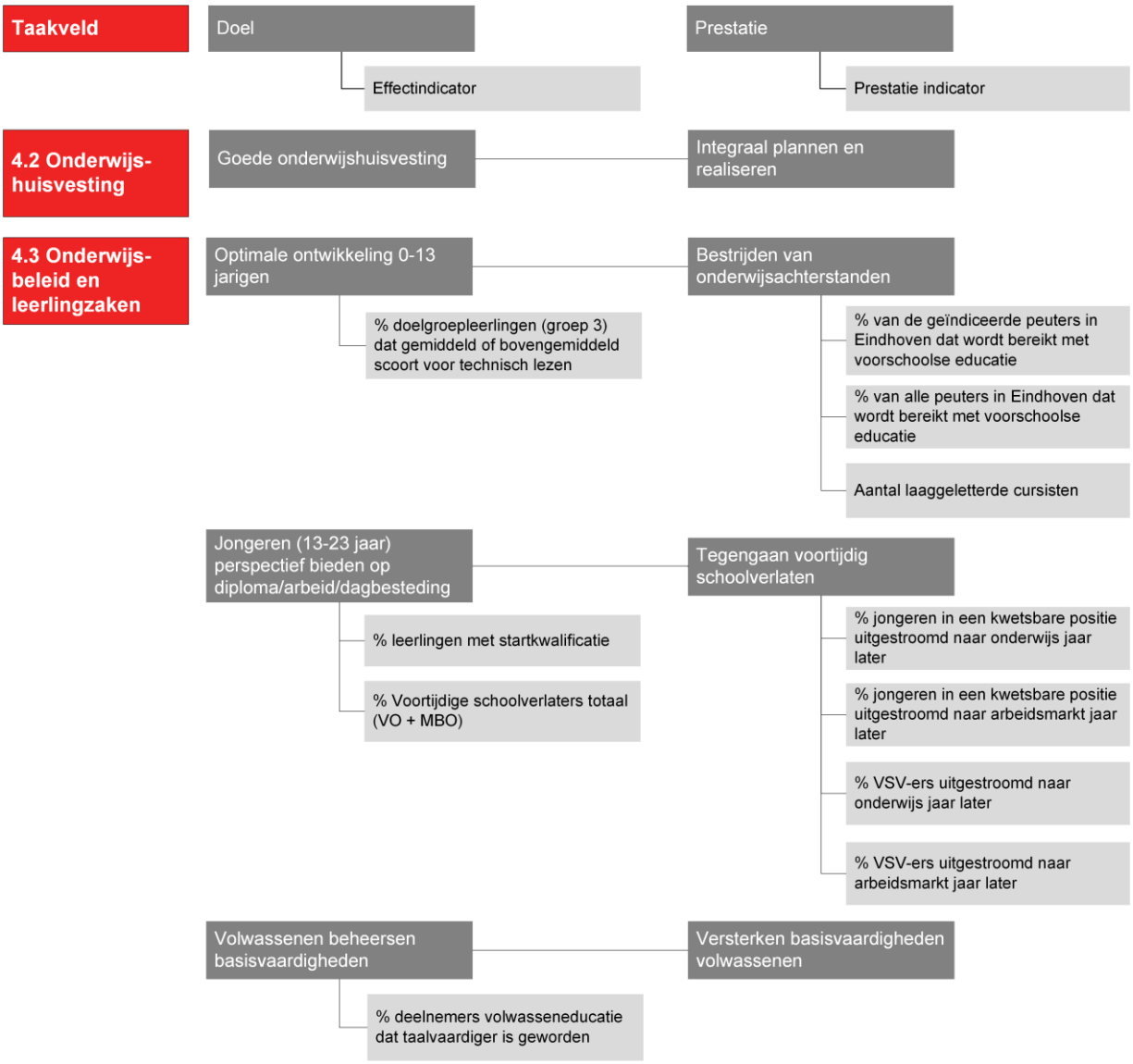
De gemeente is wettelijk verplicht om te zorgen voor kwalitatieve onderwijshuisvesting. Daarvoor hebben we samen met de PO en VO schoolbesturen Integrale Huisvesting Plannen (IHP) opgesteld. Veel aandacht is uitgegaan naar de executie van het IHP VO en de voorbereiding voor het IHP Gestel en het nog op te stellen 16 jarig IHP. In 2023 zijn ook wissellocaties voor onderwijs aan vluchtelingen en anderstaligen ingericht.

In 2023 hebben we als gemeente de wettelijke taken op het terrein van onderwijs uitgevoerd. Daarnaast hebben we intensief met de partners in de stad samengewerkt om uitvoering te geven aan de Lokaal Educatieve Agenda 2020-2024, het programma jeugd en corona, de lokale aanpak RMC/VSV en het stadsplan basisvaardigheden 2020-2023. Er is een nieuw stadsplan basisvaardigheden 2024-2028 opgesteld en een start gemaakt met het opstellen van de LEA 2024-2028.

Ook regionaal hebben we intensief samengewerkt met diverse partijen om uitvoering te geven aan het regionaal programma VSV 2020-2024 om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en het Regionaal educatief plan om laaggeletterdheid te bestrijden. Daarnaast is intensief multihelix samengewerkt om meer zicht te krijgen op de instroom van internationals en de onderwijsopgave in de Brainportregio. De internationalisering van Eindhoven heeft impact op de samenstelling van de leerlingpopulatie.

Er zijn in 2023 gesprekken gevoerd met WO, HBO, MBO om kansengelijkheid en inclusie te bevorderen.

We streven ernaar om samen met de mbo-instellingen in de stad in 2024 te komen met een actieplan mbo, waarmee we onze waardering voor het mbo uiten, bijdragen aan het vergroten van kansengelijkheid en inzetten op kansrijk opleiden. In aanloop naar het actieplan mbo hebben we niet stilgezeten, maar hebben we het mbo in de schijnwerpers gezet door in 2023 een ‘Mbo award’ uit te reiken, een podcast op te nemen, goede voorbeelden uit te lichten, formatie voor twee studentenvertegenwoordigers te realiseren en een werkconferentie ‘Samen voor het mbo’ te organiseren.

4.1 Openbaar basisonderwijs

Het taakveld 4.1 openbaar basisonderwijs heeft geen specifieke budgetten, de doelen en prestaties behorende bij dit taakveld zijn opgenomen bij de taakvelden 4.2 en 4.3.

4.2 Onderwijshuisvesting

Goede onderwijshuisvesting
In 2023 zijn we in samenwerking met de schoolbesturen en onder externe begeleiding begonnen met de voorbereiding voor een nieuw strategisch IHP. Dit IHP wordt opgesteld voor 16 jaar vooruitlopend op een wetsvoorstel om dat verplicht te stellen.

Integraal plannen en realiseren

Normaal was de beschouwingsprocedure voor een IHP 4 jaar.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- IHP Voortgezet Onderwijs:
  De uitvoering van de projecten van het Maerlant Lyceum en het Lorenz Casimir College is in 2023 begonnen. Samen met schoolbestuur OMO zijn de plannen voor Joris College - Plein Helder aangepast zodat het project binnen budget eindigt (beoogd raadsbesluit in Q2 2024).

- IHP Primair Onderwijs:
  Projecten BS de Tweelingen en OBS Strijp Dorp zijn in 2023 opgeleverd. De uitvoering van projecten OBS Klapwiek en BS Achtbaan is begonnen. De plannen voor de Regenboog worden gefinaliseerd.

- IHP Gestel:
  De uitwerking van IHP Gestel heeft door externe factoren en personele omstandigheden meer tijd gevraagd dan verwacht. Op basis van goede samenwerking met schoolbesturen is besluitvorming aanstaande (beoogd raadsbesluit in Q2 2024).

- Strategisch 16 jarig IHP:
  De werkzaamheden zijn in 2023 begonnen. Het 16 jarig IHP is het meest complexe en uitvoerige dossier en kent een strakke planning (beoogd raadsbesluit in Q4 2024).

- ISE:
  Door externe factoren is de uitvoering van het raadsbesluit uit 2021 vertraagd. De inhoudelijke plannen moeten worden gewijzigd om tot uitvoering te komen en hierover is overleg gaande. Uitkomst wordt in Q2 2024 verwacht.

- Design Academy:
  In 2023 is een intentieovereenkomst afgesloten met de Design Academy. Daarin staat aangegeven dat we ons inspannen voor een nieuwe locatie op Strijp S. De onderzoeken hiervoor zijn in gang gezet inclusief de gezamenlijke zoektocht naar financiering.

- Ventilatie en binnenklimaat scholen:
  Door o.a. prioriteitstelling bij de schoolbesturen en nieuwbouw schuiven sommige projecten door. Vanuit de urgentie van corona wordt tevens geëxperimenteerd met luchtreinigers/UVC apparatuur in plaats van bouwkundige ingrepen. Eind 2024 wordt dit geëvalueerd en wordt duidelijk of verder gebruik wordt gemaakt van de SUVIS en/of pilot maatregelen.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	25.234	30.373	**27.584**	2.789
Baten	-2.787	-2.788	**-5.249**	2.461
Mutatie reserves (TV 0.10)	-3.600	-8.178	**-2.457**	-5.721
Saldo	**18.847**	**19.407**	**19.878**	**-471**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Stelpost kapitaallasten De stelpost kapitaallasten is een exploitatiebudget dat wordt ingezet ter dekking van nieuwe kapitaallasten van IHP-projecten. Door vertraging in projecten is het budget deels nog niet besteed. Saldo is afgewikkeld op de reserve onderwijshuisvesting.	4.028	-	-4.028	-	incidenteel
Verkoop oude schoolpanden Een aantal te verkopen oude schoolpanden is onderdeel van een grondexploitatie. Hierbij is tussentijdse winst genomen. Saldo is afgewikkeld op reserve onderwijshuisvesting.	-	2.301	-2.301	-	incidenteel
Beheer wissellocaties Het beheren van oude schoolgebouwen die worden ingezet als tijdelijke huisvesting brengt lasten met zich mee. Met name de energielasten zijn enorm gestegen. De lasten worden voor een deel gedekt door de Materiële Instandhouding vergoeding (bijdrage die schoolbesturen van het Rijk krijgen).	-592	373	219	-	incidenteel
Subsidies UV-C apparatuur Schoolbesturen hebben (met toepassing van hardheidsclausule) meer tijd gekregen om de apparatuur te plaatsen. Hierdoor zijn begrote subsidies nog niet uitbetaald, waardoor de realisatie van de lasten doorschuift naar volgend jaar.	610	-	-610	-	incidenteel
Afschrijving boekwaarde	-586	-	586	-	incidenteel

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Voor de nieuwbouw van De Klapwiek is conform IHP een oud pand aan de Normandiëlaan gesloopt. De resterende boekwaarde van dit pand is in 2023 in één keer afgeschreven. Saldo is afgewikkeld op reserve onderwijshuisvesting.					
Brandschade Waddenzeelaan Het betreft vervolgkosten door de brand- en schadeuitkering aan schoolbestuur SALTO van basisschool De Vijfkamp. Het totale bedrag viel onder het eigen risico van de gemeente. Saldo is afgewikkeld op reserve onderwijshuisvesting.	-425	-	425	-	incidenteel
Overig	-246	-213	-12	-471	
SALDO	**2.789**	**2.461**	**-5.721**	**-471**	

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Optimale ontwikkeling 0-13 jarigen
Samen met de Spilpartners is ingezet op het versterken van de sociale basis en het bevorderen van kansengelijkheid 0-13 jarigen.

Bestrijden van onderwijsachterstanden

Samen met de SPIL-partners is ingezet op het voorkomen van onderwijsachterstanden en zijn de activiteiten uitgevoerd zoals in de SPILbegroting zijn opgenomen. Er is een uitbreiding geweest van Bibliotheek op SPIL op vier locaties.

Jongeren (13-23 jaar) perspectief bieden op diploma/arbeid/dagbesteding
Samen met de partners ingezet op het voorkomen van verzuim en voortijdig schoolverlaten en jongeren begeleid naar het behalen van een startkwalificatie of naar duurzame arbeid.

Tegengaan voortijdig schoolverlaten

We hebben ons met partners maximaal ingespannen en de afgesproken activiteiten uitgevoerd. Dit heeft waarschijnlijk niet geleid tot het doel van 2,1%, wat we overigens ook weinig realistisch vinden in het huidige tijdsgewricht.

Volwassenen beheersen basisvaardigheden
We hebben samen met partners ingezet op het versterken van de basisvaardigheden van volwassenen om de zelfredzaamheid, de maatschappelijk participatie en de doorstroom naar werk of kans op het behoud van werk te vergroten.

Versterken basisvaardigheden volwassenen

We hebben samen met partners uitvoering gegeven aan het stadsplan laaggeletterdheid 2020-2023 en het stadsplan 2024-2028 opgesteld om de basisvaardigheden van volwassenen in Eindhoven te bevorderen.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% doelgroepleerlingen (groep 3) dat gemiddeld of bovengemiddeld scoort voor technisch lezen Het in 2021 verhoogde ambitieniveau van 50% naar 70% wordt niet gehaald. Waar we bij doelgroepleerlingen een afname zien van 63% naar 60% dat (boven)gemiddeld scoort, zien we in de SPILmonitor een stijging bij niet-doelgroepkinderen van 62% naar 66% dat (boven)gemiddeld scoort. Onbekend is waardoor dit verschil veroorzaakt is.	63%	70%	60%
% leerlingen met startkwalificatie Afname wordt veroorzaakt door toename van vluchtelingen waarbij DUO hun buitenlandse diploma niet als startkwalificatie valideert wat resulteert in een lager percentage jongeren met een startkwalificatie.	83%	86%	81%
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) Ondanks de landelijke stijging zien we lokaal een dalende trend van voortijdig schoolverlaters. In schooljaar 2022-2023 was er in Eindhoven sprake van 2,87% ten opzichte van 3,05% in 2021-2022. In de regio was er in schooljaar 2022-2023 sprake van 2,27% en landelijk 2,38%.	3,05%	2,1%	2,87%

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% deelnemers volwasseneducatie dat taalvaardiger is geworden cijfers nog niet beschikbaar.	82%	73%	n.n.b.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% van de geïndiceerde peuters in Eindhoven dat wordt bereikt met voorschoolse educatie Het bereik 2023 is 2% hoger dan eerdere jaren. In de VE-monitor over eerdere jaren zijn onbedoeld peuters van >=4 jaar meegeteld, die niet meer tot de doelgroep behoorden meegeteld. Dit is in de VE-monitor 2023 hersteld.	91%	93%	93%
% van alle peuters in Eindhoven dat wordt bereikt met voorschoolse educatie Het bereik 2023 is 9% hoger dan eerdere jaren. In de VE-monitor over eerdere jaren zijn onbedoeld peuters van >=4 jaar meegeteld, die niet meer tot de doelgroep behoorden meegeteld. Dit is in de VE-monitor 2023 hersteld.	69%	74%	78%
Aantal laaggeletterde cursisten cijfers nog niet beschikbaar.	3.846	3.490	n.n.b.
% jongeren in een kwetsbare positie uitgestroomd naar onderwijs jaar later We zien een lichte daling. In schooljaar 2022-2023 is er sprake van 64% ten opzichte van 67% in 2021-2022 door toename van jongeren in kwetsbare positie uitgestroomd naar arbeid jaar later.	67%	70%	64%
% jongeren in een kwetsbare positie uitgestroomd naar arbeidsmarkt jaar later	16%	15%	16%
% VSV-ers uitgestroomd naar onderwijs jaar later	18%	25%	20%
% VSV-ers uitgestroomd naar arbeidsmarkt jaar later	38%	39%	41%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Uitvoeren van wettelijke taken:
  We hebben de wettelijke taken uitgevoerd in 2023.

- Lokaal Educatieve Agenda en plan corona en jeugd uitvoeren:
  Samen met de lokale partners uitvoering gegeven aan de Lokaal Educatieve Agenda en het plan corona en jeugd. In Q4 2023 samen met de LEA partners gestart met het opstellen van LEA 2024-2028. In Q1 wordt de raad hierin meegenomen.

- Uitvoering geven aan Spilbegroting 2023-2026:
  Samen met de Spil- partners zijn de activiteiten uitgevoerd zoals in de begroting is opgenomen. Voor de zomer volgt via collegebrief Spilmonitor inzicht in de resultaten van deze inzet.

- Uitvoering geven aan stadsplan basisvaardigheden:
  Vanuit een multihelix samenwerking uitvoering gegeven aan stadsplan basisvaardigheden 2020-2023 en stadsplan basisvaardigheden 2024-2028 opgesteld. Invulling gegeven aan de opdracht om tot stadsdeelbibliotheken te komen.

- Plan aanpak voortijdig schoolverlaten uitvoeren:
  Samen met de gemeenten en het onderwijs in de regio het regionaal programma naar de juiste plek 2020-2024 en het doorstroompunt/RMC-kader 2021-2024 (regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) uitgevoerd.

- Continuering constructieve samenwerking internationalisering en groei onderwijs:
  Intensief multihelix samengewerkt om zicht te krijgen en te houden op de groei in het onderwijs mede door de instroom van internationals en nog meer samen te werken aan de onderwijsopgave in de Brainportregio.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	23.186	31.130	31.922	-792
Baten	-6.321	-15.270	-16.043	773
Mutatie reserves (TV 0.10)	-639	1.407	955	452
Saldo	**16.226**	**17.267**	16.834	**433**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Primair Onderwijs - Voorschoolse Educatie 2020 -2024 - Spuk De definitieve specifieke uitkering gemeentelijke onderwijsachterstanden is € 249.000 hoger dan verwacht, er is echter € 61.000 meer uitgegeven dan begroot. Het bedrag € 188.000 valt vrij ten gunste van het rekeningresultaat.	-61	249	-	188	incidenteel
Wijkbibliotheken SPUK De begrote lasten en baten voor Wijkbibliotheken 2023 t/m 2024 op grond van de regeling Eenmalige specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024 (SPUK BIEB) zijn verwerkt in het boekjaar 2024. De uitvoeringskosten van de bibliotheek voor het jaar 2023 zijn geschat op € 419.000 en zijn verwerkt in de realisatie 2023.	-419	336	83	-	incidenteel
Bijstelling reserveringen 2023 Met het reserveringsdossier 2023 is een bedrag naar het jaar 2024 overgeheveld, echter heeft er nog besteding in 2023 plaatsgevonden van diverse posten, waardoor de begrote reservering in werkelijkheid lager is.	-435	-	435	-	incidenteel
Overig	123	188	-66	245	
SALDO	**-792**	**773**	**452**	**433**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 4 Onderwijs zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Absoluut verzuim (per 1.000 leerlingen)	2022	4,2	6,1	5,2	6,7
Realisatiecijfer 2023 nog niet bekend -> volgt in Q2 na publicatie DUO.					
Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen)	2022	24	23	38	13
Realisatiecijfer 2023 nog niet bekend -> volgt in Q2 na publicatie DUO.					
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2022	2,4	2,7	3	3,1
Realisatiecijfer 2023 nog onbekend -> volgt in Q2 na publicatie DUO.					

Programma 5 Sport en cultuur

Dit programma omvat twee thema's: sport en cultuur. Sport betreft sportbeleid, sportactivering en sportaccommodaties (twee taakvelden). Cultuur betreft kunst & cultuur, erfgoed, evenementen en design, verdeeld over vier taakvelden.

Sport

5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties

Cultuur

5.3 Cultuurpresentatie,-productie en -participatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media

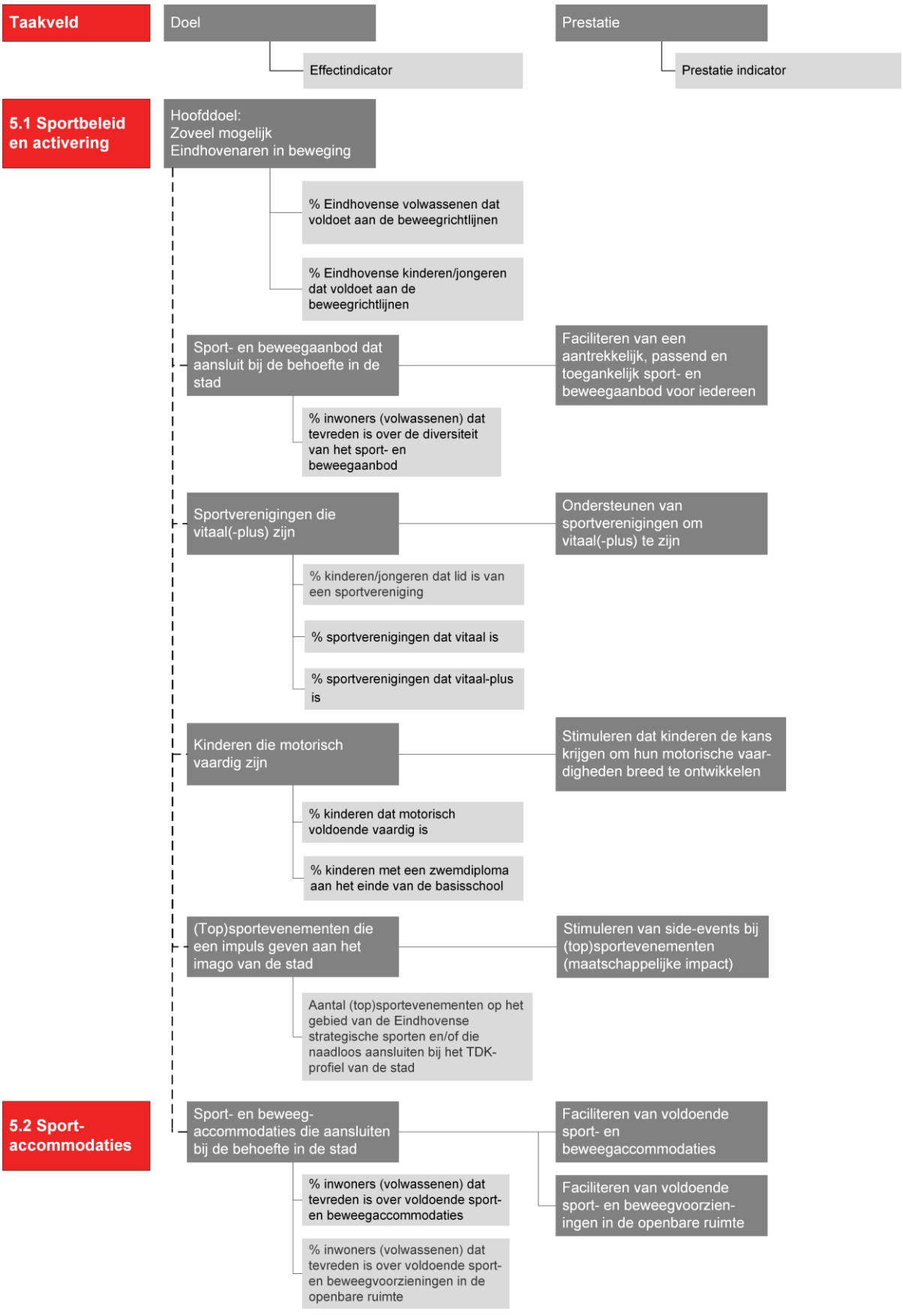
Sport

In 2021 heeft de raad de sport en beweegvisie "Heel Eindhoven beweegt" vastgesteld. Van jong tot oud stimuleren we alle Eindhovenaren om met plezier te bewegen en te sporten, hun talenten te ontdekken en deze te blijven ontwikkelen. Onze sportverenigingen spelen hierbij een centrale rol. Daarnaast is er volop ruimte om te kunnen bewegen en sporten. In de hele stad zijn plekken die uitdagen om in beweging te komen en blijven. Topsport, sportevenementen en innovatie inspireren.

In 2023 hebben we vanuit de gemeente 470 individuele sport- en beweegvragen behandeld. De pilot 'Vitality club' is doorontwikkeld in de aanpak 'Buurt in beweging". We hebben 310 aanvragen voor het Volwassenfonds toegekend en we zijn gestart met de pilot gratis zwemles voor groep 7 zonder zwemdiploma.
We hebben sportverenigingen ondersteund tijdens de energiecrisis door in totaal € 225.000 aan subsidies. We hebben de vitaliteit van de binnensportverenigingen onderzocht en geholpen om het Platform Ondernemende sportaanbieders op te richten.

In een uitverkocht Philips Stadion is de UEFA Women's Champions League Finale gespeeld. Op het hockeycomplex van HC Oranje-Rood vond de FIH Pro League (hockey) plaats, met gemiddeld 3.000 bezoekers per dag. De ASML Marathon Eindhoven had dit jaar een recordaantal van 27.000 deelnemers. En op de High Tech Campus vond de Jeugd Olympiade Schaken plaats, met 240 internationale deelnemers.

De groei van de stad vraagt om toekomstbestendige accommodaties, die intensief gebruikt worden. De verduurzaming van bestaande accommodaties en het verbeteren van de sportinfrastructuur is daarom een continu aandachtspunt. In 2023 zijn we gestart met de bouw van de nieuwe Tongelreep, hebben we het collectorveld bij sportpark Strijp gerealiseerd en zijn we gestart met het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Sport.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
5.1 Sportbeleid en activering
Hoofddoel: Zoveel mogelijk Eindhovenaren in beweging
% Eindhovense volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen
% Eindhovense kinderen/jongeren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen
Sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de behoefte in de stad
Faciliteren van een aantrekkelijk, passend en toegankelijk sport- en beweegaanbod voor iedereen
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over de diversiteit van het sport- en beweegaanbod
Sportverenigingen die vitaal(-plus) zijn
Ondersteunen van sportverenigingen om vitaal(-plus) te zijn
% kinderen/jongeren dat lid is van een sportvereniging
% sportverenigingen dat vitaal is
% sportverenigingen dat vitaal-plus is
Kinderen die motorisch vaardig zijn
Stimuleren dat kinderen de kans krijgen om hun motorische vaardigheden breed te ontwikkelen
% kinderen dat motorisch voldoende vaardig is
% kinderen met een zwemdiploma aan het einde van de basisschool
(Top)sportevenementen die een impuls geven aan het imago van de stad
Stimuleren van side-events bij (top)sportevenementen (maatschappelijke impact)
Aantal (top)sportevenementen op het gebied van de Eindhovense strategische sporten en/of die naadloos aansluiten bij het TDK-profiel van de stad
5.2 Sport-accommodaties
Sport- en beweeg-accommodaties die aansluiten bij de behoefte in de stad
Faciliteren van voldoende sport- en beweegaccommodaties
Faciliteren van voldoende sport- en beweegvoorzien-ingen in de openbare ruimte
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over voldoende sport- en beweegaccommodaties
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over voldoende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte

5.1 Sportbeleid en activering

Hoofddoel: Zoveel mogelijk Eindhovenaren in beweging
We zetten in op activering, een inclusief en passend aanbod, toegankelijke en betaalbare accommodaties en inspirerende evenementen

Sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de behoefte in de stad
We werken samen met verenigingen, sportraad en ondernemende sportaanbieders. Vanuit de groeibijdrage ondersteunen we bij het opzetten van extra aanbod.

Faciliteren van een aantrekkelijk, passend en toegankelijk sport- en beweegaanbod voor iedereen

In 2023 is in Eindhoven het Platform Ondernemende Sportaanbieders opgericht.

Sportverenigingen die vitaal(-plus) zijn
We zetten ons in om sportverenigingen vitaal en maatschappelijk betrokken te houden, door hen te ondersteunen op de 'vitale' bouwstenen: strategie en beleid, financiën, vrijwilligers, leden, sportaanbod.

Ondersteunen van sportverenigingen om vitaal(-plus) te zijn

In 2023 hebben we de vitaliteitsgesprekken gevoerd met de binnensportverenigingen, trainingen gegeven en vanuit de groeibijdrage verenigingen financieel ondersteund om hun sportaanbod te verbreden.

Kinderen die motorisch vaardig zijn
We zetten ons in samenwerking met de scholen in op de ontwikkeling van de motorische vaardigheden van kinderen. We zorgen ervoor dat dat zoveel mogelijk kinderen in Eindhoven een zwemdiploma hebben.

Stimuleren dat kinderen de kans krijgen om hun motorische vaardigheden breed te ontwikkelen

Het primair onderwijs ontvangt structureel subsidie voor de naschoolse inzet van vakleerkrachten beweegonderwijs. In 2023 zijn we gestart met de pilot gratis zwemles voor groep 7 zonder zwemdiploma.

(Top)sportevenementen die een impuls geven aan het imago van de stad
We subsidiëren incidenteel grote evenementen in onze strategische sporten voetbal, hockey, zwemmen en urban en structureel de Marathon Eindhoven.

Stimuleren van side-events bij (top)sportevenementen (maatschappelijke impact)

In 2023 hebben we side-events meidenvoetbal bij de UEFA Champions League Finale gerealiseerd en een side-event meidenschaak bij de Jeugd Olympiade Schaken.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% Eindhovense volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen Geen opvallende ontwikkelingen.	71%	72%	72%
% Eindhovense kinderen/jongeren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen Veranderende vraagstelling daarom is uitkomst niet vergelijkbaar met vorig jaar of begrotingspercentage.	18%	25%	90%
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over de diversiteit van het sport- en beweegaanbod Geen opvallende ontwikkelingen ten opzichte van 2022, doel voor 2023 is niet gehaald.	76%	78%	75%
% kinderen/jongeren dat lid is van een sportvereniging Meer kinderen dan verwacht zijn lid van een vereniging.	65%	68%	69%
% sportverenigingen dat vitaal is Door het sturen op de bouwstenen voor vitale verenigingen is het aantal vitale verenigingen gestegen.	36%	62%	62%

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% sportverenigingen dat vitaal-plus is We stimuleren vitale sportverenigingen een extra maatschappelijke bijdrage te leveren. Brabantia heeft in 2023 met gemeentelijke steun een openbaar toegankelijke pannakooi gerealiseerd.	26%	47%	47%
% kinderen dat motorisch voldoende vaardig is Geen afwijking.	76%	76%	76%
% kinderen met een zwemdiploma aan het einde van de basisschool Vragenlijstonderzoek sport- en beweeggedrag basisscholieren is tweejaarlijks, dus geen nieuwe cijfers in 2023.	96%	97%	96%
Aantal (top)sportevenementen op het gebied van de Eindhovense strategische sporten en/of die naadloos aansluiten bij het TDK-profiel van de stad In 2023 zijn o.a. volgende evenementen georganiseerd: Women's UEFA Champions League finale, Marathon Eindhoven, Pro League hockey,	3	3	5

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Het bereiken van inwoners, voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is:
  De Vitality club is overgegaan in het programma Buurt in beweging. Vanuit het Volwassenenfonds ondersteunen we inwoners financieel om sporten mogelijk te maken.

- Inzet op buurten waar de sport- en beweegparticipatie relatief laag is:
  De wijkgerichte sportregisseurs koppelen vraag aan aanbod en stimuleren een beweegvriendelijke openbare ruimte.

- Bevorderen vitaliteit van de sportverenigingen:
  In 2023 hebben sportverenigingen energiecompensatie ontvangen.

- Vergroten maatschappelijke impact van sportevenementen:
  We hebben Women's UEFA Champions League Finale aangegrepen om, i.s.m. KNVB, BrabantSport en More2Win, een impuls te geven aan vrouwenvoetbal. De organisatie van Jeugd Olympiade Schaken heeft zich bijvoorbeeld ingezet om meiden te laten schaken.

- Ambities:
  In 2023 hebben we het Integraal HuisvestingsPlan Sport laten opstellen en advies ingewonnen over de branding van de nieuwe Tongelreep

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	5.003	6.880	**6.565**	315
Baten	0	-1.389	**-1.302**	-87
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-716	**-719**	3
Saldo	**5.003**	**4.775**	**4.543**	**232**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Sportbeleid en activering De afwijking is met name het gevolg van het niet realiseren van geplande bestedingen in combinatie met de afwikkeling van de specifieke uitkering Sportakkoord.	315	-86	3	232	incidenteel
SALDO	**315**	**-86**	**3**	**232**	

5.2 Sportaccommodaties

Sport- en beweegaccommodaties die aansluiten bij de behoefte in de stad
De gemeente exploiteert 18 sportaccommodaties (met name sportparken, sporthallen en zwembaden). Met sociale tariefstelling van deze accommodaties zetten we verenigingen en andere gebruikers in hun kracht om iedereen mee te laten doen.

Faciliteren van voldoende sport- en beweegaccommodaties

De kwaliteitsniveaus en geactualiseerde beheerplannen zijn geactualiseerd. De geïndexeerde sporttarieven voor de verenigingen, onderwijsinstellingen en individuele gebruikers zijn vastgesteld.

Faciliteren van voldoende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte

Skatevoorzieningen Stadhuisplein, aanleg sportveld Mensfort, nudging Oirschotsedijk.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over voldoende sport- en beweegaccommodaties We merken meer aandacht voor wachtlijsten en tekort aan ruimte voor sporten als cricket en rugby.	71%	73%	69%
% inwoners (volwassenen) dat tevreden is over voldoende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte De functionaliteit en kwaliteit van een aantal bestaande voorzieningen heeft een upgrade nodig.	47%	50%	46%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Start bouw Tongelreep:
  Na vaststelling van het bouwkrediet door de raad in januari, volgde in mei de officiële start van de bouw. Oplevering is voorzien eind 2025.

- Implementeren Sport- en Beweegnorm:
  In 2023 is het programma Voorzieningen opgericht. Vanuit dit programma onderzoekt de gemeente de juiste instrumenten om de ruimte voor voorzieningen in een verdichtende stad te borgen.

- Beweegvriendelijk en gezonder inrichten van de Openbare Ruimte:
  Het basketbalveld aan Groenewoudseweg, skatevoorzieningen op het Stadhuisplein en nudging bedrukking op Oirschotsedijk zijn gerealiseerd. Daarnaast is kwaliteitsimpuls gegeven aan sportveldjes in Mensfort en is pannakooi bij VV Brabantia gerealiseerd.

- Realiseren Led verlichting sportparken:
  De gemeentelijke lichtmasten op de sportparken zijn omgebouwd naar ledverlichting.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	22.614	25.263	27.951	-2.688
Baten	-11.127	-11.547	-14.830	3.283
Mutatie reserves (TV 0.10)	70	-118	428	-546
Saldo	**11.557**	**13.598**	13.549	**49**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Sportzalen De afwijking op de lasten wordt veroorzaakt door hogere exploitatiekosten (o.a. voor schoonmaak en beheer). Op de baten wordt de voordelige afwijking met name veroorzaakt door de hogere opbrengst sportgebruik en verenigingen. De afwijking tussen de begrote kosten en de werkelijke kosten m.b.t. groot onderhoud wordt jaarlijks vereffend via een reserve.	-171	446	-353	-78	incidenteel
Sportparken Per saldo een beperkte afwijking ten opzichte van de begroting. De afwijking lasten betreft o.a. hogere energie- en onderhoudskosten dan begroot; de afwijking baten heeft voornamelijk betrekking hogere opbrengsten (dan begroot) uit doorlevering energie.	-706	618	134	46	incidenteel
Zwembaden (inclusief specifieke uitkering MEOZ (meerkosten energie openbare zwembaden)) Bij de lasten wordt de nadelige afwijking met name veroorzaakt door hogere kosten voor schoonmaak en dagelijks onderhoud. De voordelige afwijking aan de batenkant betreft voornamelijk een ontvangen bijdrage van het Rijk voor energiekosten (spuk MEOZ) in 2022 en 2023 en een vrijval uit de voorziening waardevermindering materiële vaste activa.	-757	1.267	-291	219	incidenteel

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Opbrengst specifieke uitkering Sport (spuk Sport) Via de spuk Sport worden gemeenten gecompenseerd voor de kostenverhogende btw (sinds 2019 n.a.v. de uitbreiding btw-vrijstelling sport). Door de hogere kosten dan begroot (zie bovenstaande afwijkingen bij sportzalen, sportparken en zwembaden) valt ook de bijdrage van het Rijk (17,5% van de bestedingen inclusief btw) hoger uit dan begroot. Daarnaast wordt de compensatie voor het gemeentebrede nadelige effect mengpercentage btw via de spuk Sport ten gunste van het taakveld 5.2 Sportaccommodaties geboekt.	-	601	-	601	incidenteel
Specifieke uitkeringen IJZ 2021 en NEAS In 2023 is de specifieke uitkering IJsbanen en zwembaden (IJZ) 2e tranche (1e en 2e kwartaal 2021) door het Rijk definitief vastgesteld (voordelige afwijking € 124.000). Daarnaast is via de specifieke uitkering Noodfonds energie amateursportverenigingen (NEAS) een bijdrage van het Rijk ontvangen (voordelige afwijking € 219.000).	-	343	-	343	incidenteel
Doorbelaste apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie toelichting paragraaf 3e Bedrijfsvoering, onderdeel personeelskosten.	-728	-	-	-728	incidenteel
Overig	-326	8	-36	-354	
SALDO	**-2.688**	**3.283**	**-546**	**49**	

Cultuur

Cultuur en design vormen het fundament voor een levendige stad die prikkelt uitdaagt en samenbrengt. Cultuur biedt ontspanning, verbindt, en zet mensen aan tot reflectie en ontwikkeling. In 2023 zijn er weer meer culturele activiteiten geweest (na corona) en het publiek weet langzaamaan de weg weer naar onze culturele instellingen en evenementen te vinden. De Cultuurbrief 2025-2028 is opgesteld met grote betrokkenheid van het culturele veld. Er ligt een mooie ambitie voor de komende jaren voor cultuur en design zelf, en in connectie met de wijken en andere domeinen.

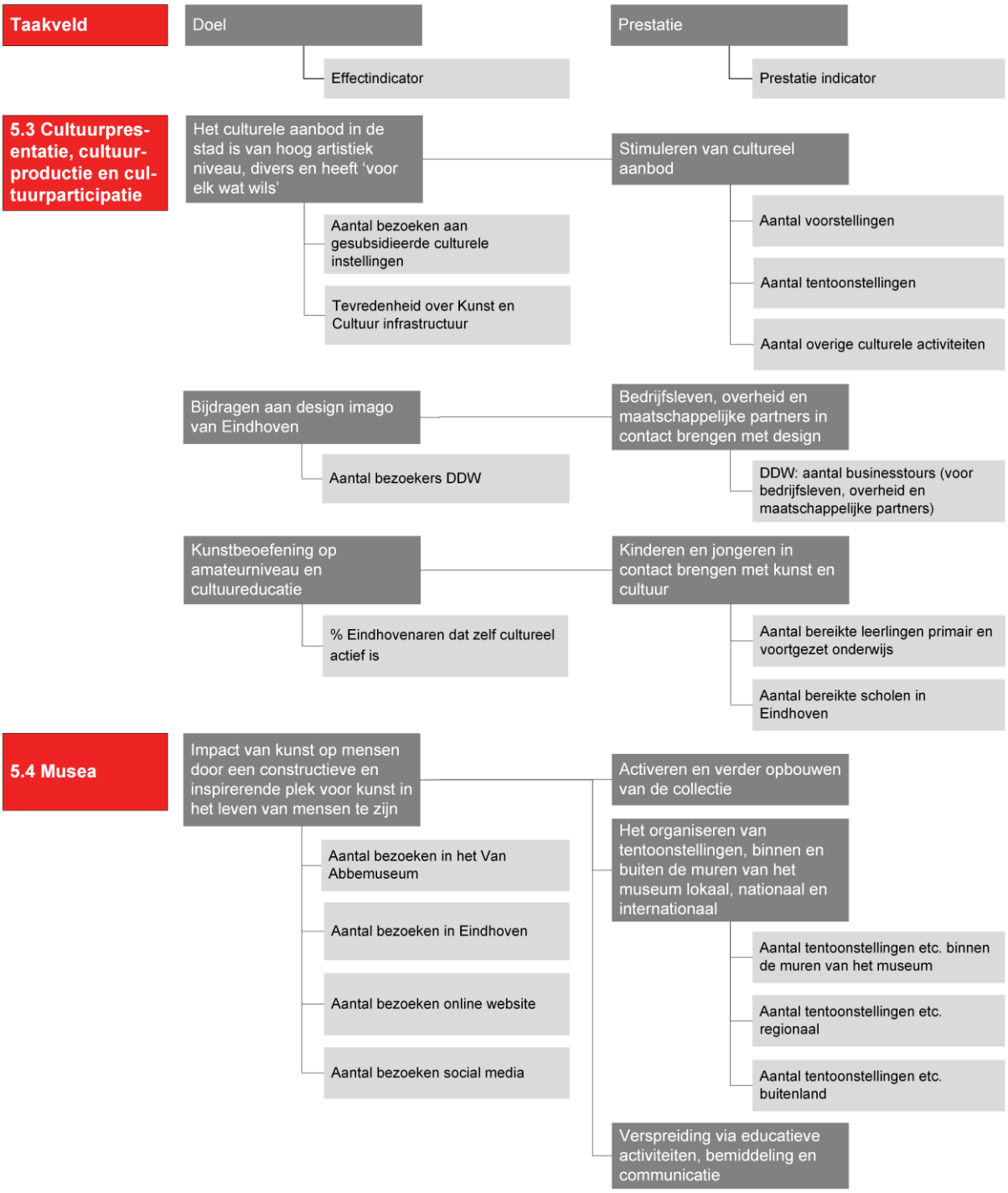
Stichting Cultuur Eindhoven heeft uitvoering gegeven aan het derde jaar van Cultuurbrief 2021-2024 en in 2023 is extra aandacht besteed aan jongerencultuur. Eindhoven is een creatieve stad waar, naast culturele professionals, inwoners zelf aan kunstbeoefening kunnen doen. Onder andere via de amateurkunstregeling bij het CKE is het beoefenen van amateurkunst gefaciliteerd. Kies je Kunst blijkt voor kinderen succesvol en voor jongeren is o.a. de regeling Impuls Jongerencultuur gemaakt en uitgevoerd door Cultuur Eindhoven om deelname aan cultuur te bevorderen.

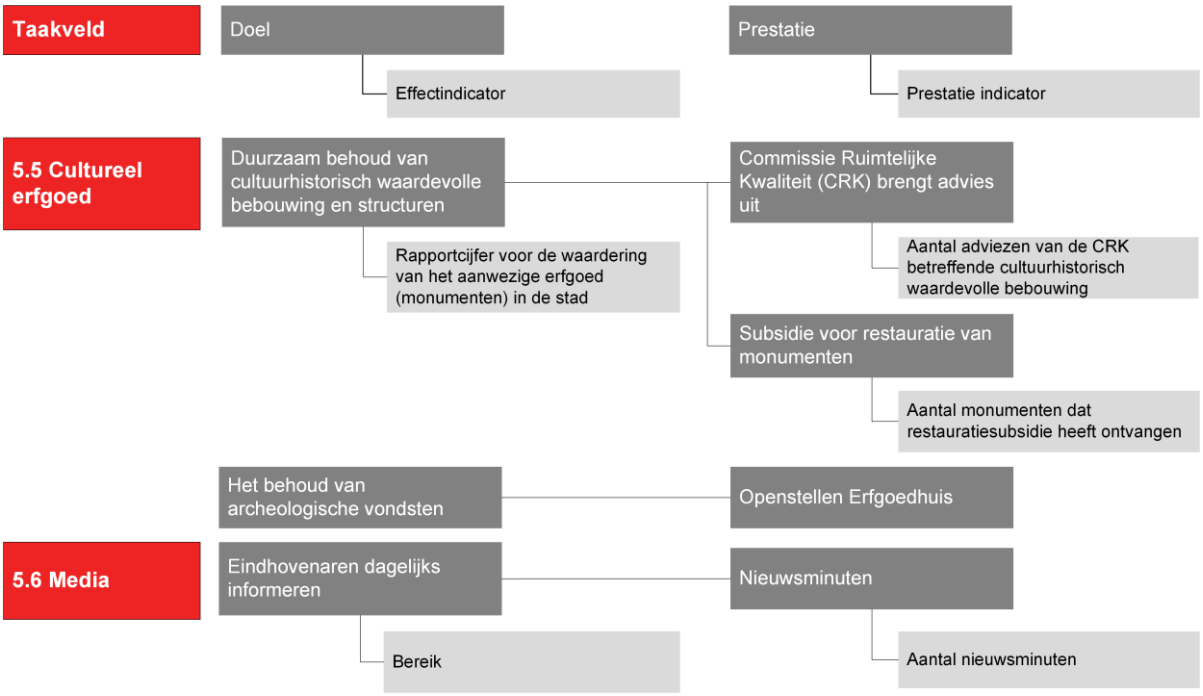
De culturele makers en instellingen zijn in 2023 weer wat opgeveerd na corona en hebben weer publiek zien terugkomen. Mede dankzij de noodsteun van de gemeente in de periode 2020-2022 is het grootste deel van de culturele infrastructuur in Eindhoven de crisis goed doorgekomen. Ondanks dat zorgden stijgende energielasten, hoge inflatie en krapte op de arbeidsmarkt ook voor financiële zorgen bij culturele partijen in de stad. Vanwege uitzonderlijk hoge stijging van de energielasten is er voor 2022 en 2023 een subsidieregeling opengezet voor compensatie van gestegen energielasten.

Het Van Abbemuseum is ook in 2023 een belangrijke plek om kunst te ervaren in onze stad. Niet alleen door te kijken, ook door te horen, te ruiken en te voelen. Alle kunstwerken en designobjecten in de collectie vertellen een verhaal uit de samenleving. Soms ongemakkelijk of confronterend, maar vaak hoopvol.
2023 kenmerkt zich ook door de terugkomst van diverse bezoekersgroepen en langzaamaan herstel van de impact van corona. Er kwamen meer jongeren en internationale bezoekers naar het museum en de programma’s

voor de leerlingen van het praktijkonderwijs kregen een extra impuls. De gevolgen van de inflatie zijn nog wel dominant aanwezig en beïnvloeden de exploitatie. Dit maakt dat niet op alle vlakken het ambitieniveau behaald is, wat ook bij andere Nederlandse musea terug te zien is.
De tentoonstellingen zijn verrassend en vooruitstrevend, waaronder de -in de media veel geprezen- tentoonstelling van Sung Hwan Kim. Het museum reflecteert kritisch op de moderne tijd door verschillende stemmen een podium te geven. Om daarmee bezoekers -in al hun verschillen- uit te dagen, te inspireren en te verbinden. Nu en in de toekomst.

Juist in een modern ogende stad als Eindhoven is het belangrijk om bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgvuldig met erfgoed om te gaan. Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing willen we behouden en daar waar nodig transformeren voor nieuwe gebruikers. Zo blijft de geschiedenis van Eindhoven zichtbaar in het straatbeeld. Via het Erfgoedhuis laten we bewoners van dichtbij kennismaken met archeologische vondsten, historische voorwerpen en beelden. In 2023 zijn grote stappen gezet om te komen tot aanwijzing van nieuwe gemeentelijke monumenten, met een nadruk op de wederopbouwperiode (1940-1965). De categorie woningen/woongebouwen is definitief aangewezen, niet-woongebouwen en kunstwerken volgen op korte termijn.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
5.3 Cultuurpres-entatie, cultuur-productie en cul-tuurparticipatie
Het culturele aanbod in de stad is van hoog artistiek niveau, divers en heeft 'voor elk wat wils'
Aantal bezoeken aan gesubsidieerde culturele instellingen
Tevredenheid over Kunst en Cultuur infrastructuur
Stimuleren van cultureel aanbod
Aantal voorstellingen
Aantal tentoonstellingen
Aantal overige culturele activiteiten
Bijdragen aan design imago van Eindhoven
Aantal bezoekers DDW
Bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners in contact brengen met design
DDW: aantal businesstours (voor bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners)
Kunstbeoefening op amateurniveau en cultuureducatie
% Eindhovenaren dat zelf cultureel actief is
Kinderen en jongeren in contact brengen met kunst en cultuur
Aantal bereikte leerlingen primair en voortgezet onderwijs
Aantal bereikte scholen in Eindhoven
5.4 Musea
Impact van kunst op mensen door een constructieve en inspirerende plek voor kunst in het leven van mensen te zijn
Aantal bezoeken in het Van Abbemuseum
Aantal bezoeken in Eindhoven
Aantal bezoeken online website
Aantal bezoeken social media
Activeren en verder opbouwen van de collectie
Het organiseren van tentoonstellingen, binnen en buiten de muren van het museum lokaal, nationaal en internationaal
Aantal tentoonstellingen etc. binnen de muren van het museum
Aantal tentoonstellingen etc. regionaal
Aantal tentoonstellingen etc. buitenland
Verspreiding via educatieve activiteiten, bemiddeling en communicatie

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het culturele aanbod in de stad is van hoog artistiek niveau, divers en heeft 'voor elk wat wils'
In 2023 heeft Stichting Cultuur Eindhoven (SCE) de Cultuurscan uitgevoerd en – mede door input vanuit de culturele sector – de Cultuurbrief 2025-2028 opgesteld die in november 2023 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Stimuleren van cultureel aanbod

Het aantal activiteiten en bezoeken is toegenomen, maar nog onder het niveau voor corona. Met extra middelen voor programmasubsidies en de Impuls voor Jongerencultuur zijn nieuwe makers gestimuleerd en kansen gegeven aan initiatieven van jongeren.

Bijdragen aan design community van Eindhoven
We subsidiëerden de Dutch Design Foundation die de Dutch Design Week en Awards organiseert. Zijn bezig met het Eindhoven Design District om design zichtbaar te maken en met het realiseren van meer ateliers/makerspaces.

Bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners in contact brengen met design

De DDW 2023 was zeer succesvol met als gemeentelijke expo: Dommel Vibes. We zijn gestart met de transformatie van twee panden naar atelierruimtes. Daarnaast hebben we de continuïteit van Pand P geborgd.

Cultuur voor en door iedereen
Versterking van amateurverenigingen door gericht advies en door de promotie van amateurkunst via o.a. het CKE. De aansluiting bij het landelijke volwassenenfonds is geslaagd. Het continueren van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en Kies je Kunst.

Kinderen en jongeren in contact brengen met kunst en cultuur

In samenwerking met Sport is door SCE Kies je Sport Kies je Kunst uitgevoerd. Bereik van jeugd met CmK is uitgebreid. Voor de invulling van de rijkeschooldag zijn contacten gelegd met culturele partners die mee zullen werken aan het programma.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal bezoeken aan gesubsidieerde culturele instellingen	1.628.343	1.000.000	2.133.324

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Tevredenheid over Kunst en Cultuur infrastructuur	7,1	7,5	7,2
Aantal bezoekers DDW In 2023 is de kracht van design op de DDW en Dutch Design Awards weer groots gevierd.	320.000	300.000	300.000
% Eindhovenaren dat zelf cultureel actief is	47%	≥37%	49%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal voorstellingen	10.752	8.500	9.176
Aantal tentoonstellingen	92	80	100
Aantal overige culturele activiteiten	9.234	3.500	12.031
DDW: aantal businesstours (voor bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners)	150	150	230
Aantal bereikte leerlingen primair en voortgezet onderwijs	38.747	80.000	43.596
Aantal bereikte scholen in Eindhoven	76	60	76

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Cultuurscan en opstellen Cultuurbrief 2025-2028 (SCE):
  Eind 2023 heeft de raad de Cultuurbrief en de verordening Cultuur Eindhoven 2025-2028 vastgesteld.

- Versterking makerspaces en verdere uitvoering atelierbeleid:
  In 2023 is de transformatie van twee panden naar atelierruimtes gestart.

- Cultuur van en voor iedereen:
  In 2023 hebben we initiatieven van culturele instellingen en makers in wijken en voor andere doelgroepen gestimuleerd.

- Deelname aan de DDW:
  Als gemeente hebben we weer meegedaan aan de DDW met een expo op StrijpS, deze keer over water in de stad: DommelVibes. Er waren 15.000 bezoekers aan de expo.

- Designvisie:
  In 2023 heeft het designveld een visie opgesteld om o.a. design in te zetten voor allerlei maatschappelijke vraagstukken en in Eindhoven meer op de kaart te zetten. Deze inbreng wordt meegenomen in de strategische agenda creatieve industrie.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	36.381	38.855	39.195	-340
Baten	-4.076	-4.284	-4.346	62
Mutatie reserves (TV 0.10)	-76	-448	-264	-184
Saldo	**32.229**	**34.123**	**34.585**	**-462**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Cultuurpanden Bij een aantal cultuurpanden zijn er in 2023 onvoorziene (herstel)maatregelen uitgevoerd. Met name als gevolg van de uitgevoerde brandveiligheid inspecties. Daarnaast hebben de hoge prijsstijgingen tot een overschrijding van het budget geleid.	-741	-	-	-741	incidenteel
Overig	401	62	-184	279	
SALDO	**-340**	**62**	**-184**	**-462**	

5.4 Musea

Impact van kunst op mensen door een constructieve en inspirerende plek voor kunst in het leven van mensen te zijn

De nieuwe collectiepresentatie en tentoonstellingsprogrammering van het Van Abbemuseum biedt alle mensen, zowel de incidentele als de ervaren museumbezoekers en gebruikers van het museum, - door kunst - diverse en verrassende perspectieven op de stad

Activeren en verder opbouwen van de collectie

De design-en kunstcollectie vormde de basis van de nieuwe DDW tentoonstelling. Een belangrijk deel van de collectie van het museum reisde naar het MO Museum in Vilnius. Het collectieplan 2024-2025 werd zeer positief beoordeeld door het Mondriaanfonds

Het organiseren van tentoonstellingen, binnen en buiten de muren van het museum lokaal, nationaal en internationaal

Het jaar opende met “Rewinding Internationalism” tot stand gekomen met de partners van L'Internationale, reisde door naar Villa Arson in Nice. Onze tentoonstelling van Sung Hwan Kim startte bij Framer Framed in Amsterdam, vanaf december in ons museum

Verspreiding via educatieve activiteiten, bemiddeling en communicatie

Herstel en gelijktijdig verbreding en verjonging van publieksbereik stond centraal. Er kwamen ruim 16.100 kinderen en studenten naar het museum, waarvan 9.800 naar lesprogramma’s, veel aandacht voor praktijkonderwijs. Een hoogtepunt is Radically Mine

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal bezoeken in het Van Abbemuseum Het publieksherstel heeft verder doorgezet in 2023.	81.966	80.000	88.800
Aantal bezoeken in Eindhoven Tijdens Glow zijn er aanvullend op de reguliere museumbezoekers 22.709 bezoekers geweest. In 2022 was er een groot kinderproject geweest, wat het verschil met dit jaar verklaart.	95.128	10.000	22.709
Aantal bezoeken online website Sinds de lancering van de nieuwe website, medio 2023, zien we een mooie stijging in het aantal websitebezoeken.	349.938	300.000	348.863
Aantal bezoeken social media Op Instagram groeide het aantal volgers met 15% naar 32.000, andere kanalen bleven ongeveer gelijk.	94.393	100.000	96.000

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal tentoonstellingen etc. binnen de muren van het museum We hebben onze tentoonstellingen in aantal geminderd om ruimte te maken om met meer focus diverse doelgroepen te bereiken en bezoekersaantallen en inkomsten zo te verbeteren.	18	20	12
Aantal tentoonstellingen etc. regionaal Tentoonstellingen in de vitrines bij Van der Valk Hotel Eindhoven en deelname aan Glow.	3	3	3

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal tentoonstellingen etc. buitenland	3	2	4
De tentoonstelling Otolith heeft bij IMMA in Dublin 78.520 bezoekers gehad. Vilnius trok 67.000 bezoekers. Rewinding Internationalism bij Villa Arson 2.872 bezoekers. Het project Soils is gestart bij TarraWarraMuseum in Australia met 6.500 bezoekers.			

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Meerstemmige en multizintuiglijke collectiepresentatie Dwarsverbanden in de nieuwbouw van het Van Abbemuseum:
  Ook in 2023 doorontwikkeling van diversiteits- en inclusiebeleid. Samenwerking met groepen vrouwen rondom de tentoonstelling van Patricia Kaersenhout. Presentatie van Russisch-Oekraïense collectie met werken van Kabakov in Dwarsverbanden.

- Wisselende grote tentoonstellingen:
  Positions 7 "Alles van waarde doe je met anderen", designtentoonstelling "The Space between us" tijdens de DDW in samenwerking met de Embassy of Inclusive Society (Dutch Design Foundation) en de eerste grote solo tentoonstelling van Sung Hwan Kim.

- Fondsenwerving:
  Met behulp van actieve fondsenwerving zijn diverse tentoonstellingen en aankopen in 2023, in totaal voor ruim € 1,4 miljoen, mogelijk gemaakt door onder andere Vriendenloterij, Mondriaan Fonds, Ammodo, Fonds 21 en internationale fondsen.

- Educatie, bemiddelen en communicatie:
  Veel geïnvesteerd in marketingcommunicatie. Ontwikkeld werken, laagdrempelige contentformats, een heldere visuele identiteit, een nieuwe website. Naast de reguliere kunstliefhebbers steeds meer jonge mensen met allerlei achtergronden in het museum.

- Doorontwikkeling cultureel ondernemerschap:
  Verdere basis gelegd om toe te werken naar financieel gezond museum. Gewerkt aan stijgende bezoekersaantallen, voorzichtig herstel van bruikleen collectie, voorbereiding verduurzaming. Blijft complexe en onvoorspelbare tijd door hoge prijsstijgingen.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	6.200	6.589	**8.318**	-1.729
Baten	-1.046	-886	**-2.435**	1.549
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-243	**-196**	-47
Saldo	**5.154**	**5.460**	**5.687**	**-227**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Bovenmatige prijsstijgingen Beveiliging Inhuur Beveiliging heeft door de prijsstijgingen geleid tot een overschrijding van € 119.000 die we voor een groot deel binnen de exploitatie hebben opgevangen door het later invullen van vacatureruimte waardoor nog € 50.000 resteert.	-50	-	-	-50	structureel
Energielasten De stijging van de energietarieven heeft, ondanks een compensatie van € 132.000 euro, geleid tot een tekort van € 176.500.	-177	-	-	-177	structureel
Kosten en baten inzake Reserve Aankoop kunst en Reserve Tentoonstellingen Aankopen van kunstwerken en kosten inzake de programmering van tentoonstellingen worden afgestemd op de beschikbaarheid van grotendeels extern geworven middelen. Het werven van externe middelen voor jaaroverschrijdende projecten is vooraf niet op jaarbasis te begroten.	-1.531	1.522	9	-	incidenteel
Egalisatie via Reserve Gebruikersonderhoud Fluctuaties in de kosten voor gebruikersonderhoud worden opgevangen via de Egalisatiereserve Gebruikersonderhoud.	56	-	-56	-	incidenteel
Overig	-27	27	-	-	
SALDO	**-1.729**	**1.549**	**-47**	**-227**	

5.5 Cultureel erfgoed

Duurzaam behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en structuren
Via plannen en instrumenten op diverse schaalniveaus wordt ervoor gezorgd dat de unieke karakteristieken van deze objecten en structuren behouden en versterkt worden, o.a. de omgevingsvisie, bestemmingsplan en aanwijzing tot monument.

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) brengt advies uit

Er is in 2023 bijna 300 keer advies uitgebracht over ingrepen of wijzigingen aan waardevolle cultuurhistorische panden of structuren.

Subsidie voor restauratie van monumenten

Eigenaren van 17 monumentale panden hebben een bijdrage ontvangen uit deze subsidie.

Het behoud van archeologische vondsten
In 2023 stonden onder meer archeologische vondsten rond de Catharinakerk en een muntschat aan 't Hofke volop in de belangstelling.

Openstellen Erfgoedhuis

In 2023 hebben diverse activiteiten, presentaties en bijeenkomsten plaatsgevonden in het Erfgoedhuis.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Rapportcijfer voor de waardering van het aanwezige erfgoed (monumenten) in de stad Betreft rapportcijfer uit de inwonersenquête.	6,4	7,2	6,4

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal adviezen van de CRK betreffende cultuurhistorisch waardevolle bebouwing We signaleren een stijgende trend in het aantal vergunningsaanvragen wegens de woningcrisis, wegens de wens te verduurzamen en wegens het stijgende aantal monumenten.	301	200	296
Aantal monumenten dat restauratiesubsidie heeft ontvangen Van de 21 ontvankelijke aanvragen zijn er 17 toegekend, waarvan slechts eenmaal het maximale bedrag. Er is € 150.373 uitgegeven van het beschikbare budget van € 176.000.	21	15	17

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- <u>We werken in lijn met de Omgevingswet en verbeteren de informatievoorziening:</u>
  De Omgevingswet is meermaals uitgesteld en uiteindelijk pas ingegaan op 1-1-2024. In 2023 is op meerdere manieren gewerkt aan het digitaal en analoog beter beschikbaar hebben van informatie over erfgoed en archeologie.

- <u>Herinrichting van de openbare ruimte aangrijpen om Erfgoed zichtbaar te maken:</u>
  Voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor realisatie van een publieksuiting: archeologische vondst Spaans bastion Hoge Vonder (hoek Grote Berg - Paradijslaan).

- <u>Doorontwikkelen van het Erfgoedhuis:</u>
  Voor de doorontwikkeling van het Erfgoedhuis wordt aansluiting gezocht bij een onderzoek naar een gezamenlijke depot-oplossing voor de collecties van meerdere instellingen, waarbij ook de publieksfunctie een aspect is. Dit onderzoek volgt in 2024.

- <u>We wijzen gebouwen uit de wederopbouwperiode aan als gemeentelijk monument:</u>
  Een aantal woningen en woongebouwen uit deze periode is definitief aangewezen. Een aantal niet-woongebouwen en kunstwerken is voorlopig aangewezen (loopt door in 2024). Een begin is gemaakt met inventarisaties voor de periode 1965-1990.

- Voor de gebouwen die de raad in de motie ‘Bescherming waardevolle gebouwen Eindhoven’ heeft ingediend komen we tot een afweging voor bescherming:
  Een voorstel inzake de gemeentelijke monumentenstatus van deze gebouwen volgt in 2024.

- Ambities:
  Bij het vaststellen van de Uitvoeringsagenda Erfgoed 2023-2026 (mei) zijn voor 2023 en 2024 middelen toegewezen (€287.000 resp. €653.000) uit de bij het bestuursakkoord ingestelde reserve SMMM. Voor de resterende middelen komt in 2024 een voorstel.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.835	2.222	3.358	-1.136
Baten	-136	-161	-68	-93
Mutatie reserves (TV 0.10)	3	-284	-691	407
Saldo	**1.702**	**1.777**	**2.600**	**-823**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Uitvoeringsplan monumenten Er zijn onderhouds- en overige kosten gemaakt voor de gemeentelijke monumenten. Deze kosten worden volledig gedekt uit de reserve Revolving fund monumenten. De kosten en onttrekking uit de reserve waren niet begroot.	-343	-	343	-	incidenteel
Genneper watermolen Schadevergoeding aan de huurder van de Genneper Watermolen. Dit juridisch geschil was opgenomen in de risicoparagraaf en wordt in 2023 verrekend met het rekeningresultaat van de gemeente.	-600	-	-	-600	incidenteel
Overig	-193	-93	64	-222	
SALDO	**-1.136**	**-93**	**407**	**-822**	

5.6 Media

Eindhovenaren dagelijks informeren
Eindhovenaren via de lokale publieke omroep Studio 040 (gratis toegankelijk) dagelijks informeren via tv, radio, online en social media over de relevante ontwikkelingen in de stad.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Studio040 mediagebruik (wekelijks)	14%	16%	14%

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	445	454	454	0
Saldo	**445**	**454**	**454**	**0**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Overig	-	-	-	-	
SALDO	**-**	**-**	**-**	**-**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 5 Sport, cultuur en recreatie zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Niet-sporters (%)	2022	46,4	44,2	42,6	43,9

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 5 Sport en cultuur zijn dat de volgende:

Taakveld 5.3: Muziekgebouw Eindhoven N.V.

Taakveld 5.3: Parktheater Eindhoven N.V.

Programma 6 Sociaal domein

Dit programma omvat vier thema's en 28 taakvelden. In de BBV-voorschriften is op het gebied van individuele voorzieningen WMO en Jeugdzorg een verfijning doorgevoerd in de taakvelden. Vanwege de korte tijd tussen de aankondiging (in juni 2022) en de invoering ervan, is 2023 als een overgangsjaar bestempeld. De taakvelden zijn als volgt opgedeeld:
WMO:
• 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ wordt vervangen door 4 nieuwe taakvelden: 6.71A t/m D
• 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ wordt vervangen door 2 nieuwe taakvelden: 6.81A en 6.81B
Jeugd:
• 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- wordt vervangen door 10 nieuwe taakvelden: 6.72A t/m D en 6.73A t/m C en 6.74A t/m C.
• 6.82 Geëscaleerde zorg 18- wordt vervangen door 2 nieuwe taakvelden: 6.81A en 6.81B.
Ook zijn de omschrijvingen van twee bestaande taakvelden veranderd: voor taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (was 'Wijkteams') en 6.4 WSW en beschut werk (was 'Begeleide participatie').
De financiële vertaling naar de nieuwe taakvelden is in deze begroting verwerkt. De doelen, prestaties en effecten staan nog onder de oorspronkelijke taakvelden.

Sociale basis & Wijkteams

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Wijkteams

Werk & Inkomen

6.3 Inkomensregelingen
6.4 Begeleide participatie
6.5 Arbeidsparticipatie

WMO

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71 Maatwerkdienst-verlening 18+
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
6.71B Begeleiding (WMO)
6.71C Dagbesteding (WMO)
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)
6.81 Geëscaleerde zorg 18+
6.81A Beschermd wonen (WMO)
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Jeugd

6.72 Maatwerkdienst verlening 18-
6.72A Jeugdhulp begeleiding
6.72B Jeugdhulp behandeling
6.72C Jeugdhulp dagbesteding
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
6.73A Pleegzorg
6.73B Gezinsgericht
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
6.74A Jeugdh. behandeling GGZ zonder verblijf
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
6.74C Gesloten plaatsing
6.82 Geëscaleerde zorg 18-
6.82A Jeugdbescherming
6.82B Jeugdreclassering

Het sociaal domein zet zich in om de inwoners van Eindhoven in staat te stellen mee te doen en zo lang en veel mogelijk zelfredzaam te zijn. Het jaar 2023 stond in het teken van inflatie, het regelen van asielopvangplekken en de noodzaak van vereenvoudiging. Daarbij waren onze visie en het bestuursakkoord 'Samen morgen mooier maken 2022-2026' leidend. Het bestuursakkoord geeft sinds 2022 focus aan de ontwikkelingen in het sociaal domein. Om Eindhoven een stad te laten zijn waar iedereen mee kan doen en talenten kan ontwikkelen wordt in het bestuursakkoord prioriteit gegeven aan het bieden van gelijke kansen. In 2023 gaven we hier uitvoering aan door het nieuwe beleidsplan 'Inclusief Samenleven' vast te stellen en nog meer in te zetten op preventie op alle leefdomeinen.
Er is ingezet op preventie via het stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl. Daarbij hadden we extra aandacht voor ouderen via het vastgestelde ouderenbeleid 'Vitale ouderen in (2)040'. Preventie ging afgelopen jaar ook over het voorkomen van schulden bij onze inwoners. Om preventie goed vorm te geven is een

versterking en intensivering van de sociale basis noodzakelijk. Daarom is in 2023 de visie op de sociale basis ‘Eindhoven goed voor elkaar’ opgesteld en vastgesteld. Hierbij hebben we naast de formele infrastructuur van de sociale basis expliciet aandacht voor het sociaal weefsel in onze stad.
Als de sociale basis niet voldoende ondersteuning kan bieden, regelen we ondersteuning en aanvullende zorg zo dichtbij als mogelijk met onze wijkteams van WIJeindhoven. Deze wijkteams waren opnieuw de oren en ogen in onze wijken. Vanuit programma Vereenvoudiging zijn De Sociale 7 afgelopen jaar vastgesteld. Ook hebben we ingezet op het ophalen van knelpunten en verbeterpunten die zowel inwoners als professionals in het huidige systeem zien. Hierbij hebben we met name gefocust op de dienstverlening van WIJeindhoven, het participatiebedrijf Ergon en de gemeente zelf. Ook partners die aanvullende zorg en ondersteuning bieden of actief zijn in de sociale basis hebben input geleverd. In 2023 hebben we bereikt dat we daar waar mogelijk langdurige indicaties voor Wmo producten afgeven, zodat onze inwoners langdurig zekerheid hebben waar ze aan toe zijn. In juni 2023 is de woonzorgvisie vastgesteld met daarin de ambities op het gebied van wonen en zorg voor verschillende groepen in de stad waaronder ouderen, dak- en thuislozen en de uitstroom vanuit instellingen.
Naast het bieden van gelijke kansen en investeren in preventie is bestaanszekerheid een belangrijke pijler de komende jaren. In 2023 zagen we dat de ingezette inflatie zich doorzette. Daarom zetten we de al eerder ingezette ontwikkelingen op het gebied van vroegsignalering, het Jongerenperspectieffonds en het Bouwdepot voort. Ook de andere manier van werken, waaronder het inzetten van maatwerkoplossingen die passen bij de situatie van het individu, hebben we voortgezet.
Een andere al eerder ingezette ontwikkeling die we hebben voortgezet is het Deltaplan Jeugd. Daar zetten we sterk in op preventie en het bestrijden van wachtlijsten. Ook gingen we in gesprek met onze onderwijspartners over de nieuwe Lokaal Educatieve Agenda. Daarnaast hebben we ons stadsplan basisvaardigheden herijkt, opnieuw met partners in de stad.
Ook hebben we opnieuw zorg gedragen voor het huisvesten van statushouders en is de taakstelling behaald. In 2023 hebben we ook voorbereidingen getroffen voor de opening van 4 nieuwe Maatschappelijke Opvanglocaties, welke in 2024 hun deuren zullen openen. Ook is het 'Actieplan Arbeidsmigranten' door het college vastgesteld. Het ministerie heeft afgelopen jaar opnieuw de doordecentralisatie van Beschermd wonen naar de regio uitgesteld.
In de volgende hoofdstukken leest u hoe we op de diverse beleidsonderwerpen in 2023 op onze ambities hebben ingezet.
De realisatie van de ambities van het Sociaal Domein vonden dit jaar binnen de vastgestelde financiële kaders plaats. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat we ons niet rijk moeten rekenen. De overschotten van de laatste jaren zijn niet structureel van aard en worden vooral veroorzaakt door incidentele middelen.

Sociale basis & Wijkteams

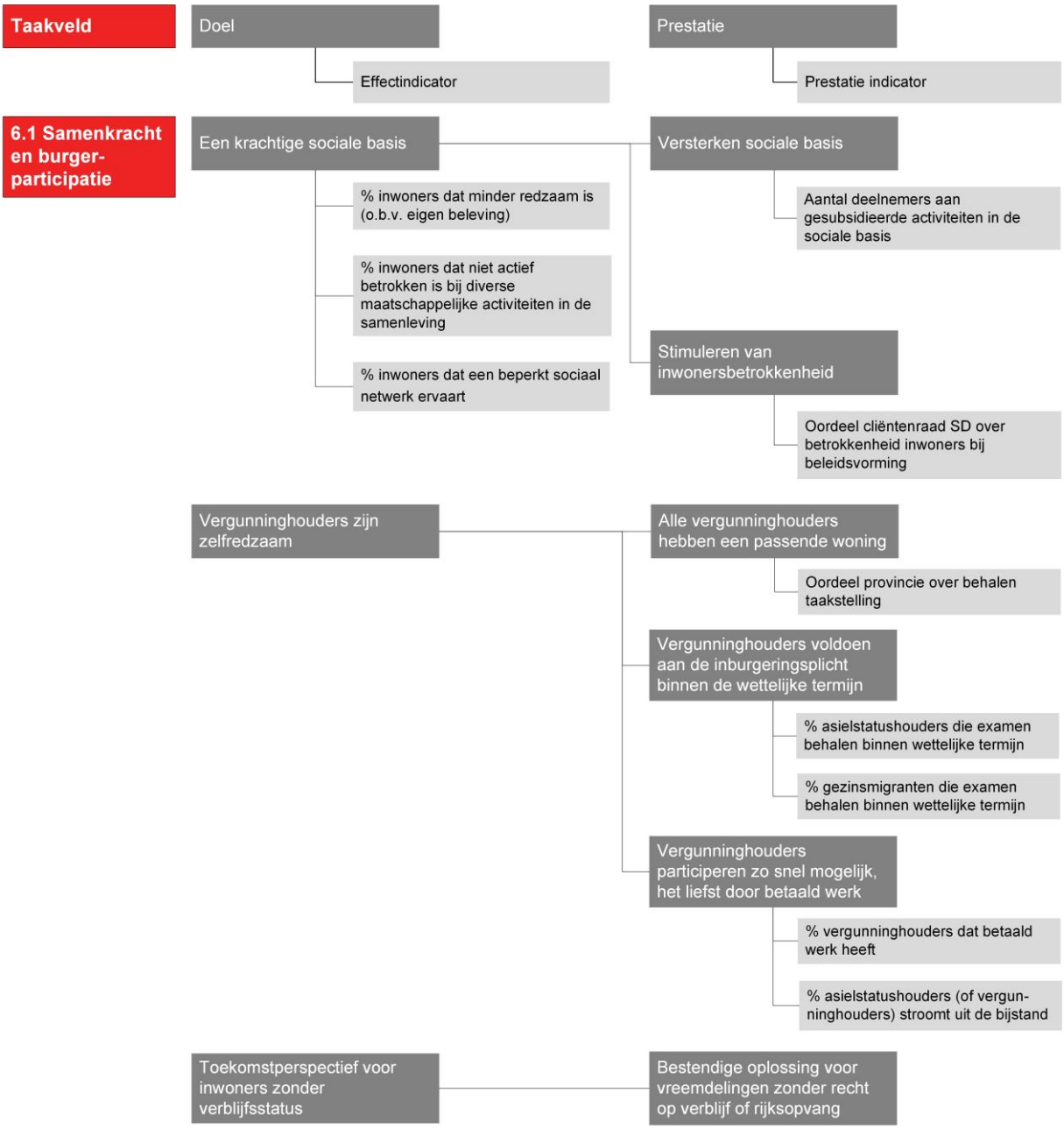
In 2023 werkten we toe naar een nieuwe visie op de sociale basis 'Eindhoven Goed voor Elkaar'. Samen met (inwoners)initiatieven, (subsidie)partners en ambtenaren uit diverse beleidsdomeinen werkten we in verschillende werkbijeenkomsten samen om tot eenduidige taal en een breedgedragen visie te komen. In de visie omschreven we de sociale basis als volgt; De sociale basis bestaat en wordt gevormd door inwoners en de gemeenschappen waar inwoners onderdeel van uitmaken. Iedereen maakt er per definitie onderdeel vanuit en kan eraan bijdragen. In de sociale basis vinden inwoners steun bij elkaar. Daarnaast bestaat er een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten én ondersteuning, in eigen buurt, wijk of daarbuiten (bijv. stedelijk of online). Dit aanbod bestaat uit een combinatie van inwonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. De impact die we in de sociale basis willen maken is dat Eindhovenaren zich fijn, gezien en gesteund voelen. Dat we naar elkaar omkijken en elkaar helpen als het nodig is waardoor we het vertrouwen houden dat het (weer) goed komt. In de visie omschreven we de beoogde resultaten en daarbij horende prioriteiten die richting geven voor de komende jaren.

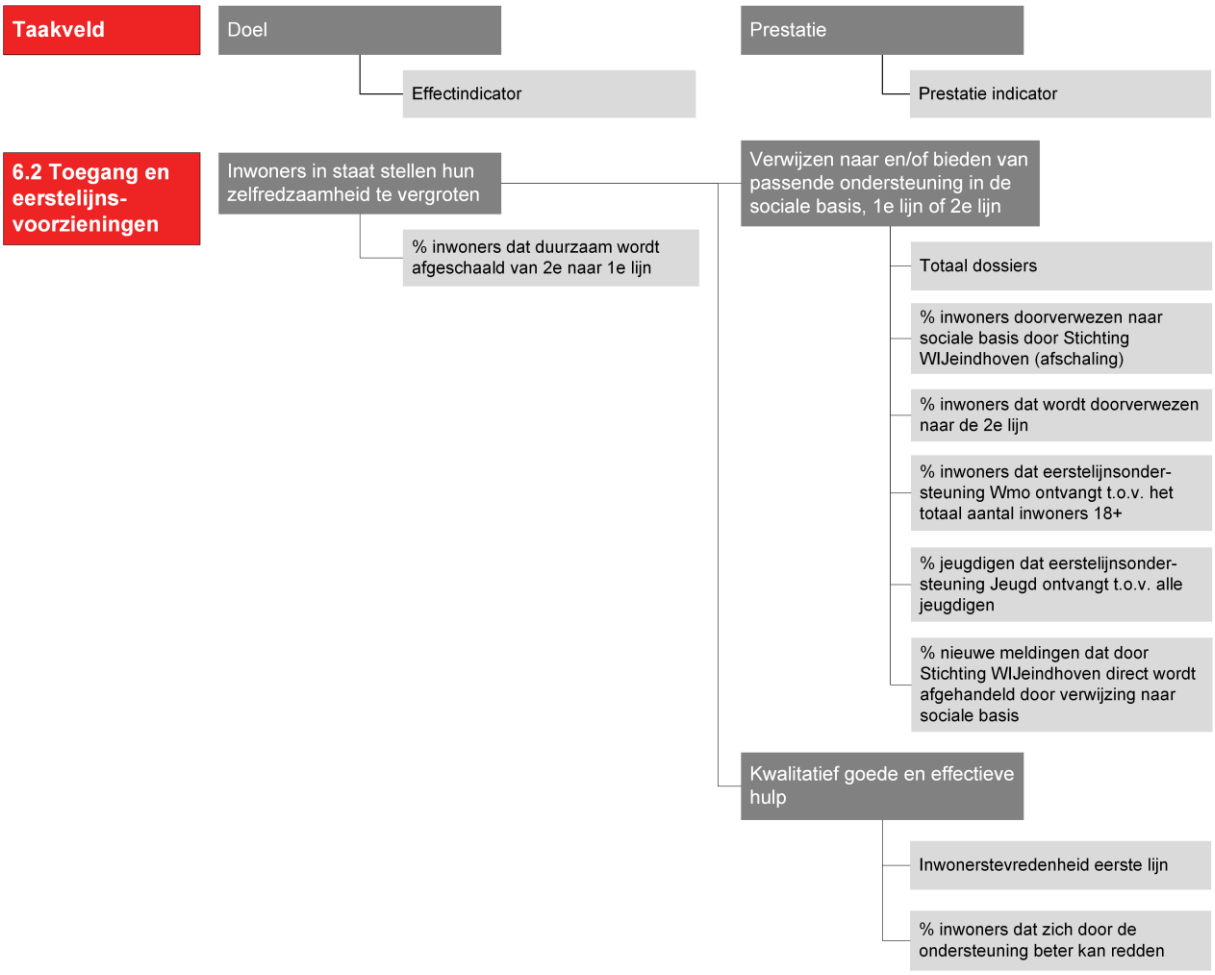
De sociale basis is niet nieuw; de sociale basis is er altijd. Dat betekent niet dat we deze voor lief moeten nemen. Het vraagt ondersteuning. Net als alle jaren ondersteunden en faciliteerden we, in 2023, diverse initiatieven en organisaties in de sociale basis middels onze subsidieregelingen. In contractgesprekken en ontwikkel-/netwerktafels ondersteunden we inhoudelijk en legden we verbindingen. Basisdagbesteding ging zijn 3e jaar in. We hielden onverminderd aandacht voor ons preventief jeugdbeleid en ons integraal gezondheidsbeleid (zie ook taakveld 7.1. volksgezondheid). We bouwden door in het Pact Woensel Zuid en werkten gebiedsgericht met de wijkaanpak Samenleven in Verscheidenheid. Eindhoven is een kleurrijke stad die niet alleen groeit in aantal inwoners, maar ook in haar diversiteit. Begin 2023 stelden we het nieuwe beleidsplan diversiteit en inclusie (2023-2026) 'Inclusief Samenleven' vast. De 3 ambities en 6 bijbehorende ontwikkellijnen die daarin centraal stonden bepaalden onze inzet voor 2023 en verder. Want diversiteit is een gegeven, inclusie is het streven.

Transformatieprogramma
In 2023 zijn alle lopende projecten binnen het transformatieprogramma geëvalueerd. Alle projecten zijn doorgelopen en gecategoriseerd. Projecten die continuering nodig hebben en niet op andere wijze van financiële dekking worden voorzien kunnen worden voorgelegd vanuit het transformatiefonds dat per 2024 zijn intrede doet (zie begroting 2024). De doorontwikkeling van het ‘oude’ transformatieprogramma naar het Transformatiefonds en een strategisch langjarig Transformatieprogramma gaat verder onder de naam “Transformatie Sociaal (2)040”, waarover in 2024 een raadsvoorstel volgt. Het langjarig inhoudelijk en financieel perspectief vormt hiervoor de basis.

Wijkteams
In 2022 heeft WIJeindhoven Buurt in Bloei verder uitgebreid. In 2023 zien we dat hier de vruchten van worden geplukt: er zijn meer matches gemaakt tussen inwoners onderling en tussen inwoners en ontwikkelplaatsen. Daarnaast werden er veel activiteiten georganiseerd en bijgewoond. In 2023 is verder gewerkt aan betere organisatieafspraken tussen gemeente en Stichting WIJeindhoven. In het programma Vereenvoudiging zijn we samen met WIJeindhoven aan de slag gegaan met het uitwerken van toekomstbestendige inrichtingsscenario's voor het sociaal domein. De pilot 'Samenwerking in de wijk', tussen servicebureau en WIJeindhoven, heeft geleid tot een afname van de doorlooptijden van aanvragen, een daling van het aantal bezwaar & beroep zaken en de inwoner ervaart meer eigen regie. Verder heeft WIJeindhoven van alle bijstandsgerechtigden de mogelijkheden op het gebied van participatie in beeld gebracht op basis waarvan een plan van aanpak opgesteld wordt en een passend aanbod wordt ingezet. Ook zijn er samen met Ergon gezamenlijk gesprekken 'mijn weg naar werk' gevoerd gericht op participatie. Tenslotte kenmerkte 2023 zich door krapte op de arbeidsmarkt; dat merkte WIJeindhoven ook. Ook was er een verzwaring in casuïstiek zichtbaar; dit vroeg meer tijd dan voorheen.

Ondersteuning vergunninghouders en vluchtelingen
In 2023 hebben we naast opvanglocaties voor ontheemden uit Oekraïne verschillende opvanglocaties voor asielzoekers geopend in de stad. Vergunninghouders zijn in onze stad gehuisvest en samen met gezinsmigranten zijn zij begeleid naar taalonderwijs en werk vanuit de nieuwe wet inburgering. Daarnaast is de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) weer met een jaar verlengd in verband met de verkiezingen.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
6.1 Samenkracht en burger-participatie
Een krachtige sociale basis
% inwoners dat minder redzaam is (o.b.v. eigen beleving)
% inwoners dat niet actief betrokken is bij diverse maatschappelijke activiteiten in de samenleving
% inwoners dat een beperkt sociaal netwerk ervaart
Versterken sociale basis
Aantal deelnemers aan gesubsidieerde activiteiten in de sociale basis
Stimuleren van inwonersbetrokkenheid
Oordeel cliëntenraad SD over betrokkenheid inwoners bij beleidsvorming
Vergunninghouders zijn zelfredzaam
Alle vergunninghouders hebben een passende woning
Oordeel provincie over behalen taakstelling
Vergunninghouders voldoen aan de inburgeringsplicht binnen de wettelijke termijn
% asielstatushouders die examen behalen binnen wettelijke termijn
% gezinsmigranten die examen behalen binnen wettelijke termijn
Vergunninghouders participeren zo snel mogelijk, het liefst door betaald werk
% vergunninghouders dat betaald werk heeft
% asielstatushouders (of vergun-ninghouders) stroomt uit de bijstand
Toekomstperspectief voor inwoners zonder verblijfsstatus
Bestendige oplossing voor vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Een krachtige sociale basis
Het versterken van de sociale basis is een continu proces, dus we zullen niet stellen dat dit doel 'bereikt is'. Met de nieuwe visie op de sociale basis is de urgentie wel weer scherp neergezet en een stevige richting bepaald voor de komende jaren.

Versterken sociale basis

In 2023 hebben we met samen met diverse (inwoners)initiatieven en stakeholders toegewerkt naar de nieuwe visie op de sociale basis 'Eindhoven Goed voor Elkaar' die de basis legt en prioriteiten stelt voor onze inzet de komende jaren.

Stimuleren van inwonersbetrokkenheid

In de totstandkoming van de nieuwe visie op de sociale basis is nadrukkelijk vormgegeven aan inwonersbetrokkenheid. Andere voorbeelden in 2023: het beleidsplan Inclusief Samenleven of de eerste stappen richting vormgeving Lokale Inclusie Agenda.

Vergunninghouders zijn zelfredzaam
In 2023 hebben we vergunninghouders verder begeleid naar een zelfredzaam bestaan.

Alle vergunninghouders hebben een passende woning

Eindhoven heeft in 2023 aan de taakstelling huisvesting vergunninghouders voldaan.

Vergunninghouders voldoen aan de inburgeringsplicht binnen de wettelijke termijn

Vergunninghouders krijgen 3 jaar de tijd om te voldoen aan de inburgeringsplicht, deze wet is ingegaan op 1 januari 2022. We kunnen nog niet meten of vergunninghouders voldoen aan de inburgeringsplicht binnen de wettelijke termijn.

Vergunninghouders participeren zo snel mogelijk, het liefst door betaald werk

We hebben vergunninghouders begeleid naar (vrijwilligers)werk, werkstages en maatschappelijke activiteiten.

Toekomstperspectief voor inwoners zonder verblijfsstatus

Binnen de LVV en de BBB worden in Eindhoven verblijvende ongedocumenteerde personen begeleidt naar toekomstperspectief. Dat kan bestaan uit legalisatie van verblijf dan wel uit doormigratie of terugkeer naar land van herkomst.

Bestendige oplossing voor vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang

In 2023 is van 38 personen het verblijf gelegaliseerd of zijn zij opnieuw ingestroomd in een asielprocedure, 4 personen zijn teruggekeerd naar land van herkomst.

Effect-indicatoren	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Realisatie 2023**
% inwoners dat minder redzaam is (o.b.v. eigen beleving) Dit percentage fluctueert weinig door de jaren heen. Het ligt iets lager dan in 2022 en komt overeen met 2021. Het is begrijpelijk dat er altijd een percentage inwoners is dat aangeeft zich (een periode in het leven) minder zelfredzaam te voelen.	17%	≤ 15%	15%
% inwoners dat niet actief betrokken is bij diverse maatschappelijke activiteiten in de samenleving Dit percentage komt overeen met de realisatie in eerdere metingen (2020 en 2022). Noemenswaardig is dat het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet wederom is afgenomen t.o.v. 2022. Daar tegenover neemt een groter aandeel deel aan cultuur.	4%	≤ 4%	4%
% inwoners dat een beperkt sociaal netwerk ervaart Het percentage komt overeen met 2022. Door de realisatiecijfers van 2020-2022, is het te verwachten percentage per begroting 2024 bijgesteld naar minder of gelijk aan 10%. Dat lijkt meer realistisch.	11%	≤ 5%	11%

Prestatie-indicatoren	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Realisatie 2023**
Aantal deelnemers aan gesubsidieerde activiteiten in de sociale basis Bij de jaarrekening 2022 bleek deze indicator voor extra administratieve lasten te zorgen aan de kant van de subsidie-ontvangers, bovendien was het cijfer (door veel dubbelingen) weinig/nietszeggend. Daarom is besloten niet te meten over 2023.	227.145	150.000	-
Oordeel cliëntenraad SD over betrokkenheid inwoners bij beleidsvorming De CRSD is op basis van een eigen afweging gekomen tot dit oordeel over de betrokkenheid van de CRSD bij beleidsvorming in 2023.	7	7,5	5
Oordeel provincie over behalen taakstelling huisvesten vergunninghouders Eindhoven heeft in 2023 aan de taakstelling huisvesting vergunninghouders voldaan	groen	groen/oranje	groen
% asielstatushouders die examen behalen binnen wettelijke termijn Voor het behalen van de examens zijn pas vanaf 2024/2025 prestaties te verwachten, aangezien de nieuwe wet in ingegaan in 2022 en de wettelijke inburgeringstermijn 3 jaar is.	-	-	-
% gezinsmigranten die examen behalen binnen wettelijke termijn Voor het behalen van de examens zijn pas vanaf 2024/2025 prestaties te verwachten, aangezien de nieuwe wet in ingegaan in 2022 en de wettelijke inburgeringstermijn 3 jaar is.	-	-	-
% vergunninghouders dat betaald werk heeft	-	50%	-

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Voor het participeren middels betaald werk zijn pas vanaf 2024/2025 prestaties te verwachten, aangezien de nieuwe wet in ingegaan in 2022 en de wettelijke inburgeringstermijn 3 jaar is.			
% asielstatushouders (of vergunninghouders) stroomt uit de bijstand Voor de uitstroom uit de bijstand zijn pas vanaf 2024/2025 prestaties te verwachten, aangezien de nieuwe wet in ingegaan in 2022 en de wettelijke inburgeringstermijn 3 jaar is.	-	40%	-

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Herijken visie op de sociale basis:
  In lijn met ons voornemen hebben we in 2023 samen met (inwoner)initiatieven, stakeholders en gemeenteraad toegewerkt naar de nieuwe visie op de sociale basis 'Eindhoven Goed voor Elkaar'.

- Verstevigen transformatieprogramma:
  Een aantal projecten is afgerond en geborgd (o.a. LeefSamen, Garage2020 en Grozzerdam), andere projecten lopen door (o.a. het Bouwdepot en het JPF). Er is ook een start gemaakt met nieuwe projecten (Onder de pannen en Virtueel inkomensloket).

- Nieuw uitvoeringsprogramma diversiteit en inclusie:
  In mei 2023 is het beleidsplan Inclusief Samenleven vastgesteld waarin de visie, ambities en ontwikkellijnen voor de komende staan. Dit vertaalt zich jaarlijks in een uitvoeringsprogramma, inclusief de Lokale Inclusie Agenda.

- Uitvoering nieuwe wet Inburgering:
  We hebben statushouders gehuisvest en uitvoering gegeven aan de nieuwe wet inburgering.

- Zorgdragen voor de opvang van vluchtelingen:
  We hebben asielzoekers opgevangen op verschillende locaties in de stad, o.a. op de Kanaaldijk Zuid, Keizersgracht en in het Novotel hotel. Ook zijn we ontheemden uit Oekraïne blijven opvangen en hebben we daarvoor nieuwe locaties geopend.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	36.463	60.363	**54.306**	6.057
Baten	-4.077	-41.247	**-40.746**	-501
Mutatie reserves (TV 0.10)	-141	11.831	**14.464**	-2.633
Saldo	**32.245**	**30.947**	**28.024**	**2.923**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Opvang ontheemden Oekraïne De daadwerkelijke uitgaven voor de opvang van ontheemden zijn lager uitgevallen dan de begrote uitgaven. Betreft met name lagere verstrekking van subsidies.	2.685	208	-2.893	-	incidenteel
Migratie Betreft het resultaat van o.a. het niet volledig benutten van gemeentelijke middelen doordat er ook SPUK middelen beschikbaar waren, minder toegekende subsidies en minder inhuur. Daarnaast was er sprake van onvoorziene baten m.b.t. Inburgering.	1.342	-593	-	749	incidenteel
SPUK GALA Betreft de onderbesteding op de deelprojecten: versterken sociale basis, mantelzorg en 1 tegen eenzaamheid als gevolg van de verlate beschikking vanuit het Rijk. Een bedrag van € 153.000 zal hiervan ingezet worden in 2024 en € 142.000 dient terugbetaald te worden aan het Rijk.	295	-295	-	-	incidenteel
Gemeente brede subsidieverantwoording Er is bij de gemeentebrede subsidieverantwoording een bedrag van € 2,2 miljoen lager vastgesteld dan verleend en ten gunste gebracht van de gemeentebrede subsidieverantwoording van € 1,6 miljoen. De kosten voor het in 2023 opgerichte subsidiebureau waren € 43.000 hoger dan geraamd, welke gedekt wordt uit de reserve.	550	-	43	593	incidenteel
Apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie toelichting paragraaf 3e Bedrijfsvoering, onderdeel personeelskosten	1.419	-	-	1.419	incidenteel

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Gebiedsgericht Werken (GGW) In 2023 zijn er minder waardebonnen voor initiatieven in de buurt aangevraagd dan verwacht. Ook is er in een aantal actiegebieden geen subsidie aangevraagd door het ontbreken van bewonersorganisaties en initiatieven. Daarnaast is het door tijd- en capaciteitsgebrek niet gelukt om in 2022 het proces rond de gebiedsgerichte uitvraag (het innovatiebudget) in gang te zetten, waardoor dit budget in 2023 niet besteed is.	392	-	-	392	incidenteel
Overig	-626	179	217	-230	
SALDO	**6.057**	**-501**	**-2.633**	**2.923**	

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Inwoners in staat stellen hun zelfredzaamheid te vergroten
WIJeindhoven investeert in Buurt in Bloei om de zelf- en samenredzaamheid in buurten en wijken te vergroten. Daarnaast bieden ze zelf ondersteuning. Waar nodig zetten zij aanvullende ondersteuning in gang.

Verwijzen naar en/of bieden van passende ondersteuning in de sociale basis, 1e lijn of 2e lijn

Ondersteuningsvragen bij WIJeindhoven nemen toe in aantallen en complexiteit. Generalisten blijven daarnaast langer betrokken bij lopende casussen. Dit resulteert in soms langere wachttijden. De kwaliteit van ondersteuning wordt wel als goed ervaren.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

Inwoners zijn zeer tevreden over de hulp van WIJeindhoven, zo blijkt uit het eigen onderzoek van WIJeindhoven. Dit onderzoek is in 2023 niet gevalideerd met een gemeentelijk onderzoek vanwege verouderde privacyafspraken.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners dat duurzaam wordt afgeschaald van 2e naar 1e lijn Gegevens zijn niet beschikbaar. Met de vernieuwde privacyafspraken uit 2023 vindt naar verwachting de meting vanaf 2024 wel plaats.	-	40%	-

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Totaal dossiers Het aantal actieve dossiers neemt toe. Daarnaast nemen ook de zwaarte van casussen en duur van casussen toe.	22.969	25.000	27.494
% inwoners doorverwezen naar sociale basis door Stichting WIJeindhoven (afschaling) Afwijkend door nieuwe meetwijze: 49% inwoners doorverwezen naar Sociale Basis middels actie in lopend dossier. 36% uitgestroomd naar sociale basis of vanwege succesvolle afhandeling traject.	19%	19%	49%
% inwoners dat wordt doorverwezen naar de 2e lijn In 2023 zijn voor 9373 dossiers productaanvragen/overdrachten gedaan t.o.v. van de in totaal 27494 actieve dossiers. Dit draagt bij aan de beweging 2-1-0.	37,8%	48%	34,1%
% inwoners dat eerstelijnsondersteuning Wmo ontvangt t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+ 8214 inwoners kregen eerstelijns ondersteuning Wmo door WIJeindhoven.	3,5%	5,3%	4%
% jeugdigen dat eerstelijnsondersteuning Jeugd ontvangt t.o.v. alle jeugdigen 1588 jeugdigen (18-) ontvingen eerstelijns ondersteuning Jeugd. WIJeindhoven hanteerde een andere meetmethode dan de gemeente. Dat is sinds dit jaar gelijk getrokken, waardoor een vertekend beeld ontstaat t.o.v. begroting en realisatie 2022.	8,7%	12%	3,9%
% nieuwe meldingen dat door Stichting WIJeindhoven direct wordt afgehandeld door verwijzing naar sociale basis	29%	30%	49%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Inwoners die nog niet bekend zijn of met een afgerond dossier die direct geholpen zijn in de sociale basis zonder ondersteuning van de generalist of aanvullende ondersteuning.			
Inwonerstevredenheid eerste lijn Het percentage inwoners dat zeer tevreden of tevreden is met de ondersteuning die door Stichting WIJeindhoven is geboden in het voorgaande jaar.	82%	70%	76%
% inwoners dat zich door de ondersteuning beter kan redden In 2023 heeft er geen cliëntervaringsonderzoek over WIJeindhoven plaatsgevonden in afwachting op vernieuwde privacyafspraken. In 2024 zal het onderzoek weer plaatsvinden.	-	63%	-

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Werken met Wat Telt in de keten:
  De pilot Wat Telt in de Keten is afgerond. Het gedachtengoed en de resultaten worden meegenomen in het programma Vereenvoudiging Sociaal Domein.

- Uitvoering geven aan triage:
  WIJeindhoven werkt volgens het Mono Multi model en neemt de rol van de triage op zich. Hieruit wordt duidelijk of een inwoner snel en simpel geholpen is, extra ondersteuning nodig heeft of dat er een samenhangende uitgebreide aanpak nodig is.

- Versterken netwerk werk en inkomen:
  In 2023 zijn nieuwe uitvoeringsafspraken vastgelegd voor de Netwerksamenwerking Werk en Inkomen voor een succesvolle match tussen werkzoekenden en werkgevers.

- Preventie en gezondheid:
  WIJeindhoven draagt bij aan de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	39.840	41.835	**41.580**	255
Baten	0	0	**-667**	667
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	89	**33**	56
Saldo	**39.840**	**41.924**	**40.945**	**979**

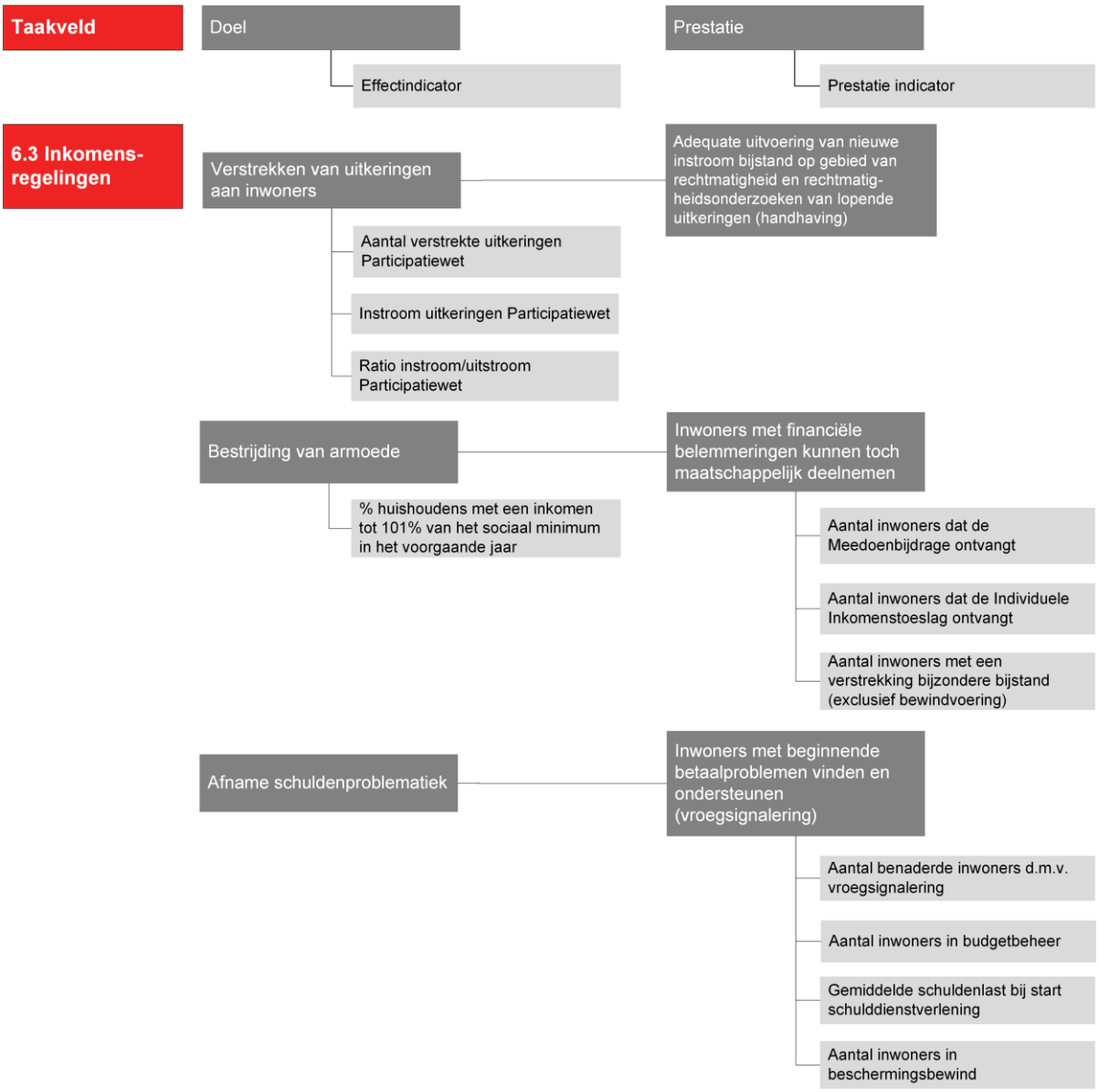
Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Kinderopvangtoeslagenaffaire Jaarlijks wordt van het Rijk een bedrag voor de uitvoeringskosten van de Kinderopvang toeslagaffaire (KOT) ontvangen. Dit bedrag is bestemd voor de afhandeling van de (potentieel) gedupeerden KOT gedurende de periode t/m 2026. Aan de raad wordt voorgesteld het overschot in 2023 te bestemmen voor voortzetting van het project in 2024.	-264	667	-	403	incidenteel
Wijkteams Het subsidiebudget 2023 voor WIJeindhoven is in 2023 nagenoeg ingezet, overschot € 20.000. Op basis van een lagere subsidieafrekening over 2022 van € 303.000 (niet benutte arbeidsmarkttoeslag) is sprake van een incidenteel overschot van in totaal € 323.000.	323	-	-	323	incidenteel
Overig	178		56	234	
SALDO	**237**	**667**	**56**	**960**	

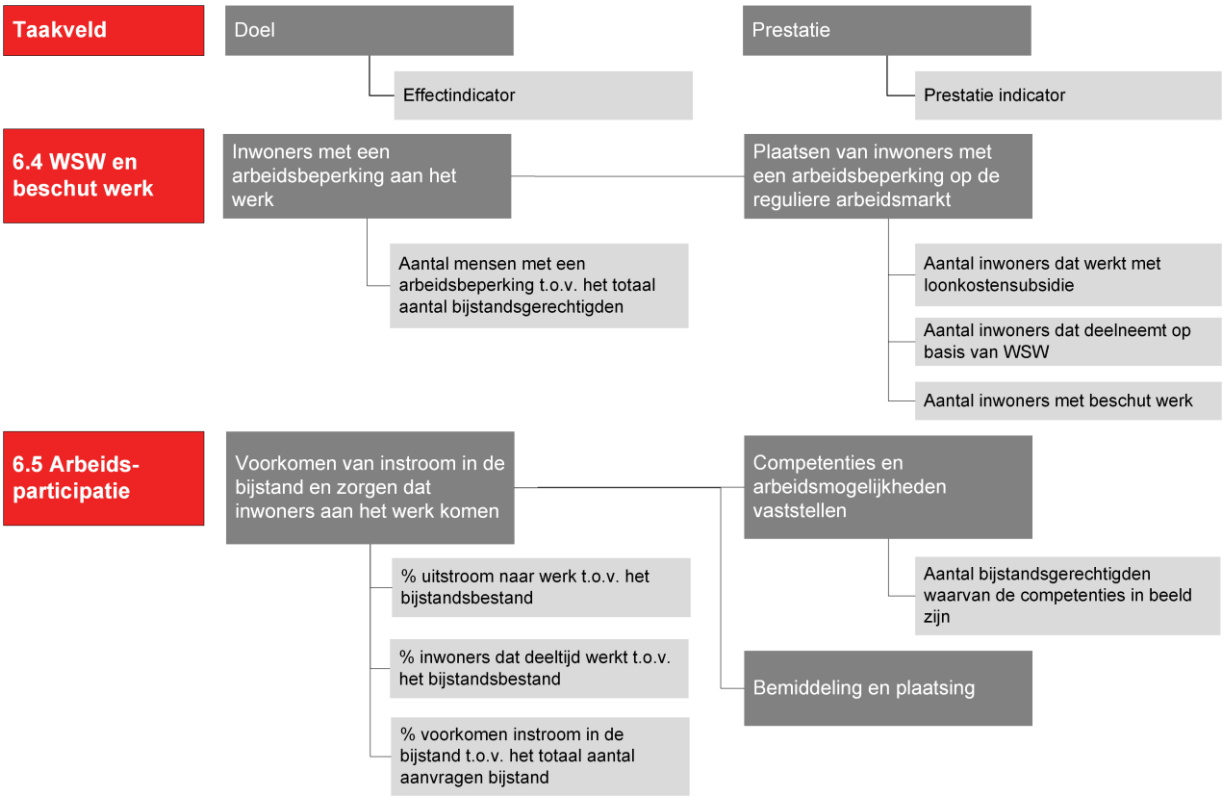

Werk en inkomen

Bestaanszekerheid en een duurzaam toekomstperspectief hebben in 2023 blijvend centraal gestaan. We hebben een goed vangnet zodat de bestaanszekerheid geborgd is en we stimuleren werken en activering.
Bij iedere nieuwe bijstandsaanvraag zorgen we ervoor dat de inwoner hierbij goed ondersteund wordt. Bij het nemen van besluiten over bijstand hebben we gewerkt met de omgekeerde toets. Hierbij beoordeelt de medewerker of voorgenomen besluiten impact hebben voor de inwoner op andere leefgebieden en of het past bij de doelen die we willen bereiken. Medewerkers denken daardoor meer in mogelijkheden en krijgen handvatten voor het nog beter toepassen van maatwerk.
We willen inwoners een duurzaam toekomstperspectief bieden. Vanuit het netwerk werk en inkomen worden inwoners ondersteund naar participatie. Afgelopen jaar hebben de generalisten van WIJeindhoven een nulmeting verricht waar de inwoner staat op het gebied van participatie. Op basis hiervan wordt met de inwoner een plan gemaakt en toegewerkt naar een resultaat op het gebied van participatie. Dat vindt in een gezamenlijk gesprek plaats zodat dit in goede samenspraak met de inwoner en de generalist gebeurt. Sinds 2023 doen we dit ook voor inwoners die al langer bijstandsgerechtigd zijn. Inwoners die direct begeleid kunnen worden naar werk, worden begeleid door het Werkgelegenheidsteam in samenspraak met het Huis naar Werk. Voor veel inwoners die nieuw instromen in de bijstand zien we echter dat de afstand tot de arbeidsmarkt toeneemt. Dat betekent dat de duur van de trajecten toeneemt. Ook zijn er trajecten ingekocht waarmee we een beter aanbod kunnen doen voor specifieke groepen zoals jongeren en inwoners met psychische belemmeringen. Dit aanbod is beter inzichtelijk gemaakt via het Breed Offensief en het wordt beter ontsloten in het netwerk Werk en Inkomen. In dit jaar zijn er ook aansprekende projecten uitgevoerd zoals Impower, 4W en Hoofdzaak Werk. Het Werkgelegenheidsteam heeft vanuit Huis naar Werk veel niet-uitkeringsgerechtigde inwoners, Oekraïners en expat-partners begeleid naar werk en zijn er frequent banenbabbels en city-tours uitgevoerd. Ergon heeft tenslotte inwoners met een arbeidsbeperking geplaatst naar betaald werk met behulp van loonkostensubsidie of via beschut werk.

We zijn in 2023 doorgegaan met het uitvoeren van het beleidsplan Armoede & Schulden 'een nieuw gezamenlijk perspectief' en het uitvoeren van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening. We zien de effecten daarvan nu terug in de realisatie van de indicatoren. Zo is de gemiddelde schuldenlast bij start gedaald, het aantal inwoners onder bewind gedaald en het aantal inwoners onder budgetbeheer toegenomen. We hebben meer inwoners door middel van vroegsignalering benaderd dan verwacht. We zien ook terug dat het aantal signalen van betalingsachterstanden toeneemt ten opzichte van voorgaande jaren, wat een zorgelijke trend is, en hoogstwaarschijnlijk het gevolg is van de hoge kosten van levensonderhoud. Het benadrukt het belang van vroegsignalering waarmee we inwoners vroegtijdig bereiken om hoge schulden te voorkomen.
In 2022 is het bereik van de Meedoenbijdrage enorm gestegen ten op zichten van voorgaande jaren en dit bereik hebben we in 2023 in stand te gehouden door communicatie in te zetten en gericht en actief inwoners te benaderen die in voorgaande jaar een Meedoenbijdrage hebben ontvangen.
Begin 2023 hebben we gebruik gemaakt van de mogelijkheid die het Rijk ons bood om € 500 energietoeslag uit te keren van de in totaal € 1.300 energietoeslag 2023, aan huishoudens die in 2022 al een energietoeslag hadden ontvangen. Nadat de Eerste Kamer had ingestemd met de wijziging van de Participatiewet en gemeenten de Energietoeslag 2023 konden uitkeren, is besloten om de doelgroep voor energietoeslag 2023 uit te breiden tot 130% van de geldende bijstandsnorm zodat we meer inwoners kunnen ondersteunen met de hoge kosten van energie.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
6.3 Inkomens-regelingen
Verstrekken van uitkeringen aan inwoners
Adequate uitvoering van nieuwe instroom bijstand op gebied van rechtmatigheid en rechtmatig-heidsonderzoeken van lopende uitkeringen (handhaving)
Aantal verstrekte uitkeringen Participatiewet
Instroom uitkeringen Participatiewet
Ratio instroom/uitstroom Participatiewet
Bestrijding van armoede
Inwoners met financiële belemmeringen kunnen toch maatschappelijk deelnemen
% huishoudens met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum in het voorgaande jaar
Aantal inwoners dat de Meedoenbijdrage ontvangt
Aantal inwoners dat de Individuele Inkomenstoeslag ontvangt
Aantal inwoners met een verstrekking bijzondere bijstand (exclusief bewindvoering)
Afname schuldenproblematiek
Inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en ondersteunen (vroegsignalering)
Aantal benaderde inwoners d.m.v. vroegsignalering
Aantal inwoners in budgetbeheer
Gemiddelde schuldenlast bij start schulddienstverlening
Aantal inwoners in beschermingsbewind

Het thema Werk en Inkomen bestaat uit diverse taakvelden. In onderstaande tabellen een overzicht van de realisatie op het totale thema. De toelichtingen op de afwijkingen zijn per taakveld weergegeven.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	198.741	238.779	228.067	10.712
Baten	-124.424	-134.106	-129.116	-4.990
Mutatie reserves (TV 0.10)	530	-13.979	-10.350	-3.629
Saldo	**74.847**	**90.694**	**88.601**	**2.093**

Uitsplitsing financieel per taakveld

Taakveld	Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	147.825	173.640	171.304	2.336
6.3 Inkomensregelingen	Baten	-124.127	-126.916	-126.164	-752
6.3 Inkomensregelingen	Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-9.827	-9.327	-500
6.3 Inkomensregelingen	**Saldo**	**23.698**	**36.897**	**35.813**	**1.084**
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	34.300	36.888	36.882	6
6.4 WSW en beschut werk	Mutatie reserves (TV 0.10)	916	916	916	0
6.4 WSW en beschut werk	**Saldo**	**35.216**	**37.804**	**37.798**	**6**
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	16.616	28.251	19.881	8.370
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	-297	-7.190	-2.952	-4.238
6.5 Arbeidsparticipatie	Mutatie reserves (TV 0.10)	-386	-5.068	-1.939	-3.129
6.5 Arbeidsparticipatie	**Saldo**	**15.933**	**15.993**	**14.990**	**1.003**
Totaal		**74.847**	**90.694**	**88.601**	**2.093**

6.3 Inkomensregelingen

Verstrekken van uitkeringen aan inwoners
We hebben de dienstverlening op het gebied van bijstandsuitkeringen laagdrempelig en toegankelijk uitgevoerd. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van de omgekeerde toets waardoor we in toenemende mate de menselijke maat gehanteerd hebben.

Adequate uitvoering van nieuwe instroom bijstand op gebied van rechtmatigheid en rechtmatigheidsonderzoeken van lopende uitkeringen (handhaving)

We hebben onderzoeken uitgevoerd naar rechtmatige verstrekking van de uitkering met toepassing van de omgekeerde toets, waarbij we ons bewust zijn van onbewuste vergissingen die inwoners kunnen maken. In die gevallen wordt geen boete opgelegd.

Bestrijding van armoede

Samen met publiek-private partners in de stad werken we samen om armoede en schulden te voorkomen en waar nodig te bestrijden.

Inwoners met financiële belemmeringen kunnen toch maatschappelijk deelnemen

Het bereik van de Meedoenbijdrage is in 2023, net als in 2022 hoog, hetgeen het resultaat is van langdurige inzet op communicatie en het gericht en actief benaderen van inwoners die in voorgaande jaren een Meedoenbijdrage hebben ontvangen.

Afname schuldenproblematiek

De gemiddelde schuldenlast is gedaald wat het effect is van de uitvoering van het beleidsplan Armoede en Schulden.

Inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en ondersteunen (vroegsignalering)

Maandelijks ontvangen we zo'n duizend achterstandsmeldingen van vaste lasten partners op basis waarvan we inwoners een hulpaanbod doen.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal verstrekte uitkeringen Participatiewet Het aantal uitkeringen is gestegen. De oorzaken zijn een lagere uitstroom naar werk door meer complexe problemen bij de doelgroep, meer statushouders en toepassing van de omgekeerde toets met een bredere, mensgerichte benadering.	6.232	6.077	6.337
Instroom uitkeringen Participatiewet Door een verhoogde instroom van statushouders en toepassing van de omgekeerde toets (waarbij het toekenningspercentage van de aanvragen hoger was dan voorheen) is de instroom hoger dan begroot was.	1.170	1.364	1.575
Ratio instroom/uitstroom Participatiewet Door meer statushouders, een lagere uitstroom naar werk en toepassing van de omgekeerde toets was de instroom hoger dan de uitstroom.	0,94	0,96	1,07
% huishoudens met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum in het voorgaande jaar Het voorlopige percentage huishoudens tot 101% van het sociaal minimum over 2022 is 7,6%. Het percentage over 2021 is inmiddels definitief vastgesteld op 7,7%. Het percentage blijft nagenoeg gelijk.	7,7%	8,1%	7,6%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal inwoners dat de Meedoenbijdrage ontvangt We hebben in 2023 22.086 inwoners bereikt (van 0 tot 100 jaar). Het gaat om 14.271 huishoudens in totaal waarmee we een bereik van circa 92% hebben gerealiseerd.	-	16.200	22.086
Aantal inwoners dat de Individuele Inkomenstoeslag ontvangt We zien een lichte stijging ten opzichte van 2022 maar lager dan wat we hadden verwacht. Deze trend sluit aan op de stijging die we zien bij het aantal mensen wat langer dan 5 jaar van een bijstandsuitkering leeft.	4.010	4.400	4.037
Aantal inwoners met een verstrekking bijzondere bijstand (exclusief bewindvoering) In 2023 hebben we aan 2.024 inwoners bijzondere bijstand verstrekt. We zien hiermee een lichte afname ten opzichte van 2022. Wel zien we dat het totaal aantal verstrekkingen licht is toegenomen ten opzichte van 2022.	2.160	n.t.b.	2.024

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal benaderde inwoners d.m.v. vroegsignalering Het aantal benaderde inwoners d.m.v. van vroegsignalering is hoger dan verwacht. We zien dat het aantal signalen stijgt t.o.v. voorgaande jaren wat hoogstwaarschijnlijk komt door de stijging in kosten van levensonderhoud.	13.213	8.500	12.156
Aantal inwoners in budgetbeheer We zien in lijn met de verwachting dat het aantal inwoners onder budgetbeheer is toegenomen in 2023. Dit effect zien we tevens terug in de afname van het aantal inwoners onder bewind.	506	620	615
Gemiddelde schuldenlast bij start schulddienstverlening De gemiddelde schuldenlast is gedaald. We zien het effect van o.a. de uitvoering van de vroegsignalering, de laagdrempelige toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening en de (publiek-private) samenwerking dat inwoners eerder in beeld komen.	161.000	55.000	40.228
Aantal inwoners in beschermingsbewind We zien in 2023 een lichte afname in het aantal inwoners onder bewind, maar niet zo'n grote afname als verwacht. De afname is waarschijnlijk te wijten aan de verbeterde samenwerking met bewindvoerders en de doorontwikkeling budgetbeheer.	2.850	2.550	2.668

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Borgen van de bestaanszekerheid:
  We zijn verdergegaan met de uitvoering van het beleidsplan, het uitkeren van de energietoeslag en gestart met de herijking van de minimaregelingen waarover besluitvorming plaatsvindt d.m.v. een raadsvoorstel in de eerste helft 2024.

- Outreachende hulp voor inwoners met betalingsproblemen:
  Onder andere door vroegsignalering, de samenwerking met bedrijven en doordat de gemeentelijke schuldhulpverlening toegankelijker is geworden zien we dat de gemiddelde schuldenlast bij start is gedaald wat laat zien dat we inwoners eerder bereiken.

- Bereik van de armoederegelingen vergroten:
  Het hoge bereik van de Meedoenbijdrage hebben we in 2023 in stand gehouden door het inzetten van communicatie en door gericht inwoners te benaderen.

- Snelle en rechtmatige verstrekking van de uitkering:
  Bij de aanvraagprocedure wordt een gezamenlijk gesprek gevoerd met de inwoner waarbij de inwoner goed ondersteund wordt bij de bijstandsaanvraag en de ondersteuning bij werk. Bij terugval wordt de uitkering snel hervat.

- Een mensgerichte benadering:
  We hebben de omgekeerde toets goed toegepast bij de uitvoering van de Participatiewet. Dit heeft geleid tot meer toekenningen, minder beëindigingen en minder bezwaarschriften.

- Naleving:
  Er hebben ruim 350 onderzoeken plaatsgevonden naar onrechtmatige verstrekking van de uitkering en 120 boete-onderzoeken. Met toepassing van de principes van de omgekeerde toets hebben we gehandhaafd.

- Gratis met de bus voor sociale minima:
  De resultaten van de inwonersenquête over 'gratis met de bus voor minima' hebben geleid tot het verlengen van het contract met Hermes en daarnaast tot de aansluiting bij de 'citydeal' fiets.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	147.825	173.640	171.304	2.336
Baten	-124.127	-126.916	-126.164	-752
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-9.827	-9.327	-500
Saldo	**23.698**	**36.897**	**35.813**	**1.084**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Energiearmoede minima De door het Rijk verstrekte energietoeslag 2023 is voor een gedeelte niet besteed. Daarnaast is er met de eindafrekening van de energie-vouchers een bedrag terug ontvangen.	389	180	-	569	incidenteel
Bijzondere Bijstand Ondanks een lichte stijging in verstrekkingen voor de Bijzondere Bijstand is het budget niet volledig benut. Daarnaast zijn er hogere opbrengsten dan begroot door meer aflossingen op de leningen en door terugvorderingen.	124	430	-	554	incidenteel
Meedoenbijdrage In 2022 was de uitbetaling van de Meedoenbijdrage gekoppeld aan de aanvragen voor de energietoeslag. Dit heeft het bereik van de Meedoenbijdrage vergroot, hierdoor hebben er in 2023 weer een hoog aantal inwoners gebruik van gemaakt.	-444	-	-	-444	structureel
Bestuursakkoord: Armoede, energiearmoede en gratis OV minima Deze post is teruggestort in de reserve Samen Morgen Mooier Maken. De overschrijding op de Meedoenbijdrage is gedekt uit andere budgetten. De kosten voor energiearmoede zijn gedekt uit Rijksmiddelen en het gratis OV voor minima is gefinancierd uit incidentele middelen Bestuursakkoord.	500	-	-500	-	incidenteel
Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ) Laag aantal reguliere aanvragen BBZ en uitstel van terugbetaling van openstaande vorderingen of alsnog, na toetsing, het omzetten van openstaande leningen in uitkeringen.	1.494	-1.035	-	459	incidenteel
Voorziening Dubieuze Debiteuren Door een afname van de verstrekkingen bedrijfskapitaal en een lagere eindstand in het saldo debiteuren kunnen we volstaan met een lagere voorziening voor oninbare vorderingen. Dit heeft een vrijval van de voorziening tot gevolg.	-	994	-	994	incidenteel
Studietoeslag De uitgaven voor de regeling studietoeslag PW, bedoeld voor studenten met een beperking, is in 2023 harder gestegen dan verwacht. De tariefstijging en het feit dat er meer bekendheid aan is gegeven hebben dit veroorzaakt.	-233	-	-	-233	incidenteel
Participatiewet Voordeel aan de lastenkant ontstaat doordat het aantal uitkeringen PW minder hard is gestegen dan werd verwacht bij Turap2 (105 t.o.v. 120). Het saldo van de mutaties op de voorziening dubieuze debiteuren en het feit dat we minder terugvorderen dan geraamd levert een nadeel op aan de batenkant. Dit is mogelijk een gevolg van de omgekeerde toets en geen pro-actieve monitoring op het naleven van rechten en plichten.	315	-714	-	-399	incidenteel
Loonkostensubsidie Wettelijk Minimum Loon (WML) is in 2023 met 13% gestegen. Hierdoor is de Loonkostensubsidie die wij betalen aan Ergon gestegen en dit levert een nadeel op.	-323	-	-	-323	incidenteel
Overig	514	-607	-	-93	
SALDO	**2.336**	**-752**	**-500**	**1.084**	

6.4 WSW en beschut werk

Inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk
We hebben totaal 186 inwoners met een arbeidsbeperking geplaatst met loonkostensubsidie (160) of beschut werk (26).

Plaatsen van inwoners met een arbeidsbeperking op de reguliere arbeidsmarkt

Mede door de gunstige arbeidsmarkt is het gelukt om veel inwoners regulier te plaatsen (met loonkostensubsidie).

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal mensen met een arbeidsbeperking t.o.v. het totaal aantal bijstandsgerechtigden Door de stijging van het bijstandsbestand, de snellere afbouw van de Wsw en het feit dat relatief veel inwoners regulier zijn geplaatst, is de verhouding lager dan begroot.	0,26	0,30	0,26

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal inwoners dat werkt met loonkostensubsidie Er zijn 160 inwoners met loonkostensubsidie geplaatst. Een flink aantal is doorgestroomd naar regulier werk. Daarnaast is een aantal ziek uit dienst gegaan, verhuisd, (duurzaam) arbeidsongeschikt of is de arbeidsovereenkomst niet verlengd.	576	724	619
Aantal inwoners dat deelneemt op basis van WSW Via natuurlijk verloop wordt de WSW afgebouwd. De afbouw door pensioen etc. is sneller gegaan dat werd verwacht. Dit is een landelijke tendens.	976	1.047	918
Aantal inwoners met beschut werk Er zijn 26 inwoners nieuw geplaatst. Een aantal mensen is echter verhuisd, langdurig arbeidsongeschikt of de arbeidsovereenkomst is niet verlengd.	69	100	73

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk helpen:
  Er zijn totaal 186 inwoners geplaatst en aan betaald werk geholpen.

- We plaatsen mensen met een arbeidsbeperking zo dicht mogelijk op de reguliere arbeidsmarkt.:
  Door de gunstige economische situatie op de arbeidsmarkt zijn relatief veel mensen regulier geplaatst.

- We maken prestatieafspraken met Ergon:
  Met name ten aanzien van de duurzaamheid van plaatsingen en het ziekteverzuim gaat Ergon verbeteringen doorvoeren.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	34.300	36.888	36.882	6
Mutatie reserves (TV 0.10)	916	916	916	0
Saldo	**35.216**	**37.804**	37.798	**6**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking
Overig	6	-	-	6
SALDO	**6**	**-**	**-**	**6**

6.5 Arbeidsparticipatie

Zorgen dat inwoners aan het werk komen
Er is fors ingezet op preventie in samenspraak met Huis naar Werk, Werkgelegenheidsteam en UWV.

Competenties en arbeidsmogelijkheden vaststellen

Het aantal aanmeldingen bij Ergon (Competensys) is iets lager dan ingeschat. Bij alle bijstandsgerechtigden (het hele bestand) zijn de participatiemogelijkheden in beeld gebracht door WIJeindhoven.

Bemiddeling en plaatsing

Veel inwoners die een bijstandsuitkering aanvragen of hebben, hebben een grotere afstand tot de arbeidsmarkt waardoor de plaatsingen naar werk enigszins achterblijven.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% uitstroom naar werk t.o.v. het bijstandsbestand We zien dat bij bijstandsgerechtigden de (multi)problematiek toeneemt waardoor trajecten langer duren en uitstroom niet vanzelfsprekend is. Sinds dit jaar hanteren we een andere registratiewijze waarbij mutaties achteraf worden verwerkt.	9,0%	8,0%	7%
% inwoners dat deeltijd werkt t.o.v. het bijstandsbestand Daar waar mogelijk worden inwoners begeleid naar deeltijd werk. Fulltime werk is niet voor iedereen mogelijk vanwege kinderopvang, zorgtaken of maximale belastbaarheid. We monitoren periodiek of doorstroom naar voltijds werk mogelijk is.	9,0%	10,7%	8%
% voorkomen instroom in de bijstand t.o.v. het totaal aantal aanvragen bijstand We constateren een grotere afstand tot de arbeidsmarkt bij de inwoners die instromen in de bijstand. Daar waar dit wel mogelijk is begeleiden we inwoners rechtstreeks naar betaald werk.	10,0%	10,5%	8%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal bijstandsgerechtigden waarvan de competenties in beeld zijn Door het lagere aantal aanmeldingen bij Ergon zijn bij 1.155 inwoners de competenties in beeld gebracht door Ergon in het systeem van Competensys. Cumulatief is het aantal 8.800.	1.266	2.000	1.155

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Doorontwikkeling Huis naar Werk:
  De samenwerkingsovereenkomst is ondertekend en de dienstverlening richting werkgevers en inwoners is gezamenlijk met alle partners opgepakt. Daarnaast is veel dienstverlening ingezet voor Oekraïners, expat-partners en niet-uitkeringsgerechtigden.

- Werkgelegenheidsprojecten:
  Er zijn ongeveer 65 werkgelegenheidsprojecten in alle sectoren. We zorgen ervoor dat er in alle sectoren een passend aanbod aan vacatures is voor bijstandsgerechtigden. Daarnaast anticiperen we op arbeidsmarktontwikkelingen.

- Social Return:
  Er zijn 741 contracten gemonitord met een social return verplichting, met een gerealiseerde social return waarde van € 117,6 miljoen. Er zijn 655 kandidaten uit deze doelgroep aan het werk geholpen.

- Crisisdienstverlening:
  Dienstverlening voor Oekraïnse vluchtelingen is voortgezet, er zijn 483 Oekraïners gesproken en 289 naar werk begeleid. Anderen hebben zelfstandig werk gevonden, ondersteuning gekregen op gebied van benodigde zorg of zijn verhuisd/terug naar herkomst

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	16.616	28.251	**19.881**	8.370
Baten	-297	-7.190	**-2.952**	-4.238
Mutatie reserves (TV 0.10)	-386	-5.068	**-1.939**	-3.129
Saldo	**15.933**	**15.993**	**14.990**	**1.003**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Arbeidsparticipatie Ergon biedt meer maatwerk en zodoende zijn er minder specifieke inkooptrajecten nodig. Voor Hoofdzaak werk hebben we inkomsten gegenereerd die niet begroot waren.	208	170	-	378	incidenteel
Projecten Maatschappelijk Nut Bij de projecten maatschappelijk nut kan het jaar van feitelijke realisatie afwijken van de planning. Hierdoor ontstaan er afwijkingen op dit taakveld met een gelijke tegenhanger op de reserve. Het gaat veelal om Europese projecten waarbij definitieve afronding in de komende jaren plaatsvindt.	7.834	-4.502	-3.332	-	incidenteel
Werkgelegenheidsprojecten	414	-	-	414	incidenteel

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Verklaring op afwijking van de werkgelegenheidsprojecten en inzet werkcheque ligt in inzet van incidentele budgetten als fonds Brabant Leert en interventiebudget Huis naar Werk, meer inzet van werkgevers zelf en minder potentiële kandidaten.					
Werkbonus Het overschot 2023 is overgeheveld naar 2024 om de verplichtingen voor de uitvoering van de Werkbonus te kunnen blijven voldoen Dit in verband met de " 6 maanden aan het werk" eis.	-369	-	369	-	incidenteel
Werk, Onderwijs en arbeidsmarkt De niet bestede middelen die beschikbaar zijn gesteld vanuit het bestuursakkoord zijn teruggestort in de reserve SMMM omdat deze zaken (basisbanen, jeugdwerkloosheid, duurzaam werkfonds, plan van aanpak langdurig werklozen) in 2024 uitgerold worden.	262	-	-262	-	incidenteel
Overig	21	94	96	211	
SALDO	**8.370**	**-4.238**	**-3.129**	**1.003**	

Wmo

Vanaf 2023 zijn nieuwe producten Beschermd Wonen beschikbaar. Hierdoor is het beter mogelijk om zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met psychische kwetsbaarheid en de beweging te maken naar meer begeleiding in de thuissituatie en lichtere vormen van Beschermd wonen. De aanbieders zijn uitgedaagd om deze beweging in gang te zetten, door middel van een innovatieregeling. Hiervan is in 2023 door verschillende samenwerkingsverbanden van aanbieders al gebruik gemaakt. Het ministerie heeft opnieuw de doordecentralisatie van Beschermd wonen naar de regio uitgesteld.

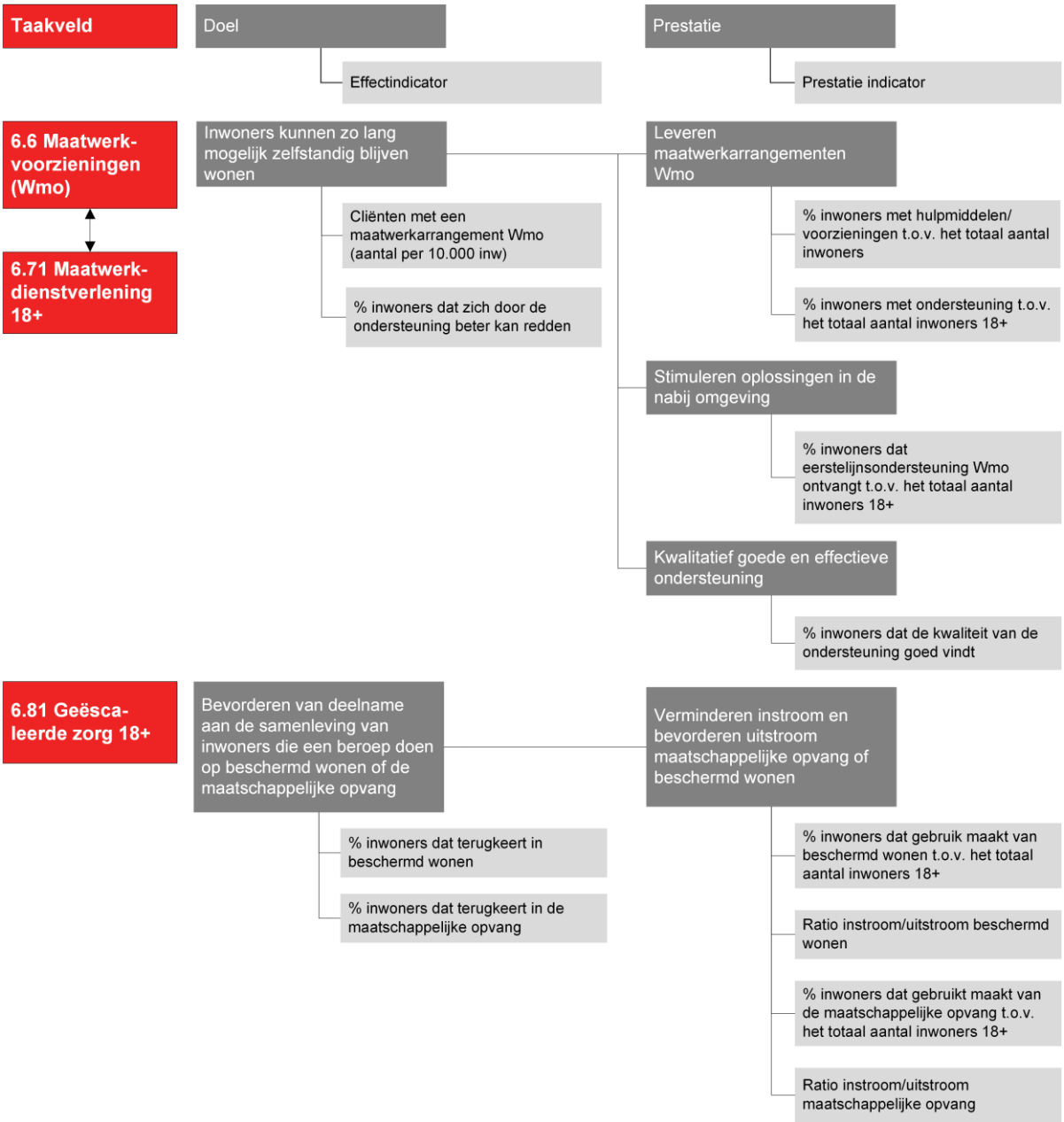
We hebben voorbereidingen getroffen voor de opening van 4 nieuwe Maatschappelijke Opvanglocaties, welke in 2024 hun deuren zullen openen. Aan de Fuutlaan is de verbouwing van de basisvoorziening, inclusief inloop, in een afrondende fase. Ook is in goed overleg tussen partners, ervaringsdeskundigen en regiogemeenten gewerkt aan het regionaal actieplan Aanpak dakloosheid, dat in 2024 aan het college wordt voorgelegd.

Voor de vrouwen- en gezinsopvang zijn nieuwe subsidieafspraken gemaakt, waarbij we een aantal ontwikkelopgaven hebben vastgesteld, die komende jaren worden opgepakt. Het kind centraal, plegeraanpak met opvangplekken voor mannelijke slachtoffers en daders, en een gewijzigde toegang. Voorbereidingen zijn getroffen voor een gezamenlijke aanpak rondom huiselijk geweld, waarbij we afwijken van de ketenbenadering. De pilot "onder de Pannen" is verlengd en er is extra capaciteit toegevoegd aan het outreachend werk, vanwege de gestegen overlast in ondermeer Woensel-zuid. Daarnaast is het meld- en adviespunt "Zorgwekkend gedrag" ingericht en is het aantal Wijk-GGD'ers uitgebreid, zodat er een gemeentebrede dekking is. Hierdoor kan in samenwerking met politie en de GGZ-crisisdienst beter opvolging gegeven worden aan meldingen van zorgwekkend gedrag.

We hebben geïnvesteerd in het lerend netwerk rondom psychische kwetsbaarheid, door de organisatie van kennis- en ervaringsbijeenkomsten, trainingen aan inwoners voor "1e hulp" bij psychische problemen en het recoverycollege geopend, waar mensen terecht kunnen voor laagdrempelige ondersteuning.

Landelijk is er een grote beweging gaande rondom de bevordering van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. De ontwikkelingen in het GALA en IZA hebben haar effect op de uitvoering van diverse beleidsthema’s. Daar waar wij hebben opgenomen meer in te zetten op laagdrempelige voorzieningen in wijken, het maken van plannen rondom mantelzorgondersteuning en het uitbreiden van dementievriendelijke wijken hebben wij in 2023 voornamelijk tijd gestoken in het uitwerken van de plannen om beschikking te krijgen over de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van deze plannen. Deze noodzakelijke uitwerking heeft geleid tot een integraal plan inclusief de middelen waarmee we in 2024 aan de slag kunnen gaan.

In 2023 is conform afspraken het ouderenbeleid opgeleverd en de aanbesteding voor hulpmiddelen gestart. Ook hebben we verder geïnvesteerd in het opstellen van een objectieve richtlijn voor het toekennen van zorg en ondersteuning en het versterken van de rol en positie van de onafhankelijk cliëntondersteuner.

Het thema Wmo bestaat uit diverse taakvelden. In onderstaande tabellen een overzicht van de realisatie op het totale thema. De toelichtingen op de afwijkingen zijn per taakveld weergegeven.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	103.450	110.328	110.729	-401
Baten	-3.637	-4.431	-3.045	-1.386
Mutatie reserves (TV 0.10)	-21	-387	-849	462
Saldo	**99.792**	**105.510**	**106.835**	**-1.325**

Uitsplitsing financieel per taakveld

Taakveld	Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	10.803	11.581	12.015	-434
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	-97	-8	-89
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**Saldo**	**10.803**	**11.484**	**12.007**	**-523**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	42.982	45.473	44.191	1.282
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	-2.579	-3.276	-2.211	-1.065
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**Saldo**	**40.403**	**42.197**	**41.979**	**218**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	49.665	53.274	54.523	-1.249
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	-1.058	-1.058	-826	-232
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Mutatie reserves (TV 0.10)	-21	-387	-849	462
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**Saldo**	**48.586**	**51.829**	**52.848**	**-1.019**
Totaal		**99.792**	**105.510**	**106.835**	**-1.325**

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen
Het ouderenbeleid "Vitale ouderen in (2)040" en de Woonzorgvisie 2023-2030 zijn in 2023 vastgesteld. Deze dragen bij aan bovengenoemde doelstelling.

Leveren maatwerkarrangementen Wmo

Het servicebureau geeft beschikkingen af na een onderzoek, verslag en maatwerkbesluit.

Stimuleren oplossingen in de nabij omgeving

Er zijn steeds meer locaties voor laagdrempelig aanbod en daar wordt ook goed gebruik van gemaakt.

Kwalitatief goede en effectieve ondersteuning

Inwoners laten tevredenheid zien over de geboden ondersteuning.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inw) Het streven is om het aantal basisvoorzieningen te laten groeien en dus aantal maatwerkarrangementen te verkleinen. Het resultaat is afwijkend, maar wel positief.	653	700	655
% inwoners dat zich door de ondersteuning beter kan redden In het cliëntervaringsonderzoek is te zien dat inwoners zich beter kunnen redden door de ondersteuning die zij krijgen.	80%	80%	81%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners met hulpmiddelen/voorzieningen t.o.v. het totaal aantal inwoners We zien een daling in het aantal aanvragen voor hulpmiddelen/voorzieningen. Voorzieningen worden hergebruikt waardoor het totaal aantal voorzieningen daalt.	4%	4,1%	3,6%
% inwoners met ondersteuning t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+ We zien een lichte stijging t.o.v. 2022 en nog steeds een relatief laag aantal inwoners met ondersteuning. Dit kan verklaard worden doordat er meer inwoners geholpen worden in de sociale basis en eerste lijn.	4%	5%	4,1%
% inwoners dat eerstelijnsondersteuning Wmo ontvangt t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+	3,5%	5,3%	4%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
We zien een stijging van het aantal inwoners dat eerstelijns ondersteuning ontvangt t.o.v. 2022.			
% inwoners dat de kwaliteit van de ondersteuning goed vindt In het jaar 2022 en 2023 is ingezet op het vereenvoudigen van processen en verbeteren van de dienstverlening. Daar worden nu de eerste resultaten van gezien. We meten vanaf eind 2023 d.m.v. een doorlopend cliëntervaringsonderzoek.	77%	80%	78%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Mantelzorgaanpak:
  Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) werd eind 2022 ondertekend. Daarmee lag in 2023 een opdracht om een integraal plan van aanpak op te leveren, waar mantelzorgondersteuning onderdeel van is.

- Onderzoeken collectieve oplossingen in de wijk:
  Het onderzoek is uitgevoerd en vindt uitvoering in de aanbesteding voor hulpmiddelen in 2024.

- Pilot Re-ablement:
  De pilot is nog niet gestart omdat het ouderenbeleid Vitale Ouderen in (2)040 einde 2023 is vastgesteld.

- Woon-Zorg Visie:
  De Woon-zorg Visie is in 2023 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma krijgt vorm in 2024.

- Onafhankelijke cliëntondersteuning :
  De afspraken rondom onafhankelijke cliëntondersteuning zijn na een uitgebreid traject vastgesteld. Sinds medio 2023 wordt conform deze nieuwe afspraken gewerkt. De tevredenheid en bekendheid nemen toe.

- Dementie en GGZ vriendelijke wijken:
  Er zijn 2 dementievriendelijke gemeenschappen opgezet. De subsidieregeling VSB is uitgebreid met de mogelijkheid om middelen aan te vragen door wijken die dementievriendelijk willen worden.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	10.803	11.581	12.015	-434
Baten	0	-97	-8	-89
Saldo	**10.803**	**11.484**	**12.007**	**-523**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mobiliteitsvoorzieningen De forse stijging van grondstoffen heeft geleid tot een contractueel overeengekomen tariefaanpassing conform de CPI index van 10%.	-393	-	-	-393	incidenteel
Hulpmiddelen De vergrijzing in combinatie met de ambitie om inwoners zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te laten leven, leidt tot een grotere vraag naar woningaanpassingen en vervoersvoorzieningen.	-372	-	-	-372	structureel
Taxbus cvv Het aantal uitgevoerde ritten blijft achter bij de verwachting waardoor een voordeel ontstaat. Daarnaast is een bijdrage ontvangen voor de inzet van programmamanager, secretariële ondersteuning en deelname aan regionaal kernteam.	280	-79	-	201	incidenteel
Overig	51	-10	-	41	
SALDO	**-434**	**-89**	**-**	**-523**	

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.6.

6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.6.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	22.163	22.822	22.759	63
Baten	-2.042	-2.042	-1.454	-588
Saldo	**20.121**	**20.780**	21.304	**-524**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Eigen bijdrage Doordat de gecontracteerde aanbieders niet kunnen voldoen aan de toenemende vraag naar ondersteuning ontstaan wachtlijsten. Hierdoor zijn ook de inkomsten uit eigen bijdragen lager.	-	-588	-	-588	incidenteel
Overig	63	-	-	63	
SALDO	**63**	**-588**	**-**	**-525**	

6.71B Begeleiding (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.6.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	14.947	15.724	16.097	-373
Baten	-537	-537	-638	101
Saldo	**14.410**	**15.187**	15.459	**-272**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Begeleiding (ondersteuning zelfstandig leven) De feitelijke levering van ondersteuning door de zorgaanbieders is lager dan de geïndiceerde ondersteuningsbehoefte, echter iets hoger dan begroot.	-382	-	-	-382	incidenteel
Overig	9	101	-	110	
SALDO	**-373**	**101**	**-**	**-272**	

6.71C Dagbesteding (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.6.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	4.191	4.400	3.588	812
Saldo	**4.191**	**4.400**	3.588	**812**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Dagbesteding Dagbesteding wordt indien mogelijk geboden in de sociale basis. Pas als hier geen passend aanbod beschikbaar is volgt inzet van een maatwerkvoorziening. Hierdoor is het aantal afgegeven indicaties lager dan verwacht.	803	-	-	803	incidenteel
Overig	9	-	-	9	
SALDO	**812**	**-**	**-**	**812**	

6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.6.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.681	2.527	**1.748**	779
Baten	0	-697	**-119**	-578
Saldo	**1.681**	**1.830**	**1.628**	**202**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
SPUK GALA Betreft het projectonderdeel Valpreventie. De onderbesteding is een gevolg van de verlate beschikking vanuit het Rijk.	636	-578	-	58	incidenteel
Overig	143	-	-	143	
SALDO	**779**	**-578**	**-**	**201**	

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Bevorderen van deelname aan de samenleving van inwoners die een beroep doen op beschermd wonen of de maatschappelijke opvang

Om voldoende opvang te bieden hebben we geïnvesteerd in nieuwe locaties, het opstellen van een regionaal actieplan dakloosheid en innovaties binnen zowel Beschermd wonen als Vrouwen- en gezinsopvang.

Verminderen instroom en bevorderen uitstroom maatschappelijke opvang of beschermd wonen

We zien in zowel de Maatschappelijke Opvang als in Beschermd wonen, dat de uitstroom licht achterblijft en bij Maatschappelijke opvang dat de instroom hoger is. Dit heeft ondermeer te maken met krapte op de woningmarkt.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners dat terugkeert in beschermd wonen Het percentage is nagenoeg gelijk aan de begroting.	1,33%	2%	2,05%
% inwoners dat terugkeert in de maatschappelijke opvang Het percentage inwoners dat terugkeert in Maatschappelijke opvang is vergelijkbaar met 2022 en beduidend lager dan begroot.	2,21%	15%	2,57%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+ Dit lagere percentage heeft zowel te maken met een overgang naar WLZ en wachtlijsten voor een plaats Beschermd wonen. De behoefte aan Beschermd wonen is niet gedaald.	0,35%	0.6%	0,5%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Ratio instroom/uitstroom beschermd wonen Onder 0 betekent dat uitstroom groter is dan de instroom. Dit is gerealiseerd, maar uitstroom is minder groot dan begroot, vanwege krapte op arbeidsmarkt.	0,8	0,8	0,9
% inwoners dat gebruikt maakt van de maatschappelijke opvang t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+ We zien een stijging van het aantal dak- en thuislozen in 2023 door verschillende oorzaken (inflatie, krapte woningmarkt).	0,21%	0,18%	0,30%
Ratio instroom/uitstroom maatschappelijke opvang Uitstroom is lager dan gepland vanwege krapte op de woningmarkt, maar wel verbeterd ten opzichte van 2022.	1,44	<1	1,2

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Verdere versterking netwerksamenwerking voor Outreachend Werk :
  De onderlinge samenwerking is verbeterd en er is extra geinvesteerd in uren outreachend werk, vanwege de overlast in Woensel-Zuid. Ook is het meld- en adviespunt "Zorgwekkend gedrag" ingericht.

- Invulling gerealiseerde woon-zorgvisie:
  De raad is akkoord gegaan met de woonzorgvisie. Deze wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.

- Transformatie maatschappelijke opvang :
  De voorbereidingen voor 4 nieuwe locaties en het regionaal actieplan dragen bij aan het snel weer op de rit krijgen van mensen, regie over eigen leven en meer inzet op preventie.

- Locaties tijdelijk wonen:
  Er is fors ingezet op de realisatie van 4 nieuwe opvanglocaties, deze gaan in 2024 open. Ook hebben we een winternood geopend voor mensen zonder een dak boven hun hoofd. Tussen de 25 en 45 mensen verbleven hier in de nacht.

- Uitvoeren onderzoek proactieve aanpak dakloze arbeidsmigranten:
  In 2023 is gestart met de uitvoering van een breed plan van aanpak arbeidsmigranten en is een pilot kortdurende opvang arbeidsmigranten geopend met als doel mensen aan werk of terug naar land van herkomst te leiden.

- Meerjarig uitvoeringsprogramma Beschermd Wonen:
  We zijn gestart met de beweging naar Beschermd Thuis, meer ambulante ondersteuning en minder instellingszorg en zijn gestart met een aantal innovaties die hier invulling aan geven.

6.81A Beschermd wonen (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.81.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	33.382	33.066	33.341	-275
Baten	-850	-850	-595	-255
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	722	192	530
Saldo	**32.532**	**32.938**	32.938	**0**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Innovatiereserve Beschermd Wonen Door een overschrijding op de zorgkosten Beschermd wonen en minder ontvangsten uit eigen bijdragen resteren minder Beschermd wonen middelen om in de innovatiereserve te storten.		-	530	530	incidenteel
Beschermd wonen De gewenste beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis wordt zichtbaar middels de verschuiving naar lichtere producten. Er is een klein nadeel t.o.v. begroting te zien.	-286	-	-	-286	incidenteel
Overig	11	-255	-	-244	
SALDO	**-275**	**-255**	**530**	**-**	

6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.81.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	16.283	20.208	21.182	-974
Baten	-208	-208	-231	23
Mutatie reserves (TV 0.10)	-21	-1.109	-1.041	-68
Saldo	**16.054**	**18.891**	19.910	**-1.019**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Maatschappelijke Opvang De toename van de doelgroep, mede door stagneren van uitstroom, leidt tot een overschrijding.	-868	-	-	-868	structureel
Gezinsopvang Vanwege beperkt aantal woonplekken verblijven dakloze gezinnen langer op de beschikbare opvangplekken. Hierdoor ontstaat er een tekort aan plekken en is het noodzakelijk om alternatieve locaties in te zetten en nieuwe dakloze gezinnen een tijdelijk onderkomen te bieden.	-821	-	-	-821	structureel
Project MO-locaties Bij B&W besluit is besloten om meerdere locaties in te regelen voor Maatschappelijke Opvang. Een aantal locaties hebben vertraging opgelopen door de benodigde procedures en lopen langer door in 2024.	420	-	-	420	incidenteel
Overig	295	23	-68	250	
SALDO	**-974**	**23**	**-68**	**-1.019**	

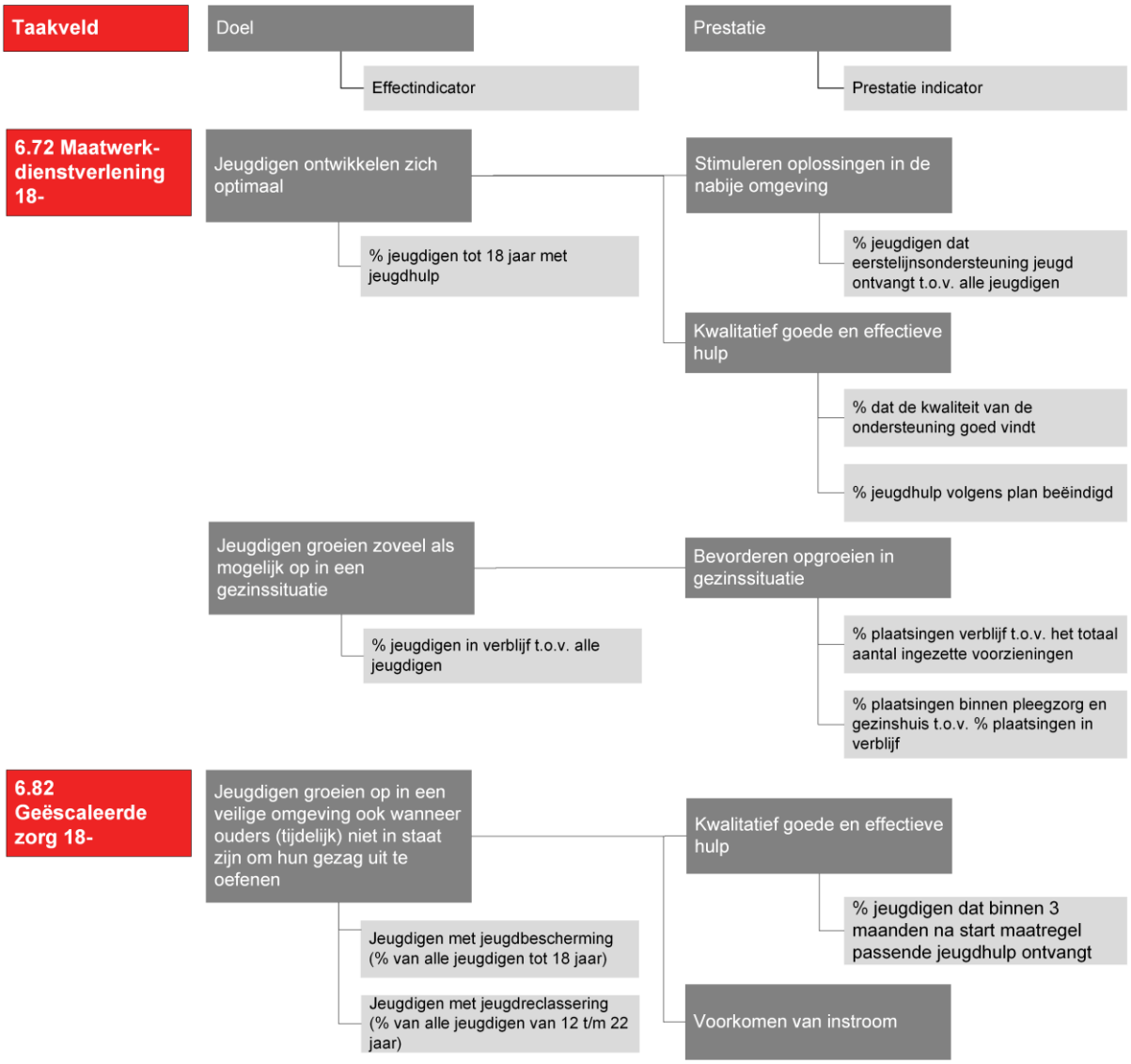
Jeugd

Op 19 juni 2023 is landelijk de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. De agenda waarop in Eindhoven vooruit werd gelopen met de start van het Deltaplan Jeugd in 2022. Naast inhoudelijke doelen en verbetermogelijkheden is ook een structurele bezuiniging aangekondigd. De daaraan gekoppelde beheersmaatregelen zijn voor een belangrijk deel al gevat in de verbeterplannen die voortkwamen uit het Deltaplan, het Preventief Jeugdbeleid en het Bestuursakkoord in Eindhoven.

Zo is in 2023 de inzet van POH-jeugd (Praktijk Ondersteuners Huisartsen) gecontinueerd, zijn er verschillende pilots gestart in het kader van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en is er met het Multi-contract toegewerkt naar administratief luwe inkoop van hoog specialistische zorg, waarbij de instroom in 2023 nog wat uitbleef. Het intensieve partnerschap met (en tussen) aanbieders is versterkt door het organiseren van netwerksessies, waarbij ontmoeting tussen (preventieve) partners zorgt voor herkenning en intensievere samenwerking in het belang van jeugdigen en ouders.

Ook is er in 2023 ingezet op het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente. Om gerichter beleid te kunnen maken op de zorgvraag in de wijken, heeft WIJeindhoven in opdracht van de gemeente een dashboard op wijkniveau ontwikkeld. Daarnaast zijn koppelingen in het berichtenverkeer tussen WIJeindhoven en het Servicebureau verbeterd en is er een regionaal proces ingericht om per kwartaal bij zorgaanbieders te kunnen uitvragen wat de gemiddelde wachtperiode bedraagt per zorgvorm.

De landelijke versnelling op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft er ook in onze gemeente toe geleid dat het gesprek met de veiligheidspartners in de stad is verbeterd. Betere samenwerking in- en rondom de gezinnen waarbij sprake is van onveilige situaties moeten de noodzaak tot het inzetten van wettelijke maatregelen voorkomen. Eind 2023 zijn daarom in de regio aangepaste afspraken gemaakt over de inrichting van de beschermtafel (met een vast stappenplan en screeningsdocument om een verzoek tot onderzoek naar een maatregel te kunnen bespreken) en wordt, mede aan de hand van de landelijk vastgestelde tarieven voor gecertificeerde instellingen, gemonitord of en in hoeverre de beschikbaarheid van de veiligheidspartners geraakt wordt door de landelijk aangekondigde veranderingen.

Het thema Jeugd bestaat uit diverse taakvelden. In onderstaande tabellen een overzicht van de realisatie op het totale thema. De toelichtingen op de afwijkingen zijn per taakveld weergegeven.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	83.159	84.078	**82.376**	1.702
Baten	-478	-4.285	**-3.339**	-946
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	5.758	**5.714**	44
Saldo	**82.681**	**85.551**	**84.751**	**800**

Uitsplitsing financieel per taakveld

Taakveld	Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	76.093	76.654	**75.251**	1.403
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	-478	-4.285	**-3.339**	-946
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Mutatie reserves (TV 0.10)	0	5.758	**5.714**	44
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**Saldo**	**75.615**	**78.127**	**77.626**	**501**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	7.066	7.424	**7.125**	299
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	**0**	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	**0**	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**Saldo**	**7.066**	**7.424**	**7.125**	**299**
Totaal		**82.681**	**85.551**	**84.751**	**800**

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
Met het invullen van lacunes in het preventief jeugd- en jongerenwerk hebben we in 2023 het aanbod van algemene voorzieningen verbreed. Daarbij zijn er vanuit het Deltaplan Jeugd projecten opgestart om (verergeren van) problematiek voor te zijn.

Stimuleren oplossingen in de nabije omgeving

Nieuwe projecten en initiatieven zijn, onder meer vanuit het Deltaplan Jeugd, in 2023 opgestart en ingezet om preventieve partners en specialistische expertise dichterbij elkaar te brengen.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

In 2023 hebben we geïnvesteerd in een Meerjarig Ontwikkelplan bij WIJeindhoven om onder meer vakmanschap, kennis en expertise op het inzetten van de eigen kracht en eigen netwerk te vergroten.

Jeugdigen groeien zoveel als mogelijk op in een gezinssituatie
In 2023 zijn verschillende nieuwe initiatieven opgestart om jeugdigen zoveel mogelijk thuis te laten opgroeien. In 2024 wordt verder onderzocht of integrale gezinsopnamen, of systeemtherapie met jonge kinderen, uithuisplaatsingen kunnen voorkomen.

Bevorderen opgroeien in gezinssituatie

Het percentage jeugdigen in pleeg- en gezinshuiszorg voldoet aan de gestelde doelen in de begroting van 2023. Daarbij is het gesprek met de regio opgestart om residentiële zorg af- en om te bouwen naar kleinschalige woonvoorzieningen.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% jeugdigen tot 18 jaar met jeugdhulp Het betreft hier voorlopige cijfers over het eerste halfjaar van 2023. Definitieve cijfers volgen in Q2 '24.	9,1%	11,0%	9,8%
% jeugdigen in verblijf t.o.v. alle jeugdigen Met dit percentage wijkt Eindhoven niet af van het landelijk gemiddelde en komt overeen met cijfers over eerdere jaren. Het laat zien dat het aantal jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf stabiel blijft.	1,1%	1,0%	1,2%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% jeugdigen dat eerstelijnsondersteuning jeugd ontvangt t.o.v. alle jeugdigen 1588 jeugdigen (18-) ontvingen eerstelijns ondersteuning Jeugd. WIJeindhoven hanteerde een andere meetmethode dan de gemeente. Dat is sinds dit jaar gelijk getrokken, waardoor een vertekend beeld ontstaat t.o.v. begroting en realisatie 2022.	8,7%	12%	3,9%
% dat de kwaliteit van de ondersteuning goed vindt De respons op het cliëntervaringsonderzoek onder jongeren is relatief laag. De respons onder ouders wel hoger dan vorig jaar. 78% van de ouders vindt de kwaliteit van de ondersteuning goed. Dat is een verbetering ten opzichte van 2022.	61%	85%	67%
% jeugdhulp volgens plan beëindigd Er zijn geen recente gegevens beschikbaar over volgens plan beëindigde jeugdhulptrajecten bij het CBS.	85%	86,0%	-
% plaatsingen verblijf t.o.v. het totaal aantal ingezette voorzieningen De wettelijke verwijzers zetten steeds vaker alternatieve vormen van (verblijfs)zorg in. Dit om te voldoen aan het streven om oplossingen 'zo thuis mogelijk' te bieden. Gelijktijdig zien we een autonome groei in de ambulante zorg thuis.	9,2%	8,4%	8,1%
% plaatsingen binnen pleegzorg en gezinshuis t.o.v. % plaatsingen in verblijf Het percentage plaatsingen binnen pleeg- en gezinshuiszorg is conform verwachting en doelstelling. Met de om- en afbouw van residentiële zorg is de verwachting dat deze vormen vaker worden ingezet.	67%	65%	66%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Deltaplan jeugd:
  In totaal zijn ca. 40 initiatieven gestart met als doel te onderzoeken of er structurele verander- en verbetermogelijkheden te vinden zijn in de stad, om jeugdhulp duurzaam, toekomstbestendig en betaalbaar te maken.

- Aanpak wachttijden :
  In 2023 is de datakwaliteit verbeterd om zo beter zicht en grip te krijgen op de wachttijden in de jeugdhulp. Daarnaast zijn er initiatieven gestart waarbij jongeren en ouders direct werken aan herstel, ook tijdens het wachten op passende hulp.

- Transformatie van specialistische jeugdhulp:
  Om te voorkomen dat jeugdigen niet thuis kunnen blijven wonen, wordt steeds vaker intensieve ambulante zorg ingezet. Vanuit het Deltaplan Jeugd zijn nieuwe initiatieven gestart om bijvoorbeeld ook intensieve gezinsopname mogelijk te maken.

- Versterken preventief jeugdbeleid:
  Het lukt wettelijke verwijzers steeds vaker om ondersteuning vanuit de Sociale Basis in te zetten. Met initiatieven als Buurtgezinnen en Kindbehartigers wordt de kracht van het nabije netwerk versterkt en is intensieve jeugdhulp soms niet meer nodig.

- Versterken Toegang:
  In 2023 is uitvoering gegeven aan een Meerjarig Ontwikkelplan bij WIJeindhoven. Daarin is onder meer gekozen voor de inzet van kwaliteitsborgers, is het opleidingsprogramma aangepast en wordt gewerkt met Sociale Netwerk Strategieën.

6.72A Jeugdhulp begeleiding

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	5.219	12.842	**14.168**	-1.326
Saldo	**5.219**	**12.842**	**14.168**	**-1.326**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Mono Jeugdhulp begeleiding Een verschuiving van meer thuis begeleiden in plaats van in een instelling (ambulantisering) veroorzaakt een stijging. Dit is een gewenste ontwikkeling, omdat daarmee verblijf in een instelling afneemt.	-3.351	-	-	-3.351	structureel
Multi Jeugdhulp begeleiding De complexe doelgroep voor inzet van Multi ontvangt veelal nog jeugdhulp binnen Mono. Effecten op bijsturing worden in 2024 zichtbaar.	867	-	-	867	incidenteel
PGB Jeugdhulp begeleiding De realisatie (inzet) van PGB is niet op de taakveld-verfijning (IV-3) ingeregeld. Per saldo is in totaal ten opzichte van begroot 6% (€75.000) meer zorg gefinancierd vanuit een PGB.	1.155	-	-	1.155	incidenteel
Overig	3	-	-	3	
SALDO	**-1.326**	**-**	**-**	**-1.326**	

6.72B Jeugdhulp behandeling

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	23.405	3.834	4.626	-792
Saldo	**23.405**	**3.834**	4.626	**-792**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Jeugdhulp behandeling Stijging van de kosten door een toename in het aantal indicaties voor intensieve gezinsgerichte behandeling. Het betreft zwaardere zorg i.h.k.v. opvoeden & opgroeien (gezinsproblematiek) en LVB (licht verstandelijke beperking).	-574	-	-	-574	structureel
Overig	-218	-	-	-218	
SALDO	**-792**	**-**	**-**	**-792**	

6.72C Jeugdhulp dagbesteding

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.129	6.086	7.524	-1.438
Saldo	**1.129**	**6.086**	7.524	**-1.438**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Jeugdhulp dagbesteding Vanaf 2023 wordt bij dagbesteding gewerkt met maatwerktarieven die hoger liggen dan de reguliere tarieven. Daarnaast een toename op indicaties dagbehandeling voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen.	-1.936	-	-	-1.936	structureel
Overig	498	-	-	498	
SALDO	**-1.438**	**-**	**-**	**-1.438**	

6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	34.200	15.509	6.552	8.957
Baten	-478	-1.084	-1.152	68
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	5.758	5.714	44
Saldo	**33.722**	**20.183**	11.114	**9.069**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Multi Jeugdhulp zonder verblijf overig De complexe doelgroep voor inzet van Multi ontvangt veelal nog jeugdhulp binnen Mono. Effecten op bijsturing worden in 2024 zichtbaar.	3.882	-	-	3.882	incidenteel
PGB Jeugdhulp zonder verblijf overig De realisatie (inzet) van PGB is niet op de taakveld-verfijning (IV-3) ingeregeld. Per saldo is in totaal ten opzichte van begroot 6% (€75.000) meer zorg gefinancierd vanuit een PGB.	-1.217	-	-	-1.217	incidenteel
Compensatieregeling woonplaatsbeginsel Het betreft een meevaller in de berekensystematiek van het bedrag voor de compensatie woonplaatsbeginsel.	4.057	-	-	4.057	incidenteel
Samen voor Jeugd Achtergebleven projectkosten en lager vastgestelde subsidies zorgen voor een voordeel op deze regionale samenwerking vanuit 2022 en 2023 tezamen.	1.927	-	-	1.927	incidenteel
Overig	308	68	44	420	
SALDO	**8.957**	**68**	**44**	**9.069**	

6.73A Pleegzorg

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.131	3.656	3.960	-304
Saldo	**1.131**	**3.656**	3.960	**-304**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Pleegzorg De pleegzorgvergoeding aan pleegouders is naar aanleiding van een landelijke wijziging verhoogd.	-638	-	-	-638	structureel
Multi Pleegzorg De complexe doelgroep voor inzet van Multi ontvangt veelal nog jeugdhulp binnen Mono. Effecten op bijsturing worden in 2024 zichtbaar.	335	-	-	335	incidenteel
Overig	-1	-	-	-1	
SALDO	**-304**	**-**	**-**	**-304**	

6.73B Gezinsgericht

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.586	1.840	2.787	-947
Saldo	**1.586**	**1.840**	2.787	**-947**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Gezinsgericht Het aantal indicaties voor jeugdhulp bij gezinshuizen is redelijk gelijk gebleven, echter de gemiddelde verplichting neemt toe.	-1.089	-	-	-1.089	structureel
Overig	142	-	-	142	
SALDO	**-947**	**-**	**-**	**-947**	

6.73C Jeugdhulp met verblijf overig

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	675	14.457	16.184	-1.727
Saldo	**675**	**14.457**	**16.184**	**-1.727**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Jeugdhulp met verblijf Inzet op kleinschalig wonen (maximaal 4 jongeren per groep) verhoogt de kosten.	-3.070	-	-	-3.070	structureel
Multi Jeugdhulp met verblijf De complexe doelgroep voor inzet van Multi ontvangt veelal nog jeugdhulp binnen Mono. Effecten op bijsturing worden in 2024 zichtbaar.	1.327	-	-	1.327	incidenteel
Overig	16	-	-	16	
SALDO	**-1.727**	**-**	**-**	**-1.727**	

6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	219	9.726	10.157	-431
Baten	0	0	-4	4
Saldo	**219**	**9.726**	**10.152**	**-426**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Mono Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf Toename op ambulant specialistische GGZ zorg, zowel de lichte variant als de zware variant. De zware variant bevat een aantal intensieve behandelingen voor gezinnen.	-1.270	-	-	-1.270	structureel
Multi Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf De complexe doelgroep voor inzet van Multi ontvangt veelal nog jeugdhulp binnen Mono. Effecten op bijsturing worden in 2024 zichtbaar.	831	-	-	831	incidenteel
Overig	8	4	-	12	
SALDO	**-431**	**4**	**-**	**-427**	

6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	5.671	4.004	3.664	340
Baten	0	-987	928	-1.915
Saldo	**5.671**	**3.017**	**4.593**	**-1.576**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Jeugdhulp crisis Crisis ambulant en verblijf Toenemende stijging op ambulante spoedhulp alsook op verblijf en toename inzet via niet gecontracteerde zorg.	-670	-	-	-670	structureel
SPUK Acute Jeugd GGZ Ondanks verlenging van de opdracht tm 2023 hebben een aantal zorgaanbieders de middelen niet geheel kunnen besteden. Het bedrag moet worden terugbetaald aan het Rijk.	1.915	-1.915	-	-	incidenteel
Overig	-905	-	-	-905	
SALDO	**340**	**-1.915**	**-**	**-1.575**	

6.74C Gesloten plaatsing

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.72.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	2.858	4.700	**5.628**	-928
Baten	0	-2.214	**-3.111**	897
Saldo	**2.858**	**2.486**	**2.518**	**-32**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Bovenregionaal Expertise Netwerk Jeugd (BEN) BEN richt zich op het organiseren van passende hulp voor jeugdigen met complexe, meervoudige én weinig voorkomende problematiek. Ondanks inzet op consultatie, ondersteuning, coördinatie en maatwerkoplossingen, zijn in 2023 minder middelen uitgegeven.	-897	897	-	-	incidenteel
Overig	-32	-	-	-32	
SALDO	**-929**	**897**	**-**	**-32**	

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Jeugdigen groeien op in een veilige omgeving ook wanneer ouders (tijdelijk) niet in staat zijn om hun gezag uit te oefenen

Met de gecertificeerde instellingen zijn in 2023 intensieve gesprekken gevoerd over de beoogde uitstroom en het beperken van de inzet van nieuwe maatregelen en zijn landelijke tarieven ingevoerd om beschikbaarheid van deze zorgvormen te borgen.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

Er zijn wachttijden ontstaan voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel, dit heeft invloed op de snelheid en mogelijkheden voor hulpverleners. Door de regionale aanpak jeugdbeschermingsketen kunnen hulpverleners snel zien waar nog wél plek is.

Voorkomen van instroom

De beslissing om over te gaan tot een beschermings- of reclasseringsmaatregel ligt bij de rechter. De stappen die de gemeente zet in het kader van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming moeten op termijn leiden tot een daling.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Jeugdigen met jeugdbescherming (% van alle jeugdigen tot 18 jaar) Het aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel lijkt te stabiliseren. Mede door de groeiende aandacht voor het Toekomstscenario is een lichte daling ingezet.	1,1%	1,0%	1,0%

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Jeugdigen met jeugdreclassering (% van alle jeugdigen van 12 t/m 22 jaar) Net als bij de jeugdbescherming, is ook bij de jeugdreclassering een lichte daling te zien.	0,4%	0,4%	0,3%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% jeugdigen dat binnen 3 maanden na start maatregel passende jeugdhulp ontvangt In samenwerking met de gecertificeerde instellingen wordt de doorbraakaanpak uitgevoerd. Er zijn geen recente cijfers bekend van het aantal gezinnen met een maatregel waarbij de zorg niet binnen 3 maanden is gestart.	-	100%	-

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Tijdig passende hulp voor jeugdigen tijdens een maatregel van jeugdbescherming of jeugdreclassering:
  De samenwerking met de gecertificeerde instellingen is in 2023 geïntensiveerd. Met de doorbraakaanpak wordt er voor gezinnen met een beschermings- en reclasseringsmaatregel zo mogelijk eerder passende zorg ingezet.

- Intensivering van de samenwerking tussen GI's, de gemeentelijke toegang (Servicebureau en WIJeindhoven) en jeugdhulpaanbieders, gedurende het hele traject naar-, tijdens- en na de inzet van jeugdbescherming:
  In Eindhoven zijn de eerste stappen op het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming gezet. De route naar de beschermingstafel is, evenals de samenstelling aan tafel, aangepast.

- Voorkomen van instroom in de jeugdbescherming:
  Door in te zetten op een sterk lokaal team bij WIJeindhoven hebben we in 2023 de eerste stappen in het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming gezet. Om maatregelen te voorkomen verbeteren we de beschikbaarheid van tijdig, passende zorg.

6.82A Jeugdbescherming

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.82.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	5.281	5.475	5.258	217
Saldo	**5.281**	**5.475**	**5.258**	**217**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Jeugdbescherming Het incidentele voordeel wordt veroorzaakt doordat er minder jeugdbeschermingsmaatregelen zijn afgegeven. De hoogte van de kosten kan niet beïnvloed worden; de instroom wordt bepaald door besluiten (beschikkingen) van de kinderrechter.	216	-	-	216	incidenteel
Overig	1	-	-	1	
SALDO	**217**	**-**	**-**	**217**	

6.82B Jeugdreclassering

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder taakveld 6.82.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.785	1.949	1.867	82
Saldo	**1.785**	**1.949**	**1.867**	**82**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Jeugdreclassering Het incidentele voordeel wordt veroorzaakt doordat er minder jeugdreclasseringsmaatregelen zijn afgegeven. De hoogte van de kosten kan niet beïnvloed worden; de instroom wordt bepaald door besluiten (beschikkingen) van de kinderrechter.	77	-	-	77	incidenteel
Overig	5	-	-	5	
SALDO	**82**	**-**	**-**	**82**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 6 Sociaal domein zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Banen (per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)	2022	825,4	909,5	1008,8	1075,4
Jongeren met een delict voor de rechter	2022	1	1	2	1
Kinderen in uitkeringsgezin	2022	6	7	10	7
Werkloze jongeren	2022	1	2	1	2
Netto arbeidsparticipatie	2022	72,2	72,2	71,1	72,3
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	2023	344,8	405,2	666,6	416,6
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van15-64 jaar)	2023	191,5	170,8	238,3	71,8
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2023	11,1	11,7	10,8	9,8
Jongeren met jeugdbescherming	2023	1	1,1	0,9	1
Jongeren met jeugdreclassering	2023	0,3	0,3	0,4	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)	2022	710	geen data	726	760

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 6 Sociaal domein zijn dat de volgende:

Taakveld 6.4: GR Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE)

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Dit programma omvat vier taakvelden die zijn ondergebracht in twee thema's: volksgezondheid en milieu. Volksgezondheid: dit betreft de maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking. De uitvoering is belegd in een gemeenschappelijke regeling; de GGD Brabant-Zuidoost. Het sturen op doelen, prestaties en indicatoren vindt dan ook in GGD verband plaats. Er is voor dit taakveld dan ook geen doelenboom opgesteld. Onder het thema milieu vallen afval, milieubeheer en begraafplaatsen en crematoria. Voor dit laatste taakveld voeren we gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging uit, hierbij hoort logischerwijs geen doelenboom.

Volksgezondheid

7.1 Volksgezondheid

Milieu

7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Landelijk is er een grote beweging gaande rondom de bevordering van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. De ontwikkelingen in het GALA en IZA hebben haar effect op de uitvoering van diverse beleidsthema's. Daar waar wij hebben opgenomen meer in te zetten op laagdrempelige voorzieningen in wijken, het maken van plannen rondom mantelzorgondersteuning en het uitbreiden van dementievriendelijke wijken hebben wij in 2023 voornamelijk tijd gestoken in het uitwerken van de plannen om beschikking te krijgen over de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van deze plannen. Deze noodzakelijke uitwerking heeft geleid tot een integraal plan inclusief de middelen waarmee we in 2024 aan de slag kunnen gaan.
In 2024 geven we uitvoering aan het integraal plan GALA en zetten we de IZA middelen in ten behoeve van een regionale preventie infrastructuur.
De GGD heeft een belangrijke rol in het realiseren van een gezamenlijke aanpak.

7.1 Volksgezondheid

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Gezondheid telt voor iedereen:
  Er is uitvoering gegeven aan de ambities uit het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma wordt verder ondergebracht in het integraal plan GALA.

- GROZzerdam Vitaal in Brainport:
  Met het Integraal Zorg Akkoord is Vitaal in Brainport uitgebreid. De partners werken nu regionaal samen aan het omdraaien van de zorg en het opzetten van een regionale preventie infrastructuur.

- Lokaal Preventie Akkoord:
  Het Lokaal Preventie Akkoord is in 2023 uitgebreid met een 5e deelakkoord (Mentale Gezondheid). Er is uitvoering gegeven aan het akkoord d.m.v. opdrachten. Tevens zijn de 5 thema's vanaf 2024 opgenomen in het integraal plan GALA.

- Gezonde buurten:
  In 2023 is gewerkt aan het opzetten van een gezonde buurt in Vlokhoven met inwoners uit die buurt. De plannen zijn goedgekeurd en worden verder uitgevoerd in 2024.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	12.597	19.746	**15.832**	3.914
Baten	0	-6.196	**-2.116**	-4.080
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-617	**-591**	-26
Saldo	**12.597**	**12.933**	**13.125**	**-192**

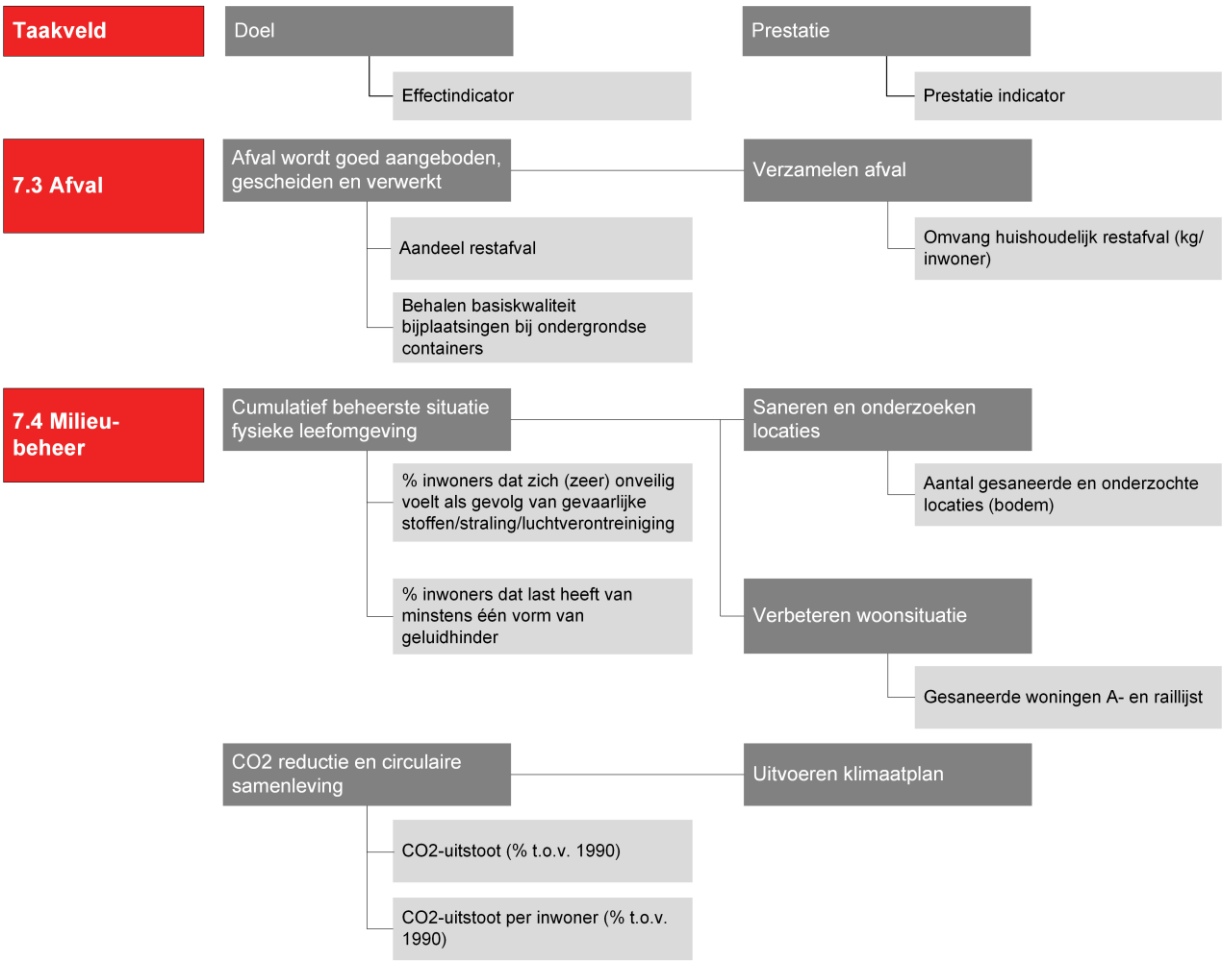
Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Spuk IZA Als gevolg van o.a. een verlate verleningsbeschikking vanuit het Rijk (eind september 2023), planvorming en overlap met andere SPUK-regelingen zijn de bestedingen achter gebleven.	3.454	-3.454	-	-	incidenteel
Overig	460	-626	-26	-192	
SALDO	**3.914**	**-4.080**	**-26**	**-192**	

Milieu

Het thema Milieu draagt bij aan een gezonde leefomgeving door de milieurisico's en -belasting van bedrijven, verkeer en recreatie te beperken. Hieronder vallen de onderwerpen afval, bodem, geluid, lucht, geur, gevaarlijke stoffen en elektromagnetische straling. Met beleid, maatregelen en handhaving draagt Milieu bij aan de integrale gezonde en toekomstbestendige ontwikkeling van de stad. Het thema Milieu heeft daarmee ook raakvlakken met uitwerking van ruimtelijke projecten en de Omgevingsvisie 2.0.

We werken aan het bereiken van minder huishoudelijk restafval en hergebruik van bruikbare materialen uit afvalstoffen. We maken de bodem schoon en benutten het potentieel van aardwarmte optimaal. We maken de lucht in de stad schoner (bidbook Schone Lucht Akkoord) en dringen de geluidsbelasting terug door middel van (sanerings-)regelingen van het rijk voor weg, spoor en luchtvaart. We beperken risico's van gevaarlijke stoffen bij gebruik binnen bedrijven en tijdens transport. Ook beperken we de straling van antennes en hoogspanningslijnen. We houden bedrijven aan wettelijke emissie-eisen (Vergunningen, Toezicht, Handhaving). We monitoren de milieubelasting en -beleving in de stad aan de hand van rekenmodellen, meetsystemen, inwonersbeleving en rapporteren daarover.

7.3 Afval

Afval wordt goed aangeboden, gescheiden en verwerkt

Het terugbrengen van fijn restafval naar 150 Kg per inwoner in 2025 en daarnaast het uitwerken van aanvullende nascheiding en het toekomstbestendig maken van het inzamelsysteem voor het stadscentrum is volgens planning verlopen.

Verzamelen afval

De uitrol van minipapiercontainer is gereed. De aanpak bijzet en de gewijzigde inzameling van het GFT is gecontinueerd. Inzamelroutes zijn geoptimaliseerd en elektrische inzamelvoertuigen zijn ingezet. Monitoring van de inzamelgegevens vond plaats.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aandeel restafval Er is minder restafval ingezameld. Op de milieustraten is een kleine stijging te zien van het aangeboden grof huishoudelijk afval. De effecten van de afvalstrategie zullen naar verwachting in 2024/2025 merkbaar zijn en doorwerken richting de begrote 40%.	49%	40%	48%
Behalen basiskwaliteit bijplaatsingen bij ondergrondse containers Het aantal meldingen en constateringen is t.o.v. 2022 licht gestegen, met name ten gevolge van personeelsgebrek in Q1 en de omzetting van inzamelroutes door Cure. De hoeveelheid bijzet in kg is in 2023 gedaald.	80%	95%	80%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner) De hoeveelheid restafval per inwoner daalt sinds de eerste genomen maatregelen uit de afvalstrategie. De verwachting is dat met de uitrol van de overige maatregelen (2024-2026) het aandeel restafval verder zal dalen.	215	200	209

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Reduceren hoeveelheid restafval:
  De afvalstrategie werd uitgewerkt en geïmplementeerd. Voor papier is de minicontainer uitgerold. De uitrol voor papier en Gft/e bij hoogbouw is in voorbereiding. Per 1-1-2024 wordt PBD nagescheiden. De hoeveelheid restafval is gedaald.

- Stadsbrede uitrol inzamelcontainers:
  In 2023 is de papierkliko uitgerold bij de laagbouw. Uitbreiding PMD-containers vindt niet langer plaats. PMD zal worden nagescheiden. Per 2024 starten de proeven omtrent inzameling GFT/E bij hoogbouw.

- Terugdringen bijzet van afval:
  De aanpak op bijzet inclusief handhaving is uitgevoerd. De hoeveelheid bijzet is gedaald. Het aantal meldingen en constateringen is licht gestegen vanwege personeelsgebrek in Q1 m.b.t. de inzameling en de omzetting van inzamelroutes door Cure.

- Inzamelsysteem centrum:
  Het nieuwe Inzamelsysteem bleek complex en is nog steeds in voorbereiding. Bij nieuwbouwplannen wordt de afvalinzameling vooralsnog binnen het stedenbouwkundig plan opgelost. Ergon heeft extra routes gereden om papieroverlast tegen te gaan.

- Upgraden milieustraat Lodewijkstraat:
  De plannen voor de milieustraat en het circulair ambachtscentrum (c.a.) werden deels uitgewerkt. Een verdere uitwerking volgt in 2024. Een werkgroep wordt opgericht om invulling te geven aan de doelstellingen van het c.a.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	27.633	27.819	**27.265**	554
Baten	-28.927	-28.920	**-28.532**	-388
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	-106	**-6**	-100
Saldo	**-1.294**	**-1.207**	**-1.273**	**66**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
GR Cure Het betreft hier het positief resultaat Cure 2022 (€ 433.000). Het resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door minder aangeboden afval op de milieustraten en door hogere opbrengsten bij papier en textiel.	433	-	-	433	incidenteel
Afvalstoffenheffingen Het nadeel is ontstaan door een lager aantal huishoudens dan begroot (-€ 448.000) en door een licht hoger aantal bedrijven dan begroot (€ 20.000).	-	-428	-	-428	incidenteel
Overig	121	40	-100	61	
SALDO	**554**	**-388**	**-100**	**66**	

7.4 Milieubeheer

Cumulatief beheerste situatie fysieke leefomgeving
Uitvoering verloopt volgens plan.

Saneren en onderzoeken locaties

We onderzoeken en saneren te hoog belastte situaties m.b.t. industrielawaai, spoor- en wegverkeer, lucht- en bodemkwaliteit. Het aantal bodemsaneringen is licht achtergebleven, de geluidsanering van woningen is ruim onder de begroting gebleven.

Verbeteren woonsituatie

Het Omgevingsprogramma Ondergrond werd vastgesteld. Het Schone Lucht Akkoord is verder uitgewerkt, waaronder een sloopregeling voor scooters. Er vonden bodem- en geluidsaneringen plaats. Gezonde verstedelijking is onderdeel geweest van de scenario uitwerking in de Omgevingsvisie.

CO2 reductie en circulaire samenleving
Bij het taakveld 7.4 (milieubeheer) staan onder het kopje 'Duurzaamheid' de resultaten van de inspanningen op circulariteit vermeld.

Uitvoeren klimaatplan

In de begroting 2024 zijn de CO_2-doelen uit de Klimaatverordening naar de relevante taakvelden doorvertaald. In deze jaarrekening worden wel de resultaten van de verrichte inspanningen op duurzaamheid verantwoord onder het relevante taakveld. Verantwoord onder het relevante taakveld. Verantwoording op de CO_2-uitstoot per taakveld vindt plaats vanaf de jaarrekening 2024.

In 2023 hebben we voor duurzaamheid het volgende gedaan:

Energiesysteem

- Samenwerkingsafspraken met partners:
  De MRE-organisatie wordt uitgebreid ten behoeve van de RES. Brainport Development sluit aan bij de RES Stuurgroep. Via het OER-traject wordt opwek bij knooppunt De Hogt verkend.

- Publiek energiebedrijf:
  In mei is gestart met het onderzoek naar een publiek warmtebedrijf. Er is een analyse gemaakt van Nederlandse en Eindhovense warmtemarkt en organisatievormen. Vier warmteprojecten zijn ondersteund en voor Fellenoord is een warmte-ontwerp opgeleverd.

- Energiegemeenschappen:
  Op bedrijventerreinen zijn diverse initiatieven in ontwikkeling (zie verduurzamingsaanpak bedrijventerreinen en energiehandelsplatform Flight Forum). In de woonwijken starten dergelijke initiatieven in de loop van 2024.

- Borgen toegang tot duurzame elektriciteit:
  Met Enexis en MRE zijn maatregelen vastgesteld om sneller laag- en middenspanningsstations te bouwen. Op bedrijventerreinen zijn slimme oplossingen bedacht voor netcongestie. Brainport lobbyde bij EZK succesvol voor prioriteit aan de hightech sector.

- Transitievisie Warmte:
  Met Enexis, corporaties, Brainport Development, MRE en Ennatuurlijk is een Energiesysteem Ontwerp opgesteld. Die geeft per gebied benodigde bronnen en infrastructuur weer. De gebiedsenergieprogramma's centrum, Noordwest en Gestel lopen door in 2024.

- Nieuwe, duurzame energiebronnen:
  Eindhoven doet mee in samenwerkingsprojecten rondom onder meer de ontwikkeling van geothermie, opwek van zon langs de A67 en A2 en op het defensieterrein van Luchthaven Eindhoven. Het onderzoek naar uitfasering biomassa wordt begin 2024 opgeleverd.

Circulariteit

- Afval- en materiaal stromen:
  In 2023 is een Startanalyse-nulmeting circulariteit met monitoringsplan afgerond, met inzichten in de kwantiteit van goederen, grondstoffen- en materiaalstromen door Eindhoven.

- Minder primaire grondstoffen gebruiken:
  Deze heeft de vorm gekregen van een Uitvoeringsagenda Circulaire Stad 2024-2025 en is gekoppeld aan de Uitvoeringsagenda Klimaatplan 2024-2025. Verwachting is dat deze in Q2 2024 vastgesteld wordt door het college.

- Reductie van huishoudelijk afval :
  Met de uitrol van de minicontainer papier is gestart met de implementatie van de maatregelen uit de afvalstrategie. Het overgrote deel van de maatregelen volgt in 2024. De hoeveelheid restafval is gedaald van 230 kg in 2021 naar 209 kg in 2023.

- Deelopgaven circulariteit:
  Binnen de organisatie hebben sectoren en afdelingen stappen gezet in het oppakken van circulaiteit. Dit is verder uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Circulaire Stad 2024-2025 en wordt opgepakt in sector- en afdelingsplannen binnen de organisatie.

- Kennisnetwerk:
  Met Cirkelstad Eindhoven zijn kennissessies georganiseerd over de verschillende aspecten van Het Nieuwe Normaal. Dit biedt de partners in Cirkelstad, waaronder corporaties, handvaten circulair bouwen toe te passen in projecten binnen hun organisatie.

- Duurzaamheidspact:
  Er zijn projecten opgestart voor versneld toepassen van biobased en hergebruikt materiaal in nieuwbouw en renovatie, het uitbannen van toxische materialen en onderzoek naar effect van MPG (Milieu Prestatie Gebouw) in nieuwbouw en bestaande bouw.

- Bewustwording en gedragsverandering:
  Tijdens de klimaatlabs voor inwoners en partners in de stad is er volop aandacht geweest voor consumptie en leefpatronen. Dit wordt in de missieprojecten verder uitgewerkt, waarbij aansluiting met relevante beleidsvelden wordt gezocht.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% inwoners dat zich (zeer) onveilig voelt als gevolg van gevaarlijke stoffen/straling/luchtverontreiniging Het Concept programma Externe Veiligheid werd voorbereid naar aanleiding van de modernisering van omgevingsveiligheid. We hebben extra aandacht gegeven aan het vervoer van gevaarlijke stoffen via het basisnet.	36%	35%	34%
% inwoners dat last heeft van minstens één vorm van geluidhinder Na corona was er een toename van zowel weg- als vliegverkeer in en rond Eindhoven. Ook werd er veel gebouwd. Dit zijn factoren die voor een toename van de geluidoverlast gezorgd hebben.	52%	38%	52%
CO2-uitstoot (% t.o.v. 1990) De uitstootcijfers voor 2023 zijn nog niet bekend.	82%	87%	n.n.b.
CO2-uitstoot per inwoner (% t.o.v. 1990) Uitstootgegevens over 2023 nog niet bekend	66%	68%	n.n.b.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal gesaneerde en onderzochte locaties (bodem) Door de teruglopende bouwactiviteiten is ook het aantal bodemonderzoeken en saneringen wat teruggelopen.	128	105	95
Gesaneerde woningen A- en raillijst Er is Stil asfalt aangelegd. Dit heeft betrekking op 135 woningen. De sanering is pas formeel na meting (einde 2024) van het maximaal toegestane binnen niveau geluid. De voorbereiding Leenderweg binnen de ring is vertraagd, buiten de ring afgerond.	128	231	0

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Cumulatief beheerste situatie fysieke leefomgeving:
  Het thema milieu is uitgewerkt in ruimtelijke projecten, de Brabantroute en in Best Bestaande Technieken. De Monitoringsrapportage lucht 2022 is gemaakt, onderzoek m.b.t. geluidsomgeving is uitgevoerd, de geluidsbelastingskaarten zijn geactualiseerd.

- Saneren en onderzoeken locaties:
  De Eimerick is gesaneerd en de voorbereiding van de Bredalaan gestart. Het Monitoringsnetwerk gebiedsgericht grondwaterbeheer is uitgebreid. Stil asfalt werd op meerdere locaties aangebracht. De EU-richtlijn omgevingslawaai is grotendeels voorbereid.

- Verbeteren woonsituatie:
  Het thema gezondheid werd uitgewerkt in de Omgevingsvisie en het Ontwikkel Plan Eindhoven met toepassing van Milieu Gezondheid Risico Indicator. We zijn aangesloten op de herijking Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof: “Brabant van het slot”.

- Verbeteren uitvoering milieubeleid en -taken:
  De Sloopregeling scooters is uitgewerkt. De Beleidsregel Geur en het Geluidbeleid werden vastgesteld. De bronnen gezondheidsbelasting m.b.t. luchtkwaliteit zijn uitgerekend. Er is uitvoering gegeven aan plan van aanpak ODZOB/VTH-taken.

- Uitvoeren Klimaatplan:
  Bij de taakvelden 0.3, 2.1, 3.2, 7.4 en 8.3 staan onder het kopje 'Duurzaamheid' de resultaten van inspanningen volgend uit het Klimaatplan vermeld.

- CO2 en klimaat:
  In navolging van de doorvertaling van de CO_2-doelstellingen per taakveld, zal in toekomstige jaarstukken waar mogelijk ook het CO_2-effect van inspanningen in beeld worden gebracht.

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	16.069	34.347	**24.634**	9.713
Baten	-6.563	-25.470	**-10.720**	-14.750
Mutatie reserves (TV 0.10)	-63	602	**-3.559**	4.161
Saldo	**9.443**	**9.479**	**10.355**	**-876**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	**Lasten**	**Baten**	**Mutatie reserve**	**Afwijking**	
Bio-energiecentrale Meerhoven Vanwege lagere onderhoudslasten en een lange tijd onzekere en daarom niet begrote éénmalige subsidieontvangst een positief resultaat.	149	479	-628	-	incidenteel
Lopende projecten Duurzaamheid en Milieu (geen investeringen) Het gaat hier om duurzaamheidsprojecten en bodem-, geluid- en luchtkwaliteitprojecten waarbij het moment van realisatie afwijkt van de planning. Dit zijn afwijkingen die niet tot voor- of nadelen per einde van deze projecten leiden.	5.971	-11.262	5.291	-	incidenteel
Regionaal Zonnepanelenproject Inwoners konden tot eind 2022 deelnemen aan het project de Groene Zone, waarvoor de gemeente de contract afhandeling heeft verzorgd. De afhandeling van de laatste orders heeft plaatsgevonden in 2023, wat de hogere lasten en baten verklaart. Dit zijn afwijkingen die niet tot voor- of nadelen per einde van dit project leiden.	-351	358	-	7	incidenteel
Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) In 2023 is een bedrag van € 4,6 miljoen ontvangen, dat binnen drie jaar moet zijn besteed aan capaciteit. Dit jaar is € 325.000 ingezet. Het restant blijft beschikbaar voor 2024 en 2025. De afwijking leidt niet tot een voor- of nadeel.	4.318	-4.318	-	-	incidenteel
GR Odzob Als gevolg van loon- en prijsstijgingen en een hoog ziekteverzuim heeft GR ODZOB haar begroting gewijzigd, wat leidt tot € 207.000 hogere kosten. Daarnaast is een nagekomen factuur over 2022 binnengekomen en heeft er op milieuthema’s aanvullende ondersteuning door ODZOB plaatsgevonden.	-340	-	-	-340	incidenteel
Milieubeheer	443	-14	-295	134	incidenteel

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking
Het betreft hier hoofdzakelijk een storting in de bodemreserve van structurele middelen bodemsanering (€ 241.000), omdat er geen niet-spoed bodemsaneringen zijn geweest. Deze zijn niet te voorspellen, maar kunnen snel opeenvolgend en groot in omvang zijn en behoren tot de wettelijke zorgtaak van de gemeente, waardoor deze middelen voorhanden dienen te zijn. Verder kleinere afwijkingen o.g.v. gebiedsgericht grondwaterbeheer en algemeen milieubeheer.				
Overig	-477	7	-207	-677
SALDO	**9.713**	**-14.750**	**4.161**	**-876**

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	887	1.019	**1.067**	-48
Baten	-648	-648	**-586**	-62
Saldo	**239**	**371**	481	**-110**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking
Overig	-48	-62	-	-110
SALDO	**-48**	**-62**	**-**	**-110**

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	2021	164	166	259	230
Hernieuwbare elektriciteit	2021	33,2	geen data	geen data	9,2

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn dat de volgende:

Taakveld 7.1: GR GGD Brabant Zuidoost

Taakveld 7.3: GR Centrum Uitvoering Reinigingstaken Eindhoven en omgeving (CURE)

Taakveld 7.4: Eindhoven Airport N.V.

Taakveld 7.4: GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Dit programma omvat drie taakvelden. Taakveld 8.1. omvat de taken op grond van de wet Ruimtelijke Ordening. Vanwege de invoering van de Omgevingswet heeft het rijk voorgeschreven om dit taakveld te hernoemen tot Ruimte en leefomgeving (in plaats van Ruimtelijke ordening). Taakveld 8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) heeft betrekking op bouwgrondexploitaties zoals verwerving, bouw- en woonrijp maken en verkoop van gronden. Grond zetten we als instrument in om doelstellingen van de andere programma's te bereiken. Taakveld 8.3 Wonen en bouwen is gericht op gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening.

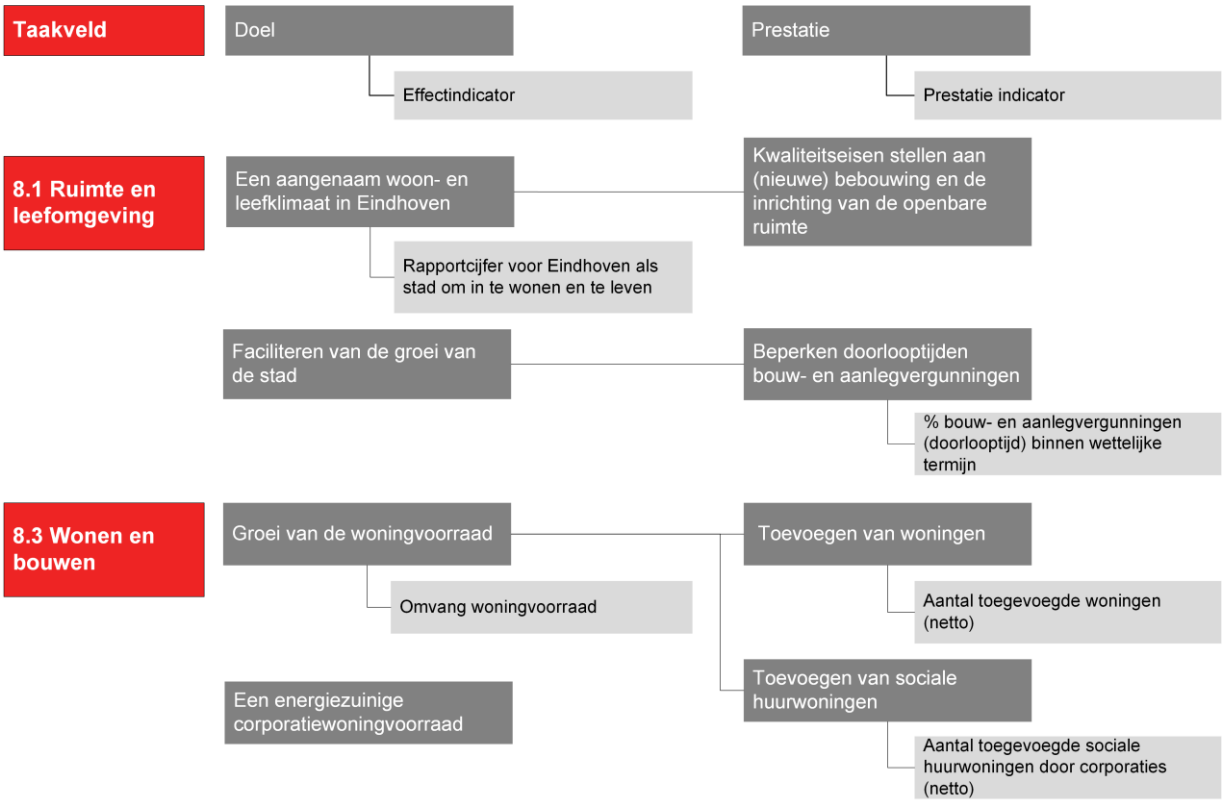
Dit programma draagt door woningbouw, stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling bij aan een aantrekkelijke en duurzame woon- en leefomgeving voor huidige en nieuwe bewoners. Dit met behoud van onze identiteit als ambitieuze, solidaire en innovatieve stad. We willen immers dat Eindhovenaren trots op de stad kunnen zijn.

8.1 Ruimte en leefomgeving
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
8.3 Wonen en bouwen

Door middel van woningbouw, stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling werken we aan een aantrekkelijke en duurzame woon- en leefomgeving voor huidige en nieuwe bewoners. Dat doen we door te werken aan samenhangende integrale gebiedsontwikkelingen, zoals Brainport City, Spoorzone, Internationale Knoop XL en Brainport Industries Campus (BIC). Daarbij is een goed functionerende woningmarkt van belang, die zowel invulling geeft aan de ambities van de stad (binden van talent) als aan de solidaire stad van twee snelheden. We transformeren en verdichten binnen de Ring en op andere centrumlocaties en we streven naar voldoende betaalbare koop- en sociale huurwoningen in al onze wijken. Hierbij stimuleren wij de verduurzaming van de (bestaande) woningvoorraad en innovatie in de bouw. Ook zetten we in op bescherming en hergebruik van het historisch erfgoed. We faciliteren initiatieven uit de stad door slagvaardig en klantgericht samen te werken en onze ruimtelijke instrumenten zo efficiënt en transparant mogelijk in te zetten. Daarbij is het streven om inwoners zo veel mogelijk bij de ontwikkelingen in de stad te betrekken.

De groeiopgave van Eindhoven moet worden opgevangen in het bestaande stedelijke gebied; immers rondom de stad liggen natuurgebieden die we niet willen bebouwen. Dit maakt onze stadsontwikkeling extra complex. Dit vraagt om integrale ruimtelijke plannen waarin 'aan de voorkant' keuzes worden gemaakt, nadat alle belangen zijn afgewogen. We doen dat op verschillende niveaus. Daar is in 2023 veel vooruitgang mee geboekt. Er zijn grote stappen gezet om te komen tot: een vastgestelde nieuwe omgevingsvisie; het Ontwikkelperspectief Eindhoven als continu werkinstrument voor onze stadsontwikkeling; tot gebiedskaders als vastgestelde richtinggevende documenten, voor deelgebieden waar veel ontwikkelingen op stapel staan. Dit wordt in 2024 verder uitgebouwd.

8.1 Ruimte en leefomgeving

Een aangenaam woon- en leefklimaat in Eindhoven.
Op alle schaalniveaus, van de omgevingsvisie tot aan gebiedskaders en concrete bouwprojecten, richten we ons op het creëren van gezonde groei en een aangenaam woon- en leefklimaat.

Kwaliteitseisen stellen aan (nieuwe) bebouwing en de inrichting van de openbare ruimte

Kwaliteit heeft ook in 2023 de continue aandacht gehad bij het Intakeloket, via de inbreng van o.a. stedenbouwkundigen in de projectteams en via de toetsing door de CRK.

Faciliteren van de groei van de stad
De inzet van regulier instrumentarium is aangevuld met extra maatwerk in het kader van 'Eindhoven bouwt door', doordat wegens geopolitieke en economische ontwikkelingen projecten lastiger tot realisatie komen.

Beperken doorlooptijden bouw- en aanlegvergunningen

In 2023 is 99% van de aanvragen afgehandeld binnen wettelijke termijn. Een enkel geval van een van rechtswege verleende vergunning valt in het restpercentage van 1%.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Rapportcijfer voor Eindhoven als stad om in te wonen en te leven Betreft rapportcijfer uit de inwonersenquête; we kunnen geen specifieke oorzaak aangeven.	7,4	7,6	7,5

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
% bouw- en aanlegvergunningen (doorlooptijd) binnen wettelijke termijn	73%	99%	99%
Doordat het nieuwe zaakgerichte systeem is ingericht (komst Omgevingswet) krijgen we steeds betere informatie uit ons bedrijfsproces. Vrijwel alle vergunningen zijn binnen de wettelijke termijn afgedaan of in overleg met aanvragers verlengd.			

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Ontwikkelingen Eindhoven Internationale Knoop XL & MIRT:
  Besluit tot oprichting van BV ontwikkelmaatschappij Fellenoord, de MIRT-verkenningen OV knoop Brainport zijn gestart en twee clusterpaspoorten vastgesteld. Buiten KnoopXL is tracebesluit HOV-4 genomen en is de concept gebiedsvisie Zuidwest opgesteld.

- Omgevingswet en omgevingsvisie:
  Voorbereidingen voor het ingaan van de Omgevingswet, hoewel tot op een laat moment nog onzeker, zijn gedurende 2023 volop gaande geweest. Over de concept omgevingsvisie heeft in 2023 uitgebreid participatie plaatsgevonden.

- Eindhoven Noordwest:
  De gebiedsvisie 2040 is vastgesteld met daarin strategische keuzes voor verdere ontwikkeling. In oktober is de wegenstructuur geopend. Ontwerp bestemmingsplannen Oirschotsedijk-Anthony Fokkerweg en BIC2 en zijn in december ter inzage gelegd.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	22.202	23.448	**23.980**	-532
Baten	-3.264	-8.050	**-13.005**	4.955
Mutatie reserves (TV 0.10)	-5.243	-4.051	**41**	-4.092
Saldo	**13.695**	**11.347**	**11.017**	**330**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) Facilitaire exploitaties hebben een meerjarig karakter. De lasten en baten per jaar worden in het taakveld verwerkt. Het jaarsaldo wordt geboekt naar de balans waardoor er geen resultaat op het taakveld is. Zie voor een verdere toelichting de paragraaf grondbeleid.	-9.231	9.231	-	-	incidenteel
Resultaten facilitaire grondexploitaties Uit de voorziening negatieve facilitaire exploitaties is ten gunste van het jaarrekeningresultaat € 163.000 vrijgevallen. Resultaat afsluiten facilitaire grondexploitaties van € 221.000 is gestort in de reserve strategische investeringen. De van ontwikkelaars ontvangen bijdrage van € 1.358.000 is gestort in de reserve bovenplans.	-358	2.100	-1.579	163	incidenteel
Gronddepot Het resultaat van € 69.000 wordt veroorzaakt door een grotere hoeveelheid afgevoerde grond dan begroot.	361	-292	-	69	incidenteel
Binnenstad Voor de oorspronkelijk binnen dit budget geprognosticeerde middelen voor gebiedsontwikkelingen Binnenstad, is dekking gevonden uit de reserve onderzoek en ontwikkeling (O&O).	307	-	-307	-	incidenteel
Projecten (geen investering) Het gaat hier om projecten waarbij het moment van realisatie afwijkt van de planning. Dit zijn afwijkingen op de jaarschijf 2023 en leiden volgens de huidige inzichten niet tot voor- of nadelen per einde van dit project.	8.221	-6.004	-2.206	11	incidenteel
Overig	168	-80	-	88	
SALDO	**-532**	**4.955**	**-4.092**	**331**	

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

De gebiedsontwikkeling in de stad krijgt mede vorm via projecten op basis van grondexploitaties. De grondexploitaties en private ontwikkelingen zijn ondersteunend aan vooral de programma's Wonen, Economie (Kantoren en bedrijventerreinen) en maatschappelijke functies (zoals Onderwijs, Cultuur en Sport). In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) wordt jaarlijks inzicht gegeven in de financiële en programmatische stand van zaken. Daarnaast faciliteren we private ontwikkelingen via (zogeheten 'anterieure') overeenkomsten, waarbij we door kostenverhaal actief en projectmatig meewerken aan initiatieven van derden op hun eigen grond. Dit gebeurt vooral daar waar maatschappelijke meerwaarde te realiseren is.

De resultaten van grondexploitaties en private ontwikkelingen landen naast dit taakveld ook op taakveld 3.2 (bedrijventerreinen) en taakveld 8.1 private ontwikkelingen. Voor een integrale toelichting op de ontwikkelingen in de portefeuille, de projecten en risico's verwijzen we naar paragraaf 3g. Grondbeleid.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	53.685	52.797	**24.663**	28.134
Baten	-51.768	-51.451	**-24.853**	-26.598
Mutatie reserves (TV 0.10)	949	420	**3.940**	-3.520
Saldo	**2.866**	**1.766**	**3.750**	**-1.984**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Actieve grondexploitaties niet-bedrijven terreinen Grondexploitaties hebben een meerjarig karakter. De lasten en baten per jaar worden in het taakveld verwerkt. Het jaarsaldo wordt geboekt naar de balans waardoor er geen resultaat op het taakveld is. Zie voor een verdere toelichting de paragraaf grondbeleid.	29.004	-29.004	-	-	incidenteel
Resultaat actieve grondexploitaties niet bedrijventerreinen Resultaat tussentijds winstnemen en afsluiten projecten is € 2,7 miljoen (raming € 1,1 miljoen) en is gestort in de reserve bovenplans en reserve strategische investeringen. Per saldo was een storting nodig in de voorziening negatieve grondexploitaties van € 0,8 miljoen.	-817	1.589	-2.666	-1.894	incidenteel
Projecten (niet-investeringen) Project 'Buurtschap Te Veld' wijkt qua realisatie af van de planning. Dit zijn afwijkingen op jaarschijf 2023 welke niet leiden tot voor- of nadelen per einde van dit project.	83	752	-881	-46	incidenteel
Overig	-136	65	27	-44	
SALDO	**28.134**	**-26.598**	**-3.520**	**-1.984**	

8.3 Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad
De druk op de woningmarkt is ook in 2023 hoog door gestegen renten, onzekerheid in wet en regelgeving en gestegen bouwkosten. In 2023 zijn een aantal grote woningbouwontwikkelingen opgeleverd onder meer door maatwerk voor projecten die net niet haalbaar zijn en door een bijdrage aan projecten door het bedrijfsleven via Brainport Betaalbaar Wonen-fonds. De collegeambitie van 3.000 woningen per jaar is in 2023 niet gehaald. Het is wel gelukt om een aantal projecten te ondersteunen.

Toevoegen van woningen

Aantal toegevoegde woningen viel in 2023 lager uit dan begroot (1726 bruto / 1380 netto). Dit komt met name doordat de oplevering van een aantal grotere projecten is doorgeschoven naar 2024.

Toevoegen van sociale huurwoningen

De verwachting (prestatieafspraken) was dat er 100 sociale huurwoningen netto zouden worden toegevoegd. Door het wegvallen van de verwachte realisatie van verplaatsbare woningen op tijdelijke locaties zien we een netto afname van 145 woningen. Reden is het wegvallen de productie van verplaatsbare woningen op tijdelijke locaties.

Een energiezuinige corporatiewoningvoorraad
We hebben als stad klimaatdoelstellingen gesteld. Daarnaast kampen veel huishoudens met energiearmoede. We streven daarom naar een energiezuinige corporatiewoningvoorraad. We hebben hierover concrete afspraken gemaakt in het duurzaamheidspact en de prestatieafspraken.

In 2023 hebben we voor duurzaamheid het volgende gedaan:

Wonen

- Energiebesparingsprogramma :
  Met de Klusbus, Energiebox, energiecoaches, het mobiele en digitale energieloket, inloopspreekuren en het VvE-TransitieCentrum is breed ingezet op energiebesparing. Een evaluatie van het programma is toegezonden met collegebrief 23bst01349.

- Aardgasvrij voor wijken:
  In het Project Aardgasvrij Eindhoven Noordoost is een conceptueel ontwerp voor een warmtenet op basis van restwarmte van de RWZI gemaakt. In 't Ven is een innovatief collectorveld aangelegd. die warmte levert aan de sportgebouwen en de school.

- Energielabels Woensel Zuidwest:
  In 2023 zijn 8 subsidieaanvragen gehonoreerd.

- Verduurzamen huurwoningen :
  In 2023 hebben de corporaties 3.538 woningen verduurzaamd door schilisolatie en/of inpandige maatregelen. Daarnaast zijn 1.284 corporatiewoningen voorzien van zonnepanelen.

- Verduurzaming VvE's:
  15 VvE's hebben meegedaan aan de cursus van het VTCB. Op 16 november waren meer dan 120 personen aanwezig bij de informatiebijeenkomst voor VvE's.

- Collectieve energievoorziening:
  Voor het stadhuisplein is een investeringsbesluit genomen voor de eerste fase van de uitvoering van het Smart Thermisch Grid Stadhuisplein. Voor Fellenoord is een bronnenplan opgesteld en gestart met een schetsontwerp van het warmtenet.

Effect-indicatoren	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Realisatie 2023**
Omvang woningvoorraad De oplevering van een aantal grote projecten is doorgeschoven naar 2024.	116.583	118.556	118.333

Prestatie-indicatoren	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Realisatie 2023**
Aantal toegevoegde woningen (netto) Oplevering van een aantal grote projecten is doorgeschoven naar 2024.	2.080	2.500-3.000	1380
Aantal toegevoegde sociale huurwoningen door corporaties (netto) Verwachte realisatie verplaatsbare woningen is weggevallen.	460	100	-45

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Versnelling woningbouw:
  In 2023 is het dossier 'Eindhoven bouwt door' vastgesteld, inclusief doorbouwakkoord, maatwerkaanpak en maatregelenpakket. Onder leiding van de nieuwe directeur Woningbouw wordt uitvoering gegeven aan de versnelling van de woningbouw.

- Verbeteren betaalbaarheid van het wonen:
  In 2023 is voor huurders met een laag inkomen een huurverlaging doorgevoerd door corporaties. Daarnaast is de huurtoeslag verhoogd en hebben huishoudens de mogelijkheid gehad om via de gemeente een energietoeslag aan te vragen.

- Betaalbare woningvoorraad:
  Ondanks de tegenwind in de bouw, blijft de inzet gericht op 85% betaalbare woningen. In 2023 zijn in totaal (bruto) 814 sociale huurwoningen opgeleverd en 428 andere woningen in de andere betaalbare prijsklassen.

- Beter benutten van de bestaande woningvoorraad:
  Omdat nieuwbouw in de huidige markt lastig is en het lang duurt voordat dit woningen oplevert, is in 2023 extra ingezet op beter benutten van de bestaande voorraad. Er zijn afspraken gemaakt met de corporaties, bijv. transformatie van het VB gebouw.

- Extra inzet gebiedsgericht werken:
  Zie voor een toelichting de bijlage Gebiedsgericht werken

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	18.285	22.259	**24.510**	-2.251
Baten	-10.930	-12.775	**-13.075**	300
Mutatie reserves (TV 0.10)	-1.524	-1.931	**-580**	-1.351
Saldo	**5.831**	**7.553**	**10.855**	**-3.302**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Planmatig onderhoud vastgoed In 2023 is conform onderhoudsplanning planmatig onderhoud uitgevoerd voor diverse objecten. De begroting voor planmatig onderhoud is echter gebaseerd op het langjarig gemiddelde en niet conform planning 2023 geactualiseerd.	-550	-	550	-	incidenteel
Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed Ons eigen vastgoed wordt verduurzaamd. Het resultaat voor de verduurzaming wordt via de reserve CO2 geëgaliseerd (en gebruikt als revolving fund), conform raadsbesluit 2019 en 2021.	1.740	-707	-1.033	-	incidenteel
Stadsdeelbudget Door capaciteitsproblemen zijn enkele zaken niet of met vertraging uitgevoerd. Daarnaast zijn er minder opschoondagen gehouden.	232	-	-	232	incidenteel
Flexpool De beschikbare subsidie wordt doorgezet naar 2024. Het budget is nog niet volledig benut door een beperkte capaciteit en vraag vanuit de SGE gemeenten.	630	-627	-	3	incidenteel
Leefbare wijken Vertraging in het actieplan 'Impuls wijkaanpak', en in het opstellen van de randvoorwaarden voor de inzet van het bij het bestuursakkoord toegekende budget voor gebiedsgericht werken, heeft tot gevolg dat een deel van het budget doorschuift naar 2024.	428	-	-428	-	incidenteel
Bouwvergunningen Eindhoven heeft grote ambities en zet zich volop in om de woningbouw te versnellen. Dit zorgt ervoor dat er meer (grote) bouwvergunningen worden aangevraagd. De begrote kosten en opbrengsten zijn gedurende 2023 beide met € 1,65 miljoen verhoogd. De geschatte extra inkomsten zijn hoger en de extra kosten zijn lager uitgevallen.	471	940	-	1.411	incidenteel
Woonwagenbeleid Het plan met betrekking tot de mogelijke in- en uitbreiding van de woonwagenlocaties vergt meer tijd doordat de meervoudige complexe opgave niet uitsluitend ruimtelijk planologisch is, maar ook raakvlakken heeft met veiligheids-, leefbaarheids- en sociale problematiek. Dit vergt veel afstemming tussen bewoners, woningcorporatie en gemeente waardoor het beschikbare budget doorschuift naar 2024.	323	-210	-113	-	incidenteel
Projecten Het verschil op projecten ontstaat door meer inzet van vast personeel en minder inzet van inhuur op projecten dan begroot. Hierdoor ontstaat een nadeel op de doorbelastingen van € 4,5 miljoen door hoeveelheidsverschillen (€ 2,4 miljoen) en prijsverschillen (€ 2,1 miljoen).	-5.189	304	-	-4.885	incidenteel
Projecten (geen investeringen) Het gaat hier om projecten waarbij het moment van realisatie afwijkt van de planning. Dit zijn afwijkingen op de jaarschijf 2023 en leiden volgens de huidige inzichten niet tot voor- of nadelen per einde van dit project.	99	390	-489	-	incidenteel
Overig	-435	210	162	-63	
SALDO	**-2.251**	**300**	**-1.351**	**-3.302**	

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100-300	> 300	Eindhoven
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	2023	368	351	422	360
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)	2022	9,3	9,5	11,8	13,8
Demografische druk	2023	70,3	63,8	52	55,5
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2023	860	857	835	797
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2023	942	936	926	892

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving zijn dat de volgende:

Taakveld 8.1: Ontwikkelingsmaatschappij gebiedsontwikkeling Fellenoord B.V. i.o.

Taakveld 8.3: Park Strijp Beheer B.V.

Taakveld 8.3: Park Strijp C.V.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Dit programma omvat veel uiteenlopende taakvelden. We hebben deze onderverdeeld in drie thema's: (1) bestuur en burgerzaken, (2) organisatie en financiën en (3) lokale lasten en belastingen.
Een groot deel van de taakvelden is puur financieel en/of technisch van aard en hebben daarom geen doelenboom.

Bestuur en burgerzaken

0.1 bestuur
0.2 burgerzaken

Organisatie en financiën

0.3 beheer overige gebouwen en gronden
0.4 overhead
0.5 treasury
0.7 algemene uitkering
0.8 overige baten en lasten
0.9 vennootschapsbelasting
0.10 mutaties reserves
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten

Lokale lasten en belastingen

0.61 OZB woningen
0.62 OZB niet-woningen
0.63 parkeerbelasting
0.64 overige belastingen

	Begroting 2023 voor wijziging (nov '22)			Begroting 2023 na wijziging (dec '23)			Realisatie 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is		86.529	86.529		86.979	86.979		87.745	87.745
Algemene uitkeringen		578.404	578.404		615.258	615.258		632.629	632.629
Dividend		528	528		528	528		1.639	1.639
Saldo financieringsfunctie	-312	223	535	4.511	223	-4.288	3.079	3.214	134
Overige algemene dekkingsmiddelen		3.506	3.506		7.900	7.900		7.900	7.900
Onvoorzien	242		-242	77	-	-77	-		-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-70**	**669.190**	**669.260**	**4.588**	**710.888**	**706.300**	**3.079**	**733.127**	**730.048**
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-1.293**	**-**	**-1.293**	**-1.408**		**-1.408**
Totaal saldo van baten en lasten	1.015.534	1.001.455	-14.079	1.188.715	1.164.388	-24.327	1.111.019	1.138.360	27.341
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	73.100	87.179	14.079	162.887	182.585	19.698	187.810	182.048	-5.762
Het gerealiseerde resultaat	**1.088.634**	**1.088.634**	**-**	**1.351.602**	**1.346.973**	**-4.629**	**1.298.829**	**1.320.409**	**21.580**

Bestuur en burgerzaken

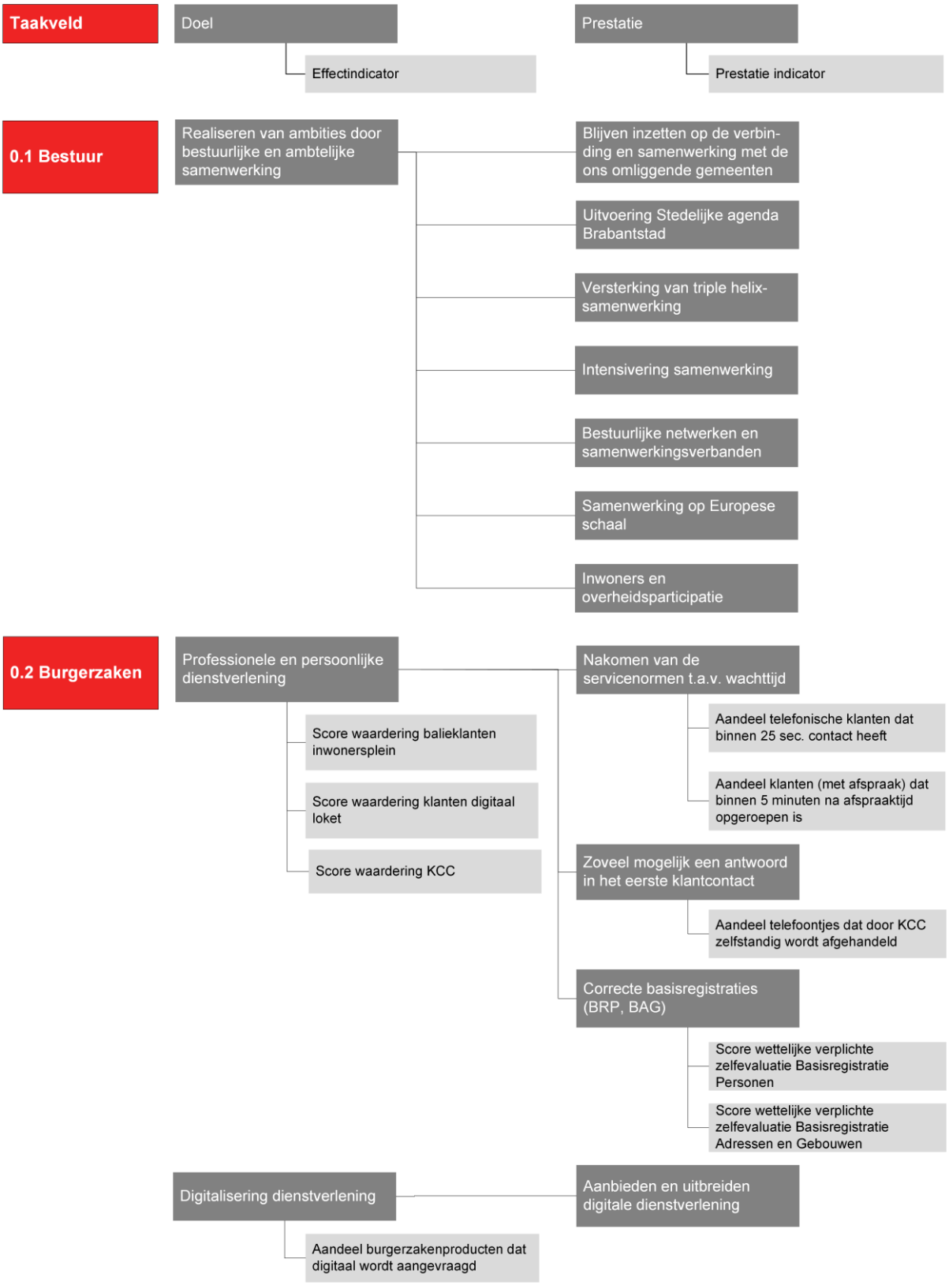
In 2023 opereerden we op veel schaalniveaus om te bouwen aan Eindhoven, de belangen van de stad te behartigen en rol bijdrage van Eindhoven aan provinciale en (inter)nationale belangen te versterken. In de regio deden we dat in het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio. Met de triple-helix partners werkten we samen in (de stichting) Brainport. Samen met de provincie en de grote Brabantse steden realiseerden we gericht opgaven in BrabantStad-verband, zoals de BrabantRing. Met de provincie hebben we daarnaast een warme

samenwerkingsrelatie voor het realiseren van de Brainport Nationale Actieagenda en de ontwikkeling van KnoopXL. Vanuit onze kantoren en Den Haag en Brussel behartigden we de (inter)nationale belangen van stad en regio.

Als gemeente Eindhoven hebben we de ambitie om passende dienstverlening te leveren vanuit een wendbare organisatie. Onze stad groeit hard en dit heeft gevolgen voor onze dienstverlening. De visie op dienstverlening gaat ons daarbij helpen. Aan de hand van deze visie en hoe we naar dienstverlening kijken, richten we onze processen in. Bij het verbeteren van de dienstverlening en de communicatie betrekken we Eindhovense inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers actief. Of collega's, wanneer we een interne dienst of proces verbeteren. Op die manier ontwikkelen we een proces dat aansluit op de behoeften én emoties van onze doelgroep. Zo gaan zij het ook ervaren en voelen. Het vraagt om een integrale aanpak. Geen jungle van loketten, maar een heldere structuur, een uniforme manier van communiceren en gemeentebrede beloften waar onze inwoners ons aan mogen houden. We zijn één gemeente, één ingang en we spreken met één mond. Door efficiënt en effectief te werken, creëren we ruimte voor de menselijke maat. Daar waar nodig. En we verliezen niemand uit het oog. Onze dienstverlening moet toegankelijk zijn en blijven voor bijvoorbeeld mensen met een taalachterstand of een beperking.

We richten onze dienstverlening daarom steeds meer en zoveel mogelijk in mede vanuit de leefwereld van de Eindhovense inwoner, ondernemer en bezoeker. Klantreizen helpen om de dienstverlening klantgerichter te maken. Werken vanuit een geoptimaliseerde klantreis zorgt voor persoonlijkere en duidelijkere communicatie richting de inwoner, die beter aansluit bij de wensen en behoeften. Daarnaast zorgt het intern voor gestroomlijnde en integrale processen en wordt er vanuit verschillende specialismen en domeinen meegedacht. Dit bevordert het samenwerken en optimaliseren vanuit een totale keten in plaats van alleen je eigen specialisme of domein verbeteren. In 2023 hebben we de eerste klantreizen uitgevoerd waarvan de implementatie van de verbeterpunten momenteel wordt opgepakt. Er zijn klantreizen uitgevoerd voor de diensten: vestiging vanuit het buitenland, huwelijken en WOZ-beschikkingen (wet onroerende zaakbelasting).
Daarnaast meten we steeds vaker de klanttevredenheid om zo onze eigen processen en werkwijzen te verbeteren.
In 2023 is ook een start gestart met het omnichannel dienstverleningskanalenbeleid, een aanpak waarbij dienstverleningskanalen volledig geïntegreerd worden tot een naadloos geheel. Met als resultaat: een naadloze en soepele klantreis, efficiënte en effectieve klantinteracties en een positieve evaluatie door de inwoner. We vragen doorlopend actief naar feedback van onze doelgroep in een klanttevredenheidsonderzoek.

Op het gebied van Burgerzaken is landelijk sprake van een uitzonderlijke personeelskrapte, een krapte die niet zomaar zal verdwijnen of eenvoudig kan worden opgelost, waardoor bij de afdeling Burgerzaken de werkdruk hoog blijft. Punt van aandacht was en is de grote drukte aan de balies van Burgerzaken op het Inwonersplein. Hierdoor kunnen inwoners te maken kunnen krijgen met (te) lange wachttijden. In 2022 zijn grote extra inspanningen gedaan om de ontheemden uit Oekraïne in de BRP te registreren. Ook in 2023 heeft de afdeling Burgerzaken te maken gehad met extra drukte, vanwege 2 verkiezingen, maar ook vanwege vele wijzigingen die op hen zijn afgekomen, denk aan de aanschrijving van inwoners na een verhuizing en de invoering van de Wet introductie gecombineerde geslachtsnaam.

Taakveld
Doel
Effectindicator
Prestatie
Prestatie indicator
0.1 Bestuur
Realiseren van ambities door bestuurlijke en ambtelijke samenwerking
Blijven inzetten op de verbinding en samenwerking met de ons omliggende gemeenten
Uitvoering Stedelijke agenda Brabantstad
Versterking van triple helix-samenwerking
Intensivering samenwerking
Bestuurlijke netwerken en samenwerkingsverbanden
Samenwerking op Europese schaal
Inwoners en overheidsparticipatie
0.2 Burgerzaken
Professionele en persoonlijke dienstverlening
Score waardering balieklanten inwonersplein
Score waardering klanten digitaal loket
Score waardering KCC
Nakomen van de servicenormen t.a.v. wachttijd
Aandeel telefonische klanten dat binnen 25 sec. contact heeft
Aandeel klanten (met afspraak) dat binnen 5 minuten na afspraaktijd opgeroepen is
Zoveel mogelijk een antwoord in het eerste klantcontact
Aandeel telefoontjes dat door KCC zelfstandig wordt afgehandeld
Correcte basisregistraties (BRP, BAG)
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Personen
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Adressen en Gebouwen
Digitalisering dienstverlening
Aandeel burgerzakenproducten dat digitaal wordt aangevraagd
Aanbieden en uitbreiden digitale dienstverlening

0.1 Bestuur

Realiseren van ambities door bestuurlijke en ambtelijke samenwerking
Dit taakveld heeft in merendeel betrekking op het realiseren van onze ambities door bestuurlijke en ambtelijk samen te werken in wisselende coalities en op wisselende schaalniveaus. Denk aan opgaven zoals ons voorzieningenniveau op een hoger niveau brengen, de energietransitie, de circulaire economie, digitalisering, veiligheid en mobiliteit. Onder andere door inzet vanuit onze kantoren in Den Haag en Brussel.

Blijven inzetten op de verbinding en samenwerking met de ons omliggende gemeenten

De MRE werkte aan de thema's Economie, Mobiliteit, Energie, Landelijk Gebied, Ruimte en Wonen o.b.v. het werkprogramma 2023/2024. Het SGE focuste op de thema's Wonen, Economie, Ruimte en Voorzieningen en Evenementen o.b.v. het jaarprogramma SGE 2023.

Uitvoering Stedelijke agenda Brabantstad

De herijkte stedelijke agenda BrabantStad is vastgesteld. Gemeenten Oss en Roosendaal zijn toegetreden tot BrabantStad. Er hebben 4 ontmoetingen tussen de colleges en provincie plaatsgevonden. BrabantStad werkte o.a. samen aan thema's mobiliteit, cultuur, digitale stad.

Versterking van triple helix-samenwerking

Samenwerking tussen gemeenten, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties in 'Brainport voor Elkaar' krijgt steeds meer inhoud en omvang. Gelijkwaardige zeggenschap is het uitgangspunt voor de in 2024 op te richten vereniging.

Intensivering samenwerking

Met lokale partners, provincie en het Rijk heeft Eindhoven ingezet op de ontwikkeling van de mainportstatus via het Bestuurlijk Overleg Brainport en de 5e tranche Regiodeals. Dit alles ter versterking van het woon- en leefklimaat.

Bestuurlijke netwerken en samenwerkingsverbanden

Nationaal zijn we in 2023 bestuurlijk actief geweest in netwerken en samenwerkingsverbanden die ons helpen om onze ambities te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn de VNG, het G40-netwerk (met name de sociale pijler) en het Netwerk Kennissteden.

Samenwerking op Europese schaal

Op Europese schaal hebben we ook in 2023 gewerkt aan de belangenbehartiging en positionering van Eindhoven en de Brainport regio via ons netwerk binnen de Europese commissie en met leden van het Europees parlement en met onze internationale netwerken

Inwoners en overheidsparticipatie

In 2023 is de verordening Inwonersparticipatie Eindhoven vastgesteld. Het stille midden, jongeren en bijzondere groepen zijn betrokken bij vele innovatieve trajecten zoals de Wielewaal, raadpleging Vluchtelingen en de Omgevingsvisie.

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Stedelijk Gebied Eindhoven en Metropoolregio Eindhoven:
  In 2023 zijn de samenwerkingsagenda's voor 2023-2026 vastgesteld en is gestart met de uitvoering.

- BrabantStad:
  In 2023 is de herijkte stedelijke agenda voor 2023-2026 vastgesteld en is gestart met de uitvoering. Ook in 2023 stond voor ons het belang van de ontmoeting en de meerwaarde van de samenwerking centraal.

- Versterking van triple helix-samenwerking :
  In de samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties is het eerste concept van de sociale Brainport agenda gemaakt, die in 2024 door de algemene ledenvergadering moet worden vastgesteld.

- Samenwerking op Europese schaal:
  In 2023 zijn we in Europa actief geweest om de belangen van (de regio) Eindhoven te behartigen en is actief deelgenomen in Europese projecten en samenwerkingsverbanden.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	14.773	16.996	**15.891**	1.105
Baten	-422	-1.661	**-1.840**	179
Mutatie reserves (TV 0.10)	-234	-796	**-273**	-523
Saldo	**14.117**	**14.539**	**13.779**	**760**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Voorziening pensioen (voormalige wethouders) Zowel lopende als toekomstige pensioenverplichtingen van (voormalig) wethouders zijn ondergebracht in een voorziening. Op basis van een actuele actuariële berekening per jaareinde is de voorziening aangevuld.	-87	-	-	-87	incidenteel
Voorziening wachtgeld bestuurders + voormalig personeel Oud bestuurders hebben recht op een uitkering (wachtgeld). Op basis van een actuele inschatting per jaareinde (inkomsten die worden gegenereerd door oud wethouders worden in mindering gebracht) is een aanvullende storting in de voorziening gedaan.	-198	-	-	-198	incidenteel
Bestuursakkoord De niet bestede intensiveringsmiddelen uit het bestuursakkoord m.b.t. Griffie en Brainport voor iedereen worden teruggestort in de hiervoor bestemde bestemmingsreserve Samen Morgen Mooier Maken.	523	-	-523	-	incidenteel
Overig	867	179	-	1.046	
SALDO	**1.105**	**179**	**-523**	**761**	

0.2 Burgerzaken

Professionele en persoonlijke dienstverlening
We zijn gestart met het uitvoeren van klantreizen waarbij we de inwoners nadrukkelijk betrekken. We ontwikkelen daarmee een proces dat aansluit op de behoeften. Zo gaan onze inwoners het ook ervaren en voelen.

Nakomen van de servicenormen t.a.v. wachttijd

Aandeel klanten dat binnen 5 minuten na afspraaktijd opgeroepen wordt blijft met 73% iets onder de norm van 80% door personeelskrapte op de markt en verschuiving van een deel van de paspoortenpiek naar december 2023.

Zoveel mogelijk een antwoord in het eerste klantcontact

In 71% van de gevallen dat inwoners, ondernemers en instellingen contact hebben opgenomen met het KCC in 2023 hebben zij hun antwoord in het eerste contact gekregen.

Correcte basisregistraties (BRP, BAG)

De resultaten van de zelfevaluaties 2023 van de BRP en BAG variëren van voldoende tot goed!

Digitalisering dienstverlening
Voorbereiding van een aantal eDiensten waaronder eDienst "aankondiging huwelijk" en eDienst "vestiging vanuit het buitenland" die in 2024 live gaan. Daarnaast vindt doorlopend optimalisatie van bestaande eDiensten plaats.

Aanbieden en uitbreiden digitale dienstverlening

We maken gebruik van de digitale mogelijkheden binnen Burgerzaken en met inzet van klantreisspecialisten en extra communicatieve aandacht breiden we het gebruik van de digitale dienstverlening steeds verder uit.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Score waardering balieklanten inwonersplein In 2023 meten we met een nieuw klanttevredenheidssysteem de waardering van een aantal balieproducten. In 2024 zal het aantal balieproducten dat beoordeeld wordt, verder uitgebreid worden.	8,4	≥ 7,5	8,0

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Score waardering klanten digitaal loket De waardering ten opzichte van 2022 is verbeterd. Middels klantfeedback en klantonderzoek proberen we continue onze digitale formulieren te verbeteren.	7,1	≥ 8	7,6
Score waardering KCC Door middel van Mystery reviews, waarin callagents worden gebeld door een Mystery guests met een casus, zijn de gesprekken in 2023 beoordeeld met een 8,2.	8,8	≥ 7,5	8,2
Aandeel burgerzakenproducten dat digitaal wordt aangevraagd Met inzet van klantreissspecialisten en extra communicatieve aandacht breiden we het gebruik van de huidige digitale dienstverlening steeds verder uit.	69%	65%	69%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aandeel telefonische klanten dat binnen 25 sec. contact heeft Door incidentele financiering en nieuwe afnemers uit de 2e lijn konden er meer callagents in 2023 worden ingehuurd, waardoor meer inwoners/ ondernemers en bezoekers binnen 25 seconden contact hebben dan begroot.	71%	25%	71,4%
Aandeel klanten (met afspraak) dat binnen 5 minuten na afspraaktijd opgeroepen is De meeste mensen zijn binnen 5 minuten na aankomst geholpen ondanks de grote drukte en personele uitdagingen.	77%	80%	73%
Aandeel telefoontjes dat door KCC zelfstandig wordt afgehandeld De kennis bij het KCC groeit door meer informatie vanuit de 2e lijn/backoffice en door uitbreiding en up to date houden van de content in de kennisbank	70%	70%	70,9%
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Personen Burgerzaken presteert nog steeds boven de rijksnorm van 90% voor de kwaliteitsgegevens BRP ondanks de uitdagingen als gevolg van 2 verkiezingen, wetswijzigingen, vertrek ervaren medewerkers, vacatures en beperkte tijd voor opleidingen.	95,2%	96%	90,8%
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Adressen en Gebouwen Gedurende het jaar is er volledige grip op de actualiteit van de BAG-gegevenskwaliteit gekomen en hebben verbetermaatregelen t.a.v. de kwaliteit en borging van het BAG-proces plaatsgevonden.	85%	85%	85%

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Expeditie Burgerzaken:
  De implementatie van de organische doorontwikkeling van de afdeling Balie & Ontvangst tot de afdeling Burgerzaken is volledig afgerond. Daarnaast zijn we continue bezig met digitalisering van de processen.

- Klantcontactcentrum:
  In VNG verband doen we mee met een gezamenlijke aanbesteding voor nieuwe telefoniesoftware, genaamd GT Connect 2 (integraal, structureel en toekomstvast). Het project van de VNG is vertraagd. Start implementatie vermoedelijk Q2 2024.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	10.085	12.813	12.996	-183
Baten	-3.552	-4.539	-4.966	427
Mutatie reserves (TV 0.10)	-57	-979	-844	-135
Saldo	**6.476**	**7.295**	**7.187**	**108**

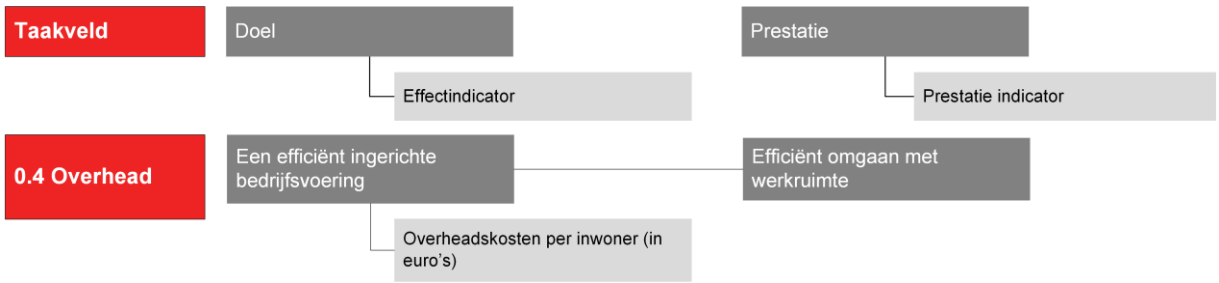
Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Diverse producten Burgerzaken Afwijkingen op de afgegeven producten bij Burgerzaken waarbij het grootste gedeelte verklaard kan worden door de reisdocumenten. Door meer aanvragen zijn er hogere rijksafdrachten (€ 207.000) en hogere legesopbrengsten (€ 271.000) dan begroot.	9	241	-	250	incidenteel
Doorbelaste apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie hiervoor paragraaf 3e Bedrijfsvoering onderdeel personeelskosten.	-184	-	-	-184	incidenteel
Verkiezingen Voor de verkiezingen is € 1.552.000 begroot. Van deze begroting is € 885.000 begroot voor de extra Tweede Kamer verkiezingen in 2023. De daadwerkelijke lasten van de verkiezingen vielen € 135.000 lager uit.	135	-	-135	-	incidenteel
Overig	-143	186	-	43	
SALDO	**-183**	**427**	**-135**	**108**	

Organisatie en financiën

In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de ontwikkelingen rondom onze organisatie uiteengezet. Dit betreft onder andere investeringen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving (zoals de AVG en de Wet open overheid), maar ook in de context van de schaalsprong van onze stad.

Financiën

De inzet van de algemene dekkingsmiddelen van het gemeentefonds wegen we integraal af in de kadernota en de begroting. De begroting 2023 is gebaseerd op de meicirculaire 2022. De jaarrekening 2023 is gebaseerd op de decembercirculaire 2023. In 2023 is het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds ingevoerd. De hiermee gepaard gaande herverdeling van middelen tussen gemeenten wordt in de eerste jaren beperkt door een overgangsmaatregel. In 2025 volgt een evaluatie en beslismoment of het nieuwe verdeelmodel volledig toegepast gaat worden. Dan zullen de herverdeeleffecten in zijn volle omvang blijken. Eindhoven kwam bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel naar voren als voordeelgemeente. In 2025 zal blijken wat de werkelijk effecten voor Eindhoven worden.
De actuele effecten zijn opgenomen in taakveld 0.7 Algemene en overige uitkering gemeentefonds. De overige taakvelden (zie de inleiding bij programma 0 voor een overzicht) zijn voor een groot deel puur financieel en/of technisch van aard.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

In 2023 hebben we voor duurzaamheid het volgende gedaan:

Publieke dienstverlening

- Verduurzamen gemeentelijke gebouwen:
  Mercado, Stadhuis (PVT dak) en VAM zijn in uitvoering. Voor STG Stadhuisplein is de voorbereiding gestart. Voor NRE is de ontwerpfase opgestart.

- Verduurzamen maatschappelijk vastgoed (fase 1):
  Met de start van maatregelen in fase 2 wordt een aantal resterende maatregelen uit fase 1 opgepakt, die daarmee zo goed als afgerond is. Er vindt een herijking van de portefeuille plaats in afstemming met de afdeling vastgoed.

- Verduurzamen maatschappelijk vastgoed (fase 2):
  Voor de eerste panden is een dossier goedgekeurd (fase 2a) De studies voor de gebiedsaanpak Genneper Parken en Eindhoven Noord lopen evenals de studie rondom hergebruik restwarmte kanaalzone.

- Voorbeeldrol:
  Opgedane kennis en ervaringen worden gedeeld. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met het Catharina Ziekenhuis, de TU/e en SKPO en er is kennis gedeeld via de RES MRE, BZK/RVO, deelnemers Green Deal Zorg en de VNG.

- Verduurzamen eigen inkoop:
  Op alle infra- en bouwprojecten zijn deze gunningsmethodieken toegepast. Momenteel wordt gewerkt aan een monitoringsinstrument en de implementatie van de MKI-methode op productniveau, om meer circulaire en duurzamere producten in te kopen.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.828	1.925	**1.921**	4
Baten	-95	-95	**-84**	-11
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	**-45**	45
Saldo	**1.733**	**1.830**	**1.792**	**38**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking
Overig	4	-11	45	38
SALDO	**4**	**-11**	**45**	**38**

0.4 Overhead

Een efficiënt ingerichte bedrijfsvoering
De taken die onze gemeente moet uitvoeren, vereisen een efficiënt ingerichte bedrijfsvoering. De groei van de stad, de voortdurende veranderingen op het gebied van informatietechnologie en nieuwe wetten betekenen dat onze organisatie en medewerkers flexibel moeten zijn en een hoog kwaliteitsniveau moeten hebben. We werken als één geheel aan de ontwikkeling van onze organisatie om zo maximaal bij te dragen aan het bereiken van optimale resultaten voor onze stad en onze inwoners.

Efficiënt omgaan met werkruimte

Er is sprake van een hybride werkstijl. In 2023 zijn drie bezettingsmetingen en een medewerker enquête hybridewerken uitgevoerd. Dit om het gebruik van de werkruimte verder te optimaliseren. De resultaten worden in 2024 verwerkt.

Effect-indicatoren	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Overheadskosten per inwoner (in euro's)	349	332	395
De waarde begroting 2023 (332) is niet geactualiseerd en moet zijn begroting primair (390). De realisatie bedraagt 395 per inwoner. Voor de overheadskosten zie de toelichting afwijking exploitatie op dit taakveld.			

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	96.447	95.718	**101.191**	-5.473
Baten	-1.889	-2.498	**-3.940**	1.442
Mutatie reserves (TV 0.10)	-2.327	-3.047	**-2.537**	-510
Saldo	**92.231**	**90.173**	**94.714**	**-4.541**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Voordeel Bedrijfsvoering gemeld bij Turap2 Bij de 2de Turap is aangegeven dat door complexiteit van een aantal onderwerpen/opdrachten, afhankelijkheid van expertise van leveranciers en de schaarste in de markt niet alle budgetten worden besteed.	6.794	-	-	6.794	incidenteel
Reserveringen Bedrijfsvoering Budget is verminderd met het maximale bedrag volgens het raadsbesluit reserveringen (van 19-12-2023) voor inzet in 2024. Dit nadelige bedrag wordt gedekt uit de voordelen bij Bedrijfsvoering.	-6.794	-	-	-6.794	incidenteel
Organisatiebrede taakstelling (KN 2020) Bij de 2de Turap is gemeld dat als gevolg van prijsstijgingen het niet mogelijk is om de gemeentebrede taakstelling op de organisatie van € 2 miljoen in te vullen via inkoopvoordelen (en alternatieven zijn onzeker).	-2.000	-	-	-2.000	structureel
Slim Verduurzamen gemeentelijke gebouwen Dit contract (uitgezet bij Impuls) voor beheer en onderhoud/verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed loopt tot 1 jan. 2027. Aanvullend budget m.b.t. de exploitatie/ onderhoud die onder het contract-SVGG vallen is onttrokken uit de reserve.	-1.227	-15	1.242	-	incidenteel
Verschuiving taakveld reservering versterken dienstverlening Abusievelijk is de begrote reservering voor versterken dienstverlening ten laste van taakveld 0.4 Overhead gekomen in plaats van taakveld 0.8 Overige baten en lasten. Dit zorgt voor een nadeel op taakveld 0.4 en een voordeel op taakveld 0.8 per saldo budgettair neutraal.	-2.651	-	-	-2.651	incidenteel
Restant Reserve Lokaal Overleg De middelen die vallen onder het overeenstemmingsvereiste met het Lokaal Overleg worden toegevoegd aan de reserve Lokaal Overleg	1.650	-	-1.650	-	incidenteel
Overschrijding op personeel De personele lasten (eigen en inhuur) overschrijden het budget met € 959.000. Dit tekort wordt gedekt door de hogere ontvangsten i.k.v. WAZO (gemeente breed) in 2023 van € 1 miljoen.	-959	1.086		127	incidenteel
Bestuursakkoord Het resultaat op de intensiveringsmiddelen vanuit het bestuursakkoord voor organisatie en opheffen shadow IT wordt gestort in de hiervoor bestemde reserve SMMM.	245	-	-245	-	incidenteel
Overig	-531	371	143	-17	
SALDO	**-5.473**	**1.442**	**-510**	**-4.541**	

0.5 Treasury

Exploitatie x € 1.000	**Begr. prim. 2023 (nov '22)**	**Begroting 2023 (dec '23)**	**Realisatie 2023**	**Afwijking 2023**
Lasten	-193	4.640	**3.209**	1.431
Baten	-4.257	-8.651	**-12.753**	4.102
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	**0**	0
Saldo	**-4.450**	**-4.011**	**-9.545**	**5.534**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Renteresultaat Het positieve renteresultaat is met name het gevolg van niet begrote renteopbrengsten uit schatkistbankieren (bij ministerie van Financiën) als gevolg van (tijdelijke) overliquiditeit in combinatie met oplopende rente (€ 2.991). Daarnaast zijn rentelasten lager dan begroot door minder investeringen in de afgelopen jaren (€ 1.400).	1.431	2.991	-	4.422	incidenteel
Dividend Dividend Eindhoven Airport € 1.065 hoger dan begroot.	-	1.111	-	1.111	incidenteel
SALDO	**1.431**	**4.102**	**-**	**5.533**	

0.7 Algemene en overige uitkering gemeentefonds

Via het gemeentefonds ontvangen wij de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen participatie, beschermd wonen en voogdij en een aantal decentralisatie-uitkeringen.

De algemene uitkering is conform bestendige gedragslijn gebaseerd op: de accressen op basis van de septembercirculaire en alle overige mutaties op basis van de decembercirculaire. Alles wat officieel in latere circulaires wordt toegekend met betrekking tot 2023 wordt een nagekomen bate in een volgend rekeningjaar.

Bij de decembercirculaire is compensatie ontvangen voor meerkosten zorgtaken sociaal domein in verband met de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Deze middelen zijn in de realisatie als inkomst verantwoord.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	116	116	116	0
Baten	-578.404	-615.258	-632.629	17.371
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	397	2.124	-1.727
Saldo	**-578.288**	**-614.745**	-630.389	**15.644**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Resultaat op uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	incidenteel
Nagekomen resultaat 2020, 2021, 2022, actualisering verdeelmaatstaven	-	399	-	399	incidenteel
Actualisering verdeelmaatstaven	-	-854	-	-854	incidenteel
Opvoeren BCF-plafond in algemene uitkering 2023	-	4.924	-	4.924	incidenteel
Nacalculatie prijsstijgingen over prijspeil 2022 en 2023 (aanpassing accressen)	-	7.704	-	7.704	incidenteel
Vrijval behoedzaamheidsmarge	-	3.200	-	3.200	incidenteel
Decembercirculaire 2023 - compensatie OekraÏne	-	271	-	271	incidenteel
Decembercirculaire 2023 - taakmutaties	-	1.727	-	1.727	incidenteel
Jaarovergang: storting reserve circulaires gemeentefonds decembercirculaire	-	-	-1.727	-1.727	incidenteel
SALDO	**-**	**17.371**	**-1.727**	**15.644**	

0.8 Overige baten en lasten

In dit taakveld zijn de overige baten en lasten opgenomen die niet tot een specifiek taakveld behoren, zoals vrijval vanuit de reserve risico's, garanties en geldleningen, storting in de voorziening spaarverlof en onvoorziene uitgaven (post onvoorzien).

Post onvoorzien

In de begroting 2023 was aanvankelijk € 242.000 opgenomen voor onvoorziene lasten en voor niet begrote uitgaven die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar (O-O-O) zijn. Er is in 2023 € 165.000 ingezet voor evaluatie en doorkijk verkiezingen, waardoor er een budget resteert van € 77.000.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	812	-60	-2.852	2.792
Baten	-35	-35	-38	3
Mutatie reserves (TV 0.10)	35	1.710	1.685	25
Saldo	**812**	**1.615**	-1.205	**2.820**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Verschuiving reservering versterken dienstverlening Abusievelijk is de begrote reservering voor versterken dienstverlening ten laste van taakveld 0.4 Overhead gekomen in plaats van taakveld 0.8 Overige baten en lasten. Dit zorgt voor een nadeel op taakveld 0.4 en een voordeel op taakveld 0.8 per saldo budgettair neutraal.	2.651	-	-	2.651	incidenteel
Storting voorziening Spaarverlof Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Voor de toekomstige verplichting (het door medewerkers gespaarde verlof) is conform uitspraak van commissie BBV een voorziening opgenomen omdat sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn. Naast de verlofuren welke zijn voorzien (spaarverlof) is daarnaast nog een saldo aan verlofuren welke niet zijn voorzien omdat dit een jaarlijks gelijkblijvend volume betreft. Zie '4.2.2 Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen'.	-866	-	-	-866	incidenteel
Overig	1.007	3	25	1.035	
SALDO	**2.792**	**3**	**25**	**2.820**	

0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)

Per 1 januari 2016 is de "Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen" in werking getreden. Dit betekent dat lagere overheden vennootschapsbelastingplicht (VPB) moeten betalen over de fiscale winsten die met ondernemersactiviteiten worden behaald. Op basis van de huidige wetgeving en interpretatie van deze regels is de te betalen vennootschapsbelasting over 2023 berekend.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	0	1.293	1.408	-115
Saldo	**0**	**1.293**	1.408	**-115**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Overig	-115	-	-	-115	incidenteel
SALDO	**-115**	**-**	**-**	**-115**	

0.10 Mutaties reserves

Voorheen werden op dit taakveld alle mutaties (vermeerderingen en verminderingen) in de reserves opgenomen. Met ingang van 2020 worden deze mutaties op de bijbehorende taakvelden gepresenteerd. Bij de toelichting op de balans (paragraaf 4.2.1) is een verloopoverzicht opgenomen van alle reserves.

0.11 Resultaat rekening van baten en lasten

Onder dit taakveld is het verwacht en gerealiseerd rekeningresultaat van 2023 gepresenteerd.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	0	-4.629	21.580	-26.209
Saldo	**0**	**-4.629**	21.580	**-26.209**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Begroot saldo / rekeningresultaat 2023 De vermelde afwijking is het verschil tussen het begrote saldo 2023 (- € 4,6 miljoen) en het daadwerkelijk rekeningresultaat 2023 (€ 21,6 miljoen). Voor een toelichting van het rekeningresultaat verwijzen we u naar de hoofdlijn. In de afzonderlijke programma's zijn per taakveld de afwijkingen nader toegelicht	-26.209	-	-	-26.209	incidenteel
SALDO	**-26.209**	**-**	**-**	**-26.209**	

Lokale lasten en belastingen

Voor de woonlasten hanteren we het uitgangspunt dat deze in totaal niet meer groeien dan met de reguliere indexering. In 2023 bedraagt de reguliere indexering 2,4%. De gemiddelde woonlasten in 2023 voor een meerpersoonshuishouden, bestaande uit drie personen, met een eigen woning en een gemiddelde WOZ-waarde in Eindhoven zijn met 2,4% gestegen ten opzichte van 2022 en bedragen € 816,-. Een nadere toelichting staat in de paragraaf 3a. Lokale heffingen.

0.61 OZB woningen

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Belastingapplicatie:
  De aanbesteding van de nieuwe belastingapplicatie kent enkele maanden vertraging. Planning is implementatie in Q2 2024.

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.518	1.720	1.906	-186
Baten	-39.689	-39.689	-39.490	-199
Saldo	**-38.171**	**-37.969**	-37.584	**-385**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
OZB Woningen eigenaren Minder opbrengsten doordat een deel van de woningwaarde bij de berekening OZB-tarieven te hoog is ingeschat.	-	-199	-	-199	incidenteel
Doorbelaste apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie hiervoor paragraaf 3e Bedrijfsvoering onderdeel personeelskosten.	-186	-	-	-186	incidenteel
SALDO	**-186**	**-199**	**-**	**-385**	

0.62 OZB niet-woningen

In 2023 hebben we ons vooral gericht op:

- Belastingapplicatie:
  De aanbesteding van de nieuwe belastingapplicatie kent enkele maanden vertraging. Planning is implementatie in Q2 2024

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	933	1.050	1.042	8
Baten	-44.498	-44.948	-45.583	635
Saldo	**-43.565**	**-43.898**	-44.541	**643**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
OZB Niet-Woningen Bij de tariefsberekening waren er evenals voorgaande jaren een aantal onzekerheden. Met name de waardering van een beperkt aantal grotere opjecten was nog niet afgerond en kon voor afwijkingen zorgen. Daarom is de waarderaming voorzichtig geweest. De onzekerheden met betrekking tot bezwaar zijn meegevallen.	-	635	-	635	incidenteel
Overig	8	-	-	8	
SALDO	**8**	**635**	**-**	**643**	

0.63 Parkeerbelasting

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	284	320	325	-5
Baten	-16.188	-17.373	-19.123	1.750
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	0	0
Saldo	**-15.904**	**-17.053**	**-18.798**	**1.745**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Opbrengsten betaald parkeren op straat In de raming is rekening gehouden met het vervallen van parkeerterreinen vanwege ontwikkelingen in de stad maar deze zijn nog (deels) in gebruik. Ook wordt er al ingelopen op de taakstelling van 1 miljoen structureel vanaf 2024 uit bestuursakkoord	-	1.991	-	1.991	incidenteel
Overig	-5	-241	-	-246	
SALDO	**-5**	**1.750**	**-**	**1.745**	

0.64 Belastingen overig

Exploitatie x € 1.000	Begr. prim. 2023 (nov '22)	Begroting 2023 (dec '23)	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	894	942	1.225	-283
Baten	-2.902	-2.902	-3.615	713
Mutatie reserves (TV 0.10)	0	0	0	0
Saldo	**-2.008**	**-1.960**	**-2.390**	**430**

Toelichting afwijking exploitatie (x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserve	Afwijking	
Opbrengsten invordering Voordeel op de opbrengst van in rekening gebrachte aanmaningskosten en met name dwangbevelen t.a.v. de gemeentelijke belastingen en heffingen.	-	393	-	393	incidenteel
Precario Voordeel als gevolg van het gebruik van openbare grond ten behoeve van bouwprojecten. De precario wordt bij de start van projecten in rekening gebracht en is moeilijk te voorspellen, zowel qua tijd en omvang.	-	342	-	342	incidenteel
Storting voorziening dubieuze debiteuren De hogere storting is gebaseerd op de gemiddelde historische oninbaarheid t.o.v. de belastingopbrengst.	-300	-	-	-300	incidenteel
Doorbelaste apparaatskosten Betreft een afwijking op doorbelaste apparaatskosten (voornamelijk personele lasten). Zie hiervoor paragraaf 3e Bedrijfsvoering onderdeel personeelskosten.	-2	-	-	-2	incidenteel
Overig	19	-22	-	-3	
SALDO	**-283**	**713**	**-**	**430**	

BBV-indicatoren

Indicator	Eindhoven 2022	Eindhoven 2023
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,8	9,1
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,9	9,4
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.109	1.103
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	19,3%	16,3%
Overhead (% van totale lasten)	8,3%	8,8%

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 0 Bestuur en ondersteuning zijn dat de volgende:

Taakveld 0.1: GR Metropoolregio Eindhoven

Taakveld 0.5: BNG Bank N.V.

Taakveld 0.5: Enexis Holding N.V.

3. Paragrafen

Onderstaande paragrafen zijn wettelijk voorgeschreven (art. 9 BBV en art. 3.5. Wet Open Overheid), met uitzondering van paragraaf 3i Investeringen.

a. Lokale heffingen
b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
c. Onderhoud kapitaalgoederen
d. Financiering
e. Bedrijfsvoering
f. Verbonden partijen
g. Grondbeleid
h. Openbaarheidsparagraaf
i. Investeringen

3a. Lokale heffingen

Binnen de lokale heffingen onderscheiden we algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en rechten / retributies. In onderstaande overzicht geven we aan of sprake is van maximaal kostendekkende tarieven. Dit betekent dat de begrote opbrengsten de begrote kosten niet mogen overstijgen. Voor bestemmingsbelastingen en rechten geldt dat zoveel mogelijk kostendekkende tarieven worden gehanteerd, rekening houdend met maatschappelijke effecten.

Type heffing	Voorbeelden	Maximaal kostendekkend tarief?
Algemene belastingen	OZB, parkeerbelasting, precariobelasting	Nee (valt toe aan algemene middelen)
Bestemmingsbelasting	Afvalstoffen- en rioolheffing	Ja
Rechten / retributies	Leges en begraafplaatsrechten	Ja (vergoeding voor verleende dienst)

Hierna wordt per lokale heffing een overzicht gegeven van de gerealiseerde inkomsten ten opzichte van de herziene begroting. Vervolgens geven we een toelichting op een aantal heffingen (o.a. woonlasten en kwijtschelding). Tot slot volgt een overzicht van de kostendekkendheid per heffing (op realisatiebasis).

Inkomsten lokale heffingen

Belastingsoort (x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023	Toelichting
Onroerendezaakbelastingen	84.637	85.073	436	Door voorzichtige raming van niet-woningen en meevallende onzekerheden met betrekking tot bezwaar.
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten*	28.910	28.461	-449	Minder (nieuwe) huishoudens dan verwacht waardoor de opbrengst lager uitkomt.
Rioolheffing*	24.989	24.632	-357	Minder nieuwe aansluitingen en een lager verbruik hebben geleid tot een lagere opbrengst.
Parkeerbelastingen (incl. naheffingsaanslagen)**	17.373	19.123	1.750	Parkeerterreinen die gepland stonden te vervallen zijn nog (deels) in gebruik.
Leges vergunningen en burgerzaken*	14.063	15.154	1.091	Meer aanvragen reisdocumenten zijn er hogere legesopbrengsten (€ 271.000) en (grote) bouwvergunningen (€ 940.000) dan begroot.
Toeristenbelasting	2.925	3.909	984	Meer overnachtingen. Het voordeel wordt voor € 850.000 verrekend met de reserve City Marketing, het restant valt vrij in het resultaat 2023.
BIZ-heffing	1.668	1.771	103	
Hondenbelasting	1.221	1.209	-12	
Precariobelasting	1.121	1.463	342	Door het gebruik van openbare grond t.b.v. bouwprojecten.
Begraafplaatsrechten*	648	586	-62	
Marktgelden*	577	319	-258	Afname van het aantal kooplieden.
Kanaalrechten*	60	55	-5	
Standplaatsgeld autobussen	12	32	20	
Totaal	**178.204**	**181.788**	**3.584**	

* *Voor deze heffingen is hieronder een kostenonderbouwing opgesteld waaruit blijkt dat de geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten: dus hoogstens kostendekkend.*

** *De naheffingsaanslagen zijn opgenomen onder parkeerbelastingen. De kostendekkendheid daarvan bedraagt 100% (zie specificatie hieronder).*

Toelichting op lokale heffingen

Woonlasten
In het Bestuursakkoord Samen Morgen Mooier Maken 2022-2026 is het volgende opgenomen: *'Zolang er substantiële structurele nieuwe middelen te verdelen zijn, laten we de lokale lasten voor woningen en niet-woningen in totaal niet meer groeien dan met de reguliere indexering.'* De reguliere indexering is voor 2023 vastgesteld op 2,4% (conform CPB prijsindexcijfers van maart 2022).

Deze indexering passen we toe op een 'model-huishouden' van drie personen met een eigen woning en een gemiddelde WOZ-waarde.

Woonlasten (afgerond in €)

	2022	2023	Verschil	Verschil in %
Onroerende-zaakbelasting	€ 340	€ 340	€ 0	0,0%
Afvalstoffenheffing	€ 289	€ 289	€ 0	0,0%
Rioolheffing	€ 168	€ 187	€ 19	11,3%
Totaal gemiddelde woonlasten	**€ 797**	**€ 816**	**€ 19**	**2,4%**

Onroerende-zaakbelasting
De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. Voor belastingjaar 2023 gaat het om de waarde op peildatum 1 januari 2022. De definitieve tarieven zijn in december 2022 door de raad vastgesteld.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
De tarieven worden berekend op basis van de vastgestelde begroting 2023 van Cure en de gemeentelijke kosten voor afval. De waarde van afvalstoffen is sterk onderhevig aan marktontwikkelingen.
In 2023 heeft Cure haar begroting gewijzigd, hoofdzakelijk door hogere personeelslasten en inflatie. Hierdoor is de beschikbare voorziening ook in 2023 ingezet, waardoor het saldo per ultimo 2023 nihil is. Het aantal kwijtscheldingen is licht afgenomen.

Rioolheffing
Met deze bestemmingsbelasting verhaalt de gemeente alle kosten voor de uitvoering van gemeentelijke watertaken op de gebruikers. Dit geldt ook voor de kosten die collectief profijt opleveren, zoals het afkoppelen van verhard oppervlak, infiltratie regenwater en klimaatadaptatiemaatregelen.
Op basis van de actualisatie van het Water- en Klimaatadaptatie Aanpak 2023-2026 (WKA) zijn voor 2023 de rioolheffingen gewijzigd.

Kwijtschelding
In 2023 is voor € 1,39 miljoen aan afvalstoffenheffing en overige gemeentelijke belastingen kwijtgescholden.

Kostendekkendheid

Onderstaande tabellen geven een specificatie van de berekeningen kostendekkendheid van de leges. Overhead kosten zijn over de verschillende legestarieven verdeeld (kruissubsidiëring), zodat er geen sprake is van overschrijding van de opbrengstlimiet van 100%.

Rioolheffing	**x € 1.000**
0.8 BTW/BCF	1.554
7.2 Riolering	6.750
Reserves en voorzieningen	12.625
Personeelskosten	2.498
Overige baten en lasten	-454
Overhead	1.670
Totaal kosten	*24.643*
Eigenarendeel	23.184
Gebruikersdeel	1.448
Totaal opbrengsten	*24.632*
Kostendekkingspercentage	*100%*

Afvalstoffenheffing	**x € 1.000**
0.8 BTW/BCF	2.986
2.1 verkeer en vervoer	1.681
5.7 Openbaar groen	457
6.3 Inkomen (kwijtschelding)	1.336
7.3 Afval	21.315
Personeelskosten	826
Overige baten en lasten	-76
Overhead	408
Totaal kosten	*28.933*
Eenpersoonshuishoudens	9.066
Tweepersoonshuishoudens	8.460
Driepersoonshuishoudens	3.751
Meerpersoonshuishoudens	6.336
Bedrijven	848
Totaal opbrengsten	*28.462*
Kostendekkingspercentage	*98%*

Begraafplaatsrechten	**x € 1.000**
7.5 Begraafplaatsen	884
Personeelskosten	140
Overhead	44
Totaal kosten	*1.068*
Begraafrecht	242
Grafrecht	292
Aula	22
Reserveren	30
Totaal opbrengsten	*586*
Kostendekkingspercentage	*55%*

Kanaalrechten	**x € 1.000**
2.4 Economische havens	139
Personeelskosten	
Overhead	
Totaal kosten	*139*
Kanaalrechten	55
Totaal opbrengsten	*55*
Kostendekkingspercentage	*39%*

Marktgeld	**x € 1.000**
3.3 Bedrijfsloket	223
Personeelskosten	727
Overhead	284
Totaal kosten	*1.233*
Marktgelden	319
Totaal opbrengsten	*319*
Kostendekkingspercentage	*26%*

Naheffingsaanslagen	**x € 1.000**
1.1 Informatieverwerking	401
Personeelskosten	2.271
Overhead en kapitaallasten	1.205
Totaal kosten	*3.878*
Op te leggen bonnen	3.480
Oninbare bonnen	
Totaal opbrengsten	*3.480*
Kostendekkingspercentage	*100%*

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

Legesverordening vergunningen 2023

Kostendekkendheid in de realisatie wordt op verordeningsniveau beoordeeld. De legesverordening vergunningen bestaat uit 3 titels, die verwijzen naar de titels in het burgerlijk wetboek: algemene dienstverlening (titel 1), fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning (titel 2) en Europese dienstenrichtlijn (titel 3). De kostendekkendheid wordt per titel aangetoond waarbij rekening is gehouden met de toegestane kruissubsidiëring. De kostendekking in de realisatie van de Legesverordening vergunningen 2023 is 99,95% ((528 + 9861 + 682) / (930 + 8958 + 1188)).

Titel 1 Algemene dienstverlening	Taakveld (A)	Overhead (B)	Kosten (A+B)	Opbrengsten	Kosten-dekking
hoofdstuk 1 Vervallen	-	-	-	-	-
hoofdstuk 2 Taxivergunning	10	9	20	13	66%
hoofdstuk 3 Verkeer en vervoer	291	105	396	260	66%
hoofdstuk 4 Gebruik openbare grond	237	145	382	245	64%
hoofdstuk 5 Bouwhinder	-	-	-	-	-
hoofdstuk 6 Kansspelen	67	60	127	7	6%
hoofdstuk 7 Leegstand	2	1	4	2	47%
hoofdstuk 8 Collectevergunning	1	1	1	0	23%
Kostendekking Titel 1	**609**	**321**	**930**	**528**	**57%**
Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	**Taakveld (A)**	**Overhead (B)**	**Kosten (A+B)**	**Opbrengsten**	**Kosten-dekking**
hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen	-	-	-	-	-
hoofdstuk 2 Conceptaanvraag	318	194	511	53	10%
hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	5.755	2.690	8.445	9.688	115%
hoofdstuk 4 Vermindering en afwijking eerder ingediende aanvraag	-	-	-	-	-
hoofdstuk 5 Vermindering en teruggaaf	-	-	-	51	-
hoofdstuk 6 Bestemmingswijzigingen / herzieningen	-	-	-	-	-
hoofdstuk 7 Sloopvergunning	1	1	2	3	155%
hoofdstuk 8 In deze titel niet benoemde beschikking en overige diensten	-	-	-	67	-
Kostendekking Titel 2	**6.073**	**2.884**	**8.958**	**9.861**	**110%**
Titel 3 Europese dienstenrichtlijn	**Taakveld (A)**	**Overhead (B)**	**Kosten (A+B)**	**Opbrengsten**	**Kosten-dekking**
hoofdstuk 1 Horeca	103	78	181	192	106%
hoofdstuk 2 Organiseren evenementen	329	295	624	155	25%
hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven	6	3	9	7	83%
hoofdstuk 4 Vermindering en teruggaaf	-	-	-	-	-
hoofdstuk 5 Huisvesting	-	-	-	-	-
hoofdstuk 6 Telecommunicatie, kabels en leidingen	190	113	303	299	99%
hoofdstuk 7 Standplaats	52	19	71	29	41%
hoofdstuk 8 Winkeltijdenwet	1	1	1	1	90%
hoofdstuk 9 In deze titel niet benoemde beschikking	-	-	-	-	-
Kostendekking Titel 3	**680**	**508**	**1.188**	**682**	**57%**

Legesverordening burgerzaken 2023

De laatste tabel betreft de legesverordening burgerzaken. De legesverordening burgerzaken heeft een afzonderlijke belastingverordening en staat daarmee los van de drie titels die onder de legesverordening vergunningen vallen.

Titel 1 Algemene dienstverlening	Taakveld (A)	Overhead (B)	Kosten (A+B)	Opbrengsten	Kosten-dekking
hoofdstuk 1 Algemene Verstrekkingen	-	-	-	-	-
hoofdstuk 2 Huwelijken / partnerschap	140	37	176	236	134%
hoofdstuk 3 Reisdocumenten en (vervangende) Nederlandse identiteitskaart	1.328	384	1.712	1.486	87%
hoofdstuk 4 Rijbewijzen	594	256	850	732	86%
hoofdstuk 5 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	170	115	286	222	78%
hoofdstuk 6 Verstrekkingen uit het kiezersregister	5	3	9	4	49%
hoofdstuk 7 Vervallen	-	-	-	-	-
hoofdstuk 8 Overige producten burgerzaken	574	72	646	142	22%
Kostendekking Titel 1	**2.811**	**867**	**3.679**	**2.822**	**77%**

3b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een gezonde financiële positie van de gemeente vergt niet alleen een sluitende begroting, maar vraagt ook om voldoende beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Het weerstandsvermogen bepaalt in hoeverre de gemeente in staat is de financiële gevolgen van risico's op te vangen en legt een relatie tussen de risico's die de gemeente loopt (het benodigd weerstandsvermogen) en de middelen die de gemeente vrij kan maken om de risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit).

Weerstandscapaciteit: beschikbaar, potentieel en norm
De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserve (eigen kapitaal). Eind 2023 bedraagt deze € 138 miljoen. Het rekeningresultaat over 2023 (€ 22 miljoen) wordt toegevoegd aan de reserve. Conform de begroting 2024 wordt in 2024 t/m 2027 al een gedeelte van het weerstandsvermogen ingezet (- € 38 miljoen). Er resteert een verwachte weerstandscapaciteit van € 121 miljoen eind 2027. In de begroting 2025 actualiseren we de inzet en de beschikbare weerstandscapaciteit voor 2024 en verder.

Er is potentiële weerstandscapaciteit bestaande uit stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit. Stille reserves als de overwaarde op onze panden en de waarde van onze kunst mogen niet op onze balans worden opgevoerd. De onbenutte belastingcapaciteit wordt bepaald door onze belastingdruk te vergelijken met het 'redelijk peil' (jaarlijks gepubliceerd in de meicirculaire). We nemen de stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit niet mee als beschikbare weerstandscapaciteit. Daartegenover staat dat ook niet alle risico's goed kwantificeerbaar zijn.

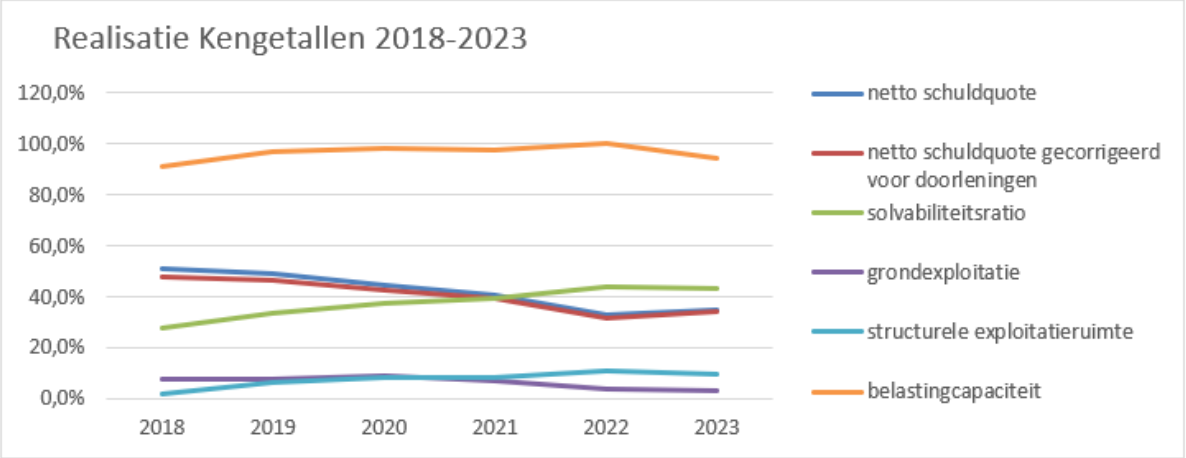
Voor de benodigde weerstandscapaciteit is geen wettelijke norm. De raad heeft voor de weerstandscapaciteit de minimum norm bepaald op 10% van het begrotingstotaal. Deze beweegt jaarlijks mee met de omvang van de primaire begroting en daarmee met mogelijke risico's uit een hogere exploitatie. Eind 2023 voldoen we ruimschoots aan deze norm. In het bestuursakkoord is vastgelegd dat onderzocht wordt of een dynamische norm voor het weerstandsvermogen passend is. De uitkomsten hiervan verwachten we in de P&C-cyclus van 2024.

Overzicht weerstandsvermogen (x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Weerstandsvermogen 1 januari	172	196	159	148	140	129
Onttrekkingen	-26	-60	-11	-8	-11	-8
Stortingen	5	2	0	0	0	0
Stand reserve eigen kapitaal 31-12	*151*	*138*	*148*	*140*	*129*	*121*
Rekening resultaat	*45*	*22*				
Weerstandsvermogen 31 december 2023	**196**	**159**	**148**	**140**	**129**	**121**
Norm	*100*	*109*	*110*	*111*	*108*	*110*
verschil	*96*	*50*	*38*	*29*	*21*	*11*

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

Kengetallen

De BBV- kengetallen zijn voorgeschreven, maar niet genormeerd. Ze geven nadere informatie over de financiële positie van de gemeente. De kengetallen over 2018-2023 laten de ontwikkeling van de financiële positie zien.

De landelijke vergelijkbare cijfers voor 2023 zij nog niet beschikbaar, daarom presenteren we hieronder het landelijke gemiddelde van 2022 (waarstaatjegemeente.nl).

	NL 2022	Realisatie 2022 Eindhoven	Begroting 2023 Eindhoven	Realisatie 2023 Eindhoven
netto schuldquote	41,7%	33,6%	47,0%	36,5%
netto schuldquote gecorrigeerd voor doorleningen	35,5%	32,5%	46,0%	35,3%
solvabiliteitsratio	39,7%	43,8%	34,0%	43,0%
grondexploitatie	5,6%	3,8%	1,0%	3,6%
structurele exploitatieruimte	5,0%	11,3%	0,0%	8,6%
belastingcapaciteit	99,8%	100,3%	100,0%	94,7%

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schulden ten opzichte van de eigen middelen. De **gecorrigeerde netto schuldquote** geeft aan hoeveel van de vermogensbehoefte (exclusief doorlening aan derden) extern gefinancierd is. In 2023 werd voor een bedrag van € 16,1 miljoen afgelost. Vanwege de ruime liquiditeitspositie was het niet nodig om lange financiering aan te trekken in 2023. Zowel de netto schuldquote als de netto schuldquote gecorrigeerd voor doorleningen is hierdoor iets toegenomen ten opzichte van 2022, maar ligt nog wel onder het landelijk gemiddelde. De **solvabiliteit** geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te blijven voldoen. Vanaf 2018 zien we hierin een stijgende lijn, wat resulteert in een percentage boven het landelijk gemiddelde. Het kengetal **grondexploitatie** geeft aan hoe hoog de waarde van de grond is ten opzichte van de totale baten. Door afname van de balanswaarde van bouwgronden in exploitatie daalt de indicator (en het risico). Bij de **structurele exploitatieruimte** betekent een positief percentage dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De **belastingcapaciteit** reflecteert de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing, reinigingsheffing) ten opzichte van het 'redelijk peil'. In paragraaf lokale heffingen zijn de woonlasten toegelicht.

Risico's en benodigd weerstandsvermogen
Onderstaande figuur maakt duidelijk voor welk gedeelte van de risico's we weerstandsvermogen aanhouden.

We onderkennen:

- Externe risico's: risico's waar je als organisatie geen invloed op hebt zoals (natuur)rampen, economische omstandigheden, vluchtelingenstromen, wet- en regelgeving vanuit het Rijk .
- Strategische risico's: risico's inherent aan de organisatie zoals decentralisaties, subsidieverstrekkingen, grondexploitaties, investeringen, samenwerkingsverbanden en overige exploitatierisico's.

Voor de juridische claims waarvan het waarschijnlijk is dat ze leiden tot een toekomstige financiële verplichting en waarvan een reële inschatting gemaakt kan worden, is conform de verslaggevingsvoorschriften een voorziening gevormd (voorziening juridische claims en geschillen). De overige claims en geschillen vormen onderdeel van de risico's die ten laste van het weerstandsvermogen komen. De risicoreserve garanties en geldleningen dekt de risico's op verstrekte leningen en garanties. Dit risico komt daarom niet ten laste van het weerstandsvermogen.

De op dit moment te kwantificeren risico's tellen op tot een bedrag van maximaal € 100,4 miljoen. Als we dit bedrag afzetten tegen de vrij beschikbare weerstandscapaciteit van € 138 miljoen zijn we prima in staat om 100% van de gekwantificeerde risico's op te vangen en is er ook nog ruimte om (een gedeelte) van de niet gekwantificeerde risico's op te vangen. Daarnaast is er ook ruimte voor de risico's die in de toekomst gaan spelen zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van Knoop XL.

Overzicht risico's

Onderwerp (bedragen x € 1 miljoen)	Programma	Status	Schadekans	Bedrag min	Bedrag max
Externe Risico's				**-**	**47,2**
Marktontwikkelingen	0	bestaand	mogelijk	-	15,0
(Humanitaire) rampen	0	bestaand	mogelijk	-	10,0
Rijksbezuinigingen: Algemeen	0	bestaand	mogelijk	-	10,0
Rijksbezuinigingen: Ontwikkelingen sociaal domein	6	bestaand	mogelijk	-	10,0
Schade als gevolg van extreem weer	2	bestaand	waarschijnlijk	-	2,0
Kosten opruimen lachgascilinders	2	bestaand	mogelijk	0,1	0,2
Strategische risico's				**33,5**	**53,2**
Grondbedrijf – weerstandscapaciteit	8	bestaand	mogelijk	17,9	17,9
Exploitatierisico's	div.	bestaand	mogelijk	-	10,0
Toename van de zorg zwaarte	6	bestaand	mogelijk	6,0	6,0
Open einde regelingen	6	bestaand	mogelijk	5,0	5,0
BTW specifieke uitkering Sport	5	bestaand	mogelijk	-	4,0
Asbestsaneerder TR Ketelhuis Eindhoven	0	bestaand	mogelijk	-	2,5
Staat bruggen/viaducten	2	bestaand	mogelijk	2,5	2,5
Inspecties wet- en regelgeving	0	bestaand	waarschijnlijk	0,5	2,0
Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang	6	nieuw	mogelijk	-	1,7
OZB	0	bestaand	mogelijk	0,8	0,8
Afhandeling bezwaar- en beroepschriften	0	bestaand	mogelijk	0,5	0,5
Vennootschapsbelastingplicht	0	bestaand	mogelijk	0,2	0,2
Claim Lidl planschade (bestuursrechtelijk)	0	bestaand	mogelijk	0,1	0,2
Privacy (AVG)	0	bestaand	mogelijk	-	-
Programma Aanpak Stikstof	7	bestaand	mogelijk	-	-
Weerbare overheid	1	bestaand	mogelijk	-	-
Afval: leveringscontract Attero	7	vervallen			
Schadevergoeding Genneper Watermolen	8	vervallen			
Totaal Risico's				**33,5**	**100,4**

Externe risico's

Marktontwikkelingen

We zien kwetsbaarheden bij de uitvoering van onze programma's, projecten en (strategische) investeringen. Er is sprake van opwaartse druk op het loongebouw, krapte op de arbeidsmarkt, prijsstijgingen van aanbestedingen op (middel)langere termijn. Meer algemeen spelen rentestijgingen, schommelingen op de vastgoedmarkt, economische ontwikkelingen en werkeloosheid.
Een voorbeeld is de fietsenkelder bij het Stationsplein aan de zuidkant. In de eerste helft van 2024 komt er een geactualiseerde raming beschikbaar. Wij verwachten hier een tekort t.o.v. budget. Dat betekent dat we in 2024 een verzoek om aanvullende middelen kunnen verwachten.

(Humanitaire) rampen

In 2022 is de wereld opgeschrikt door de inval van Rusland in de Oekraïne. Een wezenlijke bedreiging van de veiligheid en met grote gevolgen voor iedereen. We vangen ontheemden op en bieden humanitaire hulp. Onduidelijk is hoe lang de oorlog in Oekraïne aanhoudt, wat de langjarige gevolgen zijn, hoe lang de opvang van ontheemden nodig is en hoe energieprijzen zich zullen ontwikkelen.
In februari hebben we per inwoner € 1 geschonken voor hulp aan de mensen in de gebieden in Turkije en Syrië die door de aardbeving zijn getroffen.
In september hebben we per inwoner € 1 geschonken voor hulp aan de mensen in de gebieden in Marokko die door de aardbeving zijn getroffen.

Rijksbezuinigingen: Algemeen

Het kabinet Rutte IV heeft geleid tot een financieel “ravijn” in 2026, het afschaffen van de trap-op-trap-af-systematiek, en veel middelen die slechts incidenteel beschikbaar zijn tot en met 2025. De nieuwe indexeringssystematiek – op basis van bbp-cijfers – is mogelijk niet toereikend om de kosten van loon- en prijsstijging en autonome volumegroei te kunnen opvangen. Dit alles is een risico voor het opstellen van een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Rijksbezuinigingen: Ontwikkeling rijksbeleid sociaal domein

Betreft onder andere: doordecentralisatie bij Beschermd wonen vanaf 1-1-2024 en restrisico’s ten aanzien van de onvoorspelbaarheid macrobudget en verdeelsystematiek BUIG. Bij Beschermd Wonen is sprake van onzekerheid over de toekomstige cliëntaantallen. De doordecentralisatie naar alle gemeenten vindt plaats via een objectief verdeelmodel per 1-1-2024, met een ingroeipad van 10 jaar. Het is onzeker of de doordecentralisatie van de middelen aansluit bij de werkelijke kosten per gemeente. In de nieuwe situatie blijven bestaande cliënten voor rekening komen van de gemeente Eindhoven en nieuwe cliënten voor de herkomstgemeente. Met de regiogemeenten zijn afspraken gemaakt over onderlinge solidariteit en gewenste innovatie.

Schade als gevolg van extreem weer

In de afgelopen jaren is er regelmatig sprake geweest van schade als gevolg van extreem weer zoals droogte en stormen, ook in 2023. Schade door extreem weer vindt plaats aan zowel bomen als beplanting. Door schade ontstaan extra vervangingskosten en ook extra kosten voor het opruimen van de bomen en beplanting. Het maximale risicobedrag is gebaseerd op de schade van de afgelopen jaren. Naar verwachting zal extreem weer vaker voorkomen. Bij vervanging van beplanting en bomen wordt wel zoveel mogelijk rekening gehouden met risico's van droogte en stormen, zodat de nieuwe beplanting en bomen beter bestand zijn hiertegen.

Kosten opruimen lachgascilinders

Sinds 1 januari 2023 is het lachgasverbod van kracht. Dit leidt tot grote aantallen dumpingen van lachgascilinders in de openbare ruimte. Inmiddels is uitgewerkt hoe we de cilinders in de openbare ruimte gaan afvoeren en verwerken. Omdat het probleem in 2023 onverwachts is ontstaan is er in de begroting geen rekening gehouden met de kosten. Het is moeilijk een inschatting te maken van het aantal cilinders dat we zullen moeten ruimen en hoeveel van deze cilinders deels gevuld of leeg zijn. Het verwerken van nog deels gevulde cilinders brengt hogere kosten met zich mee dan van lege cilinders. Hierdoor lopen we het risico hiervoor onvoldoende middelen beschikbaar te hebben of hogere kosten te moeten maken binnen de afvalstromen (Cure).

Strategische risico's

Grondbedrijf – weerstandscapaciteit

Een toelichting hierover is terug te vinden in paragraaf 3g - Grondbeleid.

Exploitatierisico's

Externe risico's leiden ook tot effecten in de exploitatie en extra druk op budgetten. Hierbij kan worden gedacht aan de gevolgen voor de beheerbudgetten door strategische investeringen, wegvallende parkeer-inkomsten door beleidskeuzes en herontwikkeling, druk op de veiligheidsbudgetten door groei van de stad.

Toename van de zorgzwaarte

Het toekennen van zwaardere en/of duurdere indicaties bij Wmo en Jeugd (o.m. via medische verwijsroute).

Openeinderegelingen

Betreft regelingen voor Wmo en Jeugd waarvan de uitgaven en het aantal gebruikers niet gelimiteerd zijn. De vergrijzing en groei van de stad zorgt voor een stijgende vraag naar huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast lopen de incidentele middelen bij Jeugd meerjarig sterk af. Het risico hierbij is dat de middelen niet effectief genoeg worden ingezet om de tekorten structureel te verminderen.

Sportbesluit BTW / Specifieke uitkering sport

Risico dat we niet alle BTW op onder andere investeringen in sportaccommodaties (inclusief onderhoud en exploitatie) terugkrijgen, omdat het landelijk plafond bereikt is.

Asbestsaneerder TR Ketelhuis Eindhoven

De curator van de asbestsaneerder heeft een claim ingediend van € 2,5 miljoen. Volgens uitspraak van de rechtbank is het faillissement niet veroorzaakt door de gemeente, maar heeft de gemeente wel ten onrechte een “meer-meerwerk” opdracht geweigerd. De schade die daaruit voortvloeit moet in een aparte schadestaatprocedure worden begroot. Er is dus nog geen concrete schadevergoeding toegewezen. De zitting m.b.t. de schadestaatprocedure vindt plaats op 28 mei 2024.

Staat bruggen/viaducten

Bij bruggen en viaducten die ouder zijn dan 20 jaar bestaat het risico dat de constructie niet meer voldoet aan de huidige verkeersintensiteit. In 2023 zijn de constructieve risico’s van alle kunstwerken voor gemotoriseerd verkeer gebouwd voor 2000 inzichtelijk gemaakt en is duidelijk welke maatregelen getroffen moeten worden. Daarnaast zijn er risico's als gevolg van aanrijdingen en vandalisme. De eerste bruggen die onderzocht zijn (2012) moeten ook weer onderzocht worden. Ook komt een aantal bruggen gebouwd na 2000 in aanmerking voor onderzoek. Op dit moment lopen we geen acuut risico. Zie verder paragraaf kapitaalgoederen.

Inspecties wet- en regelgeving

Het uitvoeren van wet- en regelgevingsinspecties voor asbest, legionella, brandveiligheid en elektrotechnische veiligheid in ons gemeentelijk vastgoed, is een reguliere taak van de gemeente. Er zijn geen urgente maatregelen vanuit brandveiligheid geconstateerd. Wel zijn er maatregelen noodzakelijk die niet urgent zijn maar wel moeten worden opgepakt. De uitvoering hiervan is opgestart en deze zal doorlopen tot en met 2025.

Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang

In 2023 heeft gemeente Den Bosch ontdekt dat voor de berekening en uitkering van de Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DUVO)-middelen de gemeente Vught (sinds 2015) onterecht bij centrumgemeente Eindhoven is gerekend. ‘s Hertogenbosch heeft al die tijd de bijbehorende taken uitgevoerd voor Vught. Gevolg is dat Eindhoven jarenlang teveel (in totaal ca. 1,7 miljoen) heeft ontvangen. Uit navraag is niet gebleken dat dit probleem eerder bij ons bekend was. In overleg met gemeente ‘s Hertogenbosch is besloten gezamenlijk het probleem bij de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken terug te leggen, aangezien daar de foutieve regio-indeling is gemaakt. Inmiddels hebben de fondsbeheerders van het ministerie van Binnenlandse zaken met ingang van 2024 deze fout hersteld en gemeente Vught omgehangen naar de juiste centrumgemeente, ‘s Hertogenbosch. Momenteel vinden er overleggen plaats met de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken betreffende de (financiële) gevolgen van het foutief toebedelen van de gemeente Vught aan de centrumgemeente Eindhoven over de jaren 2015 – 2023.

OZB

Bezwaren leveren een risico op voor de OZB-opbrengst, hier is geen voorziening voor. Of het risico zich voordoet is afhankelijk van hertaxaties en kan leiden tot een correctie van circa € 800.000 (voor de jaren 2020 t/m 2024).

Schadevergoeding Genneper Watermolen

De gemeente en huurder zijn in 2023 een schadevergoeding van € 600.000 overeen gekomen. De afwikkeling hiervan heeft volledig in 2023 plaatsgevonden.

Afhandeling bezwaar- en beroepschriften

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het stabiliseren van het aantal binnenkomende bezwaar- en beroepsprocedures en klachten. We handhaven vooralsnog het risico op toenemende dwangsommen.

Gevolgen vennootschapsbelastingplicht

Op het punt van reclame-inkomsten is er een verschil van inzicht tussen belastingdienst en gemeenten. Vooralsnog nemen we een risico mee van afgerond € 175.000 per belastingjaar. De reclame-inkomsten bedragen per jaar ongeveer € 700.000, de toerekenbare kosten zijn minimaal. Er worden (landelijk) juridische procedures over gevoerd en die zijn nog niet afgerond.

Claim Lidl planschade (bestuursrechtelijk)

Naar aanleiding van een eerste bestuursrechtelijke uitspraak van de Raad van State (8 februari 2017) zijn de gemeente en Lidl tot een minnelijke oplossing gekomen. De claim van LIDL komt te vervallen bij het onherroepelijk worden van het nieuw bestemmingsplan voor de Hofdijkstraat. De Lidl en gemeente Eindhoven hebben een allonge op de VSO uitgewerkt en ondertekend waarmee de deadline van het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in eerste instantie is bepaald op 1 januari 2024. Echter omdat de uitspraak van de Raad van State pas in 2024 zal plaatsvinden is in 2023 de allonge aangepast en de datum van “bestemmingsplan gereed en onherroepelijk” daarbij veranderd van 1 jan 2024 naar 1 jan 2025.

Afval: leveringscontract Attero

Op 20 december 2023 heeft het Algemeen Bestuur van de MRE een besluit genomen over de verdeling van de suppletievergoeding. Eindhoven hoeft niet bij te dragen en het risico kan daarmee worden afgevoerd.

Programma Aanpak Stikstof

Door de provincie is een stop gezet op het afgeven van Wet Natuurbeschermingsvergunningen. We zijn aangesloten op de herijking van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof om “Brabant van het slot” te halen. We zijn op dit moment aan het onderzoeken wat dit voor de verdichtingsopgave betekent. In projecten waarbij geen uitstoot van stikstof plaatsvindt, door bv. inzet van elektrisch materieel, is geen stagnatie te verwachten.

Weerbare overheid

Er is in 2023 ondersteund bij de afhandeling van incidenten (Veilig Publieke Taak) en de beveiliging van medewerkers, verkiezingen en andere bijeenkomsten. Ook zijn er trainingen georganiseerd. Er is gestart met de pilot ‘Beleid kwetsbare functies’ en de herijking van de screening van medewerkers Veiligheid en Handhaving.

Privacy (AVG)

Indien niet wordt voldaan aan de AVG bestaat de kans op het onverantwoordelijk gebruik en uitwisseling van persoonsgegevens en privacygevoelige informatie. Daarnaast zou vertrouwelijke / gevoelige informatie beschikbaar kunnen komen bij niet-geautoriseerden (binnen en buiten de organisatie). Wij proberen dit te minimaliseren door o.a. Data Protection Impact Assessments (DPIA's) met risico mitigerende maatregelen uit te voeren. Het niet voldoen aan de AVG heeft als risico's onder meer: datalekken, een boete, een verwerkingsverantwoordelijke corrigerende maatregel, een schadevergoeding voor een inwoner of bedrijf en reputatieschade.

3c. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed (kapitaalgoederen). Deze paragraaf beschrijft de verschillende onderdelen en activiteiten. De soorten kapitaalgoederen, beleidskaders (met vastgestelde ambitieniveaus) en taakvelden zijn in onderstaand overzicht samengevat.

Categorie	Kapitaalgoederen	Beleidskaders (meest relevant)	Taakveld
Openbare ruimte	Wegen (incl. fietspaden)	Wegenbeheerplan 2021-2024	2.1
	Bruggen, tunnels en viaducten	Beheerplan bruggen, tunnels en viaducten 2022	
	Openbare verlichting	Programma stedelijke verlichting 2022	
	Groen	Groenbeleidsplan 2017	5.7
	Water (incl. riolering en oevers)	WKA 2023-2026	7.2
	Overkoepelend	Visie openbare ruimte (2026), Handboek Openbare Ruimte, Basisboek Openbare Ruimte en Omgevingsvisie 1.0	
Vastgoed	Gebouwen en sportcomplexen	Vastgoedbeleid	

Onderhoud is te verdelen in drie categorieën (hieronder uitgelicht). We maken onderscheid in regulier onderhoud (cyclisch en curatief) en vervanging. Regulier onderhoud wordt bekostigd uit de exploitatie. Vervangingen worden geactiveerd en hier vloeien kapitaallasten uit voort..

Onderhoud	Voorbeeld	Financieel
Cyclisch	Onkruidbestrijding en kolken reinigen	In exploitatie
Curatief	Kleine reparaties n.a.v. meldingen	In exploitatie
Vervanging	Renovatie van beplantingen en bomen en reconstructie wegen	Geactiveerd

In het vervolg van deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed nader in op de realisatie in 2023.

Wegen, bruggen, viaducten, kunstwerken en verlichting

Kerncijfers en overige gegevens

Elementverharding	8.810.000	m2
Asfaltverharding	4.080.000	m2
Halfverharding	3.900.000	m2
Aantal lichtpunten	55.314	stuks

Middelen

Voor onderhoud van kapitaalgoederen (groot onderhoud aan wegen, terreinen, verlichting, bruggen/tunnels/viaducten) maken we onderscheid in onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Onderhoud wordt bekostigd uit structurele middelen uit de begroting. Vervangingen worden geactiveerd en hier vloeien kapitaallasten uit voort. In de rekening 2023 is een bedrag ad. € 4,4 miljoen besteed (begroot € 4,5 miljoen) aan uitvoering van onderhoud (exploitatie). Daarnaast is voor de uitvoering van groot onderhoudsprojecten in 2023 een bedrag ingezet ad. € 5,8 miljoen. In 2023 is vanuit het programma Openbare ruimte een bedrag ad € 18,9 miljoen geïnvesteerd in het vervangen van wegen (€ 17,7 miljoen), fietspaden (€ 0,5 miljoen), verlichting (€ 0,5 miljoen) en kunstwerken (€ 0,2 miljoen).

Wegen

In november 2020 is het nieuwe wegenbeheerplan 2021-2024 vastgesteld, waarbij het vastgestelde kwaliteitsniveau in 2016 gehandhaafd blijft en waarbij we met het onderhoud blijven bijdragen aan een toekomstbestendige stad en de daaruit voortvloeiende kosten dekken uit de beschikbare middelen in de meerjarenbegroting. Een maal per twee jaar worden inspecties uitgevoerd. Uit de inspecties van 2023 blijkt 89,6% van de wegen te voldoen aan de basiskwaliteit (ook rekening houdend met geplande en reeds financieel gedekte werkzaamheden). Er is hiermee sprake van een achterstand van 0,8%. De hoofdinfrastructuur is op orde. Er is geen sprake van kapitaalvernietiging. Er zijn voldoende middelen beschikbaar om het benodigde

onderhoud uit te voeren. Wel hebben we te maken met complexiteit in de afstemming met andere werkzaamheden, het werk met werk maken en de afstemming met stakeholders.

Nadere toelichting over het uitgevoerde onderhoud aan wegen in 2023 in relatie tot het geplande onderhoud 2023
Voor de kapitaalgoederen is het cyclisch onderhoud, het technisch meerjaarlijkse onderhoud en de vervangingen relevant. In 2023 is onder andere (een gedeelte van) de deklaag vervangen van de Marconilaan en de Onze Lieve Vrouwestraat en is een aantal deklagen vervangen in de Karpen. Onder andere de Florencelaan, de Amazonelaan en de Robbenstraat zijn heringericht. Daarnaast hebben we ruim 10.000 m2 trottoirs herstraat. Naast de middelen voor het feitelijk onderhoud van de kapitaalgoederen zijn er ook curatieve middelen ten behoeve van de kapitaalgoederen. Deze middelen zijn ingezet om de veiligheid van de openbare ruimte te garanderen oftewel om gevaarlijke situaties of afsluiting van wegen te voorkomen (gebaseerd op onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar). Inzet van deze middelen geeft een signaal over hoe het staat met het onderhoud van de stad. In 2023 is er geen noodzaak geweest om extra curatief in te grijpen.

Uitvoering projecten maatschappelijk- en economisch nut ter verbetering van kapitaalgoederen
Wegen worden ook aangepakt in projecten die in het kader van andere programma's (waaronder water en verkeer) worden uitgevoerd. Zo zijn in 2023 Willem van Konijnenburglaan, de Hofstraat, de Luchthavenweg en 't Hofke-Loostraat (in het kader van de snelfietsroute Helmond-Eindhoven) heringericht en is o.a. gestart met de herinrichting van o.a. de Gabriel Metsulaan.

Ontwikkelingen
In 2020 is het nieuwe wegenbeheerplan vastgesteld voor de periode 2021-2024. Hieruit blijkt dat, zoals het er nu naar uit ziet, tot 2035 voldoende structurele middelen voorhanden zijn om het groot onderhoud en de vervangingen uit te voeren (passend binnen het vastgestelde kwaliteitsniveau). Elke 4 jaar wordt een nieuw wegenbeheerplan opgesteld en wordt opnieuw bekeken of het kwaliteitsniveau moet worden aangepast en of de middelen nog toereikend zijn. In 2024 wordt een nieuw wegenbeheerplan opgesteld voor de periode 2025-2028.

Openbare verlichting
De openbare verlichting bestaat uit ongeveer 54.000 lichtpunten die worden onderhouden op basis van de uitgangspunten 'veiligheid' (er is voldoende goed werkende openbare verlichting) en 'betrouwbaarheid'. Een lichtpunt bestaat in de meeste gevallen uit een mast en een armatuur. In 2023 zijn 867 masten en 890 armaturen vervangen. Als we kijken naar de theoretische levensduur dan is 11% van de masten ouder dan 40 jaar en 34% van de armaturen ouder dan 20 jaar. Dat betekent niet dat er sprake is van een onveilige en onbetrouwbare situatie. Voor de masten worden stabiliteitstesten uitgevoerd om te kunnen beoordelen of de mast nog langer dan 40 jaar kan blijven staan. Ook armaturen worden frequent gecontroleerd en zo nodig worden lampen vervangen, om een betrouwbaar en veilig lichtbeeld te kunnen garanderen. Vanaf 2024 zijn de vervangingsmiddelen voor de komende jaren in de begroting geregeld.

Bruggen, tunnels en viaducten
We hebben rond de 310 kunstwerken in beheer, deze worden jaarlijks geschouwd (schoon, heel en veilig) en elke 2 à 3 jaar technisch geïnspecteerd. Jaarlijks wordt regulier en groot onderhoud uitgevoerd aan bruggen, tunnels en viaducten. In 2022 is het beheerplan kunstwerken vastgesteld. Er is binnen de exploitatie vooralsnog structurele dekking om de geplande investeringen de komende jaren te doen. Bij bruggen en viaducten die ouder zijn dan 20 jaar bestaat het risico dat de constructie niet meer voldoet, omdat de verkeersbelasting en -intensiteit sterk zijn toegenomen t.o.v. de oorspronkelijke situatie en omdat als gevolg daarvan de rekenregels zijn verscherpt. Met visuele inspecties kan niet in beeld worden gebracht of de constructie voldoende is. Door middel van risicoanalyses en herberekeningen wordt nader onderzocht of maatregelen noodzakelijk zijn. Uit de huidige risicoanalyses blijkt dat 79 kunstwerken (van voor 2000) voldoen aan de huidige verkeersintensiteit en -belasting. Op dit moment voldoet één kunstwerk niet, nl. de hoofdrijbaan-brug over de Dommel in de Insulindelaan. Hier zijn tijdelijke maatregelen getroffen om de situatie veilig te stellen. In 2024 wordt deze brug versterkt.
Indien een brug niet tijdig wordt versterkt of vervangen, moeten de wegen afgesloten worden voor bijvoorbeeld vrachtverkeer om de situatie veilig te houden. De kunstwerken die niet voldoen worden middels periodieke veiligheidsmonitoring gecontroleerd. In 2023 zijn de risico's van alle kunstwerken voor gemotoriseerd verkeer

gebouwd voor 2000 inzichtelijk gemaakt en is duidelijk welke maatregelen getroffen moeten worden. Op dit moment lopen we geen acuut risico.

Water (inclusief riolering en oeverbescherming)

Water kerncijfers en overige gegevens

Riool	1.360	km
Rioolkolken	87.400	stuks
Gemalen	159	stuks
Oppervlaktewater	58	km lengte

Werkelijke kosten onderhoud in 2023 ten opzichte van begrote kosten

Voor onderhoud van kapitaalgoederen (riolering, gemalen, oppervlaktewater) is in de begroting 2023 een bedrag van € 6,2 miljoen opgenomen. Dit zijn de kosten voor exploitatieonderhoud exclusief de personele lasten en exclusief de kapitaallasten, afdracht BCF en mutatie voorziening. De werkelijke kosten bedragen € 4,9 miljoen.

Verklaring afwijking werkelijke kosten ten opzichte van begrote kosten

De afwijking wordt op hoofdlijnen veroorzaakt doordat er weinig rioolaansluitingsverzoeken zijn geweest en zijn de in het WKA opgenomen middelen voor onderzoek en innovatie (door beperkte aanvulling van de capaciteit) en voor oppervlaktewaterbeheer (dit is nieuw in 2023 en de beheer- en onderhoudstaken moeten nog vorm krijgen o.b.v. onderzoeken), niet in voldoende mate besteed.

Nadere toelichting over het uitgevoerde onderhoud in 2023

Het WKA 2023-2026 legt een duidelijk accent op een gestructureerd beheer en onderhoud en bijbehorende exploitatielasten. Er heeft in de afgelopen jaren een intensivering van het reinigings- en inspectieprogramma plaatsgevonden, waarbij het hele stelsel aan bod is gekomen. Alle overige elementen van onderhoud (zoals kolken, lijnafwatering, overstorten, gemalen, bergingskelders, zinkers) zijn opgenomen in het meerjarig onderhoudsprogramma. Hierin zijn frequentie en wijze van onderhoud vastgelegd. Dit borgt de instandhouding van deze voorzieningen. Het onderhoud kan onderverdeeld worden in:

- Cyclisch jaarlijks onderhoud: kolken reinigen, rioolgemalen reinigen; periodiek reinigen en onderhouden oppervlaktewater.
- Curatief onderhoud: naar aanleiding van klachten. Noodzakelijk voor goed laten functioneren van het rioolsysteem en het oppervlaktewatersysteem.
- Meerjarig onderhoud: reinigen en inspecteren (stam)riolen.
- Er is volledig uitvoering gegeven aan de geplande onderhoudswerkzaamheden.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen

Conform het WKA 2023-2026 zijn in 2023 vervangings- en verbeteringsinvesteringen uitgevoerd. In totaal is een bedrag van € 13,4 miljoen geïnvesteerd. Dit betreft vervangingsprojecten en verbeteringen, zoals afkoppelen verhard oppervlak, aanleg waterstructuren en opheffen/voorkomen grondwateroverlast.

Groen

Aantallen\ kalenderjaar	2021	2022	2023
Individueel geregistreerde bomen in beheer	109.000	109.000	110.000
Oppervlakte groen beheer stedelijk* gebied (ha)	870	850	844
Oppervlakte groen in beheer buitengebied* (ha)	983	1150	1182
Kinderboerderij	1	1	1
Bokkentuinen	4	4	4
Speelplekken**	518	518	499
Omheinde speeltuinen	5	5	5

*Met ingang van 2020 wordt het onderscheid tussen stedelijk- en buitengebied gemaakt op grond van de bebouwde komgrens (in de zin van de wet natuurbescherming, WNB).
**Door een administratieve samenvoeging van een aantal in de buurt van elkaar staande kleinere speelvoorzieningen is het aantal beheerde speelvoorzieningen verlaagd, terwijl in het veld de speelvoorzieningen (en het aantal) ongewijzigd zijn.

In 2022 is het oppervlakte groen in het buitengebied fors uitgebreid. Voornamelijk door aankoop van Landgoed De Wielewaal door de gemeente (142ha). Ook rekenen we de landbouwgronden in het bezit van de gemeente (die inmiddels primair met ecologische en landschappelijk doelen worden beheerd) tot het gemeentelijk groen vanaf eind 2022.

Werkelijke kosten onderhoud in 2023
De werkelijke besteedde onderhoudskosten in 2023 bedroegen afgerond € 15,4 miljoen.

Voor onderhoud van kapitaalgoederen maken we onderscheid in onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Onderhoud wordt bekostigd uit structurele middelen uit de begroting. Vervangingen worden geactiveerd en hier vloeien kapitaallasten uit voort. Het bedrag dat in de begroting 2023 voor onderhoud (exploitatie) is bestemd is volledig uitgegeven aan uitvoering van het onderhoud in 2023 (afwijking nihil). Ook wat betreft de uitvoering van (integrale) groot-onderhoudsprojecten (vervangingen, waarop wordt afgeschreven) is er inhoudelijk geen afwijking. Voor zover er verschil is tussen het begrootte bedrag en het bedrag aan uitgevoerde projecten, heeft dit een administratieve achtergrond. Voor de projecten (die een looptijd over meerdere jaren hebben) en waarvan de budgettoekenning administratief in 2023 staat geregistreerd, blijven de eerder voor 2023 begrootte middelen nog steeds beschikbaar, deze gaan voor zover niet aangesproken in 2023 noodzakelijkerwijs mee naar volgende jaren (waarmee de dekking behouden blijft voor deze lopende projecten).

Nadere toelichting over het uitgevoerde onderhoud in 2023 in relatie tot het geplande onderhoud 2023. Er heeft conform planning cyclisch jaarlijks onderhoud plaatsgevonden aan beplantingsvakken, bomen, speelvoorzieningen en de kinderboerderij. Zo zijn onder meer het gras gemaaid, onkruid verwijderd, beplantingen gesnoeid en speelvoorzieningen zijn gecontroleerd en zo nodig op basis daarvan gerepareerd. Er heeft plaagdierbeheersing plaatsgevonden en de dieren in de kinderboerderij en bokkentuinen zijn verzorgd. Er heeft cyclisch meerjaarlijks onderhoud plaatsgevonden. Onder meer zijn bomen op kwaliteit gecontroleerd en zo nodig gesnoeid. Beplantingsvakken en bomen zijn zo nodig ingeboet (weer aangevuld na gedeeltelijke uitval). Afgeschreven speelvoorzieningen zijn indien nodig in overleg met omwonenden vervangen. Er heeft gecombineerd met investeringen groot onderhoud plaatsgevonden. Zo zijn in overleg met omwonenden speelplaatsen gerenoveerd en zijn (al dan niet met riolerings- of verkeersprojecten gecombineerd) straten opnieuw ingericht met bomen, parkrenovaties voorbereid en zover de budgetten dat toelieten uitgevoerd. Er heeft curatief onderhoud plaatsgevonden. Zo zijn er veelal op basis van meldingen van bewoners schades gerepareerd. De stormschade van eind 2023 is opgeruimd. Herplant vindt naar verwachting in 2025 plaats.

Ontwikkelingen
Door de intensivering van binnenstedelijk wonen wordt het bestaande groen intensiever gebruikt. Met de verdichting en de bijbehorende infrastructuur staat de resterende fysieke ruimte voor bomen en beplanting zowel ondergronds als bovengronds onder druk, terwijl deze tegelijk aan belang wint. Met zulke ontwikkelingen is ook extra aandacht nodig voor onderhoud. Het blijft van belang goed in te zetten op kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de groene wiggen en het binnenstedelijk groen om bij te dragen aan de 4 thema’s waar groen een belangrijk middel in vormt: klimaatadaptatie, gezondheid, biodiversiteit en identiteit. In combinatie met de schaalsprong wordt ook het groen in (integrale) projecten uitgebreid om aan de toenemende behoefte aan groen te voldoen. De komende jaren zal daarmee door ontharding een geleidelijke fijnmazige uitbreiding plaats vinden. Door de toenemende verweving van het groen met de intensiever gebruikte buitenruimte, en de toenemende gerichtheid op doelen als ecologie en klimaatadaptatie, ontstaat ook steeds meer verbreding én verdieping van de onderhoudsdoelstellingen.

Risico's
Door krapte aan middelen in relatie tot de stedelijke ontwikkeling is over de jaren heen een licht dalende trend te zien in de technische kwaliteit van het groen. Door de toenemende hoge druk op het bestaande groen in samenhang met de schaalsprong en de geleidelijke uitbreiding van het groen om te kunnen voldoen aan de vraag, houden de reguliere uitbreidings- en inflatiecorrecties op de onderhoudsbudgetten geen gelijke tred met de werkelijke kostenstijgingen van het groenonderhoud. De druk op de middelen voor de instandhouding van het groen en bomen zal hierdoor de komende jaren naar verwachting verder oplopen. Met ingang van 2024 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor beheer, onderhoud en vervanging en het inlopen van uitgesteld onderhoud.

Omdat dit deels met incidentele middelen gebeurt, wordt mede in het verlengde van de bovenstaande ontwikkelingen met name vanaf 2026 een tekort op het gebied van onderhoudsgelden en jaarlijks beschikbare investeringsmiddelen voor vervangingen voorzien. De kostenstijgingen voor vervangingen worden naast door inflatie mede veroorzaakt door het toenemend intensief ruimtegebruik (ook ondergronds) en de vraag om meer flexibiliteit in de openbare ruimte. Steeds meer voorzieningen zijn nodig om bomen en beplanting de kans te geven om op termijn weer net zo groot te worden als in de huidige situatie. Verder is in 2023 door extreem weer schade ontstaan aan bomen en beplanting, hiervoor verwijzen we naar de toelichting op de afwijkingen op programma 2, onderdeel Groen en recreatie.

Gemeentelijk vastgoed

De portefeuille omvat 460 gebouwen op peildatum 31-12-2023. Als eigenaar verzorgt de gemeente het technisch, financieel en juridisch beheer van de in eigendom zijnde en beperkt aantal gehuurde gebouwen. Dit geldt niet voor de gebouwen waar deze rol is ondergebracht bij derden, zoals de en de claimrechtscholen (waarvan het eigendom bij de school ligt zolang die het pand gebruikt). De kantoorgebouwen voor ambtelijke huisvesting (incl. stadhuis) en Van Abbe Museum worden structureel beheerd en gerenoveerd vanuit een marktconsortium en vallen buiten ons reguliere beleidskader.

Conform de “Spelregels vastgoedbeleid” (2020) hanteren wij Conditie Afhankelijk Onderhoud (NEN 2767) voor de permanente gemeentelijke gebouwen. Hierbij is het minimaal onderhoudsniveau vastgesteld op Basisniveau (redelijke tot goede bruikbaarheid). We voldoen hier aan. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Enkel bij de gebouwen die verkocht zullen worden of beheerd worden in verband met een gebiedsontwikkeling, is er sprake van een lagere onderhoudsconditie, waarbij geldt dat verloedering niet acceptabel is.

Realisatie 2023 ten opzichte van begroting

(x € 1.000,-)	Begroting	Realisatie
Exploitatie onderhoud	4.246	6.871
Groot onderhoud	2.277	3.452
Investeringen	11.026	5.125
Totaal	17.549	15.448

Exploitatie onderhoud: de overschrijding wordt veroorzaakt door extra onderhoud sportaccommodaties, werkzaamheden naar aanleiding van inspecties, een toename in het aantal gebouwen en gestegen marktprijzen.

Investeringen: de realisatie is achtergebleven. Dit komt onder andere door de uitvoering van Cultuur Totaal. Dit bestaat uit groot onderhoud voor de huurders/exploitanten van onze cultuurpanden, denk hierbij aan audiovisuele apparaten en de inrichting. Het werk voor Cultuur Totaal laat zich wat lastiger plannen, omdat de visie en wensen van de culturele instellingen hierbij leidend zijn. Dit zorgt ervoor dat de investeringen veelal achterblijven, maar het heeft geen effect op de staat van onderhoud. Bij een aantal gebouwen is de voorbereiding gestart, maar vindt de uitvoering plaats in 2024.

3d. Financiering

Deze paragraaf gaat in op het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De kaders zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido). De belangrijkste doelstelling is het beheersen van de treasury risico's. Het wettelijk kader is verder uitgewerkt in het treasury statuut. In 2023 voldoen we aan de kasgeldlimiet, renterisiconorm en norm voor schatkistbankieren. De netto-schuldpositie is verder afgenomen. Rente-inkomsten uit schatkistbankieren, lagere schuld en geen financieringsvraag in 2023 geven een positief renteresultaat. Het bedrag aan verstrekte leningen en garanties aan derden is wederom gedaald.

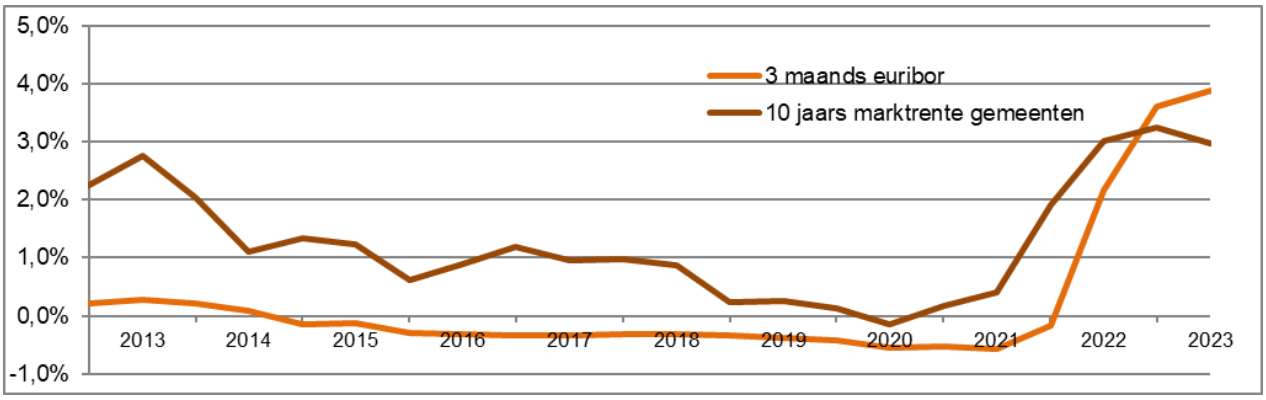
Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de feitelijke geldstromen in 2023. Het rekeningresultaat wordt gecorrigeerd voor resultaatposten die geen kasstroom met zich meebrengen (bijvoorbeeld afschrijvingen) en voor kasstromen die geen resultaatpost zijn (bijvoorbeeld mutaties in voorzieningen). De gemeente werkt vanuit totaalfinanciering: alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden gesaldeerd voordat de gemeente zich op de geld- of kapitaalmarkt begeeft.

Op basis van de cijfers in de primaire begroting was een liquiditeitenuitstroom van € 110 miljoen voorzien. De realisatie over 2023 laat een kasinstroom zien van € 17,3 miljoen als gevolg van ontvangst van diverse grote specifieke uitkeringen van het Rijk en achterblijvende uitgaven.

Kasstroomoverzicht 2023 (x € 1 miljoen)		
Rekeningresultaat	21,6	
Correctie voor afschrijvingen en mutaties voorzieningen/reserves	40,8	
Aanpassingen voor mutaties in netto werkkapitaal (voorraden)	-0,1	
Aanpassingen voor mutaties in netto werkkapitaal (overig: crediteuren, debiteuren)	79,1	
Kasstroom operationele activiteiten		**141,4**
Investeringen in (im)materiele vaste activa	-105,9	
Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa	0,3	
Totaal kasstroom investeringsactiviteiten		**-105,7**
Aflossing van opgenomen leningen	-16,1	
Aflossing van verstrekte leningen	-0,7	
Kapitaalverstrekking aan deelneming	-0,1	
Totaal kasstroom financieringsactiviteiten (benodigde herfinanciering)		**-16,9**
Netto kasinstroom		**18,9**
Financiering (x € 1 miljoen)		
Hoger saldo bankrekeningen en contant geld	17,3	
Nieuwe opgenomen langlopende leningen	0	
Afname kasgeldleningen	0	
Financiering van kasinstroom		**17,3**

Renteontwikkelingen

Na de verhoging van 0% naar 2% in 2022 verhoogde de Europese Centrale Bank (ECB) de depositorente verder naar 4,0% in 2023 om de inflatie onder controle te krijgen. Het inflatiebeeld is wereldwijd sterk verbeterd in het afgelopen jaar. De inflatie in Nederland daalde van 10% in 2022 naar circa 4% in 2023. Lagere energieprijzen en de renteverhogingen van de centrale banken waren de belangrijkste oorzaken van de daling. In 2023 vertoonde de 10 jaars marktrente voor gemeenten veel volatiliteit, maar eindigde ongeveer op de beginstand rond de 3,0%. Over de afgelopen tien jaar hebben de rentes zich als volgt ontwikkeld:

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De wet FIDO stelt dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (de kasgeldlimiet) met kort geld mag financieren. Als de netto-vlottende schuld, bestaande uit kasgeldleningen en het saldo van de bankrekeningen, de kasgeldlimiet (€ 93 miljoen) drie kwartalen overschrijdt, moeten aanvullende maatregelen worden genomen. In 2021 zijn alle kasgeldleningen afgelost. Het gehele jaar 2023 is het bankrekeningsaldo positief geweest.

Kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	kw1	kw2	kw3	kw4
Norm 8,5% van begrotingstotaal	93	93	93	93
Gemiddelde Netto vlottende schuld (x € 1 miljoen)	0	0	0	0

De renterisiconorm uit de wet FIDO regelt dat gemeenten tot een dusdanige opbouw van de leningenportefeuille komen, dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassing en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt. Het totaal aan aflossingen en renteherziening op leningen mag jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal zijn. Voor Eindhoven is dat in 2023 € 217,7 miljoen. Het bruto bedrag aan aflossingen bedroeg € 16,1 miljoen.

Renterisiconorm (X € 1 miljoen)	2021	2022	2023
Norm 20% van begrotingstotaal	187,6	200,1	217,7
Stand	16,2	33,1	16,1

Ontwikkeling langlopende schuld

De langlopende schuldpositie van de gemeente Eindhoven is in 2023 gedaald van € 323 miljoen naar € 307 miljoen. In 2023 werd voor een bedrag van € 16,1 miljoen aan leningen en waarborgsommen afgelost. Vanwege de ruime liquiditeitspositie was het niet noodzakelijk om nieuwe lange financiering aan te trekken in 2023.

Ontwikkeling opgenomen geldleningen (x € 1.000)	Restant per 31-12-2022	Vermeerdering in 2023	Aflossing in 2023	Restant per 31-12-2023
Eigen financiering	266.916		15.492	251.424
Projectfinanciering zonnepanelen project	5.979		513	5.466
Lening t.b.v. aankoop gronden PSV	48.600			48.600
Voor doorlening aan woningbouw	1.431		71	1.360
Waarborgsommen van derden	178	64	69	172
Totaal vaste schuld	**323.103**	**64**	**16.145**	**307.022**

Verstrekte leningen

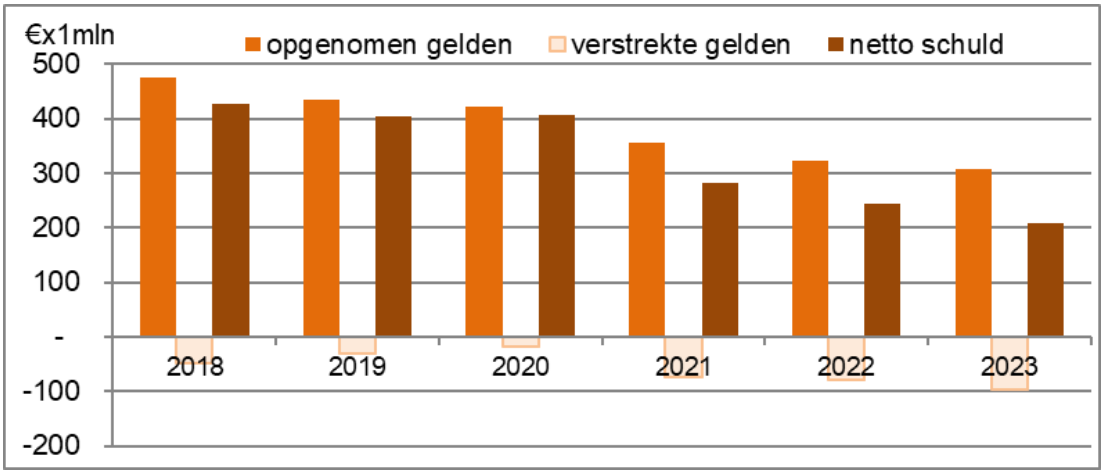
Het totaal bedrag aan verstrekte leningen is in 2023 toegenomen met € 0,66 miljoen tot € 13,2 miljoen.

- Woningbouw: bevat één lening met WSW garantie van € 1,4 miljoen aan een woningbouwcorporatie.
- Deelnemingen: door Park Strijp CV is in 2023 € 1,387 miljoen opgenomen binnen de overeenkomst.
- Overige: de laatste leningen aan inwoners zijn verstrekt binnen het zonnepanelenproject Zuidoost-Brabant. Per eind 2023 staat €5,8 miljoen uit. Op starters- en duurzaamheidsleningen via SVn is regulier afgelost.

Ontwikkeling verstrekte geldleningen (x € 1.000)	Restant per 31-12-2022	Mutatie	Restant per 31-12-2023
Lening aan woningbouw	1.431	-71	1.360
Lening aan deelnemingen	1.477	1.387	2.864
Overige leningen (startersleningen, zonnepanelen, duurzaamheidsleningen, Enexis, ROW, bijstand, waarborgsommen derden, etc.)	9.651	-658	8.992
Totaal vaste schuld	**12.559**	**658**	**13.216**

Netto schuld

Om de netto schuld te bepalen corrigeren we de opgenomen gelden (lang en kort) met de verstrekte leningen en liquide middelen. Per saldo is de netto schuld in 2023 verder afgenomen met € 34,1 miljoen naar € 209,2 miljoen. De opgenomen gelden zijn € 16,1 miljoen afgenomen door aflossing van langlopende leningen. Er zijn geen kort lopende leningen in 2023. Het saldo liquide middelen (bankrekeningen plus schatkist) is met € 17,3 miljoen toegenomen. De verstrekte leningen laten een toename zien van € 0,7 miljoen. Over de afgelopen jaren heeft de netto-schuld zich als volgt ontwikkeld:

Renteresultaten

Treasury kan gezien worden als de interne bank van de gemeente en opereert op de geld- en kapitaalmarkt. De kosten van het eigen vermogen en de rentekosten van de leningen worden via de interne rekenrente doorberekend aan de sectoren met investeringen in economisch nut of grond. De commissie BBV heeft in 2016 de methode van berekening van de interne rente en de rente grondbedrijf voorgeschreven. Voor de berekening van de interne rente worden de rentekosten omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd. De interne rente en de rente op reserves en voorzieningen zijn bij de begroting 2023 vastgesteld op 1,0%. Conform BBV is berekend of de doorbelaste rentelasten in de realisatie niet meer dan 25% afwijken van de werkelijke netto rentelasten, met een te positief renteresultaat tot gevolg. Om hieraan te voldoen is de rente op reserves en voorzieningen met terugwerkende kracht verhoogd naar 1,7%. De verhoging van het rentepercentage op reserves en voorzieningen leidt tot hogere lasten en daarmee een lager renteresultaat, maar gemeentebreed is de wijziging per saldo resultaatneutraal. Het rentepercentage voor het grondbedrijf is bij de gewijzigde begroting vastgesteld op 1,1%, maar is in de loop van het jaar bijgesteld naar 1,0% op basis van de werkelijke boekwaarde per 1-1-2023 en de gerealiseerde rentelasten over 2023. Daarmee is voldaan aan de eis van het BBV.
Onderstaand schema geeft inzicht in de netto rentelasten, de wijze waarop rente aan grondexploitaties, projectfinanciering aan specifieke taakvelden en omslagrente aan investeringen wordt toegerekend en het renteresultaat op het taakveld treasury.
Het gerealiseerde renteresultaat is € 0,1 miljoen positief. De afwijking is met name het gevolg van ontvangen rente op de overtollige liquide middelen bij de schatkist. Daarnaast waren externe rentelasten lager door minder investeringen in de afgelopen jaren. Ook in 2023 was het niet noodzakelijk om lange financiering aan te trekken.

Schema rentetoerekening (x € 1 miljoen)	Primaire begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Saldo externe rente lasten en baten	-7,3	-7,1	-2,6
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	-3,5	-7,9	-7,9
Totale netto rentekosten op taakveld treasury	**-10,8**	**-15,0**	**-10,5**
Doorbelaste rente naar grondexploitaties en projectfinanciering	2,3	3,0	3,0
Doorbelaste rente naar activa via renteomslag	9,1	7,7	7,6
Renteresultaat op taakveld treasury	**0,5**	**-4,3**	**0,1**

Verstrekte garanties

Per eind 2023 is voor een bedrag van € 7,4 miljoen aan leningen direct gegarandeerd door de gemeente aan instellingen, die actief zijn op het gebied van gezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur. De garanties zijn deels verstrekt met hypothecaire zekerheid. Het college van B&W is terughoudend in het verstrekken van nieuwe garanties of leningen. In geval van materiële bedragen wordt vooraf advies ingewonnen van de raad.
In 2023 is een aanvullende garantie verstrekt aan stichting groendomein Wasven van €0,4 miljoen. Deze financiering zal in 2024 worden opgenomen door de kredietnemer. Per saldo is het bedrag aan verstrekte garanties afgenomen in 2023 met € 0,2 miljoen.

Op de uitstaande leningen en garanties loopt de gemeente risico. Daarom brengen we over (een deel van) de lopende leningen en garanties jaarlijks een risicopremie in rekening. Met deze premies voeden we de reserve algemene risico's garanties en geldleningen. Als de gemeente wordt aangesproken op haar garantie, of een lening niet wordt afgelost, komt dit verlies ten laste van deze reserve. In 2023 zijn er geen bedragen ten laste van de reserve gebracht. Jaarlijks bepalen we de minimale hoogte van de reserve aan de hand van de financiële positie van de geldnemers en de (hypothecaire) zekerheden. Uit deze analyse bleek dat de stand van de reserve van € 2,60 miljoen eind 2023 passend is voor het afdekken van de risico's.

Woningbouwcorporaties kunnen voor de financiering van hun investeringen leningen aantrekken met borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Rijk en gemeenten staan samen garant voor het WSW via de achtervangpositie. Indien het garantievermogen van het WSW te laag is moeten gemeenten en het rijk aan het WSW renteloze leningen verstrekken. Eindhoven neemt eind 2023 voor een bedrag van € 1,64 miljard de achtervangpositie in. Momenteel zijn er geen signalen dat deze achtervangpositie wordt aangesproken.

Gewaarborgde geldleningen (bedragen x € 1 miljoen)	31-12-2022	Mutatie	31-12-2023
Garanties aan derden	7,6	-0,6	7,0
Garanties incl. aanv. garantie 't Wasven	10,1	-0,2	7,4

Schatkistbankieren

Eind 2013 is verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden ingevoerd. Nieuwe beleggingen zijn niet meer toegestaan. Kasoverschotten op reguliere bankrekeningen boven de norm (€ 11,2 miljoen voor Eindhoven) moeten verplicht worden afgestort naar de schatkist van de Staat. Eindhoven heeft geen structurele tegoeden, maar het afgelopen jaar was er het hele jaar sprake van een liquiditeitsoverschot. Vanwege gunstigere rentecondities dan op reguliere betaalrekeningen, zijn alle tegoeden dagelijks afgestort. Daardoor is in 2023 het saldo ruim onder de norm van € 11,2 miljoen.

Schatkistbankieren	kw1	kw2	kw3	kw4
Limiet (norm)	11,2	11,2	11,2	11,2
Gemiddeld saldo op bankrekeningen	0,4	0,4	0,5	0,6

3e. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

Inleiding
In deze paragraaf beschrijven we de stand van zaken ten aanzien van de organisatieontwikkeling en nemen we voor het eerst de vermelding rechtmatigheid op. Voor de organisatieontwikkeling benoemen we eerst een aantal organisatiebrede aspecten en daarna lichten we enkele organisatie onderdelen uit.

Organisatieontwikkeling
Stuurmodel en hoofdstructuur
Er zijn in 2023 belangrijke stappen gezet om onze organisatie zo in te richten dat we zowel de (toekomstige) behoeften van onze groeiende stad kunnen vervullen als een aantrekkelijke werkomgeving kunnen bieden voor het benodigde talent. We hebben een nieuw stuurmodel ingevoerd en een hoofdstructuur vastgesteld en uitgewerkt en daarmee een stevige basis gelegd voor een organisatie die klaar is voor de toekomst. Sectoren en afdelingen worden logischer en evenwichtiger ingericht en teams krijgen een maximaal aantal medewerkers. Daarmee zorgen we ervoor dat elke leidinggevende voldoende aandacht kan geven aan medewerkers. In lijn met het stuurmodel stoppen we met alternatieve vormen van sturing in de vorm van adjuncten, plaatsvervangers en coördinatoren op het gebied van personeel en werkverdeling. In de nieuwe structuur zijn de lijnen kort, komt informatie uit de stad snel op tafel bij beslissers en omgekeerd en wordt samenwerken eenvoudiger.

Medewerkers
Om de aandacht voor medewerkers goed te regelen is bij een groot aantal sectoren een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Dit levert, naast de nieuwe HR-dashboards, belangrijke stuurinformatie voor het management op. Daarnaast maakten sectoren voor het eerst uniforme sectorplannen. Dit draagt bij aan een steviger uitlijning tussen de uitvoering en ambities van de stad. We werken hard aan het verbeteren van onze processen en werkwijzen, het ontwikkelen van gedrag en cultuur passend bij onze kernwaarden, professionalisering van leiderschap en vergroten van het verandervermogen van de organisatie.

Management
We hebben de functieprofielen voor leidinggevenden herzien om ieders bijdrage aan de eigen sector en het collectief duidelijk te benoemen. Hierdoor is duidelijk wat we van een leidinggevende verwachten en kunnen we nieuwe leidinggevenden werven die goed aansluiten bij onze organisatie en onze toekomstplannen.
Daarnaast is een methodiek en proces ontwikkeld voor opvolgmanagement voor leidinggevende functies.
Mede hierdoor hebben we in 2023 grote vooruitgang geboekt in het vervullen van sleutelfuncties: directieraad en sectorhoofden zijn vanaf eind 2023 ingevuld met vaste medewerkers, waarvan er 3 starten begin 2024. In 2024 bouwen we dit verder uit naar afdelingshoofden en andere sleutelfuncties. Hierdoor hebben we tot op het niveau van de directie nu een stabiel managementteam. Deze stabiliteit draagt bij aan een verbeterde sturing, waardoor we effectiever de (bestuurlijke) uitdagingen in de stad kunnen aanpakken. We hebben geïnvesteerd in de opleiding en ontwikkeling van ons managementteam. Dit heeft geleid tot verbeterde relaties met zowel medewerkers als externe partijen, en draagt ook dit bij aan het verder optimaliseren van onze processen.

Arbeidsmarkt
In 2023 hebben we ons werkgeversmerk vastgesteld en een nieuwe arbeidsmarktcampagne gelanceerd die bijdragen aan het invullen van een groeiend aantal vacatures. De campagne droeg bij aan een groei van 75% ten opzichte van 2022 aan kandidaten. De instroom van nieuwe medewerkers nam toe van 325 in 2022 naar 358 in 2023. Aangevuld met de interne doorstroom zijn in 2022 377 vacatures gevuld en in 2023 419. In 2023 is een nieuwe ruimere woon-werkregeling vastgesteld. Deze wordt in Q1 2024 volledig geïmplementeerd.

Diversiteit en inclusie
In het voorjaar presenteerde de Universiteit Tilburg de resultaten van het 3e onderzoek m.b.t. diversiteit en inclusiviteit van de organisatie. Datzelfde geldt voor de uitkomsten van de barometer culturele diversiteit die is uitgevoerd door het CBS. Op basis van de resultaten is besloten door te gaan op de ingeslagen weg. We houden

vast aan ons beleid van het professionaliseren van de HR-processen. In juli 2023 is een uitvoeringsplan D&I voor de organisatie vastgesteld. Daarin staan de doelstellingen, de onderwerpen en de acties waar de komende jaren (2023 t/m 2026) op het gebied van diversiteit en inclusie uitvoering aan willen geven.

Hybride werken
In 2023 zijn twee evaluaties hybride werken uitgevoerd onder medewerkers. De resultaten geven aan dat hybride werken een positief bijdrage levert aan o.a. werk-privébalans, werkplezier en keuzevrijheid. Er zijn ook aandachtspunten naar voren gekomen waaronder de integratie van nieuwe medewerkers, geluidsoverlast op kantoor en onduidelijkheid over het activiteitgericht werken. Uit metingen blijkt dat er piekdagen in bezetting zijn op dinsdag en donderdag. Deze input is samen met verzoeken van afdelingen en wetenschappelijk onderzoek over de effecten van hybride werken meegenomen in het vervolg.

Vitaliteit
Het ziekteverzuim steeg naar 6,7% in 2023 ten opzichte van 5,6% in 2022. Er is sprake van een landelijke stijging bij gemeenten. Werkdruk en psychische klachten hebben een belangrijk aandeel in het verzuim. Onder de vlag van ‘Samen Vitaal’ is er een aanbod voor medewerkers voor het voorkomen van werkdruk en het stimuleren van dagelijks bewegen. Uit het 1e meetmoment van het medewerkersonderzoek, waar een groot aantal sectoren aan mee deed, blijken werkdruk, informatievoorziening en de beoordeling aandachtspunten. De directieraad en sectoren hebben daarvoor verbeterplannen gemaakt. De resultaten van het medewerkersonderzoek gebruiken we ook voor het bespreken en opstellen van actieplannen voor ongewenste omgangsvormen, sociale veiligheid en werkdruk.

Informatievoorziening
In 2023 zijn belangrijke stappen gezet om de modernisering en toekomstige Informatievoorziening van gemeente Eindhoven te kunnen realiseren en de continuïteit van de huidige Informatievoorziening te borgen.
In 2023 heeft de Raad de I-Visie en I-strategie vastgesteld en stelde het college het informatiebeveiligingsbeleid , het privacybeleid en de datastrategie vast. Voor de realisatie van de I-strategie en datastrategie is een programma ingericht waarmee Eindhoven inzet op gedeelde IV/IT voorzieningen.

In het vierde kwartaal is de ethische commissie ingesteld en ultimo 2023 is het verbeterplan 2.0 “AVG/privacy” opgeleverd. De Gemeente Eindhoven participeert in verschillende Europese en landelijke trajecten zodat de informatievoorziening klaar is voor de toekomst en we gebruik kunnen maken van oplossingen die in andere gemeenten zijn ontwikkeld. De toezegging aan de Raad om in 2023 minstens 1 algoritme op te nemen in het landelijk register is daarmee gerealiseerd.

In 2023 zijn maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging geïmplementeerd en is de aanbesteding voor een wachtwoord-applicatie afgerond. Hiermee wordt invulling gegeven aan de (VNG) kaders met betrekking tot de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en worden bevindingen vanuit verschillende onderzoeken zoals IT audits, rekenkameronderzoeken en onderzoek KPMG opgelost. De ICT contracten zijn opgeschoond: van de 21 contracten op de aanbestedingskalender 2022-2023 zijn ultimo 2023 18 contracten aanbesteed en gegund en is voor 12 van deze contracten de implementatie afgerond. Dit is onderdeel van een aanpak die de periode 2022-2028 beslaat en waarvoor extra middelen beschikbaar zijn gesteld. Er is een dashboard opgeleverd voor de ruimtelijke sectoren, dat inzicht geeft in de staat van het applicatie landschap en de onderliggende contracten. Hiermee wordt de prioritering van de voorgenomen werkzaamheden en initiatieven beter ondersteund.

Inkoop en contractmanagement
Voor inkoop en contractmanagement lag in 2023 de nadruk op Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkopen (MVOI), het borgen van rechtmatigheid en de verdere professionalisering van de inkoop- en contractmanagementfunctie.
De gemeente Eindhoven heeft in 2023 het Manifest MVOI ondertekend. Met de uitvoering draagt Eindhoven bij aan de verdere verduurzaming van de stad en de organisatie, een belangrijk speerpunt uit het Bestuursakkoord. MVOI is nu een belangrijker onderdeel van de gunningsmethodiek.

In 2023 is gewerkt aan verdere verbetering van de inkoopprocessen en aan opschoning van contracten.

Ook is in 2023 de inkoop- en contractmanagementfunctie verder geprofessionaliseerd. Voor inkooppakketten van het domein Algemene Dienstverlening is een aanbestedingskalender opgesteld. De registratie en het beheer van de contractenportefeuille zijn verregaand op orde gebracht. Daarnaast is gestart met een specifieke ICT-contractenportefeuille met als resultaat meer grip op dit type contracten. Tot slot is in 2023 weer geïnvesteerd in opleiding van medewerkers op het gebied van inkoop- en contractmanagement.

Financiën en Toekomstvaste Financiële Functie (TFF)
In 2023 is een grote stap gezet in het verduidelijken van taken en rollen binnen de financiële functie. Enige taken en formatie zijn verschoven van de sectoren naar de centrale sector Control en de centrale afdeling Financiële administratie. Tevens is op basis van samenwerkingsafspraken de samenwerking, taak en rolverdeling tussen de sectoren en de centrale financiële afdelingen verduidelijkt en afgesproken. In 2023 is ook gestart met het aanpassen van de interne budgetverantwoordelijkheid volgens de uitgangspunten van het nieuwe stuurmodel. In het verlengde hiervan is in het najaar gestart met het aanbieden van trainingen om de kennis en vaardigheden verder te verhogen.

Nieuw Financieel Systeem (NFS)
Na de start van de implementatie van het Nieuw Financieel Systeem in maart 2023 zal deze worden voortgezet in 2024. De initiële livegangsdatum van 1 januari 2024 is niet behaald. Ten grondslag hieraan lagen een aantal risico’s die de continuïteit van de financiële processen, kwaliteit van de beschikbare financiële informatie en het verandervermogen binnen de organisatie niet zouden kunnen borgen en garanderen. De gerealiseerde stappen hebben geleid tot een testbaar ingericht systeem dat wordt geëvalueerd door werkgroepen. In 2024 dienen testen verder uitgevoerd te worden en zal er ingezet worden op de afronding van Systeem Integratie Testen, het actualiseren van de financiële processen en bijbehorende werkinstructies zoals deze zullen gaan lopen na livegang van het NFS, afronden van realiseren van koppelingen met taakspecifieke applicaties, bouwen van een rapportage omgeving die voorziet in de financiële informatiebehoefte en het betrekken en trainen van eindgebruikers alvorens het voorbereiden van de livegang.

Communicatie
We blijven investeren in onze sociale mediakanalen en onze websites. Het aantal volgers op Instagram is met ruim 25% gestegen naar 15.100, op LinkedIn met 31% naar 31.100 volgers en op Facebook met 9% naar 21.700 volgers. De inwonersenquête geeft aan dat onze social media kanalen met een 7.4 worden gewaardeerd. Eindhoven.nl was in 2023 ook het belangrijkste online kanaal en wordt in de inwonersenquête met een 7.4 gewaardeerd.
Eind 2023 is opnieuw vastgesteld dat Eindhoven.nl voldoet aan de Wet Digitoegankelijkheid. We kregen de B-status (gaat van A (hoog) tot E (laag)) omdat we op onze site nog gebruik maken van de gratis vertalingsapplicatie: Google Translate. Deze tool is wel heel relevant voor onze steeds internationaler wordende stad. Zo’n 90.000 bezoekers maakten in 2023 van deze vertaaltool gebruik.

Participatietrajecten hebben in 2023 zowel fysiek als online (steeds vaker) of via een combinatie van beiden plaatsgevonden. We hebben geïnvesteerd in het kennisniveau van communicatiemedewerkers op het vlak van inwoners– en overheidsparticipatie door een training te organiseren. In de praktijk en door evaluaties leren we ook wat wel en wat niet werkt.

Personeelskosten

Resultaat

In 2023 is de realisatie € 225,4 miljoen, een overschrijding van € 3,8 miljoen t.o.v. de begroting. In onderstaande tabel lichten we de oorzaken van de verschillen toe.

Personeel: kosten en opbrengsten 2023 (incl transitorische posten en reserveringen)				
Onderdelen (EURm)	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**	**Opmerking verschil**
Eigen personeel	205,1	206,1	-1,0	Inschalingsverschillen, VSOs, incidentele betalingen en overbezetting
Inhuur	38,9	39,2	-0,4	Inhuurtarieven zijn sterker gestegen dan de gemeentelijke index
Opbrengsten personeel	-2,3	-4,7	2,3	Hogere opbrengsten detachingen en hogere UVW bijdragen
Dekking uit projecten	-27,9	-20,9	-7,0	Minder doorbelast
Inhuur tbv projecten	7,9	5,7	2,2	Lagere inhuur
Subtotaal	**221,6**	**225,4**	**-3,8**	
Via voorziening		1,1		Personeelslasten via voorziening, geen effect in exploitatie
Totaal		**226,5**		

De personeelslasten in deze analyse zijn breder dan die in 4.3.2 "Baten en lasten naar categorieën" (betreft alleen eigen personeel en inhuur). Bovenstaande onderdelen werken als communicerende vaten.

Vermeldingen rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording college van B&W

Het college van B&W geeft in de jaarrekening 2023 voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording af over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begroting, voorwaarden en het misbruik en oneigenlijk gebruik.

Financiële onrechtmatigheden

Wanneer het bedrag van de totale afwijkingen boven de vastgestelde verantwoordingsgrens uitstijgt, dient in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting opgenomen te worden van individuele afwijkingen boven de rapporteringsgrens van € 500.000. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording is door de raad vastgesteld op 1% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat de totale afwijkingen lager zijn dan de verantwoordingsgrens. Daarom is er geen toelichting opgenomen.

Gids proportionaliteit (aanbestedingen)

Indien de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het college hierover rapporteren via deze paragraaf. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat geen toelichting benodigd is.

Niet-financiële onrechtmatigheden

Op basis van de kadernota rechtmatigheid zijn we verplicht niet-financiële onrechtmatigheden in verband met de wet Fido en bijbehorende Regelingen in deze paragraaf toe te lichten. Het gaat hier om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Zoals blijkt uit de paragraaf financiering is er 2023 geen sprake van overschrijding en dus ook geen niet-financiële onrechtmatigheid.

3f. Verbonden partijen

Naam verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Taak veld	Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022	Vestigings plaats
Gemeenschappelijke regelingen								
GR Centrum Uitvoering Reinigingstaken Eindhoven en omgeving (CURE)	7.3	nnb	nnb	nnb	2.150	34.342	998	Eindhoven
GR GGD Brabant Zuidoost	7.1	nnb	nnb	nnb	412	29.778	5.466	Eindhoven
GR Metropoolregio Eindhoven	0.1	834	21.121	13.903	469	20.546	14.294	Eindhoven
GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	7.4	578	7.760	2.527	0	6.637	1.012	Eindhoven
GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	1.1	1.011	29.829	3.262	474	37.894	2.251	Eindhoven
GR Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE)	6.4	1.536	19.465	12.022	761	10.683	12.530	Eindhoven
Vennootschappen en coöperaties								
BNG Bank N.V.	0.5	254.000	110.834.000	4.721.000	300.000	107.471.000	4.615.000	Den Haag
BrabantRing B.V.	3.1	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	Eindhoven
Brainport Development N.V.	3.1	16	5.232	3.340	20	4.282	3.324	Eindhoven
Breedband Regio Eindhoven B.V.	3.1	571	2.748	5.182	339	2.809	4.612	Eindhoven
Eindhoven Airport N.V.	7.4	19.193	30.187	133.626	18.764	17.650	120.089	Eindhoven
Enexis Holding N.V.	0.5	72	5.140	5.320	1.300	4.907	5.441	Groningen
Flight Forum Beheer B.V.	3.2	nnb	nnb	nnb	0	73	18	Eindhoven
Flight Forum C.V.	3.2	nnb	nnb	nnb	500	4.772	22.273	Eindhoven
Muziekgebouw Eindhoven N.V.	5.3	nnb	nnb	nnb	1.359	7.352	-1.256	Eindhoven
Ontwikkelingsmaatschappij gebiedsontwikkeling Fellenoord B.V. i.o.	8.1	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	Eindhoven
Park Strijp Beheer B.V.	8.3	nnb	nnb	nnb	852	3.106	2.522	Eindhoven
Park Strijp C.V.	8.3	nnb	nnb	nnb	363	6.655	3.173	Eindhoven
Parktheater Eindhoven N.V.	5.3	nnb	nnb	nnb	0	5.279	4.048	Eindhoven
Twice Eindhoven B.V.	3.1	nnb	nnb	nnb	97	11.470	7.191	Eindhoven

(bedragen in onderstaande tabel x € 1.000)

Gemeenschappelijke regelingen

GR Centrum Uitvoering Reinigingstaken Eindhoven en omgeving (CURE)

Doelstelling en openbaar belang

Cure behartigt de belangen van en de samenwerking tussen Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard voor het beheer van huishoudelijke afvalstoffen en daarmee samenhangende taken. Voor Eindhoven sluiten de doelstellingen van de GR Cure aan bij de 'Strategie gescheiden inzameling huishoudelijk afval' (afvalstrategie) die de raad op 28 april 2021 (21.11.752) heeft vastgesteld: 150 kg fijn restafval per inwoner per jaar en een 65% scheidingsrendement op fijn en grof restafval in 2025.

Inzicht bestuurlijk belang

Financieel Aandeel (jaarlijkse bijdrage):

- Gemeente Eindhoven ca. 75%;
- Overige gemeenten ca. 25 % (Geldrop en Valkenswaard tezamen).

Bestuurlijk Aandeel (stemrecht):

- Gemeente Eindhoven 33,3% (2 van 6 bestuurders).

Wisselingen bestuur / RvC / RvT

Niet van toepassing.

Wet Normering Topinkomens

Niet van toepassing.

Maatsch. verant-woord ondernemen

De GR Cure investeert in mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Cure reserveert hier jaarlijks de nodige werkplekken voor. Goede begeleiding en opleiding zorgen ervoor dat kansen worden vergroot door te stromen naar een reguliere, betaalde baan bij Cure of elders in onze samenleving. Dat laatste lukt in 95% van de gevallen. De Prestatieladder Sociaal Ondernemen (PSO) is het meetinstrument en keurmerk dat de mate van sociaal ondernemen objectief meet en zichtbaar maakt. GR Cure staat op de PSO-Prestatieladder op Trede 3. Dat betekent dat Cure koploper is in werkgelegenheid voor mensen met een kwetsbare arbeidspositie. Op het gebied van duurzaamheid ligt het speerpunt voor de komende jaren bij een volledig emissieloos wagenpark.

Geleverde prestaties	Met name de hogere kosten a.g.v. inflatie en personeelskosten hebben in 2023 geleid tot een begrotingswijziging van ca 4,5% (€ 949.000,-). Het voorlopig resultaat blijft binnen de gewijzigde begroting.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Plan B: Cure werkt vanaf 2020 samen met een aantal andere gemeenten in Noord-Brabant en de provincie een Plan B uit voor het realiseren van een nascheidingsinitiatief in zuid Nederland, waarmee het aandeel restafval kan worden verkleind. In 2023 zijn vergaande verkenningen en voorbereidingen gedaan die gepresenteerd zijn aan de raadsleden van betrokken gemeentes. Besluitvorming is beoogd in 2024. In het kader van de afvalstrategie zijn in 2023 de papierbakken (minicontainers) uitgerold.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	2.150	34.342	998

Toelichting financiële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

GR GGD Brabant Zuidoost

Doelstelling en openbaar belang	De GGD Brabant Zuidoost heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulance zorg (AZ). De GGD Brabant Zuidoost vervult daartoe de volgende kerntaken: • infectieziektenbestrijding; • medische milieukunde; • bijzondere zorg; • Forensische Geneeskunde; • toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, WMO); • jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar; • onderzoek en beleidsadvisering; • gezondheidsbevordering; • ambulancezorg.
Inzicht bestuurlijk belang	Wethouder Samir Toub is vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) en heeft qua stemverhouding vijf stemmen. Het DB ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, het AB stelt de hoofdlijnen van het GGD-beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.
Wet Normering Topinkomens	In 2023 werd voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens. Bij de GGD-BZO ontvangt de directeur de hoogste beloning. Deze beloning valt ruimschoots onder het bezoldigingsmaximum.
Maatsch. verantwoord ondernemen	Dit zit opgesloten in het feit dat zij in het leven geroepen zijn voor het uitvoeren van een wettelijke taak (Wet Publieke Gezondheid).
Geleverde prestaties	- Covid-19 bestrijding; - HPV vaccinatiecampagne 18-26 jarigen; - Ondersteuning gemeenten in de planvorming GALA en IZA; - Uitbreiding contracttaken waaronder WVGGZ en Wijk-GGD.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	- Vernieuwing van de Jeugdgezondheidszorg (vernieuwingsprogramma Generatie Gezond); - De voorbereiding van de nieuwe omgevingswet; - Nieuw regionaal spreidingsplan ambulanceposten en implementatie intelligente software voor planning en spreiding; - Intensivering GGD HvB bij Forensische Geneeskunde.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	412	29.778	5.466

Toelichting financiële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

GR Metropoolregio Eindhoven

Doelstelling en openbaar belang	Bestuurlijk samenwerkingsverband tussen Eindhoven en de twintig andere Zuidoost Brabantse gemeenten dat bijdraagt aan een excellent vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners in de Brainportregio op de thema's: Economie, Mobiliteit, Energietransitie, Wonen & Ruimte en Vitaal Landelijk Gebied. De Metropoolregio Eindhoven (MRE) organisatie draagt tevens de verantwoordelijkheid voor de organisatie en proces van de basisfinanciering Brainport Development. Tot slot maakt ook het Regionaal Historisch Centrum (RHCe) onderdeel uit van de GR-MRE.
Inzicht bestuurlijk belang	Financiële jaarlijkse bijdrage geschiedt op basis van (relatief) inwoneraantal. · Gemeente Eindhoven ca. 30% · Overige gemeenten ca. 70% Voor het onderdeel RHCe geldt dat ook het voor een gemeente in gebruik zijnde aantal strekkende meters archief (en terabytes digitaal archief) onderdeel uitmaakt van de bijdrage.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.

Wet Normering Topinkomens
Er wordt voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens.

Maatsch. verant-woord ondernemen
Het merendeel van de begroting bestaat uit de kosten van personeel, bedrijfsvoering en gebouwen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt hierbij continue nagestreefd.

Geleverde prestaties
Metropoolregio Eindhoven (MRE), specifiek vermeldenswaardige resultaten in 2023:

Economie: er wordt gewerkt aan een regionale programmering werklocaties. Ook is er gestart met een regionale verkenning voorzieningen. Verder is de connectie van de MRE op de Strategische Agenda Brainport versterkt door de bredere aanhaking van de 21 gemeentes op zowel de innovatie en talentopgave als ook de opgave om het woon- en leefklimaat in de regio te versterken. Voor de Regiodeal 5e tranche is een aanvraag 'thuis in Brainport' ingediend, gericht op het versterken van de Brede Welvaart in de regio.
Energietransitie: er wordt uitvoering gegeven aan het samenwerkings- en uitvoeringsprogramma Regionale Energiestrategie (RES). Verder wordt samen opgetrokken en afgestemd over het actuele knelpunt van netcongestie.
Mobiliteit: focus lag op de uitvoering van het MIRT-pakket van 1.6 miljard. De regio is gestart met de vorming van een publiek en privaat fonds waarmee zij de komende jaren grote investeringen in onder andere OV, infrastructuur en een vernieuwd station kan doen. Tevens zijn er afspraken gemaakt over de bekostiging van de regionale bijdrage aan dit pakket. Verder wordt er gewerkt aan een mobiliteitsvisie 2040 en regionaal mobiliteitsprogramma.
Vitaal landelijk gebied: in het kader van het nationaal programma landelijk gebied en NOVEX de Peel, wordt met Rijk en Provincie gebiedsgericht samengewerkt aan concrete projecten op het vlak van verbeteren van de fysieke leefomgeving, in het bijzonder door verminderen van de stikstofuitstoot en verdroging.
Wonen en ruimte: de regionale ontwikkelstrategie en de woondeal zijn vastgesteld. De MRE voert regie op de uitvoering hiervan.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's
Begin 2023 heeft het Algemeen Bestuur MRE het nieuwe samenwerkingsakkoord 'in goede banen' vastgesteld. Op basis van extern organisatieadvies heeft het Dagelijks Bestuur MRE besloten om de werkorganisatie MRE door te ontwikkelen. Dit is nodig om de ambities van het nieuwe samenwerkingsakkoord te kunnen realiseren. Eind november 2023 heeft de directeur van de MRE afscheid genomen. De werving van de nieuwe directeur is vervolgens opgestart.

Gulbergen: In 2023 heeft de MRE de inbreng uit het participatietraject uitgewerkt in een Ontwikkelvisie: een wensbeeld voor een regionaal stadspark van de Brainportregio.
In 2024 wordt uitgewerkt in hoeverre het mogelijk is een budgettair neutraal haalbaar plan te maken voor het gebied.
Naheffingen afval: de Hoge Raad heeft op 17 maart 2023 uitspraak gedaan in de zaak Attero over de minderlevering van brandbaar restafval over de periode 2015-januari 2017. Op basis van de uitspraak is de Metropoolregio Eindhoven gehouden een naheffing te betalen van ruim € 6,5 miljoen. Op 21 december heeft het Algemeen Bestuur MRE besloten over de verdeling van deze naheffing over de 21 gemeenten, met als grondslag tonnages op basis van inwoners. Omdat de gemeente Eindhoven de afgesproken tonnages heeft geleverd, heeft Eindhoven geen aandeel in de naheffing.

RHCe: op 1 maart 2023 heeft het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven besloten de governance van het RHCe niet te wijzigen. Dit houdt tevens in dat er geen sprake meer is van ontvlechting tussen de dienstonderdelen MRE en RHCe.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
834	21.121	13.903	469	20.546	14.294

Toelichting finan-ciële informatie
Jaarcijfers 2023 zijn op basis van de concept jaarstukken 2023.

GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

Doelstelling en openbaar belang
De ODZOB voert ten behoeve van de deelnemers taken uit op het gebied van het omgevingsrecht. Als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur levert de ODZOB een bijdrage aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De opdrachtportefeuille van de ODZOB is voor circa 30% landelijk opgelegd als verplichte basistaak, de rest van de taken zijn verzoektaken. En door de deelnemers ingebrachte budgetten voor collectieve taken en intensivering van taken.

Inzicht bestuurlijk belang
Aandeel (financiële bijdrage, op basis van omzet, bepaald in 2022 (jaarrekening 2021, afgerond)):
• Gemeente Eindhoven: 7%
• Andere gemeenten: 57%
• Provincie: 32%

	• Derden: 4% (Dit percentage is juridisch begrensd tot 17% als richtwaarde, in verband met de Europese richtlijn aanbestedingen (bron: Adviesbureau AKD, 2013)). Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur (AB). Gedeputeerde Staten en de colleges wijzen uit hun midden ieder één lid van het AB aan. De ODZOB kent 22 deelnemers. De voorzitter wordt door en uit het AB aangewezen. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit minimaal 3 leden en maximaal 6 leden waaronder de voorzitter. De leden worden uit en door het AB gekozen.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.
Wet Normering Topinkomens	Er wordt voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens. De rollen worden ingevuld vanuit de aanstelling bij de deelnemende partijen. Er worden geen salarissen of vergoedingen uitgekeerd.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Bij de verbouwing van kantoorruimte als gevolg van de groei van de organisatie is LED-verlichting toe gepast. Er zijn ook elektrische bedrijfsauto's geleased. Het facilitaire team is uitgebreid met een gastvrouw via de Ergon (SW bedrijf). Voor wat betreft inkoop is ingezet op verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering.
Geleverde prestaties	De opgedragen taken (basis, verzoek, collectief, intensivering) zijn volgens planning gerealiseerd binnen de ruimte van de, in september 2023 gewijzigde, begroting 2023.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	De belangrijkste ontwikkelingen en risico's zijn: - een omzetstijging vanwege wettelijk verplichte taken, vrijwillig door deelnemers belegde taken, extra verkregen SpUK subsidies voor toezicht op energie en verbeteren van de robuustheid van de omgevingsdiensten (naar aanleiding van het rijksprogramma IBP-VTH). - ODZOB heeft in 2023 te maken gekregen met significante lastenstijgingen als gevolg van noodzakelijke professionalisering van de dienst (grip op de samenwerking; gezonde organisatie, informatie gestuurd werken, voorbereidingen Omgevingswet) en toename van ziekteverzuim, lagere productiviteit, hoge inflatie, toegenomen brandstofkosten, onduidelijkheid vanwege de stikstofproblematiek in de agrarische dienstverlening en vertraging van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. - De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2024. - Uitwerking Rekenkameronderzoek ODZOB en fitte organisatie: het AB ODZOB heeft in de vergadering van september 2023 ingestemd met aanvullende acties ten behoeve van de fitte organisatie (medewerkersonderzoek, acties op het in vaste dienst krijgen van medewerkers) naast de verbeteracties die zich richten op 1. opgave gerichte sturing, 2. verbetering van de slagkracht en 3. verbetering van de communicatie met gemeenteraden en provinciale staten.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
578	7.760	2.527	0	6.637	1.012

Toelichting finan-ciële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn op basis van concept jaarstukken 2023.

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Doelstelling en openbaar belang	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant (www.vrbzo.nl) Kerntaken: Taken op het terrein van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Inzicht bestuurlijk belang	Aandeel (financiële bijdrage) 2023: • Gemeente Eindhoven: 34,4% • Overige gemeenten: 65,6% Het bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten en kent een Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de voorzitter. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Adviescommissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen en controllers van gemeenten zitting hebben. De partners zijn: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.
Wet Normering Topinkomens	Binnen de VRBZO vallen, gezien het criteria van de dagelijkse leiding over de gehele veiligheidsregio, drie personen onder de meldingsplicht Wet Normering Topinkomens (WNT). Op basis van de concept jaarstukken 2023 voldeed de VRBZO aan de WNT.
Maatsch. verant-woord ondernemen	In de concept jaarstukken 2023 VRBZO is niet specifiek iets over dit onderwerp opgenomen.

Geleverde prestaties Voor de in 2023 geleverde prestaties verwijzen we naar de concept jaarverslag VRBZO 2023, die onderdeel is van de concept jaarstukken VRBZO 2023.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's In 2023 ontving VRBZO een extra gemeentelijke bijdrage om de achterstand in de uitvoering van de visie (ontstaan door corona) in te lopen. Vooral op het domein van crisisbeheersing zijn hierdoor flinke stappen gezet in 2023. Zo is vorig jaar onder andere een nieuw crisisplan vastgesteld (in samenwerking met Veiligheidsregio Brabant-Noord), is VRBZO bezig met een nieuw regionaal risicoprofiel en is een planningsstaf ingericht waarin permanente risicomonitoring en de eerste regie op de aanpak van risico's en dreigingen is geborgd.

Eind 2022 gaf het Rijk aan dat zij extra BDuR gelden beschikbaar stellen voor veiligheidsregio's voor de versterking van het domein van crisisbeheersing en informatiemanagement. Voor VRBZO was dat een extra structureel bedrag van € 1,4 miljoen in 2023. Over 2023 zijn er BDuR-middelen overgehouden (incidenteel) omdat vooral geïnvesteerd is op extra personeel. Niet al het benodigde personeel is in 2023 geworven.

In 2023 is het nieuwe regionaal crisisplan door het bestuur goedgekeurd.

Het jaar 2023 stond voor de VRBZO mede in het teken van de crisisnoodopvang van asielzoekers (CNO) en eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen. De CNO stopte in maart, eind 2023 heeft de VRBZO de taken voor de eerste opvang van Oekraïense vluchtelingen overgedragen aan de gemeente Eindhoven.

Inflatie en loonstijging heeft geleid tot een totale kostenstijging. De totale kostenstijging werd hiermee veel hoger dan in de kadernota en begroting voor 2023 was voorzien. Dit heeft geleid tot een begrotingswijziging.

De directeur van VRBZO vond een nieuwe uitdaging en nam afscheid. Zij wordt tijdelijk vervangen.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
1.011	29.829	3.262	474	37.894	2.251

Toelichting financiële informatie Jaarcijfers 2023 zijn op basis van de concept jaarstukken 2023.

GR Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE)

Doelstelling en openbaar belang De GRWRE behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), loonkostensubsidie (LKS) en beschut werken. Daarnaast zijn er gezamenlijk participatietaken afgesproken in het netwerk van Werk en Inkomen. Ergon en het Participatiebedrijf zijn de uitvoeringsorganisatie van de GRWRE. Ergon is de uitvoeringsorganisatie van de Participatiewet en de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening voor de gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Het Participatiebedrijf van de GRWRE brengt de talenten/competenties van bijstandsgerechtigden in beeld en zorgt ervoor dat mensen vaardigheden opdoen zodat ze bemiddeld kunnen worden naar betaald werk.

Inzicht bestuurlijk belang Aandeel (jaarlijkse bijdrage):

- Gemeente Eindhoven ca. 80%;
- Overige gemeenten ca. 20%

Het bestuur bestaat uit het Algemeen Bestuur (AB), het Dagelijks Bestuur (DB) en de Voorzitter. Het AB benoemt uit zijn midden een voorzitter van het AB die tevens voorzitter is van het DB. De voorzitter vertegenwoordigt Ergon in- en buiten rechte. Het AB, DB en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen.

Voor zowel het algemeen alsook het dagelijks bestuur geldt één stem per lid, de voorzitter inbegrepen. Een besluit komt tot stand wanneer meer dan de helft van het aantal stemmen die meer dan de helft van het totaal aantal inwoners van de gemeenten die deelnemen in deze gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigen, zich voor het voorstel heeft verklaard. Bij staking der stemmen heeft de voorzitter een doorslaggevende stem.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT Het AB bestaat uit 10 leden, 2 collegeleden uit elke gemeente. Vanuit Eindhoven zijn dit wethouder Lammers en wethouder Van Lanschot. Het DB kent 3 leden, te weten een van zetel voor Veldhoven, één voor Eindhoven (plv voorzitter), een zetel voor de A2 gemeenten (voorzitter is de wethouder van Valkenswaard).

Wet Normering Topinkomens Wordt op getoetst. Uit navraag blijkt dat er geen bestuurders zijn bij Ergon die een salaris ontvangen groter dan de norm.

Maatsch. verantwoord ondernemen De GRWRE voert de WSW, LKS (Banenafspraak), beschut werk en re-integratietaken uit. Daarmee voeren zij belangrijke taken in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) uit.

Ergon heeft als opdracht om loonvormende arbeid tot stand te brengen. Daarnaast dragen

ze bij aan de CO2-reductie door inzet van elektrische auto's, met name voor gebruik in de binnenstad (stadsreiniging). Tevens elektrisch gereedschap. De gemeente Eindhoven heeft Ergon ook een bijdrage in de kosten verstrekt voor het inrichten van de benodigde laad-infrastructuur. Verder heeft Ergon voor haar activiteiten in de openbare ruimte van Eindhoven een CO2-emissie-certificaat behaald.

Geleverde prestaties

Levering prestaties: de belangrijkste taakstellingen zijn:

1. Het uitvoeren van de WSW-oud voor de 5 deelnemende gemeenten. Sinds 2015 is er geen sprake meer van een echte taakstelling, maar van een verwachte realisatie. Er is immers geen instroom meer.
2. Het aanbieden van trajecten aan deelnemende gemeenten in het kader van participatie gericht op betaald werk.
3. Uitvoering geven aan beschut werk nieuw en loonkostensubsidie (Banenafspraak) onder de Participatiewet.
4. Uitvoering geven en doorontwikkelen van re-integratiedienstverlening aan de vijf deelnemende gemeenten.
5. Het aanbieden van (betaalde) werkplekken aan deelnemende gemeenten in het kader van re-integratie of in een andere vorm (met behoud van uitkering).

Realisatie doelstellingen:

Uit de geleverde prestaties blijkt dat de doelstellingen niet volledig zijn gerealiseerd. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat het aantal aanmeldingen achterblijft, de druk op de reguliere arbeidsmarkt groot blijft en de duurzaamheid van de plaatsingen een aandachtspunt is.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's

Er is sprake van een landelijk risico op het gebied van de WSW vanwege een lagere rijkssubsidie per WSW-werkplek (de zogenaamde efficiencykorting), vergrijzing van de doelgroep en een lager volume WSW-werknemers. Op termijn zijn er nog andere risico's te noemen zoals cyberrisk en die verband houden met Rijksmaatregelen zoals CAO Participatiewet "CAO aan de slag". Met name de nieuwe CAO aan de slag en die voor de WSW zullen vanaf 2023 leiden tot een risico als gevolg van achterblijven dekking vanuit het Rijk.

De directie van Ergon heeft begin 2017 het risicoprofiel van de GRWRE opgesteld en deze extern laten toetsen. In 2018 is in opdracht van het bestuur een her-evaluatie van het reservebeleid uitgevoerd en in 2019 opnieuw bevestigd. Op basis van deze her-evaluatie heeft het bestuur

vastgesteld dat een reëel weerstandsvermogen van Ergon tussen de € 13,8 en € 16,3 miljoen ligt. Per 31-12-2023 bedraagt de reserve € 9,4 miljoen voor resultaatbestemming. Het advies om dit risicoprofiel te actualiseren is in het AB (maart 2024) overgenomen. Het bestuur is van mening dat bijstorten op dit moment niet noodzakelijk is.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
1.536	19.465	12.022	761	10.683	12.530

Toelichting financiële informatie

Jaarcijfers zijn op basis van de definitieve jaarrekening 2023 GRWRE.

Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank N.V.

Doelstelling en openbaar belang

BNG Bank is de bank van en voor de publieke sector met als purpose: gedreven door maatschappelijke impact. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De bank heeft een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Inzicht bestuurlijk belang

0,3% aandelenbelang en daaraan gekoppeld stemrecht in Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT

AVA 25 april 2024:
Wisseling Raad van Commissarissen: benoeming van de heer C. Korthout en mevrouw M. Elsinga. Aankondiging aftreden mevrouw K. Bergstein, de heer L. Geluk en mevrouw F. de Vries per einde AVA 2025.

Wet Normering Topinkomens

Voor de BNG bank NV is de wet Normering Topinkomens niet van toepassing.
Tijdens de AVA van 25 april 2024 stelt de BNG bank NV het beloningsbeleid voor leden executive committee te actualiseren.

Maatsch. verantwoord ondernemen

Met 'OnsKompasNaarImpact' heeft BNG Bank ervoor gekozen om terug te gaan naar de essentie: het publieke domein en het publieke belang. Gedurende 2023 heeft de bank actief gestuurd op het financieren van maatschappelijke transities waarin de klanten van de bank zich bevinden (zoals klimaat- CO2 reductie).

Geleverde prestaties

De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten,

	woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	De naar risico's afgewogen solvabiliteitsratio's van de BNG bank blijven op een hoog niveau. Het leverage ratio van de bank is 13,5% Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2022. De BNG bank keert in 2023 een dividendpercentage uit van 50% over de winst na belasting. Voor de gemeente Eindhoven betekent dit een dividend van € 315.057 netto (2022: € 428.000). Uitkering van het dividend over 2023 vindt plaats in 2024. Ratingbureaus Fitch, Moody's en S&P waarderen BNG Bank op het hoogste ratingniveau. Daarmee behoort BNG Bank tot de veiligste banken ter wereld.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
254.000	110.834.000	4.721.000	300.000	107.471.000	4.615.000

Toelichting financiële informatie	De cijfers van 2023 laten zien dat de BNG Bank er financieel sterk voor staat. Een sterke kapitalisatie, een hoge leverage ratio en beschikking over goede funding condities zorgt voor een degelijk financieel fundament. De portefeuille langlopende kredietverlening is in 2023 met € 1 miljard gestegen tot € 89 miljard. Er is voor € 11,3 miljard aan nieuwe langlopende leningen verstrekt. Dat is € 1 miljard minder dan in 2022, maar € 0,5 miljard méér dan de verwachting van de BNG was gezien de marktomstandigheden. Het renteresultaat bedroeg € 563 miljoen. Dit is € 82 miljoen meer dan het resultaat in 2022. De langere looptijd van de verstrekte leningen (de looptijd is gemiddeld 23 jaar) en de gestegen rente hebben bijgedragen aan deze stijging.

BrabantRing B.V.

Doelstelling en openbaar belang	BrabantRing BV heeft ten doel het realiseren van een open digitale connectiviteit op basis van principes van rentabiliteit, rendement en doelmatigheid voor de gehele provincie Noord-Brabant over (voornamelijk) bestaande glasvezelnetwerken waarop overheden, maatschappelijke instellingen en bedrijven zich vertrouwd kunnen aansluiten, veilig en betrouwbaar data kunnen delen en innovatieve diensten kunnen ontwikkelen, gebruiken en breed toegankelijk maken via een 'digitale marktplaats'. BrabantRing is een belangrijke aanjager voor maatschappelijke diensten in een steeds verder digitaliserende samenleving. Het vult een gat waar de markt op dit moment niet in voorziet.
Inzicht bestuurlijk belang	Gemeente Eindhoven is op 8 augustus 2023 toegetreden tot de BrabantRing met 26 aandelen (5,2%) in BrabantRing B.V. Grootste aandeelhouder van BrabantRing is Breedband Regio Eindhoven BV (BRE) met 49% van de aandelen. In BRE is de gemeente Eindhoven de grootste aandeelhouder met een belang van 37,6%. Andere aandeelhouders van BrabantRing zijn de gemeente Helmond (5,2%), Breda (5,2%), 's-Hertogenbosch (5,2%) en de provincie Noord-Brabant (30,2%).
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.
Wet Normering Topinkomens	De beloning van bestuur en RvC is binnen de WNT-normen.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Indien van toepassing wordt hiervoor bij de AvA-vergaderingen aandacht gevraagd
Geleverde prestaties	De vennootschap bevond zich in 2023 nog in de opstartfase. Men is nog voornamelijk bezig geweest met het opzetten en inregelen van de juridische structuur en de daarvoor noodzakelijke overeenkomsten. Verwacht wordt dat medio 2024 de vennootschap met haar beoogde activiteiten daadwerkelijk operationeel van start gaat.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Gemeente Eindhoven is in 2023 toegetreden als directe aandeelhouder in BrabantRing BV. Ook heeft de gemeente als grootste aandeelhouder van Breedband Regio Eindhoven een indirect belang in BrabantRing. Breedband Regio Eindhoven verzorgt daarnaast via haar dochter BRE-EFX de operationele exploitatie van de BrabantRing.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Toelichting financiële informatie

Brainport Development N.V.

Doelstelling en openbaar belang	Brainport Development draagt bij aan de economische structuurversterking van Brainport Eindhoven, versterking van het vestigingsklimaat en een toename van werkgelegenheid. Dat doet de onderneming door het stimuleren en realiseren van projecten en programma's, het promoten van Brainport Eindhoven in binnen- en buitenland, en het ontwikkelen en monitoren van de regionaal-economische strategie van de triple helix (Stichting Brainport).
Inzicht bestuurlijk belang	14,52% aandelenbelang (aandelen A) en daaraan gekoppeld stemrecht in AvA. De andere publieke aandeelhouders ('A'- aandeelhouders) zijn: de Metropoolregio Eindhoven (24,73%), de gemeente Helmond (5,27%), de gemeente Veldhoven (3,25%) en de gemeente Best (2,23%). De houder van de B-aandelen (de Stichting Brainport (50%)

bepaalt de strategie van de vennootschap. De publieke aandeelhouders (A-aandelen) hebben de zeggenschap over de financiën/bedrijfsvoering.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT
Algemeen directeur van Brainport Development is de heer Van Nunen. Hij is (enig) statutair bestuurder van de vennootschap. De leden van de raad van commissarissen zijn: de heer Van Ham, de heer. Hendrikse en mevrouw Kuypers.

Wet Normering Topinkomens
Er wordt voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens, ook al valt Brainport Development formeel niet onder de werkingssfeer van de WNT In het bezoldigingsbeleid is expliciet opgenomen dat de beloningscomponenten in het bezoldigingsbeleid tezamen de bezoldigingsnorm, die voortkomt uit de WNT, niet mag overschrijden. Dit is door de AvA van 18 mei 2017 bekrachtigd.

Maatsch. verant-woord ondernemen
De vennootschap heeft ten doel het creëren van een duurzaam en innovatief ecosysteem dat internationaal kan concurreren en zo de basis vormt voor welvaart en welzijn in de regio en daarbuiten.

Geleverde prestaties
De strategische koers van de Stichting Brainport (vastgelegd in de regionale Brainport Agenda) is vertaald in een door de AvA vastgesteld meerjarenplan voor de periode 2021-2024. Dit meerjarenplan draagt bij aan de economische structuurversterking van Brainport Eindhoven, waaronder diversificatie van de regionale economie, minder conjunctuurgevoelige economische groei, versterking van het vestigingsklimaat en een toename van werkgelegenheid.

Het meerjarenplan is vertaald in jaarplannen. In 2023 lag extra nadruk op de totstandkoming van de Strategische Agenda Brainport, aan de hand waarvan rijk en regio de mainportstatus van de regio doorontwikkelen. Belangrijk onderdelen daarvan zijn o.a. het vinden van technisch geschoold personeel om de oplopende arbeidsmarkttekorten in 2030 te vullen, de aanpak van netcongestie en de uitwerking van de Brainport Deal met o.a. de voorbereidingen tot oprichting van een Bereikbaarheidsfonds Brainport BV, waarmee het bedrijfsleven bijdraagt aan het met het Rijk in 2022 afgesproken investeringspakket van € 1,6 miljard voor de bereikbaarheid van de regio. Bereikbaarheidsfonds Brainport BV is op 13 december opgericht als 100% dochteronderneming van de NV. De Fonds BV zal in 1ste helft 2024 verder worden ingericht en, naar verwachting medio dit jaar, operationeel worden.

Onder Brainport Development NV (100% aandeelhouder) hangt ook het Regiofonds Brainport BV. Via de Regio Deal Brainport Eindhoven uit 2018 wordt door rijk en regio (bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden) gezamenlijk voor meer dan €370 miljoen geïnvesteerd in de Brainportregio. Hiervan is €130 miljoen afkomstig van het rijk.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's
Regio Deal Brainport Eindhoven: De ‘Regio Deal’ bevat de kaders waarbinnen partijen zich inspannen om de rijksbijdrage van 130 miljoen voor Brainport Eindhoven in te zetten. Door de uitkering van Rijksmiddelen aan Regio Deal-projecten is inmiddels het balanstotaal van het Regiofonds Brainport verder afgenomen van € 73 miljoen in 2022 naar € 59 miljoen in 2023.

De risico’s voor de financiële positie van de gemeente zijn over het algemeen beperkt. Voor financiële risico´s die voort zouden kunnen komen uit de door de vennootschap ontwikkelde en uitgevoerde projecten wordt binnen de onderneming een weerstandvermogen opgebouwd. Op basis van het risicoprofiel heeft de AvA in 2023 de na te streven hoogte van het weerstandsvermogen bepaald op maximaal € 3,6 mln. Ultimo 2023 bedroeg het weerstandsvermogen ruim € 2,6 mln. Positieve resultaten zullen toekomstig dan ook aan het eigen vermogen worden toegevoegd.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
16	5.232	3.340	20	4.282	3.324

Toelichting finan-ciële informatie
Jaarcijfers 2023 zijn op basis van de concept jaarstukken 2023.

Breedband Regio Eindhoven B.V.

Doelstelling en openbaar belang
Breedband Regio Eindhoven (BRE) B.V draagt bij aan het vestigingsklimaat door het in eigendom verwerven, exploiteren en beheren van glasvezelinfrastructuren, dan wel het op andere wijze realiseren van breedbandconnectiviteit in de regio Eindhoven ten behoeve van bedrijven en instellingen. Vanuit maatschappelijk perspectief is BRE is een deelneming met een strategisch karakter voor het realiseren van de ambities van de gemeente Eindhoven op het gebied van digitalisering en vestigingsklimaat. Meer en meer is hoogwaardige digitale connectiviteit een nutsfunctie geworden waarvan goede borging van het publiek belang aan de orde is.

Inzicht bestuurlijk belang
Gemeente Eindhoven heeft 37,6% van de aandelen. Andere grote aandeelhouders zijn Stichting Woonbedrijf SWS HhvL (12,3%), Stichting De Vitalis Zorg Groep (6,8%), Stichting beheer Activa Summa (6,8%).

Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Op 31 december 2022 liep de termijn af van één van de RvC-leden. Na werving is in de AvA ingestemd met toetreding van een opvolger in de RvC. De RvC is hiermee weer op sterkte.
Wet Normering Topinkomens	De WNT is niet van toepassing op de BRE.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Indien van toepassing wordt hiervoor bij de AvA-vergaderingen aandacht gevraagd. Bij het inrichten van het datacentrum (operation room) is nadrukkelijk aandacht besteed aan duurzaamheid. Zo is gekozen voor een systeem van koeling die energiezuinig en milieuvriendelijk is en worden waar mogelijk aanvullende activiteiten opgepakt om het energieverbruik te verminderen en/of klanten bewust te maken van hun mogelijkheden. Ook de onderwerpen diversiteit en social return krijgen aandacht.
Geleverde prestaties	BRE is verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en eventuele uitbreiding van het BRE netwerk voor haar aandeelhouders en andere klanten. Daarnaast is BRE verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de Eindhoven Fiber Exchange (EFX) B.V., een neutraal en onafhankelijk knooppunt voor communicatienetwerken voor met name glasvezelnetwerken, en Glasvezel Eindhoven (GVE) B.V. dat een glasvezelinfrastructuur op vijf bedrijventerreinen in Eindhoven beheert, onderhoudt en uitbreidt. Via BRE en haar dochters EFX en GVE worden honderden bedrijven en instellingen en een groot aantal huishoudens voorzien van een hoogwaardige breedbandverbinding. Op basis van de vraag in de markt kan geconstateerd worden dat door uitbreiding van de dienstverlening van BRE met laag 2 toepassingen door overname van de EFX een rijk palet aan mogelijkheden is ontstaan om beter in te spelen op connectiviteitsbehoeften in de regio. De schaal en opzet van BRE-EFX biedt veel ruimte voor specifiek maatwerk, zeker voor maatschappelijke organisaties. Met de overname van GVE in 2021 heeft BRE haar dienstverlening op bedrijventerreinen uitgebreid.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Er zijn in 2023 een aantal strategische ontwikkelingen geweest die relevant zijn voor BRE: - De samenwerking tussen Eindhoven, Den Bosch, Helmond, Breda, de provincie Brabant en BRE is in 2023 formeel tot stand gekomen. BRE is voor 49% aandeelhouder in de BrabantRing; - Het Regiodeal-project “Regionale Zorginfrastructuur” is in 2023 succesvol afgerond en krijgt op een aantal gebieden verdere follow-up met zorgklanten; - De verdere (technische) integratie en vernieuwing van de dienstverlening van GVE heeft verder vormgegeven. Er loopt nog een discussie met de gemeente Eindhoven over erfpacht of eigendom van de grond waar de netwerkkasten over staan. Hier zit een stevig impactrisico; - De vele bouwactiviteiten hebben gevolgen voor (de onderhoudskosten van) het BRE-netwerk. Dit brengt de nodige (dure) reconstructies met zich mee (bv HOV3, binnenstad, stationsgebied). Waar mogelijk worden slimme combinaties gemaakt met groot onderhoud. Samenvattend kan geconstateerd worden dat de dienstverlening van BRE in een behoefte voldoet. Met name het publieke karakter en de mogelijkheid om laagdrempelig maatwerk te bieden tegen acceptabele kosten draagt in belangrijke mate bij aan het (digitale) vestigingsklimaat in de Brainport Eindhoven.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
571	2.748	5.182	339	2.809	4.612

Toelichting finan-ciële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn op basis van concept jaarstukken 2023.

Eindhoven Airport N.V.

Doelstelling en openbaar belang	Samenwerkingsverband met de provincie Noord-Brabant en de Royal Schiphol Group voor de exploitatie van voorzieningen ten behoeve van de burgerluchtvaart op het militaire luchtvaartterrein Eindhoven.
Inzicht bestuurlijk belang	24,5% aandelenbelang en daaraan gekoppeld stemrecht in AvA, andere aandeelhouders zijn provincie Noord-Brabant (24,5%) en Royal Schiphol Group (51%). Zeggenschap verloopt via de AVA (via minderheidsbelang).
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Dhr. Kloosterziel is in 2023 benoemd als lid van de Raad van Commissarissen (op voordracht van de Schiphol group), ter vervanging van mevr. Hustinx.
Wet Normering Topinkomens	Door de Gemeente Eindhoven is in de AVA als aandeelhouder aandacht gevraagd voor het gemeentelijk standpunt dat de salariëring van de directie van Eindhoven Airport te hoog is in vergelijking met de normen die gelden op grond van de WNT.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Eindhoven Airport heeft de vijf speerpunten uit het advies van dhr. Van Geel verwerkt in de herijkte strategie en positionering. Daarnaast heeft Eindhoven Airport in november 2023 een plan gepresenteerd om versneld te verduurzamen richting 2030.
Geleverde prestaties	In 2023 is, mede door Eindhoven Airport, verder gewerkt aan de uitvoering van het advies van dhr. Van Geel. Dit is gebeurd binnen het Luchthaven Eindhoven Overleg (LEO), het overleg- en participatieorgaan rond de luchthaven. Eindhoven Airport heeft verder gewerkt aan het uitvoeren van de eigen strategie. De focus van Eindhoven Airport heeft in 2023 voor een groot deel gelegen op het voorkomen van de uitdagingen die een jaar eerder

ontstonden door personeelstekorten. In 2023 heeft Eindhoven Airport een record aantal passagiers vervoerd.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's

Over het boekjaar 2022 is ruim €1,3 miljoen aan dividend (voor belasting) uitgekeerd aan de gemeente Eindhoven. Dit bedrag is hoger dan verwacht doordat het herstel na corona sneller verliep dan voorzien.

In 2023 is een nieuwe medegebruiksvergunning voor 2024 afgegeven voor 41.500 vliegbewegingen (een zogenoemde stand still) en geen geplande vluchten na 23.00 uur. Daarnaast is een kleinere geluidscontour vastgelegd gebaseerd op de verwachte vlootvernieuwing, om op deze manier alvast uitvoering te kunnen geven aan het proefcasus-advies vooruitlopend op een nieuw Luchthavenbesluit.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
19.193	30.187	133.626	18.764	17.650	120.089

Toelichting financiële informatie

De jaarcijfers 2023 zijn op basis van de definitieve jaarrekening 2023.

Enexis Holding N.V.

Doelstelling en openbaar belang

Zorgt voor distribueren en transporteren van energie, en voor in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetwerken. Het is wettelijk geregeld dat het netwerk in overheidshanden moet blijven en dat energielevering bij private partijen weggelegd kan worden.

Inzicht bestuurlijk belang

0,015% aandelenbelang en daaraan gekoppeld stemrecht in AvA, andere aandeelhouders zijn zes provincies (ligging van het netwerk) die de meerderheid (74% van de aandelen) bezitten. De 116 gemeenten bezitten 26% van de aandelen. Alleen sprake van eigenaarschap (eigenaarsrol) – belegd bij wethouder Financiën. Puur “volgend”, wel AVA stukken vooraf in het college, echter gezien de zeggenschap geen vertegenwoordiging in de AVA.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT

Op 13 april 2023 is mevrouw Arts herbenoemd als commissaris. De heer Breukelman en de heer Van der Geld zijn benoemd als lid van de Aandeelhouderscommissie (AHC).
Op 23 november 2023 is mevrouw Mansveld benoemd als commissaris ter opvolging van de heer Rüpp. Mevrouw Spierings en de heren Van Hijum, Roest en Rijzebol zijn teruggetreden uit de AHC. Op november 2023 zijn de heren Smeulders, De Bree, Hamster en Satijn benoemd als lid van de AHC.

Wet Normering Topinkomens

De beloning van de raad van bestuur en van commissarissen voldoet in 2023 aan de bezoldigingsbepalingen van de WNT.

Maatsch. verantwoord ondernemen

Enexis is partner voor de provincies, gemeenten en waterschappen bij de totstandkoming van de Regionale Energie Strategieën (een lokaal ontwerp van het energiesysteem van de toekomst).

Geleverde prestaties

In 2023 heeft Enexis vorm gegeven aan de strategische koers die in april 2022 is vastgesteld: Enexis wil mederichting geven aan maatschappelijk optimale energiekeuzes, en tegelijkertijd iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur bieden tegen de laagste mogelijke kosten, en transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening leveren, zodat klanten weten wat ze aan Enexis hebben. Realisatie van deze doelen stelt hoge eisen aan de medewerkers en organisatie. Belangrijke waarden daarbij zijn veilig werken, elkaar versterken, duurzame impact hebben en financieel solide blijven.
Het uitbreiden van de capaciteit in de elektriciteitsnetten heeft topprioriteit.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's

Door de overstap op elektriciteit stijgt de vraag naar netcapaciteit voor het transport van stroom sneller dan het netwerk aan kan. Dit heeft geleid tot transportschaarste voor teruglevering van elektriciteit, maar ook tot schaarste voor afname. Het gevolg: een langere wachttijd voor grootzakelijke klanten die een nieuwe of zwaardere aansluiting willen. Sinds najaar 2022 verdrievoudigde het aantal aanvragen. Om transportschaarste te beperken, zet Enexis samen met TenneT alles in het werk om de capaciteit nog sneller uit te breiden dan men al deed. In 2023 werd € 1.214 miljoen uitgegeven aan het netwerk – een historisch hoog bedrag. Dat leverde 2.180 megawatt aan extra technisch gerealiseerde netcapaciteit op. En hoewel er meer dan ooit wordt geïnvesteerd in uitbreiding van de netten, is het zeer moeilijk om het tempo bij te benen, onder andere door personeels- en materiaalschaarste, lange doorlooptijden voor bouwvergunningen en ruimtelijke inpassing en de stikstofuitspraak.
Op basis van prognoses is de verwachting dat transportschaarste voor afname de komende vijf tot tien jaar aanhoudt en dat er voorlopig sprake blijft van een wachtlijst. Op dit moment staan er meer dan 2.000 grootzakelijke bedrijven in de rij voor een nieuwe of zwaardere aansluiting voor in totaal ruim 2 gigawatt aan capaciteit. Ter vergelijking: de totale capaciteit van het net bedroeg begin 2023 13 gigawatt. Naast uitbreiding is alles gericht op een zo efficiënt mogelijk gebruik van het bestaande net. Om de transportcapaciteit voor verbruik en teruglevering op het elektriciteitsnet beter te verdelen is congestiemanagement ontwikkeld. Daarnaast wordt gewerkt aan de inzet van tijdgebonden contracten met zakelijke klanten,

waarmee het mogelijk wordt om de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet ook buiten de piekmomenten optimaal te benutten.
Door de elektrificatie onder huishoudens wordt steeds meer zelf opgewekte stroom terug geleverd aan de laagspanningsnetten. Op sommige zonnige dagen wordt er zoveel elektriciteit opgewekt, dat de netten overbelast raken. Op locaties waar de laagspanningsnetten vaak overbelast raken, worden de transformatoren vervangen. Voor een structurele oplossing worden op grote schaal de laagspanningsnetten verzwaard.
Om ook op lange termijn alle netuitbreidingen te kunnen blijven financieren, is het belangrijk dat Enexis voldoende eigen vermogen houdt. Het Rijk is voornemen is een kapitaalstorting te doen en als Staat deel te nemen in de netwerkbedrijven. In 2023 zijn de voorwaarden en het proces voor deze toekomstige participatie vastgesteld als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van Enexis en de huidige aandeelhouders overstijgt.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
72	5.140	5.320	1.300	4.907	5.441

Toelichting financiële informatie De nettowinst over 2023 bedraagt € 72 miljoen (2022: € 187 miljoen genormaliseerd voor incidentele posten). De netto-omzet van Enexis steeg in 2023 tot € 2.014 miljoen (2022: € 1.705 miljoen). De lagere netto winst wordt vooral verklaard door de hogere inkoopkosten van Tennet voor transportdiensten, distributieverliezen als gevolg van hogere energieprijzen en hogere operationele kosten. Dit heeft geen gevolgen voor de mogelijkheid om een financieel gezonde kapitaalstructuur te handhaven en de benodigde investeringen te doen voor de energietransitie.

Flight Forum Beheer B.V.

Doelstelling en openbaar belang Zie Flight Forum C.V.

Inzicht bestuurlijk belang Zie Flight Forum C.V.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT Zie Flight Forum C.V.

Wet Normering Topinkomens Zie Flight Forum C.V.

Maatsch. verantwoord ondernemen Zie Flight Forum C.V.

Geleverde prestaties Zie Flight Forum C.V.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's Zie Flight Forum C.V.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	0	73	18

Toelichting financiële informatie De jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Flight Forum C.V.

Doelstelling en openbaar belang Dit betreft een samenwerkingsverband met Schiphol Real Estate voor de ontwikkeling van een innovatief en kwalitatief hoogstaand businesspark nabij Eindhoven Airport. De ontwikkeling van dit terrein is erop gericht om de economie van Eindhoven verder te versterken door nieuwe bedrijvigheid aan te trekken en uitbreiding van bestaande bedrijvigheid. Dit bevordert een toename van werkgelegenheid.

Inzicht bestuurlijk belang Gemeente is als aandeelhouder vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering (50,95 % belang) van zowel de BV als de CV. De CV wordt bestuurd door de beherend vennoot (BV).

Wisselingen bestuur / RvC / RvT Per 1 april 2023 is de heer Robbert Visser benoemd als lid van de RvC namens Schiphol Real Estate. Hij is mevrouw Sheila Hicks opgevolgd omdat zij niet meer werkzaam is bij Schiphol.

Wet Normering Topinkomens Er wordt voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens.

Maatsch. verantwoord ondernemen De intentie is om Flight Forum als duurzaam businesspark verder te ontwikkelen. Het is de bedoeling het terrein verder te vergroenen, de fiets meer en prominenter te introduceren en mogelijk te maken en door te onderzoeken of een duurzame energievoorziening mogelijk is.

Geleverde prestaties In 2023 is een vervolg gegeven aan de implementatie van de eind 2021 vastgestelde ontwikkelstrategie. Deze strategie voorziet in een verbreding van de doelgroep voor het kantorencluster. De nieuwe ontwikkelstrategie is uitgewerkt in een herziene grondexploitatie en heeft geleid tot een aangepaste branding van Flight Forum. Voorts is de ontwikkelstrategie vertaald in een acquisitieplan dat in 2023 tot uitvoer is gebracht. Daarnaast is gewerkt aan de voorbereiding van een short stay-voorziening, het verbeteren van de parkeerfaciliteiten en het opwaarderen van de openbare ruimte.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's Flight Forum trekt samen met de andere stakeholders op (gemeente Eindhoven, Provincie Brabant, Defensie en Eindhoven Airport) om de eigen ontwikkelstrategie, maar ook de gebiedsvisie voor het gehele Eindhoven Airport District, tot uitvoer te brengen. Doel is om een levendiger en daarmee aantrekkelijker gebied te realiseren. In 2022 en 2023 zijn de

voorbereidingen getroffen om een short stay-voorziening op het kantorencluster te realiseren, bestaande uit enkele honderden eenheden. Anderzijds wordt de realisatie van een parkeergarage (ca. 900 plaatsen) voorbereid. Deze garage moet leiden tot een vermindering van de parkeerdruk en moet het daarnaast mogelijk maken om parkeerplaatsen op maaiveld te verwijderen ten gunste van verdere vergroening.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	500	4.772	22.273

Toelichting financiële informatie Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Muziekgebouw Eindhoven N.V.

Doelstelling en openbaar belang De exploitatie, zowel artistiek als commercieel, van het Muziekgebouw en het verzorgen van een pluriform muziekaanbod voor alle geledingen van de bevolking en met een hoge mate van toegankelijkheid voor alle geledingen van de bevolking.

Inzicht bestuurlijk belang De gemeente is 100% aandeelhouder van het Muziekgebouw Eindhoven, subsidieverlener (via SCE) en vastgoedverstrekker. Door deze meerdere rollen is er sprake van een aanzienlijk bestuurlijk belang.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT In 2023 is mevrouw Rouse toegetreden tot de RvC (in de AvA van 29 juni 2023 is dit formeel bekrachtigd). De heren H.M. Don en R. Janssen zijn in 2023 gestopt als leden van de RvC. Mevrouw Haaijer heeft de rol van voorzitter tijdelijk overgenomen van de heer Janssen. Momenteel zijn er twee vacatures in de RvC. Het rooster van aftreden voor de huidige leden van de RvC is:

	Aangesteld per	Aftreden per
R. Slaats	29 Juni 2022	29 Juni 2026 (1e termijn)
I. Haaijer	28 September 2022	28 September 2026 (1e termijn)
S. Rouse	29 juni 2023	29 juni 2027 (1e termijn)

Eind 2023 zijn de voorbereidingen gestart voor de werving van een 4de en 5de lid. Daarbij is aandacht voor het versterken van de diversiteit in de RvC.

Wet Normering Topinkomens De jaarrekening 2023 is nog niet ontvangen en volgt medio 2024.

Maatsch. verantwoord ondernemen Hier wordt bij de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) aandacht voor gevraagd.

Geleverde prestaties De jaarrekening 2023 is nog niet ontvangen en volgt medio 2024 na de AvA in juni.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's Het Ontwikkelplan ‘Verbinden en Verbreden’ dat op 30 november 2021 door de gemeenteraad van Eindhoven is goedgekeurd is ook in 2023 leidraad geweest voor het Muziekgebouw. De nieuwe programmalijnen die zijn gericht op het creëren van artistieke, sociale maatschappelijk en economische waarden zijn onverminderd doorgezet. De gesprekken over het Inloopplan negatief eigen vermogen over de governance zijn voortgezet evenals de gesprekken met de nieuwe eigenaar van de Heuvel (ic 3W Real Estate) over hun plannen.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	1.359	7.352	-1.256

Toelichting financiële informatie Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Ontwikkelingsmaatschappij gebiedsontwikkeling Fellenoord B.V. i.o.

Doelstelling en openbaar belang Het doel betreft de ontwikkeling van de openbare ruimte en vastgoed binnen het plangebied Fellenoord.

Inzicht bestuurlijk belang Gemeente Eindhoven 50% van de aandelen.
Provincie Noord-Brabant 50% van de aandelen.

Wisselingen bestuur / RvC / RvT Niet van toepassing.

Wet Normering Topinkomens Voor de beloning van de directeur en de RvC is de Wet Normering Topinkomens (WNT) aangehouden.

Maatsch. verantwoord ondernemen -

Geleverde prestaties -

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's Ontwikkelingsmaatschappij gebiedsontwikkeling Fellenoord B.V. is per 1 maart 2024 opgericht.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Toelichting financiële informatie -

Park Strijp Beheer B.V.

Doelstelling en openbaar belang Zie Park Strijp C.V.

Inzicht bestuurlijk belang	Zie Park Strijp C.V.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Zie Park Strijp C.V.
Wet Normering Topinkomens	Zie Park Strijp C.V.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Zie Park Strijp C.V.
Geleverde prestaties	Zie Park Strijp C.V.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Zie Park Strijp C.V.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	852	3.106	2.522

Toelichting finan-ciële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Park Strijp C.V.

Doelstelling en openbaar belang	Dit betreft een samenwerkingsverband met VolkerWessels voor ontwikkeling van vm. Philips-locatie Strijp S met de ambitie om een kwalitatief aantrekkelijk en bruisend hoogstedelijk gebied te maken voor nieuwe gebruikers; cultuuruitingen, innovaties, bedrijfjes, evenementen en bewoners. Primaire doelstelling van de gemeente is de kwaliteitsverbetering van het Plangebied, de wijk en de stad door de herontwikkeling van de huidige bedrijfsbestemming in wervende woon-, werk- en centrumfuncties zoals voorzien in het Masterplan. De doelstelling van Park Strijp C.V. is een kostendekkende grondexploitatie tegen een beheersbaar risico ten behoeve van een vernieuwd stedelijk gebied met hoge dichtheid, hoge kwaliteit en hoge mate van functiemenging, met een zodanige flexibiliteit in plan en programma dat ingespeeld kan worden op marktontwikkelingen met een wervend hoogstedelijk milieu, met ruimte voor een maximale 'woon- resp. werk-ladder', en van hoogwaardige kwaliteit.
Inzicht bestuurlijk belang	Gemeente Eindhoven: • Park Strijp Beheer B.V.: 50% aandelen; • Park Strijp Beheer C.V.: 50% aandelen VolkerWessels: • Park Strijp Beheer B.V.: 50% aandelen; • Park Strijp Beheer C.V. 50% aandelen Grondexploitatie/bouw- en woonrijp maken vindt plaats voor rekening en risico van Park Strijp C.V. Door Park Strijp C.V. zullen de nu nog resterende gronden en gebouwen in het plangebied gefaseerd worden aangeboden aan de ontwikkelende partij VolkerWessels ten behoeve van de opstalontwikkeling. De aandeelhouders ontmoeten elkaar 4-5x/jr in de AVA.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Er zijn geen wijzigingen opgetreden.
Wet Normering Topinkomens	Bij de bezoldiging van directie/bestuurders wordt voldaan aan de Wet Normering Topinkomens. Voor zover dit aan de orde komt/moet komen, ziet de AVA hierop toe i.c. neemt hiertoe benodigde beslissingen
Maatsch. verant-woord ondernemen	Via de AVA wordt hier met enige regelmaat aandacht voor gevraagd. In 2016 is door de gemeente een PSO-convenant getekend met Stam & De Koning, de vaste bouwaannemer binnen het gebied. Tevens is in 2017 extra aandacht besteed aan een verkenning van kansen voor duurzaamheid (vloeit voort uit in 2017 vastgesteld gemeentelijk Klimaatplan). Verdere effectuering vindt plaats.
Geleverde prestaties	Strijp-S krijgt steeds meer vorm. Vastgesteld kan worden dat de industriële bedrijvigheid nagenoeg is weggetrokken. En dat de ruimte nu steeds meer wordt ingenomen door nieuwe gebruikers; cultuuruitingen, innovaties, bedrijfjes, evenementen en bewoners. Om te bewerkstelligen dat de feitelijke zogenaamde opstalontwikkeling op gang blijft, blijft consequent energie gestopt worden in continue marktverkenning en acquisitie. Nu er steeds meer woon- en werkruimten hun definitieve invulling krijgen, verschuift de aandacht steeds meer naar het behoud van 'merk Strijp-S' en het duurzaam verkrijgen van een zo compleet mogelijke 'woon- resp. werkladder' (m.n. ook qua diversiteit in prijsniveau's).Het totale plangebied is opgedeeld in deelplannen. Deze deelplannen zijn verder opgedeeld in 31 bouwvelden. Er resteren nog 5 te leveren bouwvelden (gelegen in de laatste fase van de ontwikkeling), waarbij er voor 2 al afspraken bestaan met een eindgebruiker. Op dit moment zijn ca. 2500 woningen opgeleverd, en zitten er nog ca. 2000 in de pijplijn (waarvan ca. 1500 in Strijp S Fase 4). Het bestemmingsplan voor Fase 4 is eind 2023

	vastgesteld door de gemeenteraad. De komende jaren wordt aan de invulling/realisatie van de daar gelegen bouwvelden (en bestaande gebouwen) begonnen.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Natuurlijk heeft de ontwikkeling van Strijp-S ook te maken met de momenten van economische recessie. Dit had m.n. effect op het tempo waarin bouwplannen gerealiseerd werden en worden. Maar, hoe vreemd het wellicht ook moge klinken, leverde dit juist ook positieve effecten op; de creatieve kansen, de events, de tijdelijke verhuur etc., accentueerden juist de inhoudelijke meerwaarde voor identiteit en klankkleur van het gebied. Daarnaast had/heeft Strijp-S het voordeel dat mogelijke renteverliezen/vertragingsschade voor een belangrijk deel gecompenseerd werd/wordt door de opbrengsten van de langere tijdelijke verhuur. In zijn algemeenheid kan worden geconcludeerd dat de ontwikkeling van Strijp-S opereert binnen gezonde financiële kaders en verwachtingswaarden.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	363	6.655	3.173

Toelichting financiële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Parktheater Eindhoven N.V.

Doelstelling en openbaar belang	De exploitatie, zowel artistiek als commercieel, van het Parktheater te Eindhoven. Het verzorgen van een pluriform theateraanbod voor alle geledingen van de bevolking en met een hoge mate van toegankelijkheid voor alle geledingen van de bevolking.
Inzicht bestuurlijk belang	100% aandelenbelang en daaraan gekoppeld stemrecht in AvA.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	Niet van toepassing.
Wet Normering Topinkomens	Onderdeel subsidieverlening.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Het Parktheater heeft hier vanuit intrinsieke motivatie veel aandacht voor. Binnen het Parktheater is bijvoorbeeld al meerdere jaren aandacht voor social return. Medewerkers van de Ergon zijn al vele jaren aan boord van het theater en verzorgen het groen, doen de post, regelen het magazijn en doen de schoonmaak. In de keukenbrigades van zowel het Parktheater als Pand P begeleiden de medewerkers van Parktheater meerdere mensen met een afstand tot de horeca-arbeidsmarkt.
Geleverde prestaties	Het verzorgen van een pluriform theateraanbod voor alle geledingen van de bevolking.
Belangrijkste ontw. en wijz. risico's	Het Parktheater heeft in 2023 een vierjarige subsidie (2021-2024) ontvangen in het kader van de Verordening Cultuur Eindhoven 2021-2024/Meerjarige subsidie – Eindhovense basis via de stichting Cultuur Eindhoven (SCE). Met de oprichting van stichting SCE heeft de gemeente de uitvoering van haar kunst- en cultuurbeleid verzelfstandigd. Hiermee is een van de rollen die de gemeente had, namelijk subsidieverstrekker, verdwenen. Nu is er sprake van 2 rollen te weten verhuurder en eigenaar/aandeelhouder in de vennootschap. Voor het laatste geldt dat indertijd bij de oprichting van de NV vanwege het publieke belang gekozen is voor de deelneming. Heroverweging op dit punt zou kunnen plaatsvinden.

Resultaat 2023	Vreemd vermogen 2023	Eigen vermogen 2023	Resultaat 2022	Vreemd vermogen 2022	Eigen vermogen 2022
nnb	nnb	nnb	0	5.279	4.048

Toelichting financiële informatie	Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Twice Eindhoven B.V.

Doelstelling en openbaar belang	Twice stimuleert de ontwikkeling van jonge, innovatieve technologie-ondernemingen in vijf thematische bedrijvencentra (Twinning 1999 - Bèta 2007 - Catalyst 2012 - Mμ 2013 - Alpha 2021). Doel is om deze bedrijven bij de start hoogwaardige faciliteiten en voorzieningen te bieden (waaronder huisvesting) en om ze na een aantal jaren weer uit te laten stromen naar elders in de regio. Zo wordt de sociaaleconomische structuur in de Brainportregio versterkt.
Inzicht bestuurlijk belang	Gemeente Eindhoven is een van de vijf aandeelhouders met ieder een aandelenbelang van 20%. Andere aandeelhouders zijn: Brainport Development, Brabantse OntwikkelMaatschappij, Rabobank en TU/e. Twice beschikt over een strategische eigendomspositie op de High Tech Campus Eindhoven (HTCE). Naast de (buitenlandse) eigenaar van de campus is zij de enige partij die hier grond in eigendom heeft. Als aandeelhouder van Twice BV heeft de gemeente Eindhoven derhalve voor 20% zeggenschap over deze strategische grondpositie.
Wisselingen bestuur / RvC / RvT	In 2023 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de personele samenstelling van bestuur, RvC of directie.
Wet Normering Topinkomens	Er wordt voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot normering van topinkomens.
Maatsch. verant-woord ondernemen	Alle gebouwen van Twice hebben een prima duurzaamheidslabel, maar hier is eerder nog geen promotie aan gegeven. Twice erkent in de strategische roadmap dat duurzaamheid een belangrijk onderwerp is op de agenda van veel partijen.

Geleverde prestaties

Het resultaat van Twice wordt bepaald door de mutaties die plaatsvinden in het aantal en de soort bedrijven die in de gebouwen worden gehuisvest.

Verhuurmutaties in 2022

Bedrijven-centrum	Instroom	Uitstroom	Uitbreiding	Krimp	Totaal mutaties
Twinning	5	6	5	0	16
Beta	11	9	6	2	28
Catalyst	2	3	5	0	10
Mu	5	2	6	2	15
Alpha	16	14	18	4	52
Totaal	39	34	40	8	

Per ultimo 2022 waren in totaal 139 bedrijven in de vijf bedrijvencentra gevestigd. De gemiddelde bezettingsgraden in de centra variëren van 73% tot 97% en ligt daarmee iets lager dan de begroting. Van de 39 nieuw ingestroomde bedrijven waren er 54% te kwalificeren als ‘startend bedrijf’ (0-3 jaar oud), 21% scale-ups (3-5 jaar oud) en 26% nevenvestigingen van al bestaande bedrijven. Van deze nieuwe vestigers was bijna 40% afkomstig van buiten deze regio. De 20 bedrijven die in 2022 uitstroomden uit een van de bedrijvencentra zijn tezamen in omvang gegroeid van 118 naar 160 werknemers.

Belangrijkste ontw. en wijz. risico's

In 2020 heeft de directie / RvC van Twice een aangepaste strategie ontwikkeld De start van bedrijvencentrum Alpha op de TU/e-campus in 2021 vloeit hieruit voort.. Met Alpha wordt op een nieuwe doelgroep van met name TU/e-startups gemikt door het aanbieden van goedkopere huisvesting. Het succes van Alpha heeft zich in 2023 doorgezet. Verder heeft Twice in 2021 bij wijze van experiment een start gemaakt met de exploitatie van de zogenaamde ‘Workplace Vitality Hub’ in een nieuw gerealiseerd gebouw op de HTCE. Het gaat hier om een ‘field lab’ waar werkplekken kunnen worden gehuurd, waarbij tevens wordt onderzocht op welke manier een gezonde werkomgeving kan bijdragen aan het welbevinden en de output van een medewerker. In de loop van 2023 is gebleken dat deze nieuwe formule onvoldoende aansluit bij de vraag vanuit de markt. Daarom zal dit experiment met ingang van 2024 worden beëindigd.

Resultaat 2023	**Vreemd vermogen 2023**	**Eigen vermogen 2023**	**Resultaat 2022**	**Vreemd vermogen 2022**	**Eigen vermogen 2022**
nnb	nnb	nnb	97	11.470	7.191

Toelichting financiële informatie

Jaarcijfers 2023 zijn nog niet beschikbaar.

3g. Grondbeleid

Vanuit het programma Grond wordt het grondbeleid van de gemeente Eindhoven gevoerd. Grondbeleid is een geheel van hulpmiddelen (instrumenten) dat in onderlinge samenhang en gedoseerd wordt ingezet om ruimtelijke bestuurlijke doelen te realiseren. Het is geen primair beleid met een zelfstandig doel, maar dient ter ondersteuning van ander beleid, zoals volkshuisvestelijk, economisch en maatschappelijk beleid.

In 2023 is ons grondbeleid vernieuwd en vastgesteld, waarbij de nadruk ligt op regie en het behoud van strategische grondposities. Dit nieuwe beleid, getiteld “Grip door regie”, onderstreept onze rol in het actief sturen en vormgeven van stadsontwikkeling. We zetten daarbij niet alleen in op het faciliteren van projecten van ontwikkelaars en woningcorporaties, maar voeren ook een actieve grondpolitiek bij eigen initiatieven. Dit betekent dat we beschikbare publiekrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten actief inzetten om onze stedelijke ambities te verwezenlijken.

In het vernieuwde grondbeleid is verankerd dat Eindhoven bij gebiedsontwikkelingen niet alleen kijkt naar het financieel rendement van de grondexploitatie, maar ook naar meervoudige waardecreatie. Hierbij zijn maatschappelijke doelstellingen net zo belangrijk als financiële. We streven naar het best mogelijke resultaat met een optimale mix van totaal financieel en maatschappelijk rendement, waarbij integraal wordt gekeken naar de behoeften van een gebied. Dit omvat de ontwikkeling van groen, economische ontwikkelingen en maatschappelijke voorzieningen. Het nieuwe grondbeleid bevestigt en versterkt onze aanpak in de praktijk bij gebiedsontwikkelingen, die al langere tijd wordt gehanteerd.

Wijze waarop het grondbeleid in 2023 is uitgevoerd

Vanuit de diverse raadsprogramma’s worden bestuurlijke ambities vertaald in projecten. Er wordt daarbij vastgoed (her)ontwikkeld. Hierbij kan de gemeente een actieve rol vervullen middels eigen grondexploitaties of een faciliterende rol bij private ontwikkelingen. De financiële vertaling van het ruimtelijke plan, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, worden opgenomen in grondexploitaties.

Net als in voorgaande jaren is ook dit jaar weer een Meerjaren Prognose Grondexploitaties en Private Ontwikkelingen (MPG) opgesteld. Het MPG voorziet in de belangrijkste bestuursinformatie over deze projecten. Naast verantwoording over 2023 (informatie voor deze jaarrekening) wordt ook een vooruitblik naar de toekomst gegeven (informatie voor kadernota en begroting).

Deze paragraaf beschrijft achtereenvolgens de volgende verplichte onderdelen voor deze jaarrekening (gebaseerd op het MPG 2024):

- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten, waarbij voor de meest invloedrijke projecten een korte toelichting wordt gegeven;
- Afwijking 10 jaarstermijn grondexploitaties;
- Een onderbouwing van de gerealiseerde winstneming en voorzieningen;
- De benodigde weerstandscapaciteit (in relatie tot de risico’s);
- Een korte toelichting op de voorraad en strategische verwervingen.

Prognose van de te verwachten resultaten

Het verwachte nog resterende resultaat is momenteel circa € 37 miljoen, waarbij er conform BBV regelgeving tot en met 2023 € 40,2 miljoen resultaat is genomen. In totaal (reeds genomen en nog verwacht resultaat) € 77,2 miljoen. Dit is een afname van € 13,4 miljoen ten opzichte van vorig jaar.

Dit negatieve effect wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van het verwachte resultaat van de projecten Emmasingelkwadrant, Aldi Haagdijk, Vlokhovenseweg, GDC en Meerhoven . Ook is in 2023 de grondexploitatie Uitbreiding woonwagenlocatie Castilielaan vastgesteld met een verwacht negatief resultaat.

De belangrijkste ontwikkelingen in de meest invloedrijke projecten zijn hieronder opgenomen. Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.

Meerhoven

Het totale verwachte resultaat van dit project is iets toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere verwachte opbrengst op het bedrijventerrein Park Forum West. Door deze toename en de voortgang van de deelprojecten is circa € 1,2 miljoen winst uit de grondexploitatie genomen.

Meerhoven	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-9.409.887	-12.359.588	
Nog te realiseren:			
Kosten	-28.385.665	-25.910.686	
Opbrengsten	39.821.232	39.766.714	
Rente	138.287	-6.829	
Resterend resultaat na winstneming	**2.163.967**	**1.489.612**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	9.942.918	11.185.388	1.242.470
Totaal resultaat	**12.106.885**	**12.674.999**	

Tongelresche Akkers

Het totale verwachte resultaat van Tongelresche Akkers is afgenomen. Deze mutatie wordt veroorzaakt door de toename van de voorbereidingskosten vanwege de verdichting en kostenstijging van civiele kosten. Door deze afname is het noodzakelijk om een verliesvoorziening te treffen.

Tongelresche Akkers	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-2.942.893	-3.293.369	
Nog te realiseren:			
Kosten	-1.594.528	-1.963.557	
Opbrengsten	4.605.917	4.779.642	
Rente	-64.289	-137.537	
Resterend resultaat na winstneming	**4.207**	**-614.821**	**Verliesneming 2023**
Totale verliesneming	-	-	-556.832
Totaal resultaat	**4.207**	**-614.821**	

Strijp S

Strijp S is een publiek-private samenwerking waarvan de gronden door Park Strijp Beheer (PSB) tegen boekwaarde worden afgenomen. Dit betekent dat het resultaat van de exploitatie altijd 0,- is.

Strijp S	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-23.677.607	-19.720.865	
Nog te realiseren:			
Kosten	-26.759.322	-26.144.829	
Opbrengsten	52.964.623	48.378.708	
Rente	-2.527.695	-2.513.015	
Resterend resultaat na winstneming	**-**	**-**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	-	-	-
Totaal resultaat	**-**	**-**	

Blixembosch

Het totale verwachte resultaat is gelijk gebleven. In 2023 is circa € 0,14 miljoen winst uit de grondexploitatie genomen.

Blixembosch	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	3.095.157	1.957.999	
Nog te realiseren:			
Kosten	-2.692.566	-1.722.548	
Opbrengsten	-38.377	14.978	
Rente	54.462	29.732	
Resterend resultaat na winstneming	**418.676**	**280.161**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	4.914.560	5.052.849	138.289
Totaal resultaat	**5.333.236**	**5.333.010**	

Stationsgebied

Het totale verwachte resultaat van dit project is afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door hogere apparaatskosten in verband met complexiteit en vertraging. Door de afname van het totaal verwachte resultaat wordt in 2023 circa € 0,75 miljoen eerder genomen winst teruggestort in de grondexploitatie.

Stationsdistrict	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-1.772.330	-1.856.363	
Nog te realiseren:			
Kosten	-32.195.690	-31.790.536	
Opbrengsten	37.755.066	41.175.551	
Rente	1.391.152	968.312	
Resterend resultaat na winstneming	**5.178.199**	**8.496.965**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	3.341.462	2.586.720	-754.742
Totaal resultaat	**8.519.661**	**11.083.685**	

GDC Noord

Het totale verwachte resultaat van dit project is afgenomen. De belangrijkste oorzaak is de stijging van kosten voor de aanleg van de ecologische zone. Omdat nog geen grondverkopen zijn gerealiseerd, is nog geen winst genomen.

GDC Noord	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	4.026.466	3.626.064	
Nog te realiseren:			
Kosten	-11.240.197	-12.247.159	
Opbrengsten	13.517.080	13.421.397	
Rente	-18.419	-19.048	
Resterend resultaat na winstneming	**6.284.930**	**4.781.254**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming		-	-
Totaal resultaat	**6.284.930**	**4.781.254**	

VDMA

Het verwachte resultaat van dit project is afgenomen. De belangrijkste mutaties zijn een stijging van de voorbereidingskosten en de beheerkosten vastgoed vanwege het opschuiven van de leveringsdatum aan de ontwikkelaar. Door de afname van het totaal verwachte resultaat wordt in 2023 circa € 0,01 miljoen eerder genomen winst teruggestort in de grondexploitatie.

VDMA	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-9.728.577	-9.696.205	
Nog te realiseren:			
Kosten	-2.734.299	-3.714.009	
Opbrengsten	15.648.433	16.172.303	
Rente	-137.566	-61.863	
Resterend resultaat na winstneming	**3.047.991**	**2.700.227**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	509.680	498.593	-11.087
Totaal resultaat	**3.557.670**	**3.198.820**	

Brainport Industries Campus (BIC) cluster 2

Het verwachte resultaat van dit project is toegenomen. De belangrijkste mutatie is de verwachte rentevergoeding als gevolg van additioneel verworven gronden.

Brainport Industries Campus Cluster 2	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-883.132	-11.139.271	
Nog te realiseren:			
Kosten	-3.696.633	-4.042.395	
Opbrengsten	10.772.260	22.404.242	
Rente	93.897	-402.170	
Resterend resultaat na winstneming	**6.286.393**	**6.820.406**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	-	-	
Totaal resultaat	**6.286.393**	**6.820.406**	

Emmasingelkwadrant

Het verwachte resultaat van dit project is afgenomen. De belangrijkste mutaties daarbij zijn enerzijds hogere kosten voor woonrijp maken van het openbare gebied. Anderzijds zijn er hogere voorbereidingskosten. Door de afname van het totaal verwachte resultaat wordt in 2023 circa € 0,02 miljoen eerder genomen winst teruggestort in de grondexploitatie.

Emmasingelkwadrant	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	-3.143.005	-3.738.092	
Nog te realiseren:			
Kosten	-6.040.046	-10.192.330	
Opbrengsten	19.625.445	21.119.487	
Rente	597.383	391.865	
Resterend resultaat na winstneming	**11.039.776**	**7.580.931**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	45.207	20.484	-24.723
Totaal resultaat	**11.084.983**	**7.601.415**	

Deken van Somerenstraat

Het verwachte resultaat van deze grondexploitatie is afgenomen. De belangrijkste mutaties daarbij zijn een forse toename van de gemeentelijke apparaatskosten en de bijdrage van de gemeente in de meerkosten voor asbestsanering. In 2023 wordt circa € 0,45 miljoen eerder genomen winst teruggestort in de grondexploitatie.

Deken van Somerenstraat	MPG 2023 31-12-2022	MPG 2024 31-12-2023	
Saldo Boekwaarde incl. winstneming	69.063	303.096	
Nog te realiseren:			
Kosten	-105.310	-174.963	
Opbrengsten	162.920	150.000	
Rente	5.604	11.897	
Resterend resultaat na winstneming	**132.277**	**290.029**	**Winstneming 2023**
Totale winstneming	5.734.512	5.287.676	-446.836
Totaal resultaat	**5.866.788**	**5.577.705**	

Verbonden partijen

Strijp-S

‘Strijp-S is een publiek-private samenwerking tussen Gemeente Eindhoven (50%) en VolkerWessels (50%). Deze samenwerking is geregeld in een samenwerkingsovereenkomst die is vastgesteld in de gemeenteraadsvergadering van februari 2002. Voor het werkapparaat van de samenwerking is een BV/CV-constructie opgericht, Park Strijp Beheer (PSB) genaamd. De directie werkt onder een raad van aandeelhouders waarvan Gemeente Eindhoven en VolkerWessels aandeelhouders zijn. Park Strijp neemt gronden en gebouwen tegen boekwaarde over van de gemeente (om financiële redenen heeft de gemeente indertijd van Philips gekocht, de verantwoordelijkheid is echter 50-50 met VolkerWessels beschreven). Vervolgens legt Park Strijp

nieuwe openbare ruimte aan en verkoopt de bouwkavels aan opstalontwikkelaars. De grondexploitatie van Park Strijp is kostendekkend.

Flight Forum

Voor de ontwikkeling van dit bedrijventerrein is in 1998 een samenwerking met Schiphol Real Estate Eindhoven (SREE) aangegaan in de vorm van een BV/CV constructie. De gemeente Eindhoven is voor 50,95% aandeelhouder. Op dit moment zijn de gronden voor ongeveer 75% uitgegeven. De gemeente Eindhoven heeft eerder een winstuitkering van € 7 miljoen ontvangen. De uitgifte van kantoren stagneert al jaren. Daarom is in 2021 door de gemeente Eindhoven een gebiedsvisie opgesteld voor het hele Eindhoven Airport District. Voor het deelgebied Flight Forum voorziet deze visie erin dat de doelgroep wordt verbreed. Op de nog beschikbare kavels hoeven niet langer perse kantoorgebouwen te worden gerealiseerd, maar er komt ook ruimte voor de huisvesting van andere bedrijfsfuncties, voorzieningen en wooneenheden. We zijn voornemens om in 2024 de overeenkomsten hierover te actualiseren.

Gebiedsontwikkeling Fellenoord

Eindhoven Internationale Knoop XL bestaat uit het Stationsgebied-Zuid, de Multimodale Knoop Eindhoven Centraal én de Gebiedsontwikkeling Fellenoord. Fellenoord wordt een gebied dat transformeert van een monofunctioneel gebied naar een levendig en gemengd stadsdistrict. Voor deze gebiedsontwikkeling heeft de raad begin 2023 besloten een samenwerking aan te gaan met de Provincie Noord-Brabant door een Besloten Vennootschap (BV) “ontwikkelmaatschappij gebiedsontwikkeling Fellenoord” op te richten waar de gemeente Eindhoven voor 50% eigenaar van is. Deze BV is per 1 maart 2024 opgericht.

Richttermijn maximale looptijd grondexploitaties 10 jaar

De commissie BBV heeft de richttermijn voor de maximale looptijd van grondexploitaties gesteld op 10 jaar. Hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico’s die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren.

Op dit moment zijn er geen grondexploitaties met een looptijd langer dan 10 jaar.

Voorzieningen

De gemeente Eindhoven kent naast projecten met een verwacht positief financieel resultaat ook projecten met een verwacht negatief financieel resultaat. De noodzakelijke investeringen zijn soms nodig om de gemeentelijke ambities en doelstellingen te verwezenlijken. Als uitgangspunt (BBV regelgeving) geldt dat voor een project met een verwacht negatief resultaat direct een voorziening moet worden getroffen. Verliezen in projecten moeten dus al genomen worden zodra ze worden geraamd. Als dit het geval is, wordt een verliesvoorziening gevormd ter grootte van de netto contante waarde (NCW) van de grondexploitatie. Deze NCW wordt berekend aan de hand van de door de commissie BBV voorgeschreven discontovoet (het streefpercentage van de ECB voor de inflatie, zijnde 2%).

Verloopoverzicht voorziening grondexploitaties

	NCW	Eindwaarde
Beginstand voorziening grondexploitaties 01-01-2023	**-4.973.772**	
+Tussentijds verwerkt via begr.wijz.	-	
-/- vrijval i.v.m. afsluiting verliesgevende exploitaties	-	
-/- vrijval i.v.m. wijziging verliesgevend naar winstgevend	55.303	
+ Mutatie voorziening i.v.m. (extra) verliesgevende exploitaties	-1.358.009	
Eindstand voorziening grondexploitaties 31-12-2023	**-6.276.478**	**-6.450.862**

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

In 2023 is de grondexploitatie Uitbreiding Woonwagenlocatie Castiliëlaan vastgesteld met een verwacht negatief resultaat. Ter dekking hiervan is tussentijds de voorziening verhoogd. Het verwacht negatief resultaat op de te verhalen apparaatskosten voor Strijp is gelijk gebleven. De storting in de verliesvoorziening als gevolg van een hogere verliesverwachting wordt voornamelijk veroorzaakt door de negatief geworden grondexploitaties Tongelrese Akkers en Herontwikkeling Deken van Somerenstraat.

Verloopoverzicht voorziening private ontwikkelingen

	NCW	Eindwaarde
Beginstand voorziening private ontwikkelingen 01-01-2022	**-3.516.209**	
+Tussentijds verwerkt via begr.wijz.	-61.000	
-/- vrijval i.v.m. afsluiting verliesgevende exploitaties	299.790	
-/- vrijval i.v.m. wijziging verliesgevend naar winstgevend	420.073	
+ Mutatie voorziening i.v.m. (extra) verliesgevende exploitaties	- 259.562	
Eindstand voorziening private ontwikkelingen 31-12-2022	**-3.116.908**	**-3.271.242**

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

De verliesvoorziening voor private ontwikkelingen is in 2023 afgenomen. De lagere verliesverwachting wordt voornamelijk veroorzaakt door het afsluiten van ontwikkeling Woningbouw Tongelresestraat DAF-ensemble en een lager verwacht negatief resultaat van de private ontwikkelingen Philips Lighting en MOTio.

Verloopoverzicht voorziening voorraad

Beginstand voorziening voorraad 01-01-2023	**-4.394.269**
-/- vrijval i.v.m. overheveling naar grondexploitatie	-
-/- vrijval i.v.m. wijziging verliesgevend naar winstgevend	50.000
+ Mutatie voorziening i.v.m. (extra) verliesgevende exploitaties	-
Eindstand voorziening voorraad 31-12-2023	**-4.344.269**

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

Voor de voorraadprojecten geldt dat er verlies moet worden genomen indien de boekwaarde (het tot nu toe geïnvesteerde vermogen) hoger is dan de actuele marktwaarde. Om dit te beoordelen wordt de boekwaarde vergeleken met de marktwaarde. Als de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde, wordt hiervoor direct een verliesvoorziening getroffen.

Per saldo is de totale voorziening circa € 0,7 miljoen hoger dan in 2022.

Gerealiseerde winstneming

Winst uit grondexploitaties of exploitaties voor private ontwikkeling ontstaat als volgt:

- Winstneming uit grondexploitaties conform BBV-regelgeving;
- Grondverkoop bij private ontwikkeling;

In onderstaande figuur is het gerealiseerde resultaat weergegeven.

Jaarrekening 2023	Baten	Lasten	
Resultaat lopende exploitaties	5.322.029	-	
Resultaat positief afgesloten exploitaties	288.243	-	
Resultaat negatief afgesloten exploitaties	325.959	319.142	
Verliesvoorziening	521.788	1.142.602	
Afdrachten:			
Saldireserve specifiek (fietsenkelder station)		-	
Reserve bovenplanse investeringen		1.205.378	
Reserve IKXL		-	
Reserve onderwijshuisvesting		2.324.889	
Resultaat vastgoed		307.723	
Reserve Strategische investeringen		1.772.282	
Totaal	**6.458.021**	**7.072.016**	**-613.996**

Het resultaat uit projecten bedraagt circa € 5,6 miljoen. Hiervan is € 5,3 miljoen uit lopende grondexploitaties en €0,3 miljoen uit afgesloten projecten. Van dit resultaat wordt conform raadsbesluitvorming € 1,2 miljoen gestort in de reserve bovenplanse investeringen, circa € 2,3 miljoen in de reserve Onderwijshuisvesting en circa € 1,5 miljoen in de reserve Strategische Investeringen.

Het netto resultaat van circa € 0,6 miljoen negatief is het gevolg van het ophogen van de verliesvoorziening en komt ten laste van het jaarrekeningresultaat.

Bovenplanse investeringen

In 2023 is het Programma Bovenplanse Investeringen door de raad vastgesteld. Deze actualisatie van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen maakt het mogelijk om, ook onder de Omgevingswet, een afdracht voor bovenplanse investeringen te vragen aan externe (private) initiatiefnemers. Tevens wordt dezelfde afdracht betaald van de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. Benadrukt dient te worden dat het hier gaat om slechts een bijdrage, een fractie van de totale investeringsbedragen die nodig zijn om alle investeringsprojecten te bekostigen.

Voor nieuw te ontwikkelen woningen, kantoren, commerciële voorzieningen (o.a. detailhandel) wordt aan (private) externe initiatiefnemers voor de bovenplanse investeringen een bedrag van € 42 per m² bvo (bruto vloeroppervlakte) gevraagd en voor bedrijfsterreinen € 11 per m² uitgeefbaar terrein. Enkele uitzonderingen op die regel zijn ook vastgesteld, o.a. sociale huurwoningen ontwikkeld door een woningbouwcorporatie.

De in 2023 ontvangen bijdrage van circa € 1.36 miljoen gaat rechtstreeks naar de reserve Bovenplanse Investeringen.

Weerstandsvermogen grond

Het identificeren en beheersen van de risico's draagt eraan bij om de projecten binnen de (financiële) kaders te laten verlopen. De benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van de projecten is gestegen van circa € 16,4 miljoen naar circa € 17,9 miljoen. We zien vooral een toename van het weerstandsvermogen ten behoeve van projectspecifieke risico's. Deze zijn in de grondexploitatie VDMA toegenomen van € 0,25 miljoen naar € 1,4 miljoen en in grondexploitatie Bedrijventerrein Meerhoven: Park Forum Zuid & West toegenomen van € 0,5 miljoen naar € 2 miljoen.

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit houden we rekening met:

- De ontwikkeling van de nog te realiseren opbrengsten en rente in de grondexploitaties. Ervaring uit de afgelopen jaren heeft ons geleerd dat deze sterk afhankelijk zijn van marktontwikkelingen waar wij als Eindhoven geen invloed op hebben. Daarom rekenen we scenario's uit om te bepalen wat lagere opbrengsten (5-15%), vertraging in realisatie (2-6 jaar) en hogere rente (0,5-1%) zou betekenen voor de verwachte resultaten van onze grondexploitaties.
- De ontwikkeling van de nog te realiseren kosten in de grondexploitaties. Het afgelopen jaar zijn we geconfronteerd met sterke kostenstijgingen en is het erg onzeker hoe de kosten zich de komende jaren zullen ontwikkelen. Daarom houden we bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit rekening met een kostenrisico. We hebben gerekend met een scenario's waarin de kostenstijging de bovenkant van de in de Outlook Grondexploitaties van Metafoor aangegeven bandbreedte volgt.
- Projectspecifieke risico's. Deze bestaan hoofdzakelijk uit het risico op tegenvallende kosten, bijvoorbeeld als gevolg van sanering, archeologie of explosieven, en contractuele risico's.
- Het risico dat eerder teveel genomen tussentijdse winst moet terugvloeien naar de grondexploitatie.
- De mogelijkheid om financiële effecten van het optreden van risico's gedeeltelijk op te vangen binnen de verwachte resultaten van de projecten zelf voordat het weerstandsvermogen moet worden aangesproken.

Voorraad en strategische verwervingen

We bezitten diverse grondposities die potentieel ontwikkeld kunnen worden. Voorbereidingen zijn gaande voor enkele van deze locaties. Hoewel dit onze strategische grondposities in de grondportefeuille vermindert, verzekeren we continuïteit door het doen van (meer) actieve verwervingen, zoals ook in 2023 is gebeurd. Hierbij speelt ons actief grondbeleid, inclusief inzet van ons instrumentarium (zoals het vestigen van voorkeursrechten), een cruciale rol. Dit leidt tot een toenemende (strategische) grondvoorraad ;, een trend die we verwachten voort te zetten. Zo kunnen we onze ambities in Eindhoven blijven realiseren.

3h. Investeringen

In deze paragraaf onderscheiden we twee soorten investeringen: strategisch en vervanging.
Voor onze investeringen maken we een planning in jaarschijven. Deze is niet altijd haalbaar door afhankelijkheid van derden, gebrek aan personele capaciteit (in- en extern), materiaal schaarste, prijsstijgingen vertraagde of mislukte aanbestedingen en bezwaar en beroep in ruimtelijke procedures. Vanaf begroting 2023 indexeren we de investeringskredieten met hetzelfde indexpercentage als de exploitatiebudgetten. In onderstaand overzicht presenteren we de voortgang van de huidige investeringen op vier onderdelen: planning, financiën, inhoud en risico's.

Verbetering ↑ of verslechtering ↓ t.o.v. Tussentijdse rapportage-2 (geen pijl: gelijk gebleven).
P=Planning, F= Financieel, I= Inhoud, R= Risico

Strategische investeringen

	investering	Bedragen x € 1 miljoen krediet	bijdrage derden	Status P	F	I	R	Toelichting
1	Eindhoven Noord West	104,1	73,2					De wegenstructuur is grotendeels klaar en in gebruik. De verwachte onderbesteding van € 5 miljoen kan worden ingezet voor de fietsbrug A. Fokkerweg. De realisatie daarvan is afhankelijk van eventuele procedures. Het ontwerp is eind 2023 ter inzage gelegd. De ontwerpfase van het groene raamwerk start na vaststelling van de ontwikkelingsvisie stadsbos.
2	Strategische verwervingen	38,2	0					Moeilijk te ramen. Onder andere afhankelijk van de mogelijkheden die zich voordoen.
3	HOV 2	39,3	33,8					Wordt afgerond. Het voordelige resultaat wordt bij het masterplan mobiliteit ingezet.
4	HOV 3	31,6	21,1					De Marathonloop is in uitvoering en A. Fokkerweg start voorjaar 2024. De busbaan wordt begin 2025 in gebruik genomen. Voor de meeste verwervingen zijn concrete afspraken gemaakt. Vanwege het verwervingsproces is er risico op vertraging en mislopen subsidie.
5	Stations gebied	3,1	3,1	↑	↑		↑	Wordt in het eerste half jaar van 2024 afgerond.

Vervangingsinvesteringen

	investering	Bedragen x € 1 miljoen krediet	bijdrage derden	Status P	F	I	R	Toelichting
1	Openbare ruimte	404,6	57,1					Enkele investeringen starten later. De complexiteit van een aantal investeringen zorgt voor langere planvorming. Risico's zijn er met name op de personele krapte. Dit werkt door in planning en kosten.
2	Onderwijs huisvesting	216,2	1,0	↓			↑	De marktsituatie lijkt stabieler te zijn. Over VO school Joris Helder zijn schoolbestuur en gemeente nog in overleg ivm een hoge begroting. In april 2024 besluit de raad hierover. De uitvoering van de ISE loopt achter vanwege onderhandelingen met de bouwer.
3	Vastgoed	120,2	25,7		↓			Een aantal investeringen start later dan gepland. Oorzaken zijn onder andere de doorlooptijd van offertes, de grotere complexiteit en doorlooptijd vanwege verduurzaming. Risico's zijn prijsstijgingen en doorlooptijden.
4	Sport	33,9	5,7					Door prijsstijgingen is er een risico dat de investeringsbudgetten niet toereikend zijn.
5	Slim verduur-zamen gemeentelijke gebouwen	26,3	1,1					De budgetten in Slim Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen (SVGG) zijn geheralloceerd om maximaal te verduurzamen en de afgesproken prestaties te halen.

	investering	Bedragen x € 1 miljoen krediet	bijdrage derden	Status P	F	I	R	Toelichting
6	Hard- en software	22,7	0					Vertraagde aanbesteding door complexiteit van een aantal onderwerpen/opdrachten, afhankelijkheid van expertise van leveranciers en de schaarste in de markt.
7	Slim verduur-zamen vastgoed	17,0	0,4					Door oa complexere projecten en netcongestie zijn er in 2023 minder projecten (fase 1) gerealiseerd. De voorbereidingen vergen meer tijd. De investeringen zijn nagenoeg allemaal binnen begroting gerealiseerd, mede door hogere subsidies.
8	Voorbereidings kosten grond	9,0	0					Geen bijzonderheden
9	Facilitair	2,4	0					Geen bijzonderheden.
10	Overige <1 miljoen	2,6	0,1					

Vervangingsinvesteringen, belangrijke investeringen uitgelicht

	investering	Bedragen x € 1 miljoen krediet	bijdrage derden	Status P	F	I	R	Toelichting
1	Vastgoed: Omvorming Tongelreep	54,8	19,2					Met de aannemers is afgesproken om de bouwkosten mee te laten bewegen met (publieke) kostenindices. De bouwopgave is gestart in 2023. Oplevering wordt voorzien eind 2025. Er zijn mogelijk nog aanpassingen tbv de SOK-partners (samenwerkingsovereenkomst).
2	Openbare ruimte: Centrum Gebied	26,2	1,4		↓			Complex en gefaseerd meerjarig project. Prijsstijgingen, scopewijzigingen, veranderende omstandigheden, complexe uitvoeringssituaties en onvoorziene overschrijding van de inschrijfsom, zorgen voor vertraging en budget tekort (gemeld bij Raadsdossier voor vaststellen DO Fase 2 in sept. 23)
3	Onderwijs-huisvesting Van Maerlant Lyceum	25,6	0					Conform planning.
4	Onderwijs-huisvesting: Lorentz Casimir lyceum	24,0	0					Conform planning.
5	Onderwijs-huisvesting: Ch. Huygens Lyceum	18,9	0				↓	In gebruik genomen. Kan worden afgesloten na de financiële afwikkeling schoolbestuur en aannemer.
6	Openbare ruimte: Maatregelen pakket de Run	16,6	10,0					De aanbesteding onderdoorgang Beemdstraat heeft risico op kostenoverschrijding. Er is een intensief participatieproces gevoerd bij fietsroute de Run-HTCE, maar draagvlak blijft risico voor planning en financiën. Kempenbaan Oost is nagenoeg afgerond. Er vindt nog overleg met Waterschap plaats over de financiële afwikkeling rondom duikers. De Jozef Eliasweg loopt uit door complexiteit van inpassing asfalt fietspaden tussen waardevolle bomen. Het budget is niet toereikend voor asfalteren fietspaden.
7	Onderwijs-huisvesting Spilcentrum Eckart	7,0	0					Het schoolbestuur en de gemeente hebben een afwijkende zienswijze over de verantwoordelijkheid voor het risico van de bouwkosten. Er loopt een juridische procedure om hier helderheid in te scheppen.
8	Openbare ruimte: Mathildelaan	4,1	0,6					Binnen budget afgerond.

	investering	Bedragen x € 1 miljoen krediet	bijdrage derden	Status P	F	I	R	Toelichting
9	Openbare ruimte: Snelfietsroute Helmond	2,8	1,7	↓			↑	De bestemmingsplannen zijn verleend. Verwacht wordt dat de verwerving van de gronden in 2024 gereed is. Daarna start de aanleg van groen (maatregelen beschermde soorten). Er is vertraging door de procedure bij de Raad van State waardoor de kosten oplopen. De subsidie is waarschijnlijk niet toereikend.

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023 (1)	Realisatie 2023 (2)	Afwijking (3=1-2)
Afschrijvingen	25.288	30.325	27.290	26.807	483
Rente	6.894	9.066	7.694	6.974	720
Totaal kapitaallasten	**32.182**	**39.391**	**34.984**	**33.780**	**1.204**
Extra afschrijving	1.126			642	-642
Totaal kapitaallasten	**33.308**	**39.391**	**34.984**	**34.422**	**562**

Gemeentebreed wijkt de realisatie van de kapitaallasten met € 0,6 miljoen af van de gewijzigde begroting. Hierbij wordt opgemerkt dat afschrijvingen worden berekend over activa (objecten) in het jaar nadat het object in gebruik is genomen. Ingebruikname in 2023 leidt tot een eerste afschrijving in 2024. Er wordt wel rente berekend over de investeringen gedurende de uitvoering. Uitzondering zijn de vervangingsinvesteringen in openbare ruimte. Bij deze investeringen start de eerste afschrijving het jaar nadat er lasten zijn geboekt. Reden is dat investeringen in openbare ruimte in gedeeltes worden opgeleverd c.q. in gebruik genomen. Zo wordt een weg nooit in zijn geheel afgesloten, maar slechts gedeeltelijk.
De extra afschrijving is het gevolg van desinvesteringen. Er zijn twee 'oude' onderwijspanden gedesinvesteerd (€ 0,6 miljoen) vanwege sloop. Aan de Normandiëlaan wordt nieuwbouw gerealiseerd. Overige desinvestering betreft opschoonactie oude activa Sport.

3i. Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht van burgers op informatie over hoe de overheid handelt en hoe zij besluiten neemt. In deze paragraaf verantwoorden wij over de twee hoofdonderdelen van de Woo in 2023: de behandeling van Woo-verzoeken en het publiceren op eigen initiatief (actieve openbaarmaking).

Verbetering in de behandeling van Woo-verzoeken: 66% behandeld binnen wettelijke termijn

Maatregelen vanuit het programma Eindhoven Transparant hebben ervoor gezorgd dat meer Woo-verzoeken binnen termijn zijn afgehandeld. De Woo-compliance was in 2023 66%. Dat betekent dat bijna tweederde van de Woo-verzoeken binnen wettelijke termijn is afgehandeld. Onder de wettelijke termijn verstaan we vier weken, zes weken (vier weken plus twee weken verdaging) en termijnafspraken die met verzoeker zijn overeengekomen. In 2022 was dit 33%. De gemiddelde behandeltijd is met 10 dagen versneld. In de tabel hieronder staan de belangrijkste resultaten.

	2023	**2022 (mei – december)**
Aantal informatie- en Woo-verzoeken	52 informatieverzoeken 104 Woo-verzoeken	30 informatieverzoeken 67 Woo-verzoeken
% binnen wettelijke termijn	66%	33%
Gemiddelde doorlooptijd in dagen	47 dagen	57 dagen

Er is een centraal Woo-team ingericht dat zorgt voor centrale coördinatie en monitoring. Ook is het proces verbeterd en is aandacht besteed aan bewustwording en is ingezet op technische ondersteuning.

Uitvoering actieve openbaarmaking ligt op schema

De Woo vraagt ook om documenten op eigen initiatief openbaar te maken. Het college van B&W heeft in juli 2023 een ambitie hiervoor vastgesteld. De nadruk ligt op de actieve openbaarmaking van (op termijn) wettelijk verplichte informatiecategorieën. Ook heeft het college besloten tot openbaarmaking van adviesnota's (verwacht: najaar 2024). We hebben een meerjarige aanpak opgesteld. De voortgang ligt op schema. In 2023 zijn we gestart met de publicatie van de vergaderagenda van het college en organisatie- en bereikbaarheidsgegevens. Voor onze publicaties hebben we het platform verder ingericht. Ook zijn voorbereidingen getroffen om in 2024 te starten met publicatie van Woo-dossiers, convenanten en klachten.

Jaarrekening

4. Jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financieel beleid alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. De verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2023 gemeente Eindhoven, zoals bedoeld in art 212 Gemeentewet is vastgesteld in de raadsvergadering van 9 mei 2023.

De jaarrekening bestaat uit de algemene grondslagen van waardering en resultaatbepaling (4.1), balans inclusief verloopoverzicht en toelichting op de balans (4.2), het overzicht van baten en lasten met toelichting (4.3), een overzicht met de gebeurtenissen na balansdatum (4.4), de SISA bijlage (4.5) en de verantwoording over de specifiek ontvangen middelen onder de subsidieregeling van het bereikbaarheidsakkoord (4.6).

4.1 Algemene grondslagen van waardering en resultaatbepaling

4.1.1 Algemene grondslagen

Grondslagen voor waardering
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de betreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en de passiva opgenomen tegen de nominale waarden. Waardeverminderingen op een actief worden op het actief zelf in mindering gebracht door het vormen van een voorziening voor waardevermindering. Indien een actief buiten gebruik is gesteld, is deze afgewaardeerd (via een voorziening) wanneer de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Voor de resultaatbepaling is conform het Besluit Begroting en Verantwoording het gemodificeerde stelsel van baten en lasten gehanteerd. Dat wil zeggen dat de baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Algemene uitkering
Met betrekking tot het verwerken van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze opgenomen in de septembercirculaire van het betreffende boekjaar.

Personeelslasten en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod (BBV) op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijkse terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten toegerekend aan het jaar waarin ze zijn uitbetaald.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de

meerjarenraming, te weten 4 jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten, bijvoorbeeld door een reorganisatie is wel een verplichting opgenomen.

Eigen bijdrage CAK
Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De ontvangen eigen bijdragen 2023 zijn op kasbasis verantwoord.

Afschrijvingen
De afschrijvingspercentages zijn gebaseerd op de verwachte levensduur. Voor de diverse soorten van activa zijn per soort afschrijvingspercentages vastgesteld die zijn vastgelegd in de financiële verordening. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Vanaf 2019 wordt er afgeschreven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/ verworven wordt. Op grond wordt niet afgeschreven.

Uurtarieven
In de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2023 (Artikel 17. Kostprijsberekening) is het volgende opgenomen:
1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten alleen die indirecte kosten betrokken, die samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.

Specifieke uitgangspunten resultaatbepaling
De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de totstandkoming van het resultaat 2023 en zijn van belang integraal te duiden:

- Tussentijdse beleidswijzigingen (uitbreiding scope, aanvullend beleid, extra krediet) zijn besloten via separate dossiers en het financieel effect op 2023 is verwerkt in de begroting.
- De tussentijds geprognosticeerde financiële voor- en nadelen op lopend beleid 2023 zijn gerapporteerd bij de tussentijdse rapportages. Op basis van de prognose in turap-2 is een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd met dekkingsvoorstellen bij de verwachte overschrijdingen. De volgende wijzigingen zijn door de raad besloten (raadsvoorstel begrotingswijziging n.a.v. turap-2 2023):
    - Er zijn budgettair neutrale wijzigingen doorgevoerd om te voldoen aan de gestelde eisen rondom begrotingsrechtmatigheid (dekking van o.a. hogere personeelslasten, lagere baten grondexploitaties, hogere lasten milieubeheer en bouwvergunningen).
    - De afschrijvingslasten zijn bijgesteld ten gunste van het begrote rekeningresultaat 2023.
    - Een viertal posten (opruimen lachgascilinders, prijsstijgingen stadsbeheer en onderhoud vastgoed en verzekeringen vastgoed) die tot hogere kosten leiden, zijn bijgesteld ten laste van het begrote rekeningresultaat 2023.
    - Het verwachte nadeel op de vennootschapsbelasting is in relatie gebracht met de storting van Tussentijdse Winstneming Grondexploitaties in de reserves voor dat deel van de lasten dat veroorzaakt wordt door de grondexploitaties. Overige is bijgesteld ten laste van het begrote rekeningresultaat 2023.
    - In december 2023 is het raadsvoorstel reserveringen 2023 vastgesteld. De verwachte budgetvoordelen per jaareinde zijn begrotingstechnisch verwerkt (verlagen budget en storting in de reserve reserveringen). Per jaareinde zijn de werkelijke restantbedragen gestort. Dat leidt op enkele programma's tot afwijkingen die zijn toegelicht.
- De voor- en nadelen op het budget groot onderhoud vastgoed verrekenen we per jaareinde in de in 2019 ingestelde reserves voor onderhoud.

- Op diverse beleidsterreinen voeren we exploitatieactiviteiten projectmatig uit (bijvoorbeeld groot onderhoud, revitalisering bomen, verbeteren luchtkwaliteiten). Bij de start van het project worden de beschikbare middelen samengebracht. Projecten hebben als kenmerk dat ze jaar overschrijdend zijn. Het toegekende projectbudget is beschikbaar voor alle jaren. De raming per jaarschijf en de realisatie per jaarschijf wijken om verschillende reden af van de planning. De middelen blijven beschikbaar doordat we deze projecten egaliseren via een reserve (maatschappelijk nut in ontwikkeling). Per programma waar dit aan de orde is, is op de afzonderlijke taakvelden inzichtelijk gemaakt wat de afwijking op jaarschijf 2023 is.

4.1.2 Grondslagen balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen
De immateriële vaste activa wordt gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en naar verwachting duurzame waardeverminderingen. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden direct ten laste van de exploitatie gebracht en niet als zodanig geactiveerd.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling
Kosten van onderzoek en ontwikkeling bij grondexploitaties blijven uiterlijk 5 jaar geactiveerd staan. Binnen die periode worden zij bij realisering van het actief overgeboekt naar het betreffende actief of bij niet realiseren van het actief doch uiterlijk na 5 jaar afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling gerelateerd aan een investering in materieel vast actief worden niet meer geactiveerd met ingang van 1 januari 2020.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden
De bijdrage worden geactiveerd voor het bedrag van de verstrekte bijdragen verminderd met de afschrijvingen.
Conform de vastgestelde Verordening financieel beleid, beheer en organisatie
2023 worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Activasoort	Omschrijving soort activum	Levensduur	Toelichting
Gronden en terreinen	Ondergrond Schoolgebouwen	Oneindig	
	Schoolgebouwen transformatie/ nieuwbouw in eigendom van derden	50	
	Schoolgebouwen upgrade in eigendom van derden	20	
	Houten noodlokalen, houten units (eigendom van derden)	15	
	Jongerencentra, jeugdhonken, gemeenschapshuizen in eigendom van derden	40	
	incidenteel daken, opstal, boeibord, kozijnen, verduurzamen*)	15-40	Afhankelijk van materialen e.d.
Machines, apparaten en installaties	Diverse machines, gebouwen en installaties*)	15-30	

*) Voor elke nieuwe investering wordt de exacte afschrijvingstermijn vastgesteld

Materiële vaste activa

Algemeen
Waardering van de geactiveerde materiële vaste activa geschiedt op basis van de verkrijgingsprijs (inkoopprijs plus de bijkomende kosten) of tegen vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend). Voorts kan een redelijk deel van de indirecte kosten aan de vervaardiging van het activum worden toegerekend.

Conform de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2023 (art.14 lid 9) activeren we activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 niet, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd. Activa met een levensduur van minder dan drie jaar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht, tenzij wettelijk voor het betreffende activa anders is voorgeschreven. Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarden en de BTW op activa indien deze compensabel is volgens de Wet op het BTW-compensatiefonds activeren we eveneens niet.
Afschrijving vindt plaats op basis van de lineaire methode. Voor de investeringen ten behoeve van de afvalinzameling, parkeergarage KBC, biomassacentrales, krachtsportcentrum Tongelreep alsmede de nieuwbouw van de Effenaar, Parktheater, Dynamo en NatLab is de annuïtaire methode gehanteerd.

Indien de waarde van een actief duurzaam vermindert in enig jaar, is deze waardevermindering onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Conform de vastgestelde Verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2023 worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Activasoort	Omschrijving soort activum	Levensduur	Toelichting
Gronden en terreinen	Gronden	Oneindig	
	Aanleg begraafplaatsen	50	
Gronden grondbedrijf voorraad	Gronden GB voorraad	Oneindig	
Strategische grondverwerving	strategische grondverwerving	oneindig	
Grond erfpacht	Grond erfpacht	oneindig	
Gebouwen	Kantoor- en bedrijfsgebouwen, sporthallen, zwembaden en watersportaccommodaties, kunstijsbaan, parkeergarage, kleedlokalen	50	Niet de installaties en inrichting
	Verbouwingen (materieel/EN)*)	max. 25	Tenzij de verwachte levensduur of huurtermijn van het gebouw korter is, dan daaraan koppelen*)
	Gebouwen voegwerk	40	
	Incidenteel: daken, opstal, boeibord, kozijnen, verduurzamen *)	15-40	afhankelijk van materialen e.d.
	schoolgebouwen transformatie / nieuwbouw	50	
	schoolgebouwen upgrade	20	
	Schoolgebouwen tijdelijke units	30	
	Houten noodlokalen, houten units	15	
	Jongerencentra, jeugdhonken, gemeenschapshuizen	40	
	Biomassacentrale 20j (niet zijnde gebouw	20	feitelijke levensduur, afhankelijk van type
	Biomassacentrale 10j (niet zijnde gebouw)	10	feitelijke levensduur, afhankelijk van type
	Kwekerijen / kassen	25	
Gronden en terreinen	Kunstgras en all weatherbanen - onderlaag	30	

Activasoort	Omschrijving soort activum	Levensduur	Toelichting
(opbrengst met afschrijving)			
	Kunstgras en all weatherbanen - bovenlaag 8jr	8	
	Kunstgras en all weatherbanen - bovenlaag 10jr	10	
	Kunstgras en all weatherbanen - bovenlaag 12jr	12	
	Tribune sportparken	50	
	Kosten aanleg sportparken incl. civiel techn (park verharding en riool plus alle velden, ondergrond)	25	
	Hekwerk sportparken	20	
	Ov. voorzieningen sportparken	15	
	Verlichting masten sportparken	30	
	Verlichting armaturen sportparken	15	
	Led-verlichting sportparken	20	
	Tennismuur, rijwielstalling sportparken	20	
	Open hekken verzonken staal (niet sportparken)	25	
	Centrale electr. voorz. Collse Watermolen	40	
	Led-verlichting (niet sportparken)	20	
	Terreinvoorzieningen (niet sportparken)	15	
	Terreinvoorzieningen (niet sportparken)	40	
Woonruimte	Woningen (exclusief grond)	50	
Vervoersmiddelen	Scooters, fietsen	5	
	Bedrijfswagens, tractie, personenauto's, bestelauto's, postauto, ov. vervoermiddelen	7	
	Hoogwerker	10	
	Gladheidbestrijdingsmaterieel 10 jaar	10	
	Gladheidbestrijdingsmaterieel 20 jaar	20	
Machines, apparaten en installaties	Installaties en inrichting (verlichting, Liften, centrale verwarming) van gebouwen ***)**	15-30	
	Inventaris en meubilair *)	max. 20	Voor scholen geldt de rijksnorm *)
	Pompen, aggregaten, zaagmachines en compressen, reprografie apparaten (materieel/EN) *)	max. 15	
	Hardware 3 jaar: (balie)printers en plotters, CPU's, laptops, tablets, aanvullende beveiligingsapparatuur, beeldschermen/displays	3	
	Hardware 4 jaar: laptops (raad), tablets (raad) en vaste PC's	4	
	Hardware 5 jaar: netwerkapparatuur, printers/ multi-functionals, overige apparatuur (tenzij anders vermeld)	5	
	Hardware 6 jaar: servers & storage, gewone beeldschermen.	6	
	Inrichting (o.a. bureaus)	8	
	Hardware Noodstroom, blusinstallatie, airco, dynamisch reizigers systeem, paspomaat	10	
	Hardware computerruimte bouwkundig	20	
	Beveiligingssoftware	3	
	Software KA- en lokale PC-applicaties, virtualisatie software en overige procesapplicaties.	5	
	Grote proces-software	7	
	Infrastructuur glasvezel 15	15	
	Infrastructuur overige kabels in en tussen gebouwen	12	

Activasoort	Omschrijving soort activum	Levensduur	Toelichting
	Telefonie (server based) telefooncentrale, telefoontoestellen	6	
	Speeltuinen (toestellen)	10	
	Zwembad op speelterrein	20	
	Parkeermeters, parkeerautomaten	20	
	Containers (grof vuil standplaatsen)	10	
	Containers buitenbak (ondergronds bij flats)	30	
	Containers binnenbak en opbouw (ondergronds bij flats)	10	
	Containers elektronica (ondergronds bij flats)	5	
	Zonnepanelen 15 jaar	15	Afhankelijk van type / plaatsing e.d.
	Zonnepanelen, zonnecollectoren en andere collectoren 20 jaar	20	Afhankelijk van type / plaatsing e.d.
	Laadpalen	10	
	Klein apparatuur (brandmelders, couverteermachine) *)	5-10	
	Eenmalig incidenteel (mach, app, install) *)	5-20	Afhankelijk van type investering, eenmalige zaken
GGW werken (met heffing)	Havens, kanalen (GWW-werken)	50	
	Riolering (GWW-werken)	60	
	Beschoeing van metaal (GWW-werken)	80	
Bruggen en viaducten	Bruggen en viaducten (MN)	80	
Verkeersinfrastructuur	Verkeersinfrastructuur: Wegen, bestrating, fietspaden, voetpaden (MN)	40	
	Herinrichting gebied binnen de ring: Wegen, bestrating, fietspaden, voetpaden (MN)	25	
	Herinrichting Winkelcentrum Woensel: Wegen, bestrating, fietspaden, voetpaden (MN)	25	
Verkeersvoorzieningen	Verkeersvoorzieningen met uitzondering van verlichting. Bijv. drempels over middengeleiders (MN)	20	
	Voorbereidingskosten HOV3 (MN)	40	
Openbare verlichting	Openbare verlichting: kabels en masten (MN)	40	
	Openbare verlichting: armaturen en behuizing (evt. LED)(MN)	20	
	Roadmap licht, verlichting (MN)	10	
Voorzieningen in groen	Groenvoorzieningen parkmeubilair (o.a. banken, prullenbakken) (MN)	20	
	ov. Groen: hekwerken, bruggen hout, aanleg, vergroening, groeiverbindingen, herinrichting en renovatie (MN) *)	15-25	
	groeninrichting (bomen en parkrenovaties)(MN)	40	
Verkeersregelinstallaties	VRI: Verkeersregeltoestel incl. verkeerslantaarns en detectielussen (MN)	15	
	VRI: grondkabels en masten (MN)	30	
	VRI: switch (MN)	8	
	VRI-voorzieningen en ICT-oplossingen (MN)	20	
	Aanleg VRI (MN)	10	

*) Voor elke nieuwe investering wordt de exacte afschrijvingstermijn vastgesteld.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden gewaardeerd tegen zogenaamde registratiewaarde.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van artikel 229, lid1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen met een economisch nut (excl. erfpacht)
Deze activa zijn verhandelbaar en/of kunnen bijdragen tot het genereren van middelen. Ze worden geactiveerd voor het bedrag van de investering, het zogenaamde bruto-activeren. Aftrek van eigen middelen (reserves) is niet toegestaan. Bijdragen van derden welke in directe relatie staan met het activum worden wel in mindering gebracht (netto-variant).

Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut (bijvoorbeeld wegen)
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. Volgens de BBV-regelgeving moeten deze investeringen worden geactiveerd. De investeringen tot en met 2016 zijn direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen ug en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders is vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

Grond- en hulpstoffen
Deze worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer sprake is van duurzaam lagere marktwaarde waarderen we de grond- en hulpstoffen af naar deze duurzaam lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
De als onderhanden werk opgenomen 'bouwgronden in exploitatie' worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde duurzaam lager is, dan wordt deze lagere marktwaarde als waardering gebruikt. Indien sprake is van een geprognosticeerd verlieslatend project wordt een voorziening getroffen tegen de netto contante waarde. Deze voorziening wordt als waardecorrectie op bouwgrond in exploitatie verwerkt en jaarlijks opnieuw bepaald. Voor de kosten die aan de vervaardigingsprijs kunnen worden toegerekend wordt aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Dit betekent dat maximaal deze kostensoorten kunnen worden toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie, waarbij ten aanzien van de rente geldt dat alleen de rente over het vreemd vermogen wordt toegerekend en geen rente over het eigen vermogen. Voor Strijp-S wordt projectfinanciering toegepast.

In overeenstemming met BBV-regelgeving wordt winst uit grondexploitaties genomen als:
1. Het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat, én
2. De grond (of een deelperceel) is verkocht, én
3. Kosten zijn gerealiseerd.

Voor de grondexploitaties die aan deze drie voorwaarden voldoen wordt winst genomen gebaseerd op de door BBV voorgeschreven POC-methode.

Voor de berekening dient onderstaande formule te worden gehanteerd:
(gerealiseerde kosten / totale kosten) x (gerealiseerde opbrengsten / totale opbrengsten) = % POC ((geraamd eindsaldo – project specifieke risico's) x % POC) - eerder genomen tussentijdse winst = bedrag tussentijds winst nemen lopend boekjaar.

Gereed product en handelsgoederen
De voorraad gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de duurzaam lagere marktwaarde. Indien de marktwaarde duurzaam lager is, wordt een voorziening getroffen als waardecorrectie op de boekwaarde gereed product. Op de handelsportefeuille panden wordt niet afgeschreven.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening (o.a. dubieuze debiteuren) in mindering gebracht. Deze voorziening is bepaald via een combinatie van de statische en dynamische methode.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
Overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Eigen vermogen wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichtingen van wethouders wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Indien sprake is van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties wordt op basis van artikel 44, lid1a BBV een voorziening gevormd.

Er kan, conform BBV geen sprake zijn van een negatieve voorziening. Een onverwacht bij het opmaken van de jaarrekening gesignaleerde negatieve stand wordt via een eenmalige last gedekt. (Een tijdens het opmaken van de begroting gesignaleerde verwachte negatieve stand wordt conform BBV aangepast via het aanpassen van de toekomstige stortingen.

Vaste schulden
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke hoofdsom (nominale waarde), verminderd met de gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden
De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen

4.2 Balans en toelichting

Activa

Balans Activa (bedragen x € 1.000)		31-12-2022	31-12-2023
VASTE ACTIVA		827.230	903.983
Immateriele vaste activa	**B01**	**201.115**	**227.751**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		1.322	853
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		199.793	226.899
Materiële vaste activa	**B02**	**605.147**	**654.486**
In erfpacht uitgegeven gronden		50.208	50.197
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		70.536	71.733
Investeringen met een economisch nut (excl. erfpacht)		388.231	413.270
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		96.173	119.287
Financiële vaste activa	**B03**	**20.968**	**21.746**
Kapitaalverstrekkingen aan:			
- deelnemingen		8.409	8.529
Leningen aan:			
- woningbouwcorporaties		1.431	1.360
- deelnemingen		1.477	2.864
Overige langlopende leningen		9.626	8.967
Overige financiële vaste activa		25	25
VLOTTENDE ACTIVA		254.130	263.349
Voorraden	**B31**	**43.729**	**42.572**
Grond- en hulpstoffen		14	14
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		41.376	41.213
Gereed product en handelsgoederen		2.339	1.345
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**B11**	**151.567**	**176.685**
Vorderingen op openbare lichamen		57.078	66.303
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		67.093	84.540
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		47	459
Overige vorderingen		27.347	25.381
Overige uitzettingen		2	2
Liquide middelen	**B12**	**239**	**131**
Kassaldi		52	58
Banksaldi		188	73
Overlopende activa	**B21**	**58.595**	**43.962**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:			
- Europese overheidslichamen		320	52
- het Rijk		19.304	3.287
- overige Nederlandse overheidslichamen		3.324	3.364
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		35.648	37.259
TOTAAL ACTIVA		1.081.360	1.167.332

Passiva

Balans Passiva (bedragen x € 1.000)		31-12-2022	31-12-2023
VASTE PASSIVA		**823.008**	**838.105**
Eigen vermogen	**B04**	**474.034**	**501.375**
Algemene reserve		151.326	137.388
Bestemmingsreserves		274.614	342.408
Het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening		48.094	21.580
Voorzieningen	**B05**	**25.871**	**29.708**
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44.1 a en 44.1b)		10.607	12.028
Voorziening ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1 c)		1.257	196
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1 d)		13.601	17.483
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2)		407	1
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**B06**	**323.103**	**307.022**
Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		268.347	252.784
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		5.979	5.466
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		48.600	48.600
Ontvangen waarborgsommen van derden		178	172
VLOTTENDE PASSIVA		**258.351**	**329.227**
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**B13**	**66.061**	**66.900**
Overige schulden		66.061	66.900
Overlopende passiva	**B22**	**192.290**	**262.327**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen		45.796	70.218
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:			
- Europese overheidslichamen		751	49
- het Rijk		115.466	156.559
- overige Nederlandse overheidslichamen		20.792	23.438
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		9.486	12.064
TOTAAL PASSIVA		**1.081.360**	**1.167.332**

Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	7.627	7.010

4.2.1 Toelichting per balanspost

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Overzicht immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		1.322	853
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		199.793	226.899
Immateriele vaste activa	**B01**	**201.115**	**227.751**

Verloop immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van e immateriële vaste activa in 2023.

bedragen in € x 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2023	Herru-bricering	Inves-teringen / Uitzet-tingen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	mut. Voorz. Waardeverm.	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2023
Immateriële vaste act	201.115	-1.158	33.151	126	5.582	-	-350	227.751
Kosten afsluiten geldleningen en saldo agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	1.322	-817	-3	-	-	-	-350	853
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	199.793	-341	33.154	126	5.582	-	-	226.899

Toelichting:

De herrubricering van de scholen heeft geleid tot een netto overheveling van IMVA naar MVA van in totaal € 0,3 miljoen. Dit bestaat uit drie leveringen van scholen aan schoolbesturen en twee terugleveringen aan de gemeente vanwege brand en buiten gebruikstelling.

Er is voor € 33,1 miljoen geïnvesteerd. De grootste investering betreft het Van Maerlantlyceum (€ 14,5 miljoen) en het Lorentz Casimir lyceum (€ 9,4 miljoen). Op de activa in eigendom van derden wordt op een reguliere en vergelijkbare basis als de eigen activa afgeschreven. In 2023 is er € 5,6 miljoen afgeschreven.

In 2023 zijn de activa voor Normandiëlaan 50 gedesinvesteerd omdat het volledige pand gesloopt is. Het gaat om een bedrag van € 0,7 miljoen.

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling hebben enkel betrekking op de activering van voorbereidingskosten voor grondlocaties. Indien mogelijk worden de kosten overgebracht naar de betreffende grondexploitatie, maar dan moet er eerst sprake zijn van een vastgestelde exploitatie.

Materiële vaste activa

Overzicht materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
In erfpacht uitgegeven gronden		50.208	50.197
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		70.536	71.733
Investeringen met een economisch nut (excl. erfpacht)		388.231	413.270
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		96.173	119.287
Materiële vaste activa	**B02**	**605.147**	**654.486**

Verloop materiële vaste activa

Onderstaand overzicht toont het verloop van de materiële vaste activa in 2023

bedragen in € x 1.000

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 01-01-2023	Herru-bricering	Inves-teringen / Uitzet-tingen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	mut. Voorz. Waardeverm.	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2023
Materiële vaste activa	**605.147**	**1.221**	**102.815**	**146**	**21.830**	**-312**	**33.034**	**654.486**
Investeringen met een economisch nut	**388.231**	**1.221**	**45.470**	**146**	**16.679**	**-312**	**5.141**	**413.270**
Gronden en terreinen	123.265	220	5.236	2	1.170	-50	280	127.319
Woonruimten	7.244	-	-	-	208	-	-	7.035
Bedrijfsgebouwen	185.723	996	29.998	144	7.000	-262	4.331	205.505
Vervoermiddelen	1.500	-	262	-	233	-	13	1.516
Machines, apparaten en installaties	70.466	5	9.974	-0	8.056	-	517	71.873
Overige materiële vaste activa	33	-	-	-	11	-	-	22
Economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**70.536**	**-**	**13.673**	**-**	**1.629**	**-**	**10.846**	**71.733**
Immateriële vaste act	**70.536**	**-**	**13.673**	**-**	**1.629**	**-**	**10.846**	**71.733**
Kosten afsluiten geldleningen en saldo agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg-, waterbouwkundige werken	70.536	-	13.673	-	1.629	-	10.846	71.733
Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**96.173**	**-**	**43.682**	**-**	**3.521**	**-**	**17.047**	**119.287**
Gronden en terreinen	1.729	-	762	-	11	-	71	2.408
Grond-, weg-, waterbouwkundige werken	84.414	-	40.964	-	2.820	-	16.945	105.612
Machines, apparaten en installaties	10.030	-	1.957	-	690	-	31	11.267
In erfpacht uitgegeven gronden	**50.208**	**-**	**-11**	**-**	**-**	**-**	**-**	**50.197**
In erfpacht uitgegeven gronden	50.208	-	-11	-	-	-	-	50.197

Toelichting materiële vaste activa (algemeen)

De toename van de materiële vaste activa van € 605 miljoen naar € 654 miljoen is te verklaren vanuit een aantal activiteiten en ontwikkelingen, waarvan de belangrijkste zijn:

- De herrubricering van voorraden naar materiële vaste activa i.v.m. aanpassing van de verkooplijst. Dit betekent hier een toename van € 0,9 miljoen.
- De herrubricering van de immateriële vaste activa naar materiële vaste activa en andersom i.v.m. overdracht van onderwijspanden. Dit betekent hier een netto toename van € 0,3 miljoen.
- Nieuwe investeringen minus de daaraan te relateren bijdragen van derden (netto toename circa € 69,8 miljoen).
- Reguliere afschrijving en desinvesteringen op de lopende activa (verlaging circa € 21,8 miljoen).
- Verlaging van de voorziening waardevermindering met € 0,3 miljoen, vanwege de controle van de boekwaarde en de te verwachten opbrengstwaarde.

Stille reserves

De kunstvoorwerpen van het Van Abbemuseum met een cultuurhistorische waarde zijn niet in de balans opgenomen. De verzekerde waarde per 31 december 2023 inclusief bruiklenen bedraagt € 151,5 miljoen.

Tevens is sprake van een stille reserve (verwachte opbrengstwaarde is hoger dan de boekwaarde) met betrekking tot niet bedrijfsgebonden activa.

Toelichting investeringen met economisch nut

De investeringen 2023 bedragen in totaal € 45,5 miljoen. Dit bedrag wordt gevormd door een groot aantal mutaties van welke hierna een beperkte opsomming volgt:

- Machines, apparaten en installaties voor een totaal bedrag van € 10 miljoen. De grootste zijn installaties in het kader van verduurzaming, waaronder zonnepanelen (€ 1,8 miljoen) vervangingen bij zwembad de Splinter (€ 0,5 miljoen) en vervangingen bij de ijsbaan (€ 0,4 miljoen).
- Bedrijfsgebouwen totaal € 30 miljoen, waarvan schoolgebouwen (€ 10,2 miljoen), Verduurzamen gebouwen, waarvan de grootste Mercado (€ 6,2 miljoen), verbouwing van de Tongelreep (€ 7,4 miljoen) en de biomassacentrale (€ 0,8 miljoen) de belangrijkste zijn.
- Vervoermiddelen in totaal € 0,3 miljoen; voornamelijk ten behoeve van gladheidsbestrijding.
- Gronden en terreinen voor € 5,2 miljoen. Dit betreft strategische verwervingen (€ 3,4 miljoen) en werkzaamheden bij de sportparken (€1,5 miljoen).

Een deel van de investeringen in economisch nut wordt gedekt door bijdragen van derden. In totaal is voor € 5,1 miljoen geboekt aan bijdragen van derden.

De overige mutaties zijn een toename door herrubriceringen van € 1,2 miljoen en afschrijvingen van € 16,6 miljoen.

Toelichting investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
De investeringen in waterbouwkundige werken zijnde riolen, rioolkolken en gemalen, zijn gerelateerd aan het Water- en Klimaatadaptatie Aanpak (WKA) 2023-2026. De heffing die hiertegenover staat betreft de rioolheffing zoals in de paragraaf lokale heffingen nader toegelicht. De investeringen 2023 bedroegen € 15 miljoen en de afschrijvingen zijn € 1,6 miljoen. De vervangingsinvesteringen voor riolering worden zoveel als mogelijk gedekt vanuit de voorziening riolering die in het verloop overzicht als bijdrage van derden is weergegeven. Een eventueel deel van de subsidie is net als de bijdrage uit de voorziening zichtbaar als bijdrage derden. In totaliteit (subsidie en voorziening riolering) gaat het om € 12,2 miljoen.

Toelichting investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Vanaf 1 januari 2017 zijn we verplicht de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut te activeren. Per 1 januari 2017 zijn de restantbudgetten ad € 25,4 miljoen van 86 bestaande projecten omgezet naar activa. Van deze investeringen bedragen de uitgaven en inkomsten tot en met 2016 netto € 49,9 miljoen. Dit deel is niet geactiveerd. Vanaf 2017 worden alle nieuwe investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd.

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut bedragen in 2023 totaal € 43,7 miljoen. Dit zijn veel mutaties, waarvan de grootste hieronder worden opgesomd:

- Wegenstructuur Brainport Park (€ 8,1 miljoen)
- Buurtschap te Veld, onderdeel maatschappelijk nut (€ 2,9 miljoen)
- Herinrichting centrumgebied, onderdeel maatschappelijk nut (€ 2,0 miljoen)
- HOV3 (€ 3,3 miljoen)
- Vervanging wegen (€ 17,7 miljoen)
- Vervanging verkeersregelinstallaties (€ 2,0 miljoen)

Een deel van de investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut wordt gedekt door bijdragen van derden. In totaal is voor € 17,0 miljoen geboekt aan bijdragen van derden.

De overige mutaties betreffen de afschrijvingen die in 2023 € 3,5 miljoen bedroegen.
Toelichting in erfpacht uitgegeven gronden
De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden is met € 11.000 gemuteerd door verkoop van enkele objecten.

Financiële vaste activa

Overzicht financiële vaste activa
De financiële vaste activa wordt onderverdeeld in:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:			
- deelnemingen		8.409	8.529
Leningen aan:			
- woningbouwcorporaties		1.431	1.360
- deelnemingen		1.477	2.864
Overige langlopende leningen		9.626	8.967
Overige financiële vaste activa		25	25
Financiële vaste activa	**B03**	**20.968**	**21.746**

Verloop financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 is als volgt:

bedragen in € x 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2023	Herru-bricering	Inves-teringen / Uitzet-tingen	Desinves-teringen/ aflossingen	Afschrij-vingen	mut. Voorz. Waardeverm.	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2023
Financiële vaste activa	**20.968**	**-**	**2.652**	**1.874**	**-**	**-**	**-**	**21.746**
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	8.409		120					8.529
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.431			71				1.360
Leningen aan deelnemingen	1.477		1.387					2.864
Overige langlopende leningen	9.626		1.145	1.804				8.967
Betaalde waarborgsommen	25							25

Toelichting leningen aan woningbouwcorporaties

Toelichting leningen aan woningbouwcorporaties Er resteert nog slechts één lening, die is ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW staat garant indien een woningbouwcorporatie in gebreke blijft met betrekking tot rente- en aflossingsverplichtingen. Op deze lening vonden reguliere rente- en aflossingen plaats.

Toelichting leningen aan deelnemingen

Strijp CV, in 2023 is € 1,387 miljoen opgenomen.

Toelichting overige langlopende leningen

Aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting is de uitvoering uitbesteed voor activiteiten waarbij de gemeente Eindhoven leningen (€ 1,544 miljoen) verstrekt ten behoeve van onder andere starters op de woningmarkt en duurzaamheid (energiebeperkende maatregelen). Er is voor € 5,795 miljoen aan leningen verstrekt aan particulieren binnen het zonnepanelenproject Zuidoost-Brabant.

Voor de afdekking van het risico met betrekking tot de verstrekte leningen aan derden is een reserve gevormd (saldo per 31-12-2023 € 2,60 miljoen).

Toelichting kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de aandelen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen:

(x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023	Mutatie	Omvang deelneming
Muziekgebouw Eindhoven N.V.	45	45	-	100%
Af: voorziening Afwaardering Muziekgebouw 1)	-45	-45	-	
Parktheater Eindhoven N.V.	45	45	-	100%
Meerderheidsdeelneming in nom kapitaal	**45**	**45**	**-**	
Enexis Holding N.V. (voorheen Essent)	11	11	-	0,02%
Eindhoven Airport N.V.	556	556	-	24,5%
Twice Eindhoven B.V.	113	113	-	20%
N.V. Brainport Development	7	7	-	14,5%
BNG N.V.	429	429	-	0,3%
Park Strijp C.V.	1.000	1.000	-	50%
Park Strijp Beheer B.V.	10	10	-	50%
Breedband Regio Eindhoven B.V. 2)	1.569	1.569	-	30,7%
BrabantRing	-	120	120	5,2%
Minderheidsdeelneming in nom kapitaal	**3.695**	**3.815**	**120**	
Flight Forum BV/CV (035-09-13)	4.669	4.669	-	50,9%
Flight Forum	**4.669**	**4.669**	**-**	
Totaal verstrekte geldleningen	**8.409**	**8.529**	**120**	

1) Vanwege de financiële positie van het Muziekgebouw is het aandelenpakket van het Muziekgebouw afgewaardeerd tot op nihil.

2) Flight Forum: Voor een nadere toelichting zie de paragraaf grondbeleid onderdeel verbonden partijen.

Vlottende activa

Voorraden

Overzicht voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Grond- en hulpstoffen		**14**	**14**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		**41.376**	**41.213**
- bouwgronden in exploitatie		44.842	46.045
- voorziening verliesgevende exploitatie		-4.974	-6.276
- overig		1.508	1.444
Gereed product en handelsgoederen		**2.339**	**1.345**
Voorraden	**B31**	**43.729**	**42.572**

Toelichting onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De balanspost ‘Onderhanden werk’ heeft per ultimo 2023 een saldo van € 41,2 miljoen. Binnen deze post zijn onder andere begrepen de in exploitatie genomen gronden. De boekwaarde hiervan bedroeg ultimo 2022 € 44,8 miljoen. Deze balanspost betreft de grondexploitaties waarbij de gemeente de in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen omvormt naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Ultimo 2023 was de boekwaarde van deze grondexploitaties € 46,0 miljoen (dit vóór aftrek van voorziening verliesgevende planexploitaties) en is met € 1,2 miljoen toegenomen. Dit is onder andere veroorzaakt doordat er voor projecten kosten zijn gemaakt (grondaankoop, kosten voorbereiding en bouw- en woonrijp maken van de grond) welke pas in latere jaren goedgemaakt gaan worden door het realiseren van opbrengsten door verkoop van deze bouw- en woonrijp gemaakte kavels en overige grondverkopen.

Ook dit jaar zijn de prospecties van de grondexploitaties herijkt. De verwachte eindwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedraagt circa € 24,0 miljoen en de verwachte netto contante waarde circa € 21,5 miljoen. In de prospecties (toekomstige opbrengsten) zijn een aantal verliesgevende exploitaties naar voren gekomen. Hiervoor is een voorziening gevormd. De voorziening verliesgevende grondexploitaties (stand per 31-12-2023 € 6,3 miljoen) wordt in mindering gebracht op de boekwaarde. De voorziening is contant gemaakt met de wettelijk voorgeschreven disconteringsvoet van 2%. De voorziening zal in de komende jaren jaarlijks minimaal met de rentecomponent verhoogd worden om aan het einde van de looptijd het verwachte verlies te kunnen afdekken.

Bedragen * € 1.000

Verloop-overzicht	1-1-2023 (1)	Vermeer-deringen (2)	Vermind-eringen (3)	31-12-2023 (1+2-3)	Geraamde lasten	Geraamde baten	Verwacht eindsaldo	NCW
Bouwgronden in exploitatie	44.842	18.909	17.756	45.995	136.076	206.071	-24.000	-21.487

De resultaten die uiteindelijk werkelijk worden behaald, worden beïnvloed door vele factoren, waaronder conjunctuur, marktontwikkelingen en overheidsbeleid. Om eventuele risico’s in dit kader te kunnen opvangen is bij de herijking een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij zijn de specifieke projectrisico’s en marktrisico’s benoemd en gekwantificeerd. Bij de marktrisico’s is daarbij rekening gehouden met mogelijke rentestijging, opbrengstdaling en vertraging. Het totale weerstandsvermogen (zie paragraaf weerstandsvermogen) van de gemeente is voldoende om de ingeschatte risico's van €17,9 miljoen op te kunnen vangen (zie paragraaf grondbeleid voor meer toelichting en de ingerekende scenario's in het weerstandsvermogen).

Tussentijds winstnemen

De totale tussentijdse winstneming uit lopende grondexploitaties bedraagt € 5,3 miljoen. Bij de berekening hiervan hebben we, evenals bij de berekening van de tussentijdse winst bij eerdere jaarrekeningen, de projectrisico’s buiten beschouwing gelaten.

Toelichting gereed product en handelsgoederen
Onder gereed product zijn panden opgenomen die voor verkoop bestemd zijn. De boekwaarde van deze panden is conform voorschrift BBV bij de bestemming tot verkoop overgegaan van materieel vast actief naar voorraden.

Ultimo 2022 bedroeg de balanspositie € 2,3 miljoen. Ultimo 2023 was dat € 1,3 miljoen. De mutaties in het jaar 2023 waren:

- Er zijn diverse panden verplaatst van handelsvoorraden naar MVA omdat ze van de verkooplijst zijn afgehaald. Hierdoor is de balanswaarde handelsvoorraden gedaald met € 0,8 miljoen.
- Er is 1 pand verkocht (Vlokhovenseweg 41a). Hierdoor is de balanswaarde handelsvoorraden gedaald met € 86.000.
- Op de panden vindt nog steeds afschrijving plaats. Hierdoor is de balanswaarde handelsvoorraden gedaald met € 27.000.

Als de boekwaarde van de panden wordt afgezet tegen de te verwachten opbrengstwaarde, dan is het niet nodig om al een afwaardering toe te passen.

Verloop-overzicht	Boekwaarde 1-1-2023	Herrubricering naar materiële vaste activa	Investering	Desinveste-ring (verkoop)	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
gereed product en handels-goederen	2.339	-880	0	-86	-27	1.345

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overzicht uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of minder worden als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen		**57.078**	**66.303**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**67.093**	**84.540**
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		**47**	**459**
Overige vorderingen		**27.347**	**25.381**
Clientdebiteuren		7.006	6.954
Belastingdebiteuren		8.390	3.461
Overige debiteuren		11.951	14.966
Overige uitzettingen		**2**	**2**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**B11**	**151.567**	**176.685**

Toelichting vorderingen op openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen zijn met € 9,3 miljoen toegenomen. De vorderingen bestaan uit een aantal posten namelijk de vordering op de fiscus met betrekking tot het landelijk BTW compensatiefonds van € 55,9 miljoen (een toename € 6,0 miljoen ten opzichte van 2022), de vordering op het Rijk inzake de regeling BBZ (Besluit Bijstand Zelfstandigen) van € 1,5 miljoen, BTW vorderingen van € 1,2 miljoen. Van de overige vorderingen van € 7,9 miljoen heeft € 2,0 miljoen betrekking op vooruitbetaalde afvalinzameling 2024 aan gemeenschappelijke regeling Cure.

Toelichting op schatkistbankieren
Op basis van de artikel 7 van de uitvoeringsregeling schatkistbankieren decentrale overheden mogen de middelen op de bankrekeningen gerekend over een kwartaal gemiddeld het drempelbedrag niet te boven gaan. Kasoverschotten op reguliere bankrekeningen moeten boven de norm verplicht worden afgestort naar de schatkist van de Staat. Het drempelbedrag bedraagt €11,2 miljoen voor Eindhoven in 2023. In 2023 is het saldo op de bankrekeningen onder de norm gebleven.

Schatkistbankieren	kw1	kw2	kw3	kw4
Limiet (norm)	11,2	11,2	11,2	11,2
Gemiddeld saldo op bankrekeningen	0,4	0,4	0,5	0,6

Toelichting overige vorderingen

Algemeen
Eind 2023 was de stand van de overige vorderingen afgerond € 32,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit 3 soorten vorderingen, namelijk cliëntdebiteuren, belastingdebiteuren en overige debiteuren. Inzake deze vorderingen is de inschatting dat niet alle bedragen ontvangen zullen worden. We corrigeren daarom de boekwaarde met een bedrag voor verwachte oninbaarheid (voorziening dubieuze debiteuren) van in totaal afgerond € 6,8 miljoen. Dit resulteert in een balanswaarde van € 25,4 miljoen. Deze voorziening dubieuze debiteuren wordt voor de drie componenten afzonderlijk bepaald. Onderstaand overzicht toont per component de boekwaarde eind 2023, de getroffen voorziening en de balanswaarde per 31-12-2023.

(x € 1.000)	Totaal debiteuren	Voorziening	Te ontvangen 31-12-2022	Totaal debiteuren	Voorziening	Te ontvangen 31-12-2023
Cliëntdebiteuren	13.108	6.102	7.006	11.971	5.017	6.954
Belastingdebiteuren	9.041	651	8.390	4.232	771	3.461
Overige debiteuren	13.110	1.159	11.951	16.019	1.053	14.966
Totaal overige vorderingen	**35.259**	**7.912**	**27.347**	**32.222**	**6.841**	**25.381**

Cliëntdebiteuren
Het saldo van de cliëntdebiteuren is met € 1,1 miljoen gedaald ten opzichte van 2022 (naar circa € 12 miljoen) en de voorziening is met € 1,1 miljoen afgenomen. De vorderingen op cliëntdebiteuren ontstaan vanuit diverse soorten inkomensregelingen. De belangrijkste oorzaken zijn: terugvorderingen, fraudevorderingen, boetes en geldleningen. Sinds 2020 zijn hier TOZO vorderingen bijgekomen. Naast de afname van de TOZO debiteuren is het debiteuren saldo afgenomen doordat er minder teruggevorderd is dan in 2022 en er meer is afgeboekt dan in 2022. Dit als gevolg van de omgekeerde toets, een werkwijze waar niet de bepalingen in de wetten voorop staan, maar de doelen van die wetten en de doelen van de maatwerkoplossing die iemand nodig heeft. Evenals in 2022 zien we dat dit ook een gunstige impact heeft op het percentage oninbaarheid dat ten opzichte van 2022 gedaald is.

We vormen een voorziening voor deze debiteuren omdat er een risico bestaat op oninbaarheid. Voor de berekening van de voorziening cliëntdebiteuren wordt rekening gehouden met het soort regeling. Elke regeling kenmerkt zich door eigen wet- en regelgeving, wat van invloed is op de berekening van de voorziening cliëntdebiteuren. De systematiek voor het bepalen van het oninbaarheidspercentage is niet gewijzigd t.o.v. 2022. Er is een percentage gehanteerd omdat, gezien het grote aantal kleine(re) vorderingen, een voorziening economisch-rationeel niet te bepalen is door een beoordeling van de individuele vorderingen. Aan de hand van een gewogen gemiddeld percentage wordt naar aanleiding van de werkelijke stand van zaken in de financiële administratie de waardering en de voorziening van cliëntdebiteuren bepaald.

Belastingdebiteuren
De vorderingen op de belastingdebiteuren zijn opgebouwd uit openstaande belastingaanslagen voor gemeentelijke belastingen. Eind 2023 bedraagt de boekwaarde € 4,2 miljoen. Een afname van afgerond € 4,8 miljoen ten opzichte van eind 2022 die wordt veroorzaakt doordat eind 2022 nog veel aanslagen waren opgelegd.

Op het openstaand saldo is een voorziening voor verwachte oninbaarheid getroffen van € 0,8 miljoen. Voor deze schatting is gebruik gemaakt van de ervaringscijfers uit het verleden (feitelijke oninbaarheid afgezet tegen de oorspronkelijke vorderingen). Er is een percentage gehanteerd omdat, gezien het grote aantal kleine(re) vorderingen, een voorziening economisch-rationeel niet te bepalen is door een beoordeling van de individuele vorderingen.

De voorziening is in 2023 met afgerond € 0,1 miljoen toegenomen. Deze mutatie laat zich verklaren door een inzet op oninbare posten in 2023 (- € 0,3 miljoen) en een aanvullende storting van de voorziening op basis van de beoordeling per jaareinde (€ 0,4 miljoen).

Overige debiteuren

Het saldo overige debiteuren (inclusief overige vorderingen openbare lichamen) bedraagt per 31-12-2023 afgerond € 18,1 miljoen. In vergelijking met 2022:

Overige debiteuren	saldo 31-12-2022	saldo 31-12-2023	2022 versus 2023
Openbare lichamen	1,9	5,2	3,3
Overige debiteuren	11,2	12,9	1,7
Totaal	13,1	18,1	5,0

Openstaande overige debiteuren 31-12-2023	> 1 jr	< 1 jr	Totaal
Openbare lichamen	0,3	1,2	1,5
Overige debiteuren	2,5	5,5	8,0
Totaal openstaande overige vorderingen 31-12-2023 per 04-02-2024	2,8	6,7	9,5

Het totaal openstaand saldo overige debiteuren 31-12-2023 per 04-02-204 bedraagt € 9,5 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen vorderingen op openbare lichamen, die niet risicodragend zijn.

De Mutatie in de voorziening dubieuze debiteuren wordt berekend over de openstaande vorderingen. Voor 2023 neemt de voorziening af met ruim € 100.000.

Evenals in voorgaande jaren (voortzetting gedragslijn) wordt voor de berekening gebruikt gemaakt van een risicomatrix waarbij de debiteuren volgens de dynamische methode in risicoklassen zijn ingedeeld. Hierdoor zijn we in staat om de vorderingen in de massa te beoordelen en hebben we een solide basis voor de bepaling van een toereikende voorziening dubieuze debiteuren. Dit samenstel zorgt ervoor dat het financiële risico voor de gemeente beheersbaar en inzichtelijk is.

Naast de berekende storting/onttrekking voor een toereikende voorziening per ultimo 2023 wordt de voorziening lopende het jaar gemuteerd (oninbaar en vrijval) conform formele besluitvorming en het daarvoor geldende mandaat.

De daling ten opzicht van 2022 is nagenoeg geheel veroorzaakt door de besluitvorming en financiële afwikkeling Pand P en betreft de afboeking van oude huurverplichtingen.

De verhouding voorziening dubieuze debiteuren versus openstaande vorderingen is, rekening houdend met de uitzondering van bijzondere posten waarover is besloten, nagenoeg gelijk gebleven en bedraagt 8,4%. Hieruit kan, in de massa, min of meer geconcludeerd worden dat het betaalgedrag van onze debiteuren constant gebleven is.

Liquide middelen

Overzicht liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de kas- en banksaldi per 31-12-2023.

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Kassaldi		52	58
Banksaldi		188	73
Liquide middelen	**B12**	**239**	**131**

Overlopende activa

Overzicht overlopende activa

De balanspost overlopende activa wordt als volgt onderscheiden:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022		31-12-2023
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:				
- Europese overheidslichamen		**320**		**52**
- het Rijk		**19.304**		**3.287**
- overige Nederlandse overheidslichamen		**3.324**		**3.364**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		**35.648**		**37.259**
Overige nog te ontvangen bedragen		32.434	32.813	
Vooruitbetaalde bedragen		3.214	4.445	
Overlopende activa	**B21**	**58.595**		**43.962**

Toelichting op de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de nog te ontvangen inkomende geldstromen (subsidies) van projecten die mede gefinancierd worden door Europa, het Rijk en overige Nederland. De te ontvangen bedragen worden jaarlijks, volgens een vastgesteld methodiek, toegerekend naarmate de subsidiabele uitgaven worden gerealiseerd.

bedragen x € 1.000	Het saldo aan het begin van het begro-tingsjaar 2023	Toevoe-gingen	Ontvan-gen bedragen	Het saldo aan het einde van het begro-tingsjaar 2023
Europese overheidslichamen	**320**	**134**	**402**	**52**
CitCom.ai	0	1	0	1
UNaLab- SCC-02-2016-2017	268	56	324	0
Heat Insyde H2020 CI LEIT	0	4	0	4
OPZuid Project VvE Transitiecentrum Brabant	1	40	37	4
EnergyMEASURES	27	-11	16	0
Umcase	11	0	11	0
EIT Urban Mobility BP2022	12	2	14	0
NextGen YouthWork Urbact	0	37	0	37
Netco	0	5	0	5
het Rijk	**19.304**	**37.733**	**53.749**	**3.287**
SISA A16 bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	16.753	32.876	48.953	676
SISA B2 Gemeentelijke hulp gedupeerden Toeslagenproblematiek	62	667	62	667
SISA C62 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen gedupeerden toeslagenaffaire	63	3	46	20
SISA E3.1 Sanering Verkeerslawaai	432	0	0	432
SISA E3 Sanering Verkeerslawaai (E3.2 in 2021)	12	0	12	0
SISA E3.3 Sanering Verkeerslawaai (E3.4 in 2021)	103	0	0	103
SISA E3.4 Sanering Verkeerslawaai	40	0	0	40
SiSa E53.4 Schone lucht akkoord Micromobility Hubs	13	0	0	13
SISA E53.6 Onderzoek elektrische(deel)mobiliteit	6	9	0	15
SISA E53.5 Nieuw emissiearm aanbesteden	0	60	0	60
SISA E53.7 SPUKSLA 03160810 Laadinfra Te Veld II	0	16	0	16

bedragen x € 1.000	Het saldo aan het begin van het begro-tingsjaar 2023	Toevoe-gingen	Ontvan-gen bedragen	Het saldo aan het einde van het begro-tingsjaar 2023
SISA E83.1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemopgaven 2022	16	-16	0	0
SISA G2 Participatiewet gederfde baten kinderopvangtoeslagaffaire	73	13	15	71
SISA G3 BBZ gederfde baten kinderopvangtoeslagaffaire	16	33	15	34
SISA G4 TOZO kinderopvangtoeslagenaffaire	17	18	7	28
SISA G12 Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	90	12	64	37
Rijkssubsidie 910-500 uitwerking BO MIRT afspraken 2020	0	723	0	723
Samenwerking in regionaal mobiliteitsteam Zuidoost-Brabant 2022	842	-762	80	0
REACT ESF 2014-2020 2021EUSF20254	337	3.523	3.860	0
Samenwerking in regionaal mobiliteitsteam Zuidoost-Brabant	26	45	71	0
RMT Zuidoost-Brabant 2023	0	473	378	95
Subsidie SIM 4 monumenten	100	0	29	71
DUMAVA Gymzaal / Piuslaan 70	0	37	0	37
Brabant leert Zuid Oost Brabant	114	3	116	0
Subsidie SIM Catharinakerk	190	0	41	149
Overige Nederlandse overheidslichamen	**3.324**	**3.848**	**3.808**	**3.364**
SISA A18b Opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's	1.319	1.061	2.009	371
SISA E32b.2 Smartwayz gebiedsgerichte realisatie	131	0	131	0
Klimaatbuffers Z61840	68	32	0	100
Bod B5 Natuurnetwerk Brabant II	3	511	514	0
Ateliers en Makerspaces Brainport Eindhoven Regiodeal	527	80	64	543
Snelfietsroute HTCE - De Run	416	-416	0	0
Ateliers en Makerspaces Brainport Eindhoven Regiodeal	0	612	0	612
SLLE Bijdrage Regionaal Meetnet	10	0	10	0
Services Holland Expat Center South / Brainport	308	222	529	0
Nationaal Zwemcentrum de Tongelreep	407	1.180	506	1.081
HECS - Living in & MKB-accountmanagement	0	586	0	586
Eindhoven Airport District	69	-69	0	0
PNB subsidie 910-500 uitwerking BO MIRT afspraken 2020	0	49	0	49
B20.91 Kunstroute-netwerk RegioDeal	23	0	0	23
Sluipverkeerwerende maatregelen binnenring Eindhoven	44	0	44	0
Totaal voorschotbedragen	**22.947**	**41.715**	**57.959**	**6.703**
	22.947.167			**6.703.360**

Toelichting overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen ten laste van volgende begrotingsjaren

Overige nog te ontvangen bedragen

Overeenkomstig het BBV zijn de vorderingen inzake faciliterend grondbeleid onder de overige nog te ontvangen bedragen opgenomen en zijn deze uitgesplitst in verhaalbare (€ 13,4 miljoen) en verrekenbare (€ 1,1 miljoen) kosten. Totaal (€ 14,5 miljoen). Voor het gedeelte wat hiervan op basis van een prognose naar verwachting niet verhaalbaar zal zijn, is een verliesvoorziening gevormd (stand per 31-12-2023 € 3,1 miljoen) en hierop in mindering gebracht. Per saldo bedroeg het aandeel faciliterend grondbeleid afgerond € 11,4 miljoen.

De overige nog te ontvangen bedragen bedroeg ultimo 2023 € 21,4 miljoen (een afname van € 8,9 miljoen ten opzichte van 2022). In deze post is o.a. een bedrag van € 3,7 miljoen opgenomen als nog te ontvangen toeristenbelasting 2023, € 0,8 miljoen nog te ontvangen OZB 2023, nog te ontvangen parkeerinkomsten ad € 2,0 miljoen, nog te ontvangen subsidies ad € 2,7 miljoen en nog te ontvangen bedragen i.v.m. Strijp ad € 3,0 miljoen.

Vooruitbetaalde bedragen
Het balanssaldo van de vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2023 nam toe met 1,2 miljoen ten opzichte van 2022. Het saldo per ultimo 2023 betreft facturen welke op voorschot worden voldaan en waarvan de lasten betrekking hebben op het boekjaar 2024. De vooruitbetaalde kosten ICT (hardware en software) op basis van doorlopende contracten bedroegen circa € 1,2 miljoen, de rente op de erfpachtconstructie met PSV bedroeg € 0,5 miljoen. Daarnaast hebben de bedragen betrekking op verzekeringspremies, energievoorschotten en huren.

Vaste passiva

Eigen vermogen/reserves

Overzicht eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Algemene reserve		151.326	137.388
Bestemmingsreserves		274.614	342.408
Totaal reserves		**425.940**	**479.796**
Gerealiseerd resultaat		**48.094**	**21.580**
Eigen vermogen	**B04**	**474.034**	**501.375**

	1-1-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Bestem-ming resultaat voor-gaand boekjaar	Verminde-ring ter dekking afschrij-vingen	31-12-2023	Type	(B=bestedingsfunctie, E=egalisatiefunctie, R=risicodekking) Doel van de reserve
Algemene reserves								
Reserve Eigen Kapitaal	151.326	2.000	60.858	44.920	-	137.388		Het Eigen Kapitaal is een algemene reserve waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Het Eigen Kapitaal is het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit en dient als buffer voor het kunnen opvangen van tegenvallers.
Algemene reserves	**151.326**	**2.000**	**60.858**	**44.920**	**-**	**137.388**		
Bestemmingsreserves								
1. Klimaat en weer								
Reserve bodemsanering	2.012	241	-	-	-	2.253	E	Medefinanciering van uitvoeringstaken i.h.k.v. de Wet Bodembescherming en heeft tot doel stagnatie als gevolg van onverwachte verontreiniging te voorkomen en eventueel acuut optredende risico's van bodemverontreiniging te kunnen aanpakken.
Reserve WKO's	129	-	4	-	-	125	B	Opvangen aanloopverliezen en tariefegalisatie.
Reserve Duurzaamheidsfonds SVGG	3.188	469	703	-	-	2.954	E	mogelijk maken van flexibiliteit (BVP-aanbesteding /systeemgerichte aanpak) om te schuiven in tijd budgetten t.b.v. verduurzaming en taakuitvoering en binnen het contract SVGG
CO2-reductie vastgoed	1.407	1.150	479	-	-	2.078	E	Egalisatie van kosten en revolving fund (bv bij subsidies) t.b.v. het programma SVV, verduurzamen kernportefeuille vastgoed.
Egalisatieres. transitievisie warmte	6.261	575	333	-	-	6.503	E	Egaliseren van de resultaten van projecten en exploitatie, gerelateerd aan warmte en koude voorzieningen, vanuit

	1-1-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Bestem-ming resultaat voor-gaand boekjaar	Vermind-ering ter dekking afschrij-vingen	31-12-2023	Type	(B=bestedingsfunctie, E=egalisatiefunctie, R=risicodekking) Doel van de reserve
								de warmtevisie 2020 en transitievisie warmte
Reserve Bomencompensatie	871	-185	-	-	-	686	E	Dekking voor kosten bomencompensatie uhv Regeling Bomencompensatiefonds. Het egaliseren van uitgaven in de openbare ruimte tbv het aanplanten van een boom inclusief realisatie standplaats, het revitaliseren van het bomenbestand en onderzoek tbv regeling tegemoetkoming particuliere waardevolle bomen.
Reserve Groencompensatie	6	-	-	-	-	6	E	Dekking voor kosten groencompensatie uhv Regeling Groencompensatiefonds.
Reserve Stimuleren energietransitie	2.287	1.144	1.145	-	-	2.286	E	Inzet op CO2 reductie door met name in te zetten op de warmtetransitie.
Reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer	1.047	68	14	-	-	1.101	E	Het Gebiedsplan Gebiedsgericht Grondwaterbeheer Eindhoven-centrum (GGB-plan) biedt een kader voor de omgang met grondwaterverontreidingingen, waarmee de gewenste dynamische ontwikkeling in het centrumgebied van de stad meer ruimte krijgt en meer kosteneffectief uitgevoerd kan worden. De reserve heeft als doel om beheersmaatregelen en onderzoeken die samenhangen met het GGB-plan uit te kunnen voeren
2. Sociale stad (onderwijs)								
Reserve internationale school	4.009	448	3.931	-	-	526	B	De middelen dienen voor de bouw en exploitatie van de Internationale School.
Kapitaallastenreserve uitbreiding ISE	5.761	-	-	-	-	5.761	B	Dekking van de afschrijvingslasten uitbreiding ISE
Reserve huisvesting onderwijs	21.225	5.801	4.678	-	-	22.348	E	Het doel is toekomstige tekorten in het budget onderwijshuisvesting op te vangen. De voeding van de reserve wordt gevormd door de jaarlijkse overschotten binnen de onderwijsbegroting in eerdere jaren en door verkoopwinsten van schoolpanden.
Reserve VVE (voor-vroegschoolse educ.)	1.866	-	-25	-	-	1.891	E	Dekking van VVE begroting 2020 tot en met 2026
2. Sociale stad (sociaal domein)								
Reserve Transformatieagenda soc.basis	3.910	-33	3.877	-	-	-	E	Het dekken van kosten van nog te starten projecten die jaar overschrijdend worden uitgevoerd. Inzetten op de implementatie van transformatie, vernieuwde samenwerking van partijen en alternatieve financieringsvormen.
Reserve opvang ontheemden Oekraïne	8.628	13.933	99	-	-	22.461	E	Opvang en participatie van andere vluchtelingen, statushouders en (arbeids)migranten voor opvang in de brede zin van het woord (MO, asielzoekers, etc.)
Reserve innovatie beschermd wonen	7.779	303	111	-	-	7.971	E	Het maximaal benutten van de middelen voor de Innovatie Beschermd wonen en het voldoen aan de regionaal gemaakte afspraken over de beschikbaarheid van middelen ten behoeve van de innovatie in de periode 2022-2026.
Res.transformatiefonds sociaal domein	-	3.877	-	-	-	3.877	B	Het investeren in de transformatie van het sociaal domein. Door incidentele middelen te bundelen kunnen structurele effectiviteitsslagen worden gemaakt om verwachte toekomstige tekorten zo goed mogelijk op te vangen.
3. Woningbouw en bereikbaarheid								
Res.Onderz.& ontwikkeling (vh voorb.kr.)	709	425	1.016	-	-	118	B	Het dekken van kosten van onderzoek en ontwikkeling voor nog te starten projecten en investeringen. Daarnaast het afboeken van kosten voor voorbereiding van investeringen die niet leiden tot een investering.
Reserve strategische investeringen	24.191	8.065	5.677	-	-	26.579	B	Adequaat kunnen inspelen op eigen plannen en die van andere overheden

	1-1-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Bestem-ming resultaat voor-gaand boekjaar	Vermind-ering ter dekking afschrij-vingen	31-12-2023	Type	(B=bestedingsfunctie, E=egalisatiefunctie, R=risicodekking) Doel van de reserve
								en private partijen om strategisch te investeren in de stad ('schaalsprong').
Reserve uitvoeringsplan fietsparkeren	284	-	136	-	-	148	B	Invulling geven aan het nog vast te stellen uitvoeringsplan fietsparkeren
Res.expl.proj.openb.ruimte meerjarig	49.971	27.043	21.459	-	-	55.556	E	Ingesteld 12-12-2006. Financiering van projecten met een maatschappelijk nut in ontwikkeling in de openbare ruimte.
Reserve knooppunt XL	545	-	545	-	-	-	E	Gelden die in het plangebied internationale knoop XL als opbrengst of via winstneming vrijkomen tbv hetzelfde gebied inzetten om hiermee de ontwikkeling van internationale knoop XL daadwerkelijk gestalte te kunnen geven.
Reserve bovenwijkse voorzieningen	10.226	2.563	167	-	-	12.622	E	Ter dekking voor lasten van bovenwijkse voorzieningen
Reserve Mobiliteitsfonds	666	184	-	-	-	849	E	Het reserveren van middelen voor de financiering van maatregelen die direct bijdragen aan het verminderen van de parkeerdruk in de openbare ruimte waardoor de kwaliteit van het parkeeraanbod gegarandeerd blijft en er een bijdrage wordt geleverd
Res.regiobr. proj.bereikb.heidsagendaZOB	3.047	-	518	-	-	2.529	E	het voldoen aan de cofinancieringsbijdrage van de gemeente Eindhoven ad €5.109.317,-- voor financiering van de regiobrede projecten van de Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant conform de Samenwerkingsovereenkomst
4. Fijne en veilige wijken								
Reserve Opkomst verkiezingen	11	11	-	-	-	22	B	Jaarlijks wordt geld gereserveerd om bij verkiezingen een opkomstcampagne te kunnen voeren.
5. Levendige stad								
Reserve Citymarketing, toerisme, recr-ev	2.000	850	850	-	-	2.000	B	Inzetten tbv incidentele activiteiten en investeringen op het gebied van citymarketing, toerisme, recreatie en evenementen.
Reserve strategische sportevenementen	361	121	180	-	-	302	B	Investeren in en sparen voor grootschalige sportevenementen: zwemmen, hockey, voetbal en urban.
Reserve aankoop kunstvoorwerpen	1.119	432	583	-	-	969	E	T.b.v. aankoop kunst (incl. bijkomende kosten).
Reserve tentoonstellingen Van Abbemuseu	1.781	350	208	-	-	1.922	E	Egaliseren kosten voor langlopende voorbereidings- en ontwikkelingskosten voor presentaties in van Abbemuseum.
Reserve Revolving fund monumenten	1.134	-	343	-	-	791	E	Met de opbrengsten uit monumenten financiële ruimte bieden om aan de onderhoudsverplichting en overige kosten met betrekking tot de monumenten te kunnen voldoen.
6. Organisatie (algemeen)								
Reserve Verkiezingen	827	651	1.293	-	-	185	B	Egaliseren van de kosten van de verkiezingen over de jaren.
Reserve Lokaal Overleg (LO)	89	1.650	-	-	-	1.739	E	Gelden beschikbaar houden die vallen onder het overeenstemmingsvereiste met het Lokaal Overleg (LO)
6. Organisatie (onderhoud)								
Reserve groot onderhoud	6.092	1.070	3.290	-	-	3.872	E	Dekking incidentele groot onderhoudskosten in de openbare ruimte (niet zijnde groen en water).
res. vastgoed eigenaarsonderhoud	10.481	965	1.429	-	-	10.016	E	Het egaliseren van de onderhoudskosten vastgoed
res.onderwijshuisv.eigenaarsonderhoud	487	-	92	-	-	396	E	Het egaliseren van de onderhoudskosten onderwijshuisvesting
res.sport gebruikersonderhoud	2.790	708	1.601	-	-	1.897	E	Het egaliseren van de kosten gebruikersonderhoud sport
res.Van Abbemuseum gebruikersonderhoud	859	56	-	-	-	915	E	Het egaliseren van onderhoudskosten gebruiker van Abbe
res.Biomassacentr.planmatig onderhoud	298	50	-	-	-	349	E	Het egaliseren van onderhoudskosten Bio Energie Centrale Meerhoven

	1-1-2023	Toe-voeging	Ont-trekking	Bestem-ming resultaat voor-gaand boekjaar	Vermind-ering ter dekking afschrij-vingen	31-12-2023	Type	(B=bestedingsfunctie, E=egalisatiefunctie, R=risicodekking) Doel van de reserve
res.SVGG planmatig onderhoud	2.740	-	676	-	-	2.064	E	Het egaliseren van het planmatige onderhoud in het kader van slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen
Reserve onderh. sportvelden stadsbeheer	-	711	-	-	-	711	E	Inzet ten behoeve van onderhoudskosten buitenruimten sportaccommodaties
6. Organisatie (technisch)								
Reserve circulaires gemeentefonds	28.497	1.727	27.146	-	-	3.078	B	Het doel van deze reserve is administratief verwerken van bedragen die worden ontvangen in de uitkeringen gemeentefonds die In enig jaar worden ontvangen ten behoeve van komende jaren Dusdanig laat in het jaar worden ontvangen dat besluitvorming en besteding niet meer in het lopend jaar mogelijk is
Reserve reserveringen 2021	260	-	260	-	-	-	B	monitoring van de in 2021 gereserveerde middelen Deze posten zijn allen specifiek benoemd.
Reserve reserveringen 2022	21.728	103	24.269	2.541	-	103	B	monitoring van de in 2022 gereserveerde middelen Deze posten zijn allen specifiek benoemd.
Saldireserve specifiek	24.712	26.273	5.911	-	-	45.074	B	De Saldireserve Specifiek is een reserve die middelen bevat die zijn bestemd voor verschillende specifiek benoemde doeleinden (bestedingsfunctie).
Saldireserve actuele ontwikkelingen	867	-	207	633	-	1.293	B	Adequaat inspelen op actuele ontwikkelingen
Reserve risico's garanties geldleningen	2.593	10	-	-	-	2.602	R	Dekking van eventuele aanspraken/claims in verband met verstrekte garanties en geldleningen
Risicoreserve PSV	4.863	455	-	-	-	5.318	R	Ter dekking van mogelijke optredende risico's in de financiering en waarde van de gronden PSV.
Reserve Samen morgen mooier maken (SMMM)	-	48.675	7.985	-	-	40.690	B	inc. Middelen bestuursakkoord 2022-2026
Reserve reserveringen 2023	-	34.872	-	-	-	34.872	B	Monitoring van de in 2023 gereserveerde middelen Deze posten zijn allen specifiek benoemd.
Bestemmingsreserves	**274.614**	**185.810**	**121.190**	**3.174**	**-**	**342.408**		
TOTAAL RESERVES	**425.940**	**187.810**	**182.048**	**48.094**	**-**	**479.796**		

** Opgetelde bedragen kunnen afwijken i.v.m. afrondingsverschillen.*

Toelichting verloop reserves

reserve eigen kapitaal

Het rekeningresultaat 2022 ad € 44,9 miljoen en de sluitpost wegenbeheerplan ad € 2,0 miljoen is gestort in de reserve eigen kapitaal. Er vinden verschuivingen plaats naar bestemmingsreserves. Dit betreft een overheveling van € 43,8 miljoen naar de reserve Samen morgen mooier maken en € 4,7 miljoen naar Saldireserve specifiek. Een bedrag van € 11,7 miljoen is ingezet conform primaire begroting. En er is € 0,6 miljoen ingezet voor humanitaire hulp.

Toelichting op de stortingen

In de bestemmingsreserves is in 2023 zo'n € 189 miljoen gestort. Onderstaand zijn de voornaamste mutaties toegelicht.

€ 48,7 miljoen reserve samen morgen mooier maken

Conform kadernota 2023 wordt er € 48,3 miljoen in de reserve gestort. De niet benutte middelen ad € 4,9 miljoen van het bestuursakkoord worden ultimo 2023 terug gestort in deze reserve.

€ 26,3 miljoen saldireserve specifiek
Conform primaire begroting wordt er € 17,1 miljoen gestort. Uit de circulaires 2022 wordt € 5,9 miljoen gestort voor Corona. Verder zijn er stortingen voor de omgevingswet €1,2 miljoen, armoedebegeleiding € 1,8 miljoen en voor de uitbreiding ondersteuning college € 0,3 miljoen.

€ 34,9 miljoen reserve reserveringen 2023
Aan het einde van elk jaar worden de reserveringsvoorstellen aan de raad voorgelegd. Eind 2023 is er voorgesteld om maximaal € 36,2 miljoen te storten in de reserve reserveringen 2023. De storting vindt plaats op basis van het werkelijk restant budget wat ultimo het jaar aanwezig is. Dit betekent dat er voor een bedrag ad €34,9 miljoen gestort is in de reserve. Dit bedrag wordt in 2023 weer ingezet als budget binnen de exploitatie.

€ 27,0 miljoen reserve exploitatieprojecten openbare ruimte meerjarig
De reserve wordt gebruikt om de jaarschijven van projecten te egaliseren (welke niet geactiveerd worden conform BBV). Vanuit andere reserves en vanuit de exploitatie worden middelen binnen de reserve geconcentreerd ter besteding aan deze projecten. Voeding voor in totaal € 15,1 miljoen vindt plaats uit de reserves groot onderhoud € 3,3 miljoen, SMMM € 3,9 miljoen, strategische investeringen € 5,6 miljoen, onderzoek & ontwikkeling € 0,9 miljoen, circulaires gemeentefonds € 0,7 miljoen, reserveringen 2022 € 0,4 miljoen, knoop XL € 0,2 miljoen en saldi reserve specifiek € 0,2 miljoen en vinden er stortingen uit de exploitatie plaats voor de diverse projecten ad € 11,9 miljoen.

€ 13,9 miljoen reserve opvang ontheemden Oekraïne
Voor het financieel inregelen opvang Oekraïne wordt € 11,0 miljoen in de reserve gestort. De reserve heeft een egalisatiefunctie, per jaareinde zijn restantbedragen ad €2,9 miljoen verrekend met de reserve.

€ 8,0 miljoen reserve strategische investeringen
De reserve wordt gevoed door de storting van o.a. het resultaat van gebiedsontwikkeling/grondbedrijf. Dit gestorte resultaat bedraagt voor 2023 € 1,8 miljoen. Er wordt € 0,3 miljoen gestort uit de reserve knoop XL. Voor een bedrag van € 6,0 miljoen worden onbenutte kapitaallasten in de reserve gestort.

€ 5,8 miljoen reserve huisvesting onderwijs
In deze reserve worden jaarlijks kosten van onderwijshuisvesting geëgaliseerd. Eind 2023 is er sprake van een voordelig saldo van € 5,8 miljoen. Dit bedrag is teruggestort in de reserve.

€ 2,6 miljoen reserve reserveringen 2022
Uit het jaarrekeningresultaat 2022 wordt een bedrag van € 2,6 miljoen gestort voor diverse onderwerpen. Dit bedrag wordt in 2023 weer ingezet als budget binnen de exploitatie.

€ 3,9 miljoen reserve transformatiefonds sociaal domein
De reserve transformatieagenda sociale basis wordt afgesloten en het saldo overgeheveld naar de nieuw ingestelde reserve transformatiefonds sociaal domein.

€ 2,6 miljoen reserve bovenwijkse voorzieningen.
Op het eind van het jaar zijn de resultaten van projecten bovenwijkse voorzieningen en de bijdragen met de reserve verrekend.

€ 1,7 miljoen reserve circulaires gemeentefonds
Met de decembercirculaire 2023 zijn budgetten toegekend voor een totaalbedrag van € 1,7 miljoen voor diverse onderwerpen. Deze middelen zijn in de reserve gestort ter besteding in 2024.

€ 1,7 miljoen reserve lokaal overleg
Er is € 1,7 miljoen in de reserve gestort van de overblijvende gelden uit personele budgetten conform convenant met het georganiseerd lokaal overleg.

€ 11,8 miljoen diverse reserves
Voor een bedrag van € 11,1 miljoen zijn stortingen onder de € 1,5 miljoen in diverse reserves gedaan. De grootste storting betreft € 1,2 miljoen storting in de reserve CO2 reductie. Eind 2023 is er sprake van een voordelig saldo van welke in de reserve wordt gestort.

Toelichting op de onttrekkingen
Uit de bestemmingsreserves is in 2023 zo'n € 121 miljoen onttrokken. Onderstaand zijn de voornaamste mutaties toegelicht.

€ 27,1 miljoen reserve circulaires gemeentefonds
Onttrekkingen ad € 20,6 betreft diverse onderwerpen uit dossiers Septembercirculaire 2022 en Decembercirculaire 2022 waaronder €16 miljoen voor energietoeslag en €1,7 miljoen WKB omgevingswet. Een mutatie van € 5,9 miljoen heeft betrekking op de overheveling van middelen voor corona naar de saldireserve specifiek.

€ 24,3 miljoen reserve reserveringen 2022
Dit betreft de inzet van de middelen die in 2022 zijn gereserveerd per jaareinde om in de jaren erna in te zetten.

€ 21,5 miljoen reserve exploitatieprojecten openbare ruimte meerjarig
Op 241 verschillende projecten in de openbare ruimte zijn bestedingen geweest die hebben geleid tot onttrekkingen voor in totaal € 21,5 miljoen. Het gaat om projecten zoals groot onderhoud van wegen, project huis naar werk, gebiedsontwikkeling, etc.

€ 8 miljoen reserve samen morgen mooier maken
Er vinden onttrekkingen plaats conform primaire begroting voor € 3,9 miljoen, voor Brainport € 0,8 miljoen, ontwikkelen binnenstad € 0,4 miljoen, leefbare wijken € 0,6 miljoen, en diverse kleiner onderwerpen voor in totaal € 1,6 miljoen. Voor de uitvoering van groenplan centrum wordt € 0,7 overgeheveld naar de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig.

€ 5,9 miljoen saldireserve specifiek
Conform raadsvoorstel begroting wordt er € 4,4 miljoen aan intensiveringsmiddelen onttrokken waarvan € 0,3 miljoen wordt overgeheveld naar de reserve exploitatie-projecten in openbare ruimte met meerjarig karakter. Voor subsidie energiebesparing, verduurzaming woningen wordt een bedrag van € 1,1 miljoen ingezet, voor regionale samenwerking € 0,2 miljoen en voor de follow-up Berenschot € 0.2 miljoen.

€ 5,7 miljoen reserve strategische investeringen
Voor diverse onderwerpen vindt een overheveling ad € 5,6 plaats naar de reserve exploitatieprojecten openbare ruimte meerjarig. Voor de ontwikkelingsvisie Stads-hart Woensel wordt € 0,1 miljoen onttrokken.

€ 4,7 miljoen reserve huisvesting onderwijs
Voor het programma 2023 en diverse spoedaanvragen is een bedrag van € 4,7 miljoen ingezet.
Dit bedrag is ingezet conform verordening huisvesting onderwijs en voor andere onderwijs gerelateerde zaken, zoals het saneren van boekwaardes als gevolg van sloop onderwijspanden, bekostiging projectbegeleiding, afschrijven verloren plankosten en bijdrage aan ventilatie van scholen waar ook SUVIS subsidies voor verstrekt zijn.

€ 3,3 miljoen reserve groot onderhoud
Dit betreft de overheveling van € 3,3 miljoen naar de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig.

€ 3,9 Reserve internationale school
Voor de jaarlijkse financiële bijdrage aan de internationale school wordt er € 3,9 miljoen conform primaire begroting onttrokken.

€ 3,9 miljoen reserve transformatieagenda sociale basis
De reserve transformatieagenda sociale basis wordt afgesloten en het saldo ad € 3,9 miljoen wordt overgeheveld naar de nieuw ingestelde reserve transformatiefonds sociaal domein.

€ 1,6 miljoen reserve sport gebruikersonderhoud
Er wordt € 0,7 miljoen overgeheveld naar de reserve vastgoed eigenaarsonderhoud en € 0,7 miljoen naar reserve onderhoud sportvelden stadsbeheer. Er vindt een onttrekking plaats van € 0,2 miljoen voor het actualiseren van de onderhoudsbudgetten.

€ 11,1 miljoen diverse onttrekkingen
Voor een bedrag van € 11,1 miljoen zijn diverse onttrekkingen onder de € 1,5 miljoen aan reserves gedaan. De grootste onttrekking betreft € 1,3 miljoen als betreft de egalisatie van de onderhoudskosten vastgoed met de reserve vastgoed eigenaarsonderhoud.

Voorzieningen

Overzicht voorzieningen
De voorzieningen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44.1 a en 44.1b)		10.607	12.028
Voorziening ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1 c)		1.257	196
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1 d)		13.601	17.483
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2)		407	1
Voorzieningen	**B05**	**25.871**	**29.708**

	01-01-2023	Toevoeging	Vrijval	Vermindering	31-12-2023	Doel van de voorziening
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44.1 a en 44.1b)						
Voorz. risico's schulddienstverlening	114	13	-	0	127	Ten behoeve van oninbare leningen verstrekt door Schulddienstverlening (Stadsbank)
Voorziening voormalig personeel	372	59	-	59	372	Kosten voormalig personeel
Voorziening frictiekosten ombuigingen	19	3	-	23	-	De voorziening dient ter financiering van de frictiekosten (loon- en WW-kosten) van (tijdelijk) boventalligen als gevolg van de afwikkeling van de uit Route 2014 voortvloeiende personele taakstellende bezuiniging.
Voorz. sociaal plan medewerkers ijsbaan	365	-	33	88	244	Afwikkeling van de financiële aspecten naar aanleiding van het overeengekomen sociaal plan voor de medewerkers IJsbaan welke ten tijde van de verzelfstandiging in dienst waren bij de gemeente Eindhoven
voorz.overige WW-ers	171	303	38	131	305	Bekostigen van de WW verplichtingen van voormalige werknemers
Voorziening wachtgeld bestuurders	554	139	-	352	341	Voldoen aan de wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders
Voorz. claims en juridische geschillen	607	4	26	68	517	Afwikkelen van lopende claims en geschillen waarbij sprake is van onzekerheid
Voorziening Pensioenen Wethouders	6.712	1.326	-	474	7.564	Het beschikken over voldoende vermogen ter financiering van de pensioenverplichtingen ten behoeve van huidige en voormalige wethouders
Voorziening verlofsparen	1.693	866	-	-	2.559	Voldoende middelen beschikbaar te hebben om het t.z.t. op te nemen verlof te kunnen compenseren

	01-01-2023	Toevoeging	Vrijval	Vermindering	31-12-2023	Doel van de voorziening
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44.1 a en 44.1b)	**10.607**	**2.712**	**97**	**1.194**	**12.028**	
Voorziening ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1 c)						
Voorziening tariefsegalisatie riolering	1.257	-700	360	-	196	Egalisatie van tarieven om tekorten of overschotten uit rioolexploitatie op te vangen.
Voorziening ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1 c)	**1.257**	**-700**	**360**	**-**	**196**	
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1 d)						
Voorziening Riolen	13.601	12.562	-	8.679	17.483	Deze voorziening wordt ingezet voor vervangings- en verbeteringsinvesteringen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan.
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1 d)	**13.601**	**12.562**	**-**	**8.679**	**17.483**	
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2)						
Voorziening afvalstoffen	407	-406	-	-	1	Opvangen van schommelingen in de afvalstoffenheffing (huishoudens) en reinigingsrecht (bedrijven).
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2)	**407**	**-406**	**-**	**-**	**1**	
TOTAAL VOORZIENINGEN	**25.871**	**14.168**	**457**	**9.874**	**29.708**	

Toelichting verloop voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorzieningen arbeidsgerelateerde kosten (verplichting)

Onder deze categorie zijn een aantal voorzieningen opgenomen die gerelateerd zijn aan arbeidsgerelateerde kosten. Voor deze kosten wordt (conform BBV) een voorziening gevormd omdat sprake is van een niet jaarlijks gelijkblijvend volume. Het gaat dan om de kosten van voormalig personeel, frictiekosten ontstaan door bezuinigingsoperatie route 2014, kosten als gevolg van het sociaal plan van de ijsbaan, de WW- verplichting voormalige werknemers en de wachtgeldverplichtingen voormalig bestuurders. De werkelijke kosten worden per jaar ten laste van de voorziening gebracht. Eind 2023 heeft de jaarlijkse beoordeling plaatsgevonden of de voorzieningen van voldoende omvang zijn. Uitgangspunt bij de berekening van deze voorzieningen is een gemiddelde stijging van de kosten van 3,3% per jaar, gebaseerd op de gegevens van het CBS over de jaren 2019-2023. Daarnaast wordt rekening gehouden met de levensverwachting zoals deze door het CBS wordt gehanteerd (voorziening voormalig personeel). Bij de inschatting van de wachtgeldverplichting is beoordeeld welke toekomstige inkomsten de voormalig bestuurder naar verwachting op een andere manier kan genereren. Vanaf 2024 worden geen te betalen uitkeringen meer verwacht vanuit de voorziening frictiekosten ombuigingen in relatie tot de bezuinigingsoperatie route 2014. Het saldo in deze voorziening is nihil eind 2023 en deze kan worden afgesloten.

Voorziening claims en juridische geschillen

De risico’s die de gemeente loopt zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Het financieel effect van deze risico’s is vertaald als onderdeel van de benodigde weerstandscapaciteit. In sommige situaties wordt een risico concreter, bijvoorbeeld door rechtspraak. Er is dan sprake van een verplichtingen/ verlies waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Voor die risico’s is deze voorziening bedoeld. In 2023 is € 0,1 miljoen onttrokken ter dekking van gemaakte kosten.

Voorziening pensioenen wethouders

In 2022 is een voorziening gevormd om te voldoen aan de pensioenverplichtingen voor wethouders. De in 2023 vanuit ASR overgedragen middelen van € 1,2 miljoen zijn gestort in de voorziening en op basis van een berekening van de nog te betalen verwachte uitkeringen is € 0,1 miljoen extra gestort. De kosten 2023 zijn onttrokken aan de voorziening (- € 0,5 miljoen).

Voorziening spaarverlof

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld
Voor de toekomstige verplichting (het gespaarde verlof) moet een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. Daarnaast is besloten (beleid) dat het bovenwettelijke verlof 5 jaar in de verlofcategorie bovenwettelijk blijft staan en na de 5 jaar automatisch omgezet wordt naar de categorie verlofsparen. Tot slot zijn er nog uren gespaard onder een oude regeling spaarovereenkomst.
Om voldoende middelen beschikbaar te hebben om het op te nemen verlof te kunnen compenseren is € 0,9 miljoen in de voorziening verlofsparen gestort eind 2023.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Voorziening tariefsegalisatie riolering

Het negatieve resultaat van € 0,4 miljoen op de exploitatiemiddelen riolering is eind 2023 gedekt vanuit de voorziening tariefsegalisatie riolering.

Voorzieningen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

In de voorziening riolen is conform de begroting (en berekening tarief) € 12,6 miljoen gestort. De storting is gebaseerd op de verwachte vervangingsinvesteringen zoals opgenomen in het GRP (gemeentelijk rioleringsplan) en is onderdeel van het tarief voor riolering. De gerealiseerde vervangingsinvesteringen ad € 9,1 miljoen zijn conform het GRP ten laste gebracht van de voorziening.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

De voorziening afval is onderdeel van het gesloten systeem ‘afval’. De stand per 1 januari 2023 bedroeg € 0,4 miljoen. Het bij de begroting structureel geraamde bedrag van € 0,5 miljoen is in de voorziening gestort. Ter dekking van het tekort bij GR Cure in 2023 is het volledige saldo op de voorziening van € 0,9 miljoen onttrokken. Er is hierdoor geen ruimte om het negatieve resultaat op de afvalexploitatie 2023 van € 0,5 miljoen te dekken uit deze voorziening.

Vaste schulden

Overzicht vaste schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar is als volgt:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		268.347	252.784
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		5.979	5.466
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		48.600	48.600
Onderhandse leningen		**322.926**	**306.850**
Ontvangen waarborgsommen van derden		178	172
Ontvangen waarborgsommen van derden		**178**	**172**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**B06**	**323.103**	**307.022**

Verloop vaste schulden

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden in 2023 weergegeven.

Vaste Schulden bedragen x € 1.000	Restant per 31-12-2022	Vermeerdering in 2023	Aflossing in 2023	Restant per 31-12-2023
Onderhandse leningen van:			\	
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0			0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	268.347		15.563	252.784
- openbare lichamen	5.979		513	5.466
- buitenlandse instellingen, fondsen , banken, bedrijven en overige sectoren	48.600			48.600
Totaal onderhandse leningen	**322.926**	**-**	**16.076**	**306.850**
Door derden belegde gelden	-			-
Totaal door derden belegde gelden	**-**	**-**	**-**	**-**
Ontvangen waarborgsommen van derden	178	64	69	172
Totaal ontvangen waarborgsommen van derden	**178**	**64**	**69**	**172**
Overige vaste schulden	-			-
Totaal overige vaste schulden	**-**	**-**	**-**	**-**
B06 Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**323.103**	**64**	**16.145**	**307.022**

Toelichting vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schuldpositie van de gemeente Eindhoven is in 2023 gedaald van € 323 miljoen naar € 307 miljoen. In 2023 werd voor een bedrag van € 16,1 miljoen aan leningen afgelost. Vanwege de ruime liquiditeitspositie was het niet noodzakelijk om nieuwe lange financiering aan te trekken in 2023. De rentekosten op de vaste schulden over 2023 bedragen € 5,7 miljoen.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden

Overzicht netto-vlottende schulden

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden worden als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Overige schulden		**66.061**	**66.900**
Afdrachtposten		18.008	20.332
Overige schulden		48.053	46.568
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**B13**	**66.061**	**66.900**

Toelichting netto-vlottende schulden

Het balanssaldo van de netto-vlottende schulden per 31 december 2023 is met € 0,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022. Deze stijging is toe te wijzen aan de stijging van de afdrachtsposten met € 2,3 miljoen (met name toename van de af te dragen loonbelastingen sociale voorzieningen van € 1,9 miljoen en af te dragen btw € 0,4 miljoen) en een afname van overige schulden met € 1,4 miljoen. Per saldo een stijging van € 0,9 miljoen.

Overlopende passiva

Overzicht overlopende passiva

De specificatie van de balanspost overlopende passiva is als volgt:

bedragen x € 1.000

		31-12-2022	31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen		45.796	70.218
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:			
- Europese overheidslichamen		751	49
- het Rijk		115.466	156.559
- overige Nederlandse overheidslichamen		20.792	23.438
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		9.486	12.064
Overlopende passiva	**B22**	**192.290**	**262.327**

Toelichting verplichtingen die in begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen

De grootste posten bij de verplichtingen betreffen verplichtingen in het kader van nog te betalen bedragen aan publiekrechtelijke lichamen ad € 23,8 miljoen (waaronder deels terug te betalen uitkering gemeentefonds ad € 3,5 miljoen) en nog te betalen overige bedragen ad € 28,4 miljoen (bestaat voornamelijk uit nog te betalen zorgbedragen ad € 12,8 miljoen, nog te betalen energietoeslag ad € 2,8 miljoen, nog te betalen energielasten diverse panden ad € 0,6 miljoen, nog te betalen bedragen beheer en onderhoud openbare ruimte ad € 4,1 miljoen) en nog te betalen subsidies ad € 9,5 miljoen. Daarnaast zijn hier opgenomen de reguliere transitoria vanuit het inkoopproces en vooruit ontvangen bedragen (project-) bedragen, waarvoor de bestedingen in 2023 nog niet zijn gerealiseerd.

De toename met € 24,4 miljoen ten opzichte van 2022 is voornamelijk toe te schrijven aan een toename van nog te betalen bedragen aan openbare lichamen ad € 13,6 miljoen, een toename van nog te betalen subsidies ad € 8,5 miljoen en een toename van de Stadsbank-spaarsaldo cliënten ad € 2,0 miljoen.

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terugbeta-lingen	Saldo 31-12-2023
EnergyMEASURES	0	0	-10	10
2021EUSF20210 Arbeidstoeleiding Zuidoost Brabant 6	526	0	526	0
European City Facilities EUCF call 5	0	39	0	39
Heat Insyde H2020 CI LEIT	225	0	225	0
Totaal Europese overheidslichamen	**751**	**39**	**740**	**49**
SISA A6 Preventieve aanpak tegen ondermijning (BOTOC)	489	0	489	0
SISA A17 voorkomen jeugdcriminaliteit	957	1.835	600	2.193
SISA A26 Specifieke uitkering Eindhoven RIO	0	39	0	39
SISA C9.1 WBI Buurtschap te Veld	3.736	0	1.711	2.025
SISA C9.2 WBI Emmasingelkwadrant	4.500	0	0	4.500
SISA C9.3 WBI District E	1.550	0	0	1.550
SISA C9.4 SISA WBI Knoop XL	23.312	0	0	23.312
SISA C9.5 WBI Strijp-S	6.044	0	0	6.044
SISA C32 Ventilatie in scholen	1.520	0	800	720
SISA C47 Volkshuisvesting	20.247	0	39	20.208
SISA C55 Middelen aanpak energiearmoede	8.189	3.699	3.853	8.034
SISA C72 Proeftuin met aardgasvrije wijk	5.841	0	0	5.841
SISA C85 Huisvest.ontheemden, statushouders	6.480	0	0	6.480

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terugbeta-lingen	Saldo 31-12-2023
SISA C94 Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie 2023 I	0	2.184	0	2.184
SISA C95 Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (SPUK-NP LW)	0	863	0	863
SISA C100 SPUK kansrijke wijken Woensel	0	1.704	390	1.314
SISA C105 Start Bouwimpuls TAC Living	0	8.862	0	8.862
SISA C209 Huisvesting aandachtsgroepen RHA	210	0	0	210
SISA D10 WEB Volwasseneducatie	593	2.502	1.999	1.097
SISA D11 RMC extra financiële middelen	231	0	71	161
SISA D12 RMC-taken	321	1.668	1.655	335
SISA D14 Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	2.081	1.354	1.865	1.570
SISA D21 (2023-2024) Specifieke Uitkering Impuls Jongerencultuur 2023 2024	0	295	0	295
SISA D23 Eenmalige spec.uitk.lokale bibliotheekvoor.2023-2024 SB230038	0	1.320	335	985
SISA E3.2 Sanering Verkeerslawaai (E3.3 in 2021)	235	0	5	230
SISA E20 Stimulering Verkeersveiligheidmaatregelen	177	0	177	0
SISA E44.1 Klimaatadaptatiemaatregelen Klimaatportaal ZOB 2022	0	4.339	1.318	3.021
SISA E53.1 Schone lucht akkoord Meetnet ILM2.0	304	0	159	145
SISA E53.2 Schone lucht akkoord Challenge Frisse Lucht	357	0	36	321
SISA E53.3 Schone lucht akkoord Houtstook	263	0	6	256
SISA E53.5 Schone lucht akkoord emissiearm aanbesteden	-60	0	-60	0
SISA E53.7 Schone lucht akkoord mobiliteit buurtschap te Veld	64	0	64	0
SISA E53.8 Schone lucht akkoord masterclass luchtkwaliteit	54	0	29	26
SISA E53.9 Schone lucht akkoord info loket elektrische taxi	27	0	0	27
SISA E53.10 Schone lucht akkoord 2023 Schoner vergunnen	60	0	2	58
SISA E53.11 Gebiedsgerichte Toepassing Laadpleinen SpUKSLA-23-03447703	0	30	0	30
SISA E53.12 Netwerk en Stimuleringscamp.Deelmobiliteit SpUKSLA-23-03447765	0	66	51	15
SISA E53.13 Strategie Handh.en Monitoring Nul-Emissiez.SpUKSLA 23-03447776	0	30	1	29
SISA E53.14 Dashboard Resultaten Meetnet SPUKSLA SPUKSLA-23-0337789	0	80	0	80
SISA E53.15 Vuurwerk in Eindhoven SPUKSLA-23-03447843	0	59	7	52
SISA E53.16 SPUKSLA 23 03593719	0	69	0	69
SISA E53.17 SPUKSLA 23 03586403	0	77	8	70
SISA E53.18 SPUKSLA 23 03593729	0	14	0	14
SISA E53.19 (2024) SPUKSLA 23 03593795	0	374	0	374
SISA E69 HOV-3 (Hoogwaardige OV verbinding 3)	10.352	0	1.454	8.899
SISA E83.1 bodemopgaven 2022	299	0	244	55
SISA E83.2 bodemopgaven 2022 historische spoedopgaven	785	0	357	428
SISA E84 stimulering verkeersveiligheidsmaatr.	620	0	4	617
SISA E97 SPUK bodem 2023	0	714	160	553
SISA E104 Specif.uitk.woningb.infrastr.Fellenoord	0	19.656	0	19.656

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terugbeta-lingen	Saldo 31-12-2023
SISA F28 Tijd.reg.capaciteit decentrale overh.voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)	0	4.643	325	4.318
SISA G10 voorlopige uitk. wet inburgering 2021	988	2.537	2.030	1.495
SISA G13 voorlopige uitk. onderwijsroute 2022	199	215	199	215
SISA H8.2 Sportakkoord 2020-2022 (2021)	469	0	469	0
SISA H8.3 specifieke uitk. Lokaal sportakk.2022	377	0	377	0
SISA H12 lokale preventieakk./aanpakken 2022	198	200	281	118
SISA H14 Doorontwikkeling Expertisecentra Jeugd	4.978	0	4.978	0
SISA H15 Vergroten acute jeugdcapaciteit GGZ	1	0	1	0
SISA H26 Specifieke uitkeringen voor randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	0	3.847	0	3.847
SISA H30 (SPUK BREED) GALA	0	1.491	1.038	452
Slowlane Roffart-Kasteellaan	354	0	-203	557
Geluidssaneringschermen	1.164	0	7	1.157
Landschapsontwerp Dommeldal / De Hogt	492	0	35	457
DUMAVA Kleedaccommodatie / JC Dirkxpad 5	91	0	6	85
DUMAVA Gymzaal / Piuslaan 70	87	0	87	0
CitCom.ai	0	87	1	86
Vliegende Brigade+				
Doorontw onafh cliëntondersteuning	251	0	251	0
Weerbare wijken	210	0	210	0
Min EZK Groene Raamwerk	4.062	0	405	3.657
Infra verkeersveiligheid RMP	15	0	15	0
Min J&V Intensivering aanpak High Impact Crimes	144	0	144	0
Beter Aanbesteden	20	0	20	0
Samenw.ovk.bevord.bereikbaarh.de Run Veldhoven 2019 2025	0	2.988	1.219	1.769
DMV2300607 Frederiklaan	0	742	0	742
DMV2300305 Ouverture 2	0	96	0	96
DMV2300077 Bennekelstraat 131	0	499	0	499
DMV2301097 van Abbemuseum	0	755	0	755
DMV2301080 Stadhuis	0	367	0	367
DUMAVA Mercado / Smalle haven 109	0	1.750	0	1.750
DUMAVA Ateliergebouw / Ruysdaelbaan 106	0	84	18	67
DUMAVA Ateliergebouw / Jacob Oppenheimstraat 1	0	85	37	48
Lokale Weerbaarheid Cybercrime	0	80	7	73
Toekenning financiële bijdrage IPTA 2023-2026	0	173	72	102
Wegenstructuur	**1.527**	**0**	**1.527**	**0**
Min van EZK	1.527	0	1.527	0
Totaal Rijk	**115.466**	**72.475**	**31.383**	**156.559**
Hoogwaardige OV-verbinding 3 (HOV3) II E69	0	8.637	1.919	6.718
SISA A14b integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme	79	0	79	0
SISA C41b Stimulering Woningbouw	1.043	0	211	831
SISA E32b.1 Smartwayz Korte termijn maatregelen A2 Randweg Eindhoven	1.446	0	470	975
SISA E32b.2 Smartwayz gebiedsgerichte realisatie	120	251	91	280
SISA E32b.3 Slimme mobiliteit maatr.infrastruct.deelopg.A67 (46,1% SISA E32b.3)	2.096	0	787	1.309

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terugbeta-lingen	Saldo 31-12-2023
SISA E32b.4 Smart mobility gebiedsgerichte realisatie ZO Brabant	1.354	0	1.138	216
SISA E32b.5 Gebiedsgerichte realisatie ZO Brabant	0	137	123	15
SISA G15 Bijdrage Brabants Migratie Informatie Punt (BMIP) G15b	0	360	27	333
Omscholingsaanpak Brainport Regio	72	0	72	0
HECS - FORMALITIES	100	100	100	100
HECS - Living in & MKB-accountmanagement	445	0	445	0
HECS 2022 2023 gemeente Tilburg	25	25	0	50
Routegebonden project 030d SFR Deurne - Eindhoven	819	0	819	0
011B Bundelroutes: John F. Kennedylaan - Ring - Eisenhouwerlaan - A270	2	0	2	0
Grensinfopunt Eindhoven	183	22	133	71
Bod B5 Natuurnetwerk Brabant II	0	186	0	186
HOV Geldrop Eindhoven	0	225	5	220
Monitoring warmte opwek uit sportvelden en Opzet en uilv.lsolatieprogr.voor VvE's	0	60	27	33
Plan van aanpak arbeidsmarktregio ZOB	969	297	140	1.126
Fietsparking Neckerspoel	0	2.400	0	2.400
Snelfietsroute Eindhoven-Helmond	837	0	295	542
Verkeers- en vervoersprojecten GGA	12	0	12	0
Weerbare wijken	0	0	-90	90
Groenmaatregelen B5	278	0	1	277
Beter nutten van gezondheidspotentieel van burgers	78	58	40	97
Subsidie De Hurk; Duurzaam, Groen en Toekomstbestendig	0	250	68	182
Veligheidsfonds regio	286	369	316	339
Samenw.ovk.bevord.bereikbaarh.de Run Veldhoven 2019 2025	0	5.929	1.376	4.553
SOK Internationale Knoop XL (PNB)	272	0	209	63
Internationale Knoop XL PNB	475	0	298	177
Stationsomgeving - Fietsparking Neckerspoel	1.733	0	1.733	0
Bereikbaarheidsakkoord (BBA)	4.585	1.675	4.005	2.255
Wegenstructuur	**3.485**	**0**	**3.485**	**0**
Provincie Noord-Brabant	3.320	0	3.320	0
Gemeente Oirschot	164	0	164	0
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**20.792**	**20.980**	**18.334**	**23.438**
Totaal voorschotbedragen	**137.009**	**93.495**	**50.457**	**180.046**

Toelichting overige vooruitontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen inzake faciliterend grondbeleid zijn opgenomen onder overige vooruitontvangen bedragen van private partijen. Ultimo 2023 was de boekwaarde hiervan € 7,7 miljoen en is met € 1,2 miljoen toegenomen.

Borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte borg- en garantstellingen kan als volgt worden gespecificeerd:

Lening-nummer	Naam geldnemer	Naam geldgever	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Deel gewaar-borgd door gemeente	Restant geldlening per 1-1-2023 Totaal	Restant geldlening per 1-1-2023 Door gemeente gewaarborgd	Totaalbedrag (buiten)gewone aflossing (-/- = storting)	Restant geldlening per 31-12-2023 Totaal	Restant geldlening per 31-12-2023 Door gemeente gewaarborgd
	Gezondheidszorg								
2015	SGE	NWB	782.771	100%	130.461	130.461	26.092	104.369	104.369
2016	SGE	BNG	610.087	100%	293.427	293.427	36.678	256.748	256.748
2017	SGE	BNG	1.168.884	100%	607.529	607.529	67.180	540.350	540.350
2112	Stg. Combinatie Jeugdzorg	BNG	5.000.000	100%	2.333.333	2.333.333	166.667	2.166.667	2.166.667
			7.561.742		**3.364.750**	**3.364.750**	**296.617**	**3.068.133**	**3.068.133**
	Cultuur								
2028	Stg. Centrum voor de Kunsten	BNG	3.122.979	100%	2.427.137	2.427.137	145.493	2.281.644	2.281.644
2029	Stg. Complex	BNG	788.690	100%	400.144	400.144	79.090	321.054	321.054
			3.911.669		**2.827.281**	**2.827.281**	**224.583**	**2.602.698**	**2.602.698**
	Sport								
2129a	HC Oranje Rood	ABN AMRO	500.000	50%	225.583	112.792	49.992	175.591	87.796
2129b	HC Oranje Rood	ABN AMRO	1.000.000	25%	732.913	183.228	49.992	682.921	170.730
2109	TV Bokt	Rabobank	170.215	100%	77.347	77.347	9.997	67.351	67.351
2112a	VV DBS	Rabobank Eindhoven	113.940	100%	75.960	75.960	8.440	67.520	67.520
2132	Rugbyclub Ehv	Triodos Bank	150.000	50%	105.294	52.647	20.588	84.705	42.353
2133	HC Oranje Rood	ABN AMRO	150.000	50%	105.463	52.732	15.780	89.683	44.842
2134	TV Prinsenjagt	Rabobank	90.000	50%	48.000	24.000	9.000	39.000	19.500
			2.174.155		**1.370.561**	**578.706**	**163.789**	**1.206.772**	**500.091**
	Welzijn								
2113	Stg Groendomein Wasven	ING	250.000	100%	238.000	238.000	4.000	234.000	234.000
2114	Stg Groendomein Wasven	ING	750.000	100%	618.340	618.340	12.540	605.800	605.800
			1.000.000		**856.340**	**856.340**	**16.540**	**839.800**	**839.800**
	Totaal garanties		**14.647.566**		**8.418.932**	**7.627.077**	**701.530**	**7.717.403**	**7.010.722**

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Algemeen
Hierna wordt inzicht gegeven in de financiële verplichtingen (afname/volume) waartoe de gemeente zich in 2023 of eerder heeft verbonden, welke doorlopen naar 2024 of later, groter zijn dan € 0,5 miljoen en niet op een andere wijze als schuld of voorziening in de balans zijn opgenomen.

Gewaarborgde geldleningen
De gemeente Eindhoven staat garant voor terugbetaling van rente en aflossing van leningen van diverse instellingen, die actief zijn op het gebied van gezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur, aan de geldverstrekkers. In de categorie 'Sport' (zie specificatie) staat de gemeente samen met de Stichting Waarborgfonds Sport garant voor de leningen. Hieronder volgt een overzicht van het door de gemeente gewaarborgde bedrag van geldleningen naar diverse categorieën. In de toelichting op de balans zijn deze nader geduid.

Gewaarborgde geldleningen (bedragen x € 1.000)	Restant per 31-12-2022	Mutatie 2023	Restant per 31-12-2023
Gezondheidszorg	3.365	-297	3.068
Cultuur	2.827	-225	2.603
Sport	579	-79	500
Welzijn	856	-17	840
Totaal borgstellingen	**7.627**	**-616**	**7.011**

Voor de afdekking van risico's met betrekking tot verstrekte leningen en gewaarborgde leningen is een reserve gevormd. De hoogte van deze reserve ultimo 2023 is €2,60 miljoen. Er zijn op dit moment geen concrete risico's onderkend waarvoor een voorziening dient te worden gevormd. Per 31 december 2023 verleent de gemeente Eindhoven voor ca. €1,64 miljard achtervang aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).
Pas indien de reserve van het WSW plus de middelen (obligo's) van andere corporaties niet toereikend zijn, dienen het rijk en gemeenten renteloze leningen te verstrekken. Eind 2022 bedroegen deze samen ruim € 2,53 miljard.

Stichting waarborgfonds Eigen woning (nationale hypotheek garantie)
Op 10 oktober 1993 is de gemeente een overeenkomst aangegaan om tot zekerheid voor de nakoming van de betalingsverplichtingen van de stichting jegens geldgevers achtergestelde, renteloze leningen aan de stichting te verstrekken. In het 4e kwartaalbericht 2023 van het NHG is gebleken dat het garantievermogen van het waarborgfonds in 2023 is gestegen naar € 1,68 miljard. De stijging is te verklaren door een beperkte toename van nieuwe garanties en het lage aantal verliesdeclaraties door sterk stijgende huizenprijzen en een laag werkloosheidspercentage. In de Liquiditeitsprognose 2023-2028 is dan ook de verwachting dat er geen aanspraak zal worden gemaakt op de achtervangfunctie van het Rijk en de gemeenten. Deze achtervangfunctie geldt alleen voor tot 1 januari 2011 afgegeven hypotheekgaranties. Vanaf deze datum staat het Rijk voor 100 % garant.
Factoren waar de prognose rekening mee houdt zijn de gunstige conjuncturele omstandigheden waardoor de door de stichting uit te betalen bedragen in verband met verliesdeclaraties naar verwachting in de komende jaren verder zullen dalen. De gemeente Eindhoven heeft nog 4.412 garanties uit heeft staan in de achtervang (t/m 2010) voor een totaal bedrag van € 695 miljoen.

Verlofaanspraken
Op basis van de huidige kosten per uur bedraagt de waarde van de wettelijke en niet voorziene bovenwettelijk verlofuren per 31-12-2023 € 16,6 miljoen. Op basis van een analyse hebben wij geconcludeerd dat de mutatie in het saldo verlofaanspraken primair wordt veroorzaakt door een toename in het aantal FTE, waardoor nog steeds sprake is van een vergelijkbaar volume over de jaren heen.

Onderhanden claims
Gemeente Eindhoven heeft een aantal claims ontvangen welke onderhanden zijn. Indien er naar waarschijnlijkheid sprake is van een mogelijk financiële verplichting en er is een reële schatting te maken van de omvang van de verplichting wordt een bedrag opgenomen in de voorziening juridische claims en geschillen en blijkt de verplichting wel uit de balans. Indien niet waarschijnlijk is dat de claim leidt tot een financiële verplichting

dan wel het bedrag is niet reëel in te schatten, dan wordt de claim als risico geduid in de paragraaf weerstandsvermogen en blijkt de claim dus niet uit de balans. Eén risico zal leiden tot een financiële verplichting maar hiervan is het bedrag nog niet in te schatten. De curator van de failliete voormalig asbest saneerder van het TR Ketelhuis Eindhoven heeft in 2017 een claim ingediend bij de gemeente. De rechtbank heeft in 2019 uitspraak gedaan. Het faillissement van Horyon is niet veroorzaakt door de gemeente, maar de gemeente heeft ten onrechte geweigerd de “meer-meerwerk” opdracht te verstrekken. De ingediende claim bedraagt € 2,5 miljoen. De schade die daaruit voortvloeit moet in een aparte schadestaatprocedure worden bepaald. De zitting van de schadestaatprocedure vindt plaats op 28 mei 2024. Op dit moment is nog geen reële inschatting te maken van het bedrag. Hiermee is een storting in de voorziening ook nog niet mogelijk.

Algemene uitkering - nagekomen bate over 2023
De algemene uitkering 2023 is conform bestendige gedragslijn gebaseerd op de accressen op basis van de septembercirculaire. Alle overige mutaties op basis van de decembercirculaire en alles wat officieel in latere circulaires wordt toegekend met betrekking tot 2023 wordt een nagekomen bate in het volgende rekeningjaar.

Overige financiële verplichtingen
De overige financiële verplichtingen omvatten voornamelijk de langlopende huur/lease verplichtingen/contacten (afgerond € 24,2 miljoen). Een aantal contracten lopen in de komende jaren af. Vanaf 2027 resteren dan nog een tweetal langlopende huurcontracten die in 2027 een waarde van € 17,0 miljoen als langlopende verplichtingen vanuit afgesloten huurcontracten vertegenwoordigen.

4.3 Overzicht baten en lasten

4.3.1 Overzicht baten en lasten

Exploitatie	Begroting 2023 voor wijziging (nov '22)			Begroting 2023 na wijziging (dec '23)			Realisatie 2023		
(x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	14.773	-422	14.351	16.996	-1.661	15.335	15.891	-1.840	14.051
0.2 Burgerzaken	10.085	-3.552	6.533	12.813	-4.539	8.274	12.996	-4.966	8.030
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.828	-95	1.733	1.925	-95	1.830	1.921	-84	1.837
0.4 Overhead	96.447	-1.889	94.558	95.718	-2.498	93.220	101.191	-3.940	97.251
0.5 Treasury	-193	-4.257	-4.450	4.640	-8.651	-4.011	3.209	-12.753	-9.545
0.61 OZB woningen	1.518	-39.689	-38.171	1.720	-39.689	-37.969	1.906	-39.490	-37.584
0.62 OZB niet-woningen	933	-44.498	-43.565	1.050	-44.948	-43.898	1.042	-45.583	-44.541
0.63 Parkeerbelasting	284	-16.188	-15.904	320	-17.373	-17.053	325	-19.123	-18.798
0.64 Belastingen overig	894	-2.902	-2.008	942	-2.902	-1.960	1.225	-3.615	-2.390
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	116	-578.404	-578.288	116	-615.258	-615.142	116	-632.629	-632.513
0.8 Overige baten en lasten	812	-35	777	-60	-35	-95	-2.852	-38	-2.890
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	1.293	0	1.293	1.408	0	1.408
0 Bestuur en ondersteuning	**127.497**	**-691.931**	**-564.434**	**137.473**	**-737.649**	**-600.176**	138.378	-764.060	-625.681
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	16.271	-407	15.864	17.110	-407	16.703	17.066	-490	16.576
1.2 Openbare orde en veiligheid	20.878	-1.410	19.468	31.551	-10.393	21.158	29.702	-10.202	19.501
1 Veiligheid	**37.149**	**-1.817**	**35.332**	**48.661**	**-10.800**	**37.861**	46.768	-10.691	36.076
2.1 Verkeer en vervoer	42.097	-3.513	38.584	65.279	-18.115	47.164	54.617	-11.624	42.993
2.2 Parkeren	8.796	-1.899	6.897	12.223	-10.010	2.213	6.278	-2.242	4.036
2.4 Economische havens en waterwegen	267	-118	149	277	-118	159	205	-107	98
2.5 Openbaar vervoer	1.804	-12	1.792	1.864	-12	1.852	1.461	-37	1.424
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	18.709	-208	18.501	23.236	429	23.665	20.466	-699	19.766
7.2 Riolering	24.195	-25.828	-1.633	24.653	-25.521	-868	23.596	-25.163	-1.567
2 Openbare ruimte	**95.868**	**-31.578**	**64.290**	**127.532**	**-53.347**	**74.185**	106.623	-39.873	66.750
3.1 Economische ontwikkeling	3.412	0	3.412	3.692	0	3.692	3.476	0	3.476
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	13.018	-12.065	953	2.505	-1.747	758	1.922	-1.231	691
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.326	-1.038	288	5.158	-3.731	1.427	4.730	-4.188	542
3.4 Economische promotie	3.355	-2.817	538	5.110	-3.210	1.900	4.768	-4.245	523
3 Economie	**21.111**	**-15.920**	**5.191**	**16.465**	**-8.688**	**7.777**	14.895	-9.664	5.232
4.2 Onderwijshuisvesting	25.234	-2.787	22.447	30.373	-2.788	27.585	27.584	-5.249	22.335
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	23.186	-6.321	16.865	31.130	-15.270	15.860	31.922	-16.043	15.879
4 Onderwijs	**48.420**	**-9.108**	**39.312**	**61.503**	**-18.058**	**43.445**	59.506	-21.292	38.214
5.1 Sportbeleid en activering	5.003	0	5.003	6.880	-1.389	5.491	6.565	-1.302	5.262
5.2 Sportaccommodaties	22.614	-11.127	11.487	25.263	-11.547	13.716	27.951	-14.830	13.121
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	36.381	-4.076	32.305	38.855	-4.284	34.571	39.195	-4.346	34.850
5.4 Musea	6.200	-1.046	5.154	6.589	-886	5.703	8.318	-2.435	5.882
5.5 Cultureel erfgoed	1.835	-136	1.699	2.222	-161	2.061	3.358	-68	3.290
5.6 Media	445	0	445	454	0	454	454	0	454
5 Sport en cultuur	**72.478**	**-16.385**	**56.093**	**80.263**	**-18.267**	**61.996**	85.840	-22.980	62.860
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	36.463	-4.077	32.386	60.363	-41.247	19.116	54.306	-40.746	13.560
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	39.840	0	39.840	41.835	0	41.835	41.580	-667	40.912
6.3 Inkomensregelingen	147.825	-124.127	23.698	173.640	-126.916	46.724	171.304	-126.164	45.140
6.4 WSW en beschut werk	34.300	0	34.300	36.888	0	36.888	36.882	0	36.882
6.5 Arbeidsparticipatie	16.616	-297	16.319	28.251	-7.190	21.061	19.881	-2.952	16.929
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.803	0	10.803	11.581	-97	11.484	12.015	-8	12.007
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	22.163	-2.042	20.121	22.822	-2.042	20.780	22.759	-1.454	21.304
6.71B Begeleiding (WMO)	14.947	-537	14.410	15.724	-537	15.187	16.097	-638	15.459
6.71C Dagbesteding (WMO)	4.191	0	4.191	4.400	0	4.400	3.588	0	3.588
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.681	0	1.681	2.527	-697	1.830	1.748	-119	1.628
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	5.219	0	5.219	12.842	0	12.842	14.168	0	14.168
6.72B Jeugdhulp behandeling	23.405	0	23.405	3.834	0	3.834	4.626	0	4.626
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	1.129	0	1.129	6.086	0	6.086	7.524	0	7.524
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	34.200	-478	33.722	15.509	-1.084	14.425	6.552	-1.152	5.400
6.73A Pleegzorg	1.131	0	1.131	3.656	0	3.656	3.960	0	3.960
6.73B Gezinsgericht	1.586	0	1.586	1.840	0	1.840	2.787	0	2.787
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	675	0	675	14.457	0	14.457	16.184	0	16.184

Exploitatie	Begroting 2023 voor wijziging (nov '22)			Begroting 2023 na wijziging (dec '23)			Realisatie 2023		
(x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	219	0	219	9.726	0	9.726	10.157	-4	10.152
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	5.671	0	5.671	4.004	-987	3.017	3.664	928	4.593
6.74C Gesloten plaatsing	2.858	0	2.858	4.700	-2.214	2.486	5.628	-3.111	2.518
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	33.382	-850	32.532	33.066	-850	32.216	33.341	-595	32.746
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	16.283	-208	16.075	20.208	-208	20.000	21.182	-231	20.951
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	5.281	0	5.281	5.475	0	5.475	5.258	0	5.258
6.82B Jeugdreclassering	1.785	0	1.785	1.949	0	1.949	1.867	0	1.867
6 Sociaal domein	**461.653**	**-132.616**	**329.037**	**535.383**	**-184.069**	**351.314**	517.056	-176.913	340.144
7.1 Volksgezondheid	12.597	0	12.597	19.746	-6.196	13.550	15.832	-2.116	13.716
7.3 Afval	27.633	-28.927	-1.294	27.819	-28.920	-1.101	27.265	-28.532	-1.267
7.4 Milieubeheer	16.069	-6.563	9.506	34.347	-25.470	8.877	24.634	-10.720	13.914
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	887	-648	239	1.019	-648	371	1.067	-586	481
7 Volksgezondheid en milieu	**57.186**	**-36.138**	**21.048**	**82.931**	**-61.234**	**21.697**	68.799	-41.954	26.844
8.1 Ruimte en leefomgeving	22.202	-3.264	18.938	23.448	-8.050	15.398	23.980	-13.005	10.976
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	53.685	-51.768	1.917	52.797	-51.451	1.346	24.663	-24.853	-190
8.3 Wonen en bouwen	18.285	-10.930	7.355	22.259	-12.775	9.484	24.510	-13.075	11.435
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	**94.172**	**-65.962**	**28.210**	**98.504**	**-72.276**	**26.228**	73.153	-50.933	22.221
Totaal saldo van baten en lasten	1.015.534	-1.001.455	14.079	1.188.715	-1.164.388	24.327	1.111.019	-1.138.360	-27.341
0.10 Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	73.100	-87.179	-14.079	162.887	-182.585	-19.698	187.810	-182.048	5.762
Resultaat	1.088.634	-1.088.634	0	1.351.602	-1.346.973	4.629	1.298.829	-1.320.409	-21.580

Verdeling taakvelden naar programma's

De gemeente Eindhoven heeft ervoor gekozen om de programma-indeling te laten aansluiten op de BBV-indeling en rubricering van de taakvelden. De toelichting op de baten en lasten van de taakvelden is daarom één op één terug te vinden binnen de programmaverantwoording (hoofdstuk 2).

4.3.2 Baten en lasten naar categorieën

bedragen x € 1.000

Lasten in 2023	Begroting primair (nov '22)	Begroting gewijzigd (dec '23)	Rekening	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Personeelslasten	226.269	250.808	245.389	21%	19%	19%
Kapitaallasten	50.873	46.328	45.752	5%	3%	4%
Goederen en diensten	253.726	330.069	291.417	23%	24%	22%
Subsidies en overdrachten	464.321	545.429	524.170	43%	40%	40%
Overig	7.809	3.089	-12.228	1%	0%	-1%
Toevoegingen voorzieningen	12.536	12.992	16.519	1%	1%	1%
Toevoeging reserves	73.100	162.887	187.810	7%	12%	14%
	1.088.634	**1.351.602**	**1.298.829**	**100%**	**100%**	**100%**

bedragen x € 1.000

Baten in 2023	Begroting primair (nov '22)	Begroting gewijzigd (dec '23)	Rekening	Begroting primair	Begroting gewijzigd	Rekening
Uitkering uit gemeentefonds	578.404	615.258	632.629	53%	46%	48%
Overige rijksbijdragen	138.334	243.768	202.197	13%	18%	15%
Belastingen en heffingen	171.893	178.204	181.788	16%	13%	14%
Goederen en diensten	99.002	97.020	75.619	9%	7%	6%
Overige overdrachten	8.127	20.103	19.927	1%	1%	2%
Overig	5.695	10.035	26.201	1%	1%	2%
Onttrekking reserves	87.179	182.585	182.048	8%	14%	14%
	1.088.634	**1.346.973**	**1.320.409**	**100%**	**100%**	**100%**

4.3.3 Toelichting overzicht van baten en lasten

Algemene dekkingsmiddelen

	Begroting 2023 voor wijziging (nov '22)			Begroting 2023 na wijziging (dec '23)			Realisatie 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is		86.529	86.529		86.979	86.979		87.745	87.745
Algemene uitkeringen		578.404	578.404		615.258	615.258		632.629	632.629
Dividend		528	528		528	528		1.639	1.639
Saldo financieringsfunctie	-312	223	535	4.511	223	-4.288	3.079	3.214	134
Overige algemene dekkingsmiddelen		3.506	3.506		7.900	7.900		7.900	7.900
Onvoorzien	242		-242	77	-	-77	-		-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-70**	**669.190**	**669.260**	**4.588**	**710.888**	**706.300**	**3.079**	**733.127**	**730.048**
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-1.293**	**-**	**-1.293**	**-1.408**		**-1.408**
Totaal saldo van baten en lasten	1.015.534	1.001.455	-14.079	1.188.715	1.164.388	-24.327	1.111.019	1.138.360	27.341
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	73.100	87.179	14.079	162.887	182.585	19.698	187.810	182.048	-5.762
Het gerealiseerde resultaat	**1.088.634**	**1.088.634**	**-**	**1.351.602**	**1.346.973**	**-4.629**	**1.298.829**	**1.320.409**	**21.580**

De algemene dekkingsmiddelen zijn verwerkt in het ‘overzicht baten en lasten’ in de jaarrekening. De baten lokale heffingen maken onderdeel uit van de taakvelden 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet woningen en 0.64 belastingen overig. De overige dekkingsmiddelen zijn begroot en gerealiseerd binnen de taakvelden 0.5 treasury, 0.7 algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds en 0.8 overige baten en lasten.

Toelichting algemene dekkingsmiddelen
De algemene dekkingsmiddelen vormen de basis om de uitgaven in het kader van de verschillende programmaonderdelen te dekken. In het voorgaande overzicht is aangegeven uit welke onderdelen deze algemene dekkingsmiddelen bestaan. Hieronder volgt voor de belangrijkste onderdelen een toelichting op het verschil tussen het in 2023 begrote en gerealiseerde bedrag.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
Het totaal van de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is bedraagt € 87,8 miljoen. De afwijking van € 0,8 miljoen wordt grotendeels verklaard door een te voorzichtige waarderaming voor de niet-woning objecten en een voordeel op precario als gevolg van het gebruik van openbare grond ten behoeve van bouwprojecten.

Algemene uitkeringen
De algemene uitkering 2023 is conform bestendige gedragslijn gebaseerd op: de accressen op basis van de septembercirculaire, alle overige mutaties op basis van de decembercirculaire en alles wat officieel in latere circulaires wordt toegekend met betrekking tot 2023 wordt een nagekomen bate in een volgend rekeningjaar.

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn € 17,4 miljoen hoger dan geraamd. Dit komt door aanpassing van de accressen (€ 7,7 miljoen) en de ruimte onder het BCF-plafond (€ 4,9 miljoen). Daarnaast is de restant behoedzaamheidsmarge vrijgevallen (€ 3,2 miljoen) en heeft er een actualisering van de verdeelmaatstaven plaatsgevonden. Voor het uitkeringsjaar 2023 hebben we bij de decembercirculaire geld gekregen voor

taakmutaties en compensatie Oekraïne (samen € 1,7 miljoen). Dit geld is gestort in de reserve circulaires gemeentefonds om besteding in 2024 mogelijk te maken.

Dividend
In 2023 is € 528.000 aan inkomsten uit dividend begroot. Het werkelijk uitgekeerde dividend en teruggave dividendbelasting bedroeg € 1,6 miljoen bestaande uit ontvangsten van Eindhoven Airport (€ 1,2 miljoen), BNG (€ 429.000) en Enexis (€ 32.000).

Saldo financieringsfunctie
Het gerealiseerde renteresultaat is € 0,1 miljoen positief. De voordelige afwijking ten opzichte van gewijzigde begroting is met name het gevolg van ontvangen rente op de overtollige liquide middelen op de bankrekening bij de schatkist. Daarnaast waren de externe rentelasten lager door minder investeringen in de afgelopen jaren. Ook in 2023 was het niet noodzakelijk om lange financiering aan te trekken.

Overige algemene dekkingsmiddelen
De commissie BBV heeft in 2016 de berekening van de interne rente exact voorgeschreven. De rentekosten worden omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd. In de begroting 2023 is de interne rekenrente en rekenrente op reserves en voorzieningen vastgesteld op 1,0%. Gedurende het jaar is berekend of de doorbelaste rentelasten in de realisatie niet meer dan 25% afwijken van de werkelijke netto rentelasten, met een te positief renteresultaat tot gevolg. Om hieraan te voldoen is de rente op reserves en voorzieningen nacalculatorisch verhoogd naar 1,7%. Het gerealiseerde renteresultaat op het taakveld treasury valt in 2023 binnen de bandbreedte die in de BBV notitie is gedefinieerd. Het rentepercentage voor het grondbedrijf is bij de gewijzigde begroting vastgesteld op 1,1%, maar is in de loop van het jaar begrotingstechnisch en in de realisatie bijgesteld naar 1,0% op basis van werkelijke boekwaarde per 1-1-2023 en gerealiseerde rentelasten over 2023. Daarmee is voldaan aan de eis vanuit het BBV.

Onvoorzien
In de begroting 2023 was aanvankelijk € 242.000 opgenomen voor onvoorziene lasten en voor niet begrote uitgaven die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar (O-O-O) zijn. Er is in 2023 € 165.000 ingezet voor evaluatie en doorkijk verkiezingen, waardoor er een budget resteert van € 77.000.

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting
De verwachte VPB last is begroot op een bedrag van € 1,3 miljoen. Jaarlijks schatten we de geprognosticeerde belastbare winst en de hieruit volgende VPB verplichting in. De te verantwoorden last over 2023 bedraagt € 1,6 miljoen en bestaat uit de ingeschatte belastbare winst 2023 en effecten over de voorgaande jaren.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
De in 2023 gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn toegelicht in de toelichting op de balanspost reserves in paragraaf 4.2.1. In hoofdstuk 2 zijn de afwijkingen ten opzicht van de begroting per taakveld toegelicht.

Incidentele baten en lasten

Algemeen
Een belangrijk financieel uitgangspunt voor het provinciaal toezicht is een reëel sluitende begroting. Dit houdt in dat bij de begroting aangegeven dient te worden of de begroting in evenwicht is. Dat wil zeggen dat de jaarlijks terugkerende lasten zijn gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Ook bij de jaarrekening moet hierin inzicht worden gegeven. De gerealiseerde baten en lasten dienen structureel in evenwicht te zijn. Wanneer dit niet het geval is roept dit vragen op over het reële gehalte van de begroting en is extra alertheid nodig bij het vaststellen van de nieuwe begroting.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Incidenteel	Structureel
Exploitatielasten	1.111.019	120.444	990.575
Exploitatiebaten	-1.138.360	-53.182	-1.085.178
Exploitatiesaldo	**-27.341**	**67.262**	**-94.603**
Mutaties reserves	5.762	1.345	4.417
Resultaat	**21.580 V**	**68.607 N**	**90.187 V**

Hieronder volgt per programma een overzicht van de incidentele baten en lasten over het jaar 2023. Mutaties groter dan € 0,5 miljoen worden onder de tabel kort toegelicht.

Projecten geen investeringen in relatie tot reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig
Per programma komt diverse keren een incidenteel resultaat terug op de projecten (geen investeringen). Op diverse beleidsterreinen voeren we activiteiten projectmatig uit (bijvoorbeeld groot onderhoud, revitalisering bomen, verbeteren luchtkwaliteit). Het betreft hier nadrukkelijk geen investeringen maar exploitatieactiviteiten. Bij de start van een project worden de beschikbare middelen samengebracht (deze storting in de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig merken we als incidenteel aan). Projecten hebben als kenmerk dat ze jaaroverschrijdend zijn. Het toegekende projectbudget is beschikbaar voor alle jaren. De raming per jaarschijf en de realisatie per jaarschijf wijken om verschillende reden af van de planning. De middelen blijven beschikbaar doordat we de projecten egaliseren via de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig. De gerealiseerde lasten, baten en mutatie op de reserve merken we als incidenteel aan.

Reserve reserveringen in relatie tot reserveringsdossier 2023
In december 2023 is het dossier reserveringsvoorstel 2023 door de raad vastgesteld. De verwachte budgetvoordelen per jaareinde zijn begrotingstechnisch verwerkt (verlagen budget en storting in de reserve reserveringen). Per jaareinde zijn de werkelijke restantbedragen gestort. Dat leidt op enkele programma's tot afwijkingen. Daarnaast zijn er in 2023 posten vanuit het reserveringsvoorstel 2022 afgewikkeld.

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten per programma	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
P0 Bestuur en ondersteuning	12.494	-	-3.019	9.475
P1 Veiligheid	1.357	-1.287	-642	-572
P2 Openbare ruimte	22.929	-12.372	4.965	15.521
P3 Economie	1.350	-1.916	-713	-1.279
P4 Onderwijs	3.402	-2.761	-1.976	-1.335
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.845	-1.134	-1.978	-1.266
P6 Sociaal domein	39.376	-8.286	8.969	40.060
P7 Volksgezondheid en milieu	14.683	-8.059	-4.639	1.986
P8 Volkshuisvesting, leefomgeving en sted.vern.	23.008	-17.367	377	6.018
Totaal	**120.444**	**-53.182**	**1.345**	**68.607**

P0. Bestuur en ondersteuning	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 0				
Aanbestedingskalender IB (kadernota 2022)	737	0	0	737
Architectuur, 'Governance Risk Compliance, 'Procesmanagement (kadernota 2022)	1.802	0	0	1.802
Capaciteit bezwaar en beroep (kadernota 2022)	522	0	0	522
Formatie college inclusief ondersteuning (kadernota 2023)	600	0	0	600
Voorziening Spaarverlof	866	0	0	866
Voorziening pensioen wethouders	1.326	0	0	1.326
Steun rampgebieden	675	0	0	675
Financieel systeem	1.163	0	0	1.163
Reserve Circulaires gemeentefonds	0	0	-6.347	-6.347
Reserve SVGG planmatig onderhoud	0	0	-676	-676
reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig	0	0	1.245	1.245
Reserve lokaal overleg	0	0	1.650	1.650
Reserve Duurzaamheidsfonds SVGG	0	0	-703	-703
Reserve Verkiezingen			-1.128	-1.128
Reserve Samen morgen mooier maker	0	0	43.621	43.621
Saldireserve specifiek	0	0	19.805	19.805
Reserve reserveringen	0	0	461	461
mutatie weerstandsvermogen			-60.858	-60.858
Overige posten (< € 0,5 mln)	4.803	0	-89	4.714
Totaal P0. Bestuur en ondersteuning	**12.494**	**0**	**-3.019**	**9.475**

Op programma 0. Bestuur en ondersteuning ontstaat een incidenteel resultaat van € 9,5 miljoen.
De mutatie weerstandsvermogen (reserve eigen kapitaal) betreft de inzet conform primaire begroting (- € 60,9 miljoen). Conform begroting 2023 is er € 43,8 miljoen in de reserve SMMM gestort (een deel is onttrokken voor inzet op dit programma). Op basis van een actuele berekening was een storting in de voorzieningen spaarverlof (€ 0,9 miljoen) en pensioen wethouders noodzakelijk (€ 1,3 miljoen). Vanuit de kadernota 2022 is incidenteel ingezet op de aanbestedingskalender IB (€ 0,7 miljoen), Governance, Risk and Compliance (€ 1,8 miljoen) en extra capaciteit op bezwaar en beroep (€ 0,5 miljoen). Vanuit de kadernota 2023 zijn middelen voor formatie college incl. ondersteuning (€ 0,6 miljoen). Daarnaast zijn kosten gemaakt voor de implementatie nieuw financieel systeem (€ 1,1 miljoen). Er is steun gegeven aan rampgebieden (€ 0,7 miljoen). De niet ingezette middelen m.b.t. lokaal overleg zijn in de reserve lokaal overleg gestort om in 2024 in te zetten (€ 1,7 miljoen). Uit de reserve verkiezingen zijn middelen onttrokken voor de organisatie van de Provinciale staten en Waterschapsverkiezingen alsmede Tweede Kamerverkiezingen 2023 (- € 1,1 miljoen). Voor het verduurzamen van de eigen huisvesting is meer ingezet dan begroot, het tekort is onttrokken uit de reserve duurzaamheidsfonds SVGG (- € 0,7 miljoen).

P1. Veiligheid	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 1				
Preventie met Gezag 2022-2025	600	-600	0	0
Reserve Reserveringen	0	0	-554	-554
Overige posten (< € 0,5 mln)	757	-688	-88	-18
Totaal P1. Veiligheid	**1.357**	**-1.287**	**-642**	**-572**

Op programma 1. Veiligheid ontstaat een incidenteel resultaat van - € 0,6 miljoen.
Voor de uitvoering van Preventie met gezag zijn incidenteel middelen opgenomen in de begroting, voor de periode 2022-2025. De mutaties reserve reserveringen zijn in algemene zin toegelicht (- € 0,5 miljoen).

P2. Openbare ruimte	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 2				
Resultaat afgesloten projecten	-1.225	0	0	-1.225
Projecten (geen investeringen)	23.023	-12.362	0	10.660
Reserve Vastgoed eigenaarsonderhoud			1.911	1.911
Reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig			7.532	7.532
Reserve Samen morgen mooier maken			-788	-788
Reserve Regiobrede projecten			-518	-518
Reserve Groot onderhoud			-2.220	-2.220
Reserve Reserveringen			-190	-190
Overige posten (< € 0,5 mln)	1.131	-10	-763	358
Totaal P2. Openbare ruimte	**22.929**	**-12.372**	**4.965**	**15.521**

Op programma 2. Openbare ruimte ontstaat een incidenteel resultaat van € 15,5 miljoen.
Het resultaat op de projecten niet zijnde investeringen (€ 10,6 miljoen) en de afwikkeling via de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig (€ 7,5 miljoen) is in algemene zin toegelicht. Er is een resultaat door afgesloten projecten (- € 1,2 miljoen). Middels de mutaties in de reserve vastgoed eigenaarsonderhoud en reserve groot onderhoud zijn de onderhoudskosten vastgoed (€ 1,9 miljoen) en groot onderhoud (- € 2,2 miljoen) geëgaliseerd. De onttrekking vanuit de reserve SMMM heeft te maken met de uitvoering van groenplan centrum (- € 0,7 miljoen).

P3. Economie	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 3				
Regio Deal HECS	309	-529	0	-221
Grondexploitatie	-399	-1.221	0	-1.619
Saldireserve Specifiek	0	0	-1.292	-1.292
Reserve Reserveringen	0	0	159	159
Overige posten (< € 0,5 mln)	1.440	-166	420	1.694
Totaal P3. Economie	**1.350**	**-1.916**	**-713**	**-1.279**

Op programma 3. Economie ontstaat een incidenteel resultaat van - € 1,3 miljoen.
Op de grondexploitatie is een voordelig incidenteel resultaat te zien op zowel baten als lasten door (- € 1,6 miljoen). Het totaalsaldo op grondexploitaties wordt geboekt naar de balans waardoor er geen resultaat op het taakveld is. Er zijn incidentele middelen ontvangen voor de Regio Deal HECS. De mutaties reserve reserveringen zijn in algemene zin toegelicht (- € 0,8 miljoen).

P4. Onderwijs	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 4				
NPO specifieke uitkering	1.865	-1.865	0	0
Regio programma. Naar de juiste plek 21-24	743	-743	0	0
Reserve Huisvesting onderwijs	0	0	1.122	1.122
Reserve Samen morgen mooier maken	0	0	1.255	1.255
Reserve Internationale school	0	0	-3.931	-3.931
Reserve Reserveringen	0	0	314	314
Saldireserve Specifiek	0	0	-639	-639
Overige posten (< € 0,5 mln)	794	-154	-97	544
Totaal P4. Onderwijs	**3.402**	**-2.761**	**-1.976**	**-1.335**

Op programma 4. Onderwijs ontstaat een incidenteel resultaat van - € 1,3 miljoen.
Er zijn incidentele middelen ontvangen m.b.t. NPO (€ 1,9 miljoen) en programma Naar de juiste plek (€ 0,7 miljoen). Voor de jaarlijkse financiële bijdrage aan de internationale school wordt er € 3,9 miljoen conform

primaire begroting onttrokken aan de reserve internationale school (- € 3,9 miljoen). De niet ingezette middelen vanuit het bestuursakkoord zijn teruggestort in de reserve SMMM om in 2024 in te zetten (€ 1,3 miljoen). Het overschot op het programma onderwijs 2023 is gestort in de reserve huisvesting onderwijs (€1,1 miljoen). De mutatie saldireserve specifiek betreft een onttrekking conform begroting 2023 (- € 0,6 miljoen).

P5. Sport, cultuur en recreatie	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 5				
Gevolgen prijsstijgingen culturele instellingen	1.115	0	0	1.115
Spuk MEOZ (energiekosten zwembaden)	0	-790	0	-790
Reserve Vastgoed eigenaarsonderhoud	0	0	320	320
Reserve aankoop kunstvoorwerpen	0	0	-151	-151
Reserve sport gebruikersonderhoud	0	0	-893	-893
Reserve onderh. sportvelden stadsbeheer	0	0	711	711
Reserve reserveringen 2022	0	0	-839	-839
Overige posten (< € 0,5 mln)	730	-344	-1.126	-740
Totaal P5. Sport, cultuur en recreatie	**1.845**	**-1.134**	**-1.978**	**-1.266**

Op programma 5. Sport en cultuur ontstaat een incidenteel resultaat van - € 1,3 miljoen.
Er zijn incidenteel middelen ingezet om de gevolgen van de prijsstijgingen voor culturele instellingen te dekken (€ 1,1 miljoen). Er is een specifieke uitkering ontvangen om energiekosten voor zwembaden te compenseren (- € 0,8 miljoen). Via de reserves vastgoed eigenaarsonderhoud (€ 0,3 miljoen), sport gebruikersonderhoud (- € 0,9 miljoen) en onderh. sportvelden stadsbeheer (€ 0,7 miljoen) wordt het resultaat op deze onderdelen vereffend. De mutaties reserve reserveringen zijn in algemene zin toegelicht (- € 0,8 miljoen).

P6. Sociaal Domein	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 6				
Aanpak dak- en thuisloosheid	628	-	0	628
Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd	3.111	-3.111	0	0
capaciteit extra middelen jeugd	557	0	0	557
Energiecompensatie	684	0	0	684
Energietoeslag	23.922	-180	0	23.742
Kinderopvangtoeslagaffaire	566	-667	0	-101
Projecten Maatschap nut	4.091	-2.676	0	1.415
Transitiekosten opvang Oekraïne	2.193	-2.121	0	72
Verbetering dienstverlening W&I	637	0	0	637
Vergroten Acute GGZ Jeugd	-928	928	0	0
Reserve Circulaires gemeentefonds	0	0	-18.625	-18.625
Reserve Opvang Ontheemden Oekraïne	0	0	13.834	13.834
Reserve Reserveringen	0	0	11.112	11.112
Reserve Samen morgen mooier maken	0	0	345	345
Reserve Transformatieagenda sociale basis	0	0	-3.910	-3.910
Reserve Transformatiefonds Sociaal Domein	0	0	3.877	3.877
Saldireserve Specifiek	0	0	2.683	2.683
Reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig	0	0	-427	-427
Overige posten (< € 0,5 mln)	3.915	-460	81	3.536
Totaal P6. Sociaal Domein	**39.376**	**-8.286**	**8.969**	**40.059**

Op programma 6. Sociaal Domein ontstaat een incidenteel resultaat van € 40,1 miljoen.
Voor de aanpak dak- en thuisloosheid (€ 0,6 miljoen), extra capaciteit jeugd (0,6 miljoen) en verbetering dienstverlening W&I (€ 0,6 miljoen) zijn incidenteel extra middelen ingezet . Er zijn rijksmiddelen ontvangen voor het Bovenregionaal Expertise Netwerk Jeugd (€ 3,1 miljoen). De energietoeslag vanuit het rijk voor huishoudens

met een lager inkomen is ook in 2023 uitgekeerd (€23,9 miljoen). Maatschappelijke en culturele instellingen konden in 2023 aanspraak maken op een subsidieregeling Energiecompensatie (€ 0,7 miljoen).
Het resultaat op de projecten niet zijnde investeringen (€ 1,4 miljoen) en de afwikkeling via de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig (€ 0,4 miljoen) is in algemene zin toegelicht. De mutaties reserve reserveringen zijn in algemene zin toegelicht (€ 11,1 miljoen). De middelen in reserve Transformatieagenda sociale basis zijn eind 2023 overgeheveld naar de nieuwe reserve transformatiefonds Sociaal Domein. De niet bestede middelen m.b.t. de opvang van Oekraïners zijn ter inzet in komende jaren in de reserve opvang Ontheemden Oekraïne gestort (€ 13,8 miljoen).

P7. Volksgezondheid en milieu	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 7				
Fonds klimaat en energie	1.144	-1.145		-1
Projecten (geen investeringen)	11.420	-5.629		5.791
Spuk IZA	983	-983		0
Fonds klimaat en energie			-1	-1
Reserve Samen morgen mooier maken			-2.000	-2.000
Reserve Reserveringen			-380	-380
Reserve Strategische investeringen			-134	-134
Reserve Exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig			-2.140	-2.140
Overige posten (< € 0,5 mln)	1.137	-302	16	851
Totaal P7. Volksgezondheid en milieu	**14.683**	**-8.059**	**-4.639**	**1.986**

Op programma 7. Volksgezondheid en milieu ontstaat een incidenteel resultaat van € 2,0 miljoen.
Er zijn incidentele middelen ontvangen en ingezet voor fonds klimaat en energie (€ 1,1 miljoen) en SPUK IZA (€ 1 miljoen). Het resultaat op de projecten niet zijnde investeringen (€ 5,9 miljoen) en de afwikkeling via de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig (€ 2,1 miljoen) is in algemene zin toegelicht.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vern.	lasten	baten	mutaties reserves	gerealiseerd resultaat
Reguliere middelen programma 8				
Grondexploitatie	16.925	-22.156	0	-5.231
Grondexploitatie: tussentijdse winstname	0	5.231	0	5.231
Voorziening nadelige projecten	320	-416	0	-96
Voorziening afgesloten projecten	0	-326	0	-326
Boekwinst verkoop panden	7	-308	0	-301
Gebiedsgerichte aanpak	717	0	0	717
Leefbaarheidsfonds	500	0	0	500
Projecten faciliterend grondbedrijf	171	-1.264	0	-1.093
Res Vastgoed eigenaarsonderhoud	0	0	-664	-664
Res. circulaires gemeentefonds	0	0	-2.019	-2.019
Res. Samen morgen mooier maken	0	0	-1.614	-1.614
Res. strategische investeringen	0	0	2.172	2.172
Res. Verr. Proj.Maatsch.Nut io	0	0	2.864	2.864
Reserve Onderzoek & ontwikkeling	0	0	-766	-766
Reserve CO2-reductie Vastgoed	0	0	557	557
Reserve knooppunt XL	0	0	-545	-545
Reserve reserveringen	0	0	363	363
Saldireserve specifiek	0	0	30	30
Overige posten (< € 0,5 mln)	4.368	1.872	0	6.240
Totaal 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vern.	**23.008**	**-17.367**	**377**	**6.018**

Op programma 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing ontstaat een incidenteel resultaat van € 6,0 miljoen.
Op de grondexploitaties is in 2023 meer aan tussentijdse winst gerealiseerd dan geraamd (€ 5,2 miljoen). Op gebiedsgerichte aanpak (€ 0,7 miljoen) en het leefbaarheidsfonds (€ 0,5 miljoen) is incidenteel budget ingezet. Vanuit de reserve SMMM is een bedrag onttrokken voor intensiveringen in relatie tot het bestuursakkoord (- € 1,6 miljoen). Voor onderzoek en ontwikkeling is vanuit de reserve Onderzoek en ontwikkeling een bedrag onttrokken (- € 0,8 miljoen). De reserve Knoop XL wordt opgeheven, het restantbedrag is onttrokken en toegevoegd aan de reserve strategische investeringen (- € 0,5 miljoen). Het resultaat op de projecten niet zijnde investeringen (- € 1 miljoen) en de afwikkeling via de reserve exploitatie projecten openbare ruimte meerjarig (€ 2,9 miljoen) is in algemene zin toegelicht.

Hieronder volgt per programma een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen van de reserves over het jaar 2023. De bedragen onder de € 0,5 miljoen zijn niet afzonderlijk verantwoord. Wel wordt toegelicht welke reserves het betreft.

Bedragen x € 1.000

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	storting 2023	onttrekking 2023	realisatie 2023
P0 Bestuur en ondersteuning	3.129	-	3.129
P1 Veiligheid	-	-	-
P2 Openbare ruimte	129	-	129
P3 Economie	-	-	-
P4 Onderwijs	450	-25	425
P5 Sport, cultuur en recreatie	536	-	536
P6 Sociaal domein	43	-	43
P7 Volksgezondheid en milieu	779	-32	747
P8 Volkshuisvesting, leefomgeving en sted.vern.	3.022	-	3.022
Totaal	**8.088**	**-57**	**8.031**

Hieronder volgt per programma een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen van de reserves over het jaar 2023. De bedragen onder de € 0,5 miljoen zijn niet afzonderlijk verantwoord. Wel wordt toegelicht welke reserves het betreft.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves Bedragen x € 1.000	storting 2023	onttrekking 2023	realisatie 2023
P0. Bestuur en ondersteuning			
Reserve circulaire gemeentefonds	1.728	-	1.728
Overige posten (< € 0,5 mln)	1.401	-	1.401
Totaal P0. Bestuur en ondersteuning	**3.129**	**-**	**3.129**
P3. Economie			
Overige posten (< € 0,5 mln)	129	-	129
Totaal P3. Economie	**129**	**-**	**129**
P 4. Onderwijs			
Overige posten (< € 0,5 mln)	450	-25	425
Totaal P4. Onderwijs	**450**	**-25**	**425**
P5. Sport, cultuur en recreatie			
Overige posten (< € 0,5 mln)	536	-	536
Totaal P5. Sport, cultuur en recreatie	**536**	**-**	**536**
P6. Sociaal domein			
Overige posten (< € 0,5 mln)	43	-	43
Totaal P6. Sociaal domein	**43**	**-**	**43**
P7. Volksgezondheid en milieu			
Reserve transitievisie warmte	538	-32	506
Overige posten (< € 0,5 mln)	241	-	241
Totaal P7. Volksgezondheid en milieu	**779**	**-32**	**747**
P8. Volkshuisv., ruimtelijke ordening en stedelijke vern.			

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves Bedragen x € 1.000	storting 2023	onttrekking 2023	realisatie 2023
Bovenwijks voorzieningen	2.555	-	2.555
Overige posten (< € 0,5 mln)	467	-	467
Totaal P8. Volkshuisv., ruimt. ordening en sted. vern.	**3.022**	**-**	**3.022**
Totaal	**8.088**	**-57**	**8.031**

Op programma 0. Bestuur en ondersteuning bedraagt de structurele mutatie reserves € 3,1 miljoen.
Reserve circulaire gemeentefonds (€ 1,7 miljoen) wordt ingezet om rijksmiddelen die via de circulaires gemeentefonds die dusdanig laat in het jaar worden ontvangen dat besluitvorming en besteding niet meer mogelijk is in het lopend jaar, administratief in het volgende boekjaar in te kunnen verwerken.

Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve duurzaamheidsfonds SVGG (€ 469.000), reserve verkiezingen (€ 486.000), reserve O&O (vh voorb.krediet.) (€ 425.000), reserve Opkomst verkiezingen (€ 11.000) en reserve kredietrisico's gar.geldleningen (€ 10.000).

Op programma 3. Economie bedraagt de structurele mutatie reserves € 0,1 miljoen.
Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve Bovenwijks voorzieningen (€ 8.000) en Reserve strat. Sportevenementen (€ 121.000).

Op programma 4. Onderwijs bedraagt de structurele mutatie reserves € 0,5 miljoen.
Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve internationale school (€ 448.000), reserve VVE (€ 25.000) en reserve CO2-reductie Vastgoed (€ 2.000).

Op programma 5. Sport, cultuur en recreatie bedraagt de structurele mutatie reserves € 0,5 miljoen.
Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve tentoonst. Van Abbemuseum (€ 350.000), reserve Vastgoed eigenaarsonderhoud (€ 70.000) en reserve CO2-reductie Vastgoed (€ 116.000).

Op programma 6. Sociaal Domein bedraagt de structurele mutatie reserves € 43.000.
Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve Vastgoed eigenaarsonderhoud (€ 1.000) en reserve CO2-reductie Vastgoed (€ 42.000).

Op programma 7. Volksgezondheid en milieu bedraagt de structurele mutatie reserves € 0,8 miljoen.
De reserve transitievisie warmte (€ 0,6 miljoen) wordt ingezet om de resultaten van projecten gerelateerd aan warmte en koude voorzieningen, vanuit de warmtevisie 2020 en transitievisie warmte te egaliseren.

Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Reserve bodemsanering (€ 241.000).

Op programma 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing bedraagt de structurele mutatie reserves € 3,0 miljoen.
De reserve bovenwijkse voorziening (€ 2,6 miljoen) wordt ingezet om de lasten voor bovenwijkse voorzieningen te dekken.

Onder overige posten (< € 0,5 mln.) zijn de volgende reserves opgenomen:
Risicoreserve PSV (€ 455.000) en reserve Vastgoed eigenaarsonderhoud (€ 12.000).

WNT

WNT-verantwoording 2023

In het kader van de WNT (Wet Normering Topinkomens) zijn voor twee topfunctionarissen de gegevens verstrekt. Het betreft hier de functie van gemeentesecretaris en de functie van griffier. Het voor de gemeente Eindhoven geldende bezoldigingsmaximum bedraagt € 223.000 in 2023.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking:

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**AA Zwierstra**	**ADE Jongbloed**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.257	117.620
Beloningen betaalbaar op termijn	22.580	19.171
Subtotaal	*179.837*	*136.791*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	179.837	136.791
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**AA Zwierstra**	**ADE Jongbloed**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/05 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	149.001	71.076
Beloningen betaalbaar op termijn	22.921	13.717
Subtotaal	*171.922*	*84.793*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	144.986
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	171.922	84.793
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking
Er zijn geen topfunctionarissen met uitkeringen wegens beëindiging dienstverband.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.3.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Kaders analyse begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190, 191, 192 van de Gemeentewet). Meest essentieel hierin is dat:

- De lasten in het jaar en de bijbehorende balansmutaties de begroting niet mogen overschrijden;
- Dat de wijzigingen van de begroting in het desbetreffende begrotingsjaar (uiterlijk 31-12) besloten moeten zijn;
- De toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves overeenkomstig de gewijzigde begroting zijn, behalve voor die reserves waarvan de raad heeft vastgesteld dat een verschil op realisatiebasis met de reserve verrekend mag worden.

Aanvullend heeft de raad in de financiële verordening 2023 bepaald dat zij de lasten en baten op programmaniveau autoriseert. Het college heeft mandaat om de lasten en baten te wijzigen op programmaniveau indien:

- Er geen sprake is van nieuw beleid
- Het onderwerp niet politiek gevoelig is
- Er geen wijziging in de doelstelling van een programma optreedt
- Er geen sprake is van een resultaatbestemming (m.u.v. actualiseren planning investeringen)
- Bedragen niet groter dan of gelijk zijn aan € 1 miljoen. Waarbij deze grens niet van toepassing is op technische begrotingswijzigingen:
    - indien deze voortvloeien uit gewijzigde uitkeringen gemeentefonds;
    - indien deze het gevolg zijn van verschuivingen over de jaarschijven van exploitatieprojecten, waarbij het totaal bedrag gelijk blijft.

Daarnaast is vastgelegd in de financiële verordening dat de raad met het vaststellen van de begroting de investeringskredieten vaststelt en daarbij aangeeft van welke kredieten de raad op een later tijdstip een apart nader uitgewerkt voorstel wil ontvangen alvorens het krediet definitief wordt geautoriseerd. De raad verleent het college mandaat om niet voorziene investeringskredieten te autoriseren of geautoriseerde kredieten te wijzigen indien:

- Er geen sprake is van nieuw beleid;
- Het onderwerp niet politiek gevoelig is / er is geen politieke impact;
- Er geen wijziging in de doelstellingen van een programma optreedt;
- De verhoging van het bruto krediet of het nieuwe niet voorziene krediet kleiner is dan € 1 miljoen.

Analyse begrotingsrechtmatigheid lasten en mutatie reserves

Op programmaniveau zien we onderstaande beeld voor de begroting na wijziging, realisatie 2023 en de afwijkingen.

Exploitatie	Begroting 2023 na wijziging (dec '23)				Realisatie 2023				Afwijkingen 2023			
(x € 1.000)	Lasten	Baten	Mutatie reserves	Saldo	Lasten	Baten	Mutatie reserves	Saldo	Lasten	Baten	Mutatie reserves	Saldo
0 Bestuur en ondersteuning	**137.473**	**-737.649**	**-2.715**	**-602.891**	138.378	-764.060	109	-625.573	**-905**	**26.411**	**-2.824**	**22.682**
1 Veiligheid	**48.661**	**-10.800**	**-727**	**37.134**	46.768	-10.691	-642	35.434	**1.893**	**-109**	**-85**	**1.700**
2 Openbare ruimte	**127.532**	**-53.347**	**-3.562**	**70.623**	106.623	-39.873	1.565	68.315	**20.909**	**-13.474**	**-5.127**	**2.308**
3 Economie	**16.465**	**-8.688**	**-1.743**	**6.034**	14.895	-9.664	-584	4.648	**1.570**	**976**	**-1.159**	**1.386**
4 Onderwijs	**61.503**	**-18.058**	**-6.771**	**36.674**	59.506	-21.292	-1.502	36.712	**1.997**	**3.234**	**-5.269**	**-38**
5 Sport en cultuur	**80.263**	**-18.267**	**-1.809**	**60.187**	85.840	-22.980	-1.441	61.418	**-5.577**	**4.713**	**-368**	**-1.231**
6 Sociaal domein	**535.383**	**-184.069**	**3.312**	**354.626**	517.056	-176.913	9.012	349.156	**18.327**	**-7.156**	**-5.700**	**5.470**
7 Volksgezondheid en milieu	**82.931**	**-61.234**	**-121**	**21.576**	68.799	-41.954	-4.156	22.688	**14.132**	**-19.280**	**4.035**	**-1.112**
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	**98.504**	**-72.276**	**-5.562**	**20.666**	73.153	-50.933	3.401	25.621	**25.351**	**-21.343**	**-8.963**	**-4.955**
Resultaat	1.188.715	-1.164.388	-19.698	4.629	1.111.019	-1.138.360	5.762	-21.580	77.696	-26.028	-25.460	26.209

Overschrijding op de lasten

Op programmaniveau worden de lasten bij de programma's 0 en 5 overschreden. Alle bestedingen boven het begrotingsbedrag zijn strikt genomen onrechtmatig, echter kan er sprake zijn van begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het door de raad vastgestelde beleid. In dat geval zijn de overschrijdingen acceptabel en wegen deze niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Onderstaand zijn per programma de afwijkingen groter dan € 0,5 miljoen op hoofdlijnen toegelicht.

Programma 0

- Budgetoverschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van de tweede tussentijdse rapportage (turap-2) (acceptabel):
    - Storting in voorziening verlofsparen (- € 0,9 miljoen), op basis van een actuele berekening.
    - Niet in kunnen vullen van gemeentebrede taakstelling op personeel (- € 2 miljoen).

Programma 5

- Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (acceptabel):
    - Aankoop van kunstwerken (- € 1,5 miljoen) welke gedekt wordt door externe middelen van in totaal € 1,5 miljoen.
    - Hogere energiekosten voor sportparken (- € 0,7 miljoen) en zwembaden (- € 0,8 miljoen), welke worden gedekt door extra baten uit doorbelasting energie en een bijdrage vanuit het rijk voor energiekosten.
- Budgetoverschrijdingen die niet eerder konden worden voorzien (acceptabel):
    - Betaling van een schadevergoeding in relatie tot de Genneper watermolen (- € 0,6 miljoen). Ten tijde van turap-2 was nog niet duidelijk wanneer de feitelijke afwikkeling plaats zou vinden, uiteindelijk heeft de betaling in december 2023 plaatsgevonden.
    - Onvoorziene herstelwerkzaamheden en prijsstijgingen voor cultuurpanden in 2023 (- € 0,7 miljoen).

Overschrijdingen op baten en onderschrijdingen op lasten of baten

Op programmaniveau worden de lasten bij de programma's 1, 2, 3, 4, 6, 7 en 8 onderschreden. Op alle programma's zijn afwijkingen (over- en onderschrijdingen) op de baten te zien. Onze financiële verordening 2024 is opgesteld met als uitgangspunt een bestendige gedragslijn ten opzichte van eerdere jaren, uitgaande van het budgetrecht van de raad, en het tijdig informeren over mogelijke tegenvallende financiële resultaten middels de twee turaps en de jaarrekening. Afwijkingen van baten, en onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten wegen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel omdat ze het budgetrecht niet raken. Voor de toelichtingen op de afwijkingen boven € 0,5 miljoen verwijzen wij naar de programmaverantwoording.

Overschrijding op de reserves
Op de mutaties van de reserves is sprake van afwijkingen op nagenoeg alle programma's. Deze afwijkingen zijn gerelateerd aan afwijkingen op de baten en lasten. Het betreft mutaties in reserves waarvan de raad besloten heeft dat deze per jaareinde op basis van de realisatiecijfers afgewikkeld mogen worden of die specifiek onderdeel zijn van het reserveringsdossier 2023 waarover de raad eind december 2023 besloten heeft. (de raad heeft in die gevallen het maximaal te reserveren bedrag vastgesteld en dit is in de begroting verwerkt). Conform besluit is vervolgens bij de jaarrekening op realisatiebasis daadwerkelijk gestort in de reserve reserveringen 2023 wat tot afwijkingen kan leiden. Dat betekent dat de afwijkingen op de reserves, zoals die onderstaand zijn toegelicht onrechtmatig blijven maar niet meewegen in het rechtmatigheidsoordeel.

In hoofdlijn gaat het om de onderstaande afwijkingen op de mutatie reserves:

Programma 0
De middelen die vallen onder het overeenstemmingsvereiste met het Lokaal Overleg worden toegevoegd aan de reserve Lokaal Overleg (- € 1,6 miljoen). Storting reserve circulaires gemeentefonds decembercirculaire (- € 1,7 miljoen).

Programma 1
Kleine afwijking < € 500.000, niet nader toegelicht.

Programma 2
Gerealiseerde lasten en baten van jaaroverschrijdende projecten worden geëgaliseerd via een reserve. Dit betreft onderhouds- en verkeersprojecten en realisatie van fietsenstallingen (- € 4,4 miljoen), en projecten Groen en bomen (- € 4,1 miljoen).

Programma 3
Verrekenen voordelig resultaat toeristenbelasting met de reserve citymarketing (- € 0,9 miljoen).

Programma 4
Door vertraging op projecten budget stelpost kapitaallasten IHP-projecten afgewikkeld op reserve Onderwijshuisvesting (- € 4 miljoen). Tussentijdse winstneming te verkopen oude schoolpanden is afgewikkeld op reserve Onderwijshuisvesting (- € 2,3 miljoen).

Programma 5
Kleine afwijking < € 500.000, niet nader toegelicht.

Programma 6
Gerealiseerde lasten en baten van jaaroverschrijdende projecten worden geëgaliseerd via een reserve. Dit betreft projecten Maatschappelijk nut (- € 3,3 miljoen). De resterende normvergoeding van het Rijk voor Oekraïne opvang wordt in de reserve Oekraïne gestort (- € 2,9 miljoen).

Programma 8
Ons eigen vastgoed wordt verduurzaamd. Het resultaat voor de verduurzaming wordt via de reserve CO2 geëgaliseerd (en gebruikt als revolving fund), conform raadsbesluit 2019 en 2021 (- € 1 miljoen). Resultaat tussentijds winstnemen en afsluiten projecten is gestort in de reserve bovenplans en reserve strategische investeringen (- € 2,7 miljoen). Project 'Buurtschap Te Veld' wijkt qua realisatie af van de planning. Dit zijn afwijkingen op jaarschijf 2023 welke niet leiden tot voor- of nadelen per einde van dit project (- € 0,9 miljoen). De van ontwikkelaars ontvangen bijdrage is gestort in de reserve bovenplans (- € 1,4 miljoen). Gerealiseerde lasten en baten van jaaroverschrijdende projecten worden geëgaliseerd via een reserve (- € 2,2 miljoen).

Analyse begrotingsrechtmatigheid kredieten

Vanaf 2022 zijn de kredieten op een hoger abstractieniveau vastgesteld. Door de raad zijn 18 kredieten vastgesteld, onderverdeeld in strategische investeringen en vervangingsinvesteringen. Binnen deze kredieten zijn investeringsbudgetten opgenomen. De investeringsbudgetten kunnen onderling bewegen, zonder dat het krediet hoeft te worden gewijzigd. Hierdoor is er meer flexibiliteit en minder kans op overschrijding van kredieten. Onderstaand overzicht geeft het verloop van de kredieten weer. Uit dit overzicht kan worden geconcludeerd dat er eind 2023 geen sprake is van (dreigende) kredietoverschrijdingen.

Investeringen	krediet		Planning 2023		Realisatie t/m 2022		Realisatie 2023		Investeringsruimte	
(x € 1.000)	Lasten	Bijdragen derden	Lasten	Bijdragen derden	Lasten	Bijdragen derden	Lasten	Bijdragen derden	Lasten	Bijdragen derden
Strategische investeringen										
Eindhoven Noord-West	104.060	73.188	10.954	14.724	77.578	54.872	8.599	-611	17.884	18.927
HOV2	39.293	33.777	167	0	36.146	33.693	66	0	3.081	84
HOV3	31.622	21.107	3.302	7.312	2.673	370	3.254	3.374	25.694	17.363
Stationsgebied	7.779	7.604	653	645	1.984	1.918	653	445	5.142	5.240
Strategische verwerving	48.931	0	15.425	0	0	0	3.604	0	45.326	0
Totaal strategische investeringen	**231.685**	**135.675**	**30.502**	**22.682**	**118.381**	**90.854**	16.176	3.208	**97.128**	**41.613**
Vervangings-investeringen										
Aardgasvrije wijken	3.904	3.419	554	61	0	0	548	60	3.356	3.359
Dienstauto's	196	0	42	0	71	0	0	0	125	0
Facilitaire zaken	2.412	22	213	22	949	0	53	0	1.409	22
Facilitaire zaken Van Abbemuseum	911	0	218	0	147	0	77	0	687	0
Hard- en software	22.836	95	6.007	95	1.281	0	574	0	20.981	95
Onderwijshuisvesting	216.790	1.000	38.339	1.000	72.628	0	43.809	0	100.353	1.000
Openbare ruimte	403.971	56.980	51.083	7.845	146.209	30.525	43.923	7.340	213.839	19.116
Sport	34.257	5.752	5.091	736	7.387	1.909	3.775	550	23.095	3.294
Vastgoed	128.729	25.625	19.981	2.426	9.373	3.382	14.217	3.635	105.139	18.609
Slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen	26.339	1.101	13.027	0	4.599	0	8.998	0	12.742	1.101
Slim verduurzamen vastgoed	17.083	423	4.177	276	2.370	133	800	128	13.912	162
Veiligheid	961	0	100	0	40	0	0	0	920	0
Voorbereidingskosten grond	9.000	0	1.342	-4	1.911	741	-3	-350	7.908	-391
Totaal vervangings-investeringen	**867.389**	**94.418**	**140.175**	**12.457**	**246.967**	**36.689**	116.773	11.362	**504.466**	**46.366**
Totaal	**1.099.074**	**230.093**	**170.676**	**35.139**	**365.347**	**127.543**	**132.949**	**14.571**	**601.594**	**87.979**

Jaarlijks beoordelen we of de toekomstige te maken kosten nog passen binnen het huidig beschikbaar gesteld krediet (cost tot complete). Voor alle 18 kredieten geldt dat er binnen het krediet voldoende ruimte is om de toekomstige kosten te dekken.

Analyse investeringskredieten

De analyse van investeringskredieten richt zich op de tijdige afsluiting en op eventuele overschrijdingen van investeringsbudgetten. In 2023 zijn er 511 reguliere investeringsbudgetten afgesloten. Daarnaast zijn er 72 projectinvesteringen afgesloten. Uit analyse blijkt dat de investeringsbudgetten niet onnodig lang open staan. Een aantal investeringsbudgetten hebben bij het afsluiten een overschrijding, die door andere investeringsbudgetten binnen het krediet worden gecompenseerd. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de afgesloten investeringsbudgetten per krediet.

Krediet	Investeringsbudget		Totaal besteed		Investeringsruimte		Toelichting
bedragen x € 1.000	uitgaven	bijdragen derden	uitgaven	bijdragen derden	uitgaven	bijdragen derden	
Dienstautos	88	-	71	-	17	-	
Facilitaire Zaken	20	-	14	-	6	-	
Facilitaire Zaken Van Abbe	184	-	189	-	(5)	-	kleine overschrijding op automatisering
Hard- en software	1.337	-	1.207	-	130	-	
Openbare ruimte	540	17	527	13	12	4	
Prj: Sport	3.643	622	2.824	448	819	175	
Prj: Vastgoed	15.145	323	2.762	39	12.382	284	Een groot deel van de afgesloten investeringen zijn ingezet voor andere investeringen. Hierdoor is nu een hoog bedrag aan investeringsruimte zichtbaar.
Strat Verw Grond	3.207	-	3.207	-	-	-	
Svgg	5.217	-	5.204	-	13	-	
Svv	1.960	52	1.956	44	4	8	
Veiligheid	40	-	40	-	-	-	
Voorbereidingskn Grond	2.000	-	360	4	1.640	(4)	Er vinden in latere jaren overhevelingen plaats naar grondexploitaties
Totaal	**33.381**	**1.014**	**18.361**	**548**	**15.019**	**466**	

Bij het afsluiten van investeringsbudgetten wordt gecontroleerd of er binnen het budget wordt afgesloten. Indien er sprake is van een overschrijding, dan moet eerst compensatie vanuit een ander investeringsbudget worden gevonden voordat de investering kan worden afgesloten.

Uit bovenstaand overzicht kan worden geconcludeerd dat de afgesloten investeringsbudgetten onderling compenseren. Per krediettype is er een kleine overschrijding bij Facilitaire zaken Van Abbe (€ 4.829). De overige afgesloten investeringsbudgetten compenseren elkaar binnen het krediet. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een deel van de afgesloten investeringsbudgetten onderdeel is van de opschoonacties bij Vastgoed en Sport. De investeringsbudgetten zijn geactualiseerd naar het nieuwe meerjaren onderhoudsprogramma.

4.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Het BBV schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Gebeurtenissen na balansdatum moeten in de jaarstukken worden verwerkt als ze nadere informatie geven over de nadere informatie per balansdatum.

Als de gebeurtenissen geen nadere informatie geven over de situatie op balansdatum worden de gebeurtenissen in dit onderdeel van de jaarrekening toegelicht. In 2024 is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum in relatie tot jaarrekening 2023.

4.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen, en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 3 oktober 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze rechtmatigheidsverantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 12,9 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Conclusie
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Paragraaf bedrijfsvoering
Aangezien er geen onrechtmatigheden zijn vermeld, is in de paragraaf bedrijfsvoering op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad géén aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. Logischerwijs is ook niet beschreven welke actie het college onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Interpretatie begrotingsrechtmatigheid
In artikel 189 van de Gemeentewet is aangegeven dat de raad de bedragen op de begroting beschikbaar stelt én dat de lasten en balansmutaties niet hoger mogen zijn dan begroot. Dat is de invulling van het budgetrecht van de gemeenteraad. De gemeenteraad wil immers niet achteraf verrast worden met tegenvallende financiële resultaten.

In de Kadernota rechtmatigheid 2023 is een nieuwe, bredere definitie opgenomen. Behalve overschrijdingen van door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten, en toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld, zijn nu ook onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot onrechtmatig, wanneer ze niet tijdig zijn gemeld. Wat 'niet tijdig' concreet betekent is bepaald door de ‘spelregels’ tussen de Gemeenteraad en het College van B&W zoals opgenomen in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet.

Onze financiële verordening 2024 is opgesteld met als uitgangspunt een bestendige gedragslijn ten opzichte van eerdere jaren, uitgaande van het budgetrecht van de raad, en het tijdig informeren over mogelijke tegenvallende financiële resultaten middels de twee turaps en de jaarrekening. In de financiële verordening is echter niet expliciet opgenomen hoe om te gaan met het (tussentijds) rapporteren van onderschrijdingen van lasten en investeringskredieten, en afwijkingen van baten. In de praktijk worden per saldo ‘neutrale’ of ‘meevallende’ afwijkingen niet (financieel) gemeld in de turaps wanneer dit niet relevant is in het kader van het budgetrecht van de raad.

Deze rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in diezelfde lijn:

- Overschrijdingen van investeringskredieten en van lasten op programmaniveau zijn onrechtmatig en tellen mee in de rechtmatigheidsverantwoording, aangezien zij het budgetrecht van de raad raken. Sommige overschrijdingen zijn acceptabel en behoeven daarom geen uitwerking in de paragraaf bedrijfsvoering.

- Afwijkingen van baten, en onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten zijn rechtmatig, omdat ze het budgetrecht niet raken. Uiteraard is er wel een toelichting op omvangrijke afwijkingen te vinden in de programmarekening.

4.6 Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
Jen¥	A6	**Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondermijning (onderdeel BOTOC)**	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen				
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: A6R01	*Indicator: A6R02*	*Indicator: A6R03*	*Indicator: A6R04*		
			478.284	1.619.455	523.132	Ja		
			Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: A6R05	*Indicator: A6R06*	*Indicator: A6R07*			
		1 Data: Infovoorziening over mogelijkheid vroege interventies	Ja	Hier is in 2023 geen uitvoering aan gegeven, afgerond in 2022. De daadwerkelijke lasten zijn hoger dan voor dit onderdeel begroot en de overschrijding wordt cfm voorwaarden gedekt vanuit restantmiddelen van de overige				
		2 Data: Inhuur analist	Ja	In 2022 binnen beschikbaar gestelde middelen afgerond.				
		3 Data: Monitor Fluide Netwerken	Ja	Hier is in 2023 uitvoering aan				
		4 Overig: Innovatie & maatwerk	Ja	Aan dit onderdeel is in 2023 uitvoering gegeven.				
		5 Preventieve inzet: Alleen jij bepaalt wie je bent	Ja	Aan dit onderdeel is in 2023 uitvoering gegeven. Wordt direct vanuit ministerie gefinancierd,				
		6 Preventieve inzet: Buddycoach	Ja	In 2022 is vanuit Stichting Jeugdcoach uitvoering gegeven aan Buddycoaching. De daadwerkelijke lasten zijn hoger dan begroot en de overschrijding is cfm voorwaarden opgevangen binnen restantmiddelen overige onderdelen. In 2023 wordt de				
		7 Preventieve inzet: Coachingtrajecten	Ja	In 2022 binnen beschikbaar gestelde middelen afgerond.				
		8 Preventieve inzet: Inzet Film Zicht	Ja	Aan dit onderdeel is in 2023 binnen de BOTOC middelen geen uitvoering aan gegeven.				
		9 Preventieve inzet: Presentaanpak	Ja	Hier is in 2023 uitvoering aan gegeven. Dit jongerenwerk in de wijk is doorontwikkeld naar intensieve persoonlijke begeleiding. Deze begeleiding wordt gecontinueerd binnen Preventie met Gezag. De daadwerkelijke lasten zijn hoger dan voor dit onderdeel begroot en de overschrijding wordt cfm voorwaarden gedekt vanuit restantmiddelen van de overige onderdelen				
		10 Preventieve inzet: Training & uitvoering vroegsignalering ondermijning	Ja	Aan dit onderdeel is in 2023 binnen de BOTOC middelen geen uitvoering aan gegeven.				
		11 Projectmanagement: Projectleider	Ja	Inzet heeft in 2023 plaatsgevonden.				

Jen¥	A14B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 08 verplicht
		SiSa tussen medeoverheden						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: A1AEN01	*Indicator: A1AEN02*	*Indicator: A1AEN03*	*Indicator: A1AEN04*	*Indicator: A1AEN05*	*Indicator: A1AEN06*
		1	060820 Gemeente Nuenen C.a.	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	0	0	Nee
		2	060820 Gemeente Nuenen C.a.	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	0	0	Nee
		3	060820 Gemeente Nuenen C.a.	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	0	70.000	Nee
		4	060820 Gemeente Nuenen C.a.	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	54.088	67.963	Nee
		5	060820 Gemeente Nuenen C.a.	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	0	19.907	Nee
			Kopie gemeente(code)	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: A1AEN07	*Indicator: A1AEN08*				
		1	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	Hierop is niet ingezet.				
		2	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	Hierop is ingezet met dekking vanuit andere middelen.				
		3	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	Daadwerkelijke kosten cfm raming. In 2023 is hier niet op ingezet.				
		4	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	Hierop is in 2023 ingezet vanuit deze middelen				
		5	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	Hierop is in 2023 niet ingezet.				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: A1AEN09					
			Ja					
Jen¥	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: A16N01	*Indicator: A16N02*	*Indicator: A16N03*	*Indicator: A16N04*	*Indicator: A16N05*	*Indicator: A16N06*
			31.106.740			1.059.349	58.250	407.348
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
					Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: A16N07	*Indicator: A16N08*	*Indicator: A16N09*	*Indicator: A16N10*		
			18.977	244.230	32.894.894	55.929.698		
Jen¥	A17	**Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: A17N01	*Indicator: A17N02*	*Indicator: A17N03*	*Indicator: A17N04*		
			599.523	642.586	Nee	Restantmiddelen kunnen cfm voorwaarden toekenning ook in 2024 e.v. worden ingezet		

Jenv	**A18B**	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)**	Naam veiligheidsregio	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)			
		SiSa tussen medeoverheden						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*			
			Indicator: A1REN01	*Indicator: A1REN02*	*Indicator: A1REN03*			
		1	50639 Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Meerkosten coördinerende gemeente	0			
		2	50639 Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Hotels/centra	1.042.269			
		3	50639 Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Overige specifieke meerkosten	0			
		4	50639 Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Overige Meerkosten	41.099			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: A1REN04	*Indicator: A1REN05*				
			Nee	Project loopt nog door, echter regionale rol wordt door gemeente overgenomen				
Jenv	**A20B**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project
		SiSa tussen medeoverheden						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: A20EN01	*Indicator: A20EN02*	*Indicator: A20EN03*	*Indicator: A20EN04*	*Indicator: A20EN05*	*Indicator: A20EN06*
		1	060820 Gemeente Nuenen C.a.	4338721	Analyse	Ja	91.440	91.440
		2	060820 Gemeente Nuenen C.a.	4338721	Eenjarige flexibele schil	Ja	29.279	29.279
		3	060820 Gemeente Nuenen C.a.	4338721	Generieke preventie-projecten	Ja	88.606	88.606
			Kopie gemeente(code)	Kopie Beschikkingskenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 11 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: A20EN07	*Indicator: A20EN08*	*Indicator: A20EN09*	*Indicator: A20EN10*	*Indicator: A20EV11*	*Indicator: A20EV12*
		1	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	4338721	Analyse	Nee		Nee
		2	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	4338721	Eenjarige flexibele schil	Nee		Nee
		3	*060820 Gemeente Nuenen C.a.*	4338721	Generieke preventie-projecten	Nee		Nee
Jenv	**A23**	**Bekostigingsregeling Landelijke Vreemdelingen Voorziening 2023**	Landelijke Vreemdelingen Voorziening uitgevoerd (jaar T)?					
		Gemeenten	*Aard controle R*					
			Indicator: A23R01					
			Ja					
Jenv	**A26**	**Specifieke uitkering Eindhoven RIO**	Besteding (jaar T)					
		Gemeente Eindhoven						
			Aard controle R					
			Indicator: A26R01					
			0					
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
							Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: B2R01	*Indicator: B2R02*	*Indicator: B2R03*	*Indicator: B2R04*	*Indicator: B2R05*	*Indicator: B2R06*
			63	639	15	151	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1**	**Reeks 1**		
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)		
					Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: B2R07	*Indicator: B2R08*	*Indicator: B2R09*	*Indicator: B2R10*		
			N.V.T.	Nee				

				Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**			
				Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling			
				Verkelijke kosten	**Verkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Verkelijke kosten**	**Verkelijke kosten**			
				Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*			
				Indicator: E2I11	*Indicator: E2I12*	*Indicator: E2I13*	*Indicator: E2I14*	*Indicator: E2I15*	*Indicator: E2I16*			
				245.567	261.921			74.653	74.653			
				Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**			
				Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)			
				Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**			
				Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*			
				Indicator: E2I17	*Indicator: E2I18*	*Indicator: E2I19*	*Indicator: E2I20*	*Indicator: E2I21*	*Indicator: E2I22*			
				23.940	242.820	52.020	523.668	26.925	271.045			
				Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**				
				Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling				
				Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**					
				Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: E2I23	*Indicator: E2I24*	*Indicator: E2I25*	*Indicator: E2I26*	*Indicator: E2I27*				
				0	120.000	0	0	667.225				
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**		Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)			
		Tranche 1 t/m 5										
		Gemeenten										
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle DI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: C9I01	*Indicator: C9I02*	*Indicator: C9I03*	*Indicator: C9I04*	*Indicator: C9I05*	*Indicator: C9I06*			
			1	RE122 Buurtschap te Veld	Nee	Ja	400	400	261			
			2	Emmasingelkwadrant	Ja	Nee	0	0	0			
			3	2021-0000014506 District E	nvt	Nee	0	0	0			
			4	2021-0000093291 WBI Knp XL	Nee	Ja	0	0	0			
			5	Strijp S 2021-0000645909	Ja	Nee	0	0	0			
				Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*			
				Indicator: C9I07	*Indicator: C9I08*	*Indicator: C9I09*	*Indicator: C9I10*	*Indicator: C9I11*	*Indicator: C9I12*			
			1	RE122 Buurtschap te Veld	Nee	4.651.444	14.967.884	276.815	367.225			
			2	Emmasingelkwadrant	Ja	1.874.602	5.864.274	286.222	1.234.677			
			3	2021-0000014506 District E	Nee	740.425	4.013.537	0	2.518.237			
			4	2021-0000093291 WBI Knp XL	Nee	703.183	2.038.875	448.536	1.233.131			
			5	Strijp S 2021-0000645909	Nee	1.775.688	5.754.369	1.518.990	3.781.721			
				Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)					
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*					
				Indicator: C9I13	*Indicator: C9I14*	*Indicator: C9I15*	*Indicator: C9I16*					

		1	RE122 Buurtschap te Veld Castilielaan	Ja	Het uitwerken van het ontwerp en de voorbereiding op de uitvoering heeft vertraging opgelopen vanwege de complexiteit van de opgave. Het blijkt dat de afstemming tussen de vier verschillende initiatiefnemers en de gemeente complexer is dan vooraf gedacht. Het project heeft ook nog eens last van vertraging door schaarste van materialen en personele tekorten (BWRM) en de levering van wooneenheden. De prijsstijgingen van de wooneenheden leiden tot langere besluitprocessen en -procedures bij initiatiefnemers (voornamelijk corporaties). Dit in verband met afwijking ten opzichte van oorspronkelijke businesscase.Ondanks de vertraging in voorbereiding en uitvoering verwachten we dat (het reguliere deel of niet innovatieve deel van het) project binnen de verwachte termijn wordt opgeleverd.Grootste risico vormt de ontwikkeling en realisatie van de innovatieve woningen van LL040, tot op heden zijn er slechts 4 van de	Nee		
		2	Emmasingelkwadrant	Ja		Nee		
		3	2021-0000014506 District E	Ja	Er is nog niet gestart met de bouw van de woningen. Dit zou op basis van de beschikking moeten plaatsvinden voor 18 februari 2024. Met het ministerie heeft hier uitgebreid contact plaatsgevonden. Er is in januari 2024 een wijzigingsverzoek ingediend bij het ministerie om deze datum te verlengen naar maart 2026. Het project heeft vertraging opgelopen door lange bestemmingsplanprocedure en economische tegenwind waardoor het haalbaar krijgen van de business case lastig is. Daarnaast is voor ontwikkelaar in 2023 duidelijk geworden dat er een MIRT verkenning loopt waarvan onderdeel uitmaakt spoorwegverbreding ter hoogte van het project. Bij meer dan 5 m spoorwegverbreding ter hoogte van het project heeft dit grote consequenties voor het project. Er worden afspraken gemaakt over hoe hiermee om te gaan in tijd. Door deze vertraging en onvoorziene omstandigheden is het niet mogelijk geweest om de maatregelen conform planning uit te voeren. Als onderdeel van het “bouwrijp maken” is inmiddels wel de riolering	Nee		

		4	2021-0000093291 WBI Knp XL	Ja	Indicator C9#02: In in één plandeel, te weten Lichthoven 1 (175 woningen) is allereerst vertraging opgelopen als gevolg van een beroepprocedure bij de RvS. Ondertussen is omgevingsvergunning onheroeppelijk, maar hebben de projecten Lightyards en Edge vertraging opgelopen vanwege de uitdagende marktomstandigheden. Eind 2023 is voor deze projecten Start Bouw Impuls (SBI) subsidie toegekend. Naar verwachting starten deze projecten in Q2/Q3 met de bouw, waarmee wel aan indicator C9#03 (start bouw < 3 jaar) wordt voldaan. Voor de overige plandelen in Knoop XI geldt ook dat vanwege de uitdagende marktomstandigheden de planning over het algemeen naar achteren is gefasseerd Indicator C9#08: Voor de maaatregelen geldt dat de maatregelen die samenhangen met de ontwikkeling van plandeel Lichthoven (bovengronds halen Gender / herinrichten stationsweg) parallel aan de vertraging van de projecten waarschijnlijk wat naar achteren schuiven. Voor de overige maatregelenen is de planning vooralsnog gehandhaafd al geldt ook daarvoor dat deze naar alle waarschijnlijkheid wat verder naar achteren zullen schuiven in de	Nee		
		5	Strijp S 2021-0000645909	Ja	Er is nog niet gestart met de uitvoering van de maatregelen. Op basis van de beschikking zou in 2023 de infrastructurele aanpassing kastanjelaan, Glaslaan en aanleg tijdelijke rijweg plaatsvinden. Het project heeft vertraging opgelopen vanwege de vereiste herziening van het bestemmingsplan Strijp S. De vertraging wordt enerzijds veroorzaakt door de hoeveelheid benodigde onderzoeken en de daarbij bijbehorende doorlooptijd en anderzijds door de extra tijd t.b.v. besluitvorming door aandeelhouders (AVA) van de PPS Strijp S. Naar verwachting wordt de 2de herziening van het bestemmingsplan Strijp S in het voorjaar van 2024 onherroepelijk.	Nee		
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C32#01	*Indicator: C32#02*	*Indicator: C32#03*	*Indicator: C32#04*	*Indicator: C32#05*	*Indicator: C32#06*
		1	SUVIS 2021/00786727	0	10.008	Ja	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		2	SUVIS21-00786734	0	210.000	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		3	SUVIS21-00791993	0	217.675	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		4	SUVIS21-00791998	0	420.000	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		5	SUVIS21-00792063	0	150.000	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		6	SUVIS21-00792918	0	0	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		7	SUVIS21-00792923	0	0	Nee	Uitstel tot 26-02-2026	Nee
		8	SUVIS21-00792929	0	420.000	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		9	SUVIS21-2-02237942	0	0	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		10	SUVIS21-2-02209242	0	0	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
		11	SUVIS21-2-02671610	0	420.000	Nee	Uitstel tot 01-07-2024	Nee

			12	SUVIS21-2-02670835	0	0	Nee	Uitstel tot 31 augustus 2024	Nee
			13	SUVIS21-2-02669548	0	800.000	Nee	Uitstel tot 8 april 2024	Nee
				Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: C.02N07	*Indicator: C.02N08*	*Indicator: C.02N09*			
			1	SUVIS 2021/00786727	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2024			
			2	SUVIS21-00786734	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			3	SUVIS21-00791993	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			4	SUVIS21-00791998	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			5	SUVIS21-00792063	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			6	SUVIS21-00792918	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			7	SUVIS21-00792923	Nee	Deels, afronding in 2025			
			8	SUVIS21-00792929	Nee	Deels, afronding in 2025			
			9	SUVIS21-2-02237942	Nee	Deels, verwachtte afronding in 2025			
			10	SUVIS21-2-02209242	Nee	Deels, afronding in 2025			
			11	SUVIS21-2-02671610	Nee	Deels, afronding in 2024			
			12	SUVIS21-2-02670835	Nee	Deels, afronding in 2025			
			13	SUVIS21-2-02669548	Nee	Deels, afronding in 2024			
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: C41ER01	*Indicator: C41ER02*	*Indicator: C41ER03*	*Indicator: C41ER04*	*Indicator: C41ER05*	*Indicator: C41ER06*
			1	030010 Provincie Noord-Brabant	211.231	407.004	0	11	20
				Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: C41ER07	*Indicator: C41ER08*	*Indicator: C41ER09*			
			1	030010 Provincie Noord-Brabant	8.000	Nee			
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting**		Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
								Zelfstandige uitvoering	
		Gemeenten							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: C47N01	*Indicator: C47N02*	*Indicator: C47N03*	*Indicator: C47N04*	*Indicator: C47N05*	*Indicator: C47N06*
			1	Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-302	8	8	8	31.065	46.949
			2	Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-310	0	0	0	0	0
			3	Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-500	0	0	0	48.703	48.703
			4	Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-320	0	0	0	33.707	45.095
				Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
					Zelfstandige uitvoering				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*		
				Indicator: C47N07	*Indicator: C47N08*	*Indicator: C47N09*	*Indicator: C47N10*		
			1	*Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-302*	0	0	20.305		
			2	*Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-310*	0	0	0		
			3	*Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-500*	0	0	20.873		
			4	*Samen vooruit in Woensel Zuid; 838-320*	0	0	19.458		
				Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: C47N11	*Indicator: C47N12*				
				Ja	Nee				

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55I01	*Indicator: C55I02*	*Indicator: C55I03*	*Indicator: C55I04*	*Indicator: C55I05*	*Indicator: C55I06*
			7.341	2.678.459	2.737.881	2.176	766.167	787.248
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C55I07	*Indicator: C55I08*	*Indicator: C55I09*			
			1.679	408.858	440.781			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55I10	*Indicator: C55I11*	*Indicator: C55I12*	*Indicator: C55I13*	*Indicator: C55I14*	*Indicator: C55I15*
			39.865	62.596	0	0	972	377
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C62I01	*Indicator: C62I02*				
			2.649	Nee				
BZK	**C72**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C72I01	*Indicator: C72I02*	*Indicator: C72I03*	*Indicator: C72I04*	*Indicator: C72I05*	*Indicator: C72I06*
			0	0	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: C72I07					
			Nee					
BZK	**C85**	**Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen**	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten						
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: C85I01	*Indicator: C85I02*	*Indicator: C85I03*	*Indicator: C85I04*	*Indicator: C85I05*	
		1	Verplaatsbare woningen locatie de Driehoek	0	0	0	0	
		2	Verplaatsbare woningen locatie Rabelaislaan	0	0	0	0	
		3	Verplaatsbare woningen locatie Locatellistraat	0	0	0	0	
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C85I06	*Indicator:C85I07*	*Indicator: C85I08*			
		1	*Verplaatsbare woningen locatie de Driehoek*	Ja	Nee			
		2	*Verplaatsbare woningen locatie Rabelaislaan*	Ja	Nee			

			3	*Verplaatsbare woningen locatie Locatellistraat*	Ja	Nee			
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C92R01	*Indicator: C92R02*	*Indicator: C92R03*	*Indicator: C92R04*	*Indicator: C92R05*		
			| 226.371	| 0	5	618	5		
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van | 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan | 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de | 4.000 van die laatstbedoelde woningen	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: C94R01	*Indicator: C94R02*	*Indicator: C94R03*	*Indicator: C94R04*	*Indicator: C94R05*	*Indicator: C94R06*	
			1 *LAI23-03466662*	| 0	0	0	0	| 0	
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C94R07	*Indicator: C94R08*	*Indicator: C94R09*	*Indicator: C94R10*			
			1 | 0	| 0	| 0	Nee			
BZK	**C95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C95R01	*Indicator: C95R02*	*Indicator: C95R03*	*Indicator: C95R04*	*Indicator: C95R05*		
			| 0	| 0	Ja		Nee		
BZK	**C100**	**Regeling kansrijke wijk**	Naam stedelijk focusgebied	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C100R01	*Indicator: C100R02*	*Indicator: C100R03*	*Indicator: C100R04*	*Indicator: C100R05*		
			1 Woensel Zuid	Organisatie uitvoeringsprogramma	| 389.977	| 389.977	Nee		
			2 Woensel Zuid	integraliteit hoofdthema's	| 0	| 0	Nee		
			3 Woensel Zuid	armoede en schulden	| 0	| 0	Nee		
			4 Woensel Zuid	veerkracht en wendbaarheid	| 0	| 0	Nee		
			5 Woensel Zuid	ontwikkeling jonge kind	| 0	| 0	Nee		
			6 Woensel Zuid	gezonde leefomgeving [= VWS]	| 0	| 0	Nee		
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle DI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle DI*	*Aard controle R*	
			Indicator: C105R01	*Indicator: C105R02*	*Indicator: C105R03*	*Indicator: C105R04*	*Indicator: C105R05*	*Indicator: C105R06*	
			1 *TAC Living / kenmerk: 2023-0000699671*	0	Ja	0	Ja	| 0	
			2 *Gildekwartier / kenmerk 2023-0000699671*	0	Ja	0	Ja	| 0	
			3 *EDGE Eindhoven / kenmerk 2023-0000699671*	0	Ja	0	Ja	| 0	
			4 *Lightyards (Highlight & Lumen) / kenmerk 2023-0000699671*	0	Ja	0	Ja	| 0	
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle DI*	
			Indicator: C105R07	*Indicator: C105R08*	*Indicator: C105R09*	*Indicator: C105R10*	*Indicator: C105R11*	*Indicator: C105R12*	
			1 *TAC Living / kenmerk: 2023-0000699671*	| 0	Ja		0	Ja	
			2 *Gildekwartier / kenmerk 2023-0000699671*	| 0	Ja		0	Ja	
			3 *EDGE Eindhoven / kenmerk 2023-0000699671*	| 0	Ja		0	Ja	
			4 *Lightyards (Highlight & Lumen) / kenmerk 2023-0000699671*	| 0	Ja		0	Ja	
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*					

			Indicator: C105I13	*Indicator: C105I14*				
		1	*TAC Living / kenmerk: 2023-0000698671*	Nee				
		2	*Gildekwartier / kenmerk 2023-0000698671*	Nee				
		3	*EDGE Eindhoven / kenmerk 2023-0000698671*	Nee				
		4	*Lightyards (Highlight & Lumen) / kenmerk 2023-0000698671*	Nee				
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C209I01	*Indicator: C209I02*	*Indicator: C209I03*	*Indicator: C209I04*	*Indicator: C209I05*	*Indicator: C209I06*
		1	*RHA2022-0333856?*	*In- en uitbreiding 3 woonwagenlocaties*	0	0	0	0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: C209I07	*Indicator: C209I08*	*Indicator: C209I09*	*Indicator: C209I10*		
		1	*In- en uitbreiding 3 woonwagenlocaties*	0	Ja	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: C209I11					
			Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8I01	*Indicator: D8I02*	*Indicator: D8I03*	*Indicator: D8I04*	*Indicator: D8I05*	
			8.079.447	2.228.043	101.082	-205.012	0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
				Bedrag		**Bedrag**		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D8I06	*Indicator: D8I07*	*Indicator: D8I08*	*Indicator: D8I09*		
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie**	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten					Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: D10I01	*Indicator: D10I02*	*Indicator: D10I03*	*Indicator: D10I04*	*Indicator: D10I05*	*Indicator: D10I06*
			2.502.185	167.719	2.669.904	1.970.141	625.546	0
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie**	Besteding (jaar T) contact gemeente	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
		Contactgemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: D11I01	*Indicator: D11I02*	*Indicator: D11I03*			
			70.872	195.457	Nee			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie**	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021						
		Contactgemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: D12I01	*Indicator: D12I02*	*Indicator: D12I03*			
			1.654.753	321.294	Nee			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten**	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021						
		Contactgemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: D12AR01	*Indicator: D12AR02*	*Indicator: D12AR03*	*Indicator: D12AR04*	*Indicator: D12AR05*	
			23.706	719.041	742.747	0	Nee	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D14AR01	*Indicator: D14AR02*	*Indicator: D14AR03*	*Indicator: D14AR04*	*Indicator: D14AR05*	
			1.738.396	0	130.843	-4.092	2.081.144	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14AR06	*Indicator: D14AR07*	*Indicator: D14AR08*	*Indicator: D14AR09*		
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: D21R01	*Indicator: D21R02*	*Indicator: D21R03*	*Indicator: D21R04*	*Indicator: D21R05*	
		1	Stichting Cultuur Eindhoven (SCE)	0	310.000	Nee		
OCW	**D22**	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: D22R01	*Indicator: D22R02*	*Indicator: D22R03*			
		1	28.192	28.192	Ja			
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*
			Indicator: D23R01	*Indicator: D23R02*	*Indicator: D23R03*	*Indicator: D23R04*	*Indicator: D23R05*	*Indicator: D23R06*
		1	SB230035 - Verplichtingsnummer 560164935 Begroting 4 -	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	0	220.000	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	0
		2	SB230036 - Verplichtingsnummer 560164936 Eindhoven Noord (Woensel -Zuid)- begroting 1	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	0	440.000	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	0
		3	SB230037 - Verplichtingsnummer 560164937 Eindhoven Zuid Tonglre- begroting 2	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	0	440.000	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	0
		4	SB230038 - Verplichtingsnummer 560164938 Witte Dame - begroting 3	d) De verruiming van bemande sta-uren van de bibliobus	0	220.000	d) De verruiming van bemande sta-uren van de bibliobus	0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: D23R07					
		1	Nee					
		2	Nee					
		3	Nee					
		4	Nee					
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaai						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: E3R01	*Indicator: E3R02*	*Indicator: E3R03*	*Indicator: E3R04*	*Indicator: E3R05*	*Indicator: E3R06*
		1	IenW/BSK-2020/120654	0	0	0	0	0

			2	IenM/BSK-2014/242464	810	0	0	0	0
			3	IenM/BSK-2016/165538	0	0	0	0	0
			4	BSW22/00193	0	0	0	0	0
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E3R07	*Indicator: E3R08*	*Indicator: E3R09*	*Indicator: E3R10*	*Indicator: E3R11*	*Indicator: E3R12*
			1	*IenM/BSK-2020/120654*	432.250	3.075.712	0	0	Nee
			2	*IenM/BSK-2014/242464*	14.992	0	0	0	Nee
			3	*IenM/BSK-2016/165538*	103.455	491.510	0	0	Nee
			4	*BSW22/00193*	39.750	400.838	0	0	Nee
IenW	**E32B**	**Incidentele specifieke uitkering Smartwagz**		Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		SiSa tussen medeoverheden							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: E32ER01	*Indicator: E32ER02*	*Indicator: E32ER03*	*Indicator: E32ER04*		
			1	030010 Provincie Noord-Brabant	621.347	3.632.721	Nee		
			2	030010 Provincie Noord-Brabant	307.526	2.931.143	Nee		
			3	030010 Provincie Noord-Brabant	787.187	1.191.123	Nee		
			4	030010 Provincie Noord-Brabant	3.977.189	7.002.735	Nee		
			5	030010 Provincie Noord-Brabant	3.790.940	3.790.940	Nee		
			6	030010 Provincie Noord-Brabant	182.552	182.552	Ja		
IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**		Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E44R01	*Indicator: E44R02*	*Indicator: E44R03*	*Indicator: E44R04*	*Indicator: E44R05*	*Indicator: E44R06*
			1	5000006133	0	0	0	0	Nee
			2	5000006530	0	0	0	0	Nee
				Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: E44R07	*Indicator: E44R08*	*Indicator: E44R09*			
			1	5000006133	diversen	Nee			
			2	5000006530	diversen	Nee			
				Kopie beschikkingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
				Indicator: E44R10	*Indicator: E44R11*	*Indicator: E44R12*	*Indicator: E44R13*		
			1	5000006133	Nee				
			2	5000006530	Nee				
IenW	**E53**	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**		Beschikkingsnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E53R01	*Indicator: E53R02*	*Indicator: E53R03*	*Indicator: E53R04*	*Indicator: E53R05*	*Indicator: E53R06*
			1	SPUKSLA-21-01258528 - Meetnet	158.630	254.730	1-10-2021	00-00-00	Nee
			2	SPUKSLA-21-01262251 - Challenge Frisse Lucht	36.219	79.328	1-7-2021	00-00-00	Nee
			3	SPUKSLA-21-01263429 - Houtstook	6.069	7.554	1-9-2021	00-00-00	Nee
			4	SPUKSLA-21-01264517 - Micromobility Hubs	0	62.500	1-7-2021	31-12-2023	Ja
			5	SPUKSLA-21-02238694 - Emissiearm aanbesteden	0	298.487	18-10-2021	31-12-2022	Ja
			6	SPUKSLA-22-02973408 - Electrische (deel)mobiliteit	16.784	75.000	1-7-2022	31-12-2023	Ja
			7	SPUKSLA-22-02973418 - Masterclass Luchtkwaliteit	28.545	28.545	1-12-2022	00-00-00	Nee

		8	SPUKSLA-22-02973695 - Taxi's	| 0	| 0	1-12-2022	00-00-00	Nee
		9	SPUKSLA-22-03170810 - Laadinfra	| 80.500	| 80.500	1-7-2022	31-12-2023	Ja
		10	SPUKSLA-22-03318621 - Schoner Vergunnen Eindhoven	| 2.252	| 2.252	1-1-2023	00-00-00	Nee
		11	SPUKSLA-23-03447703 - Gebeidsgerichte Toepassing	| 0	| 0	1-7-2023	00-00-00	Nee
		12	SPUKSLA-23-03447765 - Netwerk- en Stimuleringscampagne	| 50.717	| 50.717	1-7-2023	00-00-00	Nee
		13	SPUKSLA-23-03447776 - Strategie Handhaving en Monitoring	| 525	| 525	1-11-2023	00-00-00	Nee
		14	SPUKSLA-23-03447789 - Dashboard Resultaten Meetnet	| 0	| 0	1-11-2023	00-00-00	Nee
		15	SPUKSLA-23-03447843 - Vuurwerk in Eindhoven	| 6.810	| 6.810	1-11-2023	00-00-00	Nee
		16	SPUKSLA-23-03586403 - EmissieArm Aanbestedingstraject	| 7.500	| 7.500	1-10-2023	00-00-00	Nee
		17	SPUKSLA-23-03593719 - Fijnstofcampagne op VO	| 0	| 0	1-1-2024	00-00-00	Nee
		18	SPUKSLA-23-03593729 - Verfraaiing Meetstations	| 0	| 0	1-1-2024	00-00-00	Nee
		19	SPUKSLA-23-03593795 - Sloop- en Omruilregeling Brommers en	| 0	| 0	1-10-2024	00-00-00	Nee
		20						
			Kopie beschikkingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: E5.007	*Indicator: E5.008*				
		1	SPUKSLA-21-01258528 - Meetnet ILM2.0	2021				
		2	SPUKSLA-21-01262251 - Challenge Frisse Lucht	2021				
		3	SPUKSLA-21-01263429 - Houtstook	2021				
		4	SPUKSLA-21-01264517 - Micromobility Hubs	2021				
		5	SPUKSLA-21-02238634 - Emissiearm aanbesteden	2021				
		6	SPUKSLA-22-02973408 - Electrische (deel)mobiliteit	2021				
		7	SPUKSLA-22-02973418 - Masterclass Luchtkwaliteit	2021				
		8	SPUKSLA-22-02973695 - Taxi's	2021				
		9	SPUKSLA-22-03170810 - Laadinfra Te Veld	2021				
		10	SPUKSLA-22-03318621 - Schoner Vergunnen Eindhoven	2021				
		11	SPUKSLA-23-03447703 - Gebeidsgerichte Toepassing Laadpalen	2021				
		12	SPUKSLA-23-03447765 - Netwerk- en Stimuleringscampagne Deelmobiliteit	2021				
		13	SPUKSLA-23-03447776 - Strategie Handhaving en Monitoring	2021				
		14	SPUKSLA-23-03447789 - Dashboard Resultaten Meetnet	2021				
		15	SPUKSLA-23-03447843 - Vuurwerk in Eindhoven	2021				
		16	SPUKSLA-23-03586403 - EmissieArm Aanbestedingstraject	2021				
		17	SPUKSLA-23-03593719 - Fijnstofcampagne op VO	2021				
		18	SPUKSLA-23-03593729 - Verfraaiing Meetstations	2021				
		19	SPUKSLA-23-03593795 - Sloop- en Omruilregeling Brommers en	2021				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E5.009					
			Nee					

len V	E69	**HOV-3 (Hoogwaardige OV verbinding 3)**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor de in de beschikking genoemde tracédelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) projectkosten voor de in de beschikking genoemde tracédelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle FI	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E69I01	*Indicator: E69I02*	*Indicator: E69I03*			
			1.453.779	1.889.902	Nee			
len V	E83	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E83I01	*Indicator: E83I02*	*Indicator: E83I03*	*Indicator: E83I04*	*Indicator: E83I05*	
		1	E83.1 31183443/5000005478	228.883	Ja	0	430.285	
		2	E83.2 31185091/5000005683	356.701	Ja	0	371.699	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E83I06	*Indicator: E83I07*	*Indicator: E83I08*	*Indicator: E83I09*		
		1	E83.1 31183443/5000005478	Ja		Nee		
		2	E83.2 31185091/5000005683	Ja		Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E83I10					
			Nee					
len V	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten						
			Aard controle FI	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E84I01	*Indicator: E84I02*	*Indicator: E84I03*	*Indicator: E84I04*		
			48.443	48.443	44.590	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E84I05	*Indicator: E84I06*	*Indicator: E84I07*	*Indicator: E84I08*		
		1	323 Aanleg ongelijkvloerse kruising (onderdoorgang)\aantal in Stuks	Nee	0			
len V	E97	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E97I01	*Indicator: E97I02*	*Indicator: E97I03*	*Indicator: E97I04*	*Indicator: E97I05*	
		1	E97 31192813/5000006263	160.481	Ja	0	160.481	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E97I06	*Indicator: E97I07*	*Indicator: E97I08*	*Indicator: E97I09*		
		1	E97 31192813/5000006263	Ja		Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E97I10					
			Nee					
len V	E104	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
				Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E104I01	*Indicator: E104I02*	*Indicator: E104I03*	*Indicator: E104I04*	*Indicator: E104I05*	*Indicator: E104I06*
		1	*31195733/5000006577*	0	0	0	*0*	*0*
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E104I07	*Indicator: E104I08*	*Indicator: E104I09*	*Indicator: E104I10*		
		1	31195733/5000006577	*0*	*0*	Nee		
			Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
				Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	

			Indicator: E1N1I1	*Indicator: E1N1I2*	*Indicator: E1N1I3*	*Indicator: E1N1I4*	*Indicator: E1N1I5*	
		1	*Herprofilering Fellenoord boven bustunnels en aansluiting op de vier tunnelmonden van Multimodale Knoop (nieuw busstation) incl. stamrioo*	0	0	0	Nee	
		2	*Herprofileren Kennedylaan vanaf Fellenoord t/m Rachelsmolen, incl herprofilering Vincent vd*	0	0	0	Nee	
		3	*Herprofilering Professor Doctor Dorgelolaan*	0	0	0	Nee	
		4	*Herprofilering Fellenoord vanaf kruising Eeschdijk tunnel t/m Elisabethtunnel, incl Eeschdijk t/m Roosje Vosstraat, incl herprofilering Pastoor Peterstraat, incl fietspad tussen Fellenoord en*	0	0	0	Nee	
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: F28N01	*Indicator: F28N02*	*Indicator: F28N03*	*Indicator: F28N04*	*Indicator: F28N05*	*Indicator: F28N06*
			334.963	0	0	334.963	0	0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: F28N07					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAW**	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) **IOAZ**	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	I.1 Participatiewet (**PW**)	I.1 Participatiewet (**PW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2N01	*Indicator: G2N02*	*Indicator: G2N03*	*Indicator: G2N04*	*Indicator: G2N05*	*Indicator: G2N06*
			103.680.069	855.569	3.808.376	23.770	406.907	0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	I.7 Participatiewet (**PW**)	I.7 Participatiewet (**PW**)	Participatiewet (**PW**)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2N07	*Indicator: G2N08*	*Indicator: G2N09*	*Indicator: G2N10*	*Indicator: G2N11*	*Indicator: G2N12*
			426.781	122.116	0	7.758.652	0	13.015
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente					
			Participatiewet (**PW**)					
			Aard controle DZ	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2N13	*Indicator: G2N14*				
			0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b,
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen						
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3N01	*Indicator: G3N02*	*Indicator: G3N03*	*Indicator: G3N04*	*Indicator: G3N05*	*Indicator: G3N06*

			89.149	32.296	167.475	0	0	0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G3I07	*Indicator: G3I08*	*Indicator: G3I09*	*Indicator: G3I10*	*Indicator: G3I11*	
			0	0	0	0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G4A01	*Indicator: G4A02*	*Indicator: G4A03*	*Indicator: G4A04*	*Indicator: G4A05*	*Indicator: G4A06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	35.925	293.821	12.293
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	34.550	5.120	431
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	-8.254	0	0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	8.968	0	0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	34.380	0	0
		6	Totaal	0	0	105.569	298.941	12.724
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: G4A07	*Indicator: G4A08*	*Indicator: G4A09*	*Indicator: G4A10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4I11	*Indicator: G4I12*	*Indicator: G4I13*	*Indicator: G4I14*	*Indicator: G4I15*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	0	0	0	0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*		
			Indicator: G4I16	*Indicator: G4I17*	*Indicator: G4I18*	*Indicator: G4I19*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0		

		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	8.673	0	9.503		
		6	Totaal	8.673	0	9.503		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: GIXR01	*Indicator: GIXR02*	*Indicator: GIXR03*			
			1.962.727	2.050	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: G12R01	*Indicator: G12R02*	*Indicator: G12R03*			
			11.615	0	Ja			
SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G1XR01	*Indicator: G1XR02*	*Indicator: G1XR03*	*Indicator: G1XR04*	Indicator: G13/05	
			77.356	0	0	0	Ja	
SZW	G15B	**Specifieke uitkering Brabants Migratie Informatiepunt_ deel gemeenten 2023**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Bestedingen (jaar T) ten laste van de toegekende rijksmiddelen voor het project "Brabants Migratie Informatiepunt"	Bestedingen (jaar T) ten laste van de provinciale middelen voor het project 'Brabants Migratie Informatiepunt"	Bestedingen (jaar T) ten laste van eigen middelen (van deelnemende gemeenten) voor het project "Brabants Migratie Informatiepunt"	Cumulatieve bestedingen ten laste van de toegekende rijksmiddelen voor het project 'Brabants Migratie Informatiepunt' (t/m jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van de provinciale middelen voor het project 'Brabants Migratie Informatiepunt' (t/m jaar T)
			Deel gemeente	Deel gemeente	Deel gemeente	Deel gemeente	Deel gemeente	Deel gemeente
		Uitvoering door gemeenten namens de provincie Noord-Brabant. De gemeenten verantwoorden hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door de gemeente is uitgevoerd.						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	Aard controle n.v.t.
			Indicator: G15ER01	*Indicator: G15ER02*	*Indicator: G15ER03*	*Indicator: G15ER04*	*Indicator: G15ER05*	Indicator: G15B/06
		1	030010 Provincie Noord-Brabant	26.520	0	0	26.520	0
			Cumulatieve bestedingen ten laste van de eigen middelen (van deelnemende gemeenten) voor project 'Brabants Migratie					
			Deel gemeente					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: G15ER07					
		1	0					
VWS	H1	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling**	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Besteding (jaar T)			
			Afspraak	**Realisatie**				
		Gemeenten						
			Aard controle DI	*Aard controle DI*	*Aard controle R*			
			Indicator: HIR01	*Indicator: HIR02*	*Indicator: HIR03*			
			20	20	647.034			

WWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
		Gemeenten						
			Aard controle FI	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H4A01	*Indicator: H4A02*				
			| 4.227.453	| 3.924.266				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten**	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H4A03	*Indicator: H4A04*	*Indicator: H4A05*	*Indicator: H4A06*	*Indicator: H4A07*	*Indicator: H4A08*
		1	Spuk sport 2023	| 3.924.266	| 0	| 0	| 3.924.266	
WWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
					Gerealiseerd	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H8A01	*Indicator: H8A02*	*Indicator: H8A03*	*Indicator: H8A04*	*Indicator: H8A05*	*Indicator: H8A06*
		1	Subsidienummer 1042545 Beschikking betreffende Herziene verlening Specifieke uitkering Sportakkoord en leefstijlinterventies 2022 (d.d. 1 [redacted]	| 377.165	| 0	| 377.165	| 0	| 377.165
			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H8A07	*Indicator: H8A08*				
		1	Subsidienummer 1042545 Beschikking betreffende Herziene verlening Specifieke uitkering Sportakkoord en leefstijlinterventies 2022 (d.d. 1 [redacted]	Ja				
WWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H12A01	*Indicator: H12A02*	*Indicator: H12A03*	*Indicator: H12A04*		
			| 185.383	| 211.545	Ja	Nee		
WWS	H14	**SPUK expertisecentra jeugdhulp**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H14A01	*Indicator: H14A02*	*Indicator: H14A03*	*Indicator: H14A04*	*Indicator: H14A05*	
			| 2.145.054	| 4.673.437	Nee	598.500 + | 965.603 uitgezet aan mede-overheden (H14B). Hiervan is |430.708 meegenomen bij indicator H14A02.	Nee	
WWS	H15	**Specifieke uitkering tijdelijk vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022	Plannen uitgevoerd conform aanvraag? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle FI	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H15A01	*Indicator: H15A02*	*Indicator: H15A03*	*Indicator: H15A04*	*Indicator: H15A05*	*Indicator: H15A06*
			| 587.151	| 3.997.157	Nee	31-12-2023. Een aantal plannen hebben vertraging opgelopen in 2022, en hebben daarom in 2023 gedeeltelijk alsnog plaatsgevonden. Echter is er totaal 1,5 mio teruggestort. En nog 587.151 opnieuw besteedt.	Ja	Ja
WWS	H26	**Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp**	Projectnummer	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle FI*	*Aard controle FI*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H26A01	*Indicator: H26A02*	*Indicator: H26A03*	*Indicator: H26A04*	*Indicator: H26A05*	*Indicator: H26A06*
		1	*A*	*Nee*	| 0	| 0	Nee	Uitgaven hebben allemaal plaatsgevonden tlv. SPUK H14
		2	*B*	*Nee*	| 0	| 0	Nee	Uitgaven hebben allemaal plaatsgevonden tlv. SPUK H14
		3	*C*	*Nee*	| 0	| 0	Nee	Uitgaven hebben allemaal plaatsgevonden tlv. SPUK H14

			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: H26N07					
		1	Ja					
		2	Ja					
		3	Ja					
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering.**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H30N01	*Indicator: H30N02*	*Indicator: H30N03*	*Indicator: H30N04*	*Indicator: H30N05*	*Indicator: H30N06*
		1	Lokaal Sportakkoord	175.985	175.985	0	175.985	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	1.211.589	1.211.589	0	1.211.589	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	270.746	270.746	0	270.746	Ja
		4	Kansrijke Start	203.060	175.752	27.308	175.752	Ja
		5	Mentale Gezondheid	94.761	19.741	18.952	19.741	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	236.903	175.000	47.381	175.000	Ja
		7	Valpreventie	697.171	119.112	139.434	119.112	Ja
		8	Leefomgeving	135.373	27.968	27.075	27.968	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	33.843	33.843	0	33.843	Ja
		10	Versterken sociale basis	494.112	362.721	98.822	362.721	Ja
		11	Mantelzorg	135.373	0	27.075	0	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	135.373	106.700	27.075	106.700	Ja
		13	Welzijn op recept	74.455	50.000	14.891	50.000	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	33.843	33.843	0	33.843	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale	120.482	1.498	24.096	1.498	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H30N07	*Indicator: H30N08*				
		1	Lokaal Sportakkoord	Ja				
		2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
		4	Kansrijke Start	N.v.t.				
		5	Mentale Gezondheid	N.v.t.				
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
		7	Valpreventie	Ja				
		8	Leefomgeving	N.v.t.				
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
		10	Versterken sociale basis	N.v.t.				
		11	Mantelzorg	N.v.t.				
		12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
		13	Welzijn op recept	N.v.t.				
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
		15	Coördinatiekosten regionale	N.v.t.				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: H30N09					
			Nee					
VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H31N01	*Indicator: H31N02*	*Indicator: H31N03*	*Indicator: H31N04*	*Indicator: H31N05*	
			SPUKNEA523000?	269.374	221.634	Ja		
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen			
				Automatisch berekend	*Automatisch berekend*			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: H32N01	*Indicator: H32N02*	*Indicator: H32N03*			
			MEO22320N betreft verlening aanvraag Specifieke Uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (d.d. 31 augustus 2023)	2.318.946	789.535			

			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H32N04	*Indicator: H32N05*	*Indicator: H32N06*	*Indicator: H32N07*	*Indicator: H32N08*	
		1	*it. Ottenbad*	973.005	335.853	Ja		
		2	*Nationaal zwemcentrum de Tongelreep*	1.345.941	453.682	Ja		
VWS	**H35**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026**	Beschikkingsnummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)
							vanaf SiSa 2024	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H35N01	*Indicator: H35N02*	*Indicator: H35N03*	*Indicator: H35N04*	*Indicator: H35N05*	*Indicator: H35N06*
		1	*IZA2023mt042*	Ja	Ja	1.057.618	0	Ja
VWS	**H38**	**Incidentele specifieke uitkering De Tongelreep**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: H38N01	*Indicator: H38N02*	*Indicator: H38N03*			
			1.310.305	1.310.305	Nee			

4.7 Subsidieregeling Bereikbaarheidsakkoord

Gemeente Eindhoven heeft een provinciale subsidie ontvangen inzake het bereikbaarheidsakkoord die in de regio wordt ingezet. Door gemeente Helmond is een deel van de subsidie aan gemeente Eindhoven toegekend. Om de verantwoordingslasten te verlichten, verantwoordt iedere gemeente de regeling apart in de jaarstukken die door de accountant worden gewaarmerkt. Dat vormt vervolgens de basis voor gemeente Helmond om de verantwoording aan de provincie te verstrekken.

Regiobrede verantwoording

FINANCIELE VERANTVOORDING REGIOBREDE projecten t/m 2023																
				Begroting (beschikt)			Project realisatie				Project vaststelling			Saldo BBA subsidie	Indicatoren	
Projectnr.	Project omschrijving	subsidie aan gemeente	datum verlening	Totale subsidiabele kosten (begroot)	Subsidie Bereikbaarheidsakkoord (BBA provincie)	Cofinanciering regiogemeenten 50%	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) t/m 2022	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) 2023	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) cumulatief	t/m 2023 ingezette subsidie *)	Project gereed (J/N)	Vastgestelde subsidie t/m 2023	Lopende bestede subsidie t/m 2022	verleende subsidie -/- ingezette subsidie	planning jaar afronding	toelichting project
001a	Brainport Smart Mobility, projectleiding	Eindhoven	12-3-2019	500.000	250.000	250.000	500.000		500.000	250.000	J	250.000				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960490
001a	Brainport Smart Mobility, projectleiding	Eindhoven	9-4-2020	250.000	125.000	125.000	31.378		31.378	15.689	J	15.689				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50931741
001c	BSM, Clustermanager MaaS	Eindhoven	12-3-2019	112.500	56.250	56.250	112.500		112.500	56.250	J	56.250				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960490
001c	BSM, Clustermanager MaaS	Eindhoven	9-4-2020	112.500	56.250	56.250	9.825		9.825	4.913	J	4.913				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50949582
001d	BSM, Mobility Lab	Eindhoven	12-3-2019	237.500	118.750	118.750	122.088		122.088	61.044	J	61.044				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960490
001d	BSM, Mobility Lab	Eindhoven	5-6-2020	144.196	72.098	72.098	-		-	-	J	-				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50947326
001e	BSM, Mobility Market	Eindhoven	12-3-2019	65.000	32.500	32.500	46.680		46.680	23.340	J	23.340				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960490
001f	BSM, Gedragsstrategie	Eindhoven	9-4-2020	70.000	35.000	35.000	70.000		70.000	35.000	J	35.000				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50950029
001f	BSM, Gedragsbenadering - uitvoering	Eindhoven	27-8-2020	20.000	10.000	10.000	17.760		17.760	8.880	J	8.880				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50949592
001g	ITS congres	Eindhoven	12-3-2019	35.000	17.500	17.500	43.977		43.977	17.500	J	17.500				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960490
001h	BSM - Smart Hubs	Eindhoven	1-7-2019	273.000	136.500	136.500	273.000		273.000	136.500	J	136.500				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50960467
001i	BSM, Open MaaS Platform	Eindhoven	12-3-2019	300.000	150.000	150.000	206.068		206.068	103.034	J	103.034			2022	vaststellingsbeschikking 19-12-2023 51793894
002	Verkgeversaanpak	Eindhoven	12-3-2019	326.500	163.250	163.250	187.678		187.678	93.839	J	93.839				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50950056
003	Smart Roads	Eindhoven	12-3-2019	90.000	45.000	45.000	57.977		57.977	28.989	J	28.989				vaststellingsbeschikking 12-4-2022 50950686
005a	Data uitwisseling	Eindhoven	12-3-2019	485.000	242.500	242.500	93.509		93.509	46.755	J	46.755				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50950107
005d	Big data - Mijn040Routes	Eindhoven	12-3-2019	50.000	25.000	25.000	-		-	-	J	-				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50950189
008a	OV-knooppunt NS Eindhoven – busstation Neckerspoel	Eindhoven	9-4-2020	1.929.000	964.500	964.500	1.059.962	445.437	1.505.398	752.699	N		752.699	211.801	2023	Bestaat uit 059-009/059-010/059-020; uitstel t/m 2023 verleend PCHO 13-10-2022
008c	OV-knooppunt NS Eindhoven – busstation Neckerspoel fietsenstalling	Eindhoven	9-4-2020	1.000.000	500.000	500.000	-	-	-	-	N		-	500.000	2022	beschikking is overgebracht naar ander project (van 735-100 naar 910-630)
009	Frequentie treinen	Eindhoven	20-8-2019	44.144	22.072	22.072	87.998		87.998	21.979	J	21.979				vaststellingsbeschikking 6-4-2022 50950212
				6.044.340	3.022.170	3.022.170	2.920.319	445.437	3.365.756	1.656.409		903.710	752.699	711.801		

Verantwoording bereikbaarheidsakkoord

FINANCIELE VERANTWOORDING REGIOBREDE projecten t/m 2023															
				Begroting (beschikt)			Project realisatie				Project vaststelling			Saldo BBA subsidie	Indicatoren	
Projectnr.	Project omschrijving	subsidie aan gemeente	datum verlening	Totale subsidiabele kosten (begroot)	Subsidie Bereikbaarheidsakkoord (BBA provincie)	Cofinanciering regiogemeenten 50%	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) t/m 2022	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) 2023	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) cumulatief	t/m 2023 ingezette subsidie *)	Project gereed (J/N)	Vastgestelde subsidie t/m 2023	Lopende bestede subsidie t/m 2022	verleende subsidie -/- ingezette subsidie	planning jaar afronding	toelichting project
001k	BSM - Smart Hubs	BB Eindhoven	5-6-2020	500.000	250.000	250.000	500.000		500.000	250.000	J		250.000	-	2022	afronding o.a.v. JR 2022 loopt nog!
006a	Ulitrol C-ITS; doorstroming Eindhoven	BB Eindhoven	5-1-2021	340.000	170.000	170.000	265.043	74.957	340.000	170.000	J		170.000	0-	2023	uitstel verloond t/m 2023 POMO 30-11-2022
901	Brainport Bereikbaar, organisatie	BB Eindhoven	10-11-2021	238.700	119.350	119.350	238.700		238.700	119.350	J	119.350		-		vaststellingsbeschikking 3-10-2023 5166218
901	Brainport Bereikbaar, organisatie 2022	BB Eindhoven	6-3-2022	568.840	189.614	189.614	568.840		568.840	189.614	J		189.614	-	2023	Project nog niet gereed, wel maximum subsidiabele kosten bereikt!
901	Brainport Bereikbaar; Organisatie 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	334.395	167.198	167.198		334.395	334.395	167.198	J		167.198	-	2024	
911	Brainport Bereikbaar, programma en projectontwikkeling	BB Eindhoven	10-11-2021	345.500	172.750	172.750	259.842	85.658	345.500	172.750	J		172.750	0-	2023	
911	Brainport Bereikbaar; Programma en projectontwikkeling 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	55.000	27.500	27.500		55.000	55.000	27.500	J		27.500	-	2024	
921	Brainport Bereikbaar, gedragsverandering	BB Eindhoven	12-4-2022	344.075	172.038	172.038	363.385	19.310-	344.075	172.038	J		172.038	-	2024	
921	Brainport Bereikbaar; Structurele Gedragsverandering 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	73.500	36.750	36.750		73.500	73.500	36.750	J		36.750	-	2024	
922	Brainport Bereikbaar, werkgeversbenadering	BB Eindhoven	10-11-2021	375.000	187.500	187.500	375.000		375.000	187.500	J	187.500		0		vaststellingsbeschikking 13-12-2023 51733685
922	Brainport Bereikbaar, werkgeversbenadering 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	318.000	22.000	22.000	318.000		318.000	22.000	J		22.000	-	2024	
922	Brainport Bereikbaar; Werkgeversaanpak 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	222.338	111.169	111.169		222.338	222.338	111.169	J		111.169	-	2024	
922	Brainport Bereikbaar; BBMZ Ondersteuning	BB Eindhoven	31-8-2023	100.000	50.000	50.000		100.000	100.000	50.000	J		50.000	-	2024	
923	Brainport Bereikbaar, Collectief Buslotus Vervoer	BB Eindhoven	10-11-2021	325.000	162.500	162.500	325.000		325.000	162.500	J	162.500		-		vaststellingsbeschikking 13-12-2023 51733685
923	Brainport Bereikbaar, Collectief Buslotus Vervoer 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	126.500	63.250	63.250	189.654	73.154-	126.500	63.250	N		63.250	-	2024	
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten	BB Eindhoven	10-11-2021	98.750	49.375	49.375	98.750		98.750	49.375	J	49.375		-		vaststellingsbeschikking 13-12-2023 51733696
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	1.023.505	135.144	135.144	-		-	-	J	-				
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten 2022	BB Eindhoven	23-3-2023	1.023.505-	135.144-	135.144-	-		-	-	J	-				beschikking van 12-4-2022 ingetrokken
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten Fabolus (004a)	BB Eindhoven	23-3-2023	270.288	135.144	135.144	128.334	3.475-	124.919	62.460	N		62.460	72.685	2024	
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten Doelmobiliteit (004b)	BB Eindhoven	23-3-2023	167.615	83.808	83.808	96.982	70.633	167.615	83.808	J		83.808	-	2024	
924	Brainport Bereikbaar, Innovatieve Vervoersconcepten F'hoz mooifiets (004c)	BB Eindhoven	23-3-2023	124.000	62.000	62.000	98.074	25.926	124.000	62.000	J		62.000	0	2024	
924	Brainport Bereikbaar; Deeltaxi 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	340.000	170.000	170.000		38.006	38.006	19.003	N		19.003	150.997	2024	
924	Brainport Bereikbaar; IVC F'hoz mooifiets 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	137.250	68.625	68.625		122.541	122.541	61.270	N		61.270	7.355	2024	
925	Brainport Bereikbaar, MuvS 2021	BB Eindhoven	10-11-2021	50.000	25.000	25.000	50.000		50.000	25.000	J	25.000		-		vaststellingsbeschikking 13-12-2023 51733685
925	Brainport Bereikbaar, MuvS 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	137.500	68.750	68.750	47.965	89.536	137.500	68.750	J		68.750	-	2024	
925	Brainport Bereikbaar; MuvS 2023	BB Eindhoven	31-8-2023	63.556	31.778	31.778		51.255	51.255	25.628	N		25.628	6.150	2024	
926	Brainport Bereikbaar; Verkeersmanagement	BB Eindhoven	31-8-2023	90.000	45.000	45.000		16.891	16.891	8.449	N		8.449	36.551	2024	
927	Brainport Bereikbaar, Smart Logistiec 2021	BB Eindhoven	10-11-2021	175.000	87.500	87.500	175.000		175.000	87.500	J	87.500		-		vaststellingsbeschikking 13-12-2023 51733685
927	Brainport Bereikbaar, Smart Logistiec 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	120.500	60.250	60.250	32.875	87.625	120.500	60.250	J		60.250	-	2024	
928	Brainport Bereikbaar, Slimmer Fietsen 2021	BB Eindhoven	10-11-2021	120.000	60.000	60.000	120.000		120.000	60.000	J		60.000	0	2023	
928	Brainport Bereikbaar, Slimmer Fietsen 2022	BB Eindhoven	12-4-2022	278.750	139.875	139.875	46.484	233.266	279.750	139.875	J		139.875	-	2024	
929	Brainport Bereikbaar; Lokale mobiliteitshubs	BB Eindhoven	12-4-2022	187.360	93.680	93.680	48.243	139.117	187.360	93.680	J		93.680	-	2024	
929	Brainport Bereikbaar; Mobiliteitshubs - knelpunt vrht A58 mobiliteitshub	BB Eindhoven	31-8-2023	90.000	45.000	45.000	-	90.000	90.000	45.000	J		45.000	-	2024	
932	Kennishub Mobiliteitstransitie	BB Eindhoven	21-11-2023	107.500	53.750	53.750	-	-	-	-	N			53.750	2024	
	Totalen			6.825.977	3.181.152	3.181.152	4.356.630	1.814.170	6.171.000	2.853.634		631.225	2.222.469	327.488		

Routegebonden verantwoording

FINANCIELE VERANTWOORDING ROUTEGEBONDEN projecten 2023															
				Begroting (beschikt)		Project realisatie			Project vaststelling			Saldo BBA subsidie	Indicatoren		
Projectnr.	Project omschrijving	subsidie aan gemeente	datum verlening	Totale subsidiabele kosten (begroot)	Subsidie Bereikbaarheid sakkoord (BBA provincie) 25%	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) t/m 2022	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) 2023	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) cumulatief	Project gereed (J/N)	Vastgestelde subsidie t/m 2023	Lopende bestede subsidie t/m 2023	verleende subsidie -/- vastgestelde subsidie t/m 2023 (nog lopende projecten)	planning jaar afronding	GGA projectcode	mijlpalen - toelichting project
011a	Verkennende studie bundelroutes	Eindhoven	12-3-2019	132.585	33.147	132.585	-	132.585	J	33.147					vaststellingsbeschikking 15-2-2022 50889621
011b	Bundelroutes John F. Kennedylaan-Ring-Eisenhouwerlaan-A270	Eindhoven	5-10-2020	40.000	10.000	36.897	-	36.897	J	9.224					vaststellingsbeschikking 19-12-2023 51733898
011b	Bundelroutes John F. Kennedylaan-Ring-Eisenhouwerlaan-A270	Eindhoven	7-6-2022	602.615	150.654	593.893	8.723	602.616	J		150.654	150.654	2024		
030d	Snelle fietsroute Deurne-Eindhoven, deel Eindhoven	Eindhoven	9-4-2020	1.897.500	474.375	-	-	-	J						vaststellingsbeschikking 19-12-2023 51733899
030d	Snelle fietsroute Deurne-Eindhoven, deel Eindhoven	Eindhoven	8-3-2022	8.847.083	2.211.771	2.223.939	978.758	3.202.698	N		800.674	1.411.096	2024		
035	Fietsroute Eindhovens kanaal Helmond-Eindhoven, deel Eindhoven	Eindhoven	9-4-2020	174.087	43.522	573.774	-	573.774	J	43.522					vaststellingsbeschikking 15-2-2022 50889704
	totalen			11.693.870	2.923.468	3.561.089	987.481	4.548.570		85.893	951.328	1.561.750			

5. Overig

5.1 Controle verklaring onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Eindhoven

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeels

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Eindhoven gecontroleerd.
Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 en van het vermogen van de gemeente Eindhoven op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2023.
- De balans per 31 december 2023.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- De bijlage inzake de Subsidieregeling Bereikbaarheidsakkoord; en
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023, het normen- en toetsingskader financiële rechtmatigheid 2023 zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 10 oktober 2023, en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Eindhoven zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op afgerond € 13 miljoen. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 500.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij constateren dat het college van burgemeester en wethouders beschikt over een actuele en geformaliseerde frauderisicoanalyse.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld het Teamplan Concerncontrol 2023, de Gedragscode wethouders gemeente Eindhoven 2020, de Gedragscode ambtenaren gemeente Eindhoven 2020, de Beleidsnota ambtelijke integriteit 2016–2020 en de Meldregeling integriteitschendingen, misstanden en ongewenste gedragingen Gemeente Eindhoven.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole van € 13 miljoen, hebben wij een tweetal frauderisico’s geïdentificeerd: het risico van het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het management en het risico van het verantwoorden van significante facturen (inkooptransacties met een zekere omvang) waarvoor door de gemeente geen prestatie is verkregen.

- We hebben onze controlewerkzaamheden ten aanzien van deze frauderisico’s onder andere gericht op een evaluatie van de opzet en implementatie van de ter zake relevante interne beheersingsmaatregelen om de risico’s te beperken.

- De uitgevoerde werkzaamheden voor deze frauderisico's vatten wij als volgt samen:
  - het toetsen of specifieke journaalboekingen en andere aanpassingen, die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht, aanvaardbaar zijn;
  - het evalueren van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het management bij het maken van de in de financiële overzichten opgenomen schattingen;
  - het beoordelen van eventuele significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de gemeente Eindhoven;
  - het uitvoeren van een statistische steekproef op basis van de classificatie 'significant frauderisico' op de populatie significante facturen in de administratie, waarbij wij van deze facturen hebben vastgesteld dat de aan de gemeente geleverde prestatie voldoende aannemelijk is op basis van de verkregen onderliggende documentatie.

- In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van burgemeester en wethouders, management (waaronder de gemeentesecretaris, concerncontroller en het hoofd sector Control) en de auditcommissie.

Uit de hiervoor beschreven werkzaamheden volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de gemeente door onder andere kennis te nemen van het normen- en toetsingskader financiële rechtmatigheid 2023, het doornemen van de jaarstukken 2023, het inwinnen van inlichtingen bij het management, en het lezen van notulen van vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de wet- en regelgeving overwogen die is opgenomen in het normen- en toetsingskader financiële rechtmatigheid 2023 als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is de gemeente onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van de gemeente en de complexiteit van bijvoorbeeld de Europese aanbestedingsrichtlijnen bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van de wet- en regelgeving die geen direct effect heeft op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de gemeente dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-

naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het management en het college van burgemeester en wethouders, en, in voorkomend geval, de gemeenteraad vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.
Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Onze verantwoordelijkheden, en de verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie en de afweging of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder, zijn beschreven in het hoofdstuk 'Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening'.

Het college van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld onder de veronderstelling dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag heeft het college van burgemeester en wethouders ter zake verantwoording afgelegd met het opnemen van een toelichting op de door haar geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's, en een evaluatie van het cumulatieve risico ten opzichte van de hiervoor beschikbare weerstandscapaciteit. Wij hebben deze beoordeling door het college van burgemeester en wethouders geëvalueerd.
Hiertoe hebben wij – rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole van € 13 miljoen – de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben risico-inschattingswerkzaamheden verricht, waarbij wij hebben overwogen of sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

- Wij hebben om inlichtingen verzocht bij het college van burgemeester en wethouders, management (waaronder de gemeentesecretaris, concerncontroller en het hoofd sector Control) en de auditcommissie of zij gebeurtenissen of omstandigheden hebben geïdentificeerd, die afzonderlijk of collectief, gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven.

- Wij hebben geëvalueerd of de beoordeling door het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat, waarvan wij naar aanleiding van de controle kennis hebben verkregen.

- Wij hebben op basis van de jaarrekening 2023 en de begroting 2024 de ontwikkeling beoordeeld van de voor de gemeente relevante en in het BBV voorgeschreven kengetallen, zijnde de kengetallen voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Op basis van deze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen met betrekking tot de risico-inschattingen zoals opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', en is onze conclusie dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. De aard en diepgang van de paragraaf 'Weerstandsvermogen en

risicobeheersing’ en daarin opgenomen risico-inschattingen achten wij vanuit de verslaggevingsvoorschriften, zoals opgenomen in het BBV, passend voor de gemeente Eindhoven.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

- Alle informatie bevat die op grond van het BBV voor het jaarverslag is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).
Naar ons oordeel zijn de baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader (hierna: het normenkader), en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen, en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, Nota verwachtingen accountantscontrole 2023, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de

activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.
Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 29 mei 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. J.J. Zuidema RA

Bijlagen

Bijlage 1. Samenstelling van bestuur

Gemeenteraad

Als hoogste bestuursorgaan in de gemeente stelt de gemeenteraad de begroting vast en controleert of het college van burgemeester en wethouders het beleid goed uitvoert. Onze gemeenteraad bestaat uit 45 leden die in maart 2022 zijn gekozen voor een periode van 4 jaar. De raad telt 12 fracties. GroenLinks, CDA, PvdA en D66 vormen samen de coalitie.

College van burgemeesters en wethouders

Jeroen Dijsselbloem

Burgemeester

- Openbare orde en veiligheid
- Toezicht en handhaving (excl. milieu-, bouw- en woningtoezicht)
- Vergunningen evenementen
- Bestuurlijke coördinatie
- Juridische zaken (advies, bezwaar, beroep en klachten)
- Toezicht AVG
- Representatie, Public Affairs en externe betrekkingen
- Internationale aangelegenheden en acquisitie

Rik Thijs

Wethouder van klimaat, energie, grond en vergroening

- Klimaat en energietransitie
- Openbare ruimte: groen en water
- Milieu, externe veiligheid, bodem, geluid en luchtkwaliteit
- Grondzaken
- Vergroening binnenstad
- Verduurzaming vastgoed (inclusief duurzaamheidspact)
- Wielewaal, Genneper Parken en Dommeldal
- Gebiedsontwikkeling Stadhuisplein
- Dierenwelzijn

Stijn Steenbakkers

Wethouder van Brainport, economie, onderwijs, KnoopXL en Eindhoven-Noordwest

- Economie, vestigingsklimaat en internationalisering
- Bedrijventerreinen en campussen (inclusief Ruimtelijke Ontwikkeling)
- Brainport: Brainport Nationale Actieagenda en Regio Deal
- Innovatie en digitalisering (extern)
- Onderwijs VVE, PO-VO (incl. Integraal Huisvestingsplan)
- Gebiedsontwikkeling Spoorzone / KnoopXL
- Gebiedsontwikkeling Noordwest (excl. Wielewaal)

Mieke Verhees

Wethouder van wonen, wijken, ruimte en dienstverlening

- Wonen (excl. enkele gebiedsontwikkelingen)
- Ruimtelijke ordening (excl. enkele gebiedsontwikkelingen) en Omgevingswet
- Verstedelijkingsstrategie
- Maatschappelijk vastgoed
- Bouw- en woningtoezicht
- Vergunningen ruimtelijk
- Wijken en gebiedsgericht werken
- Programma leefbaarheid en veiligheid Woensel-Zuid (pact)
- Bedrijfsvoering inclusief P&O en ICT
- Dienstverlening

Monique Esselbrugge

Wethouder van hoger- en beroepsonderwijs, mobiliteit, binnenstad en Design District

- Onderwijs MBO/HBO/WO
- Arbeidsmarkt
- Mobiliteit en bereikbaarheid (incl. Eindhoven Airport)
- Binnenstadseconomie en centrumontwikkeling
- Design District
- Toerisme en vrije tijd
- Citymarketing en evenementen
- Inwonersparticipatie
- Brainport voor elkaar

Saskia Lammers

Wethouder van welzijn, werk, armoede, cultuur en design

- Werk, inkomen en participatie
- Armoede en schulden
- Welzijn (sociale basis en WIJeindhoven)
- Coördinatie 'Huis naar werk'
- Cultuur en design

Maes van Lanschot

Wethouder van financiën, sport, erfgoed en regionale samenwerking

- Financiën
- Sport
- Erfgoed
- Regionale samenwerking
- Deelnemingen

Samir Toub

Wethouder van diversiteit, zorg, jeugd en maatschappelijke ondersteuning

- Maatschappelijke zorg en ondersteuning (WMO)
- Gezondheid
- Jeugd en Jeugdzorg
- Opvang, statushouders en vluchtelingen
- Diversiteit, inclusie en verbinding
- Toegankelijkheid

Angelique Bellemakers

Stadsgezant

- Doorbraak wijkgericht werken

Janneke van Kessel

Stadsgezant

- Brainport voor elkaar & Inwonersparticipatie

Aline Zwierstra

Gemeentesecretaris

- Algemeen directeur

Bijlage 2. Gebiedsgericht werken

We hebben in 2023 het gebiedsgericht werken verder ontwikkeld. Door middel van een intensieve samenwerking tussen bewoners, gemeente, maatschappelijke organisaties en bedrijven is er een nieuwe of een andere dynamiek ontstaan die de leefbaarheid en sociale cohesie op verschillende plekken heeft versterkt.
De aanpak van gebiedsgericht werken was gericht op het bieden van maatwerkoplossingen die aansluiten bij het unieke karakter, de behoeften en uitdagingen op buurtniveau. Lokale initiatieven zijn ondersteund en hebben buurtbewoners dichter bij elkaar gebracht.

Bovendien is er geïnvesteerd in het bevorderen van duurzaamheid en groene initiatieven in buurten en wijken, waardoor het niet alleen fijn is om te wonen, maar ook om te verblijven. In diverse buurten zijn, samen met bewoners, groeninitiatieven opgezet, variërend van beplanten van boomspiegels, tegels vervangen door beplanting tot volledige herinrichting.

Het gebiedsgericht werken heeft een beweging in gang gebracht naar een meer participatieve gemeenschap, waarin meer bewoners zich gehoord en ondersteund voelen. Deze benadering, onder andere ontplooid in een aantal buurten via de werkwijze van Samenleven in Verscheidenheid, heeft bijgedragen aan het vormen van buurten en wijken waarin mensen het fijn vinden om te wonen, werken en leven.

Inzet middelen
Het afgelopen jaar waren er nog middelen beschikbaar om de eerder ingezette impuls in een aantal gebieden te kunnen continueren. Denk daarbij aan:

- Inzet van straatstewards
- ‘Hotspot-rondes’ t.a.v. locaties waar veel/vaak afval naast de bakken geplaatst is.

Dit jaar is daarnaast de keuze gemaakt om de eerdere inzet in Oud Woensel/Woensel Zuid te continueren, naast een aantal ontwikkelingen die meer verspreid door de stad plaats vonden. Er is naast Oud Woensel ook, conform bestuursakkoord, specifiek op Doornakkers en Bennekel ingezet. Tevens zijn deze middelen ingezet op vernieuwing/impuls ten aanzien van:

- Gebiedsvisie sectie C
- Buurtaanjagers Vlinderflats
- Aanpassingen Gildelaan
- Winkelstewards centrum
- Buurtcultuurmakerschap Burghplan

Volkshuisvestingsfonds
We hebben in het afgelopen jaar opnieuw gewerkt aan de uitwerking van de Volkshuisvestingsfondsprojecten (herstructurering van kwetsbaar particulier bezit, de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad en de herstructurering van de Gildebuurt). Inmiddels zijn de plannen voor de Gildebuurt in een vergevorderd stadium.

Pact Woensel Zuid
In 2022 is het stadsdeel Woensel Zuid door het Rijk als ‘stedelijk focusgebied’ binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid aangewezen. Het afgelopen jaar is in maart het Pact Woensel Zuid door meer dan 40 partners uit het gebied vastgesteld. Hiermee ligt er een solide basis voor de komende jaren. Vanuit het Pact is er afgelopen jaar een bijdrage gevraagd en toegekend voor het werken aan ‘Kansrijke Wijken’. Hiervoor zijn er ook afgelopen jaar weer Rijksmiddelen toegekend aan het gebied. Er is ook dit jaar weer domein overstijgend aan deze opgave gewerkt om tot een uitvoeringsprogramma te kunnen komen bij het Pact.

Gebiedsgericht instrumentarium
De gebiedscommissies in de actiegebieden zijn zo goed als overal op orde en we zien dat er weer steeds meer activiteiten door bewonersorganisaties georganiseerd worden. De Buurtkijker is het afgelopen jaar ook verder ontwikkeld waarbij er steeds meer partijen en datasets aan verbonden worden.

De subsidieregelingen zijn geactualiseerd, waarbij de overgang naar een nieuw subsidiesysteem voor het overgrote deel soepel en voorspoedig is verlopen. In de situaties waar hulp nodig was, is een klantgerichte maatwerkoplossing geboden. Daarnaast zijn er buurtcontracten opgesteld voor de actiegebieden en zijn wijkbezoeken afgelegd door wethouder, burgemeester en stadsgezant. De gebiedscoördinatoren zijn in elke buurt in de stad actief, kennen de buurt en werken samen met alle partners in die buurt om de leefbaarheid in stand te houden en te vergroten.

De participatieverordening is vastgesteld en het instrumentarium is verder ontwikkeld in afstemming met de stad en in lijn met de Omgevingswet.

Bijlage 3. Brede welvaart

Op 10 januari 2023 is het nieuwe initiatief Brainport voor Elkaar (BvE) gelanceerd door zes initiatiefnemers. Naast de gemeente Eindhoven zijn dat Brainport Partnerfonds, Brainport Development, Impact040, Samen voor Eindhoven en de gemeente Helmond. Zij hebben de handen ineengeslagen en een programmabureau op- en ingericht. Het programmabureau is de uitvoeringsorganisatie van BvE en sinds mei 2023 op volle sterkte. Vanaf de start is het programmabureau hard aan de slag gegaan met het bundelen van lopende programma's, breed ophalen van input voor de vorming van een sociale agenda en de ontwikkeling van een formele structuur. De stadsgezant 'Brainport voor Elkaar' heeft hierin een sleutelrol gespeeld als aanjager, onderhandelaar en facilitator en heeft het gehele proces van beginnende verkenning tot nu de vorming van een officiële vereniging mede mogelijk gemaakt. Ook bij de vorming van de sociale Brainport agenda heeft de stadsgezant een voortrekkersrol vervuld en nauw samengewerkt met het programmabureau voor de totstandkoming hiervan. In meerdere bijeenkomsten is ingezet op het enthousiasmeren van de regiogemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties om mee te doen en zich aan te sluiten bij BvE.

BvE is gestart als een samenwerking met als doel te bouwen aan een regionale sociale Brainport agenda en de inrichting van een multihelix organisatie waarin maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheden en kennisinstellingen gelijkwaardig samen werken. Vanaf de start staat de samenwerking open voor eenieder in de regio die wil aansluiten. Inmiddels zijn er 60 organisaties aangesloten en lopen er gesprekken met meerdere organisaties die ook enthousiast zijn om officieel mee te doen. In december 2023 hebben de zes initiatiefnemers besloten om BvE als officiële juridische entiteit voort te zetten, in de vorm van een vereniging. Deze vereniging krijgt een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur met een goede afspiegeling van iedere geleding.

BvE richt zich vooral op de rol als werkgever die de deelnemende partijen hebben. Sociaal werkgeverschap staat hierin centraal en wordt een voorwaarde om mee te doen. Via de werknemers van de organisaties bereiken we immers niet alleen veel inwoners van de regio, maar ook hun gezinnen en netwerken. Daarnaast ontwikkelen we ook projecten om bredere doelgroepen te bereiken. Voorbeelden hiervan zijn de publiekcampagne met het PSV Partnership 'Sta jij deze maand ook in het rood' (om het taboe rondom financiële problemen te doorbreken) en 'Van euro's naar uuro's' (specifiek gericht op jongeren).

In de nieuwe verenigingsstructuur wordt geborgd dat alle organisaties -klein en groot- zich kunnen aansluiten. Iedereen die aansluit wordt betalend lid. Vanuit die middelen worden de implementatie van de programmalijnen en de uitvoeringskosten van het programmabureau gefinancierd. Daarnaast wordt van alle leden verwacht dat ze actief deelnemen aan tenminste eén van de programmalijnen. Via de Algemene Ledenvergadering bepalen de leden ook mede inhoud en prioritering van de sociale Brainport agenda. Die agenda wordt vervolgens periodiek gevolgd en herijkt. Onze thema's en prioriteiten zijn besproken in de commissie en door de stadsgezant ingebracht in het overleg tussen de geledingen. Dit heeft geleid tot een eerste editie van de sociale Brainport agenda met een helder geformuleerde ambitie en duidelijke uitgangspunten voor de samenwerking. Er is gekozen voor een beknopt aantal inhoudelijke programmalijnen om met focus langjarig duurzame impact te kunnen realiseren. Die lijnen zijn: *Sociaal innoveren in Brainport, Bestaanszeker in Brainport, Vaardig in Brainport* en *Samenleven in Brainport*. Binnen deze programmalijnen worden al concrete projecten uitgevoerd. Daarbij benutten we onder meer de innovatiekracht van de regio door nieuwe verbindingen en samenwerkingen op te zetten. De lopende projecten zijn: goede doelen makelaar, innovatiemakelaar, Financieel fit, BuddyWerkt 50+, Ongekend talent (jongeren), Brainport werkgelegenheidsplan, DigiTaalfit, inzet bedrijfsvrijwilligers, Brainport voor Elkaar diner en Bubbels verbinden.

Bijlage 4. Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens per 31 december	2021	2022	2023
Sociale structuur			
Aantal inwoners	238.307	243.721	246.412
Inwoners < 20	46.022	46.823	47.214
Inwoners > 64 jaar	39.725	40.201	40.485
Inwoners 65 t/m 74 jaar	20.942	20.920	19.028
Inwoners 75-84 jaar	13.387	13.883	15.945
Inwoners 85 jaar e.o.	5.396	5.398	5.512
Aantal WW-uitkeringen	2.918	2.287	2.623
Aantal bijstandsgerechtigden WWB/Participatiewet [1]	6.308	6.232	6.337
Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente (in ha)	8.892	8.936	8.936
Lengte wegen (in km)	946	944	944
Aantal woningen	115.860	118.330	119.370
Aantal bewoners per woning	2,1	2,1	2,1
% huurwoning	55	56	56
% eigen woning	45	44	44

[1] Deze indicator komt terug bij taakveld 6.3 ‘Inkomensregelingen als ‘aantal verstrekte uitkeringen’.

Algemene gegevens

Algemene gegevens	realisatie 2022	begroting 2023	realisatie 2023
Personeel	Bezetting	formatie	
Formatie/bezetting in fte’s (per 31 december)	2.175	2.101	2.326
- gemeenteraad	45	45	47*
- college B&W	8	8	8
- griffie	9	11	11
- overige formatie	2.113	2.037	2.262
Totaal personeelskosten (x €1.000)	226.374	226.969	226.545
- ten laste van exploitatie	225.312	226.969	225.445
- ten laste van activa en voorzieningen	1.062	0	1.000
Rente			
Omslagrente	1%	1%	1%
Rente grondexploitatie	1,1%	1,3%	1,1%
Rente IHP; bestaande kredieten	1%	1%	1%
Rente IHP; nieuwe kredieten	1%	1%	1%
Rente reserves / voorzieningen	1%	1%	1%
Prijsstijging voor			
Goederen en diensten	1,4%	3,4%	3,4%
Subsidies WMO/Jeugd	3,4%	3,4%	3,4%
Subsidies overige	1,4%	3,4%	3,4%
Indexering inkomsten			
OZB	6,6%	0%	0%
Tarieven, belastingen, rechten	1,4%	2,4%	2,4%
Overige	1,4%	0%	0%

* Er zijn 45 actieve raadsleden; 2 zieke raadsleden zijn vervangen door een ander raadslid waardoor het totaal op 47 uitkomt.

Bijlage 5. Financieel overzicht

Lasten

LASTEN	perso-neels lasten	kapitaal lasten	Goede-ren en diensten	subsidies en over-drachten	overhead en apparaats-kosten	overig	toevoe-gingen voorzie-ningen	toevoe-ging reser-ves	Resultaat baten en lasten	totaal lasten
0.1 Bestuur	7.618	25	3.194	2.740	774	15	1.524	674	0	16.565
0.2 Burgerzaken	8.329	16	2.488	1.788	376	0	0	486	0	13.482
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.320	9	287	0	305	0	0	0	0	1.921
0.4 Overhead	82.925	4.748	27.887	1	-14.499	-178	306	76.531	0	177.722
0.5 Treasury	0	7.910	178	0	119	-4.998	0	0	0	3.209
0.61 OZB woningen	1.690	0	104	0	112	0	0	0	0	1.906
0.62 OZB niet-woningen	869	0	60	0	113	0	0	0	0	1.042
0.63 Parkeerbelasting	274	0	19	0	32	0	0	0	0	325
0.64 Belastingen overig	395	3	285	0	112	0	430	0	0	1.225
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	0	0	0	0	116	0	0	2.124	0	2.240
0.8 Overige baten en lasten	0	11	675	0	470	-4.874	866	3.674	0	822
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	1.408	0	0	0	0	0	0	1.408
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	21.580	21.580
0 Bestuur en ondersteuning	**103.422**	**12.723**	**36.585**	**4.528**	**-11.970**	**-10.035**	**3.126**	**83.488**	**21.580**	**243.446**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	102	75	117	16.771	0	0	0	15	0	17.081
1.2 Openbare orde en veiligheid	16.003	336	4.852	8.389	67	55	0	435	0	30.137
1 Veiligheid	**16.104**	**412**	**4.970**	**25.160**	**67**	**55**	**0**	**450**	**0**	**47.218**
2.1 Verkeer en vervoer	6.575	3.644	42.040	0	242	2.116	0	17.572	0	72.189
2.2 Parkeren	1.412	1.077	3.633	0	32	124	0	341	0	6.619
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	135	70	0	0	0	0	0	0	205
2.5 Openbaar vervoer	93	38	1.020	0	309	1	0	317	0	1.778
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.776	796	15.571	215	228	-119	0	2.149	0	22.614
7.2 Riolering	2.509	2.193	5.110	96	0	1.762	11.925	0	0	23.596
2 Openbare ruimte	**14.365**	**7.884**	**67.444**	**311**	**811**	**3.884**	**11.925**	**20.379**	**0**	**127.002**
3.1 Economische ontwikkeling	792	16	923	1.740	6	0	0	215	0	3.690
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	198	-563	520	0	375	1.391	0	291	0	2.213
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.289	170	1.188	2.028	17	38	0	417	0	5.147
3.4 Economische promotie	913	0	1.826	1.637	392	0	0	1.580	0	6.348
3 Economie	**3.192**	**-377**	**4.457**	**5.404**	**790**	**1.429**	**0**	**2.503**	**0**	**17.398**
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.516	9.871	15.431	490	46	230	0	6.251	0	33.835
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.038	0	4.356	22.449	79	0	0	2.189	0	34.111
4 Onderwijs	**6.554**	**9.871**	**19.787**	**22.939**	**125**	**230**	**0**	**8.440**	**0**	**67.946**
5.1 Sportbeleid en activering	4.049	0	1.921	536	50	9	0	0	0	6.565
5.2 Sportaccommodaties	8.336	4.659	14.075	681	199	1	0	2.214	0	30.164
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	1.693	3.974	6.352	27.079	78	19	0	223	0	39.418
5.4 Musea	3.543	122	4.648	0	4	1	0	838	0	9.156
5.5 Cultureel erfgoed	718	40	2.414	186	0	0	0	153	0	3.511
5.6 Media	0	0	0	452	2	0	0	0	0	454
5 Sport en cultuur	**18.339**	**8.796**	**29.408**	**28.934**	**333**	**30**	**0**	**3.428**	**0**	**89.268**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.812	519	13.674	35.591	679	31	0	20.517	0	74.823
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.519	0	445	39.615	0	0	0	1.383	0	42.963
6.3 Inkomensregelingen	9.928	0	1.094	159.146	940	0	195	11.299	0	182.603
6.4 WSW en beschut werk	1.566	0	1.371	33.854	91	0	0	916	0	37.798

LASTEN	perso-neels lasten	kapitaal lasten	Goede-ren en diensten	subsidies en over-drachten	overhead en apparaats-kosten	overig	toevoe-gingen voorzie-ningen	toevoe-ging reser-ves	Resultaat baten en lasten	totaal lasten
6.5 Arbeidsparticipatie	3.285	0	14.606	1.656	101	233	0	2.158	0	22.038
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.707	0	-71	9.286	93	0	0	0	0	12.015
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.012	0	27	21.695	24	0	0	0	0	22.759
6.71B Begeleiding (WMO)	1.012	0	41	15.021	23	0	0	0	0	16.097
6.71C Dagbesteding (WMO)	1.012	0	22	2.531	23	0	0	0	0	3.588
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.313	0	355	57	23	0	0	0	0	1.748
6.72A Jeugdhulp begeleiding	246	0	772	13.154	-3	0	0	0	0	14.168
6.72B Jeugdhulp behandeling	246	0	-157	4.541	-3	0	0	0	0	4.626
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	246	0	444	6.836	-2	0	0	0	0	7.524
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.721	0	1.369	2.463	-1	0	0	6.548	0	13.100
6.73A Pleegzorg	246	0	21	3.693	0	0	0	0	0	3.960
6.73B Gezinsgericht	246	0	486	2.055	0	0	0	0	0	2.787
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	246	0	869	15.069	0	0	0	0	0	16.184
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	246	0	7	9.904	0	0	0	0	0	10.157
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	246	0	211	3.207	0	0	0	0	0	3.664
6.74C Gesloten plaatsing	361	0	2.693	2.574	0	0	0	0	0	5.628
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	1.356	0	228	31.746	12	0	0	303	0	33.644
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	1.463	60	3.584	15.865	12	198	0	157	0	21.339
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	1.229	0	33	4.015	-19	0	0	0	0	5.258
6.82B Jeugdreclassering	1.225	0	33	628	-19	0	0	0	0	1.867
6 Sociaal domein	**37.485**	**580**	**42.159**	**434.201**	**1.974**	**462**	**195**	**43.280**	**0**	**560.337**
7.1 Volksgezondheid	2.343	101	11.213	2.090	86	0	0	26	0	15.858
7.3 Afval	690	150	21.597	0	111	5.124	-406	0	0	27.265
7.4 Milieubeheer	4.818	563	18.154	0	51	1.047	0	6.912	0	31.546
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	75	10	903	0	80	0	0	0	0	1.067
7 Volksgezondheid en milieu	**7.925**	**823**	**51.868**	**2.090**	**328**	**6.171**	**-406**	**6.938**	**0**	**75.737**
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.600	294	13.036	564	2	4.164	321	11.953	0	35.933
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.615	4.411	15.510	0	70	2.173	883	3.150	0	27.813
8.3 Wonen en bouwen	30.789	336	6.193	39	7.470	-20.792	475	3.800	0	28.310
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	**38.003**	**5.041**	**34.739**	**603**	**7.542**	**-14.454**	**1.679**	**18.903**	**0**	**92.057**
Eindtotaal	**245.389**	**45.752**	**291.417**	**524.170**	**0**	**-12.228**	**16.519**	**187.810**	**21.580**	**1.320.409**

Baten

BATEN	uitkering uit gemeente-fonds	overige rijks- bijdragen	belastingen en heffingen	goederen en diensten	overige over-drachten	overig	Onttrekking reserves	totaal baten
0.1 Bestuur	0	0	0	-391	-1.449	0	-947	-2.787
0.2 Burgerzaken	0	-652	-4.134	-179	0	0	-1.330	-6.296
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	-84	0	0	-45	-129
0.4 Overhead	0	0	0	-2.308	-1.551	-81	-79.068	-83.008
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	-12.753	0	-12.753
0.61 OZB woningen	0	0	-39.490	0	0	0	0	-39.490
0.62 OZB niet-woningen	0	0	-45.583	0	0	0	0	-45.583
0.63 Parkeerbelasting	0	0	-19.123	0	0	0	0	-19.123
0.64 Belastingen overig	0	0	-2.673	-911	0	-31	0	-3.615
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	-632.629	0	0	0	0	0	0	-632.629
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-38	0	0	-1.989	-2.027
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**-632.629**	**-652**	**-111.003**	**-3.910**	**-3.001**	**-12.865**	**-83.380**	**-847.439**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	-490	0	0	-17	-507
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	-1.542	-371	-1.242	-7.047	0	-1.075	-11.277
1 Veiligheid	**0**	**-1.542**	**-371**	**-1.731**	**-7.047**	**0**	**-1.092**	**-11.783**
2.1 Verkeer en vervoer	0	-4.520	-591	-3.225	-3.288	0	-15.903	-27.528
2.2 Parkeren	0	658	-165	-2.736	0	0	-44	-2.287
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	-55	-52	0	0	0	-107
2.5 Openbaar vervoer	0	-5	-32	0	0	0	-438	-475
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	0	-512	0	-187	0	0	-2.445	-3.145
7.2 Riolering	0	-61	-24.632	-60	-49	-360	17	-25.146
2 Openbare ruimte	**0**	**-4.440**	**-25.475**	**-6.260**	**-3.337**	**-360**	**-18.814**	**-58.687**
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	-368	-368
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	-1.231	0	0	0	-1.231
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	-2.120	0	-2.068	0	-1.174	-5.362
3.4 Economische promotie	0	0	-3.909	-336	0	0	-1.545	-5.790
3 Economie	**0**	**0**	**-6.030**	**-1.566**	**-2.068**	**0**	**-3.087**	**-12.751**
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	-2.925	0	-2.325	-8.708	-13.957
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	-15.700	0	-28	-314	0	-1.234	-17.277
4 Onderwijs	**0**	**-15.700**	**0**	**-2.953**	**-314**	**-2.325**	**-9.942**	**-31.234**
5.1 Sportbeleid en activering	0	-1.273	0	-30	0	0	-719	-2.021
5.2 Sportaccommodaties	0	-3.258	0	-11.276	0	-295	-1.785	-16.615
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	0	0	0	-4.266	-80	0	-487	-4.833
5.4 Musea	0	0	0	-2.435	0	0	-1.034	-3.469
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	-68	0	0	-844	-911
5.6 Media	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Sport en cultuur	**0**	**-4.531**	**0**	**-18.074**	**-80**	**-295**	**-4.870**	**-27.850**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-37.687	0	-1.884	-1.174	0	-6.053	-46.799
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-667	0	0	0	0	-1.350	-2.017
6.3 Inkomensregelingen	0	-123.068	0	-91	-323	-2.681	-20.626	-146.790
6.4 WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-2.870	0	-23	-59	0	-4.096	-7.048
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	19	-26	0	-8
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	-1.448	-6	0	-1.454
6.71B Begeleiding (WMO)	0	-638	0	0	0	0	0	-638
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-119	0	0	0	0	0	-119
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	-1.152	0	0	-834	-1.986

BATEN	uitkering uit gemeente-fonds	overige rijks-bijdragen	belastingen en heffingen	goederen en diensten	overige over-drachten	overig	Onttrekking reserves	totaal baten
6.73A Pleegzorg	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73B Gezinsgericht	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	-4	0	0	-4
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	928	0	0	0	0	0	928
6.74C Gesloten plaatsing	0	-3.111	0	0	0	0	0	-3.111
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	-595	0	-111	-706
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	-231	0	0	-1.198	-1.429
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	**0**	**-167.232**	**0**	**-3.381**	**-3.586**	**-2.713**	**-34.268**	**-211.181**
7.1 Volksgezondheid	0	-1.771	0	-152	-193	0	-617	-2.733
7.3 Afval	0	0	-28.461	-71	0	0	-6	-28.538
7.4 Milieubeheer	0	-6.341	0	-4.091	-194	-94	-10.471	-21.191
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	-586	0	0	0	0	-586
7 Volksgezondheid en milieu	**0**	**-8.112**	**-29.048**	**-4.314**	**-387**	**-94**	**-11.094**	**-53.049**
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	1.988	0	-6.567	-87	-8.338	-11.912	-24.916
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	-1.330	0	-24.337	0	814	790	-24.063
8.3 Wonen en bouwen	0	-644	-9.863	-2.524	-21	-23	-4.380	-17.456
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	**0**	**14**	**-9.863**	**-33.429**	**-108**	**-7.547**	**-15.502**	**-66.435**
Eindtotaal	**-632.629**	**-202.197**	**-181.788**	**-75.619**	**-19.927**	**-26.201**	**-182.048**	**-1.320.409**

Bijlage 6. EMU saldo

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Omschrijving		2023
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+	27,3
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	27,4
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	-	13,7
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	134,9
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	+	31,6
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op de exploitatie verantwoord**	+	0,3
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties **niet op de exploitatie verantwoord**	+	0
9	Lasten op de balanspost voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-	9,9
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovengenoemde posten	-	0
	Berekend EMU-saldo		**- 71,9**

Bijlage 7. Meerjarig verloop reserves

	Jaar	stand 1-1	Voeding/ toevoeging	Besteding/ onttrekking	rekening-resultaat jaar X-1	stand 31-12
Algemene reserve						
	2013	87.059.909	680.000	-6.621.445	22.098.882	103.217.346
	2014	103.217.346	-	-27.405.000	10.799.836	86.612.182
	2015	86.612.182	497.000	-12.569.000	13.004.972	87.545.155
	2016	87.545.155	3.135.000	-9.302.646	15.855.761	97.233.270
	2017	97.233.270	11.279.000	-17.658.000	-19.641.334	71.212.936
	2018	71.212.936	1.869.000	-14.871.000	-2.752.725	55.458.212
	2019	55.458.212	2.930.000	-29.952.000	71.594.582	100.030.794
	2020	100.030.794	8.462.000	-28.086.000	47.623.939	128.030.733
	2021	128.030.733	11.950.000	-39.505.000	39.063.875	139.539.608
	2022	139.539.608	4.857.518	-25.778.000	32.706.749	151.325.875
	2023	151.325.875	2.000.000	-60.858.000	44.919.794	137.387.669
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
	2013	159.630.600	41.833.476	-80.450.786		121.013.290
	2014	121.013.290	45.536.716	-75.100.484		91.449.522
	2015	91.449.522	13.850.323	-48.726.517		56.573.328
	2016	56.573.328	17.635.507	-25.963.531		48.245.303
	2017	48.245.303	27.585.571	-38.178.308		37.652.567
	2018	35.796.567	23.919.943	-24.682.533		35.033.977
	2019	35.033.977	22.776.622	-21.159.873		36.650.726
	2020	36.650.726	81.087.060	-54.844.092		62.893.695
	2021	49.854.296	81.617.316	-58.761.141	4.303.000	77.013.471
	*2022	77.013.471	99.379.315	-56.847.331	-	119.545.454
	2023	114.345.344	126.098.554	-78.864.708	3.174.000	164.753.191
Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie						
	2013	57.917.090	36.652.582	-36.916.319		57.653.353
	2014	57.653.353	37.125.515	-20.137.650		74.641.218
	2015	74.641.218	28.776.637	-34.806.062		68.611.793
	2016	68.611.793	37.424.452	-56.999.775		49.036.470
	2017	49.036.470	56.392.309	-45.195.084		60.233.695
	2018	60.233.695	31.469.140	-13.409.739		78.293.096
	2019	78.293.096	55.015.045	-28.246.271		105.061.870
	2020	105.061.870	42.117.649	-38.167.447		109.012.072
	2021	122.051.471	43.557.745	-29.107.772		136.501.444
	*2022	136.501.444	61.040.757	-49.928.720		147.613.481
	2023	152.813.591	59.246.577	-42.325.592		169.734.575
Bestemmingsreserves tbv risicoafdekking						
	2013	1.712.714	349.991	-		2.062.705
	2014	2.062.705	-533.226	-		1.529.479
	2015	1.529.479	9.345.816	-793.000		10.082.295
	2016	10.082.295	2.000.786	-2.175.000		9.908.081
	2017	9.908.081	2.962.892	-755.802		12.115.172
	2018	12.115.172	432.050	-2.197.000		10.350.221
	2019	10.350.221	2.078.258	-4.455.000		7.973.479
	2020	7.973.479	444.669	-1.108.935		7.309.213
	2021	7.309.213	444.727	-		7.753.940
	2022	7.753.940	454.487	-753.150		7.455.276
	2023	7.455.276	464.912	-		7.920.188
TOTAAL						
	2013	306.320.313	79.516.049	-123.988.551	22.098.882	283.946.693
	2014	283.946.693	82.129.005	-122.643.134	10.799.836	254.232.401
	2015	254.232.401	52.469.776	-96.894.579	13.004.972	222.812.570
	2016	222.812.570	60.195.745	-94.440.952	15.855.761	204.423.124

Jaar	stand 1-1	Voeding/ toevoeging	Besteding/ onttrekking	rekening-resultaat jaar X-1	stand 31-12
2017	204.423.124	98.219.772	-101.787.193	-19.641.334	181.214.370
2018	179.358.370	57.690.133	-55.160.272	-2.752.725	179.135.506
2019	179.135.506	82.799.925	-83.813.143	71.594.582	249.716.870
2020	249.716.870	132.111.378	-122.206.474	47.623.939	307.245.712
2021	307.245.712	137.569.788	-127.373.913	43.366.875	360.808.462
2022	360.808.462	165.732.077	-133.307.201	32.706.749	425.940.087
2023	425.940.087	187.810.043	-182.048.300	48.093.794	479.795.623

* In 2023 zijn er twee reserves met een omvang van € 5,2 miljoen van categorie veranderd (van bestedingsfunctie naar egalisatiefunctie)

Bijlage 8. Subsidies

Begrotingssubsidies

Voor het verstrekken van subsidie is een wettelijk voorschrift vereist. Artikel 4:23, derde lid, onderdeel c van de algemene wet bestuursrecht bepaalt dat een wettelijk voorschrift niet vereist is indien de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld vermeldt. De bedragen in deze lijst zijn ramingen, mede gebaseerd op de gemeentelijke begrotingsrichtlijnen voor subsidies. Via budgettendossiers en door middel van subsidieverlening wordt het te verlenen bedrag bepaald. Omdat de meeste gesubsidieerde instellingen per 1 mei volgend op het subsidiejaar verantwoording dienen af te leggen over de besteding van de subsidiegelden, is het qua tijdsplanning niet mogelijk om de subsidieverantwoording in de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente Eindhoven op te nemen. Daarom wordt jaarlijks een integraal dossier opgesteld om u te informeren over de bevindingen ten aanzien van de door de instellingen afgelegde verantwoording. De subsidies 2022 betreffen de vastgestelde subsidies, de subsidies 2023 betreffen de initiële toekenningen.

Subsidieontvanger	Taak-veld	Subsidie 2022 (* € 1.000)	Subsidie 2023 (* € 1.000)
Economie			
Stichting Glow	3.4	799	842
Federatie Eindhovense Carnaval	3.4	107	152
Stichting Intocht Sint Nicolaas	3.4	19	20
Stichting Lichtjesroute	3.4	87	90
Stichting 18 September	3.4	56	59
Stichting Fakkeltocht	3.4	19	19
Koningsdag	3.4	107	217
Onderwijs			
Bibliotheek VVE in Bieb	4.3	966	1.017
RSV.VO (trajectbegeleiding 17-)	4.3	112	117
Cultuur			
Stichting Cultuur Eindhoven	5.3	22.607	23.805
Dutch Design Foundation inzake Dutch Design Week	5.3	213	224
Dutch Design Foundation inzake Dutch Design Awards	5.3	213	224
Design Academy Eindhoven inz. Graduation Show	5.3	107	112
Designmuseum/futurelab	5.4	500	527
Media			
Stichting Omroep Eindhoven en omgeving	5.6	424	452
Groen en Recreatie			
Trefpunt Groen Eindhoven	5.7	205	103
Brabants Landschap	5.7	20	0
Sociale basis & Wijkteams			
Stichting Vredesburo	6.1	24	24
Stichting Vluchtelingenwerk	6.1	0	615
Stichting Vluchtelingen in de Knel (Bed Bad Brood)	6.1	651	717
Stichting Vluchtelingen in de Knel (Project Toekomstperspectief)	6.1	574	598
WIJeindhoven	6.2	29.711	32.479

Niet-verrekende gebouwgebonden kosten (x €1.000)

Bedragen * € 1.000

Naam instelling	Gebouw-gebonden kosten[1]	Waarvan verrekend in huur[2]	Bijdrage gemeente[3]
Lumens Dynamo	654	198	456
Muziekgebouw Eindhoven N.V.	3.172	1.894	1.278
Stichting Cultureel Centrum de Effenaar	985	264	721
Parktheater Eindhoven N.V.	2.328	710	1.618
Coöperatieve vereniging Natlab	952	239	713
Stichting Popei	517	156	361
't Akkertje	78	49	29
Stichting Vluchtelingenwerk	40	20	20

[1] Kosten die gemeente maakt met betrekking tot het gebouw

[2] De huur die de gemeente in rekening brengt bij de instelling. De Raad heeft besloten de fiscale huur in rekening te brengen. Bij nieuwe contracten passen wij dit toe. Lopende contracten kunnen wij niet eenzijdig aanpassen.

[3] De bijdrage van de gemeente bestaat uit de niet via huur verrekende gebouwgebonden kosten.

Bijlage 9. Afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AP	Autoriteit persoonsgegevens
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZ	Ambulance zorg
B&W	Burgemeester en Wethouders
B5	De vijf grote Brabantse gemeenten Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, en Tilburg
BAG	Basisregistratie adressen en gebouwen
BBA	Bereikbaarheids akkoord
BBB	Bed Bad Brood
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW CompensatieFonds
BDO	BDO Accountants & Adviseurs
BEN	Bovenregionaal Expertise netwerk Jeugd
BIC	Brainport Industries Campus
BITE	Bestuurlijk Interventie Team Eindhoven
BIZ	Bedrijven Investerings Zone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOTOC	Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit
BRE	Breedband Regio Eindhoven
BRP	Basisregistratie Personen
BS	Basisschool
BSC	Buurt Sport Coach
BSN	Burgerservicenummer
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BvE	Brainport voor Elkaar
BVL	BrabantsVerkeersveiligheidsLabel
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.V.	Commanditaire Vennootschap
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDOKE	Capaciteit decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid
CKE	Centrum voor de Kunsten Eindhoven
CmK	Cultuureducatie met Kwaliteit
CO2	Koolstofdioxide
COVID	Coronavirus
CPB	Centraal Plan Bureau
CPI	Consumentenprijzenindex
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
CURE	Centrum Uitvoering Reinigingstaken Eindhoven en omgeving
CV	Commanditaire Vennootschap
DB	Dagelijks bestuur
DDW	Dutch Design Week
D&I	Diversiteit en Inclusie
DPIA	Data Protection Impact Assesments
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DUVO	Decentrale Uitkering Vrouwen Opvang
ECB	Europese Centrale Bank
EFX	Eindhoven Fiber Exchange
EHV	Eindhoven
EIT	European Institute of Innovation and Technology
EJV	Eindhovense Jacht Vereniging
EKV	Eindhovense Kano Vereniging
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
FIDO	(wet) Financiering Decentrale Overheden
fte	fulltime-equivalent (personeel)
G4	De vier grote gemeenten: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht
G40	Netwerk van 40 (middel)grote steden in Nederland
G6	De zes grote steden van Nederland: Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen, Rotterdam en Utrecht
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GDC	Goederendistributiecentrum Acht
GFT	Groente, fruit en tuinafval
GGA	Gebiedsgerichte Aanpak
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGD-BZO	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost
GGW	Gebieds Gericht Werken
GGZ	Geestelijke Gezondsheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde instellingen
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GRWRE	Gemeenschappelijk Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven
GVE	Glasvezel Eindhoven
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HECS	Holland Expat Center South
HnW	High-net-worth expat market
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HR	Human Resource
I&B	Informatisering & Beheer
I&W	Ministerie van infrastructuur en waterstaat
i.o.	In oprichting
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal HuisvestingsPlan (onderwijs)
IMVA	Immaterieel Vaste Activa
ISE	Internationale School Eindhoven
IT	Informatie Technologie
IV	Informatievoorziening
IZA	Integraal Zorg Akkoord
JPF	Jongeren perspectief Fonds
KCC	Klanten Contact Centrum
KNV	Koninklijk Nederlands Vervoer
KOT	Kinderopvang Toeslagaffaire
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LED	LED-verlichting (light-emitting diode)
LEO	Luchthaven Eindhoven Overleg
LKS	Loonkostensubsidie
LLO	Leven Lang Ontwikkelen
LO	Lichamelijke opvoeding
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
LVB	Licht Verstandelijke Beperking
LVV	Landelijke Vreemdelingen Voorziening
MBO	Middelbaar BeroepsOnderwijs
MEOZ	Meerkosten Energie Openbare Zwembaden
MIRT	Meerjaren programma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MN	Maatschappelijk nut
MO	Maatschappelijke Opvang
MPG	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
MRE	Metropoolregio Eindhoven
MVA	Materiele vaste activa
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

MVOI	Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen
N.V.	Naamloze Vennootschap
NCW	Netto Contante Waarde
NEAS	Noodfonds Energie Amateursportverenigingen
NEN	Nederlandse Norm
NHG	Nationale Hypotheek Garantie
NV	Naamloze Vennootschap
OBS	Openbare basisschool
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
OER	Opwek Energie op Rijksvastgoed
OenO	Onderzoek en Ontwikkeling
OOO	Onvoorzien onvermijdbaar onuitstelbaar
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belasting
PBD	Plastic Blik en Drankverpakkingen
PMD	Plastic Metaal en Drankkartons
P&O	Personeel & Organisatie
P+R	Park and Ride
PG	Publieke gezondheid
PGB	Persoons Gebonden Budget
PNB	Provincie Noord Brabant
PO	Primair onderwijs
POC	Percentage of completion methode
POH	Praktijk Ondersteuners Huisartsen
PSB	Park Strijp Beheer
PSO	Prestatieladder Sociaal Ondernemen
PW	Participatiewet
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
RES	Regionale Energie Strategie
RHCe	Regionaal Historisch Centrum
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (Schoolverlaters)
RMT	Regionale mobiliteitsteam
ROW	Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (bedrijven)
RvC	Raad van Commissarissen
RVO	Rijksdienst voor ondernemend Nederland
RvT	Raad van Toezicht
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SBO	Speciaal basisonderwijs
SCE	Stichting Cultuur Eindhoven
SD	Sociaal Domein
SDG	Sustainable Development Goals
SGE	Stedelijk Gebied Eindhoven
SISA	Single information, Single audit (verantwoording specifieke uitkeringen)
SKIA	Strategische kennis- en innovatieagenda
SKPO	Stichting Katholiek en Protestants-Christelijk Onderwijs
SMMM	Reserve Samen Morgen Mooier Maken
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPIL	Spelen, Integreren en Leren
SPUK	Specifieke uitkering
SREE	Schiphol Real Estate Eindhoven
SUVIS	Specifieke uitkering ventilatie in scholen
SVGG	Slim Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SW	Ergon sociale werkvoorziening
SWS.HhvL	Stichting Woonbedrijf SWS.HhvL Eindhoven
TDK	Technologie, Design en Kennis
TFF	Toekomstvaste financiële functie
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (corona)
TU/e	Technische Universiteit Eindhoven
Turap	Tussenrapportage
TV	Taakveld
UDC	Urban Data Centrum
UDI	Urban Development Initiative
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VDMA	Van der Meulen-Ansems
VFS	Vernieuwing Financieel Systeem
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant ZuidOost
VSB	Versterken Sociale Basis
VSV	Voortijdig SchoolVerlaten
VTCB	VVE Transitie centrum Brabant
VTH	Vergunning, toezicht en handhaving
VvC	Vereniging van Contractanten
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAZO	Wet Arbeid en Zorg
WEB	Wet Educatie Beroepsonderwijs
WKA	Water en Kllimaatadaptie Aanpak
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WML	Wettelijk Minimum Loon
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNB	Wet natuurbescherming
WNT	Wet Normering Topinkomens
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	WerkloosheidsWet
IJZ	Ijsbanen en zwembaden
ZBO	Zelfstandige bestuursorganen
ZE	Zero emissie
ZOB	Zuidoost Brabant

